PRESENTED TO THE LIBRARY
BY
FRANCIS McLENNAN, LL.D.

+P81·1623

McGILL
UNIVERSITY
LIBRARY

ACC. No. 311042 DATE 1937

PROCOPII

CÆSARIENSIS

V. I.

ANEKΔOTA.

ARCANA HISTORIA,

Qui eſt liber nonus Hiſtoriarum.

EX BIBLIOTHECA VATICANA

Nicolaus Alemannus protulit, Latinè reddidit.

Notis illuſtrauit.

Nunc primùm in lucem prodit triplici Indice locupletata.

Ignatij Conſtantij 1674.

LVGDVNI,

Sumpt. Andreæ Brugiotti Bibliopolæ Romani.

M. DC. XXIII.

Cum Priuilegiis Sac. Cæſar. Majeſt. Regis Chriſtianiſſ. & Archid. Flandriæ.

Illuſtriſſ°. & Reuerendiſſ°.

D. D. LVDOVICO CARDINALI LVDOVISIO,

S. R. E. Camerario,

Nicolaus Alemannus F.

QVi publicum fauorem, ſiue Principum gratiam ſibi conciliare nouarum rerum narrationibus conſueuerunt, nihil opportunius, nihil magis ex vſu eſſe ſuo hac Hiſtoria fortaſſe credent, quam ex Vaticana Bibliotheca depromptam ad te, CARDINALIS AMPLISSIME, defero; vſque adeò rerum nouitate, variiſque caſibus ea referta eſt: verùm neque hæc ita noua

311042

sunt, vt acroamata quis esse putet, iucundum scilicet, sed inutile animi delinimentum. Neque ego tuam ita quærere gratiam necesse habeo, qui eam singulari tuo beneficio longè antè tenere visus sim mihi, quàm vllis vel factis, vel obsequiis promeruerim. Neque tuus ille sublimis animus, quem in grauissimis rebus nunquam non occupatissimum videmus omnes, nouis eiusmodi rebus capitur, quibus vt alij capiantur otij suauitas potiùs concedit, quàm negotij seueritas. Est tamen hæc Historia à tuis Ecclesiasticis curis non aliena. Nam Imperatoris Iustiniani (qui huiusce libri est argumentum) in Sacerdotalem ordinem, in Summos sacrorum Antistites, in rem Ecclesiæ publicam, ad hanc fermè diem mirati sumus effusam licentiam: & Cardinalis Baronius æqualis doctrinæ vir ac pietatis, cùm huius Imperatoris res in annales referret, vehementer etiam atque etiam hunc Procopij librum expetiuit, quod inde compertum fore putaret, Imperatoris Iustiniani mores qui fuerint, quod ingenium, quæ prudentia, quæ denique pietas; cùm non bonam de illo opinionem mouere videretur illa eius

in

in Eccleſiaſticos licentia, quam in pium probúmque Principem cadere minimè poſſe & ſummus ille vir affirmabat, & boni omnes intelligunt. Hæc porrò in poſterum Chriſtiana Reſpublica mirari deſinet, & quæ Iuſtinianum ſuſpicere adhuc viſa eſt; licèt deſpectura dehinc non ſit, eſt tamen eius vicem, caſúmque infeliciſſimum deploratura; cùm hîc lubricos videbit calles, viámque vitæ periculoſam, quam Iuſtinianus ingreſſus à vera regiáque deflexit, ac demum ad petram Chriſtum offendit, ſibíque præcipitium parauit. Tantum ac tam illuſtre Iuſtiniani exemplum ſub eius auſpiciis in publicum prodire par eſt, qui in Eccleſiaſticas ita curas incumbit, ita Sacerdotalem tuetur dignitatem, ita denique propagandæ Religioni ſtudet, vt facere te omnes videmus, & publicè gratulamur. Nec dubito quin Baronius ad tui quempiam ſimilem delatum hunc librum voluiſſet, ſi tum à ſe inueniri contigiſſet, cùm Apoſtolicum Bibliothecarium agebat. Nunc verò dum pro munere meo Vaticanam Bibliothecam perluſtro, & optimos quoſque libros, qui ad publicam vtili-

tatem edantur iuſſus perquiro, hic ſe mihi primus obtulit, quaſi non temerè ac fortuitò deliteſceret, ſed te patronum præſtolaretur. Hunc tibi tot nominibus debitum ego pro mea in te obſeruantia defero, do, & ſi qua pars hîc mea eſt, dedico.

INDEX

INDEX
AVTORVM QVI CITANTVR
IN NOTIS IN ARCANAM
PROCOPII HISTORIAM.

Quibus * asteriscus præfixus est, ij sunt Iustiniani & Procopij æquales.

A

Abrahamus Ortellius. 14
* *Acta publica CP.* 63. 64. 65
Acta Apostolorum. 66
Adolphus Occo. 11. 44. 45
Æmilius Portus. 22
Aëtius. 84
* *Agapetus Papa.* 29. 115
* *Agapetus Diaconus.* 72. 74. 88
* *Agathias historicus.* 13. 14. 28. 51. 53. 61. 79. 81. 88. 90. 98. 102. 103. 104
Aimoinus. 10. 32. 46. 59. 61. 68. 86
Anastasius Bibliothec. 8. 24. 30. 35. 58. 83. 86. 89. 102
Andreas Alciatus. 13. 18. 21. 49
Antholog. Epigramm. 24. 97
Antoninus Imp. 24
Antonius Augustinus. 93
Antonius Bonfinius. 12
Antonius Concius. 86. 93. 96
Aristoteles. 102
Athenæus. 31. 102
Arnoldus VVion. 12. 23. 66
Ausonius. 5. 19. 117
Autor Antiquitatum Byzantij. 3. 22. 33. 44. 50. 52. 56. 68. 69. 70. 80. 82. 83. 99
* *Autor Appendicis ad Marcellin.* 4. 10. 87
Autor Descriptiones vrbis CP. 35. 93. 107
Autor Historiæ S. Sophiæ. 23. 34
Autor apud Suidam. 116
* *Autor Poëta Græcus.* 48. 75
Autor Vitæ S. Hypatij. 112
Autor Vitæ S. Nili. 73

B

* *Basilius Cilix.* 13
Basilius Magnus. 13
Blondus Flauius. 65

INDEX AVTORVM.

C

CÆsar Baronius. 8. 18. 19. 45. 57
Cæsarius. 25
Capitolinus. 112
*Cassiodorus. 14. 17. 18. 67. 78. 82. 88. 90. 93. 95
Cicero. 2
*Codex Iustinianus. 20. 35. 37. 38. 57. 61. 80. 96
Collectaneæ Historicorum. 16. 25
Chronicon Alexandrinum. 14. 26. 28. 29. 35. 43. 56. 57. 58. 62. 104. 107. 111
Chronicon Vaticanum. 60. 86. 106. 107. 111
Concilium Ephesinum. 56
Concilium Chalcedonense. 30. 73. 104. 108
*Concilium V. CP. 7. 49. 51. 79. 82. 94
*Concilium CP. sub Mena. 59. 115
Concilium VII. CP. 73
Concilium Trullanum. 49. 73
Concilium Nicænum II. 7
*Concilium Rom. sub Iustiniano. 110
Chronicon Cassinense. 88
Christophorus Persona. 12. 61
Constantinus Harmenopulus. 93
Constantinus Magnus Imp. 37. 56
Constantinus Manasses. 10
Constantinus Porphyrog. 24. 80. 102
*Corippus. 11. 17. 19. 28. 45. 51. 55. 66. 68. 69. 76. 95. 106. 111. 115. 116
Cornelius Celsus. 84
*Cyrillus Scythopolitanus. 10. 13. 20. 22. 24. 42. 44. 46. 57. 58. 59. 70. 78. 84. 95. 100. 103. 104. 108. 109. 110
Centuriatores. 7
Concilium Berytense. 43

D

*Digesta. 50. 84. 94
Dio Cassius. 25. 29. 30. 33. 91
*Diploma pacis cum Persis. 52. 54. 55
Dioscorus Alexandrinus. 55
Dionysius Byzantius. 8
Dionysius Petauius. 106
Dorotheus IC. 103

E

EPhræmius Chronologus. 16. 52
*Epiphanius Tyrius. 24
*Episcopi Syriæ. 28
Eunapius Sardianus. 95
Eusebius Cæsariensis. 76
*Eustathius Presbyter. 29. 35. 74. 87. 90
*Euagrius. 1. 18. 20. 22. 25. 26. 30. 33. 42. 44. 48. 62. 68. 70. 71. 74. 83. 90. 91. 94. 95. 97. 98. 104. 109. 111. 116

F

*FAcundus Hermianensis. 71. 72. 87
Franciscus Iunius. 77

G

GEorgius Cedrenus. 16. 28. 44. 48. 60. 74. 78. 84. 86. 90. 95
Georgius Codinus. 50. 77
Georgius Syncellus. 29
*Gregorius Magnus. 8. 46. 109
Gregorius Nazianzenus. 26. 32. 112
Gregorius Secundus. 20
*Gregorius Turonensis. 29. 61
Guidus Pancirolus. 2
Gulielmus Budæus. 18

H

HEnricus Agylæus. 58
Henricus Schringerius. 6. 93. 95

Heribertus Roſueydus. 79
* *Heſychius Mileſius.* 33. 49. 72
Heſychius Gramm. 31
Hieremias Propheta. 25
Hieronymus Rubeus. 34
Hiſtoria Miſcella. 30. 34. 84
Hubertus Giphanius. 6. 21. 37. 83
Hubertus Goltius. 21

I

Iacobus Bilius. 112
Iacobus Cuiacius. 30. 93
Idatius. 79
* *Innocentius Maronianus.* 23. 70. 72. 87. 115
Interpres Nouellarum. 6
Ioannes Antiochenus. 101
Ioannes Brodæus. 19. 80
* *Ioannes Epiphaniènſis.* 54. 68. 70. 104
Ioannes Chriſtophorſonus. 6. 25. 33. 94
Ioannes Mercerus. 95
Ioannes Meurſius. 17
* *Ioannes Scholaſticus.* 110
Ioannes Tzetzes. 10
* *Iornandes.* 12. 17. 19. 21. 44. 68. 69
Iſchyrion. 108
* *Iſidorus Hiſpalenſis.* 5. 87
Iulianus Anteceſſor. 93
Iulianus Apoſtata. 28. 102
* *Iuſtinianus.* 6. 9. 13. 15. 32. 35. 40. 43. 47. 49. 57. 58. 60. 61. 68. 70. 73. 75. 76. 78. 79. 81. 93. 94. 97. 98. 100. 101. 104. 105. 110. 111
* *Iuſtinus Senior.* 38
* *Iuſtinus Iunior.* 50. 57. 90
Ioannes Chryſoſtomus. 32. 43
Ioannes Euangeliſta. 66
Ioannes Trithemius. 67
Ioachimus Camerarius. 68
Iacobus Gretſerus. 45. 77
Iuriſconſultus Græcus. 61. 78
Ioannes Leunclauius. 45
Ioannes Zonaras. Vide Zonaras.

L

Leonardus Aretinus. 12
Leontius Magneſianus. 7
Leo Imperator. 3
* *Leontius Poëta.* 93
* *Leontius Scholaſticus.* 45. 48
Leontius Tripolitanus. 45
Lex Rhodia. 105
Libanius. 99. 120
* *Liberatus Diaconus.* 4. 71. 86. 87. 107. 108. 109. 110

M

* *Marcellinus Comes.* 9. 13. 18. 21. 22. 23. 25. 30. 41. 44. 68. 69. 85. 104
Matthæus Raderus. 14. 27. 56
Marcianus Imp. 37. 56
* *Menander Protector.* 28. 52. 53. 54. 55. 68. 115. 116

N

Nicephorus Patriarcha. 3. 5. 17. 20. 42. 80. 95. 123
Nicolaus Pepugomenus. 100
Nicephorus Calliſti. 2. 21. 30. 73. 74. 111

O

Octauius à Roſbergh. 11. 12. 17. 36. 58. 116
Olympiodorus Hiſtor. 5. 42
Onuphrius Panuinius. 11. 12. 21. 67
Ordo Romanus. 43

P

*Paulus Apamensis. 87
Paulus Diaconus. 8. 74. 84. 87
*Paulus Silentiarius. 45. 81
Petrus Gillius. 91
Petrus Pitheus. 2. 105
Philostratus. 29
Plinius. 29. 33. 84. 112
Plutarchus. 19. 112
Pomponius Lætus. 13
Petrus Crinitus. 10
Photius Tyrius. 115
Photius Patriarcha. 1. 2. 5. 42. 68
*Procopius. singulis paginis.
Prouinciale Eccl. Orient. 49
Prudentius. 14
Pseudogordianus. 31. 70. 89

R

Raphaël Volaterranus. 10. 11. 12. 75. 121
Regum libri. 66
Rituales libri. 43

S

Sallustius. 56
Seneca. 5
Series Rom. Pont. 23
Sextus Aurelius. 29
Simeon Metaphr. 9. 37. 100
Socrates Histor. 79
Sibylla. 90
Spartianus. 94. 112
Suetonius. 25. 29. 33. 91. 112
Suidas. 1. 2. 3. 18. 22. 32. 36. 45. 59. 72. 80. 82. 90. 98. 99. 101
Synesius. 31. 66. 106. 112
Stephanus Byzantius. 49
Sabellicus. 1. 65. 116
Sozomenus. 8. 79. 80

T

*Theodahatus Rex Gotthorum. 88
*Theodorus Lector. 7. 9. 14. 16. 19. 35. 67. 98
Theodorus Mopsuestenus. 25
Theodorus Studita. 5. 102. 131
*Theophanes Byzantius. 10. 68. 69
Theophanes Isaurus. 8. 9. 12. 13. 14. 20. 22. 23. 24. 25. 29. 30. 31. 34. 35. 36. 43. 55. 57. 59. 60. 61. 62. 68. 69. 74. 75. 79. 80. 82. 84. 85. 88. 90. 92. 96. 97. 98. 99. 101. 107. 110
*Theophilus præceptor Iustiniani. 21. 22. 23. 34. 35. 66. 68
*Theophylactus Simocatta. 94. 95. 119
Tertullianus. 32

V

*Victor Tunnensis. 4. 11. 12. 13. 16. 20. 24. 31. 35. 42. 45. 48. 67. 68. 74. 87. 90. 107. 109
Vopiscus. 9. 105
Virgilius. 93
Vegetius. 25
Valerius Maximus. 112
Volumen ex corticibus. 104

Z

*Zacharias Hist. 13. 24
Zonaras. 13. 16. 21. 22. 24. 25. 29. 30. 47. 51. 60. 74. 86. 90. 104. 106. 107
Zosimus Histor. 94. 95

APPROBATIO THEOLOGORVM.

NOs infraſcripti ſacræ Theologiæ Doctores fidem facimus, nos librum inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. perlegiſſe, in quo nihil fidei orthodoxæ, Catholicæ, atque Apoſtolicæ contrarium animaduerſum. Lugduni 3. Ianuarij 1623.

Fr. ROBERTVS BERTHELOT Epiſc. Damaſci.

Fr. CL. COCHET Dominic. familiæ Lugd. Alumnus & Prior.

R. D. D. Thomæ de Meſchatin la Faye huius libri imprimendi facultas.

THOMAS DE MESCHATIN LA FAYE, Comes, Canonicus, & Camerarius Eccleſiæ Lugdunenſis, & Vicarius Generalis in Archiepiſcopatu Lugdunenſi: Opus inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. vt in lucem edatur, facultatem concedo. Lugduni 20. Aprilis 1623.

MESCHATIN LA FAYE.

CONSENSVS.

EGo Aduocatus Regius, librum inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. in lucem emitti conſentio. Datum Lugduni 28. Aprilis 1623..

BOLLIOVD.

PERMISSIO.

LIBRVM hunc, cui inſcriptio eſt, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. ab ANDREA BRVGIOTTI Bibliopola Romano in lucem dari permittimus, ac ſimul ne quis citra factam ei poteſtatem denuò excudat, interdicimus. Datum Lugduni 28. Aprilis 1623.

DE CHAPONAY.

Summa Priuilegij à Christianissimo Galliarum Rege concessi.

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate sancitum est, atque patentibus literis cautum, ne quis in Regno suo, aliísve locis ditioni suæ subiectis, intra proximos annos decem, à die impressionis primæ inchoandos, ac numerandos excudat, vendat, excudendum, vendendúmque quouis modo, & ratione conetur librum, qui inscribitur, *Procopij Cæsariensis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Historia, qui est liber nonus Historiarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. præter ANDREAM BRVGIOTTI Bibliopolam Romanum, aut illos, quibus ipsemet concesserit. Prohibitum insuper eâdem auctoritate Regiâ omnibus suis subditis, eundem librum extra Regni sui limites imprimendum curare, vel quempiam, vbicumque fuerit, ad id agendum impellere, ac instigare sine consensu dicti ANDREÆ BRVGIOTTI. Idque omne sub confiscatione librorum, aliísve pœnis originali Diplomate contra delinquentes expressis. Datum Parisiis 30. Ianuarij 1623.

De mandato Regis.

Signatum Le BOSSV.

NICOLAI

NICOLAI ALEMANNI DE PROCOPIO, ET ARCANA eius Historia IVDICIVM.

DE IVSTINIANO Imperatore, déque rebus ab illo gestis ea vulgò est hominum opinio, vt quidquid secus affirmes, quàm de eo fama percrebuit, suspicione id carere minimè videatur. Quare non ambigo, multos, qui hanc Historiam lecturi sunt, statim dubitaturos, num vera illa sit, aut saltem ab odio sincera, & à maleuolentia penitus integra.

Quamquam enim in confesso sit apud omnes, neque vlla defendi excusatione queat Iustiniani de Christo sententia planè peruersa, & ad religionis dogmata definienda, Ecclesiasticásque sanciendas leges effusa licentia, & in Romanos Pontifices Agapetum, atque Vigilium, aliósque Præsules sæuitia: duo tamen illa huius Historiæ summa capita nullus temerè credat; ita moribus incompositum eum Principem, qui terrarum orbem sanctissimis legibus temperauit; itáque Reipublicæ pernicioſum, qui tot vrbes, regna, prouincias, atque regiones Imperio Romano restituit; exteras, ac barbaras gentes aut omnino deleuit, aut repressit, aut denique in societatem populi Romani adiunxit. Sanè post Constantini tempora Imperium Romanum penè corruens ita sustinuit Iustinianus, vt cum antiquis Imperatoribus meritò comparari possit.

Enimuerò harum rerum duarum ſplendor in Iuſtiniano ſic enituit,vt quidquid culpæ,vel criminis in illo fuit, ea ſit occultatum claritate. De partis quidem victoriis, Imperióque Romano propagato nihil hîc attinet dicere, cùm ſola modò reliqua illorum memoria ſit. Conſtitutiones autem ab eo ſapientiſſimè conditę; vel veterum Imperatorum leges vno in Codice ordine diſtributæ; vel antiquorum Sapientum reſponſa ex immenſa congerie ſumma ſtudiorum facilitate ac breuitate digeſta; vel hæc eadem ad Inſtitutionis modum enucleata, eam Iuſtiniano gloriam pepererunt, vt vndecim iam & amplius hominum ætates eandem quaſi per manus acceperint, fouerint,& magis ac magis amplificauerint. Nec ſanè facilius Iuſtiniano quicquam fuit, quàm vel hanc ſolùm ob rem gloriæ ac nominis laude reliquos omnes Romanos Principes infra ſe ponere; cùm illi pro ſuorum quiſque facinorum præſtantia,in Romana Republica,velut in theatro,alius alio vel humiliore,vel editiore loco titulos, noménque ſibi ſtatuiſſe videantur; ipſe verò qui Romanis legibus ſuum præfixit,eminentiſſimum locum,atque æternum inuenerit.

Quamobrem in tanto publici fauoris applauſu, ſiniſtri de eo rumores penè ſiluerunt, ac tanta gloriæ ac temporis diuturnitate omnis de illo ingrata memoria exoleuit. Exoleuit autem tum apud alios, tum apud eos præſertim, qui cùm dies noctéſque aſſidui cum Iuſtiniano ſint,eam de illius iuſtitia,temperantia, pietate, innocentia conceperunt animo opinionem, quæ non rebus ab eo geſtis, ad quas parum fortaſſis attendunt animum, reſpondeat; ſed quæ latis ab eo legibus conueniat; in quibus nihil ferè eſt, quod non ad abſolutam virtutis normam ſcriptum inueniant, & quaſi in imagine ſuis coloribus expreſſum contemplentur. Neque ipſis quidem aliter de Iuſtiniano ſentire præſtat, cuius commendationem non minimum ſuorum eſſe ſtudiorum ornamentum putant. Scilicet Iuriſconſultos Procopij hæc offendet hiſtoria; nec tamen omnes paſſim, vt arbitror, ſed eos duntaxat,qui minus antiqua litterarum monumenta pertractarint. Nam etſi modò in magna priſcæ hiſtoriæ penuria, tenebríſque verſemur, multíque rerum à Iuſtiniano geſtarum Scriptores deſiderentur, nempe illi Procopij æquales, Heſychius Mileſius, Ioannes Lydius,Theophanes Byzantius, Menander Protector, Paulus Florus, Ioannes Antiochenus, Plutarchus Iuſtiniano à ſecretis, & alij plerique; ſuperſunt tamen Græci, Latiníque eiuſdem ætatis graues Hiſtorici, qui Procopio dant præclariſſimum in iis quæ narrat, teſtimonium; quamquam Principum obtrectationibus ſui quiſque periculi formidine abſtinere ſoleat. Euagrius Epiphaneus Scholaſticus deteſtatur Iuſtiniani profundam auaritiam, rerum alienarum rapinas, ſubiectorum cuiuſuis ordinis vexationes; quas & longè diuerſis artibus ille comminiſcebatur, & impudentiſſimis nonnunquam meretricibus adminiſtris in ditiſſimos quoſque parabat. Addit, Magiſtratus, Præfecturas, Officiáque ab eodem pretio diuendita: Eccleſias, Noſocomia,

Mona

Monasteria, & alia id genus ædificia ex priuatorum exuuiis ab illo excitata. Venetorum ita fouisse factionẽ affirmat, vt Prasinos impunè contrucidandos iis permitteret, eorúmque licentia cædibus, rapinis, incendiis omnia cõpleret; Magistratus verò qui in Venetos egissent ex lege, capite dánaret. Nempe hæc summa est eorum, quæ Procopius in hac historia prosequitur: quamobrem Euagrij Scholastici verba hîc ideo prætermimus, vt in ipso huiusce libri limine argumenti loco opportuniùs extent. Maiestatem Romanæ Reipublicæ penè labefactatam initio quidem suæ dominationis non minima cum laude Iustinianus, vt dixi, sustentauit. Verùm vbi consenuit, adeò illi vires, animúsque defecit, vt, quemadmodum scribit Menander, non Persis modò, sed Hunnis, Abaribus, Saracenis, Cortiguris, aliísque Barbarorum populis tributarium fecerit Imperium Romanum. Hesychius Milesius Iustiniani leuitatem derisit, qui adulanti Triboniano fore crederet, vt in cœlum viuus surriperetur. De illius fraudibus atque fallaciis vberiùs quàm Procopius scripsit Agathias Myrrhinæus; nam & artes, & epistolarum exempla profert, quibus Hunnorum Ducibus ad inuidiam & odia excitatis, & ad ciuilia bella crudelissimo dissidio inflammatis, eam gentem penitus aboleuit. Nec siluit patrimoniorum & hæreditatum rapinas æquè in superstites liberos, ac in demortuos parentes, crudeles, iniustas, impias. Quare Iustinus successor apud Corippum,

——— Viuus patri qui substitit hæres,
Thesauros fidis priuatos ferre ministris
Imperat. ———————

Nam Corippus Africanus tam improuidus est Iustiniani, atque Iustini adulator, quàm leuis Poëta; in alterius enim laudibus exultans, alterius in vituperationem labitur incautus, vel potiùs adductus veritate. Gregorius Turonensis Iustiniani auaritiam à lectissima matrona Iuliana Anicia delusam luculenta narratione commemorat. Vitalianum V.C. Romanæ militiæ Magistrum, Iustiniani factione interemptum narrat Victor Tunnensis.

Is ipse, & Liberatus Africanus memoriæ prodiderunt eiusdem in vniuersum Ecclesiasticum ordinem, in Episcopos Orientis, & Africæ, in Romanos Pontifices sæuitiam & immanitatem. Contrà, Iustinianus sic Constantinopolitanorum Patriarcharũ fastui ac supercilio blanditus est, vt Ioannes Scholasticus Cappadox, Iustiniano, à quo plurimùm diligebatur, Rempublicam administrante, primùm Oecumenici nomen sibi arrogarit, idémque ratum, gratúmque primus omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque suis Constitutionibus Iustinianus inscripserit. Quamobrem Epiphanius, qui Ioanni successit, quidquid in Romanos Pontifices ausus & ipse foret, ita sibi facilem Iustinianum futurum, ab eóque sibi adeò nihil fore timendum intelligebat, vt Ioanni Ecclesiæ Romanæ Pontifici Byzantium appellenti loco cedere noluerit, vixque tandem (vt Marcellinus Iustiniani Cancellarius refert, ac Theo-

phanes explicat) dextrum Ecclesiæ solium Pontifici Romano ægrè concesserit. Demum quod Constantinopolitani, & Chalcedonensis Concilij duobus illis ab Ecclesiæ Romanæ aduersariis decantatis Canonibus Byzantiorum Præsulum loci prærogatiua semper titubauerit, sua fulcire sanctione, stabiliréque nixus est Iustinianus.

Mitto quæ iidem isti Autores, ac nominatim Euagrius, Victor, ac Liberatus habent de Iustiniani coniuge Theodora: neque enim hîc operæpretium est quærere Procopio testes, cùm nullum tam inauditum, tam execrandum piaculum fingi animo possit, quin grauiora molita sit perditissima fœmina, & re ipsa perpetrarit in Rempublicam, in Senatum, in Magistratus, in plebem, in Deum; quippe Dei filium absolutè passum fuisse Edicto pronuntiauit, & hanc exegit vi à Catholicis fidem, scriptámque manu approbationem. Chalcedonense Concilium de medio tollendum, quoad vixit, summo studio curauit. Ecclesiis præfecit, quibus fauebat, Hæreticos; minis exagitauit Agapetum Romanum Pontificem, Vigilium per vrbem Byzantium fune raptauit; exilio, morte Syluerium affecit. Tam infaustum Ecclesiæ Catholicæ monstrum Cardinalis Baronius non ex Procopio, quem planè vidisse se negat, sed ex veterum Scriptorum historiis ita repræsentauit. *Tanta hæc mala ordita est pessima fœmina* (Theodora) *quæ altera Eua serpenti obaudiens facta est viro malorum omnium causa, nouáque Dalila Sampsoni eius vires dolosa arte eneruare laborans, Herodias altera sanctissimorum virorum sitiens sanguinem, petulánsque summi Sacerdotis Ancilla Petri negationem solicitans: sed parum sit ipsam huiuscemodi sugillasse nominibus, quæ reliquas impietate fœminas antecelluit: accipiat potiùs nomen ab inferis, quod furiis fabulæ indiderunt, fœmina furens Alecto potiùs, vel Megæra, aut Tisiphone nuncupanda, ciuis inferni, amica Dæmonum, satanico agitata spiritu, æstro percita diabolico, initæque summo labore inimica concordiæ, pacisque redemptæ sanguine martyrum, & sudoribus confessorum partæ fugatrix.*

Idem Baronius hæc de Iustiniano Imperatore. *Opera ipsa, quæ hinc abeuntem secuta sunt Iustinianum, aduersus eum hactenus clamant in chartis, nempe iuge bellum ecclesiasticum, quod (exule facta, quam reperit, pace) iugiter enutriuit, decedénsque reliquit accensum; sacrilegiorum immensitas, cùm sæpe in Christos Domini sanctos Episcopos violentas manus iniecit, vt inter alios, in Vigilium Romanum Pontificem, & Eutychium sanctissimum Constantinopolitanum Antistitem; crudelitas insuper in ciues innoxios ab Euagrio superiùs deplorata, & auaritia ab eodem pressiùs sugillata, vt omittamus reliqua. Quam autem mortuus ante horrendum maiestatis diuinæ tribunal sententiam acceperit, etsi non sit hominis iudicare; opinari tamen si cui licet, facilius est inuenire, qui Euagrij de eius condemnatione velit sequi sententiam, quem iure sciat prærogatiua temporis, cùm quæ scripsit, inspexerit, Historicis reliquis esse præferendum, qui longè post Iustiniani tempora, res ab eo gestas scripsêre: cùm præsertim in eamdem proculdubio abiisse sententiam Procopius eiusdem temporis luculentus Historicus visus sit, dum quem antè sæpe laudarat,*

postea

postea scripto volumine,tam ipsum quàm Theodoram coniugem, recantans palinodiam, magnopere vituperauit,vt apud Suidam notatum habetur. Hæc modò de Iustiniano & Theodora summatim; complura verò alia fusiùs in Notis ad singula quæque Procopij loca confirmanda in medium adducemus. Hîc testes duntaxat certissimos, id est, oculatos, qui eâdem illâ Iustiniani ætate vixerunt, satis sit produxisse,ex quorum apprimè compertâ, testatáque fide iudicium Baronius pronunciauit.

Quamquam & posteriorum Historicorum testimonium non minoris momenti in hac Procopij causa censeri debeat; cùm vti synchroni, sic etiam isti Iustiniani,ac Theodoræ flagitiorum, & improbitatum non hauserint ex Procopio notitiam. Nam æqualibus quidem tam exploratum est,ignotum hunc librum fuisse, quàm nulla re alia,nisi eodem suppresso, saluam tibi Procopius vitam fore putabat. Sanè cùm Euagrius illustrium Iustiniani factorum expositionem instituit, singulis quibusque capitibus editam iam tum Procopij historiam laudat, & longas ex ea narrationes excerpit, Autoris nomine summa cum laude memorato; non item vbi refert Iustiniani, Theodoræque facinora; imò pleraque hoc libro à Procopio prætermissa narrat, & eorum quæ ab eo hîc nonnunquam incuriosè scribuntur, ipse loca,tempora,virorum nomina, occasionésque rerum gestarum insuper explicat. Vt planè hinc intelligamus non ex Procopij hoc fonte illa deriuata fuisse. Sanè in paucorum manus hoc volumen olim peruenisse probauit diligentia doctorum virorum, qui, dum hanc nos editionem parabamus,certatim Viro amplissimo Scipioni Cardinali S. Susannæ E. R. Bibliothecario in insignioribus Bibliothecis hunc librum frustra perquisiuerunt. Posteriores autem Historici, si quidem ipsis huius copia libelli fuisset,ea minimè commisissent, quæ ex hac historia in illorum monumentis nunc emendanda occurrunt. Horum sanè video neminem, qui operis huiusce meminerit, præter vnum Nicephorum Callisti; is verò neque argumentum,neque titulum rectè,certéque nobis explicat, tantùm abest vt commentarium ipsum aliquando legerit. Vnus Suidas ante aliquot secula bonam eius partem, ac ferè luculentiorem decerpsit, quam ex eius Collectaneis hinc inde recollectam vnum in locum ad nostras Censorias Notas coniecimus, vt argumento sit eandem Ἀνεκδότων Procopij editionem esse, quam & Suidas habuit, & nos hac demum ætate vulgamus. Hunc quidem posteriores Historici librum non viderunt; quotus tamen quisque illorum est, qui traditam quasi per manus de Iustiniani flagitiis historiam non repetat, atque confirmet? Quædam narrarunt Theophanes, Isaurus vir Sanctus, Autor Chronici Alexandrini, Ioannes Antiochenus, Suidas; nonnulla Anastasius Bibliothecarius, Paulus Diaconus, Aimoinus; pleraque Ioannes Zonaras, Georgius Cedrenus, Nicephorus Callisti, Ephræmius, aliique Chronicorum autores. Quorum omnium narrationes eorum maximè testimonio innituntur, qui

Procopio æquales fuêre, ac eadem quæ ille de Iustiniano scripserunt, scilicet Hesychius Milesius, Agathias Myrrhinæus, Menander Protector, Euagrius Scholasticus, Ioannes Epiphanienſis, Cyrillus Scythopolitanus, Theophilus Iustiniani præceptor, Innocentius Maronianus, Eustathius Byzantius, & ex Latinis Victor Tunnenſis, Flauius Crescionius, Corippus, Gregorius Turonenſis, Liberatus Afer, Facundus Hermianenſis, aliique complures, quorum testimonia in Notis Historicis, prout res ipsa postulabit, in medium afferemus.

Sed non est cur tantopere Historicorum testimonium licèt æqualium hîc vrgeamus; cùm domi testes, iique locupletissimi non desint, qui ab hac historia falsitatem procul abesse fidem faciant, Iustinianus ipse, Iustinus auunculus, iuniórque alter sororis Iustiniani filius Iustinus. Nam hic quidem, extincto Iustiniano, diriſque Venetorum, Prasinorúmque seditionibus adhuc fluctuante Imperio Romano, populorum in Circo, atque Theatro, strictis mucronibus, gladiatorum, vel potiùs hostium more in sese funestissimo spectaculo irruentium tumultus qua voce cõpescere aliquando voluit, eâdem Iustinianum malorum omnium prodidit autorem. *Heus*, inquit, *ciues, Reipublicæ calamitatum sit denique modus. Vobis obiisse, Veneti, Iustinianum; Prasini vobis superesse sciatis.* Sic illos, Iustiniani desperato fauore, coërcuit, hos autem, eiusdem crudelitatem interminatus, deterruit. Hac Iustini voce altera huius historiæ pars, quæ de Prasinis agit ac Venetis, satis comprobatur. De altera verò, quæ infamissimam Theodoræ educationem, vitam, moréſque continet (quam vti nos vertere sine rubore, sine stomacho non potuimus, ita neque lecturos alios putamus) si quis dubitet, extat hodiéque Iustini Senioris Constitutio, qua mulierum abiectarum Principibus viris permittuntur connubia. Illud hac lege Iustinus egit, ne Iustinianus sororis filius, qui Theodoram vilissimum scortum deperibat, eiúsque coniugio vt frui posset flagitabat, Imperio, & quacumque alia dignitate hoc ipso prohiberetur. Illud etiam eâdem illâ lege apertissimè testatum posteritati reliquit, è scena Theodoram fuisse: ex omnibus enim abiectis mulierculis, quæ à Principum virorum matrimonio lege Constantiniana excludebantur, scenicas tantummodo ea Constitutione Iustinus complectitur. E scena igitur Theodora cùm fuerit, quidquid flagitij, quidquid obscœnitatis de illa commemores, nihil credet nimium, qui credet.

Tertiam huius Historiæ partem, quæ est de Iustiniani criminibus, ipsemet comprobat Iustinianus; licèt autem hæc ille nec singillatim, nec apertè fateatur, tamen rerum à se ferè omnium malè factarum originem non solùm non celat, sed etiam seriò profitetur. *Hæc*, inquit, *omnia apud nos cogitantes* ET HIC QVOQVE *participem consilij sumpsimus eam, quæ à Deo data est nobis, piissimam coniugem.* Felicem planè Iustinianum, eiúsque principatum Scriptores omnes

omnes fortunatissimum futurum fuisse affirmant, nisi Theodoram consiliorum, rerúmque gerendarum participem habuisset. Deinde sua Iustinianus facinora prioribus octo illis historiæ Procopij libris omnino visus est confirmasse, quos iam tum ab Autore vulgatos Imperatoris consensu vniuersæ per Imperium Romanum gentes (vt est libro vltimo) lectitabant. Quare nemini mirum videbitur, si ad historiam Ἀνέκδοτον asserendam, hîc & in Notis probationes ex reliquis Procopij libris petamus, cùm nullam tam veram, támque fidelem de Iustiniano historiam inuenire liceat, quàm cui calculum ille album adiecerit, quámque subiectorum manibus totos septem ac decem ferè annos peruolutari tam ambitiosè viderit, vt aucto honoribus ac dignitatibus (vti statim dicemus) Autore, eidem nouorum de suis Ædificiis cudendorum librorum curam demandarit. In ea igitur tam prolixa historia adeò sobriè, ne dicam ieiunè, Iustiniani laudes Procopius delibauit; contrà verò tam copiosa sparsit eiusdem semina vituperationum, vt neque ibi per adulationem, neque hîc per calumniam egisse posteritati videri possit; imò fidem vniuersæ historiæ ea dicendi libertate conciliasse, quam suo Iustinianus suffragio & autoritate probauerit.

Lector, si vacas, hunc postremum cum reliquis committe Procopij libris, pluráque & grauiora quàm hic habeantur Iustiniani crimina in illis inuenies, pleraque etiam fusiùs & maiore apparatu explicata; crudelitatem, auaritiam, infidum animum in amicos, datam hostibus fidem, ac violatam, in probos odium, amorem in improbos, ius humanum atque diuinum, denique omnia ad Theodoræ imperium, atque libidinem temperata: hæc in illis libris raptim indicare non piget. Ioannem Cappadocem Præfectum Prætorio, à Theodora priuatas iniurias persequente falsò perduellionis accusatum liberare Iustinianus non audet, submissis verò clàm nunciis de Augustæ insidiis certiorem facit: tandem vrgente fœmina hominem crimine, cuius quidem insimulabatur, vacuum, sibi verò vnicè gratum atque amicissimum exilio, & bonorum proscriptione damnat; ab exilio, nisi extincta Theodora, insontem reuocare non ausus. Inita pace cum Chosroë, Alamundarum, & Hunnos ad bellum Persis inferendum spe & pretio solicitat, idque in grauem Imperij Romani perniciem. Militem per vrbes præsidiarium negatis diu stipendiis ad defectionem impellit. Præter vrbanos ac domesticos, in castris duos habuit insignes suæ auaritiæ ministros, Ioannem Quæstorem exercitus, qui vt sumptibus parceret Imperatoris, pane sordido ingentem militum multitudinem impunè necauit; & Alexandrum Forficulam, cuius odio milites rem de industria malè gerere in Italia pergebant. Propter auaritiam Logotheras ibidem instituit; & Romæ omnes honorum gradus aboleuit. Sceleratissimos quosque semper ad dignitates ac magistratus euexit, inter hos Acacium, cui post cæsum Amazaspem, Armeniæ imperium concessit; & Ioannem Zibum, qui

vt Colchi ad Chosroëm deficerent autor fuit. Hæc, aliáque complura in historia, quam Iustiniano legendam Procopius tradidit, eodémque viuo publicauit.

Neque posteaquam ij commentarij emissi, atque multorum calumniis & obtrectationibus, vt fermè accidit, expositi sunt, offensioni aliquando Iustiniano fuerunt, vel crearunt autori periculum: imò non diu pòst octauum Procopius librum edidit, in quo ab insectandis notandísque Iustiniani criminibus nihilo magis quàm antea abstinuit. Nam iterum stipendia militibus negata inculcat; iterum neglectos belli apparatus commemorat; iterum Iustiniani prodigentiam in excipiendo fastosissimo Barbaro Isdiguna Persarum Regis legato vituperat; addit hîc verò eas domum retulisse ab Iustiniano diuitias, quibus opulentissimos quosque Persarum facilè deinde superarit. Præter hæc rem Romanorum sub Iustiniano eò loci venisse dicit, vt Persis tributum quotannis penderetur; Hunnis verò in fines Romanorum perpetuò excurrentibus magnificentissima munera per singulos annos darentur. Denique intempestiua reorum indulgentia, præsertim ducum exercitus, magnopere Iustinianum obfuisse Reipublicæ. Εἰώθει γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς ἄρχουσιν ἁμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔς τε τὴν δίαιταν, καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον παρανομοῦντες ἡλίσκοντο. *Consueuerat enim*, inquit, *Iustinianus Imperator vt plurimùm crimina ignoscere ducibus exercitus delinquentibus: atque hæc causa erat, quamobrem illi cùm in disciplinam militarem, tum in Rempublicam grauissimè peccare deprehenderentur.* Verùm ne singula numerando modum excedere videamur, historiam Ἀνέκδοτον, & priores illos libros, quos Iustiniano Procopius obtulerat, ita concinnasse videtur, vt nihil ferè in hac sit, quod ex illis Iustiniani ipsius confessione probare non possis.

Ita sanè, inquies, at nemo est, qui non videat huius historiæ acerbitatem, quæ vt maleuolentiam subolet, ita veritati detrahere iure potest. Nam primò quidem nonnulla Iustiniani facta deteriorem in partem accepta animum minimè sanum, nedum beneuolum Scriptoris ostendunt. Deinde documenta studiosè conquisita, quibus persuasum sit semihomines furias Iustinianum ac Theodoram fuisse, præter odium, habent etiam nescio quid leuitatis. Tertiò, cùm decretas à Iustiniano in Hæreticos capitis pœnas Procopius damnat, in scirpo quærere nodum videtur, ni fortè cum Hæreticis & ipse sentiebat.

De odio quidem atque maleuolentia vetus suspicio est, qua omnes ferè laborant Historici, qui veritatem liberiùs profitentur. Et in tantis vitiis hominum plura culpanda sunt, quàm laudanda; tum si laudaueris, parcus; si culpaueris, nimius fuisse dicaris: quamuis illud plenissimè, hoc strictissimè feceris. Sed Autoris notitiam habeamus antè necesse est, quàm hic de illo quidpiam statuamus. Procopius Cæsareâ Palæstinæ, quæ illi patria fuit, sub

Anastasio

Anastasio Imperatore Byzantium venit; vbi vir omnis generis litteraturæ, summæque prudentiæ facilè in se Principum oculos conuertit. Nam Iustinus Senior difficillimo Reipublicæ tempore, Persis bello præualentibus, Belisario Procopium à consiliis dedit. Iustinianus verò in Africana & Italica expeditione nunquam à Belisarij latere diuelli Procopium passus est; cuius fide atque consilio non minus quàm armis ac virtute Belisarij Romanos fines prolatari, atque stabiliri sentiebat: dúmque Belisarius ex Africa recèns subiugata in Orientem euocatur, Procopius Carthagine apud Solomonem designatum ducem exercitus subsistere iussus est, ad firmandum in ea Prouincia tenerum adhuc imperium, & rebellionibus opportunum. In Perside, in Italia, Romæ, Neapoli, Syracusis quæ gesserit, ipse quidem memorauit; at ea per occasionem, temperatéque dicta licèt minus insignia & pauca videantur, parta tamen gloria in Rempublicam Procopij merita declarat; nam Illustrium dignitatem adeptus, & in Senatum cooptatus est. Post editam verò integram historiam (eam, quæ tot Iustiniani crimina continet) ad summum Romani Senatus locum, id est, Vrbanam Præfecturam, anno Iustiniani quinto & trigesimo peruenit: quo fermè etiam tempore absoluit opus Ἀνέκδοτον.

Ergo in homine cordato, tantis honoribus & dignitatibus aucto, quis facilè repererit aduersus Principes beneficentissimos Iustinum & Iustinianum maleuolentiam? Ego certè nisi dicendi, scribendíque licentiam non video, qua vt insigni Procopius fuit, ita non ab Iustiniano solùm, sed etiam ab amicis, quorum in historia mentio incidisset, eam plenè sibi dari atque concedi statim in exordio postulauit. Πρέπειν ἡγεῖτο ῥητορικῇ μὲν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιΐαν, συγγραφῇ ἀλήθειαν. ταῦτά τοι οὐδὲ τῶν οἱ ἐς ἄγαν ἐπιτηδείων τὰ μοχθηρὰ ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ τὰ πᾶσι ξυνενεχθέντα ἕκαστα ἀκριβολογούμενος ξυνεγράψατο εἴτε εὖ, εἴτε ἄλλῃ πῇ αὐτοῖς εἴργασται. *Ratus decere Oratores quidem eloquentiam, Poëtas verò fabulas, & Historicos veritatem. Quamobrem ne amicissimorum quidem peccata occultauit, sed quæ cuique accidissent, siue illa pro dignitate, siue secus ab iis patrata fuerint, summa diligentia conscripsit.* Eam licentiam vel Procopij autoritati in Senatu clarissimæ, vel ingenio eius planè Censorio concessam fuisse cùm ex editis ab eo libris, publicóque tunc receptis applausu liquet; tum quia Iustiniani rerum Scriptores Agathias Myrrhinæus, & Ioannes Epiphaniensis suos Commentarios ad Mauritium vsque Imperatorem, vt Euagrius est autor, occuluerunt. Quamquam illi si quid in Iustinianum scripserunt, id quàm modestissimè, cautissiméque fecerunt, ac in reliquos Imperij Romani proceres, quàm pro illorum improbitate morum leuiùs egerunt. At Procopius liberrimè Ioannis Præfecti Prætorio impietatem obiurgat; Triboniani Quæstoris auaritiam arguit; Arethæ ducis ingenium subdolum & infidum vituperat; militum legiones, oppida, & vrbes numerat, quæ vel omnino abolitæ, vel hostibus prædæ fuerunt ob fœdissimam Bessæ, Acacij, Ioannis Zibi, & alterius Quæ-

ſtoris exercitus, atque Pſallidij pecuniæ cupiditatem; Veri temulentiam accuſat; Sergij faſtum ac mollitiem; Maximini ignauiam, nullámque rei militaris peritiam. Artabanem coniurationis, Arſacem proditionis crimine etſi Iuſtinianus ob generis claritatem abſoluerit; Procopius tamen neutri etiamnum ſuperſtiti æternæ pœnam infamiæ condonauit. Quid de Beliſario dicam, ad cuius vnius laudes totâ reſpexiſſe hiſtoriâ videtur? ſemel in Italia ignauiter ille rem geſſit, hæc vna Procopio liberè de illo ſcribendi ampla fuit occaſio. Βελισάριος μὲν τὸ ἐπὶ τὸ βυζάντιον ἀδενὲς κόσμῳ ἴσι, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πεντάκτεις ἁδαμῆ ἐπέβας, ἀξίᾳ πῃ ὁδῷ ἰέναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκρυμμένῃ ἐχόμενος πάντα τὸν χρόνον ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπὶ θαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τὸ ῥᾳδίας ὀχύρωμα διωκὲς ναυπλόμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδείστερον δὴ πολεμίους τετύχηκε ῥώμῃ τε αὐτὴν ἀνδραποδίσαι, καὶ τὰ ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. Τότε δὴ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τυρρηνοῖς ἔσα ἐτύγχανε, πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἧπερ αὐτὸς ὁδῷ ἰόντι καταίκρας ἐάλω. *Beliſarius nullo decoro Byzantium diſceſſit, cùm quinque totos annos nunquam in Italia pedes figere potuerit, neque certis itineribus progredi, ſed toto hoc tempore clanculùm fugitans ab vno maritimo præſidio ad aliud claſſe deuehebatur: vnde tanto ſecuriùs hoſtes & Romam, & cætera omnia ſubiugarunt. Peruſiam verò primariam Tuſciæ ciuitatem dira cinctam obſidione reliquit, quæ illo Byzantium contendente, capta eſt.* Hæc in primarios Senatores, & Imperij Romani proceres ſumma ſibi neceſſitudine coniunctos Procopius, ipſis viuis, euulgauit. Quæ ſanè ſcribendi ſeueritas quemadmodum magnam veritatis laudem eius hiſtoriæ conciliat, ita omnem remouet ſimultatis ſuſpicionem obiurgationis & cenſuræ grauitas; quæ tantum ab odio & maledicentia diſtat, quantum violatæ Reipublicæ querelas, iuſtúmque dolorem, & communis damni caſtigationem ſpectare videtur. Quod non ſolùm in proœmio τῆς Ἀνεκδότων Autor ingenuè profitetur; ſed ipſa etiam re præſtitit, cùm ea duntaxat de Iuſtiniano commemorauerit, quæ publicæ rei damno, & in ſubditorum perniciem peccauit; illáque ipſa fœda narratio de turpiſſima Theodoræ vita eò pertineat, vt quantum auguſtiſſimam Imperij Romani maieſtatem execrandis nuptiis primus violauerit, dehoneſtauerítque Iuſtinianus, clariùs intelligas.

Quod autem Iuſtinianum ac Theodoram ſemihomines furias Autor appellet; eſt qui credat, monſtra Poëtarum narrare Procopium, atque ita ſuam in Imperatorem euomere acerbitatem voluiſſe? Erit de hac re in Notis Hiſtoricis opportunior locus.

Quod denique pœnam in Hæreticos capitalem à Iuſtiniano conſtitutam non probet; non tam odij, quàm prauæ de religione ſententiæ ſuſpicionem mouet atque confirmat. Illud in Procopio ſæpe miratus ſum, quod de noſtræ religionis myſteriis ita dicat, vt ab iis modò alienus, nonnunquam rectè ſentire videatur. Quamquam Heſychium Mileſium, & Ioannem Lydium æquales

Procopij,

Procopij, qui eadem ambiguitate luserunt, Photius atque Suidas Gentilium impietate damnarint. Sanè non rara fuit istiusmodi hominum turba Iustiniani tempore,& quidem in Aula Imperatoria (vt in Notis Historicis dicam) officiis ac dignitatibus insignis. Sed ex hac planè Procopium eximo, quod non solùm hîc, sed etiam in Ædificiorum libris Gentilium sacrificia & libamina, &, vt ipse loquitur, ἀθείαν τε καὶ πολιτείαν detestetur, & libro Persicorum primo Ioannem Cappadocem Gentilitiæ superstitionis damnet;certè Iustinianus de sacris à se excitatis ædificiis historiam Procopio Gentili nunquam commisisset. Hæreticos autem & Samaritas, qui Cæsareæ Palæstinæ frequentes admodum erant, prorsus auersatur. Demum in libris ædificiorum Iustiniani apertè Christianorum fidem non semel profitetur. Quamobrem ad eos se composuisse videtur, quos POLITICOS appellant; sed longè veriùs hæresum omnium sentinas, prorsúsque Atheos appellarent; qui licèt in speciem Catholici videantur, nullíque sectæ nominatim addicti sint, priuatis tamen rationibus, vel Reipublicæ commodis Christianam religionem, pietatémque metiuntur, neque de Deo quid sentias, quídve doceas, si res ita ferat, vehementer laborant; Hæreticos autem & Astrologos, aliásque eiusmodi Catholicæ fidei pestes, prout è re, ac tranquillitate publica esse illis videtur, ita recipiunt, & insectantur. Quod de Hæreticis & Astrologis dico, habes hîc in Ἀνεκδότοις. De Deo autem libro Gotthorum primo,hæc est Procopij sententia, qui cuique pro libidine de Deo credere permittendum potiùs existimat, quàm Reipublicæ procellas videre, quibus tum Romanum Imperium ob nonnullas de Fide quæstiones iactabatur. Πρέσβεις ἐκ βυζαντίου πρὸς τὸν ῥώμης ἀρχιερέα ἦκον, ὅ, τε τῆς Ἐφέσου ἱερεὺς Ὑπάτιος καὶ Δημήτριος τῆς ἐν μακεδόσι φιλίππων πόλεως ἕνεκεν ὧν χρισιανοὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφισβητοῦντες. Τὰ ὃ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξεπισάμην ὡς ἥκιστα ἐπιμνησθήσομαι. ἀπονοίας γὰρ μανιώδους τινὸς ἡγοῦμαι εἶναι διερευνᾶσθαι τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν ὁποία ποτέ ἐστιν. Ἀνθρώπῳ γὰρ οὐδὲ τὰ ἀνθρώπεια εἰς τὸ ἀκριβὲς οἶμαι καταληπτὰ, μὴ τί γε δὴ τὰ εἰς Θεοῦ φύσιν ἥκοντα. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα ἀκινδύνως εὐσεβεῖσθαι μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστῆσαι τετιμημένα. Ἐγὼ γὰρ οὐδὲν ἄλλο περὶ Θεοῦ ὁποιῶν εἰμι, ἢ ὅτι ἀγαθός τε πανταχόθεν εἴη, καὶ σύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχοι. λεγέτω δὲ ὡς τις ἕκαστος γινώσκειν ὑπὲρ αὐτῶν οἴεται καὶ ἱερὺς, καὶ ἰδιώτης. *Legati ad Romanum Pontificem Byzantio venerunt Hypatius Ephesiorum Antistes, ac Demetrius Philippensium, qui sunt in Macedonia: nimirum de ea quæstione acturi, in qua dubiis sententiis inter se Christiani dissentiunt. Eam controuersiam etsi probè ipse teneam, minimè tamen commemorabo: quod vesanam esse putem insaniam, Dei quæ sit natura disquirere: nam humana hæc ipsa, nedum Dei naturam, perfectè assequi mortales haud quaquam existimo. Quare tutiùs hæc ego silentio præteribo, sola tantùm credulitate veneratus. Siquidem de Deo nihil ipse præterea affirmauerim, nisi quod bonus omni ex parte sit, réque vniuersas sua potentia complectatur. De hisce*

verò controuersiis ita quisque vel sacerdos, vel priuatus homo loquatur, quemadmodum illi sentire libuerit. De Deo autem atque fortuna nonnunquam permittere videtur optionem, vtrùm malit quisque defendere vel casu res humanas, & fortunæ temerario impetu ferri, vel Dei prouidentia gubernari. Qua in re Gentilium sæpe nomina vsurpat, quod libro secundo belli Vandalici antiquus Censor ad marginem ita reprehendit. Οὐκ ὀρθῶς παρεισφέρεις τῇ τῶν χειστιανῶν πίστει δαιμόνιον, καὶ τύχλν καὶ εἱμαρμένλν. *Non rectè Christianæ ingeris religioni Genium, & fortunam ac fatum.* & in margine Codicis Vaticani manuscripti ad peruersam illam de Deo vocem legitur; Σημείωσαι εἰ ὀρθόδοξός ἐστιν ὁ συγγραφεύς. *Nota num orthodoxus sit autor.* Quemadmodum ergo Procopij historia ex his quæ hîc disputauimus, fidem habet indubitatam; ita quæ ipse de religione scribit, nullam autoritatem habere iure censemus.

IDEM

IDEM
Ad Lectorem de Procopij libris, & hac Editione.

PARS hæc historiarum Procopij Cæsariensis, quam tibi fruendam, LECTOR, proponimus, mole licèt exigua, & ordine postrema sit; erit tamen minimè iniucunda cùm ipsa per sese, tum quia primùm in lucem nunc prodit, atque tibi ab Autore lucubrata videtur. Quam enim æqualibus ille suis ἀνέκδοτον, abditam esse voluit, solíque posteritati destinauit, tibi ex posteris omnibus hæc modò conceditur. Plena, prorsúsque incorrupta vt tibi concederetur, nos pro virili parte adnisi quidem sumus; verùm consueta est & bene vetus Procopij Commentariorum iniqua illa conditio, vt nullam eorum partem ab omni vel hominum, vel temporis iniuria teneamus immunem. Leonardus Aretinus Procopij libros de bello Gotthico primus omnium publicauit; sed ludum eruditus ille vir lusit nobis planè illiberalem. Nam suppressa Græca historia, & Autoris nomine dissimulato, Latinam quam ipse ex Græca fecerat, tanquam è variis Scriptoribus à se decerptam, de bello Italico prænotat, & Iuliano Cæsarino nuncupatam in publicum emittit. Eandem Græcè scriptam Blondus Flauius industriâ primùm suâ Italiam habuisse memorat; sed is cùm in historia Procopij modò desideret quæ hodie nos minimè desideramus, modò ea carpat, quæ in vulgatis editionibus bene habere videmus: antiquas Blondi membranas, vel interpretem, quem ille nactus est, fraudi eidem fuisse nemo non dicat; cùm ea ipse nota carere facilè possit, qui se linguæ Græcæ prorsus imperitum fatetur. Christophorus Persona, qui ægrè simulationem Leonardi tulit, Autoris integro nomine eandem historiam vertit quidem è Græco; multis tamen partibus diminutam, & penè laceram dedit. Post illos Raphaël Volaterranus reliquos de bello

Persico & Vandalico libros Latinè vulgauit: sed nihilo meliore quàm Christophorus Codice vsus est. Certè neuter, licèt Vaticanæ Bibliothecæ vterque præfectus, versionem ex Codice hausit Vaticano, quem plenissimum video, & omni ex parte integrum, atque emendatissimum, vt ex alio fonte eas illorum virorum interpretationes manasse non dubitem. Libros de Iustiniani Ædificiis quales Arnoldus Vesaliensis habuerit, ipsa eius docet interpretatio; de qua, & Volaterrani atque Personæ versionibus, quàm bene sensa Scriptoris exprimant, aliorum esto iudicium. Græca denique Procopij Editio Augustana, quæ ex multis antiquis manu descriptis libris emendata & aucta, omnibus creditur numeris absoluta, tam longè à primæ scriptionis fide, quàm à Vaticani Codicis integritate abesse videtur, vt persuadere tibi vix possis, quantum ex hoc illa locupletari queat. Vtinam in eodem volumine, & ex eadem librarij manu, & hunc illarum postremum historiarum libellum haberemus: sed quemadmodum octo illis ab Autore libris in vulgus emissis, nonus hic ad odium Iustiniani, Theodoræque vitandum, semper in angulo cautè delituit; ita deinde seorsim ab amanuensibus descriptus est, atque ad posteritatem peruenit. De cuius casibus, atque sinistra fortuna quid loquar? Duo eius exempla seruat Vaticana Bibliotheca, alterum ex altero deriuatum, vtrumque in principio mutilum, multísque passim hiatibus deforme. Ex his quod est antiquius etiam fine decurtatum est, recentius verò, licèt tumultuaria scriptione exaratum, extremam nobis partem ab interitu conseruauit, qui, præter hanc accessionem, nulla nobis in re vsui fuit. Sic in breuissima historia tot loci dubij, obscuri, deplorati manserunt. Quamobrem sæpe inter interpretandum duos illos celebres ἀνεκδότων Procopij Codices expetiuimus, Ioannis Lascaris alterum Constantinopoli ad Laurentium Medicem adlatum, quem deinde (vt fama est) Catharina Medices Regina in Gallias asportauit, & Galli hodie in exteris Bibliothecis requirunt. Alterum Ioannis Vincentij Pinelli, quem ante aliquot annos, præter hosce Vaticanos, vnicum (quod ego sciam) habuit Italia; sed hic, vt accepimus, in nauigatione Neapolitana naufragium fecit. Ex eo tamen quædam à Petro Pithæo, & Guido Pancirolo Pinelli familiaribus excerpta fragmenta, maris & vndarum discrimen euaserunt. Sed, quæ nec librariorum incuria est, nec temporis, aut maris iniuria, hæc quam tenemus non vno in loco manca videtur historia, in qua multa narraturum se quidem Autor pollicetur, & tamen promissum non facit. Quibus passim defectibus ita hic hiat commentarius, vt per hasce veluti rimas Procopium penè furtim scribentem deprehendas, & festinatione, vel metu memoria turbatum interdum agnoscas. Accedit, quod annum secundum & trigesimum Principatus Iustiniani narratio hæc non excedit, ille verò quadragesimum attigit. Denique illa, λίαν γὰρ ἐς αὐτὴν ἡ Θεοδώρα ἠγριαίνετο καὶ ἐσεσήρει: & illa, μήτηρ δὲ τῶν τινος

ἐν θυμέλῃ

ἐν θυμέλῃ πεπορνδυμφώων, narrationum particulæ ſunt, quas olim Suidianus Codex habebat, hic Vaticanus non habet.

De huius porrò libri ordine, déque tempore quo ſcriptus eſt, ſic habeto. Reliquos octo hiſtoriæ libros ipſe viuens Procopius emiſit, ac Iuſtiniano legendos tradidit: imò ſeptem illi primi, nempe duo de Perſico bello, de Vandalico totidem, ac tres de Gotthico, vt ipſemet affirmat, ἤδη ἐξενεχθέντες πᾶσι καὶ ἐς τὸ μάλιστα διεδήλωντο τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ, *iam euulgati in vniuerſo Romanorum Imperio noti erant.* Quoto verò quiſque anno editus fuerit, certum non eſt; duo hæc tantùm habeo explorata. Ante obitum Theodoræ, id eſt, ante annum ſecundum & vigeſimum Iuſtiniani, Perſica, Vandalicáque bella, & bonam Gotthicorum partem Procopium abſoluiſſe; nam in iis Amalaſunthæ ſtructas inſidias à Theodora, ob eius metum tacuiſſe, indicat in hoc commentario. Præterea, ſeptem priores libros ante annum Iuſtiniani ſextum & vigeſimum diuulgatos fuiſſe. Idque Autor memorat initio libri octaui, quem anno Iuſtiniani ſeptimo & vigeſimo commentabatur. Cæterùm octauus ille perperam inſcribitur de bello Gotthico: complectitur enim quæ cum Perſis, Vandalis, & Gotthis, poſt edita priora volumina, Romanis contigiſſent; quæ quod γράμμασι τοῖς ἐς τὸ παῦ διεδηλωμένοις ἔτι εἶχον τὰ ἐπιγιόμενα ἐναρμόζειν, *monumentis iam omnino in publicum datis addere, haud amplius commodum eſſe* videret Procopius, in octauum illa omnia librum coniecit, qui ob id hiſtoria quædam σύμμικτος, *miſcella*, vel vt ipſe ait, ποικίλη, *varia* eſt. Hic liber editus eodem ferè quo ſcriptus eſt anno, ſeptimo ſcilicet & vigeſimo Iuſtiniani. Poſt hanc vniuerſam hiſtoriam licèt animo Procopius moliretur Ἀνέκδοτα, vt vltimo libro declarat: tamen abſtinuit, idque operis reiecit in annum ſecundum & trigeſimum Iuſtiniani, quod hîc ſæpius repetit, eodémque anno abſoluit, totúmque ſeptennium, id eſt, ad obitum Imperatoris, ac diutiùs abditum, atque reconditum habuit. Ex his corrigas aliorum, & Nicephori peruerſam Procopij librorum partitionem; de quibus Photij ſententiam atque cenſuram in Bibliotheca deſideramus.

Noſtra verò tranſlatio ſententiis quidem ad Græcæ hiſtoriæ fidem, verbis, & modis ad Latinam conſuetudinem aptis compoſita eſt. Id genus interpretandi cum Hieronymo, ac vniuerſa antiquitate optimum puto; & ſi hiſtoriam interpreteris, id maximè conuenire cenſeo: denique ſi cuius alterius ſcriptoris, Procopij certè ſtylus hoc in primis requirere ſemper viſus eſt mihi, cuius formam dicendi ſi ſpectes, ea ſophiſticis compta eſt lenociniis, Atticíſque leporibus ad oſtentationem inſtructa, à quo orationis habitu Latina grauitas præſertim in hiſtoria quàm abhorreat nemo neſcit. Operæpretium non eſt omnia recenſere; ſed nihil geſtum, factúmque Procopius dicit, niſi per ſuam illam perpetuam periphraſin, vt ſtatim in fronte legis, τόδε γοῦν ξυνενέχθη, ξυνέβη, ξυνέπεσε, τετύχηκε. Nec minus offendunt in tam claro

Scriptore

Scriptore orationis illæ particulæ, quæ passim redundant, potiùs ad leuem quendam ornatum Sophistis exquisitæ, quàm ad historicam grauitatem. Præterea scatet eius oratio frequentissimis transitionibus, & epilogis ad breuissimas quasque narratiunculas. Huc accedunt illa, quæ Asiatico dicendi genere vel non opportunè inculcat, vel longiore verborum ambitu dilatat. Quædam etiam esse in hac historia video, quæ (vt in scriptis ἀνεκδότοις plerumque accidit, & de suis affirmat Tullius) minus perpolita limitatáque sint: sanè in hoc breuissimo libello sexcenties repetitam habes illam vocem λήζομαι, ne dicam de aliis; quæ omnia si Latina modestia & grauitate à me temperata sunt, æqui boníque id consulat Lector, cui vt fidam dare historiam fuit animus, ita non ineptam curauimus interpretationem.

Nostras in calce libri Notas addidimus, eásque duplices; Censorias, quibus Græcum contextum mendis emaculatum, quoad fieri potuit, nitidiorem legeres; Historicas, quibus vniuersam de Iustiniano historiam illustratam & confirmatam haberes. Denique in hoc libello ne testimonium antiquitatis fidémque desiderares, Suidiani & Vaticani Codicis collationem hinc inde decerptam adiecimus; nam ex priscis omnibus, vt alibi dixi, vnus Suidas hanc legit historiam, quod etiam ex hisce veterum Autorum, qui Procopij, eiúsquẽ librorum meminerunt, testimoniis obiter intelligere potes.

DE PROCOPIO CÆSARIENSI HISTORICO testimonia veterum Scriptorum.

Euagrius lib. 4. cap. 12.

Φιλοπονώτατα, κομψῶς τε καὶ λογίως ἐκτέθειται Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι ἃ δὴ πέπραχεν ὑπὸ Βελισαρίῳ στρατηγοῦντι τῶν ἑῴων δυνάμεων ῥωμαίοις τε καὶ πέρσαις πρὸς ἀλλήλοις πολεμοῦσι. Procopius Rhetor res à Romanis & Persis dum inter ipsos præliis decertabant, gestas, Belisario tum Orientalium copiarum duce, accuratissimè, disertissiméque narrat.

Agathias Scholasticus lib. 1.

Τὰ πλεῖστα τῶν κατ' αὐτὸν Ἰουστινιανοῦ χρόνοις γενομένων ἐπειδὴ Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι Καισαρείαθεν ἐς τὰ ἀκριβὲς ἀναγέγραπται, παριτέον ἐκεῖνα ἔμοιγε, ἅτε δὴ ἀπὸ χρόνου εἰρημένα. Cùm omnia ferè quæ Iustiniani temporibus gesta sunt, à Procopio Cæsariensi Causidico summa sint diligentia narrata, prætermittenda à me sunt, quippe quæ satis iam explicata.

Joannes

Joannes Scholasticus Epiphaniensis lib. 1.

ΤΑ μὲν ὅσα ῥωμαῖοι τε καὶ μήδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις ἔπαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥωμαίων αὐτοκράτορος βασιλείαν γέγραπται Ἀγαθίᾳ τῷ μυῤῥιναίῳ μετά γε Προκόπιον τὸν Καισαρέα. Quæ Romani ac Persæ in bellis gesserunt ac passi sunt Iustiniano Imperatore regnum moderante, conscripsit Agathias Myrrhinæus post Procopium Cæsariensem.

Symeon Metaphrastes in Vita S. Sabæ.

ΠΕρὶ τούτων δὲ μικροῦ πάντων καὶ Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἔνθε τῷ πέμπτῳ λόγῳ τῷ περὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων αὐτῷ φιλοπονηθέντι κατὰ μέρος διαλαμβάνει συνῳδὰ Κυρίλλῳ τῷ τὸν βίον ἐξ ἀρχῆς τοῦ θείου Σάβα συγγραψαμένῳ φθεγγόμενος. De his ferè omnibus Procopius Cæsariensis libro quinto de Iustiniani ædificiis singillatim commemorat; conuenítque eius historia cum Cyrillo, qui Sancti Sabæ vitam olim conscripsit.

Constantinus Porphyr. lib. 1. Them. 2.

ΟΥτε γὰρ Προκόπιος, οὔτε μὴν Ἀγαθίας, οὔτε Μένανδρος, οὔτε Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος ἐμνημόνευσαν τοῦ τοιούτου ὀνόματος οἱ τὰ χρονικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας. Neque Procopius, neque Agathias, neque Menander, neque Hesychius Illustris, qui tempore Iustiniani Imperatoris Chronica composuerunt, huiusce nominis mentionem faciunt.

Photius in Bibliotheca cap. 63.

ΑΝεγνώσθη Προκοπίου ῥήτορος ἱστορικὸν ἐν βιβλίοις ὀκτὼ, ἱστορεῖ δὲ τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συνενεχθέντα πρός τε πέρσας ῥωμαίοις καὶ πρὸς βανδήλους καὶ γότθους, ἃ βελισάριος στρατηγῶν διεπράξατο μάλιστα, ᾧ καὶ τὰ πολλὰ συνὼν τὴν ἱστορίαν ἐξ ὧν ὄψει παρείληφε συνεγράψατο. Legi Procopij Cæsariensis octo libros historiarum, in quibus exponit quæ Persis, ac Romanis, Vandalísque, & Gotthis sub Iustiniano acciderunt, quæve præsertim à Belisario duce exercitus gesta sunt, cuius ipse Rhetor perpetuus comes, & rerum quas narrat spectator fuit.

Idem ibidem cap. 160.

ΠΡοκόπιος ὁ Καισαρεὺς ὃς εἰς μέγα κτῆμα καὶ ὄφελος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὰς γραφὰς συντάξας ἀείμνηστον αὐτοῦ κλέος τοῖς σπουδαιοτέροις

καταλέλοιπεν. Procopius Cæsariensis Iustiniani ætate luculentissimas, maximéque vtiles historias conscripsit, æternúmque sibi nomen apud eruditos comparauit.

Suidas in Collectaneis.

Προκόπιος Ἰλλούστριος ὁ Καισαρεὺς ἐκ παλαιστίνης ῥήτωρ καὶ σοφιστὴς ἔγραψεν ἱστορίαν ῥωμαϊκὴν, ἤγουν τοῦ πολέμους βελισαρίου, τὰ κατὰ ῥώμην, καὶ Λιβύην πραχθέντα. γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπογραφεὺς χρηματίσας βελισαρίου, καὶ ἀκόλουθος κατὰ πάντας τοῦ συμβάντας πολέμους τε καὶ πράξεις τὰς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσας. ἔγραψε καὶ ἕτερον βιβλίον τὰ καλούμενα ΑΝΕΚΔΟΤΑ τῶν αὐτοῦ πράξεων, ὡς εἶναι ἀμφότερα τὰ βιβλία ἐννέα. Τὸ βιβλίον Προκοπίου τὸ καλούμενον ΑΝΕΚΔΟΤΑ ψόγους καὶ κομῳδίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως περιέχει, καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοδώρας, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτοῦ βελισαρίου καὶ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ. Procopius Illustris Cæsariensis Palæstinus, Orator & Sophista, scripsit historiam Romanam, bella scilicet Belisarij, res Romæ & in Africa gestas. Fuit temporibus Iustiniani Imperatoris, à secretis Belisarij dictus, & comes in omnibus bellis, & rebus à se descriptis interfuit. Scripsit & alium librum qui ANECDOTA dicitur, de rebus Iustiniani: vt eius libri omnes sint nouem. In hoc opere vituperationes & insectationes Iustiniani & Theodoræ eius coniugis, atque etiam Belisarij & vxoris eius continentur.

Joannes Zonaras Tom. 3.

Τῷ βελισαρίῳ καὶ ὁ Καισαρεὺς συνωμάρτει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἐκείνου πολέμων ἱστόρησε πλατύτερον. Belisarium secutus est Procopius Cæsariensis, qui eius in bello res gestas plenissima historia complexus est.

Georgius Cedrenus in Annal.

Τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ὀκτὼ βιβλίοις συνεγράψατο. Belisarij bellica facinora Procopius Cæsariensis octo libris narrauit.

Anonymus in Chron. Vatic.

Προκόπιος Ἰλλούστριος Καισαρεὺς συνέγραψε τοῦ πολέμους βελισαρίου τοῦ πατρικίου ἐν βιβλίοις ὀκτώ. Procopius Cæsariensis Vir Illustris composuit historiam de bellis à Belisario Patricio gestis octo libris.

Niceph.

Niceph. Callist. lib. 17. cap. 10.

FActa Iustiniani à Procopio Cæsariensi eleganter admodum & doctè in temporum suorum historia sunt conscripta. Quatuor autem volumina is ad antiquitatis stylum accedentia composuit: quorum vnum Persica nominauit, in quatuor partes diuisum opus: secundum pari diuisione Gotthica; quæ scripta, bella ab ipso Iustiniano & Belisario in orbe Romano feliciter gesta complectuntur. Tertium Ædificia inscripsit, magnificè admodum commemorans, quæ opera Iustinianus construxerit: templa scilicet, regias, oppida & vrbes, pontes, atque alia ad publicum vsum spectantia. Quartum opus retractatio est orationum, quas apud Iustinianum laudibus eum vehens habuit: quasi quædam palinodia, seu recantatio minus rectè ab eo dictorum.

ARGVMENTVM
HISTORIÆ ANEKΔOTOΥ
ex Euagrio, qui sub Iustiniano vixit, *lib. 4. cap. 29.*

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἦν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστὴς, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πιπράσκειν, τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπεύουσι, τοῖς τε τοὺς φόρους ἐκλέγουσι, καὶ τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροφασίστους ἐπιχρώσας τὰς οὐσίας ἁπάσας ἐζημίωσεν. ἦν δὲ καὶ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίζασα τῷ ὁμιλίαν τινὰ, ἢ μίξιν ἀνέπλασεν εὐθὺς ἅπαντα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίστατο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον

IN Iustiniano tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis, atque adeò absurda rerũ alienarũ appetitio, vt omnia subiectorum bona his qui Magistratus administrabant, qui tributa colligebant, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant, ob auri amorẽ vendiderit. Complures, imò verò innumerabiles qui multa bona possidebãt, causa falsa cõmentitiáq; cõficta omnibus fortunis mulctauit. Quod si quæ meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiiciẽs, consuetudinẽ se vllã cum eo, vel coniunctionẽ habuisse simularet, statim omnia iura ac leges, modò Iustinianũ turpis lucri sociũ cõstitueret,

eius causâ euersæ iacuerunt, facultatésque omnes illius qui falsò in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatæ. Erat porrò tam largus in pecunia eroganda, vti multa & magnifica templa in diuersis locis extrueret; magnámque seorsum colligeret à suis pecuniarum vim, vnde ista perficerentur, quæ sanè pia Deóque accepta essent, si modò vel ille, vel alij qui talia moliuntur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suæque vitæ actiones vacuas à sceleris labe tanquam hostiam Deo offerrent.

ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντα, οἴκοι μετεκυλίσατο. καὶ ἀφειδὴς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν. ὥσε καὶ πολλοὺς ἀγίους, καὶ ἐκκλησιῶν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἀνασῶσαι, ἄλλους τε διαγεῖς οἴκους εἰς ἐπιμέλειαν ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ἀώρων τε καὶ ἡλώρων, καὶ τῶν ὑπὸ νοσημάτων ποικίλων ἐνοχλουμένων, σωτηρίους τε μεγάλας ἀποκληρῶσαι, ὅθεν δὴ οἱ ταῦτα γίνεσθαι, πρᾶξαί τε καὶ ἄλλα μυρία εὐσεβῆ, καὶ θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκείων δρῷεν ⓐ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφορῶεν.

Idem eodem libro cap. 31.

Ὁ αὐτὸς αὐτόθι κεφ. λά.

DE alio item Iustiniani facto mihi dicendum est, quod quidem siue ex naturæ vitio, siue ex formidine & timore ortum sit, non habeo dicere; eius tamen generis fuit, vt omnem belluinam immanitatem longè superaret. Duxit autem initium ab ea seditione populari, quâ NICA, hoc est, VINCE vocant. Placuit Iustiniano ita vehementer in alteram factionem eorum qui Veneti dicuntur, animo propendere, vt impunè possent ipso meridie in media Ciuitate aduersarios trucidare, & non modò non pœnas metuerent, verùm etiam dignarentur honoribus: adeò vt inde multi homicidæ existerent. Licebat autem illis in ædes alienas irrumpere, thesauros diripere in illis reconditos, hominibus suam ipsorum salutem ac vitam diuendere: & si quis Magistratus illos cohibere moliretur, suo ipsius capiti creauit periculum.

ΕΙπεῖν δὲ δεῖ καὶ ἕτερον τῶν Ἰουστινιανοῦ πᾶσαν θηριώδη γνώμην ἐκβαῖνον. εἴτε δὲ φύσεως ἁμαρτία, εἴτε δειλίας τε, καὶ φόβων ἔκγονον, οὐκ ἔχω λέγειν, ἐκ τῆς δημώδους στάσεως τοῦ ΝΙΚΑ τὸν ἀρχὴν ἔλκον. ἐδόκει γὰρ θατέρῳ τῶν μερῶν, τῶν κυανέων φημὶ, ἀτεχνῶς προσκεκλῖσθαι ἐς τοσοῦτον, ὥσε καὶ μιαιφονίας αὐτοῖς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀπενθυπίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ γερῶν ἀξιοῦσθαι, ὡς πολλοὺς ἀνδροφόνους ἐντεῦθεν γενέσθαι. ἐξὸν γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς οἴκοις ἐπέναι, καὶ τὰ ἀναποκείμενα κειμήλια λῃΐζεσθαι, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰς σφῶν ἀπεράσκειν σωτηρίας. καὶ εἰ τις τῶν ἀρχόντων εἴρξειν ἐπιβαίη, τοῦτο τὴν σωτηρίαν κινδυνεύειν, ὅθεν

Vnde

ὅθεν ἀμέλει εἷς τις τὴν ἑῴαν ἐπιτροπεύων ἀρχὴν, ἐπεὶ ἐνίους τῶν νεωτεριζόντων νεύροις ἐσωφρόνισεν, ἀνὰ τὸ μεσαίτατον τῆς πόλεως, νεύροις ᾐκίσθητε, καὶ περιηνέχθη· καλλινίκῳ δὲ τῶν κιλίκων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνω κίλικε παῦλον, καὶ φαυστῖνον ἐπελθόντε οἱ, καὶ διαχρήσασθαι βουλομένω, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέθηκεν, ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὀρθῆς συνέσεως, καὶ τῶν νόμων ταύτην καταλαβών. ἐντεῦθεν οἱ θατέρου μέρους τὰ οἰκεῖα πεφευγότες, καὶ πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων δεξιούμενοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄγη πάντοθεν ἐλαυνόμενοι τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἐφήδρευον, λωποδυσίας τε, καὶ μιαιφονίας ἐργαζόμενοι, καὶ πάντα πλήρη θανάτων ἀώρων, λεηλασίας τε, καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων εἶναι. ἔστιν δὲ οὗ πρὸς τὰ ἐναντία μεταχωρήσας, καὶ αὐτοὺς διεχρήσατο, τοῖς νόμοις ἐκδοὺς, οὓς ἀφῆκεν ἀνὰ τὰ ἄστη ἀνοσιουργεῖν βαρβάροις ἴσα. καὶ τὰ μὲν περὶ τούτων λεπτομερῶς λέγειν, κρεῖττον, καὶ λόγου, καὶ χρόνου. ἀπόχρη δὲ ταῦτα τεκμηριῶσαι καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

Vnde certè vir quidam qui gessit in Oriente Magistratum, quoniam nonnullos eorum qui rebus nouis studebant, neruis coërcere voluit, quò modestiores efficerentur, per mediam Vrbem circumductus fuit, neruísque grauiter cæsus. Callinicus porrò Præfectus Ciliciæ, cùm duo Cilices Paulus & Faustinus homicida vterque in eum impetum facerent, occideréque in animo haberent, quoniam pœna ex legibus constituta eos mulctauit, in crucem actus est, hócque supplicio pro recta conscientia & legum obseruatione affectus. Inde factum est, vt qui alterius erant factionis cùm à domiciliis suis fugissent, & à nemine vsquam exciperentur hospitio, sed velut scelera vbique exagitarentur, tendere insidias viatoribus, compilare, cædes facere cœperint, vsque eò vt omnia loca nece immatura, direptione, & reliquis id genus maleficiis redundarent. Interdum animo in contrariam sententiam mutato, eius generis homines interfecit, legúmque permisit potestati, etiam eos quos antè passus fuisset more Barbarorum in Ciuitatibus impia scelera consciscere: sed ad ista singillatim persequenda mihi nec tempus suppetit, nec facultas dicendi. Atque ea quæ diximus, satis esse poterunt ad coniecturam de reliquis eius facinoribus faciendam.

ALIVD ARGVMENTVM VERBIS IOANNIS ZONARÆ, IN IVSTINIANO.

IVstiniano principatum adepto, non vnius, sed duorum potestas fuit, cùm vxor eius non minus ipso, ac potiùs plus posset. Fuic hic Imperator aditu facilis, ad pœnam irrogandam æquè promptus atque ad crimina audienda; pecuniam & temerè profudit, & per fas ac nefas comparauit; aliam in ædificia, aliam ad exequenda consilia sua, aliam in rem bellicam, & contentiones eorum, qui voluntati ipsius aduersabantur, insumendo. Ita factum, vt cùm pecunia semper egeret, eam rationibus parum honestis compararet, ac gratiam haberet iis, qui colligendi argenti vias ostenderent. Neque verò ille sic affectus erat; Imperatrix verò illi siue licentia, siue quouis modo faciendæ pecuniæ solertia cedebat. Sed & maritum longo interuallo potentia superabat, & nouos, eósque varios quæstus ingeniosissimè reperiebat. Hinc subditi gemino onere premebantur. Nam & annua tributa exaggerabantur, & noua excogitabantur. Alij, vt perperam de religione sentientes mulctabantur: alij vt immodestè

ΑΡξαντος Ἰουστινιανοῦ οὐκ εἰς μοναρχίαν ἡ βασιλεία κατέστη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἧττον τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἡ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δεδύνητο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ῥᾷστος μὲν πρὸς ἔντευξιν, καὶ ἀναπεπταμένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολὰς, ὀξὺς δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλισκε πρὸς οἰκοδομὰς, τὰ δὲ ἵν' αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ εἰς πολέμους, καὶ τὰς πρὸς οὗτος ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ θελήσεσιν ἔριδας. ὅθεν ἀεὶ χρημάτων δεόμενος ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν, καὶ χάριτας ᾔδει τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκουσι. Καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἡ δὲ βασιλὶς ἡλαττοῦτο κατά τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδύνατο γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα. ἦν δὲ καὶ πορίμωτάτη πρὸς εὕρεσιν καινοτέρων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραὶ, οἵτε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξῄροντο, καὶ καινοὶ προσεπινενόηντο. καὶ οἱ μὲν ὡς μὴ περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες

βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς ἐκολάζοντο, καὶ τὰς περιουσίας ἀφῄρηντο. ④ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων τρόπων, καὶ ἕτεροι ἐξ ἑτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν μακρᾶς ἂν δέοιτο ξυγγραφῆς.

destè & petulanter viuentes opibus priuabantur : alij ob contentiones inter sese : alij denique aliis de causis ; quæ omnes breuiter recenseri nequeunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

εἴτ' οὖν
Εννάτη τῶν ἱστοριῶν βίβλος.

ΟΣΑ μὲν οὖν ῥωμαίων τῷ γένει, ἔντε πολέμοις ἄχρι δεῦρο ξυνηνέχθη γενέσθαι, τῇδέ μοι δεδιήγηται, ἧπερ δυνατὸν ἐγεγόνει τῶν πράξεων τὰς δηλώσεις ἁπάσας ἐπὶ καιρῶν τε, καὶ χωρίων τῶν ἐπιτηδείων ἁρμοσαμένῳ. τὰ δὲ ἐνθάδε οὐκ ἔτι μοι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ξυγκείσεται. ἐπεὶ ἐνταῦθα γεγράψεται πάντα, ὁπόσα δὴ τετύχηκε γενέσθαι πανταχόθι τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. αἴτιον δὲ, ὅτι δὴ οὐχ οἷόν τε ἦν περιόντων ἔτι τῶν αὐτὰ εἰργασμένων, ὅτῳ δὴ ἀναγράφεσθαι τρόπῳ. οὔτε γὰρ διαλαθεῖν πλ* οἷόν τε ἦν, οὔτε φωραθέντων μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκτίστῳ. ὁ* συγγενῶν τοῖς γε οἰκειοτάτοις τὸ θαῤῥεῖν εἶχον. *ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν* εἰρημένων ἀποκρύψασθαι τὰς αἰτίας ἠναγκάσθην. τότε δ' οὖν * καὶ τῶν ἔμπροσθεν δεδηλωμένων ἐντ* ἀλλά μοι ἐς ἀγώνισιν ἑτέραν ἰόντι* θεοδώρᾳ βεβιωμένων, βα* ξυμβαίνει, ὅτι δή

μοι

PROCOPII CÆSARIENSIS V. I.

ANECDOTA.

Arcana Historia,
Qui est liber Nonus Historiarum.

ROMANÆ genti quæ ad hanc fermè diem in bellicis expeditionibus accidêre, ita planè narraui, vt rerum gestarum euentus suis quique temporibus ac locis, quoad eius fieri potuit, disponerentur. Nunc reliqua haud libet simili ratione distinguere, cùm in hunc locũ coniicere sit animus, quæ sparsim in ditione Romana contigêre. Huiusce verò cõsilij eã habeo causã, quod illa scribere qua maximè ratione oportuisset, nequaquã expedire tũ mihi videbatur, cùm etiamnũ superstites forent, qui ea perpetrassent. Certè latere ipse diutiùs non potuissẽ, neq; supplicio crudelissimo nõ interire, isthæc si palàm & in lucẽ venissent.* sanguine propinquis fidere, id verò plenũ erat discriminũ.** quin & aliis huius historiæ libris nonnunquam gestorum silere causas coactus sum.** incautè plerique ad imitanda maiorum faci-

A nora,

nora, priſcorúmque ſequenda ſcelera facilè, nullóque labore dilabuntur. Me verò ad eas res hiſtoriâ prodendas induxit, quod qui tyrannidem in poſterum exercebunt, facilè ſibi horum hominum exemplo perſuadere poterunt, quæ ipſos etiam malefactorum maneat animaduerſio. Deinde fortaſſe veriti, ne vita moréſque ſui æternæ poſterorum memoriæ tradantur, haud ita ad peccandum præcipites erunt. Quotus enim quiſque hominum, qui deinde vixerunt, perditam Semiramidis vitam, vel Sardanapali, aut Neronis dementiam execraretur, niſi hæc hiſtoriis commendata fuiſſent? *** Quamobrem primò quidem quæ Beliſario flagitiosè commiſſa ** deinde quæ Iuſtinianus ac Theodora ſceleratè geſſerunt, ego ** Igitur Antonina intemperantiùs, palámque peccare nihil penſi habuit. Adoleſcens nomine Theodoſius, parentibus qui cum Eunomianis ſentirent, in Thracia natus, domi apud Beliſarium verſabatur; quem ipſe iamiam in Africam tranſmiſſurus, diuino lauacro luſtratum ſuis exceperat manibus, & vnà cum vxore ſua filium adoptauerat, quo Chriſtiani more conſueuerũt liberos adſciſcere. Ex eo Theodoſiũ Antonina, quippe

μοι τα * φανηϛόμενα τοῖς ὄπι * παλαιοτέραν τὴν ἀκοη **. εὔπορος ὑπὸ ἀμαθίας ἡ ἐς τῶν ο γεγενημένων τὰ κακὰ μίμησις. καὶ πρὸς τὰ ἡμαρτημένα τοῖς παλαιοτέροις, ῥᾷόντε, καὶ ἀπονώτερον, ἐσαεὶ τρέπονται. ἀλλά με ὕστερον ἐς τῶνδε τῶν ἔργων τὴν ἱστορίαν τοῦτο ἤνεγκεν, ὅτι δὴ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα τυραννήσουσιν, ἔνδηλον ἔσται ᾧ μάλιστα μὲν καὶ τὴν τίσιν αὐτῶν ἁμαρτανομένων περιελθεῖν οὐκ ἀπεικὸς εἴη, ὅπερ καὶ τοῖσδε τοῖς ἀνθρώποις ξυνηνέχθη παθεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ ἀνάγραπτοι αὐτῶν αἱ πράξεις, καὶ οἱ τρόποι ἐσαεὶ ἔσονται, ἀπ' αὐτοῦ τε ἴσως ὀκνηρότερον παρανομήϛουσιν. τίς γὰρ ἂν τὴν σεμιράμιδος ἀκόλαστον βίον, ἢ τὴν σαρδαναπάλου, καὶ νέρωνος μανίαν τῶν ἐπιγενομένων ἀνθρώπων * μὴ τοῖς τότε γεγραφόσι, τὰ μνημεῖα ταῦτ' ἐλέλειπτο; ἄλλως τε καὶ * μένοις ἂν οὕτω τύχοι πρὸς τῶν τυράννων οὐκ ἀκερδὴς αὕτη παντά * παραμυθεῖσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασι, τῷ μὴ μόνοις * τεῖν. διάτοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅϛα βελισσαρίῳ μοχθηρὰ * ὕστερον δὲ καὶ ὅϛα ἰουστινιανῷ, καὶ θεοδώρᾳ μοχθηρὰ εἴργασται, ἐγὼ * δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις, ἐμνήσθην πάππου * λονίκη τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων. * τη τὰ πρότερα μᾶλλον τινὰ βιώϛαϛα * νοις πολλὰ ὡμιληκυῖα καὶ * σαρίῳ γυνὴ γέγονε. μήτηρ ἤδη * * εἶναι. ξυγκαλύπτειν * * λόγος ἐῤῥήθη. ἐνταῦθα δὴ ἀϛελγέστερόν τε, καὶ οὐκ ἔτι ἀποκρυπτομένη ἅπαντα ἐξαμαρτάνειν οὐδαμῆ ἀπηξίου. ἦν δέ τις νεανίας ἐκ θρᾴκης ἐν τῇ βελισσαρίου οἰκίᾳ, θεοδόσιος τοὔνομα, δόξης γεγονὼς ἐκ πατέρων εὐνομιανῶν καλουμένων. τοῦτον ἡνίκα ἐς λιβύην ἀποπλεῖν ἔμελλεν, ἔλουϛε μὲν ὁ βελισσάριος τὸ θεῖον λουτρὸν, καὶ χερσὶν ἀνελόμενος ἐνθένδε οἰκείαις, εἰσποιητὸν ἐποιήϛατο ξὺν τῇ γυναικὶ παῖδα, ᾗπερ εἰσποιεῖσθαι χριστιανοῖς νόμος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀντωνίνα τὸν θεοδόσιον

ἅτε

ἅτε παῖδα ὄντα ἱερῷ λόγῳ, ἠγάπα τε ὡς τὸ εἰκὸς, κἂν τοῖς μάλιστα ἐπιμελομένη ὑφ' αὐτὴν εἶχεν, εἶθ' ὕστερον αὐτοῦ ἐρασθεῖσα ἐκτόπως, ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ, καὶ κατακορὴς γεγονυῖα τῷ πάθει, ἀπεσείσατο μὲν θείων τε, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων δέος τε, καὶ αἰδὼ ξύμπασαν. ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ τὰ μὲν πρῶτα ἐν παραβύστῳ. τελευτῶσα δὲ, καὶ οἰκετῶν, καὶ θεραπαινίδων παρόντων. κάτοχος γὰρ ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγενημένη, καὶ διαφανῶς ἐρωτόληπτος οὖσα, οὐδὲν ἔτι τοῦ ἔργου κώλυμα ἔβλεπε. καί ποτε ὁ βελισσάριος ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν πρᾶξιν λαβὼν ἐν καρχηδόνι, ἐξηπάτητο πρὸς τῆς γυναικὸς ἑκώνγε εἶναι. ὁ μὲν γὰρ ἄμφω ἐν δωματείῳ καταγείῳ εὑρὼν, ἐμεμήνει. ἡ δὲ οὔτε ἀποδειλιάσασα, οὔτε καταδυσαμένη τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἐνταῦθα ἔφη τῶν λαφύρων τὰ τιμιώτατα σὺν τῷ νεανίᾳ κρύψουσα ἦλθον, ὡς μὴ ἐς βασιλέα ἔκπυστα γένηται. ἡ μὲν οὖν ταῦτα σκηπτομένη εἶπεν. ὁ δὲ ἀναπεισθῆναι δόξας, ἀφῆκε· καίπερ τῷ θεοδοσίῳ ἐκλελυμένον τὸν ἱμάντα ὁρῶν τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα, τὰς ἀναξυρίδας ξυνδέοντα ἔρωτι γὰρ τῆς ἀνθρώπου ἀναγκασθεὶς, ἐβούλετο οἱ τὴν τῶν οἰκείων ὀφθαλμῶν θέαν, ὡς ἥκιστα ἀληθίζεσθαι. τῆς δὲ μαχλοσύνης ἀεὶ προϊούσης ἐς κακὸν ἄφατον, οἱ μὲν ἄλλοι θεώμενοι τὰ πραττόμενα, ἐν σιωπῇ εἶχον. δούλη δέ τις μακεδονία ὄνομα ἐν συρακούσαις ἡνίκα σικελίας ἐκράτησε βελισσάριος ὅρκοις δεινοτάτοις τὴν δεσπότην καὶ ταλαβοῦσα, μήποτε αὐτὴν τῇ κεκτημένῃ καταπροήσεσθαι, πάντα

quippe ſacro ritu filium, amare, vt par erat, omnémque eius curam ſuſcipere, dictóque audientem habere. Deinde verò ea nauigatione in incredibilem adoleſcentis amorem incidit; quo penitus imbuta, omnem abiecit diuinarum, humanarúmque legum formidinem, ac verecundiam. Cum eo principiò quidem clanculùm conſueuit; denique inſpectantibus etiam vernulis, & ancillis; nam nihil ſuæ libidini impedimento eſſe putauit, quando perditè amore capta, eo iam palàm duceretur. Ipſe Beliſarius aliquando apud Carthaginem manifeſtò rem deprehendit; verùm ab vxore deluſus eſt non inuitus. Nam ille ſubterraneo in cubiculo cùm ambos vnà comperiſſet, penè furentis in modum commotus eſt. Antonina eam ob rem nec expauit, nec vitauit conſpectum; ſed, huc, inquit, in latebris pretioſiſſima quæque ſpoliorum cum adoleſcentulo reconditura veni, ne qua iſtorum fama ad Cæſarem perueniret. Iſthæc illa quidem ſimulauit; hic autem rem & facilè diſſimulauit, & ſibi perſuaderi paſſus eſt; licèt Theodoſio ligulam, quæ circa pudenda ſubnectit femoralia, ſolutam obſeruaſſet. Nam mulieris victus beneuolentia, maluit vera non eſſe credere, quæ ſibi oculorum etiam fide probarentur. Ita in dies gliſcente in incredibile malum laſciuia, cæteri quidem ſilentio flagitium inſpectarunt; famula verò Macedonia nomine, poſt debellatam à Beliſario Siciliam, Syracuſis hero ſanctiſſimi iuriſiurandi fide primùm obſtricto, ne vnquam Antoninæ proderetur,

totam ei fabulá detexit, datis præterea testibus duobus à cubiculo famulis. Re comperta, Belisarius quibusdam ex stipatoribus suis necem imperat Theodosij; ille detectis insidiis, Ephesum aufugit. Nam assectatores ingenij Belisarij mobilitate inducti malebant vxori gratum facere, quàm videri beneuolentiam mariti aucupari. Quamobrem iussa cõtra Theodosium eidem prodidêre. Constantinus hoc rerum casu vehementer Belisarij mœrentis vicem condoluit, atque illud dictitauit: Ego mulieri citiùs interitum, quàm adolescenti parassem. Hoc audito Antonina, animo penitus abdito illi succensuit, vt eò grauiùs in eum acerbitatem euomeret. Nam erat ad indignationem tegendam, & animi virus exerendum comparata. Non ita multo pòst aut veneficiis, aut blandis verborum illecebris falsò in se conflatam accusationem persuadet coniugi. Ille nihil moratus Theodosium accersit; Macedoniam verò famulam, ambósque pueros vxori se dediturum pollicetur; quos Antonina linguis, vt fertur, primùm resectis, & membratim cõcisos, sacculis ad extremum inclusos in altũ illicò demergit. Fuit illi minister sceleris quidã ex famulis Eugenius nomine, qui & cõmissi contra SILVERIVM piaculi satelles fuerat. Tandẽ Constantinũ etiam suasu coniugis è medio sustulit Belisarius. Nã quæ de sicis, Præsidióque prioribus libris narrauimus, eo fermè tẽpore contigerũt.

Vbi

πάντα αὐτῷ λόγον ἐξήνεγκε, δύο παιδάρια πρὸς μαρτυρίαν παρασχομένη, οἷς δὴ τὰ ἀμφὶ τὸν κοιτῶνα ὑπηρετεῖν ἐπιμελὲς ἦν. ταῦτα μαθὼν βελισσάριος τῶν οἱ ἑπομένων τινὶ τὸν θεοδόσιον ἐκέλευσε διαχειρίσασθαι. ὁ δὲ προμαθὼν εἰς ἔφεσον φεύγει. τῶν γὰρ ἑπομένων οἱ πλεῖστοι τῷ ἀβεβαίῳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γνώμης ἠγμένοι, ἀρέσκειν τὴν γυναῖκα μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον, ἢ τῷ ἀνδρὶ δοκεῖν εὐνοϊκῶς ἔχειν. οἵγε καὶ τὰ σφίσιν ἐπικείμενα τότε ἀμφ' αὐτῷ προὔδοσαν. κωνσταντῖνος δὲ βελισσάριον ὁρῶν περιώδυνον γεγονότα τοῖς ξυμπεσοῦσι, τάτε ἄλλα συνήλγει, καὶ τοῦτο ἐπεῖπεν, ὡς ἐγώ τε θᾶσσον ἂν τὴν γυναῖκα, ἢ τὸν νεανίαν κατειργασάμην· ὅπερ ἀντωνίνα μαθοῦσα κεκρυμμένως αὐτῷ ἐχαλέπαινεν, ὅπως ἔγκοτα ἐνδείξηται τὸ εἰς αὐτὸν ἄχθος. ἦν γὰρ σκορπιώδης τε, καὶ ὀργὴν σκοτεινή. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἢ μαγγανεύσασα, ἢ θωπεύσασα πείθει τὸν ἄνδρα, ὡς οὐχ ὑγιὲς τὸ κατηγόρημα τὸ ταύτης γένοιτο· καὶ ὃς θεοδόσιον μὲν μελλήσει οὐδεμιᾷ μετεπέμψατο, μακεδονίαν δὲ καὶ τὰ παιδία τῇ γυναικὶ ἐκδοῦναι ὑπέστη. οὓς δὴ ἅπαντας πρῶτα τὰς γλῶττας, ὥσπερ λέγουσιν, ἀποτεμοῦσα, εἶτα κατὰ βραχὺ κρεουργήσασα, καὶ θυλακίοις ἐμβεβλημένη, ἐς τὴν θάλατταν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἔρριψε, τῶν τινὸς οἰκετῶν εὐγενίου ὄνομα ὑπουργήσαντος οἱ ἐς ἅπαν τὸ ἄγος, ᾧ δὴ καὶ τὸ ἐς σιλβέριον εἴργασται μίασμα. καὶ κωνσταντῖνον δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον βελισσάριος τῇ γυναικὶ ἀναπεισθεὶς κτείνει. τὰ γὰρ ἀμφὶ τῷ πρεσιδίῳ, καὶ τοῖς ξιφιδίοις, τηνικάδε ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις διεδήλωται.

μέλλον

μέλλοντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀφίεσθαι, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἡ ἀντωνίνα, ἕως αὐτὸν τοῦ λόγου ἐτίσατο, οὗπερ ἐγὼ ἀρτίως ἐμνήσθην. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔχθος μέγα περιεβάλλετο ὁ βελισσάριος ἔκτε βασιλέως, καὶ τῶν ἐν ῥωμαίοις λογίμων ἁπάντων. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκε. θεοδόσιος δὲ οὐκ ἔφη ἐς ἰταλίαν ἀφίξεσθαι οἷός τε εἶναι, ἵνα ἤδη τότε διατριβὴν εἶχον βελισσάριός τε, καὶ ἀντωνίνα, ἢν μὴ φώτιος ἐκποδὼν γένηται. ὁ γὰρ φώτιος πρόχειρος μὲν φύσει ἐς τὸ δάκνεσθαι ἦν, ἢν τις αὐτοῦ παρ' ὁτῳοῦν αὐτῇ δύνηται μᾶλλον. ἐν μέντοι τοῖς ἀμφὶ θεοδοσίῳ, καὶ δικαίως ἀποπνίγεσθαι οἱ ξυνέβαινεν, ὅτι δὲ αὐτὸς μὲν καίπερ υἱὸς ὢν, ἐν οὐδενὶ ἐγίγνετο λόγῳ, ὁ δὲ δυνάμει τε πολλῇ ἐχρῆτο, καὶ χρήματα μεγάλα περιεβάλλετο. λέγουσι γὰρ αὐτὸν ἐκ καρχηδόνος τε, καὶ ῥαβέννης, ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια ἐξ ἀμφοῖν παλατίοιν συλήσαντα ἔχειν. ἐπεὶ καὶ μόνῳ κατ' ἐξουσίαν διαχειρίσαι ταῦτα ξυνέβη. ἡ δὲ ἀντωνίνα ἐπεὶ τὴν θεοδοσίου γνώμην ἔμαθεν, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἐνεδρεύουσά τε τὸν παῖδα, καὶ φονίοις τισὶν ἐπιβουλαῖς αὐτὸν μετιοῦσα, ἕως καταπράξασθαι ἴσχυσεν αὐτὸν μὲν ἐνθάδε ἀπαλλαγέντα, ἐς βυζάντιον ὁδῷ ἰέναι, οὐκέτι φέρειν τὰς ἐνέδρας οἷόν τε ὄντα, τὸν δὲ θεοδόσιον ἐς τὴν ἰταλίαν παρ' αὐτὴν ἥκειν. οὗ δὴ κατακόρως τῆς τε τοῦ ἐρωμένου διατριβῆς, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐηθείας ἀπωναμένη, χρόνῳ ὕστερον ξὺν ἀμφοῖν ἐς βυζάντιον ἧκεν. ἔνθα δὴ θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τῷ συνειδέναι, καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. λήσειν γὰρ ἐς τὸ παντελὲς οὐδαμῇ ᾤετο. ἐπεὶ τὴν γυναῖκα ἑώρα οὐκέτι τὸ πάθος ἐγκρυ

Vbi enim Constantinus iniuriarum in Belisarium & Præsidium erat absoluendus, non priùs destitit Antonina quàm eius vocis, cuius paulo antè memini, ab illo pœnas exegisset. Quamobrem magnā Belisarius cùm Imperatoris, tum Romanorum procerum in se concitauit inuidiam. Theodosius in Italiam (vbi tum Belisarius & Antonina degebant) se minimè venturum respondit, nisi Photius inde longiùs amandaretur. Nam ea erat natura Photius, vt valde ægro ferret animo, si quis apud aliquem videretur se esse potior. Igitur secundis Theodosij rebus contabescere illi quidem non sine causa videbatur, cùm, etsi filius, nullo haberetur loco; contrà verò Theodosius multū polleret, ingentibúsque afflueret opibus. Nam ea fama erat, ex ærariis Carthaginis & Rauennæ ad decem millia pondo auri eū depeculatū fuisse, cùm sine collega, summáque autoritate eas illi pertractare pecunias obuenisset. Interea dū Antonina Theodosij percepit animū, non antea desiit aduersus filiū ex insidiis agere, & arte penè parricidali eum circumuenire; donec obtinuit, vt is excederet tot insidiis ferēdis impar, Byzantiúmque cōtenderet; Theodosius verò ad se in Italiā veniret, vbi & amasij cōsuetudine, & coniugis fatuitate abundè iā oblectata, tandē vtroque comite Byzantium appulit. Hîc verò cœpit Theodosius cōsciētia perterreri, & in diuersas partes agitare consiliū. Nam latere demū posse minimè sibi persuadebat, cùm fœminam nequire amplius occultare

libidinem cerneret, ſed effracto iam apertè animo diffluere, nec ferre grauiter publicam adulterij opinionem, atque infamiã. Quamobrem Epheſum repetit, comáque, ſicut fieri conſueuit, detonſa, in albo Monachorum conſcribi voluit. Tum verò Antonina prorſus inſanire, veſte, victúſque ratione præ ſe ferre mœſtitiam, identidem circumire domum lacrymans, eiulánſque, illud lamentari marito etiamnum ſuperſtite, amiſſam viri optimi fidem, gratiã, beneuolentiam, induſtriam; denique coniugẽ ipſum in eaſdem ita pertrahere lamentationes, vt impigrè ille quidẽ elaboraret, quò adamatus reuocaretur Theodoſius. Tandem Cæſarem adit, & Auguſtã, à quibus vt ille accerſatur ſupplex demum impetrat, quippe qui ſibi nõ in præſentia ſolùm, ſed & in poſterum domi futurus eſſet perneceſſarius. At inde negat ſe abiturum Theodoſius, affirmátque eſſe iã animo ad Monachorũ inſtitutũ penitus confirmato. Hæc tamen ita ſimulauit, vt cùm primùm Byzantio diſcederet Beliſarius, ipſe clàm (vt & factũ eſt) Antoninam conueniret. Interea cum Photio Beliſarius aduerſus Choſroëm mittitur in expeditionem; Antonina, præter morem priſtinũ, Byzantij ſubſiſtit: ſummopere enim curauit Beliſario ſe comitem adiungendã, quò ille cumque terrarum pergeret, verita ne vbi ſolus eſſet, ad mentem ipſe rediret, ſuiſque neglectis præſtigiis, de ſe opportunũ aliquod iniret conſiliũ. Igitur Theodoſio vt ad ſe veniendi omnis pateret aditus, Photium de medio tollere moli

ἐγκρυφιάζειν οἷάν τε οὖσαν, οὐδὲ κεκρυμμένως ἐξερρωγέναι, ἀλλὰ διαρρήδην μοιχαλίδα εἶναί τε, καὶ ὀνομάζεσθαι ὡς ἥκιστα ἀξιοῦσαν. διὸ δὴ αὖθις ἐς τὴν ἔφεσον ἀφικόμενος, καὶ ἀποθριξάμενος ἧπερ εἴθισται, ἐνέγραψεν εἰς τοὺς μοναχοὺς καλουμένους αὐτόν. τότε δὴ κατάκρας ἐμάνη. καὶ τὴν ἐσθῆτα ξὺν τῇ διαίτῃ ἐς τρόπον μεταβαλοῦσα τὸν πένθιμον, περιῄει συχνὰ κατὰ τὴν οἰκίαν κωκύουσα, ὀλογυγῇ τε κεχρημένη ὠλοφύρετο οὐκ ἀπολελειμμένου τ' ἀνδρὸς, ὁποῖον αὐτῇ ἀγαθὸν ὠλώλει, ὡς πιστὸν, ὡς εὔχαριν, ὡς εὐνοϊκὸν, ὡς δραστήριον. τελευτῶσα δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἐς ταύτας δὴ ἐπαγαγομένη τὰς ὀλοφύρσεις ἐκάθισεν. ἔκαμε γοῦν ὁ ταλαίπωρος τὸν ποθεινὸν ἀνακαλῶν θεοδόσιον. ὕστερον καὶ ἐς βασιλέα ἐλθὼν, αὐτόν τε, καὶ τὴν βασιλίδα ἱκετεύων, ἀνέπεισε θεοδόσιον μεταπέμψασθαι, ἅτε ἀναγκαῖον αὐτῷ κατὰ τὴν οἰκίαν ὄντά τε, καὶ ἐσόμενον. ἀλλὰ θεοδόσιος ἀπεῖπε μηδαμῇ ἐνθένδε ἰέναι, ὡς ἀσφαλέστατα ἐμπεδώσειν ἰσχυρισάμενος τὸ τῶν μοναχῶν ἐπιτήδευμα. ἦν δὲ ἄρα ὁ λόγος κατάπλαστος, ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα βελισσάριος ἐκ βυζαντίου ἀποδημοίη, αὐτὸς παρὰ τὴν ἀντωνίνην ἀφίκηται λάθρα. ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο. αὐτίκα γὰρ βελισσάριος μὲν ὡς χωσρόῃ πολεμήσων ξὺν τῷ φωτίῳ ἐστέλλετο. ἀντωνίνα δὲ αὐτοῦ ἔμεινεν οὐκ εἰωθὸς αὐτῇ πρότερον οὕτω γε. οὐ γὰρ μὴ καταμόνας τὸν ἄνθρωπον καθιστάμενον ἐν αὐτῷ τε γένεσθαι, καὶ τῶν ἐκείνης μαγγανευμάτων ὀλιγωροῦντα φρονῆσαι τι ἀμφ' αὐτῇ τῶν δεόντων, πανταχόσε τῆς γῆς ξὺν αὐτῷ στέλλεσθαι ἐπιμελὲς οἱ ἐγένετο, ὅπως δὲ καὶ αὖθις θεοδοσίῳ παρὰ ἀντωνίναν ἐσιτητὰ εἴη, φώτιον ἐκποδὼν οἱ γενέσθαι ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο.

ἐποιεῖτο. πείθῃ τίνων τῶν Βελισαρίου ἑπομένων τινὰς ἐρεχθέντε αὐτὸν ἐσαεί, καὶ παροπλακίζειν, ὀδένα ἀνιέντας καιρόν. αὐτή τε γὰρ γεάφεται ἐς ἡμέραν σχεδόν τι ἑκάστω, διέβαλλέ τε διαπαντὸς, καὶ ἐπὶ τῷ παιδὶ πάντα ἐκίνει. οἷς δὴ ὁ νεανίας ἀναγκασθεὶς, διαβόλως ἔγνω τῇ μητρὶ χρῆσθαι, ἥκουσά τε τινὰ ἐκ Βυζαντίου, ὃς δὴ ἀπαγγέλλειν Θεοδόσιον ξυν αὐτωνίνῃ διατείνειν ἔχειν, ὡς Βελισαρίου δὴ τὸν εἰσάγειν, φράζειν ἐπιστείλας τὸν πάντα λόγον. ἅπερ ἐπεὶ ὁ Βελισαρίῳ ἔγνω ὀξὺ θυμωθεὶς ὑπερφυῶς, ὡς ποδὰ ἐφ' ἵππου πόδας ἐπὶ σῶμα πίπτει, καὶ αὐτὸν ἐδεῖτο ἀμύνειν αὐτῷ πάσχοντι ὑφ' ὧν ἥκιστα χρῆν ἀνόσια ἔργα. ὦ παῖ, λέγων, γλυκύτατε, πατέρα μὲν τὸν σὸν ὁπόσις ποτὲ ἦν ἴσασθα οἶδα. ἐπεί σε ὑπολιπόντα τὸν ἐμφόμενον ἔτι καταλιπὼν, ξυνεμετρήσατο τὸν ἑαυτοῦ βίον. ἀμὴν ἀδὲ ἐκ τῆς αὐτοῦ ὤνησαν. ἦν γὰρ τὰ ἐς τὸν ὀπίσω ἀπόλιδα δυσαίμων. τὰ ἐμοὶ ἦν καιρὸς ὄντι πατρῴᾳ τραφεὶς, τοσοῦτε ἡλικίαν πλικοστόσδε ἦν, ὡς σὸν εἶναι ἀμύνειν ἀδικουμένῳ μοι ἐς τὰ μάλιστα. ἐς τε ὑπάτων ἀξίωμα ἥκεις, καὶ πλοῦτον περιβεβλησαι τοσόνδε χρῆμα, ὥστε πατρί τε, καὶ μητρὶ, καὶ τοῖς ξυγγενέσιν ἅπασιν, ἔγωγε καλοίμην ἂν ὦ γύναι, καὶ εἶναι δικαίως. ἀλλ' οὐκ ἄμα. τί γάρ; ἀλλὰ τοῖς ἔργοις εἰώθασι δῆτα σαφέσι τοῖς ἐς ἀλλήλους σοφισταὶ ἄνθρωποι. ὥστε σοὶ τίνων μὴ πρέπειν ἐμὲ μὲν πρὸς τῆς οἰκίας διαφθορᾶς, καὶ χρημάτων ἐσερημένον πλήθει τοσούτων. τοῦ δὲ μητέρα τοῦδε αἰσχρῶς ἀναδεδεμένον ἔτω δὴ μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐνθυμοῦ τε ὡς αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες

molitur, suadétque nonnullis ex Belisarij stipatoribus, ne quem diem intermittant, quin eum prouocent, probrísque insectentur; ipsa verò quotidianis ferè litteris illum apud omnes traducebat, omnium in filium commouebat animos. Quare adolescens in matrem parare delationem denique cogitur. Ergo nescio quē Byzantio aduenientem ad Belisarium introducit, qui Theodosij, Antoninæque consuetudinem referat, & quemadmodum rem totam prosequatur, ipse præscribit. Quæ cùm Belisarius accepisset, vehementi admodum incensus ira, ad Photij pedes procūbit, implorátque, vt se velit vlcisci tanta lacessitum à quibus minimè deberet, flagitiorum impietate. Er, ô fili, inquit, suauissime, patrem tu quidem tuum quis fuerit ignoras; nam te adhuc nutrix alebat, cùm ille cessisset è vita; eius te nihil iuuerūt fortunæ, quæ perexiguę valde fuêre; apud me verò licèt vitricum educatus, ad id iam ætatis peruenisti, vt tuarum sit virium mihi præstò esse summis iniuriis affecto. Ad consularem te dignitatē euexi, & opibus ampliſſimis cumulaui, vt parēs, & genitrix, & quidquid est propinquitatis, ego sim tibi, ac iure à te appeller. Non enim sanguinis nomine, sed rerū declaratione metiri homines mutuā beneuolentiam solent. Hæc ergo tua est occasio, si & me quidē nō abiicis, omnibus fortunis ad ipsam etiá familiæ euersionē periclitantem; & parentem tuam in tantum dedecus apud omnes mortales incurrentem. Illud apud animum tuum reputa, fœminarū flagitia

non ſolùm in coniuges deriuari; ſed ad liberos multo magis pertingere, quos notam diuturnæ turpitudinis ferre contingit, quaſi maternam labem natura referant. De me verò ſic habeto, Antoninam vxorem à me plurimùm diligi, quam nullo affecerim malo, modò meæ domus peſtem vlciſci liceat: at verò Theodoſio ſuperſtite, crimen huic haud poſſim condonare. Hæc Photius cùm audiſſet, ſuam in omnibus operam ſpondet. Verùm ſibi malum timet, ſi leui & inconſtanti Beliſarij animo fidat, præſertim infenſa ſibi Antonina; aliis enim permultis deterrebatur, & in primis Macedoniæ famulæ caſu. Quare ſumma quæ apud Chriſtianos eſt, & habetur iuramenti religione mutuò ſibi polliciti ſunt, nunquam ſe deſerturos inuicem, etiamſi vitæ ſupremum diſcrimen ſubeundum foret. Viſum eſt tamen, id ſe tum aggredi citra periculum minimè poſſe: cunctandum verò ad Antoninæ vſque Byzantio diſceſſum, & Epheſum Theodoſij reditum; qua data opportunitate, Photius eò ſe venturum ait, nullóque labore Theodoſium, eiúſque pecunias captum iri. Ac tum illi quidem in agrum Perſicum omnibus copiis inuadunt. Byzantij verò contigêre, quæ aliis huius hiſtoriæ libris de Ioanne Cappadoce narrata ſunt; in quibus id à me ſolùm cautè prætermiſſum, quod non inconſultò Ioannem, eiúſque filiam Antonina decepit; ſed poſteaquam data iterum atque iterum iuramenti fide (qua

οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἱένται μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἅπτονται μᾶλλον, οὕς γε καὶ δόξαν τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ, ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται. ὡς φύσει τὸν τρόπον ταῖς γειναμέναις ἐοίκασιν. οὑτωσί τε λογίζου περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν γυναῖκα τὴν ἐμαυτοῦ πάνυ μὲν φιλῶ, καὶ ἤν μοι τίσασθαι τὸν διαφθορέα τῆς οἰκίας ἐξῆν, οὐδὲν αὐτὴν ἐργάσομαι φαῦλον, περιόντος δὲ θεοδοσίου ταύτῃ τὸ ἔγκλημα ἐπιχωρεῖν οὐκ ἂν δυναίμην. ταῦτα ἀκούσας ὁ φώτιος ὑπηρετήσειν μὲν ὡμολόγει ἐς ἅπαντα. δεδιέναι δὲ μή τι λάβοι ἐνθένδε κακὸν, τὸ θαρσεῖν ἐπὶ τῷ ἀβεβαίῳ τῆς βελισσαρίου γνώμης, τάγε ἐς τὴν γυναῖκα οὐ σφόδρα ἔχων. ἄλλά τε γὰρ αὐτὸν πολλὰ, καὶ τὸ μακεδονίας δυσωπεῖν πάθος. διὸ δὴ ἄμφω ἅπαντας ἀλλήλοις ὠμοσάτην, ὅσοι δὴ ἐν χριστιανοῖς δεινότατοι ὅρκοι εἰσί τε, καὶ ὀνομάζονται, μήποτε ἀλλήλων καταπροήσεσθαι, ἄχρι τῶν ἐς τὸν ὄλεθρον φερόντων κινδύνων. ἐν μὲν οὖν τῷ παρόντι τῷ ἔργῳ ἐγχειρεῖν ἔδοξε σφίσιν ἀξύμφορον εἶναι. ὁπηνίκα δὲ ἀντωνίνα ἐκ βυζαντίου ἀφίκηται, ἐς δὲ τὴν ἔφεσον θεοδόσιος ἴοι, τηνικάδε τοῦ χρόνου φώτιον ἐν τῇ ἐφέσῳ γενόμενον, θεοδόσιόν τε, καὶ τὰ χρήματα οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. τότε μὲν οὖν αὐτοί τε τὴν ἐσβολὴν παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν περσίδα πεποίηνται χώραν, ἀμφί τε ἰωάννῃ τῷ καππαδόκῃ ἐν βυζαντίῳ ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. ἔνθα δὴ τοῦτό μοι τῷ δέει σεσιώπηται μόνον, ὅτί γε οὐκ εἰκῇ τόν γε ἰωάννην, καὶ τὸν αὐτοῦ παῖδα ἡ ἀντωνίνα ἐξηπατήκει. ἀλλ' ὅρκων αὐτοὺς πλήθει,

τῶν περ

τῶν πρὸς οὐδὲν φοβερώτερον ἔνγε χριστιανοῖς εἶναι δοκεῖ, πιστωσαμένη, μηδεμιᾷ δολερᾷ γνώμῃ ἐς αὐτοὺς χρῆσθαι. ταῦτά τε διαπεπραμένη, καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ τῆς βασιλίδος θαῤῥοῦσα φιλίᾳ, θεοδόσιον μὲν ἐς ἔφεσον στέλλει. αὐτὴ δὲ μηδὲν ὑποτοπάζουσα ἐναντίωμα, ἐπὶ τὴν ἕω κομίζεται. ἄρτι δὲ βελισσαρίῳ τὸ ἰσαυρῶν φρούριον ἑλόντι, ὁδῷ ἰοῦσα πρός του ἀνέλλεται. καὶ ὃς τἄλλα πάντα ἐν οὐδενὶ λόγῳ πεποιημένος, ὀπίσω ὑπῆγε τὸ στράτευμα. ξυνηνέχθη γὰρ ἧπερ μοι τὰ πρότερα δεδιήγηται, καὶ ἕτερα ἄττα ἐν τῷ στρατοπέδῳ γενέσθαι, ἅπερ αὐτὸν ἐς τὴν ἀναχώρησιν ὥρμα. τοῦτο μέν τοι πολλῷ ἔτι θᾶσσον ἐνταῦθα ἀνῆγεν. ἀλλ' ὅπερ μοι τοῦδε τοῦ λόγου ἀρχόμενος εἶπον, οὔ μοι ἀκίνδυνον τηνικάδε τοῦ χρόνου ἔδοξεν εἶναι τὰς αἰτίας τῶν πεπραγμένων ἁπάσας εἰπεῖν. ἔγκλημά τε ἀπ' αὐτοῦ ἐγένετο βελισσαρίῳ πρὸς πάντων ῥωμαίων, ὅτι δὴ τῆς πολιτείας τὰ καιριώτατα, αὐτὸς περὶ ἐλάσσονος πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν πεποίηται. ἀρχὴν μὲν γὰρ τῷ τῆς γυναικὸς πάθει ἐχόμενος, ὡς ἀπωτάτω γενέσθαι γῆς τῆς ῥωμαίων οὐδαμῆ ἤθελεν, ὅπως εἰδ' ἂν τάχιστα πύθηται τὴν γυναῖκα ἐκ βυζαντίου ἥκειν, ἀναστρέψας, αὐτίκα δὴ μάλα καταλαβεῖν τε, καὶ τίσασθαι οἷός τε εἴη. διὸ δὴ τοὺς μὲν ἀμφὶ ἀρέθαν, τίγριν ποταμὸν διαβαίνειν ἐκέλευσεν, οἵγε οὐδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον διαπεπραγμένοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν. αὐτὸς δὲ οὐδὲ ὥρας ὁδῷ ἀπολελεῖφθαι ὅρων τῶν ῥωμαίων ἐν σπουδῇ εἶχε. φρούριον γὰρ τὸ ἰσαυρῶν διὰ μὲν πόλεως νισίβιδος ἰόντι πλέον ὁδῷ ἡμέρας εὐζώνῳ ἀνδρὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁρίων διέχει.

ἑτέρωθι

(qua nihil apud Christianos formidolosius) iisdem sanctè spopondisset, nihil se dolo malo in eos acturam. His peractis, Augustæque plurimùm amicitiæ confisa, Theodosium Ephesum dimittit, ipsa verò nihil aduersi suspicata in Orientem proficiscitur. Nuper Isauranum præsidium Belisarius occupauerat, cùm ei Antoninam aduentare nunciatur. Quare cæteris omnibus posthabitis, è vestigio referre pedem militi imperat. Fortè & alia, vt antea narraui, in exercitu causa fuit, quamobrem vasa conclamarentur; sed Antoninæ aduentus eò citiùs maturauit recessum. Hasce causas rerum singulas ante hoc quidem temporis aperire, vt initio præfatus sum, haud tutum mihi visum fuit. Porrò ex eo tempore Belisarius malè apud Populum Romanum audiit, quod summis Reipublicæ negotiis domestica priora duxisset. Nam iniuria coniugis grauiter oppressus ægrè ferebat à finibus Romanæ ditionis longiùs discedere, quò paratior esset ad vlciscendum Theodosium, cùm primùm Antoninam venisse Byzantio accepisset. Quare Aretham iubet cum militari manu Tigrim traiicere, qui re infecta, nulla cum laude ad castra regreditur: ipse, ne vel vnius horæ via à finitimis Romanorum locis abesset in primis studuit: licèt Isauranum illud præsidium ab agris limitaneis amplius non distaret quàm itinere quod vno die expedito viro eunti Nisibi conficeretur.

nam aliunde via est fermè dimidio breuior. Cæterùm si cum omnibus initio copiis Tigridis ripas superasset, haud dubito futurum fuisse, vt tota Assyriorum Prouincia ab eo diriperetur, & ad vsque Ctesiphontem vrbem nullo impedimento peruenire-tur; Antiocheni verò & quicumque Romani captiui liberarentur, antequam in Patriam concederet. Simul & Chosroæ domum ex Colchide remeandi omnem opportunitatem fecit, & securitatem; id autem quemadmodum euenerit, statim narrabo. Chosroë Cabadæ filio in Colchidem irrumpente, captáque Petra, iísque gestis, quæ à me suprà declarata sunt, magnam Persicus miles cladem accepit; quà armorum conflictu; quà regionis asperitate ob scopulos, vt dixi, præruptósque montes vix peruiæ; quà pestilentia, quæ bonam exercitus partem depascebatur; quà denique necessariorum penuria. Interim ex Perside quidam nunciatum veniunt; Belisarium ad vrbem Nisiben acie deuicto Nabeda, progressionem facere; Isaurano præsidio obsidione capto, Bleschamem, & octingentos Persarum equites captiuos ducere. Præterea exercitu Romanorum alio cum Aretha Saracenorum duce immisso, Tigrim fluuium transgressum, totámque illam Prouinciam nullis antea incursionibus labefactatam depopulari. Insuper Hunnorum agmen, quod in Armenos Romanæ subiectos ditioni Chosroës expedierit (vt eò contendente Romano

ἑτέρωθι δὲ τούτου δὴ τοῦ μέτρου ξυμβαίνει τὸ μεταξὺ εἶναι. καίτοι εἰ παντὶ τῷ στρατῷ τίγριν ποταμὸν διαβῆναι καταρχὰς ἤθελεν, οἶμαι αὐτὸν ξύμπαντα λῃΐσασθαι τὰ ἐπὶ ἀσυρίας χωρία, καὶ μέχρι ἐς κτησιφῶντα πόλιν οὐδενὸς τὸ παράπαν ἀντιστατοῦντος σφίσιν ἀφίχθαι. καὶ τούς τε ἀντιοχέων αἰχμαλώτους, ὅσα τε ῥωμαίων ἄλλοι ἐνταῦθα ὄντες ἐτύγχανον, διασωσάμενον ἐπανήκειν ἐς τὰ πάτρια ἤθη. ἔπειτα δὲ καὶ χόσροῃ αἰτιώτατος γέγονεν ἀδεέστερον ἐπ' οἴκου ἀποκομίζεσθαι ἐκ τῆς κοχλίδος. ὅν τινα δὲ τρόπον τετύχηκε τοῦτο αὐτίκα δηλώσαιμι. ἡνίκα χοσροῆς ὁ καβάδου εἰς γῆν ἐμβαλὼν τὴν κοχλίδα, τάτε ἄλλα διεπράξατο, ἅπερ μοι ἔμπροσθεν διεδιήγηται, καὶ πέτραν εἷλε, πολλοὺς τοῦ μήδων στρατοῦ διεφθάρθαι ξυνέβη τῷ τε πολέμῳ, καὶ ταῖς δυσχωρίαις, δυσοδός τε γὰρ ὥσπερ μοι εἴρηται ἡ λαζική ἐστι, καὶ ὅλως κρημνώδης. καὶ μὴν καὶ λιμοῦ ἐπιπεσόντος σφίσι, τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ ἀπολωλέναι ξυνέπεσε. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ διεφθάρθη ξυνέβη. ἐν τούτῳ δὲ καὶ τινὲς ἐκ γῆς τῆς περσίδος, ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντες, ἤγγελλον, ὡς ναβέδην μὲν βελισσάριος ἀμφὶ πόλιν νίσιβιν μάχῃ νικήσας πρόσω χωροίη. πολιορκίᾳ δὲ τὸ ἰσαυρανῶν ἑλὼν φρούριον, μλησχάμην τε, καὶ περσῶν ἱππεῖς ὀκτακοσίους δορυαλώτους πεποίηται. στράτευμα δὲ ἄλλο ῥωμαίων ξύν γε ἀρέθᾳ τῷ σαρακηνῶν ἄρχοντι πέμψειεν, ὅπερ διαβὰν ποταμὸς τίγριν ξύμπαντα λεηλατήσει τὰ ἐκείνῃ χωρία, πρότερον ἀδῄωτα ὄντα. ἐτύγχανε δὲ καὶ στράτευμα οὔνων, ἐπὶ ἀρμενίους τοὺς ῥωμαίων κατηκόους, ὁ χοσροῆς στείλας, ὅπως τῇ ἐς αὐτοὺς ἀσχολίᾳ μηδεμία τοῖς ταύτῃ ῥωμαίοις

ῥωμαίοις τῶν ἐν λαζικῇ πρασσομένων αἴσθησις γένηται. τούτους τε τοὺς βαρβάρους ἀπήγγελλον ἕτεροι βαλεριανῷ, καὶ ῥωμαίοις ὑπαντιάσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντας παραπολὺ αὐτῶν ἡσσηθέντας τῇ μάχῃ, ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀπολωλέναι. ἅπερ οἱ πέρσαι ἀκούσαντες, καὶ κακοπαθείᾳ μὲν τῇ ἐν λαζοῖς κεκακωμένοι· δεδιότες δὲ μή τινι ἐν τῇ ἀπορίᾳ ἐντυχόντες πολεμίων στρατῷ, ἐν κρημνοῖς, καὶ χωρίοις λοχμώδεσιν, ἅπαντες οὐδενὶ κόσμῳ διαφθαροῖεν, περιδεεῖς ἀμφίτε παισὶ, καὶ γυναιξὶ, καὶ τῇ πατρίδι γεγενημένοι ἔτι. * καθαρὸν ἦν ἐν τῷ μήδων στρατῷ. * χοσρόῃ ἐλοιδοροῦντο ἐπικαλοῦντες ὡς ἔς τε τοὺς ὅρκους ἠσεβηκὼς, καὶ τὰ κοινὰ νόμιμα πάντων ἀνθρώπων, ἐσβάλοιμεν ἐν σπονδαῖς ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν οὐδενὶ προσῆκον. ἀδικοίη δὲ πολιτείαν ἀρχαίαντε, καὶ ἀξιωτάτην πασῶν μάλιστα, ἧς τῷ πολέμῳ περιεῖναι οὐκ ἂν δύναιτο· ἔμελλον δὲ νεωτέροις ἐγχειρεῖν πράγμασιν. οἷς δὴ ὁ χοσρόης ξυνταραχθεὶς, εὕρετο τοῦ κακοῦ ἴασιν τήνδε. γράμματα γὰρ αὐτοῖς ἀνελέξατο, ἅπερ ἔναγχος ἡ βασιλὶς τῷ ζαβεργανῇ ἐτύγχανε γράψασα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε. ὅπως σε ὦ ζαβεργανὴ διὰ σπουδῆς ἔχω, εὔνουν σε οἰομένη τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν εἶναι, οἶσθα ἐπὶ πρεσβείᾳ οὐ πολλῷ πρότερον ἐς ἡμᾶς ἀφιγμένος. οὐκοῦν πράττοις ἂν εἰκότα τῇ δόξῃ, ἣν ἐπὶ σοὶ ἔχω, εἴγε βασιλέα χοσρόην εἰρηναῖα πείθοις ἐς πολιτείαν τὴν ἡμετέραν βούλεσθαι. οὕτω γάρ σοι ἀγαθὰ μεγάλα πρὸς ἀνδρὸς ἀναδέχομαι τοῦ μοῦ ἔσεσθαι. ὅς γε οὐδὲν ἄν, ὅ, τι καὶ ἄνευ γνώμης τῆς ἐμῆς πράξειεν.

ταῦτα

Romano milite, quid ipse in Colchide moliretur, minus attēderet) in Valerianum, & Romanos incidisse, consertísque manibus infælici prælio pugnasse penè ad internecionem. His auditis, Persæ iam ferè confecti Lazicæ regionis iniquitate, veriti, ne in tāta rerum difficultate, obuiam factis hostibus omnes quicumque incolumes superessent, in abruptis cautibus, saltibúsque syluosis cū dedecore, cum liberorum, & coniugum, ac Patriæ iactura interirent; (præsertim cùm ab omni purus vacuúsque morbo non esset Persarū exercitus) Chosroæ conuiciari, & neglecti iurisiurādi religionem, violatíque communis gentium iuris impietatem obiicere; quódque fœdere cum Romanis confirmata societate, deinde non iusto bello in illorum agrū excurrat; Rempublicam denique lædat antiquitate, ac dignitate omnium præstantissimam, quam nec superare pugnādo possit. Iámque milites ad res nouas tentandas erecto animo erant; id verò Chosroës cùm vereretur, malo medicinam excogitauit, relectis Augustæ litteris, recèns ad Zaberganem in hanc fermè sententiā datis. Quo simus in te, Zabergane, studio, quod nostris te rebus fauere non dubitemus, vel tum intelligere potuisti, cùm apud nos legationē nuper obires. Quare meæ de te opinioni factis planè respōdebis, si Chosroæ Regi, vt amico erga rē nostram publicā sit animo, persuaseris. Quod si effeceris, recipio fore, vt amplissima in te mei cōiugis extēt beneficia; qui meo absque arbitrio nihil omnino gerit.

His lectis, mirari dicebat Chosroës Persarum primoribus, si Rempublicam existimarent, cui fœmina moderaretur: atque ita quidem virorũ impetum potuit cohibere. Veritus tamen, ne via sibi præcluderetur à Belisario, inde castra mouit, cúmque nullum obuium habuisset hostem, sospes denique in Patriam concessit. Ergo Belisarius Romanos iam fines ingressus, vxorem Byzantio venisse reperit, quam nullo honore in custodiis habuit, sæpéque conficere aggressus relanguit, amore, vt equidem reor, mulieris ingenti retardatus. Sed alia fama est, eum à fœmina præstigiis præoccupatum, statim animo & viribus eneruari solitum. Tum Photius velut lymphatus Ephesum prouolat, Caligono Eunucho nimirum Antoninæ lenone astricto vinculis secum abducto, qui flagris in via cæsus arcana omnia prodidit. Hæc vbi præsensit Theodosius, in Ioannis Apostoli templum confugit, quod Ephesi veneratione sanctissimum habetur; verùm pecunia corruptus Andreas Vrbis Antistes illum Photio dedidit in potestatem. Inter hæc malum Antoninæ verita ex iis, quæ de illa acceperat Theodora, Belisarium vnà atque illam Byzantium acciuit. Quibus Photius auditis, in Ciliciam Theodosium abigit, vbi hastatos, atque scutatos milites suos hyemare iusserat; illud satellitibus præcipiens, vt hominem quàm occultissimè ducant, apud Cilicas verò clàm dent in custodiam, nullíque mortalium, vbi terrarum sit ille, significent.

Ipse

ταῦτα ὁ χοσρόης ἀναλεξάμενος, ὀνειδίσας τε περσῶν τοῖς λογίοις, εἰ πολιτείαν οἵανπερ εἶναι, ὑπὸ γυναικὶ δοικεῖται, τῇ τῶν ἀνδρῶν ὁρμῇ ἀνασέλλειν ἔσχεν. ἀλλὰ καὶ ὡς ξυὶ δέει πολλῷ ἐνθένδε ἀπῆλθε, τοὺς ἀμφὶ βελισάριον οἰόμενος ἐφίσιν ἐμποδὼν στήσεσθαι. ἀδενὸς δὲ οἱ τῶν πολεμίων ὑπαντιάσαντος ἀσμένως ἐς γῆν τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη. ἐνθυμούμενος δὲ ὁ βελισάριος ἐς γῆν τὴν ῥωμαίων, δυείσῃ τῇ γυναῖκα ἐν βυζαντίῳ ἀφικομένῃ. καὶ αὐτὴν μὲν ἐν ἀτιμίᾳ ἐφύλασσε, πολλάκις τε διαχρήσασθαι αὐτὴν ἐπεχειρήσας, ἐμαλθακίσθη. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ἔρωτος ἡσσηθεὶς διαπορθμεύς. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ μαγγανείαις πρὸς τ γυναικὸς καταλαμβανόμενον, ἐν τῷ βασιλίκα ἐκλύεσθαι. φῶκας δὲ κάτοικος ἐς τὸν ἔφεσον στέλλεται, τὴν τινὰ δύνεχον καλίγονον ὄνομα τοπαγωγὸν τ κεκλημένης οἴκαδε, δεσμεύσας τε, καὶ ξυὶ αὖθις ἔχων. ὅπερ αὖθις αἰκιζόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀπόρρητα ἐξήνεγκε τὰ ἀπόρρητα. καὶ θεοδόσιος μὲν τοπαραθὼν, ἐς τὸ ἱερὸν ἰωάννου καταφεύγει τοῦ ἀποστόλου. ὅπερ ἐνταῦθα ἁγιώτατόν τε ἅπασι, καὶ ἔνδιμον ἐστίν. ἀνδρέας δὲ ὁ τ ἐφέσου ἀρχιερεὺς, χρήμασιν οἱ ἀναπεισθεὶς, τὸν ἄνθρωπον ἐνεχείρισεν. ἐν τούτῳ ἡ θεοδώρα ἀμφὶ τῇ ἀντωνίνῃ δειμαίνουσα, ἠκηκόει γὰρ ὅσα δὴ αὐτῇ ξυμπεπλώκει, βελισαρίῳ ξυὶ αὐτῇ ἐς βυζάντιον μεταπέμπεται. φώκᾳ δὲ ταῦτα ἀκούσας, θεοδόσιον μὲν ἐς κιλικας πέμπει, ἵνα δὴ οἱ δορυφόροι τε, καὶ ὑπασπισταὶ, διαχειμάζοντες ἔτυχον· τοῖς δὲ ἄλλοις ὁπόσοι ἦσαν, διαπορθμεύσας ἐς κιλικας ἀφικομένους, ἐς τὰ μάλιστα ἐν φυλακῇ ἔχειν, μηδενὶ αἴσθησιν παρεχομένους, ὅποι γῆς εἶεν.

αὐτὸς

αὐτὸς δὲ ξύντε καλιγόνῳ, καὶ τοῖς θεοδοσίου χρήμασιν ἁδροῖς τισὶν οὖσιν ἐς βυζάντιον ἦλθεν. ἐνταῦθα ἡ βασιλὶς ἐπίδειξιν πεποίηται ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὅτι δὴ χάριτας φονίους εἰδείη, μείζοσί τε, καὶ μιαρωτέροις ἀμείβεσθαι δώροις. ἀντωνίνα μὲν γὰρ ἔνθα οἱ ἔναγχος τὸν καππαδόκην ἐχθρὸν ἐνεδρεύσασα προὔδωκεν. αὐτὴ δὲ πλῆθος ἐκείνῃ ἐγχειρίσασα ἀνδρῶν ἀνεγκλήτως ἀνῄρηκε. τῶν γὰρ βελισσαρίῳ, καὶ φωτίῳ ἐπιτηδείων, τινῶν μὲν τὰ σώματα αἰκισαμένη, καὶ τοῦτο μόνον ἐπικαλέσασα, ὅτι ἐς τὼ ἄνδρε τούτω εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, οὕτω διέθετο. ὥστε αὐτοῖς ἐς ὅ τί ποτε ἡ τύχη ἐτελεύτα, οὔπω νῦν ἴσμεν. ἄλλους δὲ φυγῇ ἐζημίωσε, ταὐτὸ τοῦτο ἐπενεγκοῦσα. ἕνα μέντοι τῶν φωτίῳ ἐς τὴν ἔφεσον ἐπισπωμένων, θεοδόσιον ὄνομα, καίπερ ἐς ἀξίωμα τιμῆς ἥκοντα, τὴν οὐσίαν ἀφελομένη, ἐν δωματείῳ καταγείωτε, καὶ ὅλως ζοφώδει, ἔστησεν ἐπὶ φάτνης τινὸς βρόχον οἱ τοῦ τραχήλου ἀναψαμένη εἰς τοσόνδε βραχὺ, ὥστε αὐτῷ δὴ ἐντετάσθαι, καὶ χαλαρὸν μηδαμῆ εἶναι. ἑστηκὼς ἀμέλει διηνεκὲς ἐπὶ ταύτης δὴ τῆς φάτνης, ὁ τάλας ἤσθιέ τε, καὶ ὕπνον ἠρεῖτο, καὶ τὰς ἄλλας ἠνύεν ἁπάσας τῆς φύσεως χρείας. ἄλλό τε οἱ οὐδὲν ἐς τὸ τοῖς ὄνοις εἰκάζεσθαι, ὅτι μὴ βρωμᾶσθαι ἐλέλειπτο. χρόνος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ οὐχ ἥσσων ἢ μηνῶν τεσσάρων ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη· ἕως μελαγχολίας νόσῳ ἁλοὺς, μανείς τε ἐκτόπως, καὶ οὕτω δὴ ταύτης τῆς εἱρκτῆς ἀφεθεὶς, εἶτα ἀπέθανεν. καὶ βελισσάριον οὔ τι ἑκούσιον ἀντωνίνῃ τῇ γυναικὶ καταλλαγῆναι ἠνάγκασε. φώτιον δὲ αἰκισμοῖς τε ἄλλοις ἀνδραποδώδεσι περιβαλοῦσα,

καὶ

Ipse cum Caligono, & amplissimis Theodosij fortunis, Byzantium ire pergit. Hîc sanè Theodora documentum apud omnes homines statuere voluit; nempe sanguinariam referre Antoninæ gratiam, immo maioribus, atque scelestioribus obsequiis compensare. Nam illa paulo antè Ioannem Cappadocem ex insidiis Imperatrici tradiderat, ipsa verò magnam illi virorum manum, quos & insontes peremit. Nam ex Belisarij, atque Photij necessariis, alios hoc vel solo nomine, quod cum illis intercederet consuetudo, ita verberibus accepit, vt, quò tandem eorum calamitates euaserint, incertum hodiéque sit. Alios verò, quibus eorumdem hominum amicitiam crimini vertit, exilio mulctauit. Theodosium quendam Senatorij ordinis virum, qui Ephesij comitem itineris se Photio dederat, omnibus priuatũ bonis, in ergastulo subterraneo, ac penitus inculto tenebris ad præsepium stitit, tam breui fune collo deuinctum, semper vt corpus intenderet, remittere verò minimè posset. Ergo miser ad illud præsepium iugiter consistens, cibum, quietémque carpebat, ac reliquis naturæ parebat necessitatibus; cui quidem vt asinum referret, nihil omnino, nisi rudere relinquebatur. Quaternis totis mensibus eam homo vitã exegit, cùm in furorem actus, prorsúsque à mente alienatus, carcere dein emissus, mox interiit. Belisarium vel inuitum ac renitentem in pristinam cum Antonina coniuge redire gratiam adegit. Photiũ humeris ac dorso ceu mancipium,

 flagellis

flagellis malè acceptum edicere iussit, vbinam Theodosius ageret, vbi leno? Ille supplicio dirè confectus licèt, (homo quippe valetudinarius, & infirmis antea viribus, curæque corporis studens, & omnium iniuriarum insolens atque calamitatum) tamen iusiurandum conseruare maluit, quàm arcana Belisarij prodere; quanquam hæc omnia in lucem tandem venêre. Nam Theodora Caligonum nacta restituit Antoninæ; Theodosium verò Byzantium euocatum, in regia occultè habuit; accita autem postridie Antonina: O amicissima Patricia, inquit, Gemma in manus incidit pridie mihi, qualem vidisse neminem puto mortalium; si vlla te eius videndæ cupiditas tangit, hoc tibi spectaculum ego non inuiderim, sed vltrò ostenderim. Antonina rem non assecuta, Gemma vt sibi indicaretur, etiam atque etiam flagitabat. Illa ex cuiusdam Eunuchi cubiculo apprehensum manu producit Theodosium. Protinus Antonina summo oppressa gaudio stupefacta hæsit: vtque recepit sese, immortales Augustæ gratias egit, seruatricem, & beneficentissimam compellauit, ac verè Dominam. Imperatrix Theodosium in Palatio continens, omnibus refecit deliciis, & oblectamentis recreauit; illud interminata, breui se Theodosium exercitus ducem Romanis daturam. Sed planè anteuertit vltio diuina, quæ illum intestinorum difficultate correptum è viuis subduxit. Erant Theodoræ reconditæ, abstrusæ, nullísque finitimæ habi

καὶ ξανὰ κατά τε τὴν νομῶν, ⟨ξ⟩ νότα πολλὰς, ἐκλέγειν ἐκέλευεν, ὅποι ποτὲ γῆς Θεοδόσιός τε καὶ ὁ παραγωγὸς εἴη. ὁ δὴ καιπερ ἐκ τοῦ βασανίζεσθαι καταπεινόμενος, τὰ ὁμωμοσμένα ἐμπεδοῦν ἔγνω, αὐτῆς νοσώδεις μὲν, ⟨ξ⟩ ἀνδρικὸν γεγονὼς πρότερον, ἐς ὃ τι ἀμφὶ τὸ σῶμα θεραπείαν ἐπιτηδείως, ὑβρεώς τε γλιόμενος, ἢ ταλαιπωρίας τινὸς ἔμπειρος. ἔδεν γοῦν αὐτὸς τὴν Βελισαρίου κεκρυμμένων ἐξεῖπεν. ὕστερον μέν τι ἄπιστα τὰ τέως ἀπόρρητα, ἐς φῶς ἐληλύθει. ⟨ξ⟩ καλλίγονον μὲν ἤδη ἐνταῦθα εὑρόντα, τῇδε παρέδωκε. τὸν δὲ μελαναλέσαντα ἐς Βυζάντιον, ἐπειδὴ ἀφίκετο, αὖθις μὲν κεύθει ἐν παλατίῳ, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μεταπεμψαμένη αὐτωνίναν, ὦ φιλτάτη παλλακία, ἔφη, μάργαρον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς τῇ προτεραίᾳ ἐμπέπωκεν, οἷον οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων εἶδεν. καί σοι βουλομένῃ οὐκ ἂν φθονήσαιμι ⟨ξ⟩ θεάματος τούτου, ἀλλ' ἐπιδείξω. ⟨ξ⟩ ἡ μὲν ὑπερησθεῖσα ⟨ξ⟩ προσομιλοῦσα, τὸν μάργαρον οἱ ἐπιδεῖξαι, πολλὰ ἐλιπάρει. ἤδη τὸν Θεοδόσιον ἐξ οἰκιδίου τινὸς ἀνέχων ἐξαγαγοῦσα, ἐπέδειξεν. αὐτωνίνα δὲ τὰ μὲν πρῶτα προσχαρὴς ἄγαν γεγονυῖα, ὑφ' ἡδονῆς ἀχθομένη ἔμεινε. χαρίζας τε οἱ διεδεδεγμένην ὁμολογῇ πολλὰς, ζωτειρά τε, καὶ δυσχερῆ ἀποκαλοῦσα, ⟨ξ⟩ δεσποινιάν ὄντως. τοῦτον δὴ τὸν Θεοδόσιον ἡ βασιλὶς καταχοῦσα ἐν παλατίῳ, τυφῆς τε, καὶ τῆς ἄλλης ἀπαιδευσίας ἠξίου, στρατηγόν τε ἠπείλησε ῥωμαίοις αὐτὸν οὐκ εἰς μακρὰν καταστήσεσθαι. ἀλλὰ ἡ προτερήσασα δίκη νόσῳ ἀλόντα δυσεντερείας ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. ἰῶ δὴ οἰκίδια τῇ Θεοδώρᾳ ἀποκρυφα μὲν, ⟨ξ⟩ ὅλως λεληθότα,

habi

ζοφώδη

ζοφώδη τε, & ἀγείτνα. ἔνθα δὴ ὅτε νυκτὸς, ὅτε ἡμέρας δήλωσις γίνε). ἐνταῦθα τὸν φῶτον ἐπὶ χρόνε μῆκος καθείξασα ἐτήρει. ὅθεν δὴ αὖπω ξυνέβη τις τύχη, ἐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς διαφυγοῦσα ἀπαλλαγῆναι. & τὰ μὲν πρῶτα καταφυγὼν εἰς τὸν ναὸν τ θεοτόκε, ὃς παρὰ βυζαντίοις ἀξιώτατός ἐστί τε, & ὀνόμασθη, πρὸς τῇ ἱερᾷ τραπέζαν οἰκέτης καθῆστο. ἐντεῦθέν τε αὖτὸν ἀνασπάσασα βία τῇ πάσῃ καθείρξεν αὖθις. τὸ δὲ δὴ δεύτερον ἐς τ Σοφίας τὸ ἱερὸν ἧκον, ἐς αὐτῷ τε τῷ θείῳ δεξαμενῷ, ἐξαπιναίως ἐκάθισεν, ὥπερ μάλιστα πάντων νενομίκασιν χεισιανοὶ ζέβειν. ἀλλὰ κἀνθένδεν ἐφέλκειν αὖτὸν ἡ γυνὴ ἴσχυσεν. χωρίον γὰρ ἀβέβηλον πώποτε ἀνέφαπτον αὐτῇ οὐδὲν γέγονεν. ἀλλ' αὐτῇ βιάζεσθαι τὰ ἱερὰ ξύμπαντα, οὐδὲν πρᾶγμα ἐδόκει εἶναι. καὶ ξυὺ τῷ δήμῳ ④ τῶν χεισιανῶν ἱερεῖς καταπεπληγμένοι τῷ δεῖνι ἐξίσταντο, & ἀνεχώρουν αὐτῇ ἅπαντα. τελῶν μὲν ἓν αὖπω ἐνιαυτὸν χρόνῳ ἐτείβη. ὕστερον δὲ ὁ προφήτης αὖπω ζαχαρίας ἐπῆσας ὄναρ, ὅσοις φασὶν ἐκέλευε φεύγειν, συλλήψασθαι οἱ ἐν τῷ ἔργῳ τῷδε ὁμολογήσας. ταύτῃ τε τῇ ὄψει ἀναπεθεὶς, αὖθις τε ἐνθένδε, & διαλαθὼν, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα ἦλθε. μυρίων μὲν αὐτὸν διεσυνωμότων ἀνθρώπων, ὁπόσους ἦν τὸν νεανίαν, καιρὸς ἐντυχόντα ὁρῶντες. ὃ δὴ ἀποθειξάμενός τε, & τῶν μοναχῶν καλυμμένων τὸ χῆμα περιβαλλόμενος τῷ ἐν θεοδώρας κόλασιν διαφυγεῖν ἔσχε. βελισαρίῳ ④ ἦ τὰ ὁμωμένα ἠλεημικῶς, πυνθάνεσθαι ὁπόσα τάχα ἐλόμενος πάσχοιτο, ὥσπερ ἐρρήθη, αὐόσια ἔργα, ἐς πάντα οἱ λοιπὸν τὰ

habitationibus cuſtodiæ, vſque adeò tetræ, vt inde nullum diei, vel noctis indicium diſcernere potuiſſes; vinctum in his Photium diu detinuit. Sed neſcio quo caſu ſemel atque iterum inde aufugiendi facta illi eſt opportunitas. Tum primùm in Deiparæ templo, quod Byzantiis ſanctiſſimum eſt, ac nominatur, ad ſacram aram ſupplex conſiſtit; eum inde per vim ac ſcelus auulſum cuſtodia rurſus includit. Secundò deinde inopinatò ſe abdit in ſacrum Sophiæ templi emiſſarium, cuius ſumma Chriſtianis ritu ſolemni religio eſt: verùm inde etiam eum abſtrahere illa non exhorruit, cui nullus tam ſanctus viſus eſt locus, quem non violarit; quin pro nihilo duxit vim omnibus inferre ſacris. Ac licèt tum populus, & Sacerdotum ordo facinus exhorreſcerent, ac deteſtarentur, ei tamen omnia conceſſerunt. Tertium iam annum agebat Photius in eo ſqualore, cùm ecce per quietem viſus Zacharias Propheta illi eſt, qui fugam imperaret, præſidiúmque ſanctè polliceretur; quo viſu fretus, inde clàm erupit, cúmque innumeros propemodum perſecutores præſens latuiſſet, tandem Hieroſolymam peruenit: vbi detonſa cæſarie, ſumptóque Monachorum habitu Theodoræ potuit euadere carnificinam. Cui cùm Beliſarius iniuſtiſſimis afflicto calamitatibus ire ſuppetias neglexiſſet, contrà quàm ſacramenti fide, vt dixi, promiſerat, omnibus deinde

ſuis

suis in rebus meritò infensum habuit diuinum numen. Nam paulo pòst aduersum Persas, & Chosroëm tertiò iam in prouincias Romanorum grassantes ducere iussus exercitum; quamquam inde cum laude hostem abegerit, sceleris tamen notam subiuit. Cùm etenim Chosroëm, qui Euphrate transmisso, vrbe frequentissima Callinico omnibus destituta præsidiis potitus erat, infinita Romanorum multitudine in suam potestatem redacta; Belisarius insequi nihil curauerit, sed in castris se continuerit, suspicionem de se excitauit, quasi vel rem de industria malè gereret, vel ignauiter hostibus concederet. Illud quoque sub idem tempus ei contigit. Cùm lues Byzantiorum depasceretur multitudinem, vt superioribus libris meminimus, Iustinianus Imperator morbo difficillimo laborabat, vt iam interiisse etiam diceretur. Fama vulgi rumoribus exagitata ad castra peruasit, militémque Romanum. Hic verò dictitare ex Præfectis nonnulli; si Populus Romanus Byzantij permitteretur Cæsarem pronunciare, fore omnino, vt ipsi in castris perpetuò versarentur. Nec ita multo pòst è morbo recreari cœpit Imperator; tum verò duces exercitus deferunt alius alium, & Belisarij, atque Buzæ eam fuisse vocem, quam modò dixi, Petrus, & Ioannes Helluo asseuerabant. Hæc ab iis de se dici interpretata Theodora, ira efferbuit, iussítque omnes extemplò adesse Byzantij. Dicti authoribus peruestigatis, Buzem

τὰ Ἀπιδδύμαλα, πολέμια τὰ πρὸς τοῦ θεοῦ ὡς τὸ εἰκὸς δύρεν· δύδὺς γὸ Ἀπί τε μήδους, καὶ χοσρόῆω σαλεὶς, τὸ τρίτον ἐσβαλόντας ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν κακὰ πολλὰ ὤφλε. καίτοι ἐδόκει τὰ λόγε ἄξιον διαπεπρᾶχθαι, τὸν πόλεμον ἐνθένδε ἀποσειζάμενον. ἀλλ' ἐπεὶ χοσρόης δὐφράτῆν διαβὰς πολλὰ μὸν, καλλίνικον πόλιν πολυανθρωπον ἐδενὸς ἀμυνομένε εἶλε, μυριάδας τε δραπόδισε ῥωμαίων πολλάς. βελισαρίῳ δ' ἐδὲν ὅλον Ἀπαρέδὸξε τοῖς πολεμίοις ἐν ποσδὶ ἔχειν, δόξαν ἀπέφηνεν ὡς δυοῖν θατέρων, ἢ ἐθελοκακήσας, ἢ ἀποδειλιάσας αὐτὸ ἔμεινεν. τοῦτο δὲ τὸν χρόνον, καί τι ἕτερον αὖπω Ἀπαρεσεῖν ξυνελήφθη τοιόνδε. ὁ μὸ λοιμὸς, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, ἐπενέμετο τοὺς ἐν βυζαντίῳ ἀνθρώπους. βασιλεῖ δ' ἰουστινιανῷ χαλεπώτατα νοσῆσαι ξυνέβη. ὥστε καὶ ἐλέγετο, ὅτι ἀπολώλει. δοκεῖ δ' τὸν λόγον ὑπεραγαδοῦσα ἡ φήμη διεκόμισεν ἄχρι ἐς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. ἐνταῦθα ἔλεγον τῶν ἀρχόντων τινὲς, ὡς ἰὼ βασιλέα ῥωμαῖοι ἕτερόν τινα ἐν βυζαντίῳ καθιστῶσιν) φάσιν, ἢ μήποτε αὖτοὶ Ἀπισρέψωσιν. ὀλίγῳ δ' ὕστερον βασιλεῖ μὸ ῥαΐσαντι ξυνέβη τῆς δ' τοῦ ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχουσι, διαβόλοις ἐπ' ἀλλήλοις χρῆσθαι. πέτρος τε γὸ ὁ στρατηγὸς, καὶ ἰωάννης, ὄνπερ Ἀπίκλησιν φασὶν ἐκάλουν, βελισαρίουλε, καὶ βούζε ἐκεῖνα λεγόντων ἰσχυρίζοντο ἀκηκοέναι, ἅπερ μοι ἀρτίως διεδήλωται. ταῦτά γε ἡ βασιλὶς θεοδώρα Ἀπικαλέσασα ἐφ' ἑαυτῆ τῆς ἀνθρώπους εἰρῆσθαι, μεσὴ ἐγεγόνει. ἀπόλλυσιν οὖν δύδὺς μεταπεμψαμένη ἐς βυζάντιον, ζήτησίν τε ἐκ λόγε τούτε ποιησαμένη, τὸν

Buzem

τὸν βούζην μετεπέμψατο εἰς τὴν γυναικωνίτιν ἐξαπιναίως, ὥς τι αὐτῷ κοινολογησομένη τῶν ἄγαν σπουδαίων. ἦν δέ τι οἴκημα ἐν παλατίῳ κατάγειον, ἀσφαλές τε, καὶ λαβυρινθῶδες, καὶ οἷον ταρτάρῳ εἰκάζεσθαι. ἵνα δὴ σοὺς προσκεκρουκότας, ὡς τὰ πολλὰ καθείρξασα ἐντηρῇ. καὶ ὁ βούζης οὖν ἐς τὸ βάραθρον τοῦτο ἐμβεβλῆ), ἐνταῦθα τε ἀνὴρ ἐξ ὑπάτων γενόμενος, ἄγνωστος ἀεὶ τοῦ παρόντος καιροῦ ἔμεινεν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἐν σκότῳ καθήμενος διαγινώσκειν οἷός τε ἐγεγόνει, πώτερον ἡμέρα, ἢ νύκτωρ εἴη. οὔτε ἄλλῳ τῷ ἐντυχεῖν εἶχεν. ἄνθρωπος γὰρ ὅσπερ οἱ ἐς ἡμέραν ἑκάστην τὰ σιτία ἐῤῥίπτει, ὥσπερ τὶ θηρίον θηρίῳ, ἄφωνος ἀφώνῳ ὡμίλει. καὶ πᾶσι μὲν τετελευτηκέναι εὐθὺς ἔδοξε. λόγον μέν τοι ἢ μνήμην ποιεῖσθαι * ταῦτα τινὰ οὐδεὶς * ἐνιαυτοῖν δὲ δυοῖν ὕστερον πρὸς μησὶ τέσσαρσι οἰκτησαμένη τὸν ἄνδρα ἀφῆκε. καὶ ὃς ὥσπερ ἀναβεβιωκὼς ἅπασιν ὤφθη. ξυνέβη τε τῷ ἀνθρώπῳ ἐνθένδε ἀεὶ ἀμβλυώττειν τε, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα νοσώδει εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ βούζῃ τῇδε ἐχώρησε. βελισσάριον δὲ βασιλεὺς, καίπερ οὐδενὸς τῶν κατηγορουμένων ἁλόντα, ἐγκειμένης τῆς βασιλίδος παραλύσας, ἧς εἶχεν ἀρχῆς, μαρτῖνον αὐτ' αὐτοῦ τῆς ἑῴας στρατηγὸν κατεστήσατο, τούς τε βελισσαρίου δορυφόρους τε, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ τῶν οἰκετῶν εἴ τι ἐν πολέμῳ δόκιμον ἦν, τῶν τε ἄρχοντων, καὶ τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων τισὶν ἐπέστειλε διαδάσασθαι. οἱ δὲ κλήρους ἐπ' ἐκείνοις ἐμβεβλημένοι, αὐτοῖς ὅπλοις ἅπαντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς διενείμαντο, ὥς ποι κατατυχεῖν ἑκάστῳ συνέβη. καὶ τῶν φίλων δὲ, καὶ ἄλλως αὐτῷ τὰ πρότερα ὑπουργηκότων, πολλοῖς ἀπεῖπον παρὰ

βελισσα

Buzem repentè accerſit in gynæceum, ſicuti de re quapiam grauiori cum eo communicatura. Cæterùm in Regia erat ſubterraneus ac tutiſſimus carcer, ad quem ibatur per longos anfractus, Tartaro ſimilem diceres. Ergo in hoc vbi vinciebantur, qui illi offenſioni fuiſſent, Buzem habuit; ſcilicet vir Conſularis in eam ſentinam deturbatus, longo tempore delituit, nulla de eo certa fama; nam dici, noctíſque viciſſitudines nullo poterat vel ipſe in tenebris iacẽs indicio diſtinguere, vel ab alio reſciſcere; quippe cùm in dies ſingulos qui ei, veluti feræ cuipiam belluæ paſtum obiectabat, mutus iuberetur illuc penetrare. Interiiſſe iam putabatur, eiuſque memoriam ſermonibus vſurpare nullus planè audebat; cùm vno atque altero anno, & quaternis præterea menſibus elapſis, inde (aliquam fortaſſe commouens miſerationem) emiſſus, quaſi rediuiuus ab omnibus circumſpectabatur; ex eóque cœpit tempore cæcutire, ac reliquo corpore aduerſa ſemper vti valetudine. Itáque Buzæ cecidit res. Beliſarium autem, nulli licèt crimini, cuius inſimularetur, obnoxium; Auguſta tamen inſtante, Imperator exautorauit; Martino eius loco exercitus Orientis duce deſignato. Præterea ſcutatos, haſtatóſque milites, ac reliquum Beliſarij ſatellitium rei bellicæ peritum, quibuſdam aulæ Primatibus & Eunuchis conceſſit, qui coniectis ſortibus eos vel ſic armatos inter ſe partirentur. Denique amicis, qui pridem

Belisario præstò fuissent, interdicit illius consuetudinem. Miserum sanè & acerbum spectaculum, etsi visum, haud tamen facile creditu, Belisarium hominem iam priuatum vrbem obire solum, nunquam non cogitabundum, ac tristem, sibi timentem insidias cædémque. Sed & Augusta magnam pecuniæ vim, quam in Oriente Belisario seruari audierat, Eunucho quopiam ex regiis destinato, curauit conuehendam. Hæc Imperatrix in gratiam Antoninæ Belisario quidem infensæ, summo autem sibi amore & necessitudine deuinctæ, ob nuperam Ioannis Cappadocis ruinam curauit eo consilio, vt si quando illa videretur reum coniugem sibi deposcere, & è tantis ærumnis posse vindicare; iam vir ille omnino afflictissimus, non modò simultatem cum Antonina deponeret; sed palàm quasi seruatum mancipium velut per triumphum traheretur. Quod ita peractum est. Manè Belisarius, vt illi mos erat, in regiam venit, famulis stipatus perpaucis, atque iis abiectis, & sordidis. Conuento Cæsare, & Augusta, nullámque in illis expertus erga se animi beneuolentiam; quin accepta inibi contumelia ab hominibus vilissimis, atque nefariis, sub vesperum se domũ recepit, in via identidem sese conuertens, & huc atque illuc circumspectans, sicunde videret in se irruentes ad cædem sicarios: conscenso cubiculo tremebundus in toro consedit solus, nihil animo versans, quod virum fortẽ deceret, qualem & se fuisse penitus obliuiscebatur: sed

βελισσαρίῳ μηκέτι ἰέναι. καὶ περιήρχετο πικρὸν θέαμα, καὶ ἄπιστος ὄψις, βελισσάριος ἰδιώτης ἐν βυζαντίῳ, σχεδόν τι μόνος σύννους ἀεὶ, καὶ σκυθρωπὸς, καὶ τὸν ἐξ ἐπιβουλῆς ὀρρωδῶν θάνατον. μαθοῦσα δὲ ἡ βασιλὶς πολλὰ ἐπὶ τῆς ἕω χρήματα εἶναι, πέμψασα τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων τινὰ κεκόμισται πάντα. ἐτύγχανε δὲ ἀντωνίνα, ὥς μοι εἴρηται, τῷ μὲν ἀνδρὶ διάφορος γεγενημένη, τῇ δὲ βασιλίδι φιλτάτη, καὶ ἀναγκαιοτάτη τυγχάνουσα ἐν τοῖς μάλιστα, ἅτε ἰωάννην ἔναγχος κατεργασαμένη τὸν καππαδόκην. διὸ δὴ χαρίσασθαι ἡ βασιλὶς τῇ ἀντωνίνῃ βουλευσαμένη, ἅπαντα ἔπραττεν, ὅπως ἐξαιτήσασθαί τε τὸν ἄνδρα ἡ γυνὴ, καὶ ἀπὸ ξυμφορῶν τηλικῶνδε ῥύσασθαι δόξειε. ταύτῃ τε οὐ μόνον τῷ ταλαιπώρῳ ἐς τὸ παντελὲς καταλλαγῆναι συμβήσεται, ἀλλὰ καὶ διαρρήδην αὐτὸν ἅτε πρὸς αὐτῆς διασεσωσμένον αἰχμάλωτον ἀναρπάσασθαι. ἐγένετο δὲ ὧδε. ἦλθε μέν ποτε βελισσάριος πρωῒ ἐς παλάτιον, ᾗπερ εἰώθει ξὺν ἀνθρώποις οἰκτροῖς τε, καὶ ὀλίγοις τισίν. οὐκ εὐμενῶς δὲ πειρασάμενος βασιλέως τε, καὶ τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ περιυβρισμένος ἐνταῦθα ὑπ' ἀνδρῶν μοχθηρῶν τε, καὶ ἀγελαίων, οἴκαδε ἀμφὶ δείλην ὀψίαν ἀπιὼν ᾤχετο. συχνά τε περιστρεφόμενος ἐν τῇ ἀναχωρήσει ταύτῃ, καὶ πανταχόσε περισκοπούμενος, ὁπόθεν ποτὲ προσιόντας αὐτῷ οὗτος ἀπολλυύτας ἴδοι. ξὺν ταύτῃ τε τῇ ὀρρωδίᾳ εἰς τὸ δωμάτιον ἀναβὰς, ἐπὶ τῆς στοιβάδος καθῆστο μόνος. γενναῖον μὲν οὐδὲν ἐννοῶν, οὐδὲ ὅτι ἀνὴρ ἐγεγόνει ἐν μνήμῃ ἔχων, ἱδρῶν

ἱδρῶν δὲ ἀεὶ καὶ ἰλιγγιῶν, καὶ ξὺν τρόμῳ πολλῷ ἀπορούμενος, φόβοις τε ἀνδραποδώδεσι, καὶ μερίμναις ἀποκναιόμενος, φιλοψύχοις τε καὶ ὅλως ἀνάνδροις. ἀντωνίνα δὲ ἅτε οὐδὲ τὰ πρασσόμενα ὅλως ἐπισταμένη, οὐδέ τι τῶν ἐσομένων καραδοκοῦσα, περιπάτους ἐνταῦθα ἐποιεῖτο συχνοὺς, ὀξυρεγμίαν σκηπτομένη, ἔτι γὰρ εἰς ἀλλήλους ὑπόπτως εἶχον. μεταξὺ δέ τις ἐκ παλατίου, κουαδράτος ὄνομα, ἧκεν ἤδη δεδυκότος ἡλίου, τήν τε αὔλειον ὑπερβὰς ἐξαπιναίως παρὰ τὴν ἀνδρωνίτιδα ἔστη θύραν, φάσκων πρὸς τῆς βασιλίδος ἐνταῦθα ἐστάλθαι. ὅπερ ἐπεὶ βελισσάριος ἤκουσε, χεῖρας, καὶ πόδας ἐπὶ στοιβάδος ἑλκύσας, ὕπτιος ἔκειτο, πρὸς τὴν ἀναίρεσιν ἑτοιμότατος. οὕτως ἅπαν αὐτὸν τὸ ἀῤῥενωπὸν ἀπολελοίπει. οὔπω τοίνυν ὁ κουαδράτος παρ' αὐτὸν εἰσελθὼν, γράμματα οἱ τῆς βασιλίδος ἐπέδειξεν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε. ἃ μὲν εἰργάσω ἡμᾶς ὦ βέλτιστε οἶσθα. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ ὀφείλουσα τῇ σῇ γυναικὶ, ταύτης δὴ τὰ ἐγκλήματά σοι ἀφεῖναι ξύμπαντα ἔγνωκα, ἐκείνῃ τὴν σὴν δωρουμένη ψυχήν. τὸ μὲν οὖν ἔνθέν σοι τὸ θαρσεῖν ὑπέρ τε τῆς σωτηρίας, καὶ τῶν χρημάτων περίεστιν. ὁποῖος δὲ σὺ πρὸς αὐτὴν ἔσῃ διὰ τῶν πραχθησομένων εἰσόμεθα. ταῦτα ἐπεὶ βελισσάριος ἀνελέξατο, ἅμα μὲν ὑφ' ἡδονῆς ἐπὶ μέγα ἀρθεὶς, ἅμα δὲ καὶ τῷ παρόντι ἐπίδειξιν ἐθέλων ποιεῖσθαι τῆς γνώμης, ἀναστὰς εὐθὺς παρὰ τοῦ γυναικὸς πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει. καὶ χειρὶ μὲν ἑκατέρᾳ περιλαβὼν αὐτῆς ἄμφω τὰς κνήμας, τὴν δὲ γλῶσσαν ἀεὶ τῶν ταρσῶν τῆς γυναικὸς μεταβιβάζων, τοῦ μὲν βίου, καὶ τῆς σωτηρίας αἰτίαν ἐκάλει, ἀνδράποδον δὲ αὐτῆς τὸ ἐνθένδε πιστὸν ὡμολόγει, καὶ οὐκ ἀνὴρ ἔσεσθαι. καὶ τῶν χρημάτων δὲ

sed æstuare ad sudorem, tremefactus animi pendere, perculsus metu, anxiáque sollicitudine mortem ignauiter vereri. Antonina rei prorsus ignara, quam nec fingere animo sibi facilè poterat, fortè ibidem obambulabat cruditatem causata, vt grauiorem mariti suspicionem auerteret; cùm ecce post Solis occasum è Regia Quadratus, superato vestibulo, ostio repentè cubiculi adstitit, missus, vt aiebat, ab Imperatrice. Hoc audito Belisarius, pedibus atque manibus resolutis, in torum decidit resupinus, ad necem paratissimus, adeò omni prorsus animi fortitudine destituebatur. Quadratus adhuc subsistens Augustæ litteras manu præferebat, in hanc fermè sententiam scriptas: In nos quæ commiseris, præclare vir, nõ ignoras; sed quod ego plurimum debeam vxori tuæ, est cur eius causâ tua tibi crimina condonem, illi tuam vitam concedam; per eam sit tibi in posterum de salute, déque fortunis bene sperare. Sed in Antoninam te qualem ostenderis, rebus ipsis te nobis declaraturum scito. Hæc vbi perlegit Belisarius, gestire præ lætitia vehementer cœpit, suíque animi testem Quadratum etiamnum præsentem sibi parare cupiens; repentè ad coniugis pedes effusus, manibus tibias prehensat, modò hunc, modò illum pedem osculatur, salutis illam appellans authorem; se non maritum, immo mancipium fidele in posterum ait censendum fore. Cæterùm Augusta

Augusta de illa pecuniarum copia ad tria millia auri pondo impartita Cæsari, reliqua Belisario permisit; cui sic ista contigêre, quemadmodum Gelimeræ, ac Vittigi, quos illi fortuna paulò antè subiugarat. Iam inde à multo tempore Iustinianũ ac Theodoram grauiter pungebat huius viri diuitiarum vis immensa, & Imperatorio prorsus ærario digna; conquerebantur verò publicarum Gelimeræ, Vittigísque pecuniarum partem maximam alicubi penitus ab eo retrusam, minimam verò, ac nullius ferè ponderis Imperatori delatam. Verùm id tacitè tulerunt, simul recensitis viri rebus præclarè gestis, simul veriti aliorum obtrectationes, præsertim cùm idoneam aduersus eum prætendere causam non possent. At vbi trepidantem illum Augusta deprehendit, & animum penitus despondentem, vno effecit conatu, vt omnium eius fortunarum adiret possessionem contracta statim affinitate. Nam Ioanninam Belisarij filiam, quæ vna illi fuit, Anastasio ex filia nepoti spondendam curat. Interim Belisarius, vt in antiquum restituatur dignitatis gradum petit, vtque Imperator in Oriente designatus aduersus Chosroëm, & Persam militem Romanum ducat. Antonina reclamat, Prouinciásque minimè se illas prospecturam dicit, in quibus ab eo grauissimis affecta fuisset iniuriis. Quare Belisarius Imperatoris stabulo præfectus, secundò in Italiam mittitur; ea, vt fertur, data Cæsari conditione, nullas vt eo bello pecunias peteret, sed

ἡ βασιλὶς ἐς τριάκοντα χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ δοῦσα, τ' ἄλλα βελισσαρίῳ ἀπέδοτο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ βελισσαρίῳ τῷ στρατηγῷ τῇδε κεχωρήκει, ὥπερ ἡ τύχη ἐν πολλῷ πρότερον γελίμερά τε, καὶ οὐίττιγιν δορυαλώτους παρεδεδώκει. ἐκ παλαιοῦ δὲ ἰουστινιανόν τε, καὶ θεοδώραν πλοῦτος ὁ τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἀκριβῶς ἔκνιζεν, ὑπέρογκός τε ὤν, καὶ βασιλικῆς αὐλῆς ἄξιος. ἔφασκόν τε ὡς τῶν δημοσίων χρημάτων γελίμερός τε, καὶ οὐίττιγιδος τὸ πλεῖστον ἀποκρυψάμενος λάθρα ἔτυχε. μοῖραν δὲ αὐτῶν βραχεῖαν τέ τινα, καὶ οὐδαμῆ ἀξιόλογον βασιλεῖ ἔδωκε. πόνους δὲ τοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῶν ἔξωθεν τὴν βλασφημίαν διαριθμούμενοι· ἅμα δὲ καὶ σκῆψιν ἀξιόχρεων ἐπ' αὐτῷ οὐδεμίαν κεκομισμένοι, ἡσυχῆ ἔμενον. τότε δὲ ἡ βασιλὶς αὐτοῦ λαβομένη κατωῤῥωδηκότος τε, καὶ ἀποδειλιάσαντος ὅλως, πράξει μιᾷ διεπράξατο ξυμπάσης αὐτοῦ τῆς οὐσίας κυρία γενέσθαι. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις ξυνηλθέτην εὐθὺς, ἰωαννίνα τε ἡ βελισσαρίου θυγάτηρ, ἧσπερ μόνης ἐγεγόνει πατὴρ, ἀναστάσιῳ τῷ τῆς βασιλίδος θυγατριδῷ μνηστὴ γέγονε. βελισσάριος μὲν οὖν ἀρχήν τε ἀπολαβεῖν τὴν οἰκείαν ἠξίου, καὶ στρατηγὸς τῆς ἑῴας ἀποδειχθεὶς, πάλιν ἐπὶ χοσρόην, καὶ μήδους ἐξηγήσεσθαι τῷ ῥωμαίων στρατῷ. ἀντωνίνα δὲ οὐδαμῶς εἴη περιβρίσθαι ἐν τοῖς ἐκείνῃ χωρίοις πρὸς αὐτοῦ ἔφασκεν, ἅπερ οὐκέτι τὸ λοιπὸν ὄψεσθαι. διὸ δὴ βελισσάριος ἄρχων τῶν βασιλικῶν καταστὰς ἱπποκόμων, ἐς τὴν ἰταλίαν τὸ δεύτερον ἐστάλη, ὁμολογήσας βασιλεῖ, ὥς φασι, χρήματα μήποτε αὐτὸν ἐν τῷ δὲ τῷ πολέμῳ αἰτήσειν· ἀλλὰ

ἀλλὰ ξύμπασαν αὐτὸς τὴν τοῦ πολέμου πρασκευὴν χρήμασιν οἰκείοις ποιήσασθαι. πάντες μὲν οὖν ὑπετόπαζον τά τε ἀμφὶ τῇ γυναικὶ ταύτῃ, ἧπερ ἐρρήθη, βελισσάριον διοικήσασθαι, καὶ βασιλεῖ ταῦτα ὁμολογῆσαι ἀμφὶ τῷ πολέμῳ, ἀπαλλαξείοντα τῆς ἐν βυζαντίῳ διατριβῆς. ἐπειδάν τε τάχιστα τοῦ τῆς πόλεως περιβόλου ἐκτὸς γένηται ἁρπάσασθαί τε αὐτίκα τὰ ὅπλα, καί τι γενναῖον, καὶ ἀνδρὶ πρέπον ἐπί τε τῇ γυναικὶ, καὶ τοῖς βιασαμένοις φρονῆσαι. αὐτὸς δὲ πάντα τὰ ξυμπέσοντα ἐν ἀλογίᾳ πεποιημένος, ὅρκων τε τῶν φωτίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις ὁμωμοσμένων ἐν λήθῃ τε πολλῇ, καὶ ὀλιγωρίᾳ γενόμενος, εἵπετο τῇ γυναικὶ, καταστὰς ἐκτόπως εἰς αὐτὴν ἐρωτόληπτος, καὶ ταῦτα ἑξήκοντα ἤδη γεγονυῖαν ἔτη. ἐπειδὴ μέν τοι ἐν ἰταλίᾳ ἐγένετο, εἰς ἡμέραν ἑκάστην ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ τὰ πράγματα ἐχώρει. ἐπεὶ οἱ διαρρήδην τὰ ἐκ θεοῦ πολέμια ἦν. πρῶτον μέν γε τὰ τῷ στρατηγῷ τούτῳ ἐν τοῖς ξυμπίπτουσιν ἐπί τε θεοδάτον, καὶ οὐίτιγιν βουλευόμενα, καίπερ οὐκ ἐπιτηδείως τοῖς πρασσομένοις δοκοῦντα ἔχειν, ἐς ξύμφορον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐτελεύτα τέλος. ἐν δὲ τῷ ὑστέρῳ δόξαν μὲν ἀπήνεγκεν, ὅτι δὴ τὰ βελτίω βεβούλευται, ἅτε καὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε πραγμάτων γεγονὼς ἔμπειρος, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποβαίνουσι κακοτυχοῦντι τὰ πολλὰ ἐς ἀβουλίας δόκησιν αὐτῷ ἀπεκρίθη. οὕτως ἄρα οὐκ ἀνθρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ θεοῦ ῥοπῇ πρυτανεύεται τὰ ἀνθρώπεια. ὃ δὴ τύχην εἰώθασι καλεῖν ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἕνεκα ταύτῃ προέισι τὰ ξυμβαίνοντα, εἴπερ αὐτοῖς ἔνδηλα γίνεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι, φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα προσχωρεῖν.

sed ære suo id apparatum, agitatúmque conficeret. Ita cum Cæsare pacisci Belisarium, & cum Antonina coniuge rem omnem compositam habere alij quidem suspicabantur, vt qui exire Byzantio discuperet, quò pede muris elato arriperet arma, & strenuè aliquid, suáque virtute dignũ faceret in coniugem, & qui se acerbo casu oppressissent. Verùm ille iis quæ accidissent neglectis, & sacramenti, quo Photio, ac reliquis familiaribus tenebatur, per summam oblitus iniuriam, totus ab Antonina pendebat, cuius licèt annos natæ sexaginta ardebat amore flagrantissimo. In Italiã vbi peruenit, infelices rerum euentus, quandoquidem diuino numine aduerso, in dies cœpit experiri. Primo quidem bello contra Theodatum, & Vittigem, quæ pro re nata cepit consilia, licèt minimè opportuna rebus viderentur; ad exitus tamen plerumque felices deducta sunt. Secundo verò illa demum fuit aliorum de eo sententia, optimè quidem consultare, vtpote qui Italici belli administrandi experimentũ haberet; at rebus vt plurimum malè sic recidentibus, minimè sani consilij opinionẽ mouit, confirmauitque. Sanè res mortaliũ non humana ratione, sed à Deo quibusdam veluti momentis gubernantur; etsi fortunã ijvocare consuerunt, qui licèt rerum euentus teneãt, minimè tamen causas, quibus res ipsæ ita feruntur; fítque vt quod carere ratione videtur, è vestigio fortunæ nomẽ cõsequatur.

Verùm

Verùm quiſque, vt libet, de his ita ſentiat. Poſt ſecundam ergo Beliſarius in Italiam expeditionem turpiſſimè inde reducitur, cùm è nauigiis in terram deſcendere, vt ſuprà memoraui, quinquennium totum nequiuerit, neque in certum aliquod præſidium ſe recipere, ſed perpetuò maritimam oram claſſe legeret. Certè licèt inſanè Totilas cuperet, minimè tamen illum cum toto Romanorum exercitu timore perculſum in aciem deducere potuit. Quare afflictas Italiæ res non reſtituit; quin Romam etiam, & ſi quæ alia reliqua erant, de manibus inſuper amiſit. Nihil ex ærario Cæſaris ad hoc bellum illi fuit; proinde hoc tempore profunda laborauit auaritia, omnéque ſtudiũ ad turpe compendium conuertit. Sic Italos ferè omnes, Rauennates, Siculóſque indigenas expilauit, & ſi quos alios fortuna in eius poteſtatem conieciſſet; à quibus neſcio quo iure anteactæ vitæ cogitationũ pœnas exegit. Sic in Herodianum animaduerſurus, pecunias petiit, minas omnes intendens; quarũ ille pertæſus dictũ Romanis ſacramẽtum exuens, cũ ſuis cohortibus ſéque & Spoletũ Totilæ, Gotthíſq; dedidit. Libet hîc narrare cauſam, quamobrẽ à Beliſario alieno eſſe animo cœperit Ioannes Vitaliani ex ſorore nepos; ingenti ſanè damno rei Romanorũ publicæ. Tantum in Germanũ Auguſta gerebat odiũ, támque omnibus manifeſtum, vt nullus cum illo, licèt Imperatoris fratris filio, connubia iungere auderet. Nam eius liberi, quoad illa vixit, nullas nuptias adepti ſunt.

Iuſtina

ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥς πῃ ἑκάστῳ φίλον ταύτῃ δοκείτω. βελισσάριος δὲ τὸ δεύτερον ἐν ἰταλίᾳ γενόμενος, αἴχιστα ἐνθένδε ἀπήλλαξε, τῆς μὲν γὰρ τῆς ἐς πεντάετες ἀποβῆναι ἴσχυσεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐῤῥήθη. ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. ναυτιλλόμενος δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τὰ ἐπιθαλάσσια *· τωτίλας δὲ λυσσῶν αὐτὸν ἔξω τείχους λαβεῖν, οὐ μέν τοι εὗρεν. ἐπεὶ ὀῤῥωδίᾳ πολλῇ αὐτός τε, καὶ ξύμπας ὁ ῥωμαίων στρατὸς εἴχετο. διὸ δὴ οὔτε τῶν ἀπολωλότων τι ἀνεσώσατο, ἀλλὰ καὶ ῥώμην προσαπώλεσε, καὶ τἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. ἐγένετο δὲ φιλοχρήματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα, καὶ κέρδους αἰσχροῦ ἐπιμελητὴς ἀκριβέστατος, ἅτε οὐδὲν ἐκ βασιλέως κεκομισμένος, ἰταλοὺς ἀμέλει σχεδὸν πάντας, οἵπερ ᾤκοιντο ἐπὶ ῥαβέννης, καὶ σικελίας, καὶ εἴ του ἄλλου κατατυχεῖν ἐν ἐξουσίᾳ ἔσχεν, ἐληΐσατο οὐδενὶ κόσμῳ λογισμοὺς δῆθεν τῶν βεβιωμένων καταπρατιόμενος. οὕτω γοῦν καὶ ἡρωδιανὸν μετιὼν, χρήματα ᾔτει, ἅπαντα τῷ ἀνθρώπῳ ἐπανασείων. οἷς δὴ ἐκεῖνος ἀχθόμενος, ἀπετάξατο μὲν τῷ ῥωμαίων στρατῷ, αὐτὸν δὲ εὐθὺς ξυύτε τοῖς ἑπομένοις, καὶ τῷ * τωτίλᾳ, καὶ γότθοις ἐνέδωκεν. ὅπως δὲ αὐτῷ τε καὶ ἰωάννῃ τῷ βιταλιανῷ ἀδελφιδῷ διχοστατῆσαι συνέβη, ὅπερ τὰ ῥωμαίων πράγματα μάλιστα ἔσφηλεν, αὐτίκα δηλώσω. ἐς τοῦτο ἀπεχθείας γερμανῷ ἡ βασιλὶς ἦλθεν ἐπιδηλώτατόν τε ἅπασι τὸ ἔχθος ἐποίει, ὥστε αὐτῷ κηδεύειν, καίπερ βασιλέως ἀνεψιῷ ὄντι, ἐτόλμα οὐδείς. ἄνυμφοί τε αὐτῷ οἱ παῖδες γεγόνασι, μέχρις αὐτὴ τοῦ βίου.

ἥτε

ἥτε θυγάτηρ αὐτῷ ἰουστίνα ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη ἠβήσασα, ἔτι ἀνυμέναιος ἦν. διάτοι τοῦτο ἡνίκα ἰωάννης πρὸς βελισσάριον σταλεὶς ἀφίκετο ἐς βυζάντιον, ἐς λόγους αὐτῷ καταστῆναι ὁ γερμανὸς ἀμφὶ τῇ κηδείᾳ ἠνάγκαστο. καὶ ταῦτα λίαν ἀπὸ τῆς ἀξίας τῆς αὐτοῦ ὄντι. ἐπεί τε τὸ πρᾶγμα ἤρεσκεν ἄμφω, ὅρκοις ἀλλήλους ἔγνωσαν δεινοτάτοις καταλαβεῖν, ἦ μὴν τὸ κῆδος ἐπιτελέσειν δυνάμει τῇ πάσῃ, ἐπεὶ αὐτοῖν ἑκάτερος τὸ θαρσεῖν ἐπὶ θατέρῳ ὡς ἥκιστα εἶχεν. ὁ μὲν τὸ ξυνειδέναι ὅτι δὴ τῶν ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ὀρέγοιτο, ὁ δὲ κηδεστοῦ ἀπορούμενος * τῶν οὐκ ἔχουσα τὶς γένηται διὰ πάσης ὁδοῦ ἰοῦσα, ἑκάτερον μετιέναι μηχανῇ πάσῃ οὐκ ἀπηξίου, ὅπως ἂν τὰ πραττόμενα μηχανῇ τῇ πάσῃ διακωλύοι. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖν καίπερ πολλὰ δεδιξαμένη ἀναπείθειν οὐδ' ἕτερον ἔσχε, διαῤῥήδην ἀπόλλειν τὸν ἰωάννην ἠπείλησε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἰωάννης αὖθις ἐς ἰταλίαν σταλεὶς, οὐδαμῇ ξυμμίξαι βελισσαρίῳ ἐτόλμησε, τὴν ἐξ ἀντωνίνης ἐπιβουλὴν δείσας, ἕως ἀντωνίνα ἐς βυζάντιον ἦλθε. τήν τε γὰρ βασιλίδα ταύτην ἐπιστεῖλαι τὸν αὐτοῦ φόνον, οὐκ ἀπὸ τοῦ εἰκότως ἄν τις ὑπώπτευσε. καὶ τὸν ἀντωνίνης σταθμωμένη τρόπον, ἅπαντά τε βελισσαρίῳ ἐνδιδόναι τῇ γυναικὶ ἐπισταμένῳ, δέος ἐγίνετο μέγα, καὶ τὸν ἐσῄει. τοῦτο γοῦν ῥωμαίοις τὰ πράγματα, καὶ πρότερον ἐπὶ θατέρου σκέλους ἑστῶτα προσουδίζει χαμαί. βελισσαρίῳ μὲν οὖν ὁ γοτθικὸς πόλεμος τῇδε ἐχώρησεν. ἀπογνοὺς δὲ βασιλέως ἐδεῖτο, ὅπως οἱ ἐξῇ ἐνθένδε, ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῆναι. καὶ ἐπεὶ ἐνδεχόμενον βασιλέα τὴν δέησιν ἔγνω, ἄσμενος εὐθὺς ἀπιὼν ᾤχετο

χαίρειν

Iustina verò filia octauum iam & decimum agebat annum, neque dum tamen nuptiarum solemnia celebrarat. Ergo cum Ioanne à Belisario Byzantium legato verba Germanus de ineunda affinitate habere cogitur, quamuis dignitate longè inferiore. Id postquam vtrique placuit, visum est iureiurando se mutuò sanctissimo deuincire, vt conficiendis nuptiis pro virili vterque studeret. Nam inter se grauiter diffidebant; ille quod maiora quàm pro dignitate ambiret, hic quod alterius affinitatem desperaret. Angusta impotenti hæc animo ferens, vtrumque omnibus circumueniendum curauit artibus, vt rebus inferret impedimentum. Cùm autem neutrum vel minis grauissimis abducere ab instituto posset, Ioanni palàm periculum capitis ostentauit. Post hæc Ioannes in Italiam redire iussus, à Belisarij consuetudine abstinuit, donec Byzantium Antonina discederet, cuius apprimè cauebat insidias. Namque illi ab Augusta suam imperatam necem, haud vana visa fuit suspicio, si quis & Antoninæ mores perpendisset, & Belisarium nosset, omnia coniugi indulgentem. Quare vt magna hæc erat formido, sic ea vehementer Ioannis subiuit animum. Hinc ergo res Romanorum altero veluti innixæ pede, ad terram penitus collapsæ ruina sunt. Sic bello Gotthico procedente, Belisarius re desperata, vt sibi quàm primùm ex Italia decedendi facultas fiat, Principem rogat; quo preces admittente, alacer è vestigio abit,

Roma

Romanum militem, Italiámque valere iubens; quam maiore ex parte ſub hoſtium poteſtate, & Peruſiam dira obſidione reliquit oppreſſam; quæ, dum ipſe in ſuſcepto itinere eſt, expugnata, in omnia, vt ſuprà narrauimus, mala deuenit. Sed domi ſuæ hoc interim Beliſarius tulit infortunium. Theodora Auguſta Beliſarij filiæ nuptias Anaſtaſio nepoti perficere maturabat, vt & frequenter datis epiſtolis parentibus eſſet moleſtiæ. Illi vitandi connubij causâ in reditum nuptias reiiciunt; accerſiti verò Byzantium, tunc ex Italia proficiſci non poſſe prætexunt. Verùm hæc intelligens haud dubio puellam (nullis præterea Beliſario liberis) adituram hæreditatem, bonorum Beliſarij poſſeſſionem peroptat Anaſtaſio. Antoninæ tamen nihil fidit ingenio; quin etiam veretur, ne vbi natura ſibi vitæ finem fecerit, beneuolentiam, quam ſummis in rebus experta eſſet, & erga ſuam domum fidem abiiciat, reſcindátque pactiones. Ea re factum impium aggreditur, puellámque contra ius fáſque ephebo contubernio iungit; non ſine rumore per vim proſtratæ clanculùm pudicitiæ, vt ſponſalibus illato puellæ vitio confirmatis, Princeps eſſe rebus impedimento non poſſet. Hoc facto nihilominus octo menſibus Anaſtaſius, puelláque eodem vſi contubernio, amore mutuo iam tenebantur, eóque ardentiſſimo.

Extincta

χαίρειν πολλὰ τῷ τε ῥωμαίων στρατῷ, καὶ ἰταλοῖς φράσας. καὶ τῷ μὲν πλεῖστα ὑποχείρια τοῖς πολεμίοις ἀπολιπών. περυσίαν δὲ πικρότατα πολιορκίᾳ πιεζομένην. ἥπερ ἐπὶ αὐτοῦ ὁδῷ ἰέντος κατάκρας ἁλοῦσα, ἐς πᾶσαν κακοῦ ἰδέαν ἦλθεν, ᾗπερ μοι πρότερον διεδιήγητο. ξυνηνέχθη δὲ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν, τύχης ἐναντίωμα ξυμπεσεῖν τοιόνδε. θεοδώρα ἡ βασιλὶς τῆς βελισσαρίου παιδὸς ἐξεργάζεσθαι τὴν ἐγγύην ἐπειγομένη τῷ θυγατριδίῳ, συχνὰ γράφουσα, οὐ γειναμένους τὴν κόρην ἠνώχλει. οἱ δὲ τὸ κῆδος ἀναδυόμενοι, ἀπετίθεντο μὲν ἐς παρουσίαν τὴν σφετέραν τὸν γάμον, μεταπεμπομένης δὲ αὐτοὺς ἐς βυζάντιον τῆς βασιλίδος, ἀδύνατοι εἶναι ἀπαλλάσσεσθαι τὰ νῦν ἐξ ἰταλίας ἐσκήπτοντο. ἥδε γλικομένη μὲν κύριον τὸν θυγατριδοῦν τοῦ βελισσαρίου καταστήσεσθαι πλούτου, ᾔδει γὰρ ἐπίκληρον ἐσομένην τὴν παῖδα, οὐκ ὄντος βελισσαρίῳ ἑτέρου τοῦ γόνου, ἐπὶ μέν τοι τῇ ἀντωνίνης γνώμῃ θαρσεῖν οὐδαμῇ ἔχουσα, δειμαίνουσά τε μὴ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν οὐ φανεῖσα πιστὴ ἐς τὸν αὐτῆς οἶκον, καίπερ αὐτῆς οὕτω φιλανθρώπου ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τυχοῦσα, διασπάσηται τὰ ξυγκείμενα, ἐργάζεται ἀνόσιον ἔργον. τῷ γὰρ μειρακίῳ τὴν παιδίσκην ξυνοικίζει οὐδενὶ νόμῳ. φασὶ δὲ ὡς καὶ πλησιάσαι, οὔτι ἑκουσίαν ἠνάγκασε κρύβδην. οὕτω τε διαπεπαρθενευμένη, τὸν ὑμέναιον τῇ κόρῃ ξυστῆναι. τοῦ μὴ βασιλέα πρασσόμενα διακωλύσαι. τοῦ μέν τοι ἔργου ἐξειργασμένου, ἔρωτι ἀλλήλοιν διαπύρῳ τινὶ, ὅτε ἀναστάσιος, καὶ ἡ παῖς εἴχοντο. καὶ χρόνος σφίσιν οὐχ ἥσσων, ἢ ὀκτὼ μηνῶν ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη.

ἡνίκα

ἡνίκα δὲ αὐτωνίνα τῆς βασιλίδος ἀπογενομένης ἐς βυζάντιον ἦλθεν, ἐπελάθετο μὲν ἐθελουσία, ὧν ἐκείνη ἔναγχος ἐς αὐτὴν εἴργαστο. ὡς ἥκιστα δὲ ὑπολογισαμένη, ὡς ἢν τῷ ἑτέρῳ ἡ παῖς αὐτῇ ξυνοικίζοιτο πεπορνευμένη τὰ πρότερα ἔσται, τὸν θεοδώρας ἔκγονον κηδεστὴν ἀτιμάζει, τήν τε παῖδα ὡς μάλιστα ἀκουσίαν βιασαμένη ἀνδρὸς τοῦ ἐρωμένου ἀπέστησε. μεγάλην τε ἀγνωμοσύνης ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἀπηνέγκατο δόξαν εἰς πάντας ἀνθρώπους. ἥκοντά τε οὐδενὶ πόνῳ ἀναπείθει τὸν ἄνδρα τοῦ ἄγους αὐτῇ μεταλαχεῖν τοῦδε. ὥστε διαῤῥήδην τηνικάδε ὁ τοῦ ἀνθρώπου τρόπος ἐλήλεκτο. καί τοι διομωσάμενος φωτίῳ τε, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τισὶ πρότερον, καὶ τὰ ὀμωσμένα, οὐδαμῇ ἐμπεδώσας, συγγνώμης ἐτύγχανε πρὸς πάντων ἀνθρώπων. αἴτιον γὰρ τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς οὐ τὴν γυναικοκράτειαν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς βασιλίδος ὑπώπτευον εἶναι. ἐπεὶ καὶ θεοδώρας ἀπογενομένης, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὐδὲ φωτίου, οὐδὲ ἄλλου τοῦ τῶν οἱ ἀναγκαίων λόγος γεγένητο. ἀλλ' αὐτῷ δέσποινα μὲν ἡ γυνὴ ἐφαίνετο οὖσα, κύριος δὲ καλλίγονος ὁ προαγωγὸς ἦν, τότε δὴ ἀπογνόντες αὐτοῦ ἅπαντες ἐχλεύαζόν τε διαθρυλλοῦντες, καὶ ἅτε ἀνοίαν ὀφλισκάνοντι ἐλοιδοροῦντο. τὰ μὲν οὖν ἡμαρτημένα βελισσαρίῳ ἀπαρακαλύπτως εἰπεῖν, ταύτῃ πῇ ἔχει. τὰ δὲ σεργίῳ τῷ βάκχου παιδὶ ἐπὶ λιβύης ἡμαρτημένα, διαρκῶς μὲν ἐν λόγοις μοι τοῖς ἐπιτηδείοις δεδήλωται, ὡς δὴ αἰτιώτατος γέγονε ῥωμαίοις ἐνταῦθα διαφθαρῆναι τὰ πράγματα, τά τε πρὸς λευεθὰ αὐτῷ πρὸς τῶν εὐαγγελίων ὀμωσμένα ἐν ἀλογίᾳ πεποιημένος, καὶ σὺν ὀγδοήκοντα πρέσβεις οὐδενὶ λόγῳ διαχρησάμενος. τοσοῦτον δὲ μοι τὰ νῦν ἐντιθέναι τῷ λόγῳ δεήσει, ὡς οὔτε νῷ δολερῷ οἱ ἄνδρες οὗτοι παρὰ σέργιον

Extincta Imperatrice, vbi Byzantium appulit Antonina, sciens, prudénsque in se nuper gestorum simulat obliuionem, nullámve reputans infamiam stupri, si filiam nuptui sic alteri collocaret, spreto desponso Theodoræ nepote, filiam sanè inuitam ab eius amore per vim abducit. Quam quidem ob rem apud omnes magnam retulit improbitatis opinionem; venientem verò ex Italia coniugem in partem tanti sceleris trahit nullo negotio. Et quidem ingenium Belisarij apertè tandem deprehensum tum est. Nam quod pridem Photio, nonnullísque necessariis promissi fidem non præstiterit, facilè veniam apud omnes inuenit, qui nunquam suspicarentur coniugis dominatu, sed Imperatricis formidine fidem labefactatam: verùm ea, vt dixi, defuncta, cùm nullam Photij, nullam familiarium rationem duceret; sed coniugem, eiúsque lenonem Caligonum imperitantes haberet: tunc enim verò contemni ab omnibus, & veluti demens subsannari. Hæc quidem, vt liberè dicam, peccauit Belisarius. Quæ autem Sergius Bacchi filius commisit in Africa, iam satis opportuno loco narrata sunt: eius enim causâ res malè gesta Romanis in ea Prouincia; Leuathis iurata fides, conceptis ad Euangelia verbis, & violata tamen; trucidati nulla ratione octoginta legati, qui (quod mox præterea dicendũ) nec dolo malo ad Sergium profi

ἦλθον,

proficiscerentur, nec vllus esset suspicioni locus; apparatis tamen epulis acceptos, neglecto sacramento, per scelus interfecit; quæ fuit origo non modò Solomonis ducis, sed Romanorum etiam, & Africanorum interitus. Extincto Solomone, cùm duces alij, tum milites pugnæ discrimina detrectarunt, omniúmque maximè Ioannes Sisinioli, qui ad Areobynthi vsque in Africam aduentum prælio abstinuit, nempe in Sergium odio, quodque is esset imbellis & delicatus, ac vt ætate prorsus iuuenili, sic etiam moribus; inuidia, & petulantia in omnes homines effusissimus, molli fractóque cultu, & buccis ad superbiam inflatis. Verùm quod Antoninæ Belisarij coniugis neptem sibi desponderat, in eum animaduertere nunquam Augusta voluit, nec imperio spoliare, quamquam properante ruina Africam collabantem videret. Quin & iuniorem Sergij fratrem Solomonem interempti Pegasij crimine liberauit ipsa, & Imperator. Id vti se habuit, paucis expedio. Posteaquàm Leuathis pro Solomone pretium soluit Pegasius, reductis domum Barbaris, ipse cum Pegasio, à quo redemptus fuerat, & parua militum manu, petebat Carthaginem. Quo in itinere manifestum flagitij Solomonem monet Pegasius, meminisset nuper se diuinitus ereptum ab hostibus: ille indignè ferens obiectam sibi quasi mancipio libertatem, repentè Pegasium interimit, illud vitæ seruatæ præmium rependens. Vt verò Byzantium venit, ab

ἦλθον, οὔτέ τινα σκῆψιν ὁ σέργιος ὑποψίας περὶ αὐτοὺς εἶχεν, ἀλλ' ἀδιώμοτος ἐπὶ θοίνην καλέσας τοὺς ἄνδρας διεχρήσατο οὐδενὶ κόσμῳ. ἀφ' οὗ δὴ Σολόμωνι, καὶ τῷ ῥωμαίων στρατῷ, καὶ λίβυσι πᾶσι διεφθάρθαι ξυνέβη. δι' αὐτὸν γὰρ, ἄλλως τε καὶ Σολόμωνος τετελευτηκότος, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὐδέ τις ἄρχων, οὐδέ τις στρατιώτης ἐς πολέμου κίνδυνον ἰέναι ἠξίου. μάλιστα δὲ πάντων ἰωάννης ὁ σισιννιόλου τῷ ἐς αὐτὸν ἄχθει ἀπομαχόμενος ἦν, ἕως ἀρεόβινθος ἐς λιβύην ἀφίκετο. ἦν γὰρ ὁ σέργιος μαλθακὸς μὲν, καὶ ἀπόλεμος. τὸ δὲ ἦθος, καὶ τὴν ἡλικίαν κομιδῆ νέος, φθόνῳ τε, καὶ ἀλαζονείᾳ ἐς ὑπερβολὴν ἐχόμενος ἐς πάντας ἀνθρώπους. τεθρυλλημένος τε τὴν δίαιταν, καὶ τὰς γνάθους φυσσῶν. ἀλλ' ἐπεὶ τῆς ἀντωνίνης τῆς βελισσαρίου γυναικὸς ἐγγόνης ἐτύγχανε μνηστὴρ γεγονὼς, τίσιν τινὰ ἐς αὐτὸν ἡ βασιλὶς ἐξενεγκεῖν, ἢ παραλύειν τῆς ἀρχῆς οὐδαμῆ ἤθελε, καίπερ ἐνδελεχέστατα διαφθειρομένην λιβύην ὁρῶσα. ἐπεὶ καὶ Σολόμωνα τὸν Σεργίου ἀδελφὸν, τοῦ πηγασίου φόνου, αὐτή τε, καὶ βασιλεὺς ἀθῶον ἀφῆκεν. ὅτι δὲ τοῦτό ἐστιν αὐτίκα δηλώσω. ἐπειδὴ ὁ πηγάσιος τὸν Σολόμωνα πρὸς τῶν λευαθῶν ὠνήσατο, καὶ οἱ βάρβαροι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, ὁ μὲν Σολομὼν, ξύν τε πηγασίῳ τῷ ἐωνημένῳ, καὶ στρατιώταις ὀλίγοις τισὶν εἰς καρχηδόνα ἐστέλλετο, ἐν δὲ τῇ ὁδῷ ταύτῃ λαβὼν ὁ πηγάσιος, ὅ, τι δὴ ἀδικοῦντα Σολόμωνα, χρῆναι οἱ ἔφασκεν ἐν μνήμῃ εἶναι, ὡς αὐτὸν ἔναγχος ἐκ τῶν πολεμίων ὁ θεὸς ῥύσαιτο. ὁ δὲ χαλεπήνας, ὅτι δὴ οἱ ἅτε δορυαλώτῳ ὠνειδίσε τὸν πηγάσιον εὐθὺς ἔκτεινε. ταῦτά τε σῶστρα τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέδωκεν. ἐπειδή τε ὁ Σολομὼν ἐς βυζάντιον ἦλθε, καθαρὸν

καθαρὸν αὐτὸν βασιλεὺς ἔφνε ἐποίῃ, ἅτε περὶ δότου αὐελόντα τὰ ῥωμαίων ἀρχῆς. γεμμάτα τε αὐτῷ ἐδίδου τοῦ ὑπὲρ τούτων ἀσφάλειαν παρεχόμενος, καὶ ὁ μὲν βλωμὼν ἄτω τοῦ πόνου διαφυγὼν ὑπὸ τοῦ ἑῴαν ἄσμενος εἶη, τοῦ τε παλείδα, καὶ γῆν τὴν τοῦ οἰκίαν ὀψόμενος. ἥδε μὲν ἡ θεοῦ τίσις ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ καταλαβοῦσα, ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ βλωμίτα, καὶ πηγασίῳ τῇδε ἐχώρησεν. οἵπνες ὃ ἀνθρώπων ἰουστινιανός τε, καὶ θεοδώρα ἦσαν, τρόπῳ τε ὅτῳ διεστάσθην τὰ ῥωμαίων πράγματα ἐρῶν ἔχομαι. λεόντιος ἐν βυζαντίῳ τοῦ αὐτοκράτορα δορυφόρων ἔχοντος, γεωργοὶ νεανίαι τρεῖς, ἰλλυριοὶ γένος, ζίμαρχός τε, καὶ διτύβιστος, καὶ ἰουστῖνος, ὁ ἐκ βεδεριάνης, πράγμασιν ἐνδελεχέσι τὰ ὑπὸ τῆς πενίας οἴκοι μαχόμενοι, τούτοντε ἀπαλλαξείοντες, ὑπὸ τὰ στρατεύεσθαι ὥρμησαν. καὶ πεζῇ βαδίζοντες ἐς βυζάντιον ἦσαν, σισύρας ὑπὸ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες. ἐν αἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ πηγὰς ἄρτις, οἴκοθεν ἐμβεβλημένοι ἀφίκοντο. ταχθέντας τε ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς καταλόγοις, βασιλεὺς αὐτοὺς ἐς τὸ παλατίου τοῦ φυλακοῦ ἐπεξελέξατο. κάλλιστοι γὰρ ἀπάντων τὰ σώματα ἦσαν. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀνασασίῳ τοῦ βασιλείαν καταλαβόντι, πόλεμος πρὸς τὸ ἰσαύρων ἔθνος ὅπλα ἐπ' αὐτὸν ἀραμένους ὁπλίζει. στρατιάντε λόχος ἄξιαν ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν, ἧπερ ἰωάννης ἡγεῖτο, ὑπέκλησιν κυρτός. ὅτος ἰωάννης τὸν ἰουστινιανὸν ἁμαρτάδος ἑνὸς ἕνεκα, ἐν δεσμωτηρίῳ καθεῖρξεν, ἡμέρα τετῇ ὑστέρᾳ, ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφιέναι ἔμελλεν. εἰ μή τις μεταξὺ ὑπνωμένῳ ὄψις ὀνείρατος ἐκώλυσεν. ἔφη γὰρ οἱ ἐν ὀνείρῳ ὁ στρατηγὸς

ab Imperatore cædis absoluitur, tanquam ipse morte perdiderit perduellem Imperij Romani; scriptóque accipit indemnitatem. Vbi supplicium ille sic euasit, patriam, propinquósque reuisurus in Orientem alacer properauit; sed diuina vltione persequente, in itinere decessit è vita. Ita hæc de Pegasio & Solomone gesta. Venio nunc ad Iustinianum & Theodoram, dicturus quid hominum vterque fuerint, quibúsve modis rem Romanam afflixerint. Byzantij Leo summam habebat Imperij, cùm tres in Illyria nati, exercendísque agris assueti adolescentes Zimarchus, Ditybistus, & Iustinus (cuius Bederianà patria fuit) summæ, qua domi premebantur, egestatis vitandæ causâ, militiam sequuntur, pedibúsque Byzantium veniunt, reiectis post terga sagis, in quibus præter secundarios panes, nihil eis quod reconderent, ex re domestica fuit. Numeris militaribus inscripti ab Imperatore, vtpote egregia corporis forma conspicui, ad Regiæ custodiam seliguntur. Imperio deinde potitus Anastasius, in Isauros, qui arma sumpserant, florentissimum immittit exercitum, quem Ioannes Gibbus ductauit. Is Iustinum criminis reum includit carcere, postridie statim capite plectendum. Verùm, vt dux ille narrare solebat, à proposito deterretur, viso per quietem sibi, qui

qui proceritate, ac reliquo corporis habitu præstantius quid homine præ se ferret, iuberétque dimitti quem pridie tradidisset custodiæ. Ille somno excitus non magni ducit quæ in somno visa forent, noctéque insequente iisdem in quiete visis & auditis, ac nihilominus neglectis; tertiò ab eadem illa specie atrocioribus minis exagitatur, vt dicto pareat: Nam hoc, inquit, homine, huiúsque propinquis opus cum primis erit, quando ira mihi mox concitabitur. Sic mortem euadere Iustino contigit. Tempore deinde procedente, magnam is consequitur potentiam, Prætorianis militibus præfectus ab Anastasio Principe: qui vbi fato concessit, ea fretus Iustinus præfectura capessiuit Imperium, senex iam licèt capularis, &, quod Romanis antehac non euenit, adeò litterarum expers, &, quod dicitur, Analphabetus, vt cùm sui soleat nominis apices libellis indere Princeps, cùm quid imperat faciundum; ipse neque imperare, neque compos esse posset rerum gerendarum; sed Proclus, qui officio Quæstoris fungebatur, eíque assidebat, omnia faceret pro arbitrio. Verùm vt aliquod Imperatoris manus extaret argumentum, à Magistratu, qui id muneris habet, excogitatum hoc est. Tabellæ ligneæ perpolitæ formam quatuor litterarum, quæ legi Latinè possent, incidendam curant, eáque

ὁ στρατηγὸς ἐντυχεῖν τινὰ παμμεγέθητε τὸ σῶμα, καὶ τἄλλα κρείσσω, ἢ ἀνθρώπῳ εἰκάζεσθαι. καὶ τὸν μὲν οἱ ἐπισκῆψαι μεθεῖναι τὸν ἄνδρα, ὅνπερ καθείρξας ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐτύγχανεν. αὐτὸν δὲ τοῦ ὕπνου ἐξαναστάντα ἐν ἀλογίᾳ τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ποιήσασθαι. ἐπιλαβούσης δὲ καὶ ἑτέρας νυκτὸς, ἐδόκει μένειν ἐν τῷ ὀνείρῳ, καὶ αὖθις τῶν λόγων ἀκούειν, ὧνπερ ἠκηκόει τὸ πρότερον. ἐπιτελέσαι δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα, οὐδ' ὡς βεβουλῆσθαι. τρίτον τε οἱ ἐπιστᾶσαν τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἀπειλῆσαι μὲν τὰ ἀνήκεσθα, ἢν μὴ τὰ ἐπηγγελμένα ποιΐη. ἐπειπεῖντε, ὡς αὐτοῦ τε τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆς ξυγγενείας, χρέος οἱ μέγα ὀργισθησομένῳ ἐς χρόνον τὸν ὄπισθεν εἴη, τότε μὲν οὖν, οὕτως ἰουστίνῳ περιεῖναι ξυνέβη. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς μέγα δυνάμεως οὗτος ἰουστῖνος ἐχώρησεν. ἄρχοντα γὰρ αὐτὸν ἀναστάσιος βασιλεὺς κατεστήσατο, τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων. ἐπειδή τε ὁ βασιλεὺς ἐς ἀνθρώπων ἠφανίστο, αὐτὸς τῇ τῆς ἀρχῆς δυνάμει τὴν βασιλείαν παρέλαβε. τυμβογέρων μὲν γεγονὼς ἤδη. ἀμάθητος δὲ γραμμάτων ἁπάντων, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος ὤν, οὐ γεγονὸς ἐν ῥωμαίοις πρότερον τοῦτό γε· εἰθισμένου δὲ γράμματα οἰκεῖα τοῖς βιβλίοις ἐντιθέναι τὸν βασιλέα, ὅσα ἂν ἐπαγγέλλοντος αὐτοῦ γίνοιτο. αὐτὸς μέν τοι οὔτε ἐπήγγειλλεν, οὔτε τοῖς πρασσομένοις ξυνεπίστασθαι οἷός τε ἦν. ὁς δὲ παρεδρεύειν αὐτῷ ἔλαχεν ἀρχὴν τὴν τοῦ καλουμένου κοιαίστορος πρόκλος ὄνομα, αὐτὸς δὴ αὐτονόμῳ γνώμῃ ἅπαντα ἔπρασσεν. ὅπως δὲ μαρτυρίαν τῆς βασιλέως χειρὸς ἔχοιεν ἡ * * * ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο, ἐπενοήθη τάδε. ξύλῳ εἰργασμένῳ βραχεῖ ἐγκολάψαντες μορφήν τινα γραμμάτων τεττάρων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ λατίνων φωνῇ δυνάται.

γραφίδα

γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ᾗ βασιλεῖς γράφειν εἰώθασιν, ἐνεχειρίζοντο τῷ βασιλεῖ τούτῳ. καὶ τὸ ξύλον οὗπερ ἐμνήσθην τῷ βιβλίῳ ἐνθέμενοι, λαβόμενοι τε τῆς βασιλέως χειρὸς, περιῆγον μὲν ξὺν τῇ γραφίδι, ἐς τὸν τεττάρων γραμμάτων τὸν τύπον, ἐς πάσας τε τὰς τοῦ ξύλου αὐτὴν περιελίξαντες ἐντομὰς, οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο, τοιαῦτα βασιλέως γράμματα φέροντες. τὰ μὲν ἀμφὶ τῷ ἰουστίνῳ ταύτῃ ῥωμαίοις εἶχε. γυναικὶ δὲ ὄνομα λουππικίνῃ ξυνῴκει. αὕτη δὲ δούλη τε καὶ βάρβαρος οὖσα, τοῦ πρόσθεν αὐτὴν ἐωνημένου, παλακὴ γέγονε. καὶ αὐτὴ μὲν ξὺν ἰουστίνῳ ἐπὶ βίου δυσμαῖς τὴν βασιλείαν ἔσχεν. ἰουστῖνος μὲν οὖν, οὔτέ τι πονηρὸν τοῦ ὑπηκόοις ἐργάζεσθαι, οὔτε ἀγαθὸν ἴσχυεν. εὐηθείᾳ γὰρ πολλῇ εἴχετο. ἄγλωττός τε παντάπασιν ὢν, καὶ ἀγροικιζόμενος μάλιστα. ἀδελφιδοῦς δὲ αὐτῷ ἰουστινιανὸς νέος ὢν ἔτι, διῴκειτο τὴν ἀρχὴν ξύμπασαν, καὶ γέγονε ῥωμαίοις ξυμφορῶν αἴτιος, οἵας τε, καὶ ὅσας ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, οὐδείς που πρότερον ἀκοῇ ἔλαβεν. ἔστε γὰρ ἀνθρώπων ἄδικον φόνον, καὶ χρημάτων ἁρπαγὴν ἀλλοτρίων ῥᾷστα ἐχώρει. καὶ οὐδὲν ἦν αὐτῷ μυριάδας πολλὰς ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, καίπερ αὐτῷ αἰτίαν οὐδεμίαν παρασχομένων, καὶ φυλάσσειν μὲν τῶν καθεσταμένων οὐδὲν ἠξίου, ἅπαντα δὲ νεοχειλοῦν ἐσαεὶ ἤθελε. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, μέγιστος δὴ οὗτ' διαφθορεὺς τῶν εὖ καθεστώτων. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν, ὅσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐῤῥήθη, καίπερ ἐπισκήψαντα εἰς τὴν γῆν ξύμπασαν διέφυγον ἄνθρωποι, οὐχ ἥσσοις, ὅτοις διαφθαρῆναι τετύχηκεν. ἢ οὐδαμῇ τῇ νόσῳ ἁλόντες, ἢ * γενόμενοι.

eáque libello imposita, calamus colore imbutus, quo scribere mos est Imperatoribus, huic Principi tradebatur in manum, quam alij prehensantes ducebant, circumagebántque calamum per quatuor illas litterarum formas, nempe singulas tabellæ incisuras, atque ita demum iis ab Imperatore litteris reportatis recedebant. Is quidem Romanis erat Iustinus. Coniux verò, cui nomen Lupicinæ fuit, serua, eáque barbara, sui pellex emptoris Iustini, & ad vsque vitæ exitum Imperij socia. Neque malo subiectis, neque bono esse Iustinus quidem potuit, insignis homo stoliditatis, summa cum infantia, summaque cum rusticitate coniunctæ. At eius sororis filius Iustinianus ætate adhuc iunior, & qui summam moderabatur Imperij, is demum fuit Romanis tot, tantorúmque malorum autor, quot & quanta audita non sunt ex omni superiorum ætatum memoria. Facilè prorumpebat in opum alienarum rapinas, in cædes, sic vt pro nihilo duceret innumeram perdere omnis criminis insontem multitudinem. Statuta seruare nequaquam illi animus; contrà semper rebus studere nouis, &, vno verbo, bene constitutis pestem importare funestissimam. Luem illam, quam superioribus libris in totum ferè terrarum orbem peruasisse narrauimus, pauciores homines vel non conceptam effugere contigit, vel conceptam depellere, quàm

quàm ea perire. At Iustinianum euitauit nemo Romanorum omnium, qui velut è cœlo immissa pernicies ac labes nullum non infecit, alios nefariè de medio sustulit; aliis vitam dira afflictandam egestate condonans, perditis miseriores effecit, qui vel crudelissimo supplicio tantis malis solui cuperent; aliorum demum nec fortunis parcere, nec vitæ libuit. Non illi satis Romanum Imperium euertisse; ad subiugandam Africam, & Italiam vires conuertit, vt cum subiectis sibi Prouinciis illas etiam gentes vnum in exitium deturbaret. Vix decimus dies abierat ex quo cum potestate fuit, & Amantium Eunuchorum Aulæ principem nonnullis cum aliis interfecit, in crimen illum ea tantùm re ducens, quod nescio quam vocem petulantiùs in Ioannem iactarit Vrbis Antistitem; ex quo omnium hominum euasit formidolosissimus. Illicò vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publica impunitate promissa, & vnà susceptis Christianorum mysteriis. Paulo deinde pòst dato suspicioni, atque offensioni loco, eum ac necessarios in Aula impiè contrucidauit, nihil veritus fidem fallere tam formidandam. Cùm pridem duæ populi, vt diximus, factiones essent, conciliata sibi altera Venetorum, cuius iam antea studia acquisierat; ita miscere omnia potuit ac perturbare, vt exinde rem Romanorum publicam inclinatam labefactarit; licèt Venetorum seditiosi

ἐπειδὴ σφίσι ἀλῶναι ξυνέβη. οὐδεμιᾷ ὅτῳ τέχνῃ διαφυγεῖν ἀνθρώπῳ γε ὄντι τῶν παντων ῥωμαίων, ὁδενὶ ξυνηνέχθη. ἀλλ' ὥσπερ τι ἄλλο ἐξ ὑρμυᾶ παθὼν ὅλῳ τῷ γένει ἐπεσεσόν, ἀνέπαφον ὁδένα παντελῶς εἴασε. τοὺς μὲν γὰρ ἔκτεινεν ὁδενὶ λόγῳ, τοὺς δὲ πενίᾳ μαχομένους ἀφεὶς, ἀθλιωτέρους τῶν τελευτησάντων εἰργάζετο. οὐχομένους τὰ παρόντα σφίσι διαλύσαι θανάτῳ οἰκτίρῳ. πᾶσι μὲν γὰρ τοῖς χρήμασι, καὶ τὰς ψυχὰς εἶλεν. ἐπεὶ ὃ ὁδεν ἐν ἄνθρωπος μόνον καταλύσαι τὸ ῥωμαίων ἀρχεῖον, λιβύης τε, καὶ ἰταλίας, οὐκ ἄλλου ἕνεκα πεποίηται τὸ ὑπερέπτησεν ἵρυσεν, ἢ ὥστε ξυὺ τοῖς πρότερον ὑφ' αὐτῷ ἔθνη διολέσαι οὐδὲ ταύτῃ ἀνθρώπους. ὅπως γοῦν ἀρχαῖον εἰς τὸ δημόσιον γεγονὼς ἀβασίλευτον τῶν ἐν παλατίῳ διέτριβεν ἄρχοντα ξυὺ ἑτέροις πολλοῖς ἐξ αἰτίας ὁδεμιᾶς ἔκτεινεν, ἄλλο ὁδὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπενεγκών, πλὴν γε δὴ ὅτι ἐς ἰωάννην τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα λόγον τινὰ πρότερον εἶπεν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ φοβερώτερος γέγονε ἀνθρώπων ἁπάντων. αὐτίκα γὰρ βιταλιανὸν τὸν τύραννον μεταπέμψας, ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο, διαλαχὼν αὐτῷ καὶ τῶν ἐν χερσονήσοις μυστηρίων. ὀλίγῳ τεὕστερον ἐξ ὑποψίας αὐτῷ προσκεκρουκότα ξυὺ τοῖς ἁπιστοτάτοις ἐν παλατίῳ, λόγῳ ὁδενὶ διεχρήσατο. πίστεις ὅτῳ δεινοτάτας ἐμπεδώσας ὁδαμῇ ἀξιώσας. ὃ δὴ μοι ἐν παλαιοῖς μοίρας δύο διεσχόντων, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὖτις τὴν βενέτων ἑταιρισάμενος, ἣ οἱ καὶ τὸ πρότερον κατεστασιασμένη ἐτύγχανε, ξυγχεῖν τε, καὶ στασιάζειν ἅπαντα ἵρυσε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ

ἐς γόνυ ἐλθεῖν ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν πεποίηκεν. οὐχ ἅπαντες ὃ μὲν βενέτοι

ὑπατείας

ἐπισπέσθαι τῇ τοῦδε ἀνδρὸς γνώμῃ ἔγνωσαν, ἀλλ' ὅσοι στασιῶται ὄντες ἐτύγχανον. καὶ αὐτοὶ μέντοι προϊόντος ἤδη νοῦ σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι ἀνθρώπων ἁπάντων. ἐνδεεστέρως γὰρ ἢ κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἡμάρτανον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν πρασίνων οἱ στασιῶται ἡσυχῇ ἔμενον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔπρασσον ἀεὶ τὰ ἐγκλήματα, ἐς ὅσον σφίσι δυνατὰ ἐγεγόνει. καίπερ καταμόνας διηνεκὲς κολαζόμενοι. ὅπερ αὐτοὺς ἐς τὸ θρασύνεσθαι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐσαεὶ ἦγεν. ἀδικούμενοι γὰρ εἰώθασιν ἐς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι ἄνθρωποι. τότε οὖν τοῦ βενέτους αὐτὸν ῥιπίζοντός τε, καὶ διαφανῶς ἐρεθίζοντος, ἅπασα κατάκρας ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ ἐκινήθη, ὥσπερ σεισμοῦ, ἢ κατακλυσμοῦ ἐπιπεσόντος, ἢ πόλεως ἑκάστης πρὸς τῶν πολεμίων ἁλούσης. πάντα γὰρ ἐν ἅπασι ξυνεταράχθη, καὶ οὐδὲν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ λοιπὸν ἔμεινεν. ἀλλ' οἵτε νόμοι, καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος ξυγχύσεως ἐπιγενομένης ἐς παῦ τοὐναντίον ἐχώρησαν. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν κόμην, ἐς νεώτερόν τινα μετεβέβλητο τρόπον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτοὶ οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ῥωμαίοις. οὗτοι μὲν γὰρ μύστακος, καὶ οὗτοι γενείου, οὐδαμῇ ἥπτοντο, ἀλλ' αὐτοῖς κατακομᾶν ἐπὶ πλεῖστον, ὥσπερ οἱ πέρσαι ἐσαεὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρι ἐς τοῦ κροτάφους ἀποτεμόμενοι, τὰ ὄπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσι λόγῳ οὐδενὶ εἴων, ὥσπερ οἱ μασσαγέται. διὸ δὴ καὶ οὐνικὸν τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐκάλουν. ἔπειτα δὲ τὰ ἐς ταρμάτια εὐπάρυφοι ἠξίουν εἶναι ἅπαντες, κομπωδεστέραν, ἢ κατὰ τὴν ἑκάστου ἀξίαν ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξ οὗ προσηκόντων παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τοῦ ἀμφὶ τὼ χεῖρε

seditiosi quique duntaxat illius libidini obtemperarent, qui tamen gliscente calamitate, omniũ mortalium moderatissimi habiti sunt, quod data peccandi potestate parciùs abuterentur. Ex Prasinis vicissim, qui seditiones agitarent, haud sese continuerũt; sed vt sibi facultas fuit, ita facinora perpetrarunt, quamquam identidem occultis affecti suppliciis; ex quibus quotidie nihilominus sumerent maiores spiritus. Nam vsu venit, vt iniuriis lacessiti ad maiora flagitia traducant animum. Ergo proritatis tum ab eo concitatísque palàm Venetis, vniuersum conuulsum suis sedibus est Romanum Imperium, quasi ab hostibus vastatæ vrbes, vel terræ quodam motu prostratæ, vel eluuione oppressæ; nam omnia passim concussa, locóque dimota, iura, leges, ac totus Reipublicæ status súsque déque tracta sunt. Factiosi statim comere cæsariem, ac nouo quodam, & Romanis alieno cultu recidere; nam mento, & alis intonsis, quæ Persarum more prolixè lubebat promittere, sinciput capillitio ad tempora vsque nudarunt, coma ad occipitium permissa, vt Massagetæ solent, nulla lege diffluere; quare & hunc habitum Hunnicum appellauêre. Omnes sibi curarunt vestes arte laboratas, iísque quàm pro dignitate splendidioribus amiciebantur, quas iniquis sibi prædis poterant comparare. Vestis manicæ ad volam

volam ſtrictiſſimè coibant; inde verò ad humeros, in miram amplitudinem diffundebantur. Cùm autem in Theatro, vel Circo intenta manu vociferarentur, vel alios, vt fit, incitarẽt; ea potiſſimùm veſtimenti pars exerebatur, vt Bardis opinionem afferrent, tam plena, fortíque eſſe ſe corporis habitudine, vt illo egeret veſtium amictu; neque viderunt tumida & inani veſte tanto magis ſui corporis prodendam tenuitatem. Humeralia, tibialia, & pleraque calceamentorum genera, Hunnorum ad ritus, noménque vſurparunt. Antehac armati ferè omnes noctu palàm incedebant; interdiu ancipitibus ad femur ſicis ſub veſte occultis. Prima nocte in turmas coacti, vel aperto foro, vel angiportis obſeſſis, obuios quoſque innoxios viros deprędabantur, palliis, baltheis, aureíſque detractis fibulis, & quidquid eſſet præ manibus; ſuppilatos iam alios cædebant, ne cui referrent, quæ ſibi accidiſſent. Paſſim hæc omnes grauiter tulerunt; & Venetorum quiſquis ſeditionibus abſtineret. Vt verò nec ipſi abibant impunes, exinde plerique æreis fibulis, baltheíſque vti cœperunt, necnon veſtibus longè quàm pro dignitate vilioribus, ne vitæ inſidiaretur ornatus; & ante Solis occaſum domum ſe recipiebant, & contutabantur. Hoc malo latiùs ſerpente, neque ſontibus ab Vrbis Præfecto coërcitis, magis ac magis illis in dies animus addebatur.

Nam

χεῖρε μέρος αὐτοῖς, τὰ μὲν ἐς τὸν καρπὸν ξυνήει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα δέ. τὰ δὲ ἐνθένδε ἄχρι ἐς ὦμον ἑκάτερον, ἐς ἄφατόν τι εὔρους διεκέχυτο χρῆμα. ὁσάκις τε ἡ χεὶρ αὐτοῖς σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε, καὶ ἱπποδρομίοις, ἢ ἐγκελευομένοις ἧπερ εἰώθει * ἐς ὕψος αὐτοῖς ἀνόητοις, ὅτι δὴ αὐτοῖς οὕτω καλόντε τὸ σῶμα, καὶ ἁδρὸν εἴη ἄν, ὥστε δεῖνγε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι, οὐκ ἐννοοῦσιν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἠρημωμένῳ τε, καὶ κενῷ, πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθῆ. αἱ ἐπωμίδες δὲ καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλεῖστα, ἐς τῶν οὔνων, τό, τε ὄνομα, καὶ τὸν τρόπον ἀπεκέκριτο σφίσιν. ἐσιδηροφόρουν δὲ νύκτωρ μὲν τὰ πρῶτα, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἅπαντες σχεδόν. ἐν δέγε ἡμέρᾳ ξιφίδια περὶ τὸν μηρὸν δίστομα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ ἀποκρυψάμενοι. ξυνιστάμενοι τε κατὰ συμμορίας ἐπειδὰν συσκοτάζοι, ἐλωποδύτουν τοὺς ἐπιεικεστέρους, ἔντε ὅλῃ ἀγορᾷ, κἂν τοῖς στενωποῖς, ἀφανιούμενοι οὗτοι παραπεπτωκότας, τάτε ἱμάτια, ζώνας τε, καὶ πρόνας χρυσᾶς, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν χερσὶν ἔχοιεν. τινὰς δὲ πρὸς τῇ ἁρπαγῇ, καὶ κτείνειν ἠξίουν, ὅπως μηδενὶ τὰ ξυμπεσόντα σφίσιν ἀναγγείλωσιν. οἷς δὴ ἅπαντες καὶ τῶν βενέτων οἱ μὴ στασιῶται μάλιστα ἤχθοντο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἔμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χαλκαῖς τὸ λοιπὸν ζώναις τε, καὶ πρόναις, καὶ ἱματίοις πολλῷ ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὡς πλεῖστοι ἐχρῶντο, ὅπως δὴ μὴ τῷ φιλοκάλῳ ἀπόλωνται. καὶ οὔπω δεδυκότος ἡλίου εἰς τὰς οἰκίας ἀναχωροῦντες, ἐκρύπτοντο. μηκυνομένου δὲ τοῦ κακοῦ, καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστροφῆς ἐς οὗτοι ἡμαρτηκότας πρὸς τῆς τῷ δήμῳ ἐφεστώσης ἀρχῆς γινομένης, ἐπὶ μέγα τὸ τῶν ἀνδρῶν θράσος ἐσαεὶ ἤρετο.

ἁμαρτία

ἁμαρτία γὰρ παῤῥησίας ἀξιωθεῖσα, ἐπ' ἄπειρον φύρεσθαι πέφυκεν. ἐπεὶ καὶ κολαζόμενα τὰ ἐγκλήματα, φιλεῖ οὐκ ἐς τὸ παντελὲς ἀποκόπτεσθαι. φύσει γὰρ οἱ πλεῖστοι ἐς τὸ ἁμαρτάνειν εὐπετῶς τρέπονται. τὰ μὲν οὖν τῶν βενέτων ἐφέρετο τῇδε. τῶν δὲ ἀντιστασιωτῶν, οἱ μὲν εἰς τὴν ἐκείνων ἀπέκλινον μοῖραν, ἐπιθυμίᾳ τοῦ ξυναμαρτάνοντος δήμου δοῦναι τὴν δίκην. οἱ δὲ φυγῇ ἐχόμενοι, ἐς ἑτέρας τινὰς ἐλάνθανον χώρας. πολλοὶ δὲ καὶ αὐτοῦ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο πρὸς τῶν ἐναντίων. ἢ πρὸς τῆς ἀρχῆς κολαζόμενοι. καὶ ἄλλοι δὲ νεανίαι πολλοὶ ἐς ταύτην δὴ τὴν ἑταιρείαν ξυνέῤῥεον, οὐδὲ πώποτε πρότερον περὶ ταῦτα ἐσπουδακότες. ἀλλὰ δυνάμεώς τε, καὶ ὕβρεως ἐξουσίᾳ, ἐνταῦθα ἠγμένοι. οὐ γάρ ἐστι οὐδὲ μίασμα ὑπὸ ἀνθρώπων ὠνομασμένον, ὅπερ οὐχ ἡμαρτήθη τε ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, καὶ τιμωρίας ἐκτὸς ἔμεινε. πρῶτον μὲν οὖν σφῶν τοὺς ἀντιστασιώτας διέφθειρον. προϊόντες δὲ καὶ τοὺς οὐδὲν προσκεκρουκότας αὐτοῖς διέφθειρον. πολλοὶ δὲ καὶ χρήμασιν αὐτοὺς ἀναπείσαντες, ἀπεδείκνυον τοὺς σφετέρους ἐχθρούς. οὕσπερ ἐκεῖνοι διεχρῶντο εὐθὺς, ὄνομα μὲν πρασίνων αὐτοῖς ἐπενεγκόντες, ἀγνῶτας δὲ σφίσι παντάπασιν ὄντας. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν σκότῳ ἤδη, ἢ ἐν παραβύστῳ ἐγένετο. ἀλλ' ἐν ἅπασι μὲν τῆς ἡμέρας καιροῖς, ἐν ἑκάστῳ δὲ τῆς πόλεως χώρῳ, ἀνδράσι τοῖς λογιμωτάτοις, τῶν πρασσομένων ἂν οὕτω τύχοι ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων. οὐδὲν γὰρ ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα, ἐπεί τοι αὐτοῖς οὐκ ἐπέκειτο κολάσεως δέος. ἀλλά τις προσῆν τὸ φιλοτιμίας ἀξίωσις, ἰσχύος τε, καὶ ἀνδρείας ἐμποιουμένοις ἐπίδειξιν. ὅτι δὴ πληγῇ μιᾷ τῶν τινὰ παραπεπτωκότων γυμνὸν ἔκτεινον.

Nam factâ peccandi licentiâ latiùs ſcelera propagantur, quod & funditus recidi ſuppliciis non poſſint, & in ea naturæ quodam impetu plerique rapiantur. Venetorum ita ſe res habuêre; contrariæ verò factionis popularium alij diſceſſerunt in illorum partes libidine vindicandarũ in plebe offenſionum; pars fuga lapſi alicubi delituerunt; complures comprehenſi, vel ab aduerſariis, vel à Magiſtratu ſuppliciis adigebantur ad necem. Demum frequens Ciuitatis pubes in eandem confluit ſocietatem, non quidem iis pridem addicta ſtudiis, ſed ad ea ſequenda vel viribus inflammata, vel flagitiosâ licentiâ allecta. Nam nullum eſt hominibus notum piaculum, quod non hoc tempore patratum, & inultum relictum ſit. Principio quidem in aduerſæ factionis homines deſæuierunt; deinde in eos etiam qui ſe nunquam offendiſſent. A multis pecunia corrupti, eorum inimicos, accepto indicio, morte mactarunt, Praſinorum cauſam iis affingentes, quos omnino ignorarent. Neque hæc amplius in obſcuro, vel clàm patrata ſunt, ſed horis diei ſingulis, & quolibet Vrbis loco, & virorũ etiam Primatum, ſi quãdo id accidiſſet, in oculis. Neque enim occultato erat opus, quidquid perpetraſſent, vbi nulla eſſet pœnę formido. Quin & occaſio parandæ gloriæ, & oſtentandæ fortitudinis eſſe videbatur, obuium quemque inermẽ vno ictu conficere.

In

In quo ſanè rerum diſcrimine nemo ſibi ſpem vitæ fecit; ſed mors imminere ex ipſo terrore credebatur, præſertim cùm nullus videretur ad ſalutem vel tutus locus, vel tempus opportunum; ſed in auguſtioribus quibuſque templis, intérque celebritates, ac religiones nulla lege iugularentur. Nulla vel apud amicos, vel propinquos iam reliqua fides, cùm & maximè neceſſariorum inſidiis plerique interirent. Nulla maleficiorum fuit inquiſitio, ſed inopinatis quique calamitatibus oppreſſi ſunt, & oppreſſis nemo eſſe auxilio potuit. Nullus legum & conuentionum vigor, certúſve locus ſuperfuit, ſed perturbatè, pérque vim omnia decernebantur. Reſpublica degenerauerat in quoddam genus Tyrannidis inconſtantis quidem ac verſatilis, ſed nouo ſemper principio erumpentis. Principes perculſi animis, & vnius hominis terrore viſi ſunt in ſeruitutem adacti. Iudices in ſententiis de rebus cõtrouerſis pronunciandis non ad legum pręſcripta; ſed vt factioſi erga litigatorũ quemque vel bono eſſent animo, vel malo, ferebãt calculum. Nam iuſſa Venetorum ſpernere, erat Iudici capitale. Ita plerique creditores cõpulſi ſunt ſyngraphã debitoribus reddere, fraudati pecunia. Libertate alij donare ſeruos, mancipiorum cupiditatibus parere mulieres, vel repugnantes coactæ ſunt. Iam verò & ciuiũ liberi non obſcuro loco nati, huius iuuentutis ſtudia ſectãtes, cùm pleraque alia, tum pecu

ἐλπίστε οὐδενὶ τοῦ ἔτι βιώσεσθαι ἐν τῷ τῆς διαίτης σφαλερῷ ἔμενε. πάντες γὰρ ἐγκεῖσθαι σφίσι τὸν θάνατον τῷ περιδεεῖς εἶναι ὑπώπτευον. καὶ οὐδὲ τόπος τις ὀχυρὸς, οὐδὲ καιρὸς ἐχέγγυός τινι ἐς τὴν σωτηρίαν ἔδοξεν εἶναι. ἐπεὶ κἂν τοῖς τῶν ἱερῶν τιμιωτάτοις κἂν ταῖς πανηγύρεσι λόγῳ οὐδενὶ διεφθείροντο. πίστις τε οὐδεμία πρός τε τῶν φίλων, καὶ τῶν ξυγγενῶν ἔτι ἐλέλειπτο. πολλοὶ γὰρ τὰ τῇ τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλῇ ἔθνησκον. ζήτησις μέντοι οὐδεμία τῶν πεπραγμένων ἐγίνετο. ἀλλὰ τὰ πάθη ἀπροσδόκητα πᾶσιν ἔπιπτεν. καὶ τοῖς πεπτωκόσιν οὐδεὶς ἤμυνε. νόμου δέ τινος ἢ συμβολαίου δύναμίς τις ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς τάξεως, οὐκέτι ἐλέλειπτο. ἀλλ' ἐπὶ τὸ βιαιότερον ἅπαντα τετραμμένα ξυνεταράχθη. τυραννίδι τε ἦν πολιτεία ἐμφερὴς μάλιστα, οὐ καθεστώσῃ μέντοι γε. ἀλλὰ καθ' ἑκάστην τε ἀμειβομένῃ, καὶ ἀεὶ ἀρχομένῃ· τῶν τε ἀρχόντων αἱ γνῶμαι ὥσπερ ἐκπεπληγμέναις ἐώκεσαν, ἑνὸς ἀνδρὸς φόβῳ δεδουλωμένοι τὸ φρόνημα. οἵ τε δικάζοντες τὰς ὑπὲρ τῶν ἀντιλεγομένων ποιούμενοι γνώμας, τὰς ψήφους ἐδίδοσαν, οὐχ ᾗπερ αὐτοῖς ἐδόκει δίκαιά τε, καὶ νόμιμα εἶναι. ἀλλ' ὥσπερ τῶν διαφερομένων ἑκάστῳ τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν δυσμενῆ τε, καὶ φίλα ἐτύγχανεν ὄντα. δικαστῇ ὠλιγωρηκότι τῆς ἐκείνων προῤῥήσεως θάνατος ἡ ζημία ἐκέκριτο. καὶ πολλοὶ μὲν δανεισταὶ τὰ γραμματεῖα τοῖς ὠφληκόσι ξυνεβία πολλῇ οὐδὲν τοῦ ὀφλήματος κεκομισμένοι, ἀπέδοντο. πολλοὶ δὲ οὔτι ἑκούσιοι ἐλευθέρους τοῦ οἰκέτας ἀφῆκαν. φασὶ δὲ καὶ γυναῖκας τινὰς, πολλαὶ ὧν οὐκ ἐβούλοντο τοῖς αὐτῶν δούλοις ἀναγκασθῆναι. ἤδη δὲ τὰ παῖδες οὐκ ἀφανῶν ἀνδρῶν τούτοις δὴ τοῖς νεανίαις ἀναμιχθέντες, τοῦ πατέρας ἠνάγκαζον ἄλλα τε πολλὰ, οὔτι ἐθελουσίους ποιεῖν, καὶ τὰ

χρήματα

χρήματα σφίσι προῖεσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ ἀκουσίοις παισὶ τῆς σατιώτιδος ἐς κοίτην ἀνοσίαν οὐκ ἀγνοούντων ἐπιβαλέσθαι τὴν πατέρων ἐλθεῖν. καὶ γυναικὶ μέν τινι ἀνδράσι ξυνοικοῦσαι ταυτὸν τοῦτο ξυνέβη παθεῖν. καὶ λέγεται γυνὴ μὴ κόσμον προβεβλημένη πολιτῶν, πλεῖν μὲν σὺν τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τὸ προάστειον τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ. ἐντυχόντων δὲ σφίσιν ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ τῷ σατιώτῃ, καὶ ἅμα μὲν ἀνδρὸς αὐτὴν ἐκ βίας ἀπειλῇ ἀφαιρουμένων, ἐς δὲ ἄκατον τὴν οἰκείαν ἐμβιβασάντων, ἐσελθεῖν μὲν ἐς τὴν ἄκατον ἐκ τῆς νεὼς, ἐγκελευσαμένου τῷ ἀνδρὶ λάθρα, θαρσεῖν τε, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῇ δεδιέναι φαῦλον. οὐ γάρ τι ξυμβήσεσθαι ἐς τὸ σῶμα αὐτῆς ὑβριωδῆναι. ἐπὶ δὲ ἀνδρὸς ἐκ πένθει μεγάλῳ ἐς αὐτὴν βλέποντος, ἔς τε τὴν θάλασσαν καθεῖναι τὸ σῶμα, καὶ αὐτίκα μάλα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν δὴ τὰ τύχης δὴ τότε τοῖς σατιώταις ἐν Βυζαντίῳ τελουμένοις. ἦσαν δὲ ταῦτα οὐ παραπεπλασμένα ἐκ τοῦ ἀκούσματος, ἀλλὰ πρὸς ἰσοπληθοῦς ἐς τὴν πολιτείαν ἁμαρτηθέντα. ἐπεὶ τοῖς γε τῆς κακουργουμένων πεπονθόσι τὰ χαλεπώτατα, μέρος ἀφαιρεῖται τὸ πλεῖστον τῆς διαλύσεως. ἐμβάσης αἰτίας τὸ προσδοκᾶν ἀεί τι πρὸς τῆς νόμων τε, καὶ τῆς ἀρχῆς πίστιν. ἐν γὰρ τῷ πρὸς τὰ μέλλοντα ἐλπίδες εἶναι, ῥᾴονι, καὶ ἀπονώτερον τὰ παρόντα σφίσι φέρουσιν ἄνθρωποι. βιαζόμενοι δὲ πρὸς τῆς τῇ πολιτείᾳ ἐφεστώσης ἀρχῆς τοῖς τε ξυμπεσοῦσιν ἔτι μᾶλλον, ὡς τὸ εἰκὸς πεῖσαι λογοῦσι, καὶ ἐς τὴν ἀπόγνωσιν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τῆς πικρίας ἐς ἀεὶ πρέπον. ἡμάρτανε δὲ οὐχ ὅτι μόνον προστοιεῖσθαι τοὺς κακουμένους ἤκιστα ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι προσάπτης τῆς σατιωτίδος ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καθίσαις, οὐδαμῇ ἀπη-

pecunias extorserũt ab inuitis parentibus. Impuberes filij vel reluctantes pati coacti sunt sceleratos factiosorũ concubitus, non insciis parentibus; neque immunes hac violentia nuptæ fœminæ. Mulieri haud diuiti mundo ornatæ, quæ cum marito in aduersæ oræ suburbanum nauigio vehebatur, factiosos istos occurrisse ferũt, qui minaciter à viro abstractam, in suam cymbam eam inducerent. Conscendentem illam coniugi iussisse tacitè bono esse animo, nihilque indignè de se vereri. Nam in hoc corpus, inquit, nullam scias me labem admissuram. Ergo marito grauiter indolente, & in coniugem etiamnum prospectante, in altum illa sese demisit, móxque interiit. Hæc quæ Byzantij turbulenti homines tunc ausi sunt, minus offensorum anxerũt animos, quàm quæ Iustinianus commisit in Rempublicam. Nam miserum in modũ afflictis contracti pars maxima doloris minuitur, cùm apud Magistratum & legũ vindices aliqua vltionis spes relinquitur in nefarios. Nam spe quandiu bona sustẽtatur animus, fit, vt præsentia mala faciliùs perferát homines: contrà cùm opprimuntur à Principe, penes quẽ publica res est, eo sanè grauiùs ærumnas sentiunt, & desperata vltione, sibi tãdẽ ipsi desperát. Peccauit, inquã, Iustinianus nõ modò quod afflictorũ minimè querelas admitteret; sed etiam quod in ore atque oculis omniũ sua studia factiosę iuuẽtuti, & quidẽ volenti animo profiteretur:

retur: iísque magnas elargiretur opes, & complures eorũ haberet assectatores; ac nonnullos ad Magistratus, & dignitates vocaret. Ista quemadmodum Byzantij, sic & singulis in municipiis gesta sunt. Siquidem id mali, tanquam ibi concepta pestis, in vniuersum deinde Romanum inuasit Imperium, nihil id Cæsare curante, cùm neque eorum sensum aliquem acciperet, quæ se spectante in Circo fierent. Nam mirè stolidus fuit, & lento quàm simillimus asino, capistro facilè trahendus, cui & aures subinde agitarentur. Hæc dum Iustinianus negligeret, reliqua omnia perturbauit. Simulatque capessiuit Auunculi principatum, id omni studio, nulla dignitate egit, vt publicum ærarium, quo iam potiebatur, exhauriret. Nam Hunnos, qui sæpius ad se aduentarent, præter impensas magnis etiam largitionibus auxit. Vnde Romanorum Prouinciæ frequentibus Barbarorum expositæ sunt incursionibus; qui ad Romanas opes, quas semel delibassent, redibant, ab iísque diuelli se non patiebantur. Libuit ei magnum pecuniarum pondus marinis substructionum molibus demergere, ad fluctuum amoliendam vim; & magnorum lapidum obicibus contra Ponti confluentis impetum ire pertinaciùs, & quodam diuitiarum conatu maris violentiæ quæsitâ gloriâ obluctari. Priuatas Romanorum substantias vndecumque sibi contraxit, his quidem vanis obiectis criminibus, ab aliis dono sibi destinatas fortunas, ineptè commemorans.

Plerique

ξίου. χρήματά τε μεγάλα τοῖς νεανίαις τούτοις προΐετο. καὶ πολλοὺς μὲν ἀμφ' αὐτὸν εἶχε. τινὰς δὲ αὐτῶν ἔς τε τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα καλεῖν ἐδικαίου. ταῦτα μὲν οὖν ἔντε βυζαντίῳ ἐπράττετο, καὶ πόλει ἑκάστῃ. ὥσπερ γὰρ ἄλλό τι νόσημα ἐνθένδε ἀρξάμενον τὸ κακὸν, πανταχοῦ ἐπέσκηψεν τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεῖ δὲ τῶν πραγσομένων ἥκιστα ἔμελλεν. ἐπεὶ οὐδέ τις αἴσθησις τῷ ἀνθρώπῳ ἐγένετο. καίπερ αὐτὸν ἡ * τῶν δρωμένων ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις ἀεὶ γινόμενον. ἠλίθιός τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν, καὶ νωθεῖ ὄνῳ ἐμφερὴς μάλιστα. καὶ οἷος τῷ τὸν χαλινὸν ἕλκοντι ἕπεσθαι. συχνὰ οἱ Σειομένων τῶν ὤτων. ἰουστινιανὸς ταῦτα τε ἔπρασσε, καὶ ξύμπαντα τ' ἄλλα ἐκύκα. ὅσπερ ἐπειδὴ τάχιστα ἐπελάβετο τῆς τοῦ θείου ἀρχῆς, χρήματα μὲν τὰ δημόσια εὐθὺς καταναλοῦν κόσμῳ οὐδενὶ ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἅτε αὐτῶν κύριος γεγονώς. οὔνων γὰρ τοῖς ἀεὶ προστυγχάνουσι πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ προΐετο. ἐξ οὗ δὴ ἐφόδοις ἀποκεῖσθαι συχναῖς ξυνέβαινε ῥωμαίων τὴν γῆν. ἀπογευσάμενοι γὰρ οἱ βάρβαροι οὗτοι ῥωμαίου πλούτου μεθίεσθαι οὐκέτι ἠνείχοντο τῆς ἐνταῦθα φερούσης ὁδοῦ. πολλὰ δὲ ῥίπτειν, καὶ ἐς θαλαττίους οἰκοδομίας τινὰς ἠξίου, βιαζόμενος τὸ τῶν κυμάτων ἐσαεὶ ῥόθιον. ἐκ γὰρ τῆς ἠιόνος ταῖς τῶν λίθων ἐπιβολαῖς, ἐπίπροσθεν ἴει φιλονείκως ταῖς ἐκ τοῦ πόντου ἐπιῤῥοαῖς. καὶ καθάπερ ἐξούσιᾳ πλοῦ πρὸς τὸν τῆς θαλάττης ἀντιφιλοτιμούμενος δυνάμιν, τάς τε τῶν ῥωμαίων ἰδίας ἑκάστων οὐσίας ἐκ πάσης γῆς ἐς αὐτὸν ἤγειρε, τοῖς μὲν ὅτι δὴ ἔγκλημα οὐχ ἁμαρτηθὲν ἐπικαλέσας. τῶν δὲ καὶ τὴν γνώμην ἅτε αὐτὸν διεδωρημένων τεραλευσάμενος.

πολλοὶ

πολλοὶ δὲ φόνων τε, καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων τοιούτων ἁλόντες, εἶτα ἐξιστάμενοι αὐτῷ τῶν πάντων χρημάτων, διέφυγον ὧν ἥμαρτον μὴ δοῦναι τὴν δίκην. ἕτεροι δὲ χωρίων οὐδέον τοῖς πέλας τινῶν ἂν οὕτω τύχοι ἀμφισβητοῦντες, ἐπεὶ καταδιαιτήσασθαι τῶν ἀντιδικῶν οὐδαμῆ εἶχον τοῦ νόμου σφίσιν ἀντιστατοῦντος. οἱ δὲ τούτοις δὴ τοῖς ἀντιλεγομένοις αὐτὸν δωρησάμενοι, ἀπηλλάσσοντο. αὐτοὶ δὲ χάριτι ἀζημίῳ κερδανέντες τὸ, γνώριμοι γεγονέναι τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, τρόπῳ δὲ παρανομωτάτῳ καταδικάσασθαι τῶν ἀντιδίκων ἰσχύσαντες. οὐκ ἀπὸ δὲ καιροῦ ἡγοῦμαι εἶναι, καὶ τὸ εἶδος τούτου δὴ τοῦ ἀνθρώπου σημῆναι. τὸ μὲν οὖν σῶμα, οὔτε μακρὸς, οὔτε κολοβὸς ἄγαν, ἀλλὰ μέτριος ἦν, οὐ μέντοι ἰσχνὸς, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ εὔσαρκος. τὴν δὲ δὴ ὄψιν στρογγύλος τε, καὶ οὐκ ἄμορφος. ἐπυρία γὰρ καὶ δυοῖν ἡμέραιν ἀπόσιτος ὤν. ὅπως δὲ ἅπαν αὐτοῦ τὸ εἶδος συλλήβδην σημήνω δομετιανῷ τῷ οὐεσπασιανοῦ παιδὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐμφερέστερος ἦν. οὗπερ ῥωμαῖοι τῆς κακοτροπίας ἐς τοσόνδε ἀπώνεντο, ὥστε οὐδὲ κρεουργώσαντες ὅλον ἐκλύσαι τὴν ἐς αὐτὸν ὀργὴν ἔγνωσαν. ἀλλὰ δόγμα ἐγεγόνει τῆς συγκλήτου βουλῆς μηδὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως τούτου ἐν γράμμασιν εἶναι, μηδ' εἰκόνα ἡντιναοῦν αὐτοῦ διασώζεσθαι. τότε γοῦν ὄνομα τοῦτο πανταχόσε ἐπὶ τῶν τῆς ῥώμης γραμμάτων, καὶ εἴπου ἄλλῃ τοῦτο γεγράφθαι ξυνέβη ἐγκεκολασμένον ἰδεῖν μεταξὺ τῶν ἄλλων πάρεστι μόνον. καί τις αὐτῷ εἰκὼν οὐδαμῆ φαίνεται οὖσα τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅτι μὴ χαλκῆ μία ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε ἦν. τῷ δομετιανῷ γυνὴ ἐλευθέριοις, καὶ ἄλλως κοσμία, καὶ οὐδὲ αὐτὴ κακόν τι οὐδένα εἰργάσατο πώποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. οὐδέ τις αὐτῇ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεων ἤρεσκε. διόπερ αὐτὴν ἄγαν ἀγαπωμένην ἡ βουλὴ τότε μεταπεμψαμένη,

Plerique parricidiorum, & eiusmodi scelerum rei pœnas euasuri, omnibus ei bonis cesserunt. Alij cum vicinis nullo iure, vt fit, de prædiis iudicio contendentes, postquam secundis legibus causam in aduersarios obtinere actores iniqui non poterant, in rẽ Cæsaris litem verterunt; id saltem consecuti, quod nullo damno ei fierẽt noti, gratíque; deinde iniquissimo iure aduersarios oppressissẽt. Haud ab re esse puto, huius hominis formæ ducere lineamenta. Corpore neq; procero fuit, neque pusillo nimis, sed quo staturã iustam non excederet; neque omnino gracili, sed succi moderatè pleno; vultu tereti, nec inuenusto, quippe qui post biduũ ruberet ieiunus; eius species, vt verbo statuam, Domitianum Vespasiani filiũ plurimùm referebat; cuius morum improbitatẽ sic experti sunt Romani, vt neque post laniatum odium in eum concoxerint, sed Senatusconsulto cautum sit, ne Domitiani nomen titulis consignatum, vel statua vlla extaret. Certè Romæ, vel alibi nominis illius inscriptionem videre non est, nisi insculptum sicubi fuerit cum Principibus aliis; signum verò nusquam gentium apparet in orbe Romano, præter vnum æneum, hac de causa positũ. Erat Domitiano libera, & alioqui honesta coniux, quæ nemini aliquando hominũ molestiæ, vel fraudi fuerit, & mariti scelera nũquam probauerit. Hæc tũ, quod plurimùm diligeretur, in Senatũ accita, pete

petere quidquid liberet, iubebatur. Illa rogat dumtaxat, vt Domitiani corpus condere, eidémque vel vnam ex ære ſtatuam, vbi ſibi videretur, locare liceret. Permiſit hæc Senatus. Fœmina, vt crudelitatis lanionum mariti poſteris monumentum relinqueret, hoc excogitauit. Conquiſitis Domitiani fruſtis, aptéque inter ſe coactis, compactíſque, ſic illum in vnum cadauer coagmentatum ſtatuariis oſtentat, vtque ex ære ducant id ſpectaculum imperat. Statuam illicò fudêre artifices; quam illa ad cliuum ſtatuit Capitolinum, dextrorſum ex foro euntibus; ea verò ad hanc ætatem Domitiani & vultum, & fortunam refert. Eſt in hac imagine perſpicuè contemplari Iuſtiniani corporis habitum, & oris effigiem, ac reliqui vultus ſimulacra, ſenſúſque. Species quidem hæc Iuſtiniano fuit; qui autem eidem mores, fruſtrà nitar, ſi dicere velim exquiſitè. Erat hic homo iuxtà malignus, & deceptu facilis; cuiuſmodi ingenium fatuum, prauúmque appellamus. Nam adeuntibus omnia mente mala, nihil aut re, aut verbis præferebat veri; ipſe nihilominus fraudibus paſſim omnium expoſitus. Inſolente hoc fatuæ, perditæque mentis temperamento is ſanè fuit. Nimirum hoc illud eſt, quod neſcio quis Peripateticorum olim affirmauit, ſicuti in colorum temperie, ita & hominum natura comparatum eſſe, vt in vtriſque maximè contraria conueniant.

Vt

αἰτεῖσθαι ὅ, τι ἂν αὐτῇ βουλομένῃ εἴη ἐκέλευεν. ἥδε τοῦτο μόνον ἱκέτευε. τό, τε δομετιανοῦ σῶμα λαβοῦσα θάψαι, καὶ μίαν αὐτῷ ἀναθεῖναι εἰκόνα χαλκῆν, ὁποίαν ἐθέλοι. καὶ ἡ μὲν βουλὴ ξυνεχώρει ταῦτα. ἡ δὲ γυνὴ τὰς ἀπανθρωπίας τῶν τὸν ἄνδρα κρεουργησάντων ἀπαλεῖψαι βουλομένη, μνημεῖα τῷ ὄπισθεν χρόνῳ ὑπενόει τάδε. τὰ δομετιανοῦ συλλεξαμένη κρέα, ξυνθεῖσατε αὐτὰ ἐς τὸ ἀκριβὲς, καὶ ἐναρμοσαμένη ἐς ἄλληλα, κατέῤῥαψε μὲν τὸ σῶμα ὅλον. τοῖς δὲ πλάσταις ἐνδειξαμένη ἐν εἰκόνι χαλκῇ τὸ πάθος ἀπομιμεῖσθαι τοῦτο ἐκέλευεν. οἱ μὲν οὖν τεχνῖται τὴν εἰκόνα εὐθὺς ἐποίουν. λαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ, ἔστησεν ἐπὶ τῆς εἰς τὸ καπετώλιον φερούσης ἀνόδου, ἐν δεξιᾷ, ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐνταῦθα ἰόντι. εἶδός τε τὸ δομετιανοῦ, καὶ τὸ πάθος δηλοῦσαν, ἐς τόδε τοῦ χρόνου. εἰκάσειεν ἄν τις, τότε ἄλλο ἰουστινιανοῦ σῶμα, καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ τὰ τοῦ προσώπου ἅπαντα ἤθη, ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι διαφανῶς εἶναι. τὸ μὲν οὖν εἶδος, τοιοῦτος τὶς ἦν. τὸ δὲ τρόπον ἐς μὲν τὸ ἀκριβὲς, οὐκ ἂν φράσαιμι. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε, καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοήθη καλοῦσιν. οὔτε αὐτὸς ἀληθιζόμενος τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ νῷ δολερῷ ἅπαντα ἐσαεὶ καὶ λέγων, καὶ πράττων. καὶ τοῖς ἐξαπατᾶν ἐθέλουσιν ὑποκείμενος οὐδενὶ πόνῳ. καί τις ἀήθης κρᾶσις ἐν αὐτῷ ἐπεφύκει, ἔκτε ἀνοίας, καὶ κακοτροπίας ξυγκεκραμμένη. καὶ τάχα τοῦτο ἦν ὅσπερ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις τῶν τις ἐκ τοῦ περιπάτους φιλοσόφων ἀπεφθέγξατο. ὡς καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἐν ἀνθρώπου φύσει ξυμβαίνει εἶναι, ὥσπερ ἐν τῶν χρωμάτων τῇ μίξει.

γράφω

γεάφω μὴτι ὧν μοι ἐφικέσθαι δυνατὴ γέγονεν. ἰῶ τίνων ὁ βασιλεὺς ἦτ@ ἦρων, ἀμολερὸς, καταπλας@, σκοπ@ ὀργιλὼ, διπλοῖς, ἀνθρωπ@ δεινὸς, ὑποκείνας γνώμιν τελεώτατ@, καὶ δάκρυα οὐχ ὑφ' ἡδονῆς πνὸς, ἢ πάθους ἀνφέρων, ἀλλὰ τεχνάζων ἐπὶ καιρόν, κ' τὰ τ χρείας παρὸν, ψευδόμν@ ἐσαεὶ, οὐκ εἰκῆ μὴτι, ἀλλὰ κ γεάμματα, κ ὅρκοις δεινοτάτοις ἐπὶ τοῖς ξυγκειμένοις πεποιημέν@. κ ταῦτα πρὸς οὓς κατηκόους οὐ αὐτό. ἀνεχώρει ὃ τῆτε ὡμολογημένων, κ ὀμωσμένων δίκης, ὥσπερ τῆ ἀνδραποδων τὰ χείρισα, δέει τῆ ἐγκειμένων σφίσι βασάνων, διώμοτα εἰς τλὺ ὁμολογίαν ἡμέρα. φίλ@ ἀβέβαι@, ἐχθρὸς ἄσπονδ@, φόνων τε, κ χρημάτων διάπυρ@ ἐραστὴς, δύσερίς τε, κ νεωτεροποιὸς, μάλισα ἐς μὴ τὰ κακὰ ὑπαράγωγ@, ἐς ὃ τὰ ἀγαθὰ ἀδεμιᾷ ξυμβολῇ ἤκων. ἐπινοῆσαι μὴ τὰ φαῦλα, τ ἐπιτελέσαι ὀξύς. τῆ ὃ δὴ ἀγαθῶν, καὶ αὐτλὼ που τλὺ ἀκολὼ ἁλίσκεσθαι εἶναι διάφορος. πῶς αὖ τις τῆ ἰσχνιανῆ τρόπων ἐφικέσθαι τῇ λόγῳ δυνατὸς εἴη. ταῦτα τε, κ πολλὰ ἔτι μείζω κακὰ ὁ κ' ἄνθρωπον ἔχων ἐφαίνετο. ἀλλὰ πᾶσαν ἡ φύσις ἐδόκει ἔ κακολογίαν ἀφεληθῆναι δικ ἄλλοις ἀνθρώποις ἐν τῇ τοῦδε δ' ἀνδρὸς καταπεφυχῇ. ἰῶ ὃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐς μὴ τὰς διαβολὰς δύκολ@ ἅπαν, ἐς ὃ τὰς τιμωρίας ὀξύς. ὁ γάρ π πώποτε διερευνησάμν@ ἔκρινεν, ἀλλὰ ἀκούσας δ διαβάλλοντος ἔ γνῶσιν δίκης ἐξενεγκεῖν ἔγνω. ἔγραφέ τε γεάμματα ἀδεμιᾷ ὀκνήσει, χωρίων τε ἁλώσεις, κ πόλεων ἐμπρησμοὺς, κ ὅλων ἐθνῶν ἀνδραποδισμὸς δι' αἰτίας ἀδεμιᾶς ἔχοντα. ὥστε εἴτις ἄνωθεν ἅπαντα τὰ ῥω

Vt igitur scribam quæ penitus discernere potui; fuit hic Princeps vsque adeò veri dissimulator, vt fraudum tegendarum, & obscurè ferendæ indignationis, versutéque agendi, & occultandæ animi sententiæ esset absolutissimus artifex. Non lætitia, vel dolore illi opus ad lacrymas, arte iam paratas pro opportunitate, & occasione rei præsentis. Mendaciis fallebat, etsi semper, non tamen fortuitò, sed confectis tabulis, datáque verbis religiosissimis fide, de quibus esset cõuentum etiam cum subditis: tum verò à conditionibus, & sacramento recedebat non secus ac vilissima mancipia, quæ periura, tandem ad conuentiones adiguntur parati supplicij formidine. Inconstans amicis fuit, & inimicis inexorabilis. Aurum ardentissimè sitiuit & sanguinem. Contentionum, rerúmque nouarum studiosissimus. Ad scelera perfacilè, ad optima nullis suasionibus commoueri poterat. Acer in comminiscendis, perpetrandísque facinoribus, honesti verò vel nomen illi insuaue. His, atque plurimis aliis laborauit vitiis vltra modum humanæ prauitatis, quam à singulis hominibus elicitam, in illius coniecisse animum Natura visa est. Nam præterea delationes facillimè admisit, & irrogauit pœnas. Nunquam cognitâ causâ iudicauit, sed audito delatore, actutum sententiam tulit, litterísque confectis temerè decreuit locorum excidia, vrbium incendia, populorum direptiones. Quare si quis inde à principio repetere casus

Roma

Romanorum ſingulos, cúmque his velit committere; mea quidem ſententia longè plures inueniet factas ab hoc homine cædes, quàm ex omni antè acto tempore. In priuatorum mutas fortunas præcipiti auiditate ferebatur, neque aliquam iuris ſpeciem prætexuit rapinis bonorum; quæ cùm in ære ſuo fuiſſent, iam nihili ducebat, ſed inſana munificentia, nulláque ratione Barbaris effundebat. Et vt paucis abſoluam, neque illi erant pecuniæ, neque vt aliis eſſent, permiſit; quaſi non auaritiâ ſolùm eas appeteret, ſed etiam poſſeſſorum inuidiâ. Sic totâ Romanorum ditione facilè diuitiis exhauſtâ, egeſtatis omnibus autor fuit. Hoc Iuſtinianus erat ingenio, ſi tamen verbis illud aſſecuti ſumus. Vxorem is habuit, cuius mox ortum dicam, & educationem, & quomodo huic viro iuncta matrimonio, Romanorum funditus euertit Rempublicam. Acacius quidam erat Byzantij beſtiis ad amphitheatrales Praſinorum venationes alendis præfectus, quem vocant Vrſarium. Hic Anaſtaſio Principe, morbo periit, tribus fœmellis relictis, Comitona, Theodora, & Anaſtaſia, quarum natu maior vix ſeptimum annum attigerat. Mater orbata viro, alterius torum quæſiuit, qui ſecum in poſterum & domeſticam, & eiuſdem muneris curam ſuſciperet. Verùm Aſterius Orcheſtræ Praſinorum magiſter ab alio pecunia præoccupatus hos excedere officio voluit, æris

τὰ ῥωμαίοις ξυνενεχθέντα σταθμώμενος ἀντισηκοῦν αὐτὰ τούτοις ἐθέλει, δοκεῖ μοι ἂν πλείω φόνον εὑρέσθαι ἀνθρώπων πρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε ξυμβάντα, ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ παντὶ αἰῶνι γεγενῆσθαι τετύχηκε. τῶν δὲ ἄλλων χρηματων ἐς μὲν τὴν ἀναίσθητον κτῆσιν ἀοκνότατος ἦν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σκῆψιν ἠξίου τινὰ παραπέτασμα τοῦ δικαίου περιβεβλημένος τῶν οὐ προσηκόντων ἐπιβατεύειν. γενομένων δὲ οἰκείων, ἑτοιμότατος ἦν ἀλογίστῳ φιλοτιμίᾳ περιφρονεῖν τε, καὶ τοῖς βαρβάροις προΐεσθαι οὐδενὶ λόγῳ. καὶ τὸ ξύμπαν ἐπεῖν, χρήματα οὔτε αὐτὸς εἶχεν, οὐδὲ ἄλλων τινὰ ἔχειν τῶν ἁπάντων εἴα. ὥσπερ οὐ φιλοχρηματίας ἡσσώμενος, ἀλλὰ φθόνῳ ἐς σοῦ ταῦτα κεκτημένους ἐχόμενος. ἐξοικίσας οὖν ῥᾷστα τὸν πλοῦτον ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς, πενίας δημιουργὸς ἅπασι γέγονεν. ἰουστινιανῷ μὲν οὖν τὰ ἐς τὸν τρόπον ὅσαγε ἡμᾶς δύνασθαι φράσαι τῇδε πῇ εἶχεν. ἔγημε δὲ γυναῖκα, ἢ ὅντινα τρόπον γενομένη τε, καὶ τραφεῖσα, καὶ τῷ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐς γάμον ξυναφθεῖσα πρόῤῥιζον ῥωμαίοις τὸν πολιτείαν ἐξέτριψεν ἐγὼ δηλώσω. ἀκάκιος ἦν τις ἐν βυζαντίῳ θηριοκόμος τῶν ἐν κυνηγεσίῳ θηρίων μοίρας πρασίνων, ὅνπερ ἀρκοτρόφον καλοῦσιν, οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀναστασίου τὸν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος ἐτελεύτησε νόσῳ παίδων οἱ ἀπολελειμμένων τριῶν, θηλέος γένους, κομιτοῦς τε, καὶ θεοδώρας, καὶ ἀναστασίας. ὧν ἡ πρεσβυτάτη οὔπω ἑπταέτης γεγονυῖα ἐτύγχανεν, ἡ δὲ γυνὴ ἐκπεσοῦσα ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἐς κοίτην ἦλθεν. ὃς δὴ ξὺν αὐτῇ τῶν τε κατὰ τὸν οἰκίαν, καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελήσεσθαι τὸ λοιπὸν ἔμελλεν. ὁ δὲ τῶν πρασίνων ὀρχηστὴς ἀστέριος ὄνομα, χρήμασι πρὸς ἑτέρου ἀναπεισθεὶς, τούτους μὲν τῆς τιμῆς ταύτης ἀπέστησε,

τὸν

τὸν δὲ οἱ τὰ χρήματα δόντα ἐς αὐτὴν αὐτικατέστησεν οὐδενὶ πόνῳ. τοῖς γὰρ ὀρχησταῖς τὰ τοιαῦτα ἐξὴν διοικεῖσθαι κατ' ἐξουσίαν εἰ βούλοιντο. ἐπεὶ δὲ τὸν δῆμον ξύμπαντα ἡ γυνὴ ἐν κυνηγεσίῳ ἀγηγερμένον εἶδε στέμματα ταῖς παισὶν ἔντε τῇ κεφαλῇ, καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἐνθεμένη, ἐς τὴν ἱκετείαν ἐκάθισεν. ἀλλ' οἱ πράσινοι μὲν προσίεσθαι τὴν ἱκετείαν οὐδαμῇ ἔγνωσαν, βένετοι δὲ αὐτὰς ἐπὶ ταύτης δὴ κατεστήσαντο τῆς τιμῆς. ἐπεὶ ὁ θηριοκόμος ἐτετελευτήκει καὶ αὐτοῖς ἔναγχος. ἐπεὶ δὲ τὰ παιδία ταῦτα ἐς ἥβην ἦλθε, καθῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς αὐτίκα ἡ μήτηρ, ἐπεὶ εὐπρεπεῖς τὴν ὄψιν ἦσαν, οὐ μέν τοι ὑπὸ χρόνον τὸν αὐτὸν ἁπάσας, ἀλλ' ὡς ἑκάστη ἔδοξεν οἱ ἐς τὸ ἔργον τοῦτο ὡραία εἶναι. ἡ μὲν οὖν πρώτη κομιτὼ ἤδη ἐν ταῖς καθ' αὑτὴν ἑταίραις λαμπρὰ ἐγεγόνει. θεοδώρα δὲ ἡ μετ' ἐκείνην χιτωνίσκον χειριδωτὸν ἀμπεχομένη δούλῳ παιδὶ πρέποντα, τάτε ἄλλα ὑπηρετοῦσα εἵπετο, καὶ τὸ βάθρον ἐπὶ τῶν ὤμων ἀεὶ ἔφερεν, ἐφ' οὗπερ ἐκείνη ἐν τοῖς ξυλλόγοις καθῆσθαι εἰώθει ******** ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἔς τε τὴν ἥβην ἀφίκετο, καὶ ὡραία ἦν ἤδη εἰς τὰς ἐπὶ σκηνῆς καθῆκεν αὐτήν. ἑταίρα τε εὐθὺς ἐγεγόνει, οἵαν περ οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἐκάλουν πεζήν. οὐ γὰρ αὐλήτρια, οὔτε ψάλτρια ἦν, οὐμὴν οὐδὲ τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν αὐτῇ ἤσκητο· ἀλλὰ τὴν ὥραν. τοῖς ἀεὶ περιπίπτουσιν ἀπεδίδοτο μόνον ἐκ παντὸς ἐργαζομένη τοῦ σώματος. εἶτα τοῖς μίμοις τὰ ἐς τὸ θέατρον πάντα ὡμίλει, καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιτηδευμάτων μετεῖχεν αὐτοῖς, γελωτοποιοῖς τισὶν βωμολοχίαις ὑπηρετοῦσα. ἦν γὰρ ἀστεῖα διαφερόντως, καὶ σκώπτρια.

æris largitore in locum nullo obice cooptato. Nam isthæc Orchestrarum magistris pro arbitratu disponere licebat. At mater vbi frequentem populum ad venationes aliquando confluentem vidit, impositis puellarum capitibus, manibúsque coronis, eas publicè supplicaturas exposuit. Prasini abiiciendam planè supplicationem decernunt. Veneti nuper & ipsi bestiarum altore destituti, eas muneri præficiunt. Quas mater, vt erat quæque viripotens, omnes alioqui forma elegantes immittebat in scenam; non quidem sub idem tempus, sed vt singulæ rei videbantur opportunæ. Comitona natu maior insignis iam inter æquales erat prostibulas. Theodora quæ illam ætate proximè sequebatur, manuleata, vt seruulæ solent, induta tunicula ei omnia ministrauit, humerísque subsellium detulit cui illa insideret in circulis. Vt primùm verò ad ætatis florem, & maturitatem peruenit, scenæ destinatur à matre, statímque inter prostibulas habetur, quas veteres vocarunt Planipedes. Neque enim Tibicina fuit, vel Cantatrix, aut Orchestræ habuit vsum, sed vti quisque obuius fuit, copiam illi fecit suæ pulchritudinis, toto planè corpore. Deinde Mimis in theatro ad omnia se præbuit ministram, sociámque studiorum, & ridicularum quarumdam fabularum actricem. Nam erat apprimè cum dicacitate faceta; quam

quamobrem ſtatim omnium in ſe conuertit oculos, præſertim cùm nihil in ea verecundum, nihil aliquando pudens appareret, ſed in quemuis impudicum morem facilè prolaberetur. Sic autem erat comparata, vt inflictas alapas tumentibus genis excipiens lepidè quereretur, ac tum fusè cachinnos tolleret ***. Quare vitæ ſanioris homines quicũque obuiam illam habuiſſent in foro, vitabundi ſe ſubduxerunt, ne veſtium contactu tantum ſcelus in ſe deriuatum putaretur. Quin prima luce, quibus in conſpectum veniſſet, habebatur auis infausta. In mulierculas eiuſdẽ theatri vt ſe truculentiùs gereret, liuida maleuolẽtia vſque ſtimulabatur. Poſt hæc cum Pentapolis Præfecto Hecebolo Tyrio in eam Prouinciam venit, ſcilicet illius voluptatibus ſeruitura; ſed in viri offenſionem incidens, illinc è veſtigio exturbatur; eóque neceſſariorum egeſtate preſſa, ſibi hæc ſuppeditare cogitur ex conſueta corporis proſtitutione. Alexandriam primùm appellit, Oriente deinde toto peragrato, Byzantium reducitur, eam vbique artem exercens, quam ne nominet quidem, Deum habere qui ſibi propitium velit. Sic certè Dæmones curarunt, vt nullus eſſet Theodorianæ vacuus impudicitiæ locus. Ita naſci & educari hanc fœminam contigit, & multarum fieri meretricum apud omnes mortales longè celeberrimam. Vt verò Byzantium rediit, ingenti eius amore exarſit Iuſtinianus. Et primò cum ea tanquàm amaſia verſabatur, licèt

ἀποβλεπτός τε ἐν τῷ ἔργῳ αὐθις ἐγεγόνει. ᾐδοῦς γάρ τινα αἰδοῖς τῇ ἀνθρώπῳ μείλιῳ, ἢ διαλεραπεῖσαν τὸς αὐτὸν πώποτε εἶδεν. ἀλλ' ἐς ἀναισχυντίας ὑπερβολὰς ἐδεμιᾷ ὁκνήσει ἐχώρει. ἔς τινα τὴν λύπην, οἷα ῥαπιζομένην μείζω κόρρης παρατομένην χαριεντίζειν τε, καὶ μέγιστα ἀνακαγχάζειν ******* ὅσοι δὲ αὐτῇ ἐν ἀγορᾷ τῇ ὑπερκειμένων ἐντύχοιεν, ἀποκλινόμενοι πανδημὶ ὑπεχώρουν, μή τι τῇ ἱματίων τοῦ ἀνθρώπου ἀψάμενοι, μεταλαχεῖν τοῦ μιάσματος τούτου δόξειαν. λύει γὰρ τὰς ὁρῶσιν ἄλλως τε καὶ ἐρχομένης ἡμέρας βλάσφημος ἰωνός. ἐς μὲν τὰ θεατρείας, ἀγελιώταται εἰώθασιν ἐσαεὶ σκορπαίνειν, βασκανία γὰρ πολλὴ ἔνεστι. ἐκβολῶ δὲ ὕστερον τυείω αὐδεὶ τινὶ ἐρχινὶ ὠμαλαβόντι πενταπόλεως, ἐς τὰ αἴσιμα ὑπηρετήσασα εἶπετο, ἀλλά τῳ ἀνθρώπῳ ἀφοσιωσομένη, ἐνθένδε ὅπη τάχιστα ἀπηλαύνετο. διὸ δὴ αὐτῇ ἀπορείας τῇ ἀναγκαίων ξυνέπεσεν. ἅπερ τὸ λοιπὸν ἐποιεῖτο, τινὶ ἐς ζῶμα ὠνομίαν, ἥπερ εἰώθει ἐργαζομένη. ἐς μὲν οὖν ἀλεξάνδρειαν τὰ πρῶτα ἦκεν. ἔπειτα δὲ πᾶσαν τινὰ ἑῶ ἀφικομένη ἐς βυζάντιον ἐπανῆκεν, ἐργασία χρωμένη ἐν πόλει ἑκάστῃ, ἣν γε ὀνομάζουσι οἴμαι ἀνθρώπῳ οὐκ ἂν πολὺ ἵλεως ὁ θεὸς εἴη. ὥσπερ οὖν ἀνεχόμενον τοῦ δαίμονος χώρου τινὰ τὸ θεοδώρας ἀκολασίας ἀγνῶτα εἶναι. οὕτω μὲν τετέχθαι τε τῇδε τῇ γυναικὶ, καὶ τετράφθαι ξυνέβη. καὶ ἐς δημοσίους πολλὰς διαβοήτως γεγυμνῶσθαι, καὶ ἐς πάντας ἀνθρώπους. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς βυζάντιον αὖθις, ἠράσθη αὐτῆς ἰουστινιανὸς ἔρωτα δίκαιον οἷον, καὶ τὰ πρῶτα ἐπαισάζειν ὡς ἐρωμένῃ, καὶ ἅς

καὶ πῆς αὐτὴν ἀναγαγὼν ἐς τὸ τῶν πατρικίων ἀξίωμα. δύναμιν τοίνυν ἐξαισίαν τινὰ, καὶ χρήματα ἐπιεικῶς μεγάλα περιβαλέσθαι ἡ θεοδώρα εὐθὺς ἴσχυσε. πάντων γὰρ ἥδιστον τῷ ἀνθρώπῳ ἐφαίνετο, ὃ δὴ ξυμβαίνειν τοῖς ἐκτόπως ἐρῶσι φιλεῖ, χαρίτας τε πάσας, καὶ χρήματα πάντα τῇ ἐρωμένῃ χαρίζεσθαι. ἐγίνετό τε ἡ πολιτεία τοῦ ἔρωτος τοῦδε ὑπέκκαυμα. ξὺν αὐτῇ τοίνυν πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸν δῆμον διέφθειρεν, οὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. ἄμφω γὰρ μοίρας τῆς βενέτων ἐκ παλαιοῦ ὄντες, ἐν πολλῇ ἐξουσίᾳ τούτοις δὴ τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν πολιτείαν ἔθεντο πράγματα. χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστερον, τὸ πλεῖστον τοῦ κακοῦ ἐλελωφήκει τρόπῳ τοιῷδε. ἰουστινιανῷ ἐν ἡμέραις πολλαῖς νοσῆσαι ξυνέβη, ἐν δὲ τῇ νόσῳ ταύτῃ ἐς τόσον κινδύνου ἀφίκετο, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὅτι δὴ ἀποθανοί· καὶ μὲν τοι στασιῶται ταῦτα ἅπερ ἐρρήθη ἡμάρτανον. καί τινα ὑπάτιον οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα δι' ἡμέρας ἐν τῷ τῆς σοφίας ἱερῷ διεχρήσαντο. ἐξειργασμένου δὲ τοῦ κακοῦντος ἔργου, ταραχὴ ἐς βασιλέα ἦλθε. τῶν τε ἀμφ' αὐτὸν ἕκαστος, ἐπεὶ τῆς ἰουστινιανοῦ ἀπουσίας ἐλάβετο, τὴν τῶν πεπραγμένον ἀτοπίαν ἐπὶ μέγα αἴρειν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, καταλέγων ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα. ὅσα δὴ γενέσθαι τετύχηκε. τότε δὴ ὁ βασιλεὺς τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ ἐπέστελλε τῶν πεπραγμένων ἁπάντων ποιεῖσθαι τὰς τίσεις. ὧν δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ θεόδοτος ὄνομα, ὅνπερ κολοκυνθίον ἐπίκλησιν ἐκάλουν. καὶ ὁ διερευνώμενος ἅπαντας πολλοὺς μὲν τῶν κακούργων ἐλεῖντε, καὶ διαχρήσασθαι νόμῳ ἴσχυσε. πολλοὶ δὲ καὶ διαλαθόντες ἐσώθησαν. μεταξὺ γὰρ ἐπιαπολέσθαι αὐτοὺς πράγμασι ῥωμαίους ἔδει.

licèt ad Patriciam dignitatem euecta. Fuit hæc statim Theodoræ (qua nullum Iustiniano delicium erat suauius) ad magnam autoritatem, & opes sanè ingentes via facilis: ita vt ille (quod perditè amãtibus vsu venit) omnibus indulgeret amicæ votis, diuitiísque potiundis; qua rerum affluentia amori addebantur faces. Hac socia perdendis populis vsus est Iustinianus nõ modò Byzantij, sed vbique locorum Romani Imperij, præsertim cùm iam antea Venetæ vterque factionis esset, atque in horum hominum seditiosorum potestatem Rempublicam planè coniecissent; licèt hoc malum residere pòst diu nonnihil cœperit hoc euentu. Morbo Iustinianus vrgebatur diuturno, & periculoso, quo extinctum iam illum fama volabat. Interim à seditiosis ea facinorosè committebantur, quæ iam commemoraui, & in Sophiæ templo Hypatius vir minimè obscurus interdiu obtruncatur. Quo facto scelere excitatæ turbæ, & ad Imperatorem delatæ: nam quisque occasionem absentis Cæsaris nactus factorum in se, & in alios flagitiorum atrocitates efferre, à capite quæcumque patrata essent recensere. Tum de his omnibus vindicandis, Præfecto Vrbis Theodoto Cucurbitino scribit Imperator. Ille facinorosis hominibus perquisitis, captísque nonnullis, egit ex lege; aliis vitæ consulentibus recessu ac latebris, quos dein cum Romana Republica maneret interitus.

Cæsar

Cæsar vt ex morbo miro sanè casu conualuit, Theodotum ipsum perdere tentat, quasi præstigiarum & veneficij reum; sed nulla ex causa homini perniciem inueniens, quosdam ex familiaribus dirè cæsos impellit ad falsas illius delationes. Ergo reliquo Senatu illi contra nihil dicente, sed apud se deplorante paratas Theodoto insidias, vnus Proclus Quæstor insontem illum pronunciat, nec morte puniendum. Quare Theodotus decreto Cæsaris Hierosolymam deportatur; qui summissos illuc audiens ad suam necem sicarios, quoad vixit, in templo delituit, ac diem obiuit. Res Theodoti sic habuêre. Verùm seditiosi omnium moderatissimi in posterum euaserunt, qui iam ab eiusmodi flagitiis temperarent, quamquam impotentissima dominatione audaciùs abuti possent. Nam paulò pòst in nonnullos, qui eadem capitalia ausi fuissent, nihil animaduersum, quòd puniendis reis præfecti, facultatem latendi facerent sceleratis, eósque ad insultandum legibus indulgẽtia prouocarent. Quandiu superfuit Euphemia Imperatrix, nullis artibus vt sibi Theodora desponderetur peruincere potuit Iustinianus; in hoc enim illa planè repugnauit, cui in rebus cæteroquin omnibus indulgeret. Nam procul fœmina ab omni aberat improbitate, sed vt genere barbara, quemadmodum memoraui, sic planè moribus fuit ineptis, ac rudibus, vt nullam sit adepta virtutem, & Rei

ὁ δὲ παράδοξον διασωθεὶς σωτηρίαν, καὶ τὸν θεόδοτον κτεῖναι ἅτε φαρμακέα καὶ μάγον εὐθὺς ἐνεχείρει. ἐπεὶ δὲ οὐκ εἶχεν ὅ, τῳ ποτὲ χρώμενος τὸν ἄνθρωπον διαφθείρειε, τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς πικρότατα αἰκισάμενος, ἠνάγκαζε λόγους ὡς ἥκιστα ὑγιεῖς ἐπ' αὐτῷ φθέγγεσθαι. πάντων δὲ οἱ ἐκποδὼν ἱσταμένων, καὶ σιωπῇ τὴν ἐς τὸν θεόδοτον ὀδυρομένων ἐπιβουλὴν, μόνος ὁ πρόκλος τὴν τοῦ καλουμένου κοιαίστορος ἔχων ἀρχὴν καθαρὸν ἀπέφαινε τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ θανάτου οὐδαμῆ ἄξιον. διὸ δὴ θεόδοτος ἐς τὰ ἱεροσόλυμα βασιλέως κομίζεται γνώμῃ. γνοὺς δὲ ἥκειν τινὰς ἐνταῦθα, οἵπερ αὐτὸν διαφθείρουσιν ἐν τῷ ἱερῷ ἦν κρυπτόμενος τὸν ἅπαντα χρόνον. οὕτω τε διαβιοὺς ἐτελεύτησε. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ θεόδοτον ταύτῃ πῇ ἔσχεν. οἱ δὲ στασιῶται σωφρονέστατοι τὸ ἐντεῦθεν ἐγένοντο ἀνθρώπων ἁπάντων. οὐ γὰρ ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν ἠνείχοντο, καίπερ σφίσι παρὸν ἀδεέστερον τῇ ἐς τὴν δίαιταν παρανομίᾳ χρῆσθαι. τεκμηρίον δὲ, ὀλίγων γάρ τινων ὕστερον τόλμαν τὴν ὁμοίαν ἐνδειξαμένων, τίσις οὐδεμία ἐς αὐτοὺς γέγονεν. οἱ γὰρ τοῦ κολάζειν τὴν ἐξουσίαν ἀεὶ ἔχοντες, παῤῥησίαν τοῦ διαλανθάνειν τοῖς τὰ δεινὰ εἰργασμένοις παρείχοντο. ταύτῃ αὐτοὺς τῇ ξυγχωρήσει ἐς τὸ τοῖς νόμοις ἐπεμβαίνειν ἐνάγοντες. ἕως μὲν οὖν ἡ βασιλὶς περιῆν ἔτι γυναῖκα ἐγγυητὴν ἰουστινιανὸς τὴν θεοδώραν ποιήσασθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν. ἐν τούτῳ γὰρ μόνον ἀπεναντίας αὐτῷ ἐχώρει, καίπερ αὐτιστατοῦσα τῶν ἄλλων οὐδέν. πονηρίας μὲν γὰρ ἡ γυνὴ ἀπωτάτω οὖσα ἐτύγχανε. ἄγροικος δὲ ἦν κομιδῆ, καὶ βάρβαρος γένος ὥσπερ μοι εἴρηται. ἀντιλαβέσθαι δὲ ἀρετῆς οὐδαμῆ ἴσχυσεν, ἀλλ' ἀπειροτάτη οὖσα διατετέλεκε

τῶν κτ

τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων. ἥγε οὐδὲ ξὺν τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῆς ἰδίῳ, ἅτε καταγελάστῳ ὄντι, ἐς παλάτιον ἦλθεν, ἀλλ' εὐφημία ἐπικληθεῖσα. χρόνῳ δὲ ὕστερον τῇ βασιλίδι μὲν ἀπογένεσθαι ξυνέπεσεν. ὁ δὲ ἠλιθιάζων τε, καὶ κομιδῇ ἐσχατογέρων γενόμενος, πρὸς τῶν ἀρχομένων γέλωτα ὤφλεν. ὀλιγωρόα τε πολλῇ ἐς αὐτὸν ἐχόμενοι ἅπαντες, ἅτε τῶν πρασσομένων οὐ ξυνιέντος, ὑπερεώρων. ἰουστινιανὸν δὲ ξὺν δέει πολλῷ ἐθεράπευον. κυκῶν γὰρ ἀεὶ, καὶ ξυνταράσσων, ἀνεσόβει ἐφεξῆς ἅπαντας. τότε δὴ τὴν ἐγγύην πρὸς τὴν θεοδώραν ἐνεχείρει ποιεῖν. ἀδύνατον δὲ ὂν ἄνδρα ἐς ἀξίωμα βουλῆς ἥκοντα ἑταίρᾳ γυναικὶ ξυνοικίζεσθαι, νόμοις ἄνωθεν τοῖς παλαιοτάτοις ἀπορρηθὲν, λύσαι τε σὺν νόμους τὴν βασιλέα νόμῳ ἑτέρῳ ἠνάγκασε. καὶ τοενθένδε ἅτε γαμετῇ τῇ θεοδώρᾳ ξυνῴκησε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι βάσιμον κατεστήσατο τὴν πρὸς ἑταίρας ἐγγύην. τυραννῶν τε αὐτίκα, ἐπεβάτευε τῆς τοῦ αὐτοκράτορος τιμῆς, προσχήματι συμπεπλασμένῳ τῆς πράξεως ἐπικαλύπτων τὸ βίαιον. ἀνεῖπον γὰρ αὐτὸν βασιλέα ξὺν τῷ θείῳ τῶν ῥωμαίων, εἴτι δόκιμον ἦν, δειμάτων περιουσίᾳ ἐπὶ ταύτην ἠγμένοι τὴν ψῆφον. παρέλαβον τοίνην τὴν βασιλείαν ἰουστινιανός τε καὶ θεοδώρα πρότερον τῆς ἑορτῆς ἡμέραις τρισὶν, ὅτε δὴ οὔτε *** οὔτε ἀσπάσασθαί τινα, οὔτε εἰρηναῖα προσειπεῖν ἔξεστιν. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον ἰουστῖνος μὲν ἐτελεύτησε νόσῳ, τῇ ἀρχῇ ἐπιβιοὺς ἔτη ἐννέα, μόνος δὲ ἰουστινιανὸς ξὺν τῇ θεοδώρᾳ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. οὕτω γοῦν ἡ θεοδώρα ὥσπερ ἐρρήθη τεχθεῖσα τε καὶ τεθραμμένη, καὶ παιδευθεῖσα ἐς βασιλείας ἀξίωμα τρόπῳ οὐδενὶ ἐμποδισθεῖσα ἦλθεν. οὐδὲ γὰρ τῷ γήμαντι ὕβρεως τὶς οἴησης γέγονεν. εἰ οἱ

& Reipulicæ penitus fuerit imperita. Certè in Regiã cum ſuo nomine ſanè ignominioſo nõ venit, ſed Euphemia eſt appellata. Hæc non ita multo pòſt excedit è vita. Iuſtinus ſumma ſenectute confectus penè ſenſus expers, rebúſq; agendis ineptus, deridiculo iam ſubditis erat atq; deſpectui; Iuſtiniano verò diſſoluta licẽtia reliquos nullo diſcrimine cohibẽti pauidis omnes ſtudiis obſequebãtur. Tũ is cũ Theodora moliri nuptias aggreditur; nam cùm viris Senatoriis (quod priſca lege cautum eſt) vxorem ducere meretricem non liceat, ille Principem adigit ad legem noua cõſtitutione euertendam; & exinde Theodoræ matrimonio iungitur, aditu reliquis ad meretricia connubia patefacto. Iam tum affectare Imperium, & exercere tyrãnidem occœpit, rei gerundæ ſpecie obtectâ violentiâ. Cum Auunculo Romanorum Cæſar conſalutatur, ſi tamen bono id iure factum; nam metu ac minis Senatus, populúſque perterritus in eam impellitur ſententiam. Suſcepêre dominationem Iuſtinianus ac Theodora tertio ante feſtum Paſchatis die, quando ſcilicet ** nulli dicere ſalutẽ, vel pacem fas eſt. Paucis pòſt diebus morbo Iuſtinus abſumptus eſt, annis in Principatu nouem exactis; ſolúſque Iuſtinianus imperauit cum Theodora. Hoc loco nata, ſic alta educatáque Theodora ad Imperij faſtigium nullo negotio peruenit; quod eius matrimonij nihil Iuſtinianum puduerit, cui planè copia fuiſſet ex vni

ex vniuersa Romanorũ ditione coniugem sibi eligere mulierem prę omnibus nobili natam genere, summóque loco educatam; colendo pudori assuetam, pudicitia insignem, forma perquàm elegantissimam, corpore virginem, omnibúsque, vt dicitur, numeris absolutam; ipse tamen commune mortalium dehonestamentũ suum facere maluit: cui neque illa omnia pudori essent, neque in amplexus venire fœminæ aliis commaculatæ sceleribus, & tot parricidiis infantium vltrò abortibus egestorum. Sanè Iustiniani ingenio declarando, nihil deesse iam reor, quãdo vel hoc vnum coniugium eius animi affectus satis indicare possit, & mores aperire, contestaríque. Nam qui malè factis admittere dedecus non veretur, neque grauatè fert aliorum ob id execrationem, hic demum nullam interclusam sibi viam putat ad scelera; quin vultum induens audacem, facilè iam in teterrima quæque ruit flagitia. Nullus ex Senatu, qui Reipublicæ videret eam labem inferri, prohibendam censuit rem detestabilem, iamiam Theodoram quasi Deam veneraturus. Nullus Antistitum grauiter affici visus est, qui eam Dominam esset compellaturus. Et qui pridem in theatro populi Theodoræ fuerant spectatores, eius se tanquam seruitia supinis manibus per dedecus profitebantur. Nec miles ea re truculentior, scilicet pro Theodora belli discrimen in posterum aditurus; nemo

παρὸν ἐκ πάσης ἀπολεξαμένῳ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, γαμετὴν γυναῖκα ποιήσασθαι, τὴν πασῶν γυναικῶν μάλιστα, οὔτε γεγονυῖαν, καὶ τροφῆς κρυφαίου μεταλαχοῦσαν, τοῦτε αἰδεῖσθαι οὐκ ἀμελέτητον γεγενημένον, καὶ σωφροσύνῃ ξυνῳκισμένην. πρὸς δὲ τῷ κάλλει ὑπερφυᾶ, καὶ παρθένον τινὰ, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ὀρθότον οὖσαν. ὁ δὲ τὸ κοινὸν ἄγος ἁπάντων ἀνθρώπων αὐτοῦ ἴδιον πεποιῆσθαι οὐκ ἀπηξίου. ἐπ' οὐδενὶ τῶν προδεδηλωμένων καταδυόμενος, καὶ γυναικὶ πλησιάζειν ἄλλά τε περιβεβλημένῃ μεγάλα μιάσματα, καὶ παιδοκτονίας πολλὰς ἐθελουσίων ἀμβλώσεων. ἄλλό τέ μοι ἐνδεῖν ἤθους περιμνημονεῦσαι τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου, οὐδ' ὁτιοῦν οἶμαι. ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, οὗτος ἂν ἀξιόχρεως ὁ γάμος σημῆναι διαρκῶς εἴη. ἑρμηνεύς τε, καὶ μάρτυς τοῦ τρόπου, καὶ λογογράφος γινόμενος. ἐπεὶ ὅστις ἀλογήσας τῶν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχύνην οὐκ ἀπαξιοῖ τοῖς ἐντυγχάνουσι βδελυρὸς φαίνεσθαι. τούτῳ δὴ οὐδεμία παρανομίας ἀταρπὸς ἄβατος. ἀλλὰ τῶν ἀναίδειαν ἀεὶ τοῦ μετώπου προβεβλημένος, ῥᾷστα τε, καὶ οὐδενὶ πόνῳ ἐς τῶν πράξεων τὰς μιαρωτάτας χωρεῖ. οὐμὴν οὐδέ τις ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὸ αἶσχος τοῦτο ἀναδουμένην τὴν πολιτείαν ὁρῶν, δυσφορεῖσθαι τε, καὶ τὴν πρᾶξιν ἀπειπεῖν ἔγνω. καίπερ αὐτὴν ἅπαντες ἴσα θεῷ προσκυνήσοντες. ἀλλ' οὐδέ τις ἱερεὺς δεινοπαθῶν ἔνδηλος γέγονε, καὶ ταῦτα δέσποιναν αὐτὴν προσερεῖν μέλλοντες. καὶ ὁ πρότερον αὐτῆς θεατὴς δῆμος, δοῦλος εὐθὺς οὐδενὶ κόσμῳ αὐτῆς εἶναι τε, καὶ ὀνομάζεσθαι, ὑπτίαις ἐδικαίου χερσίν. οὐδέ τις στρατιώτης ἠγρίωτο, εἰς τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις κινδύνους ὑπὲρ τῶν τῆς θεοδώρας πραγμάτων ὑφίστασθαι μέλλοι.

οὐδέ τις

οὐδέ τις αὐτῇ ἄλλος ἀπήντησε τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἀλλὰ πάντες οἶμαι τῷ ταῦτα οὕτως δεδόσθαι κεκλημένοι ἀνεχώρησαν συμπεραίνεσθαι τὸ μίασμα τοῦτο, ὥσπερ τῆς τύχης ἐπίδειξιν τῆς δυνάμεως πεποιημένης, ἤδη ἅπαντα πρυτανευούσης τὰ ἀνθρώπεια, ὡς ἥκιστα μέλλει, οὐδὲ ὅπως ἂν τὰ πραττόμενα εἰκότω εἴη, οὐδὲ ὅπως ἂν ταῦτα κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις γεγενῆσθαι δοκῇ. ἐπαίρει γοῦν τινὰ ἐξαπιναίως ἀλογίστῳ τινὶ ἐξουσίᾳ ἐς ὕψος μέγα, ὥσπερ ἐναντιώματα μὲν πολλὰ ξυμπεπλέχθαι δοκεῖ. αὐτίστατοι δὲ παρά τι ἔργον τῶν πάντων οὐδέν. ἀλλ' ἄγε μηχανῇ πάσῃ ὅπῃ ποτὲ αὐτῇ διατέτακται, ἁπάντων ἑτοίμως ἐξισταμένων τε, καὶ ὑποχωρούντων, προϊούσῃ τῇ τύχῃ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον ταύτῃ ἐχέτω τε, καὶ λεγέστω. ἡ δὲ θεοδώρα εὐπρόσωπος μὲν ἦν, καὶ εὔχαρις ἄλλως, κολοβὸς δὲ καὶ ὡρακιῶσα, οὐ πανταπάσι μὲν, ἀλλ' ὅτον ὑπόχλωρος εἶναι, γοργόν τε, καὶ συνεστραμμένον ἀεὶ βλέπουσα. τῶν δὲ δὴ αὐτῇ βεβιωμένων ἐν τῇ θυμέλῃ τὰ μὲν πλεῖστα λέγοντι οὐκ ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐπαρκέσῃ, ὀλίγα δὲ ἅττα ἐν τοῖς ὄπισθεν λόγοις ἀπολεξάμενος τοῦ τῆς γυναικὸς τρόπου τοῖς ἐπιγενησομένοις ὅλην ἂν πεποιῆσθαι τὴν δήλωσιν ἱκανὸς εἴην. νῦν δὲ αὐτῆς καὶ τἀνδρὸς τὰ πεπραγμένα ἐν ὀλίγῳ δηλωτέον ἡμῖν. ἐπεὶ οὐδέ τι ἀλλήλοιν χωρὶς ἐς τὴν δίαιταν ἐπραξάτην. χρόνον μὲν γὰρ πολὺν ἔδοξαν ἅπασι ταῖς γνώμαις ἀεὶ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι κατανταικρὺ ἀλλήλοιν ἰέναι. ὕστερον μέν τι ἐξεπίτηδες αὐτοῖν ξυμπεπλάσθαι ἡ δόκησις αὕτη ἐγνώσθη, τοῦ μὴ ξυμφρονήσαντας οὗτοι κατηκόους σφίσιν ἐπαναστῆναι. ἀλλὰ διεστάναι τὰς γνώμας ἐπ' αὐτοὺς ἅπασι.

πρῶτα

nemo denique mortalium repugnauit. Quod verò id, vti reor, ita decretum esset, conficiendo flagitio omnes concessêre: visáque tum est quodammodo fortuna vires ostentasse, quod ita mortalium rebus moderetur, vt opus non sit aliqua gerendis rebus conuenientia, vel vt è consilio factæ hominibus videantur, quando temeraria potentia repentè ad summum ipsa fastigium possit euehere, quod multis habeatur difficultatibus implicatum; nec quicquam rerum omnium ei obuiam obsistat, sed obices molita, feratur quò illi cumque constitutum est; omnésque properanti fortunæ assurgant, decedántque via. Verùm hæc nonnisi ad Dei prouidentiam facta, dictáque credantur. Erat Theodora venusta facie, & alioqui pergrata, statura breui, pallore suffusa modico ac temperato, acribus oculis, & huc atque illuc incitato aspectu. Res ab ea gestas in scena si quis singillatim dicere velit, priùs illum tempus deficiat. Sed paucis illis, quæ suprà delibauimus, satis indicatos posteris reor huiusce fœminę mores. Nunc verò summam habeamus rerum ab ea, coniugéque gestarum; nam illis in re gerenda nihil non in communi actitatum; licèt diu multúmque omnibus opinionem fecerint, quasi in diuersas irent sententias, & contraria studia: nam deprehensum est demum ex industria hanc illos speciem simulationis induisse; ne subditi, communicatis consiliis, seditionem agitarent quandiu de illis opinio esset in ambiguo.

Principio

Principio quidem ſimulatis his ex aduerſo ſtudiis Chriſtianos inter ſe quæſtionibus, vt paulo pòſt dicam, concitatos, deinde verò factionum populares diſtraxerunt. Theodora ſumma contentione ſtudere Venetis diſſimulauit, licentiâ in aduerſarios permiſsâ per vim ac ſcelus quidquid liberet atrociſſimè peccandi. Iuſtinianus id grauiter ferre & indignari, & coniugem in officio continere vel ipſis iuſſionibus non poſſe ſimulabat. Contrà nonnunquam hoc alter ſumpſit ſpecimen autoritatis: nam ille Venetorum facinora punienda decernebat; hæc in ſpeciem ſuccenſere, & iniquo animo ſe deluſam à marito dictitare. Verùm, vt dixi, Veneti omnium moderatiſſimi viſi ſunt, cùm minùs quàm pro facta licentia vim aliis inferrent. In cauſis forenſibus alter alteri litigatorum per ſimulationem fauit, quorum illum obtinere cauſam neceſſe erat, qui inferiorem defenderet, ac Principes maiorem partem ęris carpebant controuerſi. Multis à Iuſtiniano in familiaritatem receptis, iniuriarum ac ſcelerum in Rempublicam poteſtas pro libidine permiſſa fuit, qui poſtquam largas opes congeſſiſſent, vt primùm Theodoræ offenſioni erant, iam habebantur infideles. Cæterùm initio eorum cauſam ſe acturum ille omni officio in ſe recipiebat; ſed abiectâ demum beneuolentiâ illud ipſum ſtudium in improuiſas turbas euaſit, ac Theodora tum in eos crudeliſſimè ſæuiit; Princeps

πρῶτα μὲν οὖν τοὺς χριστιανοὺς διαναστήσαντες, καὶ τὴν ἐναντίαν ἔνγε τοῖς ἀντιλεγομένοις σκηπτομένω ἀλλήλοιν ἰέναι. διεσπάσαντο οὕτως ἅπαντας, ὥσπερ μοι λελέξεται οὐ πολλῷ ὕστερον. ἔπειτα δὲ τοὺς στασιώτας διείλοντο. καὶ ἡ μὲν δυνάμει τῇ πάσῃ μεταποιεῖσθαι τῶν βενέτων ἐπλάσσετο, καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας ἀναπετάσαι, ἐνεδίδου, κόσμῳ ἐν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν τε, καὶ βιάζεσθαι τὰ ἀνήκεστα. ὁ δὲ ὥσπερ ἀγανακτοῦντι μὲν, καὶ ἀποσκύζοντι λάθρα ἐώκει. κελεύσεως δὲ τῇ γυναικὶ ἀντιστατεῖν οὐχ οἵῳ τε ὄντι. πολλάκις δὲ καὶ μεταμπισχόμενοι τὴν τοῦ δυνάσθαι δόξαν σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἐναντίαν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς βενέτους οἷα ἐξαμαρτάνοντας κολάζειν ἠξίου. ἥδε τῷ λόγῳ χαλεπαίνουσα ἐδυσφορεῖτο ὅτι δὴ οὐχ ἑκοῦσα τ' ἀνδρὸς ἡσσηθείη. τῶν μὲν τοι βενέτων οἱ στασιῶται, ὥσπερ μοι εἴρηται, ὠφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι. τοὺς γὰρ πέλας βιάζεσθαι ὅσα ἐξῆν οὐδαμῆ ἐδικαίουν. ἔντε ταῖς περὶ τὰς δίκας φιλονεικίαις ἐδόκει μὲν ἑκάτερος ἑνὶ τῶν διαφορῶν ἀμύνειν, νικᾶν δὲ αὐτοῖν τὸν λόγῳ τῷ ἀδίκῳ ξυνιστάμενον ἐπαναγκες ἦν. οὕτω δὲ τὰ πλεῖστα χρημάτων αὐτοὺς τῶν ἀντιλεγομένων λῃΐζεσθαι. πολλοὺς μὲν οὖν ὅδε ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τοῖς αὐτῷ καταλέγων ἐπιτηδείοις ἐς τὴν ἐξουσίαν ἀνεβίβαζε τοῦ βιάζεσθαί τε, καὶ εἰς τὴν πολιτείαν ἐξαμαρτάνειν ἃ βούλοιντο. ἐπειδὰν δὲ πλούτου τὶ χρῆμα περιβεβλημένοι φανεῖεν εὐθὺς τὶ προσκεκρουκότες τῇ γυναικὶ διάφοροι ἦσαν. ὧν δὴ καταρχὰς μεταποιεῖσθαι πάσῃ προθυμίᾳ οὐδαμῆ ἀπηξίου. ὕστερον δὲ τὴν ἐς τοὺς ἀνθρώπους μεθεὶς εὔνοιαν, τὰ ἐς τὴν σπουδὴν τάραχος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐγίνετο. καὶ ἡ μὲν αὐτίκα εἰργάζετο αὐτοὺς ἀνήκεστα ἔργα, ὁ δὲ

ὁ δὲ δῆθεν οὐκ ἐπαισθανόμενος τῶν πραττομένων σύμπασαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν κτήσει ἀναισχύντῳ ἠσπάζετο. τούτοις τε ἀεὶ τοῖς μηχανήμασιν ἐν σφίσι μὲν αὐτοῖς ξυμφρονοῦντες, ἐς δὲ τὸ ἐμφανὲς στασιάζειν ποιούμενοι, διασθήσασθαί τε τοὺς ὑπηκόους, καὶ τὴν τυραννίδα βεβαιότατα κρατύνεσθαι ἔσχον. ἐπειδὴ οὖν ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, συγχεῖν ἅπαντα εὐθὺς ἴσχυσεν. ἃ γὰρ ἔμπροσθεν νόμῳ ἀπορρηθέντα ἐτύγχανεν, ἐς τὴν πολιτείαν εἰσῆγε. τά τε ὄντα, καὶ ξυνειθισμένα καθελὼν σύμπαντα ὥσπερ ἐπὶ τούτῳ κεκοσμημένος τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα, ἐφ' ᾧ ἅπαντα μεταλλάσσοι ἐφ' ἕτερον σχῆμα. ἀρχάς τε γὰρ μενούσας ἀνῄρει, τὰς δὲ οὐκ οὔσας ἐφίστη τοῖς πράγμασι, τούς τε νόμους, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταλόγους, ταὐτὸ τοῦτο ἐποίει, οὐ τῷ δικαίῳ εἴκων, οὐδὲ τῷ ξυμφόρῳ ἐς τοῦτο ἠγμένος, ἀλλ' ὅπως δὴ ἅπαντα νεώτερά τε, καὶ αὐτοῦ ἐπώνυμα εἴη. ἢν δέ τι καὶ μεταβαλεῖν ἐν τῷ παραυτίκα ἥκιστα ἴσχυσεν, ἀλλὰ τούτῳγε τὴν ἐπωνυμίαν τὴν αὐτοῦ ἔθετο. χρημάτων δὲ ἁρπαγῆς, ἢ φόνου ἀνθρώπων κόρον αὐτὸν οὐδεὶς ἔλαβε πώποτε. ἀλλ' οἰκίας μὲν παμπληθεῖς ληϊσάμενος εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἑτέρας ἐζήτει, προέμενος εὐθὺς τῶν βάρων τισὶν, ἢ ἀνοήτοις οἰκοδομίαις λειὰς τῆς προτέρας τὰ χρήματα. κατὰ μυρίους δὲ ἴσως λόγῳ οὐδενὶ ἀνελὼν ἐς πλειόνων ἄλλων ἐπιβουλὴν, αὐτίκα μάλα καθίστατο. εἰρήνης τοίνυν ῥωμαίοις οὔσης ἐς πάντας ἀνθρώπους, οὐκ ἔχων ὅστις γένηται τῶν φόνων ἐπιθυμίᾳ, πάντας βαρβάρους πρός τε ἀλλήλους ξυνέκρουε. τῶν δὲ οὔννων τοὺς ἡγουμένους ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς μετακαλῶν, χρήματα μεγάλα σφίσιν ἀτόπῳ φιλοτιμίᾳ προΐετο. φιλίας ἐνέχυρα δῆθεν τῷ λόγῳ ταῦτα ποιούμενος.

ὅπερ

Princeps verò tanquam inscius quid in illos gereretur, adiit impudenter vniuersæ substantiæ possessionem. His artibus re quidem inter se condictâ, sed palàm simularis dissidiis, ac subditorum animis in diuersum actis, tyrannidem sibi firmiùs asseruerunt. Potitus Imperio Iustinianus extemplò omnia miscere, quæ priscis legibus prohibita essent, in Rempublicam introducere; quæ consuetudine obtinuissent, hæc interdicere; quasi Imperatorium paludamentum induisset, vt aliam rebus faciem induceret. Nam statis Magistratuum formis, legúmque ac militarium ordinum abrogatis, alias inuexit non iure, non publico commodo adductus, sed vt omnia noua, & de suo nomine dicerentur. Rei, cuius statim abolendæ copia non fuisset, saltem suum indidit vocabulum. Sanguinis & auri nunquam sitim expleuit, sed ex opulentissimis pecuniosorum hominum domibus factis sibi manubiis, alios impetebat. Quas fortunarum rapinas illicò vel prodegit Barbaris, vel in insana ædificia insumpsit. Vesanis multorum cædibus pollutus, pluribus iam aliis parauit insidias. Tranquillam Romani cum exteris gentibus pacem habebant; hic sanguinario furore standi loco impatiens, omnes vndique Barbaros inter se commisit; & Hunnorum ducibus nulla occasione accersitis, immanes pecunias perditâ munificentiâ largitus fuit, amicitiæ, vt aiebat, causâ conciliandæ, firmandæque;

G quod

quod & ſub Iuſtino Principe factitatum ab eo iam diximus. Illi acceptâ pecuniâ alios duces, eorúmque cohortes ſollicitabant, qui in fines Imperij excurrerent populabundi, venum & ipſi pacem daturi, cui ſic eam mercari libitum eſſet. Hi ſtatim Romanorum vrbes deprædati ſunt, ſua nihilominus meriti apud Imperatorem ſtipendia. Poſt hos en tibi è veſtigio alios profligatæ gentis Romanæ populatores, qui actâ prædâ inſuper incurſionis mercedem conſequerentur à munificentiſſimo Principe. Et, vt paucis abſoluâ, nullum tempus intermiſerunt ab hiſce, quaſi in orbem redeuntibus rapinis & excurſionibus. Nam cùm multiplices horum eſſent Barbarorum Tribuni, atque ſtationes, bellum quaſi per manus tradebatur, ab immoderatis Auguſti largitionibus cœptum, nullo fine claudendũ. Semper enim à principio in orbem redibat; ita vt ſub id tempus nullus fuerit Romanorum locus, aut mons, aut ſpecus à prædis immune; quin multæ prouinciæ quinta & amplius oppreſſę ſint vaſtatione. Hæc mala ab his illata, necnon à Perſis, Saracenis, Sclaueníſque, & Barbaris aliis, à me ſuperioribus libris narrata ſunt; huc verò, vt iam præfatus ſum, illorum omnium cauſam reiicere, operæpretium fuit. Magnam profudit pecuniarum vim pro pace cum Choſroë ſtabilienda; at peruicaciùs ſuam ſecutus ſententiam, ſoluendi nullâ causâ fœderis autor fuit, omni ſtudio atque conatu in ſocietatem pertractis Alamundaro, & Hunnis, Perſarum ſociis

ὅπῃ αὐτὸν ἐῤῥήθη, καὶ ὑπὸ τὸν χρόνον τῆ ἰβηνιώνου βασιλείας πεποιηκέναι. ④ ὧν τὰ χρήματα κεκομισμένοι, τῷ ξυναρχόντων τινὰς ξυὼ τοῖς ἑπομένοις τοῖς αὐτῷ ἔπεμπον. καταθεῖναι δὲ ἐπὶ δεσμῆς γοῦν τῆ βασιλέως κελεύοντες, ὅπως μὴ αὐτοὶ τοῦ εἰρηνίου ἀπεμπολεῖν τῷ ταύτην ὠνεῖται λόγῳ ἑτέροις βουλομένῳ δυνατοὶ εἶεν. ⑤ οἱ μὲν αὐτίκα ληΐδα ποδίζον τε τοῦ ῥωμαίων ἄρχειν, καὶ ὅτι τι ἥσσον ἔμμισθοι τοῖς βασιλέως ἐγίνοντο. ἕτεροι δὲ μετ' ἐκείνους αὖθις ἐς τὸ λῃΐζειν δὴ ταλαιπώροις ῥωμαίοις καθίσαντο. καὶ μὴν τοῦ λείαν ἄθλατ' ἐφόδου τοῦ βασιλέως φιλοτιμίαν ἐδέχοντο. ὅτω τε ἄπορος ξυλλήβδην εἰπεῖν, ὅτι ἀνίεσθαι χαμηλὸν ἐκ τοιούτου πῆς ἦγον τε καὶ ἔφερον ἀπαξάπαντα. ἀρχόντων γὰρ εἰσὶ τοῖς βαρβάροις τάξις ξυμμορίαι πολλαὶ, ⑥ τοιήρχετο πόλεμος τὰ μὲν αἰτίαν ἐκ φιλοτιμίας ἀλογίστου λαβών, τὸ δὲ πέρας εὑρέσθαι ὅτου μὴ ἔχων, ἀλλ' ἐφ' ἑαυτὸν αὐτοκυκλούμενος τὰ πάντα αἰῶνα. διὸ δὴ χώρος μὲν πᾶς, ἢ ὄρος, ἢ σπήλαιον, ἢ ἄλλο τι τῶν ῥωμαίων γῆς ὑπὸ τὸ χρόνον τοῦτον αὐθημερὸν ὅτου μὴ ἔμεινε. χώραις δὲ πολλαῖς πλέον, ἢ πεντάκις ἀλῶναι συνέβη. καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα. ⑦ ὅσα τοῖς μήδων τε, καὶ Σαρακηνῶν, καὶ Σκλαβηνῶν, ⑧ αὐτῷ ⑨ τῷ ἄλλων βαρβάρων ξυνηνέχθη ἡμέρᾳ ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι διεληλύθη λόγοις. ἀλλ' ὅπῃ τοῦδε ἕνεκα λόγου ὑπεῖπον τοῦ αἰτίαν τῷ ξυμπεπλωκότων ἐνταῦθα μοι ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. καὶ χρυσοῦ μὲν κεντηναρίων πλῆθος ὑπὲρ τῆ εἰρήνης τοσόνδε, αὐτογνωμονήσας μὲν ὅτου μὴ λόγῳ αἰτιώτατος δὲ λελοιδῆ τὰς σπονδὰς γέγονεν. ἀλαμουνδάρου τε, καὶ ὕννους δὲ τοῦ πέρσας

ἐναντίον

ἐναπόνδους ἀπεδάζων τε, καὶ διαλεινόμενος ἑταιρίζεσθαι, ὅπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ἀπροκαλύπτως εἰρῆσθαι δοκεῖ. ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐκ τῶν στάσεων τε, καὶ πολέμων κακὰ ῥωμαίοις αὐήσειρε καὶ ἐρρίπτεν ἐν τοῦτο βελτιόστιλες αἵματος ἀνθρωπείου τὸ γλῶ πολλαῖς μηχαναῖς ἔμπλεων γίνεσθαι, καὶ χρήματα λητίζεσθαι πλείω, φόνον καὶ ἄλλον τῶν ὑπηκόων ἐπενοῦ πολλῶ τρόπῳ τῷδε. χριστιανῶν δόξαι ἀπόβλητοι πολλαὶ εἰσιν ἐν πάσῃ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ, ἅσπερ αἱρέσεις καλεῖν νενομίκασι, μοντανῶν τε, καὶ σαββατιανῶν, καὶ ὅσαις ἄλλαις πλανᾶσθαι αἱ τῶν ἀνθρώπων εἰώθασι γνῶμαι, τούτους ἀπάσας δόξαν τὸ παλαιὸν ἐκέλευε μεταπίπτειν· ἀλλά τε ἀπειλήσας ἀπειθοῦσι πολλά, καὶ τοῖς οἴκοις ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ξυγγενέσι, μηκέτι ἐπιτρέπειν οἷόν τε εἶναι. τούτων δὴ τὰ ἱερὰ τῶν αἱρετικῶν καλουμένων, καὶ διαφερόντως οἵπερ ἡ ἐξ ἀρείου ἴσκησε δόξα πλοῦτον τινὰ εἶχεν ἀκοῆς κρείττω. ὅτε γὰρ ἡ σύγκλητος βουλὴ ξύμπασα, οὔτέ τις ἄλλη μεγίστη μοῖρα τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς τοσαύτην εἰκάζεσθαι τοῖς δὴ τοῖς ἱεροῖς ἔχει. καὶ μὴν λιά τε γὰρ αὐτοῖς χρυσᾶτε, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ξυγκείμενα ἐκ λίθων ἐντίμων, ἀμύθητά τε καὶ ἀναριθμήτα λῷ. οἰκίαι τε καὶ κῶμαι παμπληθεῖς, καὶ χώρα πολλὴ πανταχόθι τῆς γῆς, καὶ ὅση ἄλλη πλοῦτος ἰδέα ἐστί τε καὶ ὀνομάζεται ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις. ὅτε δὴ τοῖς αὐτὰ τῶν πώποτε βασιλευόντων ὀχλήσοντι. πολλοί τε ἀνθρωποι, καὶ ταῦτα δόξης ὄντες ὀρθῆς τῇ τῶν σοφωτέρων ἐπιτηδεύματα ἐφασκον ἐνθένδε αἰεὶ δὴ βίου τὰς ἀφορμὰς εἶχον. τούτων μὲν οὖν τῶν ἱερῶν πρῶτον τὰς οὐσίας δημοσιώσας ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφείλετο ξαπίνης τὰ χρήματα πάντα.

ἐξ ὧν

sociis ac fœderatis, quod opportuno loco apertè dixisse mihi videor. Eo fermè tempore, quo seditiones & bella in Romanorum perniciem excitauit, vt omnibus Prouinciis diuersis artibus humano sanguine completis, opimiora spolia reportaret, alias ita excogitauit subditorum clades. Sunt in vniuerso Romano Imperio complures Christianorum sectæ minimè probatæ, quas Hæreses vulgò dicunt, Montanistarum, Sabbatianorum, aliorúmque complurium, quæ mentes hominum transuersas agunt. Hos omnes priori sententia decedere iussit, proteruis tum alia minatus, tum & ne liberis, aut propinquis bona relinquerent interdicens. In horum, quos vocant, Hæreticorum phanis, ac iis præsertim, in quibus Arij secta celebraretur, opes recondebantur planè suprà quàm credibile cuiquam sit. Neque enim Senatus vniuersus, aut alia Romani præcipua pars Imperij de diuitiis cum his delubris conferri potest. Nam iis omnibus erat sacra supellex ex auro, argentóque, pretiosis lapidibus omni opulentia & copia maior; domus & pagi refertissima; possessiones vbique gentium, & si quid aliud est mortalibus opum genus; vtpote quibus nemo Principum aliquando molestiam intulisset. Quin & multis rectæ sententiæ hominibus per occasionem artis & instituti necessaria ad vitam inde suppeditata sunt. Horum ergo templorum publicata bona prædæ fuerunt Iustiano Augusto.

Vide Notas.

Vide Notas.

Exinde vitæ vsus quamplurimis præcluſus. Huc atque illuc palantes alij obuium quemque patriam cogebant mutare ſententiam. Id homines agreſtes impium rati, ſuadentibus hæc ſeſe opponere deliberant; ſed à ſeditionum popularibus paſſim mactati, alij ſuperſtitiosâ & inſanâ religione ſibi manus intulerunt; pars occupatâ fugâ patrio ſolo ſeſe populatim eiecit: qui erant in Phrygia Montani ſectatores, templis in quæ ſe coëgerant, occluſis atque ſuccenſis, vnà cum iis temerè conflagrarunt. Atque ex hoc tempore vbique in Romano Imperio fugæ, cædéſque. Lege hac latâ etiam in Samaritas ingens Palæſtinam tumultus peruaſit. Qui ergo vel Cæſareæ apud nos erant, vel in vrbibus aliis, indignum rati ſi pro inſano dogmate ſubirent incommoda, Chriſtianorũ nomine, quod in promptu erat, cum ſuo permutato, hac ſpecie legis diſcrimen euitarunt; etſi quibus mens erat bona, ij à fidelium ſententia non abhorruerint. Verùm pars maior indignè ferentes, quod præter voluntatem lege coacti eſſent auitam religionem deſerere, illicò ad Manichæos, & quos vocant Polytheos, defecerunt. At Agreſtes agmine facto in Cæſarem arripiunt arma, deſignatóque ſibi Imperatore Sabari filio Iuliano prædone, manus cum milite conſerunt; pugnatúmque Marte aliquandiu incerto eſt: demum prælio victi cum Iuliano duce cõtrucidati ſunt, deletis, vt

ἐξ ἑ τῆς πολλοῖς ἀποκεκλεῖϑϛ τὸ λοιπὸν ϗ βίϐ σωίεϐη. πολλοὶ ϳ̃ ϐὐϑὶς παντάχόσε ϖϐειόντες ϐλόξης τ̃ πατείου ϐδὺ ϖϐαπίπτοντας ἰϖάγκαζον μεταβάλλεϑϛ. ἅπᾶς ἐπεὶ ἀνϑρώποις ἀγεϱίκοις ἐχ ὅσια ἔδοξεν εἶναϛ τῆς ταῦτα ἐπαγγελλϐσιν ἀντιϖαλεῖν ἄπϖλες ἔγνωσαν. πολλοὶ μὲν ἓν ϖϐὸς τῇ σασιωτῇ διεφϑείϱοντο. πολλοὶ ϳ̃ ϵ σφᾶς αὐτὶς διεχῆσπον ϐὐσεϐεῖν μάλισα ὑπὸ ἀϐελτηϱείας οἰόμϵνοι, ϵ αὐτῇ ὁ μὲν πλεῖϛ ὅμιλ ϖῆς τ̃ πατϱῴας ἐξισάμϵνοι ἔφϐυϱον. μονῆϖοὶ ϳ̃ οἱ ἐν Φϱυγίᾳ καλώκλεῖ, σφᾶς αὐτὶς ἐν ἱεϱῆς τῆς σφελέϱοις καθειϱξαντες τύϖις τε ϐδὺ νεὼς αὐτίκα ἐμπῖπϖπον, ξυνδιεφθάϱησαν ἐδενὶ λόγῳ. πᾶσα τε ἀπ᾽ αὐτ̃ ἡ ῥωμαίων ἀϱχὴ φόνϐ τε ἰῷ ϵ φυγῆς ἔμπλεως. νόμϐ ϳ̃ ἓ τοιύτϐ ϵ ἀμφὶ ϐδὺ Σαμαϱείτας αὐτίκα τεθέν ϖ̃ ϗ παλαισίνῃ καλέλαϐεν. ὅϑι μὲν οὖ ἐν τε καισαϱείᾳ τῇ ἐμῇ, ϗ̀ν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὦκεν, ϖϐαφαῦλον ἡγησάμϵνοι κακοπάϑειαν ἵνα ὑπὸ ἐς αὐοήτϐ φέϱεϛ ϐλόϳμαλ ϖ̃, ὄνομα χϱεσιανῶν ἓ σφίσι παϱόν ϖ̃ αὐταλλαξάμϵνοι τῷ ϖϐοχήμαλι τύτῳ τ̃ ἐπ ἓ νόμϐ ἀποσείσαϛ κίνδωνον ἴχυσαν. ϗ̀ αὐτῇ ὅϑις μὲν τι λοϑισμῷ ϵ ἀπιϗείας μετιῶ, πῖσοὶ εἶναϛ τὰ ἐς δόξαν πῆνδε ἐδαμῇ ἀπιξίεν. οἱ μὲν τοι πλεῖσοι ὥσπεϱ ἀγανακτιῶντες, ὅτι δὴ ἐχ ἑκόσιοι, ἀλλὰ τῷ νόμῳ ἰϖαϑασμένοι δόγμα τὸ πάτϱιον μετεϐάλλοντο, αὐτίκα δὴ μάλα ἀπὶ τε μανιχαίϐϛ, ϵ ϐδὺ καλϐμϵνους πολυθέους ἀπέκλιναν. ④ ἳ γεωϱγοὶ ξύμπϖλες ἀθϱόοι γεγωνημϵνοι ὅπλα αὐταίϱϵν βασιλεῖ ἔγνωσαν, βασιλέα σφίσι τῆς πνὰ λησῶν ϖϐοϐε-

βλημϵνοι, ἰϐλιανὸν ὄνομα. Σαϐάϱϵϳ ὑόν. ϗ̀ χϱόνον μὲν τινα τῆς σϱαλιώταις ἐς χεῖϱας ἐλθόντες, αὐτεῖχον. ἔπειτα ϳ̃ ἡττηθέντες τῇ μάχῃ διεφθάϱησαν ξυὺ τῷ ἡγεμόνι. ϗ̀ λέγον

καὶ λέγοντ) μυριάδες ἀνθρώπων δέκα ἐν τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπολωλέναι. καὶ χώρα ἡ πάσης γῆς ἀγαθὴ μάλιστα ἔρημος γεωργῶν ἀπ' αὐτοῦ γέγονε. τοῖς τε τῶν χωρίων κυρίοις χριστιανοῖς οὖσι, τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐς μέγα κακὸν ἐτελεύτησεν. ἀναγκαῖον γὰρ γέγονε σφίσιν οὐδὲν ἐνθένδε μετακομιζομένοις, φόρον τὸν ἐπέτειον ἁδρόν τινα ὄντα ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα βασιλεῖ φέρειν. ἐπεὶ οὐδεμία φειδὼ ἡ τοῦ ἔργου τούτου ἐντροπὴ γέγονεν. ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας καλουμένους τὸν δίωξιν ἦγεν αἰκιζόμενός τε τὰ σώματα, καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ὅσοι τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος δῆθεν μεταλαχεῖν ἔγνωσαν τῷ * τὸν παρόντα σφίσιν ἐκκρούοντες, οὗτοι δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς καὶ θυσίαις, καὶ ἄλλοις οὐχ ὁσίοις ἔργοις ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἡλίσκοντο. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς χριστιανοῖς εἰργασμένα ἐν τοῖς ὄπισθέν μοι λόγοις λελέξετ). μετὰ δὲ καὶ τὸ παιδεραστεῖν νόμῳ ἀπεῖργεν, οὐ τὰ μετὰ τὸν νόμον διερευνώμενος, ἀλλὰ τοὺς πάλαι ποτὲ ταύτῃ δὴ τῇ νόσῳ ἁλόντας. ἐγίνετό τε ἡ ἐς αὐτοὺς ἀποστροφὴ οὐδενὶ κόσμῳ. ἐπεὶ καὶ κατηγόρου χωρὶς ἐπράσσετο ἡ ἐς αὐτοὺς τίσις, ἑνός τε ἀνδρὸς, ἢ παιδὸς λόγος, καὶ τούτου δούλου ἂν οὕτω τύχοι, καὶ ἀκουσίου μαρτυρεῖν ἐπὶ τὸν κεκτημένον ἀναγκασθέντος, ἔδοξεν εἶναι ἀκριβὴς ἔλεγχος. τοὺς τε οὕτως ἁλισκομένους, τὰ αἰδοῖα περιῃρημένους ἐπόμπευον. οὐκ ἐς πάντας μέντοι τὸ κακὸν κατ' ἀρχὰς ἤγετο. ἀλλ' ὅσοι ἢ πράσινοι εἶναι, ἢ μεγάλα περιβεβλῆσθαι χρήματα ἔδοξαν, ἢ ἄλλό τι προσκεκρουκότες ἐτύγχανον. καὶ μὴν καὶ τοῖς μετεωρολόγοις χαλεπῶς εἶχον. διὸ δὴ αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τοῖς κλέπταις τεταγμένη ἀρχὴ ἠκίζετό τε ἀπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας, καὶ ξαίνουσα

vt ferunt, eo conflictu centenis hominum millibus. Agris verò omnium longè feracissimis à cultoribus iam tum destitutis, magnam acceperunt ex ea re iacturam Christiani possessores, quibus opus fuerit nullis terræ bonis repositis, annuum Imperatori vectigal, & quidem insigne singulis quibusque pendere annis; exactione nullo humanitatis modo imperata. Hoc facto, iam in Gentiles sæuitiam conuertit, quà cæsis corporibus, quà fortunis direptis; quorum qui nomina Christo dederunt, vtpote qui per speciem malorúmque vitandorum id causâ fecissent, tandem inter libamina, & sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt. Quæ verò in Christianos ipsos commisit, infrà dicturi sumus. Post hæc turpes puerorum amores lege vetuit; non à lege lata, sed iam diu antea ea labe notatos iudicio arcessens, nullò prorsus decoro in eos facta animaduersione. Hos nemine quęstionem ferente mulctauit vnico teste viro, vel puero, eóque sæpenumero seruo, etiam inuito, & in dominum coacto dicere testimonium; sic enim de causa videbatur liquere. Cuius criminis qui rei agerentur, pudendis truncati publicè ludibrio erant; licèt initio non omnibus hæc seueritas, sed iis adhiberetur qui vel Prasinæ factioni studerent, vel magnis copiis affluentes celebrarentur, vel essent apud Principem in offensa. Astrologos iniquo patiebatur animo; hos namque qui latrociniis vindicandis præerat Magistratus, alioqui senes,

& bonæ frugi homines, Camelis per vniuersam Vrbem infami sanè spectaculo vexit, cæcidítque humeris, hoc illis obiecto dũtaxat, quod astrorum scientiæ periti, ea in vrbe degerent. Quare frequens hominum multitudo non ad Barbaros dilabebatur modò, sed ad longè dissitas ab orbe Romano nationes. In singulis quibusque Prouinciis ac ciuitatibus plerosque vidisses conuenas, qui latendi causâ in alienas vrbes vltrò commigrassent, patriâ quasi post hostilem deuastationem desertâ. Qui ergo Byzantij, vel aliis in vrbibus opulentiores è Senatoribus essent, sic à Iustiniano ac Theodora de bonis omnibus deturbati sunt; Senatores verò vt ab iisdem emungi fortunis potuerint, iam dico. Zeno Anthemij nepos eius qui pridem in Occidente imperium obtinuerat, Byzantij tum erat; hunc de industria designatum Ægypti Præsidem in Prouinciam dimiserunt. Nauigio iam pretiosissimis opibus onusto, discessum ille ducebat in dies, immanémque argenti vim, aurea vasa gemmis, smaragdis, magníque pretij lapillis distincta in nauim conuexerat. Illi persuadent nonnullis, qui Zenoni haberentur fidissimi, vt auro quamprimùm egesto, ignem in imam nauim iniiciant; Zenoni verò nuncient, casu conceptâ flammâ in nauigio opes periisse. Non ita multo pòst Zeno repentè

καὶ ξαίνουσα τῇ νῶτα πολλοὺς ἐπὶ καμήλων φερομένους ἐπόμπευον ἅπασαν τὴν πόλιν γελοίας τε καὶ ἄλλως ἐπιεικεῖς ὄντας, ἄλλο αὐτοῖς ἐπικαλεῖν οὐδὲν ἔχουσα, πλὴν γε δὴ ὅτι σοφοὶ τὰ μάλιστα τοῦ ἀστέρας ἐν τούτῳ χώρῳ ἐβούλοντο εἶναι. ἔφυσαν τίνων ἀνθρώπων διωκὴς ὁμιλῶ πολὺς, οὐκ ἐς βαρβάρους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς τὰς μακρὰν ὡκισμένους ῥωμαίους. ἰὼν τε ἰδεῖν ἐν χώρᾳ τε ἀεὶ καὶ πόλει ἑκάστῃ, οὗ πλείστους ξένους. τὸ γὰρ διαλαθεῖν ἕνεκα, γῆς τε πατρίδος τὴν ἀλλοτρίαν ἠλλάξαντο αὐτεπαγῶς ἕκαστοι, ὥσπερ τε πατρίδι αὐτοῖς ὑπὸ πολεμίων ἁλούσης. τὸν μὲν οὖν πλοῦτον τῶν εὐδαιμόνων εἶναι δοκούντων ἐν Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἑκάστῃ, μετά γε τῶν ἐν τῷ συγκλήτῳ βουλῆς τεθρίπποις οἵπερ εἰρηνῇ ἰουστινιανοῦ τε, καὶ θεοδώρᾳ λιτανάμενοι ἔχον. ὅπως ἢ καὶ οὗτοι ἐν βουλῆς ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα πάντα ἴσχυσαν αὐτίκα δηλώσω. ἰῶν τις ἐν Βυζαντίῳ ζωΐων ὄνομα, ἐκείνου αὐθεμίου ἰωνὸς, ὅσπερ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ τὴν βασιλείαν τὰ πρότερα ἔσχεν. τοῦτον δὴ ἐξεπίτηδες ἄρχοντα ἐπ' αἰγύπτῳ καθησταμένοι ἔσελλον. ἀλλ' ὁ μὲν χρημάτων τὸ πλοῖον τῶν τιμιωτάτων ἐμπλησάμενον, τὰ ἐς τὴν ἀναγωγὴν διετείνετο. ἦσαν γὰρ ἀπὸ σταθμός τε ἀργύρου ἀναρίθμητον, καὶ χρυσώματα μαργάροις τε, καὶ σμαράγδοις καλλωπιζόμενα, καὶ λίθοις ἄλλοις τιούτοις ἐντίμοις. ⓐ ὃ πινὰς ἀναπείσαντες τῶν οἱ πιστοτάτων εἶναι δοκούντων, τὰ μὲν χρήματα ἐνθένδε ὅτι τάχιστα ἐκφορήσαντες, πῦρ δὲ ἐν κοίλῃ νηῒ ἐμβεβλημένοι τῷ ζωΐνι ἀπαγγέλλειν ἐκέλευον ὑπὸ ταυτομάτου τινὸς φλόγα ἐν τῷ πλοίῳ ξυνεσχέθαι, καὶ διολωλέναι τὰ χρήματα. χρόνῳ δὲ ὕστερον ζωΐνος, μὲν

μὲν ἐξαπιναίως ἀπογενέσθαι ξυνέπεσεν, αὐτοὶ δὲ κύριοι τῆς οὐσίας εὐθὺς ἅτε κληρονόμοι γεγόνασι. διαθήκην γάρ τινες προὔφερον ἥνπερ, οὐ παρ' ἐκείνου ξυγκεῖσθαι διατεθρύλλητο. καὶ τατιανοῦ τε καὶ δημοσθένους, καὶ τῆς ἱλαρᾶς τρόπῳ τῷ ὁμοίῳ σφᾶς αὐτοὺς κληρονόμους πεποίηντο. οἵπερ τάτε ἄλλα, καὶ τὸ ἀξίωμα πρῶτοι ἔνγε ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἦσαν. τινῶν δὲ οὐ διαθήκας, ἀλλ' ἐπιστολὰς διεσκευασμένοι, τὴν οὐσίαν ἔσχον. οὕτω γὰρ διονυσίου τε κληρονόμοι γεγόνασιν, ὃς ἐν λιβάνῳ ᾤκει, καὶ ἰωάννης τοῦ βασιλείου παιδὸς ὃς ἐπιφανέστατος μὲν ἐδεσηνῶν ἐγεγόνει πάντων. βίᾳ δὲ πρὸς βελισσαρίου ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐνδέδοτο τοῖς πέρσαις, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐῤῥήθη. τοῦτον γὰρ τὸν ἰωάννην ὁ μὲν χοσρόης οὐκέτι ἠφίει, ἐπικαλῶν ῥωμαίοις ἠλογηκέναι τὰ ξυγκείμενα πάντα, ἐφ' οἷς αὐτῷ πρὸς βελισσαρίου δοθεὶς ἐτύγχανεν, ἀποδίδοσθαι μέντοι ἅτε δορυάλωτον γεγονότα ἠξίου. ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς μάμμη, περιοῦσα γὰρ ἐτύγχανεν ἔτι τὰ λύτρα παρεχομένη οὐχ ἧσσον ἢ δισχιλίας λίτρας ἀργύρου τὸν υἱωνὸν ὠνήσεσθαι ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ λύτρα ταῦτα ἐς δάρας ἦλθε, μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὸ συμβόλαιον, γενέσθαι οὐκ εἴα, ὡς μὴ ἐς οὗτος βαρβάρους εἰπὼν ὁ ῥωμαίων κομίζητο πλοῦτος. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον τῷ μὲν ἰωάννῃ νοσήσαντι ξυνέβη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπιτροπεύων ἐπιστολὴν ἀναπλάσας τινὰ, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἅτε φίλον οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν τὸν ἰωάννην γράψαι ὡς οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἴη εἰς τὸν βασιλέα τὴν οὐσίαν ἐλθεῖν. πάντων δὲ τῶν ἄλλων τὰ ὀνόματα καταλέγειν οὐκ ἂν δυναίμην ὧνπερ αὐτόματοι κληρονόμοι γεγένηντο.

repentè vita concessit; illi statim bonorum possessionem quasi hæredes adeunt productis tabulis, quas ab eo minimè confectas fama erat. Hac eadem arte Tatiani se factitarunt hæredes, Demosthenis item ac Hilaræ, qui tum rebus aliis, tum dignitate primas tenerent in Senatu Romano. Aliorum non tabulis, sed confictis epistolis substantias inuaserunt, sic hæredes ipsi Dionysij eius qui degebat ad Libanum; & Ioannis Basilij filij, Edessenorum omnium præclarissimi, qui, vt aliis libris narraui, à Belisario Persis datus est obses inuitus. Certè Chosroës causatus neglectas à Romanis conditiones, quibus Ioannem Belisarius vadem dederat, illum negabat reddendum, nisi qua lege captiui solent. Quare Ioannis Auia etiam tum superstes bis mille argenti pondo redimendo nepoti persolutura credebatur. Pretium id Daram conuectum vbi Cæsar accepit, pacisci cum Barbaris vetuit, ne ad eos, inquit, veniant Romanorum opes. Inter hæc Ioannes morbo languit, periítque; tum Daræ Præfectus Ioannis ad se velut amicum nuperam simulat epistolam, qua Principem & suæ substantiæ hæredem scriberet, & eam sibi esse mentem extremam. Sed planè difficile memoratu est, quot hominum sese vltroneos hæredes instituerint.

Nam

ἀλλὰ

Nam antequam ſeditio exiſteret, Victoriatorum diuitum ſibi bona ſingulatim legerunt; at vbi illi erupêre, tum enimverò omnium ferè ordinis Senatorij aceruatim facultatibus publicatis, ex iis totam ſupellectilem, & optima quæque prædiorum pro arbitratu occuparunt; decumana verò quæ grauiſſimis tributis ſoluendis obnoxia eſſent, quadam humanitatis ſpecie reddiderunt poſſeſſoribus; qui cùm à vectigalium collectoribus vrgerentur, & perpetuò æris alieni fœnore opprimerentur, inuiti, retardata morte, vitam trahebant. Quamobrem & mihi, & mei ordinis pleriſque hi nunquam homines viſi ſunt, ſed pernicioſi Dæmones, & funeſtæ hominum peſtes, qui in commune conſuluerint, vt omnes hominum nationes, atque negotia facilè, citóque perditum irent, eóque humanas induti formas, quaſi ſemihomines furiæ, ſic vniuerſum terrarum orbem conuulſerint. Id & aliunde coniicere eſt, & ſcelerum immanitate, qua longè multúmque ſuperant Dæmones mortalium conatus. Nam multi licèt prioribus ſæculis extiterint homines vel natura, vel euentu præter modum formidabiles, qui vrbes, prouincias, nonnulláſque regiones peſſumdederint; nullus tamen, vt iſti, funditus hominum genus, atque vniuerſum terrarũ orbem quiuit euertere. In quorum ſanè conſiliis miniſtram ſe præbuit fortuna ad mortalium perniciem; quandoquidem ſub id tempus, vt ſtatim narrabo, & terræ motibus, & peſtilentiis, & flu

ἀλλὰ μέχρι μὲν οὖν ἡ τοῦ νίκα καλουμένη στάσις ἐγένετο, κατὰ μιὰν διαλέγεσθαι τὰς τῶν εὐδαιμόνων οὐσίας ἠξίουν, ἐπεὶ δὲ ταύτην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐῤῥήθη γενέσθαι ξυνέβη, τότε δὴ ἀθρόας εἰπεῖν σχεδόν τι ἁπάντων τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὰς οὐσίας δημοσιώσαντες, τὰ μὲν ἔπιπλα πάντα, καὶ τῶν χωρίων ὅσα κάλλιστα ἦν ἧπερ ἐβούλοντο διεχείρησαν. ἀπολέξαντες δὲ τὰ φόρου πικροῦ τε καὶ βαρυτάτου ὑποτελῆ ὄντα, φιλανθρωπίας προσχήματι τοῖς πάλαι κεκτημένοις ἀπέδοντο. διὸ δὴ πρὸς τε τῶν φορολόγων ἀγχόμενοι, καὶ ἀποκναιόμενοι τόκοις ὀφλημάτων ἀειῤῥύτοις τισὶ δυσθανατοῦντες, ἀκούσιοι διεβίωσαν. διὸ δὴ ἐμοί τε καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν οὐδὲ πώποτε ἔδοξαν οὗτοι ἄνθρωποι εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοι τινὲς, καὶ ὥσπερ οἱ ποιηταὶ λέγουσι βροτολοιγοὶ ἤστην. οἱ δὴ ἐπὶ κοινῆς βουλευσάμενοι ὅπως ἅπαντα ἀνθρώπεια γένητε, καὶ ἔργα ὡς ῥᾷστα, καὶ τάχιστα διαφθείρειν ἱκανοὶ εἶεν, ἀνθρώπειόν τε ἠμπέσχοντο σῶμα, καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγενημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξύμπασαν τὴν οἰκουμένην κατέσεισαν. τεκμηριώσῃ δ' ἄν τις τὸ τοιοῦτο πολλοῖς τε καὶ ἄλλοις, καὶ τῇ τῶν πεπραγμένων δυνάμει. τὰ γὰρ δαιμόνια τῶν ἀνθρωπείων ξυμβαίνει πολλῷ τῷ διαλλάσσοντι διακεκρίσθαι. πολλῶν ἀμέλει γεγονότων ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώπων, τύχῃ, ἢ φύσει φοβερῶν ἐς τὰ μάλιστα, οἱ μὲν πόλεις, οἱ δὲ χώρας, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτο καθ' αὑτοῦ ἔσφηλαν. ὄλεθρον δὲ ξυμπάντων ἀνθρώπων ξυμφοράς τε γῆς τῆς οἰκουμένης ἁπάσης οὐδεὶς ὅτι μὴ οὗτοι ἄνθρωποι ἐργάζεσθαι ἱκανῶς ἔσχον. ὧν δὴ καὶ ἡ τύχη ὑπουργεῖ τῇ γνώμῃ συγκατεργαζομένη τῶν ἀνθρώπων διαφθορὰν. σεισμοῖς τε γὰρ καὶ λοιμοῖς, καὶ ὑδά

καὶ ὑδάτων ποταμῶν ἐπιῤῥοαῖς, ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον πλεῖστα διολωλέναι τετύχηκεν, ὡς μοι αὐτίκα λελέξεται. οὕτως οὐκ ἀνθρωπείῳ, ἀλλ' ἑτέρῳ σθένει τὰ δεινὰ ἔπρασσον. λέγουσι δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα φάναι τῶν ἐπιτηδείων τισὶν, ὡς οὐ Σαββατίου τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς, οὐδὲ ἀνθρώπων τινὸς υἱὸς εἴη. ἡνίκα γὰρ αὐτὸν κύειν ἔμελλεν ἐπιφοιτᾷν αὐτῇ δαιμόνιον οὐχ ὁρώμενον, ἀλλ' αἴσθησιν τινὰ ὅτι δὴ πάρεστιν αὐτῇ παρασχὸν, ἅτε ἄνδρα γυναικὶ πλησιάσαντα, καθάπερ ἐν ὀνείρῳ ἀφανισθῆναι. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων τε πόῤῥω που τῶν νυκτῶν, καὶ ξυγγινομένων ἐν παλατίῳ δηλονότι, οἷσπερ ἐν καθαρῷ ἡ ψυχὴ εἴη, φάντασμά τε θεάσασθαι δαιμόνιον ἄηθες σφίσιν ἀντ' αὐτοῦ ἔδοξαν. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν ἄφνω μὲν αὐτὸν θρόνου τοῦ βασιλείου ἐξαναστάντα, περιπάτους ἐνταῦθα ποιεῖν. συχνὸν γὰρ καθῆσθαι οὐδαμῆ εἴθιστο. τῆς δὲ κεφαλῆς ἐν τῷ παραυτίκα τῷ ἰουστινιανῷ ἀφανισθείσης, τὸ ἄλλο οἱ σῶμα τούτους δὴ οὗτοι διαύλους ποιεῖν δοκεῖν. αὐτόν τε ἅτε οἱ τῶν περὶ τὴν θέαν ὡς ἥκιστα ὑγιαινόντων ἀσχάλοντα, καὶ διαπορευόμενον ἐπὶ πλεῖστον ἑστάναι. ὕστερον μέν τοι τῆς κεφαλῆς τῷ σώματι ἐπανηκούσης τὰ τέως λειπόμενα οἴεσθαι παρὰ δόξαν ἀναπιμπλάναι. ἄνθρωπος δὲ παρεστάναι οἱ καθημένῳ, ἔφη. ἐκ δὲ τοῦ αἰφνιδίου τὸ πρόσωπον οἱ κρεάτι ἀσήμῳ ἰδεῖν ἐμφερὲς γεγονός. οὔτε γὰρ ὀφρῦς, οὔτε ὀφθαλμοὺς ἐπὶ χώρας τῆς αὐτῶν ὄντας. οὔτε ἄλλό τι τὸ παράπαν ἔφερε γνώρισμα. χρόνου μέν τοι αὐτῷ τὸ σχῆμα τῆς ὄψεως ἐπανῆκον ἰδεῖν. ταῦτα οὐκ αὐτὸς θεασάμενος γράφω, ἀλλὰ τῶν τότε θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας. λέγουσι δὲ καὶ μοναχόν τινα τῷ θεῷ ἐς τὰ μάλιστα φίλον πρὸς τῶν αὐτῷ γῆν τὴν ἔρημον

ξυνοι

& fluminum eluuionibus tot acciderunt vastationes, vt illa etiam ab his non humana vi facta videantur. Certè Iustiniani matrem nonnullis ex necessariis narrasse ferunt, hunc non Sabbatij coniugis, aut hominum cuiuspiam esse sobolem; sed eo grauida antequam esset, quandam Genij speciem ad se ventitasse, quæ non ad visum, sed ad contactum se præberet, accubarétque sibi, & quasi maritus se coniugem iniret, denique veluti per insomnium euanesceret. Quidam à cubiculis, quibus purior esset animus, dum nocte concubia Iustiniano præstò erant, sibi visi sunt insolentem pro illo Genij laruam videre. Ex his alter affirmabat, repentè Iustinianum regia sella excitum obambulatum ire (nam considere diutiùs nunquam consueuerat) tum capite illi subitò in auras resoluto, reliquo corpore illas conficere deambulationes; se verò ea re stupente, hærentéque diu, & suis tanquam infirmis, & minimè ad visum fidelibus oculis succensente, tandem inopinatò ad corporis compagem caput rediisse. Alter adstare se Iustiniano sedenti commemorabat, cui facies illicò in carnem vertebatur informem, nullis superciliorum, nullis oculorum extantibus suo loco vestigiis, nulla denique vera imagine; nec diu pòst quædam submitti simulacra vultus conspexisse. Scribo non quę ego viderim, sed quæ vidisse se alij mihi seriò affirmarint. Illud quoque narrant, Monachum Deo insigniter gratum, persuasum ab his, qui secum idem colerent

H solitu

solitudinis contubernium, venisse Byzantium causam acturum gentium finitimarum, quibus per vim ac nefas erant res afflictissimæ. Eò vbi peruenit, facilem ad Imperatorem aditũ reperisse; sed vt ad illum penetrandum fuit, è limine actutum retulisse pedem, ac retrorsum prima via redeuntem, ab Eunucho admissionali, atque adstantibus magnopere rogatum, vt vltrà ire pergeret; illum vesano simile nihil respondentem ad contubernij se inde tugurium surripuisse. Sociis verò facti causam quæritantibus, apertè fassum, in regia Dæmonum principem residentem in solio vidisse, quem nec adire, nec rogare quicquam esset animus. Equidem nescio cui non dirum, & furiale caput is videretur, qui licèt Veneris perditè studiosus, nunquam potus, cibi, vel somni se expleuerit satietate; sed vtcumque degustatis ferculis intempesta nocte regiam obambularet. De Theodora cùm adhuc erat in scena, eius amasij ferunt, nocturnos lemures in fornicem irrumpentes, inde se abegisse, vbi multam noctem cum illa traherent. Saltatricula Venetorum Antiochensium, cui & nomen Macedonia fuit, & magna apud Iustinianum autoritas (quippe quem litteris etiam num Iustino Principe ad necem optimatum Orientis, & eorumdem proscriptionẽ bonorum pro sua libidine facilè impelleret) ex Ægypto & Africa venientem Theodoram salutans,

ξωοικοιώτων ἀναπειθέντα σαλιῶαι μὴ ἐς βυζάντιον τῆς ἄλγισα σφίσιν ἐνῳκημένοις ἐπαμυνῆναι, βιαζομένοις τε, καὶ ἀδικουμένοις αὐτοῖσα. ἐνταῦθα ὃ ἀφικόμενον, αὐτίκα εἰσόδου τοῦ θεοῦ τὸν βασιλέα τυχεῖν. μέλλοντα δὲ εἴσω παρ' αὐτὸν ἰέναι, ἀμεῖψαι μὲν τὸν ἐκεῖσε ἐσόδον θαλέρῳ τῷ ποδὶ, ἐξαπίνης ὃ ἀναποδίζοντα, ὀπίσω ἰέναι. δυνοῦχον μὲν οὖν τὸν εἰσαγωγέα, καὶ οὐ τῆδε παρεόντας πολλὰ τὸν ἄνθρωπον λιπαρεῖν ὑπερθεν βαίνειν. τὸν δὲ οὐδένα δυποκείναμένον, ἀλλὰ καὶ θεραπαίνῃ ἐοικότα, ἐς τὸ δωμάτιον, ἔνθα καλέλυε γεγονότα, τῷ τε οἱ ἑπομένων ἀναπυθανομένων ὅτου ἕνεκα ταῦτα ποιοίη, φάναι λέξαι αὐτὸν ἄπορις, ὡς τῷ δαιμόνων τὸν ἄρχοντα ἐν τῷ παλατίῳ ὑπὸ θρόνου καθήμενον ἴδοι. ᾧ δὴ ξυνηνέχθη, ἢ τι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖσθαι, οὐκ ἂν ἀξιοῖν. πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν ὅδε ὁ αὐτὸς δαίμων τῆς ἀλιτηρίου εἶναι, ὅς γε πολλοῦ, ἢ σιτίων, καὶ ὕπνου εἰς κόρον ἀνέπαυτο ἦλθε. ἀλλ' ἀμφοτέρωθεν τῷ θεατρευόντων δυσαμένῳ, ἀεὶ νύκτωρ ἐπιήρχετο τὰ βασίλεια, καθάπερ ἐς τὰ ἀφροδίσια δαιμονίως ἐπιστάμενος. λέξαι δὲ καὶ τῆς θεοδώρας ἐραστῶν τινὲς ὑπνοῦντα ὑπὸ τὸ σκηνῆς ὠδῆς, νύκτωρ τὶ αὐτῆς ὑποσκῆψαν δαιμόνιον, ἐξελάσαι τοῦ δωματίου, ἵνα δὴ σὺν αὐτῇ ἐνυκτέρευον. ὀρχησεὶς δέ τις μακεδονία ὄνομα ἐγεγονὼ τῆς ἐν αὐτοχθόσι βενέτοις, δημάμιν ἐπιβεβλημένη πολλῶ. γράμματα γὰρ ἰσπινιστῶν γράψασα ἔπι ἰσπινιστῶν διοικημένῳ τὴν βασιλείαν, ὃς αὖ βέλοιτο τῆς ἐν τοῖς ἑῴοις λογίμων ἀνήρ ἐδενὶ πόνῳ. καὶ αὐτῇ τὰ χρήματα ἐποίει ἀναγραπτα ἐς τὸ δημόσιον γίνεσθαι. ταύτῃ τῇ μακεδονίαν φασὶν ἐξ αἰγύπτου τε, καὶ λιβύης πολὺ ἥκουσαν τῇ θεοδώραν ἀσπαζο-

ἀπαθυμῶν. ἐπειδὴ λίαν δυσφορουμένῳ τε αὐτὴν, καὶ ἀχάλουσαν οἶδεν, οἷς δὴ ὠφείλετό τε πρὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ χρήματα οἱ ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀπολωλέναι. ἀλλὰ παρηγορεῖντε, καὶ θαρσύνειν τὸν ἄνδρα. ἅτε τῆς τύχης οἵας τε οὔσης, καὶ αὖθις αὐτῇ χορηγοῦ χρεῶν χρημάτων μεγάλων. τότε λέξαι τὸν Θεοδώραν εἰπεῖν, ὡς καὶ ὄναρ αὐτῇ ἐπισκῆψαν τὴν νύκτα ἐκείνην πλούτου ἕνεκα, μηδεμίαν κηδόσαι ποιεῖσθαι φροντίδα. ἐπειδὰν γὰρ ἐς βυζάντιον ἱκοίατο τῆς δαιμόνων ἄρχοντι ἐς εὐνὴν ἥξειν, τούτῳ τε ἅτε γαμετὴν γυναῖκα ξυνοικήσασαν μηχανῇ πάσῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κυρίαν αὐτὴν πάντων χρημάτων γεγενημένην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔτω δὴ ἐξῆς τοῖς πλείοσιν εἶχεν. ἀσυνήθους δ' οὔσης τοιούτῳ μὲν τὸ ἄλλο ἤθει οἵῳ δεδήλωται. ἀπρόσιτον δ' παρεῖχεν αὐτὴν, καὶ πρᾷον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀδενί τε τῆς πάντων ἀποκεκλεῖσθαι τὸ εἰς αὐτὴν εἰσόδου σωφέβαινε, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄχ' ἐν κόσμῳ, παρ' αὐτὴν ἐσῶσιν, ἢ φθεγγομένοις, ἀδέποτε χαλεπῶς ἔχειν. ὑμῶν τι ἠνυθεία πνὰ τῆς πρὸς αὐτὸ ἀπολωμένων. ἐμοὶ δὲ ὀργῆς πώποτέ π, ἢ ἀκροχολίας ἐπιφαίνων ἐς σὲ προσκεκρουκότας ἔνδηλος γέγονεν. ἀλλὰ πρᾴως μὲν τῷ προσώπῳ, καθειμένοις δ' ταῖς ὀφρύσιν, ὑφειμένῃ δ' τῇ φωνῇ ἐκέλευε μυριάδας μὲν διαφθαρῆναι μηδὲν ἠδικηκότων ἀνθρώπων, πόλεις δ' καθελεῖν, χρήματα τε ἀνάγραπτα ἐς τὸ δημόσιον πάντα ποιεῖσθαι. εἴκασεν αὖ πις ἐκ τοῦδε τοῦ ἤθους προβατίου γνώμην τὸν ἄνθρωπον ἔχειν. ἐμὲ μέντοι τις αὐτὸν ἐλεήμονα σὺν παρεμπεπωκότας ἱκετίοις λιταῖς προσαιτεῖσθαι ἐπειρῶτ, ἐνταῦθα ἠγειωμένόν τε καὶ ξεπρὸς μεσοῦσθαι ἐδόκει. ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἐπὶ φθόρῳ τῆς κατηκόων.

salutans, cùm grauiter mœrentem vidisset, & acceptis ab Hecebolio iniuriis, factáque eo in itinere pecuniæ iactura, indignabundam solabatur, iubebátque bene sperare de fortuna, quæ potis esset magnas opes illi rursum elargiri; tum verò dixisse Theodoram, quòd quidem ad opes eadem nocte se in somnis iussam, omnem curam deponere; fore enim, vt postea quàm Byzantium tenuisset, Genij maximi lectum conscenderet, & artis ope tandem coniungeretur eidem fœdere coniugali, atque exinde ad omnes diuitias emergeret. De his quidem ita ferebat plurimorum opinio. Iustinianus verò iis licèt moribus esset, omnibus tamen ita se præbuit in congressu facilem, ac lenem, vt neminem acciderit eius aditu prohiberi, nec vnquã ægrè ipse tulerit, si quis indecorè apud se vel staret, vel loqueretur. Nihil commouebatur exitio, quod aliis pararet. In infestos nunquã iracundia, nedum ita concitari visus est; sed fronte placida, demisso supercilio, summissa voce imperabat infinitę innoxiorum hominum multudinis internecionem, deuastationes vrbium, bonorum publicationes, ex quo quidem habitu mansuetissimum hominis ingenium interpretarere. Si quis autem eius implorare clementiam supplex niteretur, miseréque afflictis patrocinari, tum enimverò turbari ac ringere, iraque tumescere in subditorum caput.

Sacer

Sacerdotibus in vicinos fidenter sanè peccantibus indulgebat, & finitimorum bona occupantibus gratulabatur, sic ratus aduersus Deum colere pietatem. Si quando huiusmodi causas cognosceret, religionis esse putauit, vt victa causa discederent, qui sacri nomine rem alienam occupassent; in eoque ius statuebat, vt Sacerdotum aduersarij tandem causa caderent. Ipse malè parta aliorum bona siue superessent, siue de vita illi decessissent, templis addixit, vt sic & crimen obtegeret pietate, & nunquam in posterum ad vexatos olim possessores facultates redirent. Quin se infinitis cædibus præpostera hac pietate cruentauit. Illud etiam pugnauit, vt in vnam omnes conuenirent de Christo sententiam; eaque specie religionis aliis vitam violauit, haud esse homicidium ratus, quod in alienæ opinionis populares committeretur. Sic erat semper perdendis populis intentus, vt etiam cum Theodora coniuge ab his comminiscendis occasionibus nunquam desisteret. Nam vt erat maxima vtriusque similitudo cupiditatum, sic etiam morum & improbitatis, licèt palam discordiam simularent, vt subiectos impellerent in exitium. Erat Iustiniano animus puluisculo leuior huc atque illuc facilè trahendus, præterquàm ad humanitatem, vel à turpi compendio abstrahendus. Assentatoribus cum primis patefaciebat aures, quibus facilè fore crederet, vt sublimis aliquando raptus aëra penetraret.

Vide Notas.

Vide Notas.

τῆς τε γὰρ ἱερᾶσιν ἀδείσεργον τοῦ πέλας σωεχωρεῖ βιάζεσθαι, καὶ λῃζομένοις τὰ τῶν ὁμόρων σωέχαιρεν, ὑσεβεῖν ταύτῃ ἀμφὶ τὸ θεῖον οἰόμενος. δίκας τε τριαύτας δικάζων τὰ ὅσια ποιεῖν ὤετο, ὡς τις ἱερῶν λόγῳ τῶν πάλαι σωεχόντων ἁρπάσας, νενικηκώς τε ἀπιὼν ὤχετο. τὸ γὰρ δίκαιον ἐν τῷ σωεῖναι τοῦ ἱερέας τῶν ἐναντίων ὤετο εἶναι. ἐς αὐτὸς ἢ κλῶμενος ἐξ ἁ σωεσηκότων, τὰς τῶν σωεόντων, ἢ τελευτηκότων ὑσίας, καὶ ταύτας τῶν πινὶ νεῶν διδοὺς ἀναπειθὴς τῷ τ ὑσεβείας ἐφιλοτιμεῖτο σωαπατᾶσθαι, ὡς μὴ ἐς τοῦ βιαδέντας ἡ τούτων αὖθις ἐπανίοι κτῆσις. ἀλλὰ καὶ φόνων ἀριθμὸν ἄπειρον διὰ ταῦτα εἰργάζετο. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ χειρῷ δόξαν ἀπωλείας ἐν ἀσουδῇ ἔχων, λόγῳ ἑδενὶ τοῦ ἄλλους ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τ ὑσεβείας σωοχήματι πεφάσων, ἁ γὰρ οἱ ἐδόκει ψόνος ἀνθρώπων εἶναι, ὡς γε μὴ τῆς αὐτῶ δόξης ④ τελευτῶντες τύχοιεν ὄντες. ὅτως ὡς καλεσωασάμενος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἔσαιε φθόρος, ἐπινοῶν τε ξὺν τῇ γαμετῇ ὅπως ἀνίει τὰς εἰς τοῦτον φερούσας αἰτίας. ἄμφω γὰρ τώδε τὼ ἀνθρώπω τὰς ἐπιθυμίας ἐν ᾧ ἐπλεῖσον ἀδελφὰς εἶχον. ᾧ ᾗ αὖτις καὶ διαλλάσσειν τὸν τρόπον ξυνέβη. πονηρὸς μὲν ἑκάτερος ὡς. τὰ μὲν τι ἐνδυπώτατα ἐνδεικνύμενοι. τοῦ ὑσηκόους διέφθειρον. ὁ μὲν γὰρ κονιορτοῦ τὰ ἐς τὸ γνώμιον κεφώτερος ὡς, ὑσοκειμένοις τῆς ἀεὶ σωάγουσιν, ὅποι πολὲ δοκεῖ βουλομένοις αὐτὸν, ὡς μὴ τὸ πρᾶγμα ἐς φιλανθρωπίαν, ἢ ἀκεδίαν ἄγοι. ἐῶπας τε λόγους ἐνδελεχέσατα σωοιέμενος. ἔπειθον γὰρ αὐτὸν ④ κολακεύοντες ἑδενὶ πόνῳ, ὅτι μελέως δεθεῖν, ἐς ἀεργαλείῳ. καὶ πολὲ

Tribo

καί ποτε αὐτῷ παρεδρεύων τριβωνιανὸς, ἔφη πριδεὴς ἀτεχνῶς εἶναι μήποτε αὐτὸν ὑπὸ εὐσεβείας ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναληφθεὶς λάθοι ταῦτα. τοιούτους δὲ τοῦ ἐπαίνους, ἤτοι σκώμματα ἐν τῷ τῆς διανοίας ἐποιεῖτο βεβαίῳ. ἀλλά τοῦ θαυμάσας ἂν οὕτω τύχοι τὴν ἀρετήν. ὀλίγῳ ὕστερον ἅτε πονηρῷ ἐλοιδορεῖτο. καὶ κακίσας τῶν τινὰ ὑπηκόων αὖθις αὐτοῦ ἐπαινέτης ἐγίνετο λόγῳ ἐξ οὐδεμιᾶς μεταβεβλημένος αἰτίας. τὰ γὰρ τῆς γνώμης αὐτῷ ἐξ ἐναντίας ἤει, ὧντε αὐτὸς ἔλεγε, καὶ ἐβούλετο ἔνδηλος εἶναι. ὅπως μὲν τοι ὁ τρόπος αὐτῷ τὰ ἐς φιλίαν τε, καὶ ἔχθος εἶχεν ὑπεῖπον ἤδη, τοῖς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰργασμένοις τεκμηριώσας. ἐχθρὸς μὲν γὰρ ἀσφαλής τε, καὶ ἄτρεπτος ἦν. ἐς δὲ τοὺς φίλους ἄγαν ἀβέβαιος. ὥστε ἀμέλει τῶν μὲν οἱ ἐσπουδασμένων κατειργάσατο πλείστους. φίλος δὲ τῶν πώποτε μισουμένων οὐδενὶ γέγονεν. οὓς δὲ μάλιστα γνωρίμους, καὶ ἐπιτηδείους ἔδοξεν ἔχειν, τούτοις τῇ ὁμοζυγίᾳ, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν χαριζόμενος, ἀπολουμένους οὐκ ἐς μακρὰν προὔδωκε, καίπερ ἓν εἰδὼς, ὅτι δὴ τοῖς ἐς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα τεθνήξονται μόνης. ἄπιστος γὰρ ἐν πᾶσι πλήν γε δὴ τῆς τε ἀπανθρωπίας, καὶ φιλοχρηματίας διαφανῶς ἦν. ταύτης γὰρ αὐτὸν ἀπιστῆσαι δυνατὸν οὐδενὶ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐς ἃ πείθειν αὐτὸν ἡ γαμετὴ οὐκ εἶχε, χρημάτων αὐτῷ μεγάλων ἐλπίδας ἐκ τοῦ ἔργου ἐτομένων ἐμβαλομένη εἰς τὴν πρᾶξιν ᾗπερ ἐβούλετο, οὔτι ἐθελούσιον τὸν ἄνδρα ἐφεῖλκε. κέρδους γὰρ οὐκ εὐπρεποῦς ἕνεκα, καὶ νόμους τιθέναι, καὶ αὖ πάλιν αὐτοὺς καθέλκειν οὐδαμῆ ἀπηξίου. ἐδίκαζέ τε οὐ κατὰ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς ἔγραψεν, ἀλλ'

Tribonianus illi assidens, vereri se vehementer affirmabat, ne ob singularem pietatem in cœlum improuisò surriperetur. Quam laudem, vel potiùs cauillum apud animum sic planè suum constanter habebat. Si cuius aliquando virtutem probasset, non dubitauit eundem mox improbum dicere; ac rursus quemcumque subiectorum vituperasset, statim oratione commendauit exaggerata; in contrarias ideo sententias temerè discedens, quòd non æquè animo responderent quæ affirmaret ipse, quæue ab aliis vellet intelligi. Cæterùm quemadmodum amore, vel odio moueretur, ex eius potissimùm factis coniecisse, indicasséque mihi videor. Nam odia exercuit pertinacia & implacabilia; cum amicis nulla constantia. Certè sui studiosorum longè plurimos necauit; nullius verò quem aliquando odisset, rediuit in amicitiam. Qui inter notos, sibíque pernecessarios haberentur, hos coniugi, aut cuilibet gratificans, mactandos non multo post tradidit, quos solo erga se beneuolétiæ nomine perituros haud ignoraret. Denique fuit Iustinianus nulla in re stabilis, præterquàm crudelitate, studióque pecuniæ, à quibus nullus eum cohibere vnquam potuit. Theodora certè coniux si quando illũ non haberet obsequentẽ, iniecta spe magnarum ex negotiis pecuniarum, tandem inuitũ ductabat quo ipsa cumque vellet. Nã non est veritus & leges ferre, & quas tulisset refigere, dummodo turpi lucro esset; neque ad eas quas scripsit constitutiones exegit iudicia,

ſed ad quas trahebatur pecunias, ſeu luculentiores viſas, ſiue promiſſas munificentiùs. Nullum admittere ſe dedecus putauit, cùm ſubditorum ſuppilaret facultates, vbi ſimul omnium rapiendarum nulla ſuppeteret cauſa, hoc eſt, agendi criminosè, vel ſuppoſititij teſtamenti obtendendi. Hoc Romanorum Principe, nulla firma de Deo fuit ſententia, vel fides; nullum ſtabile ius; pactio vel res conſtás nulla. Familiares, quibus dediſſet aliquod negotium, ſi hos qui ſibi incidiſſent in manus confertim profligaſſent, & magnam abſtraxiſſent auri vim, hi Cæſari videbantur, erántque probati, vt qui abſolutiſſimè imperata feciſſent; qui verò abſtinuiſſent aliorum iniuriis, in hos poſt reditum odio erat hoſtili, pertæſúſque illorum mores antiquos, & ignauum ingeniũ, haud vocabat in poſterum ad prouincias gerendas; ob idque nonnulli affectarunt apud illum opinionem improbitatis, à qua planè moribus vitáque abhorrerent. Factarum ſæpenumero ſponſionum, & ſacramento vel tabulis confirmatarum, ſtatim obliuionem ſimulauit, quaſi laudem hinc ſibi aliquam compararet, idque non apud ſuos tantùm, ſed, quod ſuprà narrauimus, etiam apud hoſtes. Nunquam amauit otioſum negotium * * cibus, potúſque illi nunquam ad ſatietatem, ſed penè extremis digitis delibatis ferculis, menſam tolli iuſſit; præter operam id eſſe ratus & ex violento naturæ quodam imperio. Quare

ἀλλ' ἔνθα ἂν αὐτὸν μείζων τε ὀφθεῖσα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα ἡ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἄγοι. καὶ κατὰ μικρὸν γὰρ κλέπτοντι ἀφαιρεῖσθαι τὰς τῶν ὑπηκόων οὐσίας αἰσχύνην αὐτῷ φέρειν τινὰ οὐδαμῆ ᾤετο, ἡνίκα δὴ οὐχ ἁπαξάπαντα ἀφελέσθαι λόγῳ τινὶ εἶχεν, ἢ ἔγκλημα ἐπενεγκὼν ἀπροσδόκητον, ἢ διαθήκης οὐ γεγενημένης προσχήματι. ἔμεινέ τε αὐτοῦ ῥωμαίων ἄρχοντος, οὐ πίστις πρὸς θεὸν ἀσφαλὴς, ἢ δόξα, οὐ νόμος ὀχυρὸς, οὐ πρᾶξις βεβαία, οὐ συμβόλαιον οὐδέν. στελλομένων δὲ πρὸς αὐτοῦ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὲς ἐπί τινα πρᾶξιν, εἰ μὲν δὴ αὐτοῖς ἀπολωλεκέναι ξυνέβη τῶν σφίσι παραπεπτωκότων πολλοὺς, καὶ χρημάτων τὶ ληΐσασθαι πλῆθος, οὗτοι δὴ εὐθὺς εὐδόκιμοι τῷ αὐτοκράτορι ἐδόκουν τε εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι, ἅτε δὴ ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ ἐπηγγελμένα ἐπιτελέσαντες. εἰ δὲ φείδοι τινὶ ἐς ἀνθρώπους χρησάμενοι παρ' αὐτὸν ἵκοιντο δύσνους τε αὐτοῖς τὸ λοιπὸν, καὶ πολέμιος ἦν. ἀπόγνους τε, ὥσπερ ἀρχαιοτροπόν τινα τὴν τῶν ἀνδρῶν φύσιν, ἐς τὴν ὑπουργίαν οὐκέτι ἐκάλει. ὥστε καὶ πολλοὶ ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο ἐνδείκνυσθαι αὐτῷ ὡς πονηροὶ εἶεν. καίπερ σφίσι τῶν ἐπιτηδευμάτων οὐ ταύτῃ ἐχόντων. ὑποσχόμενος δέ τισι πολλάκις, καὶ ὅρκω, ἢ γράμμασι τὴν ὑπόσχεσιν ὀχυρωτέραν πεποιημένος, εὐθὺς ἐθελούσιος ἐς λήθην ἀφῖκτο. δόξης τὶ φέρειν αὐτῷ τὸ ἔργον τοῦτο οἰόμενος. καὶ ταῦτα ἰουστινιανὸς οὐ μόνον ἐς τοὺς ὑπικόους ἐπράσσετο, ἀλλὰ καὶ ἐς τῶν πολεμίων πολλοὺς, ὥσπερ μοι εἴρηται ἔμπροσθεν. ἦν τε ἄοκνος τε, καὶ ἐπιπλεῖστον εἰπεῖν. καὶ σιτίοις μὲν, ἢ ποτῷ κατακορὴς οὐδαμῆ γέγονεν. ἀλλὰ σχεδὸν τ' ἄκρῳ δακτύλῳ ἀπογευσάμενος, ἀπηλλάσσετο. ὥσπερ γάρ τι αὐτῷ πάρεργον τῆς φύσεως ἀγγαρευομένης τὰ τοιαῦτα ἐφαίνετο εἶναι.

ἐπεὶ

ἐπεὶ ϗ̓ ἀπόσιτ@ ἡμέρας τε, & νύκτας δύο τὰ πολλὰ ἔμβρυεν. ἄλλως τε ἰωΐκα, ὁ περὶ τ̓ παχαλίας καλεμβρύης ἑορτῆς, χερν@ ἐνταῦθα ἄγοι. ἥτε γὰρ πολλάκις ἡμέραιν δυοῖν ὥσπερ εἴρη) γενομὰς ἄσιτ@, ὕδατί τε βραχεῖ ἀποζωῶ ἐπιξύσ, & βολάναις ἀγελαίας ποίν. ὥραν τε αὖ ἕτω καταδραθὼν μίαν, εἶτα πρειπάτους ἀεὶ ποιεμβρ@ τ̓ ἄλλον καλέτειβε χερνον. καίτοι εἰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς πράξεις ἀπονωΐν ἀγαθὰς ἤθελεν, ἐπὶ μέγα αὖτι εὐδαιμονίας ἐπεχωρήκει τὰ πράγματα. νυῶ ϗ̓ τῇ φύσεως ἰσχύϊ ἐπὶ τῷ ῥωμαίων πονηρῷ κερώμβρ@, ξύμπασαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν ἐς τὸ ἔδαφ@ καθελεῖν ἴσχυεν. ἐγερτορέναν τε γὰρ διωκὲς, & ἀλαπρωρεῖν, & πονεῖν οὐκ ἄλλο τ̓ ἕνεκα ἔργον πεποίη), ἢ ὥστε κομπρωδεστέρας ἀεὶ καθεκάστω τῆς ὑπηκόοις ἐπιτεχνᾶσθαι τὰς συμφορὰς. ἰῶ γὰρ ὅπερ εἴρη) διαφερόντως ὀξὺς ἐπινοῆσαί τε, & ταχὺς ἀποτελέσαι αὐόσια ἔργα. ὥστε αὖτ@ & τὰ τ̓ φύσεως ἀγαθὰ, ἐπὶ λύμῃ τῷ ὑπηκόων ἀποκεκείσθαι ξυνέβαινε. * πραγμάτων γὰρ ἰῶ ἀωρία πολλὴ, & τῷ ἰωθότων οὐδὲν ἔμεινεν, ὧνπερ μοι ὀλίγων ἐπιμνηθέντι, σιωπῇ σοὶ τὰ λοιπὰ, ὡς μοι ὁ λόγ@ ἀπέραντ@ εἴη. πρῶτα μὲν γὰρ οὐδὲν ἐς βασιλικὸν ἀξίωμα ἐπιδεὶς ἔχον, ἅτε αὐτὸς εἶχεν, ἅτε ξυμφυλάσσειν ἠξίου, ἀλλὰ τῷ τε γλώτταν, & τὸ ἧμα, & τῷ διανοίαν ἐβαρβάριζεν, ὁσάτε γραφεῖσθαι πρὸς αὐτοῦ βούλοιτο, ὑπὸ τῷ τ̓ κοιαίσωρος ἔχοντι πιμπρὼ ἧπερ εἰώθει ἐπέστελλεν οἷς. ἀλλ' αὐτός τε τὰ πλεῖστα, καίπερ ἅτε τ̓ γλώττης ἔχων ἀμφέρειν ἠξίου. * ϗ̓ τῷ ὠσπατυχόντων πολὺς ὅμιλ@, ὥστε τοῖς ἐνθένδε ἠδικημένοις, οὐκ ἔχειν ὅτω ἐπικαλοῖεν. τοῖς ϗ̓ ἀσπερπῆσι καλουμένοις οὐκ ἀπεκέκειτο τὸ ἀξίωμα, ἐς τὰ βασιλέως ἀπόῤῥητα

Quare sæpe vnum atque alterum diem noctémque cibo abstinuit, præsertim eius festi peruigiliis, quod Pascha dicimus, quando biduum breui aqua, & agresti olere victitans, & horam somno indulgens, reliquum tempus continuis terebat deambulationibus. Quod si rebus insumpsisset bene gerēdis, peruenisset profectò Respublica ad summam felicitatem; nūc verò his naturæ viribus vtebatur ad Romanorum perniciem, illorúmque penitus rem ad terram affligendam; cuius perpetuæ vigiliæ, labores, conatus in eo vertebantur, vt atrocior in dies fieret subditorum calamitas; præsertim cùm ad excogitanda scelera, vti monui, peracri esset ingenio, ad patranda festino; sicque illius animi dotes subiectorum pestis euaderent. Nulla rebus agēdis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis. Hic verò, ne infinitū faciam, paucis commemoratis complura prēteribo. Principio quidem nihil, quod Imperatoriam deceret Maiestatem vel habuit, vel curauit, ad Barbarorum morem se citiùs comparauit sermone, habitu, ingenio. Quæ sibi scripto respondenda forent, hæc non, vti mos est, Quæstori committebat, sed vt plurimùm sumebat sibi pronuncianda, licèt ei barbarè sonaret oratio. Exinde iam turba frequens compleuit tribunal postulatura quæstionem; sed apud quos Iudices instituerent, non habuit. Eorum, qui sunt à secretis etsi antiquissimum munus est Principis

arcana

arcana ſcribere, conceſſum id tamen illis non fuit; ſed ipſe cùm reliqua planè omnia ſcribebat, tum quæ Magiſtratus municipiorum ſententias ferentes decernere oporteret; nulli in orbe Romano libera iuris dicundi poteſtate permiſſa. Sibi omnia imprudenti faſtu arrogauit, temperauítque ſic iudicia, vt alterutro litigatorum audito ſententiam diceret, idque iudicatum eſſe vellet. Hæc non ex æquo aut iure, ſed turpi lucro ab eo factitari palàm erat; cùm accipere munera Cæſarem non puderet, cui iam omnem extinxiſſet pudorem auaritia. Sæpiſſime factum eſt, vt quæ Senatus, quæue Cæſar de eadem re decreuiſſent, in contrarium caderent; nam fuit Senatus inane quoddam ſimulacrum, penes quem neque ſententiæ dicendæ, neque tuendi honeſti arbitrium eſſet: ſed conſeſſum impleret ad ſpeciem quandam & ex priſca lege, ac nemini planè mutire liceret; ſed ea de quibus conſulendum eſſet, Imperator ac Theodora ſibi ſumerent, & quæ apud ſe ipſi ſtatuiſſent, hæc obtinerent. Si quis verò cauſam ſibi reo adiudicatam eſſe haud tutum putauit, præmium Imperatori dedit, qui ſtatim legem conditurus eſſet omnibus iam olim ſtatutis contrariam. Eam verò legem ſi quis abrogatam repeteret; Cæſar non dedignabatur poſtliminiò reuocatam reſtituere. Ita nihil certum & fixum erat, ſed ius volubile atque erroneum; & æquitatis lances eò propendere, quò auri grauiore pondere depri

ἀπόῤῥητα γεγράφειν, ἐφ' ὧνπερ τὰ αὐτὰ καθ' ἑτέρους ἐπεχάραξε. ἀλλὰ τἆλλα ἔγραφον αὐτοὶ ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. ἔστε διαλάσειν δοκοῦσι διαιτῶντας ἐν πόλει δεήσειεν ὅποι ποτὲ αὐτοῖς τὰ ἐς τὸν γνῶσιν ἰτέον εἴη. ἐπὶ γὰρ εἴα τινὰ ἔνεστι τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ γνώμῃ αὐτονόμῳ τὰς ψήφους διδόναι. ἀλλὰ αὐθαδιζόμενος ἀλογίστῳ τινὶ παῤῥησίᾳ, κρίσεις τε αὐτὸς τὰς ἐμφύτους ἐρυθμιζεν ἀκοῆς λόγον οὐδένα τε τῶν διαφερομένων λαβών, καὶ αὐάδικα αὐτοῖς τὰ δεδοκιμασμένα ἐποίει. ἐνόμῳ τινὶ, ἢ δικαίῳ ἠρμένῳ, ἀλλ' ἀπαρακαλύπτως αἰσχροκερδείᾳ ἠσωμένῳ. δεδεδοκὼν γὰρ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἠχρεώθη πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰδῶ τῆς ἀπληστίας ἀφελόμενος. πολλάκις γοῦν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, καὶ τῷ αὐτοκράτορι δεδοκιμασμένα, εἰς ἕτερα τινὰ ἐτελεύτησε κρίσιν. ἡ μὲν γὰρ βουλὴ ὥσπερ ἐν εἰκόνι ἐκάθητο, οὐδὲν τῆς ψήφου, οὐδὲ τοῦ καλοῦ κυρίαν ἔσαν. σχήματος ὄνομα, ξυγκλήτου πάλαι ποτὲ ἕνεκα, ἐπεὶ οὐδὲ φωνὴν ἀφεῖναί τινα ὅτῳοῦν τῶν ἐνταῦθα ξυλλεγομένων τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλ' ὅτε βασιλεὺς, καὶ ἡ σύνοικος ἐκ τοῦ ἐμπλέον διαλαγχάνειν μὲν ἀλλήλοιν τῶν διαφερομένων ἕκαστον, ἐνίκα γοῦν τὰ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὑπὲρ τούτων ξυγκείμενα. ὧν δέ τῳ δόξειεν ἐκ ἀσφαλὲς εἶναι τὸ δανεισμένον ἀποπληρῶσαι. ὁ γὰρ ἄλλο τι χρυσίον τῷ βασιλεῖ τούτῳ προσενεγκὼν, νόμον οὐδεὶς διεπεράτου ἀπενδυτέας ἁπάντων ἐλθόντα τῶν πρόσθε κειμένων. ὧν γοῦν καί τις ἕτερος τοῦτον δὴ τὸν νόμον τὸ ἀπολωλότα ἐμποιητέον, οὐδεὶς αὐτὸν μεταλαλεῖν τε, καὶ ἀνακαθίσαντα αὐτοκράτωρ ἐδαμῇ ἀπηξίωσε, οὐδέν τε ἐν τῷ τοῦ δυνάμεως βεβαίῳ ἐσῆκε, ἀλλ' ἐπλανᾶτο πανταχόσε φερόμενον ἡ τοῦ δίκης ῥοπὴ ὅπῃ αὖ αὐτῷ βαρήσας ὁ πλείων χρυσὸς

ἀνθέλκειν

ἀνθέλκειν ἰσχύοι. ἔκειτό τε ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ ταῦτα ἐκ παλατίου, καὶ προὐτίθετο οὐ δικαστικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῆς πολιτηρίας. τοῖς δὲ ῥαιφερενδαρίοις καλουμένοις, οὐκέτι ἀπέχρη ἀνενεγκεῖν ἐς τὸν βασιλέα τὰς τῶν ἱκετευόντων δεήσεις. ἐς δὲ τὰς ἀρχὰς ἀγγεῖλαι μόνον ἧπερ εἰώθει, ὅ, τι ἂν αὐτῷ τῷ οἰκέτῃ δοκεῖ, ἀλλὰ ξυμφορήσαντες ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸν ἄδικον λόγον, φενακισμοῖς μὲν τὸν ἰουστινιανὸν, καὶ παραγωγαῖς τισὶν ἐξηπάτουν. τοῖς ταῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἀποκείμενον φύσει. ἔξω δὲ αὐτίκα γενόμενοι, καὶ τῶν σφίσιν ὡμιληκότων οὐδὲ ἀντιδίκους καθείρξαντες, χρήματα οὐδενὸς ἀμυνομένου ἐπράσσοντο, ὅσα ἂν αὐτοῖς διαρκῆ εἴη. καὶ στασιῶται οἱ τὸν ἐν παλατίῳ φρουρὰν ἔχοντες ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ παρὰ οὐδὲ διαιτῶντας γενόμενοι βιαίᾳ χειρὶ τὰς δίκας ἐσῆγον. πάντες τε ὡς εἰπεῖν τὸν αὐτῶν ἐκλιπόντες τάξιν, ὁδοὺς τότε κατ' ἐξουσίαν ἐβάδιζον ἀπόρους τε, καὶ ἀστιβήτους σφίσι τὰ πρότερα οὔσας, καὶ τὰ πράγματα πλημμελῶς πάντα ἐφέρετο, οὐδὲ ὀνόματος τινὸς ἰδίου μεταλαχόντα. ἐῴκει τε ἡ πολιτεία βασιλίδι παιζόντων παιδίων. ἀλλὰ τ' ἄλλα μοι παρίτεον, ὥσπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπεῖπον. λελέξεται δὲ ὅστις ἀνὴρ πρῶτος δικάζοντα δωροδοκεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ἀνέπεισε. λέων ἦν τις, κίλιξ μὲν γένος, ἐς δὲ φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπουδακώς. οὗτος ὁ λέων κράτιστος ἐγένετο κολάκων ἁπάντων. καὶ οἷος ταῖς τῶν ἀμαθῶν διανοίαις δόξαν ὑποβαλέσθαι. πειθὼ γὰρ οἱ τινὰ ξυναιρομένην ἐς οὗτος τυραννοῦ τὸν ἀβελτηρίαν ἐπὶ φθόρῳ τῶν ἀνθρώπων εἶχεν. οὗτος ἀνὴρ πρῶτος ἰουστινιανὸν ἀναπείθει ἀπεμπολεῖν χρημάτων τὰς δίκας. ἐπειδή τε κλέπτειν ὅδε ὁ ἀνὴρ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἔγνω,

deprimerentur; idque publicè in forum ex Palatio proferebatur, quà pro Iudicis, quà pro legum latoris cura in Vrbe gerenda numeratum. Referendariis vix erat locus opportunus supplicum libellos Cæsari ministrandi, nedum preces exponendi, vt moris est, vel suam de supplice sententiam aperiendi; qui tamen conquisitis vndique rationibus iniustis, Imperatorem, suapte natura deceptionibus opportunum, in fraudem impellebant; deinde ad litigatores egressi, dissimulatis quæ cum Cæsare egissent, ab his satis commodam pecuniã nullo vindice emungebant. Prætoriani ipsi milites in regia curia conuentis Iudicibus per vim extorquebant iudicia. Ita nullus stabat ordine, sed quacumque liberet per deuia vagabatur: omnia deformata munia, ne integris quidem nominibus; erat Respublica quasi lasciuientium puerorum Regina; sed vt initio statui, mitto iam reliqua. Cæterùm ad quæstuarium hoc genus iudiciorum Imperatorem primus allexit Leo quidam genere Cilix, homo sanè hiantis auaritiæ, & singulare adulatorij dedecoris exemplum, aptissimus occupandis animis atque sententiis imperitorum, & huius Tyranni; quippe cuius fatuitate suadelæ quodam adminiculo vteretur in subditorum perniciem: hic, inquam, Iustiniano pensandis auro iudiciis primus autor. Qui vbi hanc sibi constituit artem rapinarum, nihil

nihil vnquam remisit; sed malo latiùs manante eò peruentum est, vt quisquis in virum probum iniquam obtinere causam cuperet, Leonem adiret, illíque controuersorum bonorum parte ac Cæsari constituta, statim contra ius fásque è regia discederet victa causa. Sic Leo rem pecuniariam amplissimam fecit, & latè patentes agros possedit, publica Romanorum interim præcipitata re. Nulla iam conuentionibus erat vis ex lege, ex data fide, ex syngrapha, ex pœnæ stipulatione, alióue compacto, sed ex pecunia tantùm Leoni, ac Cæsari destinata. Neque id verò solùm apud illum ratum, firmúmque fuit; quin ab aduersariis lucra ligurire studuit; nam vtroque cliente fiduciario emuncto, tandem alterutri nullo dedecore fraudem faciebat; nihil ratus indignum hac ambiguitate fallere, quæ sibi compendio foret. Ita quidem Iustinianus. At Theodora sic erat propenso & obfirmato ad crudelitatem animo, vt nullius vel suasione, vel stimulo aliquando peccarit; sed quæ sibi visa essent, hæc procaci animo, summáque contentione actitaret. Ab ea deposcere sibi reum nemo ausus est; cùm neque temporis diuturnitas, neque supplicíis expleta crudelitas, neque studiosæ preces, neque imminentis iræ cœlestis terror, quicquam posset illius furorem sistere. Nemo planè vidit vnquam Theodoræ inuisum quempiam in antiquam cum ea gratiam ne post mortem quidem rediisse. Nam

ἐκεῖνα αὐτίκ, ἀλλ' ὁδῷ προϊὼν τὸ κακὸν τοῦτο ἐπὶ μέγα ἐχώρει. ὅστις τε δίκαιον λαχεῖν ἄδικον τῷ τινι ἐπεικῶν ἐν ἀσυδῆ εἶχεν, οὕτως ὥστε τὸν λέοντα εἰπεῖν, ὡς μοῖραν τῶν ἀπολλυμένων τινὰ ὁμολογήσας τῷ τυράννῳ, καὶ αὐτῷ κείσεται, αὐτίκα νενικηκὼς ἤδεον, ἀπηλλάσσετο ἐκ τοῦ παλατίου. καὶ λέων μὲν χρήματα ἐνθένδε ἀφειδαλέως μεγάλα κομιδῇ ἴσχυσε, χώρας τε πολλῆς κύριος γέγονε. ῥωμαίοις δὲ τὴν πολιτείαν αἰτιώτατος γέγονεν ἐς γόνυ ἐλθεῖν. ὧν τε ἕδρα τοῖς ξυμβεβηκόσιν ὀχύρωμα, ἔ νόμος, ἔχ ὅρκος, ἔ γράμματα, ἔ ποινὴ ξυγκειμένη, οὐκ ἄλλο τῶν ἁπάντων ἕδρα, ὅτι μὴ λέοντι, καὶ βασιλεῖ χρήματα προέσθαι. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς γνώμης τῆς ἐς λέοντα ἔρμηνεν, ἀλλὰ μισθαρνεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐνδυτῶν ἠξίου. κλέπτων γὰρ ἀεὶ ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἐπ' αὐτῷ προσεσθαρρηκότων ὀλιγωρεῖντε, καὶ ἀπενδυτὰς ἱένας, ἑδαμῇ αἰσχυνόμενον ὑποφθύειν εἶναι. ἕδρα γὰρ αἰσχρὸν, εἰ μόνον τὸ κερδαίνειν προσῇ, ἐδόκαζεν οἱ αὐτῷ ἐπαμφοτερίζοντι ἔσεσθαι. ὁ μὲν οὖν ἰουστινιανὸς, τοιοῦτος ἦν. θεοδώρα τε ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀπονηρωπίας, ἐνδελεχέσθαι ἐπεπήγει τῇ γνώμῃ. ἄλλως μὲν γὰρ αὐαπειθεῖσα, ἢ αὐαγκασθεῖσα εἰργάζετο οὐδὲν πώποτε. αὐτὴ γὰρ τὰ δόξαντα ἐπετέλει αὐθαδιαζομένη θυμῷ τῇ πάσῃ, οὐδενὸς δεξαιτέως τὸν ἀθλιαπεπωκότα τολμῶντος. οὐδὲ γὰρ χρόνου μῆκος, ἔ κολάσεως πλησμονὴ, ἔχ ἱκετείας μηχανὴ, ἔ θανάτου ἀπειλὴ ὅπως δὴ ἐξ ἐρινεοῦ πεσεῖται τῷ πανὶ γλυκὺ, καταθέσθαι αὐτῶν τὴν τῆς ὀργῆς ἔμφυτον, καὶ συλλήβδην θεοδώραν τῷ προσκεχρωκότι καταλλαγεῖσαν, οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ἢ δὲ ἀνθρώπων ἀφανισθέντα.

ἀλλὰ

ἀλλὰ τοῦ τετελευτηκότος ὁ παῖς διαδεξάμενος τὸ τῆς βασιλίδος ἔχθος, ὥσπερ ἄλλό τι τοῦ πατέρος ἐς τριγένειαν παρέπεμπεν. ὁ γὰρ θυμὸς αὐτῇ κινεῖσθαι μὲν εἰς ἀνθρώπων φθορὰν ἑτοιμότατος ἦν. ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος. τὸ μέν τοι σῶμα ἐθεράπευε μειζόνως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν, ἐλασσόνως δὲ, ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιθυμίαν. ταχύτατα μὲν γὰρ ἐς τὸ βαλανεῖον εἰσήει, ὀψιαίτατα δὲ ἀπαλλαγεῖσα, καὶ καταλουσαμένη, ἐς τὸ ἀκρατίζεσθαι ἐνθένδε ἐχώρει. ἀκρατησαμένη δὲ ἡσυχίαν ἦγεν. ἀριστῶσα μέν τοι καὶ δεῖπνον αἱρουμένη, ἐς πᾶσαν ἰδέαν ἐδωδίμων τε, καὶ ποτῶν ἤρχετο, ὕπνοι τε αὐτῆς ἀεὶ μακρότατοι ἀντελαμβάνοντο. ἡμερινοὶ μὲν ἄχρι πρώτων νυκτῶν, νυκτερινοὶ δὲ ἄχρις ἡλίου ἀνίσχοντος. εἰς πᾶσαν τε οὕτως ἀκρασίας ἐμπεπτωκυῖα τρίβον, ἐς τόσον ἡμέρας καιρὸν ἅπασαν διοικεῖσθαι ἠξίου τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ ἦν τῷ ἐπιστείλειε πρᾶξιν τινὰ ὁ βασιλεὺς οὐκ αὐτῆς γνώμῃ, ἐς τοῦτο τύχης περιειστήκει τούτῳ δὴ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πράγματα, ὥστε οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς τε τιμῆς παραλυθῆναι, σὺν ὕβρει μεγάλῃ, καὶ ἀπολωλέναι θανάτῳ αἰσχίστῳ. τῷ μὲν ἰουστινιανῷ ἅπαντα πράσσειν ῥᾴδιον ἦν, οὐχ ὅσον τῷ τῆς διανοίας εὐκόλῳ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄϋπνος ἐπιπλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ εὐπρόσοδος πάντων μάλιστα. πολλῷ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία ἐγίνετο, καί τοι ἀδόξοις τε, καὶ ἀφανέσι παντάπασιν οὖσιν, οὐχ ὅτι ἐντυχεῖν τῷ τυραννῷ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ κοινολογεῖσθαι, καὶ ἐξ ἀπορρήτων συγγίνεσθαι. παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τινὶ ὅτι μὴ χρόνῳ τε πολλῷ καὶ πόνῳ εἰσιτητὰ ἦν. ἀλλὰ προσέδρευον μὲν ἀεὶ ἅπαντες, ἀνδραποδώδη τινὰ προσεδρείαν ἐν δωματίῳ στενῷ τε, καὶ πνιγηρῷ τὴν ἅπαντα χρόνον.

κίνδυνος

Nam extincti parentis liberi, Imperatricis odium cum paterna adibant hæreditate, transmittebántque ad nepotes: vt enim facilè in hominum exitium succendebatur furore, ita nunquam deflagrabant iræ. Corporis curæ studuit, etsi vltra necessitatem, tamen citra animi libidinem. Maturrimè balneum ingressa absolutis tardissimè lauationibus pergebat ad ientaculum, mox se tradebat quieti. Ad prandium, ad cœnam nullam non adhibuit ciborum varietatem & copiam. Somni semper illi longissimi, ac succedanei, diurni quidem vsque ad primam noctem, nocturni verò ad solem Orientem; sic verò in omnem intemperantiam prolapsa, tantulum reliqui temporis esse sibi satis putauit ad Romanum moderandum Imperium. Si cui Cæsar negotium daret inconsulta Theodora, eò loci res illi deueniebat, vt mox summo cum dedecore Magistratu abeunti turpissima morte pereundum foret. Rebus maturè conficiendis planè natus Iustinianus erat non solùm continuis vigiliis, vt diximus, sed etiam ingenij & aditus facilitate, qua tanta fuit, vt ignotis, omninóque obscuris hominibus locus esset, non illius conueniendi modò, sed in communi conserendi sermonis, & secreta libertate loquendi. At apud Augustam serò ac difficilè Summatibus ipsis aditus patebat, qui tanquam mancipia gregatim singulis diebus in angusto & æstuoso cubiculo assidebant,

ne abſentes grauiter periclitarentur. Adſtabant verò ſummis pedibus innixi, erectis ceruicibus, extante facie, vt egrediẽtibus Eunuchis eſſent conſpicui. Accerſebantur autem certi quidã, iíque vix,& diebus pòſt multis. Ad illam ingreſſi perpauidi ſtatim ſe ſubducebant, eam venerati duntaxat, ſummíſque labiis vtrumque pedem oſculati. Nam loqui, vel aliquid petere nemo iniuſſus audebat. Degenerauerat in ſeruilem hanc adulationem Senatus, Theodora magiſtra; Romanúmque Imperium deformabatur, partim leuitate Tyranni, qua nihil firmum erat, partim difficili Theodoræ proteruia, quæ peragendis rebus officeret. Sic illi quidem inter ſe diſtarunt ingenio, viuendíque ratione; ſed æquè mens fuit vtrique auri ac ſanguinis auida, & veri neſcia; nam fuerunt ambo mendaciorũ artifices ingenioſiſſimi. Si quis Theodorę infeſtus leuiſſimæ culpæ inſimularetur, inde conflata calumnia, quæ in hominem minimè conueniret, exacerbatóque crimine vno, iam infinita alia aggerabantur, ſtatímque iudiciũ de expilandis ſubditis conſtituebatur, ad ſe conuocabat Iudices ambitioſè inter ſe certaturos de ſententia ad Auguſtæ crudelitatem attemperanda. Tum verò illa fortunis publicatis, reum, maiorum licèt clarum nobilitate, virgis crudeliſſimè cæſum, vel exilio, vel vltima pœna damnauit. Contrà

κίνδυνος γὰρ ἀπολεῖσθαι τῷ ἀρχόντων τινὶ αὐτῶν ἦν. ἴσασι δὲ διωκηταὶ ἐπ' ἄκρων δακτύλων αὐτὸς καθυπέρτερον ἕκαστος τῷ πέλας διαλεινόμενοι τὸ πρόσωπον ἔχειν, ὅπως αὐτὸν ἔνδοθεν ἐξιόντες δύνωνται ὁρᾶν. ἐκαλοῦντο δὲ αὐτῶν τινὲς μόλις τε, καὶ ἡμέραις πολλαῖς ὕστερον, ἐσιόντες δὲ παρ' αὐτὴν ξὺν δέει πολλῷ ὀπτάσιαν ἀπηλλάσσοντο, προσκυνήσαντες μόνον, καὶ ταρβοῦντες ἐκάτερον ποδὸς ἄκρον χεῖλεσιν ἁψάμενοι. φθέγγεσθαι γὰρ ἢ αἰτεῖσθαί τι μὴ ἐκείνης ἐκκαλουμένης ἀδεμία παρρησία ἐγίνετο. ἐς δὲ λήθην πεῖραν ἡ πολιτεία ἦλθε, δηλητηριάσαν αὐτὴν ἔχουσα. ὅτω τε ῥωμαίοις τὰ πράγματα διεφθείρετο, ἔς μὲν τυραννου τῷ ἄγαν δύσηθες δρακοῦσιν εἶναι. θεοδώρας τε τῆς χαλεπῆς, καὶ λίαν δυσκόλου. ἐν μὲν γὰρ τῇ δύσηθες τὸ ἀβέβαιον ἦν, ἐν δὲ τῇ δυσκόλῳ τὸ ἄπρακτον. ἐν τοῖς μὲν οὖν, τό τε γνώμης αὐτοῖς καὶ τὸ διαίτης τὸ διαλάσσον ἐφαίνετο. κοινὰ δὲ ἦν αὐτοῖς ἥτε φιλοχρηματία, καὶ ἡ τῶν φόνων ἐπιθυμία, καὶ τὸ μηδενὶ ἀληθίζεσθαι. ἀμφω γὰρ ἐπιτηδείως ἐς τὰ μάλιστα ψεύδεσθαι εἶχον, καὶ ἦν μέν τις τῆς θεοδώρας προσκεκρικότων ἁμαρτάνειν λέξοιτο πραχθέντι, καὶ λόγου ἀδαμῆ ἄξιον, αἰτίας δύης ἀναπλάσασα τῷ ἀνθρώπῳ ἀδέν προσποιήσας, ἐς μέγα τι κακοῦ τὸ πρᾶγμα ἦγεν. ἐκκλημάτων τε ἤκουεν πλῆθος, καὶ καταλύσεως περὶ τῶν κατηκόων λήζεσθαι δικαστήριον ἦν, καὶ δικασταὶ ξυνελέγοντο πρὸς αὐτῆς ἀγειρόμενοι. ἡ δὲ ἔμελλον διαμαχέσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅστις αὖ αὐτῆς μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκοι τῇ ἐς τὸν γνῶσιν ἀπανθρωπία τῇ βασιλίδι τὸ βούλημα ἰκνοῦσθαι. τούτῳ τε δὴ παραπεπωκότι τὸν μὲν οὐσίαν αὐτίκα ἐς τὸν δημόσιον ἀνάγεσθαι ἐποίει. πικρόταλα δὲ αὖ τὸν αἰκισαμένη καιρὸς ἴσως δυπατεύσαι τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, ἢ φυγῇ ζημιοῦν, ἢ θανάτῳ οὐδαμῇ ἀπηξίου.

λῶν δὲ

ἢν δέ γε τῶν αὐτῇ ἐσπουδασμένων τὶς ἐπὶ φόνοις ἀδίκοις, ἢ ἑτέρῳ τῷ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἁλῶναι ξυμβαίνῃ, διασύρουσα, καὶ χλευάζουσα τὴν τῶν κατηγόρων ὁρμὴν, σιωπᾷν τὰ προσπεσόντα, οὔτι ἐθελουσίους ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τὰ σπουδαιότατα, εἰς γελοτοποιΐαν μεταβάλλειν, ὅταν αὐτῇ δοκῇ, ὥσπερ ἐν σκηνῇ, καὶ θεάτρῳ ἔργον πεποίηται. καί ποτε τὶς τῶν πατρικίων γέρωντε, καὶ χρόνον πολὺν ἐν ἀρχῇ γεγονώς· οὗπερ ἐγὼ τὸ ὄνομα ἐξεπιστάμενος ὡς ἥκιστα ἐπιμνήσομαι. ὡς μὴ ἀπέραντον τὴν ἐς αὐτὸν ὕβριν ποιήσωμαι. τῶν αὐτῇ ὑπηρετούντων τινὰ, ὀφείλοντα οἱ χρήματα μεγάλα εἰσπράξασθαι. οὐχ οἷός τε ὢν, ἐσῆλθε παρ' αὐτὴν, τόντε συμβάλλοντα αἰτιασόμενος, καὶ δεηθησόμενος αὐτῷ βοηθῆσαι τὰ δίκαια. ὥσπερ ἡ θεοδώρα προμαχοῦσα, τοῖς εὐνούχοις ἐπέστελλεν, ἐπειδὰν ὁ πατρίκιος πρὸς αὐτὴν ἵκοιτο, κυκλώσασθαι μὲν αὐτὸν ἅπαντας, ἐπακούειν δὲ αὐτῇ φθεγγομένῃ ὑπειποῦσα ὅ, τι αὐτοὺς ἀντιφθέγγεσθαι δεῖ. ἐπεὶ δὲ ὁ πατρίκιος ἐς τὴν γυναικωνίτην, προσεκύνησε μὲν, ὥσπερ αὐτὴν προσκυνεῖν εἴθιστο. δεδακρυμένῳ δὲ ἐοικὼς, ὦ δέσποινα, ἔφη, χαλεπὸν πατρικίῳ ἀνδρὶ χρημάτων δεῖσθαι. ἃ γὰρ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην τε, καὶ ἔλεον φέρει, ταῦτα ἐς ὕβριν τῷδε ξυμβαίνει τῷ ἀξιώματι ἀποκεκρίσθαι. ἄλλῳ μὲν γὰρ ὁτῳοῦν ἀπορουμένῳ τὰ ἔσχατα, πάρεσιν αὐτὸ τοῦτο εἰπόντι τοῖς χρήσταις, ὄχλου τοῦ ἐνθένδε εὐθὺς ἀπηλλάχθαι. πατρίκιος δὲ ἀνὴρ, οὐκ ἔσχεν ὅθεν ἂν ἐκτίσαι τοῖς χρήσταις τὰ ὀφλήματα ἱκανὸς εἴη. μάλιστα μὲν τοῦτο ἂν εἰπεῖν αἰσχυνθείη. εἰπὼν δὲ οὐκ ἄν ποτε πείσῃ, ὡς οὐχ οἷόν τε ὂν τῷδε πενίαν τῷ πράγματι ξυνοικίζεσθαι.

Contrà si viri quibus ipsa studeret, aut cædis, aut nefariorum criminum manifesti deprehenderentur, accusatorum conatus nunc asperiùs, nunc facetiùs eludens, à causa iudicióque deterruit vel inuitos. Quin & res grauissimas data opera ad iocos & risum pro libidine reuocauit, quasi in scena ac theatro. Vir ordinis Patricij, senio & gesto diu Magistratu grauis (cuius notum nomen reticendum mihi est, ne tanta eius contumelia ad memoriam veniat posteritatis æternam) à Theodoræ familiari cùm graue æs creditum exigere non posset, eam adiuit debitorem interpellaturus, illámque vt se æquo iure complecteretur rogaturus. Theodora pro familiari propugnatura suo, imperat Eunuchis venientem Patricium vt omnes ad vnum circumsistant, sibíque dicenti adiiciant animum, condictúmque carmen intercinant. Ergo Patricius cubiculum ingressus, se vt, moris erat, ad illius pedes abiecit, ac penè lacrymabundus: Dura, inquit, ô Domina, Patricij conditio est, qui numaria difficultate vrgeatur; id enim quod aliis veniam cõmiserationémq; conciliat, huic ordini est indignissimę calamitati. Summa prematur alius indigentia; hanc ipsam aperiat debitori; superabit ærumnas suas hæc ærumna. Patricius qui æs alienũ soluendo non sit, ipsum hoc fatenti pudori esset; si verò fateatur, cui tandẽ id persuadeat? cùm in nostrum ordinẽ inopiã cadere non posse omnibus persuasissimũ sit.

Si

Si denique illi fides habeatur, actum iam de illius est fama ac dignitate. Sum ego quidem, ô Domina, in alieno ære, in meo sunt alij. Ego, quod virum Patricium non deceat, haud meos fraudo creditores, ab iis licèt grauissimè premar. Quos autem habeo debitores, minimè illi quidem Patricij, iniustas elabendi causas quærunt. Quamobrem peto, suppléxque oro, vt honesta in causa præstò esse, & his malis eripere me velis. Hæc quidem ille; cui Theodora modulata voce; PATRICIE. Ac tum chorus Eunuchorũ resonabat; HERNIA TVMIDA LABORAS. Sed eo insistente suppliciis, & aliquid dicente in eandem sententiam; idem Theodora carmen recinebat, idémque chorus modulabatur. Tandem miser ille rem pertæsus, de more veneratus Theodoram, se domum recepit. Anni maiorem partem in maritima suburbana, præsertim in Heræum secedebat magno seruitiorum incommodo, quæ numeroso comitatu illuc eam sequebantur, quà necessariorum penuria, quà freti, quà repentè obortæ tempestatis, vel etiam irrumpentis Ceti periculis. Verùm ij grauissima quæque incommoda pro nihilo putarunt, dummodo liceret vacare deliciis. Vt verò erga sibi infestos Theodora se gereret paucis absoluam, ne infinitum hic mihi laborem sumam. Posteaquam Amalasuntha, vt libris superioribus declarauimus, Gotthorum abdicatis rebus aliud vitæ genus quæsiuit, cogitauítque Byzantium æquo

ἢν δέ γε καὶ πείσῃ, τὰ πάντων αὐτῷ αἴσχιστά τε, καὶ ἀνιαρώτατα πεπονθέναι ξυμβήσεται. οὐκοῦν ὦ δέσποινα, εἰσί μοι χρῆσαι. οἱ μὲν δανείσαντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, οἱ δὲ παρ' ἐμοῦ δεδανεισμένοι. καὶ τοὺς μὲν δανείσαντας ἐνδελεχέστατα ἐγκειμένους, οὐχ οἷός τέ εἰμι αἰδοῖ τοῦ ἀξιώματος ἀποκρούσασθαι. οἱ δέ γε ὀφείλοντες οὐ γὰρ πατρίκιοι τυγχάνουσιν ὄντες εἰς σκήψεις τινὰς ἀπανθρώπους χωροῦσιν. ἀντιβολῷ τοίνυν, καὶ ἱκετεύω, καὶ δέομαι, βοηθῆσαί τέ μοι τὰ δίκαια, καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλάξαι κακῶν. ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν. ἡ δὲ γυνὴ ἀπεκρίνατο ἐμμελῶς πατρίκιε ὁ δεῖνα, καὶ ὁ τῶν εὐνούχων χορὸς ὑπολαβὼν ἀντεφθέγξατο, μεγάλην κήλην ἔχεις. αὖθις δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἱκετεύσαντος, καὶ ῥῆσιν τινὰ ἐμφερῆ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις εἰπόντος, κατὰ ταὐτὰ πάλιν ἥτε γυνὴ ἀπεκρίνατο, καὶ ὁ χορὸς ἀντεφθέγξατο, ἕως ἂν ἀπειπὼν ὁ ταλαίπωρος προσεκύνησέ τε ἧπερ εἰώθει, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο οἴκαδε. ἐν προαστείοις δὲ τοῖς ἐπιθαλαττίοις τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ καλουμένῳ ἠρίῳ διατριβὴν εἶχε, καὶ αὐτοῦ τῶν ἑπομένων ὁ πολὺς ὅμιλος κακοπαθείᾳ πολλῇ εἴχετο. τῶν τε ἀναγκαίων ἐσπανίζον, καὶ θαλαττίοις ὡμίλουν κινδύνοις, ἄλλως τε καὶ χειμῶνος ἂν οὕτω τύχοι ἐπιπεσόντος, ἤ του κήτους ἐνταῦθα ποι ἐπισκήψαντος. ἀλλ' αὐτοὶ τὰ πάντων ἀνθρώπων κακὰ οὐδὲν πρᾶγμα ᾤοντο εἶναι, ὅσον ἦν γε μόνον αὐτοῖς τρυφᾶν ἐξείη. ὁ ποῖος δὲ θεοδώρας πρὸς τοὺς προσκεκρουκότας ἐφαίνετο, αὐτίκα δηλώσω. ὀλίγων δηλονότι ἐπιμνησθεὶς, ὡς μὴ ἀτελεύτητα πονεῖν δόξαιμι. ἡνίκα ἀμαλασοῦνθα τῆς ἐν γότθοις ἀπαλλαξείουσα διατριβῆς μεταμπίσχεσθαι τὸν βίον ἔγνω, καὶ τὸν ἐπὶ τὸ βυζάντιον διενοεῖτο

διενοεῖτο πορεύεσθαι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐῤῥήθη, λογισαμένη ἡ θεοδώρα, ὡς εὐπατρίδης τε ἡ γυνὴ, καὶ βασιλὶς εἴη, καὶ ἰδεῖν μὲν εὐπρεπὴς ἄγαν ἐπινοεῖν δὲ ὅ, τι ἂν βούλοιτο γοργὸς μάλιστα. ὕποπτον δὲ αὐτῆς ποιησαμένη, τότε μεγαλοπρεπὲς, καὶ διαφερόντως ἀῤῥενωπὸν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαφρὸν δείσασα, οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὴν ζηλοτυπίαν ἐξηύεγκεν, ἀλλ' ἐνεδρεύειν τὴν γυναῖκα μέχρις ἐς θάνατον ἐν βουλῇ ἔσχεν. αὐτίκα τοιγὰρ ἀναπείθει τὸν ἄνδρα, πέτρον μόνον αὐτὸν ἅτε πρεσβεύσοντα ἐς ἰταλίαν πέμψαι. ᾧ δὴ στελλομένῳ βασιλεὺς μὲν ἐπέστελλεν ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἐγκαίροις δεδιήγητο λόγοις. ἵνα δήμοι τῶν πεπραγμένων ἐκπύστους ποιεῖσθαι τὰς ἀληθείας δέει τῆς βασιλίδος ἀδύνατα ἦν. αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τάχιστα τὴν γυναῖκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν, ἐπ' ἐλπίδος ὀχεῖσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἢν τὰ ἐπηγγελμένα ποιοίη καταστησαμένη τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὃς ἐν ἰταλίᾳ γενόμενος. οὐ γὰρ εἶδεν ἀνθρώπου φύσις ὀκνηρῶς ἐς ἄδικον φόνον ἰέναι, ἀρχῆς τινὸς ἴσως, ἢ χρημάτων ἐν ἐλπίδι κειμένων μεγάλων, οὐκ οἶδα ἢν τινα θευδάτῳ παραίνεσιν ποιησάμενος διαχρήσασθαι τὴν ἀμαλασοῦνθαν ἀνέπεισε. καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐς τε τὸ τοῦ μαγιστράτου ἀξίωμα ἦλθε, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δυνάμεως καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἀμαλασοῦνθαν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἦν δέ τις ἰουσινιανῷ ἐπιστολογράφος πρίσκος ὀνόματι, ἄγαν πονηρὸς μὲν καὶ παφλαγὼν, καὶ πρέπων τοῦ προστάτου τὸν τρόπον ἀρέσκειν. λίαν δὲ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς ἔχων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τυγχάνειν τῶν ὁμοίων οἰόμενος, διὸ δὴ καὶ χρημάτων μεγάλων ὧν κύριος ὑπῆρχε, οὐκ ἐν δίκῃ τάχιστα γέγονε. τοῦτον δὴ ἅτε ὀφρυάζοντά τε, καὶ οἱ ἀντιτείνειν πειρώμενον ἡ θεοδώρα

æquo cũ ciuibus iure victura; Theodoræ statim occurrit fœminæ illius nobile genus, regia dignitas, forma corporis singularis, acre & industrium ingenium; ob idque non dubitauit, quin sibi & ab illius virili animi maiestate, & leuitate coniugis metuendum foret. Nec sanè leuiter hanc patefecit riualitatem, sed insidias ac necem Reginæ molita, viro confestim persuasit, vt Petrum ad eam legaret in Italiam. Huic ergo Cæsar proficiscenti, quæ opportuno loco narraui, imperat; at Augusta (cuius metu, veræ tunc locus narrationi non fuit) hoc vnum committit, vt Amalasunthæ paret, maturétque necem, magnorum iniecta spe bonorum, si iussis pareat. Ille vel dignitatis, vel diuitiarum spe in Italiam statim transmittit; nam ad nefarias cædes moderatè venire mens humana nequit; Theodatum rationibus mihi quidem obscuris in Amalasunthæ cædem impellit. Exinde Petrus ad Magistri dignitatem magna quidem potentia, sed odio omnium euehitur. Atque is fuit Amalasunthæ rerum exitus. Erat Iustiniano ab epistolis Priscus quidam homo bene ac nauiter improbus ex Paphlagonia, aptus ad patronum sibi ex moribus conciliandum, quem vnicè diligebat, ab illóque mutuò se diligi nequaquam dubitabat; quare breui tẽpore præter ius fásque ad magnas opes peruenit. Huius Theodora supercilio & contumaciæ indignata in eum

in eum delationibus agit apud coniugem, ac tum certè inani conatu. Ergo non ita multo pòst Priſcum in nauim contrudit, & quò tandem libuit ablegatum detondet, inuitúmque adigit ad ſacerdotium. Iuſtinianus interim facti conſcientia ſimulata, neque vbi terrarum Priſcus eſſet curauit, neque deinceps tanquam occupatus veterno vllam de eo cogitationem admiſit, tantùm paucas quæ Priſco ſuperfuerant, corradit pecunias. Inſederat Theodoræ ſuſpicio in Areobindum famulum genere barbarum, ſed formoſæ indolis adoleſcentem, quem ſibi habuit à ſupellectile. Hunc ad eluendum crimen nulla primò de cauſa (licèt illum, vt fama eſt, deperiret) dirè flagris excepit; demum quid actum de illo ſit, neque nos, neque ad hanc diem alij norunt. Nam quod Theodora eſſe obſcurum vellet, id ab ore, ac memoria omnium vt euelleret, perterrebat rei conſcios (ſic vt nullus antehac Tyrannus) quò neque neceſſariis, neque curiosè flagitantibus rem aperirent. Contrà nihil aduerſariorum fuit, quod illam latuerit, cui per compita, pérque domos eſſent, qui ſingulorum negotia & confabulationes explorarent. Quem verò à ſe mulctatum neſciri cuperet, clàm accerſitum (ſi ex Patriciis eſſet) ſola ſine arbitris, vni tradebat ſatelliti in extremas oras Romanę ditionis deportandum; quem

ἡ Θεοδώρα ἐς τὸν ἄνδρα διέβαλε. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν ἐλύπησεν. ὑπὸ πολλῷ δὲ ὕστερον αὐτὴ μὲν τὸν ἄνθρωπον εἰς ναῦν ἐμβιβάσασα, ὅπῃ ἐβούλετο ἔπεμψε, καὶ ἀποθέξασα ἱερέα ὅτι ἐκτόπιον ἐκάθισεν εἶναι. αὐτὸς δὲ ὁπόσην παρεχόμενος ὅτι δὴ τῆς ποιημένων οὐδὲν εἰδείη, πλεῖστον μὲν ὑπερύνατο ὅπῃ γῆς εἴη, ὅτε δὲ μνήμῃ τὸ λοιπὸν εἶχεν. ἀλλὰ σιωπῇ ὥσπερ ληθάργῳ ἁλοὺς καθῆστο. τὰ μὲν τι χρήματα ὀλίγων οἱ ἀπολελειμμένων ἐλπίσας πάντα. ὑποψίας δὲ συμπεσούσης αὐτῇ εἰς τὴν οἰκετῆν ἕνα ἀρεοβίνδον ὄνομα, βάρβαρον μὲν γένος, ἀνθρωπῆν δὲ ἐς νεότητα, ὄντες ἐραστὴν αὐτὴ καλασησαμένη ἐτύγχανεν ἀπολύσασθαι βουλομένη τὸ ἔγκλημα. καίπερ ὡς φασι δι' ἄνθρωπον δαιμονίως ἐρῶσα. ἐν μὲν τῷ παρόντι πιπρᾶσθαι αὐτὸν ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας, αἰκίζεσθαι ἔγνω. τὸ δὲ λοιπὸν οὐδέν τι ἀμφ' αὐτῷ ἔγνωμεν. οὐδὲ πῃ αὐτὸν ἄρχει νῦν εἶδεν. ἐμοὶ γάρ πῃ τῆς παρασκευῆς ἀποκρύπτεσθαι αὐτῇ βουλομένῃ εἶη, τόδε δὴ ἀρρητότατον ἅπασιν ἔμεινε. καὶ ὅτε τῷ ἐπισκόπῳ ἀγγελίαν τῆς τινὶ αὐδαίκων ἐξιέναι, ὅτε τῷ μανθάνειν βουλομένῳ πιθανώτατον, καὶ πάνυ τις ἀκριβῶς ἐμοὶ. τοιοῦτον γὰρ δέος ἐξ ὧν γεγόνασιν ἄνθρωποι ἐπὶ τυράννων οὐδενὸς γέγονεν. ἐπεὶ οὐδὲ λαθεῖν τὶ τὸν προσκεκευκότα οἷόν τε ἐμοί. πλῆθος γὰρ κατασκόπων αὐτῇ τὰ λεγόμενα, καὶ πραττόμενα ἔντε τῇ ἀγορᾷ, καὶ ταῖς οἰκίαις ἐσηγγελον. ἐμοὶ κατὰ τινὰ ὧν ἀδαπεπωκότα τιμὴ κόλασιν ἀνοσιώτατα οὐδαμῇ ἤθελεν ἐποίει τάδε. τὸν ἄνθρωπον μεταπαλεσαμένη, ἐμοὶ τις τῆς λογίμων ἐτύγχανεν ὤν, μόνη τε αὐτὴ τῆς ἐπουργουμένων τινὶ ἀδαδοῦσα μόνῳ, ἐπήγγελεν εἰς τὰς ἑκατίας αὐτὸν μεταπομίσαι τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς.

καὶ ὃς

καὶ ὃς ἀωρὶ τῶν νυκτῶν κατακεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ δεθέντα εἰς ναῦν ἐμβιβάσας, καὶ σὺν αὐτῷ γεγονὼς, οὗ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς ἐπετέτακτο, ἐνταῦθα παρεδίδου λαθραιότερον τῷ ἐς ταύτην τὴν ὑπουργίαν ἱκανῶς ἔχοντι. φυλάσσειν τε ὡς ἀσφαλέστατα ἐπιστείλας τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐπειπὼν μηδενὶ φράζειν, ἕως ἂν ἢ τὸν ταλαίπωρον ἡ βασιλὶς οἰκτίζηται, ἢ χρόνον πολὺν τῇ ἐνταῦθα κακοπαθείᾳ δυσθανατήσας τε, καὶ καταμαρανθεὶς τελευτήσειεν ἀπηλλάσσετο. καὶ βασιανὸν δέ τι πράσινον, οὐκ ἀφανῆ νέον ὄντα, αὐτῇ διαλοιδορησάμενον δι' ὀργῆς ἔσχε. διὸ δὴ ὁ βασιανὸς οὐ γὰρ ἀνήκοος ταύτης δὴ τῆς ὀργῆς ἐγεγόνει ἐς τοῦ ἀρχαγγέλου τὸν νεὼν φεύγει. ἡ δὲ οἱ ἐπέστησεν αὐτίκα τὴν τῷ δήμῳ ἐφεστῶσαν ἀρχὴν, οὐδὲν μέντοι λοιδορίας ἐπικαλεῖν ἐπαγγείλασα. ὅτι δὲ παιδεραστοίη ἐπενεγκοῦσα. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσασα ἠκίζετο ἀνυποίστῳ τῇ κολάσει. ὁ δὲ δῆμος ἅπας ἐπεὶ ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς εἶδε σῶμα ἐλευθέριόν τε, καὶ ἀνειμένῃ ἄνωθεν διαίτῃ ἐκτραφὲν, ἀπήλγησέ τε τὸ πάθος εὐθὺς, καὶ σὺν οἰμωγῇ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον ἐξαιτούμενοι τὸν νεανίαν. ἡ δὲ αὐτὸν ἔτι μᾶλλον κολάσασα, καὶ τὸ αἰδοῖον ἀποτεμουμένη διέφθειρεν ἀνεξελέγκτως. καὶ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον ἀνεγράψατο. οὕτως ἡνίκα ὀργώη τὸ γύναιον τοῦτο, οὔτε ἱερὸν ὀχυρὸν ἐγεγόνει, οὔτε νόμου τοῦ ἀπαγόρευσις, οὔτε πόλεως ἀντιβόλησις, ἐξελέσθαι τὸν παραπεπτωκότα ἱκανὴ ἐφαίνετο οὖσα. οὔτε ἄλλο αὐτῇ ἀπήντα τῶν ἁπάντων οὐδέν. καὶ διογένην δέ τινα οἷα πράσινον ὄντα δι' ὀργῆς ἔχουσα, ἄνδρα ἀστεῖον, καὶ ποθεινὸν, ἅπασί τε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, οὐδέν

quem intempesta nocte obuelatum capite, constrictum vinculis, nauigióque impositum ad imperatas exilij sedes satelles duceret, apud alterum non insolentem tantæ crudelitatis ministrum, custodiis fidissimis, secretissimísque clanculùm cōcludendum, donec vel eius ærūnis Augusta commoueretur, vel diuturno squalore extrema penè in morte ægrè viuens contabesceret, caderétque. Basianus adolescens factione Prasinus illustri loco natus cauillo in Theodoram luserat; cuius ob id in se concitatam iram intelligens, in templum concedit Michaëlis Archangeli. Huc statim illa Prætorem plebis immittit, iubétque non cauilli, sed infamis puerorum amoris Basianum reum agere. E templo abstractus acerbissimo supplicio à Magistratu excruciatur; sed populi multitudo, ingenui splendoris corpus, mollibus assuetum deliciis in sæuissimum dari cruciamentum videns, eius interitum commiserata, penè in cœlum sublato clamore complorans, saluum sibi deposcebat adolescentem. Mulier pertinaciùs instare suppliciis; pudendísque resectis, sic eum indicta causa iniudicatū indemnatúmque peremit, ac tandem etiam fisco illius addixit bona. Scilicet cùm hæc fœmina insaniret, nec templorum asylum, nec legum imperium, nec vniuersæ vrbis imploratio, nec quicquam rerum omnium eripere poterat, quem ipsa perditum iret. Diogenem virum vrbanum & carum tum omnibus, tum ipsi Cæsari, tanquam Prasinorum partes foueret,

odio prosequebatur, in hunc etiam puerorum concubinatus crimen intendens, duos illius vernas quærit, inducítque calumniatores iuxtà ac testes. Verùm cùm hoc non ex consuetis illius esset clandestinis iudiciis, sed pro viri dignitate multi atque insignes in Diogenem Iudices sederent in foro, & vernularum testimonium etiam ætate minorum haud ad causam idoneum haberent; Theodorum quendam Diogenis familiarem in consuetas custodias condit Augusta, circumuenítque modò blanditiis, modò cruciatibus. Nam vbi vidit sibi rem non procedere, neruo bouino à fronte ad aures circumacto, illi caput astringi iubet, haud fore dubitans quin elisi oculi suis sedibus euibrarentur; ille tamen potius habuit nihil mentiri. Quare Iudices causam de qua non liqueret, abiecerunt, ciuibus publicè ob id gratulantibus. Hactenus hæc; nam initio narrauimus quæ in Belisarium, in Photium, in Buzem hæc fœmina commiserit. Duo partis Venetæ factiosi Cilices Callinicum secundæ Ciliciæ Præfectum in seditione per vim aggressi, eius Agasonem astantem & vim hero defendere paratum confodiunt, ipso inspectante Præfecto, populóque. Hos ille & huius homicidij aliorúmque permultorum conuictos iure capite plectit. Id vbi resciuit Theodora, suam in Venetos propensionem confirmatura, eum adhuc in Prouincia ad Sicariorum tumulum insontem agit in crucem.

Impe

ὑδ᾽ ὑπ᾽ ἠσονγάμων ἀνδρείων ἐν ἀσουδῇ συνοφθυτεῖν ἔχουσα. δύο γὲν ἀναπείσαζα τῷ αὐτῆ οἰκετῷ, κατηγόρους τε, & μάρτυρας τῷ κεκτημένῳ ἐπέστησε. ἔνθ᾽ ὃ ἐκρύδην ἐξεταζομένῳ, & λαθραιότητι ἄπᾳ εἰωθότι, ἀλλ᾽ ἐν δημοσίῳ, δικασῶν πεπληρωμένων πολλῶν τε, & οὐκ ἀδόξων, διὰ τὴν διογένους δόξαν. ἐπεὶ οὐκ ἐδόκουν ἀκριβολογουμένοις τοῖς δικασταῖς, οἱ τῷ οἰκετῷ λόγοι ἀξιόχρεοι ἐς τὸ κρῖναι εἶναι. ἄλλως τε, & παιδαρίων ὄντων, θεόδωρον τὸν διογένους ἀναγκαίων τινὰ ἐν τοῖς εἰωθόσιν οἰκιδίοις καθεῖρξεν. ἐνταῦθα πολλαῖς μὲν βασάνοις, πολλοῖς δὲ τὸν ἄνθρωπον αἰκισμοῖς προσῆλθεν. ἐπεί τε οἱ ὑδὲν πρόσχωρα, νεύρου βοείου ἐς τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ νῶτα προσελίξαντες, τὸν νεῦρον στρέφειν τε, & σφίγγειν ἐκέλευε. καὶ δὴ μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς θεοδώρου ἐκπεπηδηκέναι τῆς οἰκείας λιπούσας χώρας ὑπώπτευεν. ὑδὲν μέντοι τῶν γενομένων ἀπολλάσσειν ἔγνω. διὸ δὴ ⓐ μὲν δικασταὶ ἅτε ἀμαρτυρήτου δίκης ἀπέγνωσαν. ἡ δὲ πόλις ἐορτὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ πανδημεὶ ἤγε. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇδε ἐχώρησεν. ἐρρήθη δὲ ἐρχομένῳ μοι τῇδε ἔνθεν, & ὅσα βελισαρίου τε, καὶ φώτιον, & βύζην αὐτὴ ἐργασθείη. στασιῶται δὲ βενέτοι δύο χιλιάρχῳ καλλινίκῳ, τῶν χιλιάρχων δορυφόρων πολλῷ ὕπερθεν ὄντες, χειρῶν ἀδίκων ἐπ᾽ αὐτὸν ἦρξαν. ὄντε αὐτοῦ ἱππαγωγὸν ἄρχισά τε ἐσῶτα, καὶ ἀμυνόμενον τῷ κεκτημένῳ πρεσβύτην, ἔκτειναν, τότε ἄρχοντι @, & ἔνθ᾽ δήμου θεωμένου πανυπερθεν. καὶ ὁ μὲν δὴ στασιώτας, ἄλλων τε πολλῶν, & τόνδε ἀλόντας ἔνθ᾽ φόνου ἐν δίκῃ ἀνεῖλεν. ἡ δὲ μαθοῦσα, ὅπη & δὴ βενέτους προθυμοίατο ἐνδεικνυμένη, ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα, ἐν τῷ τοῦ φονέως τάφῳ ἀνεσκολόπισεν οὐδενὶ λόγῳ.

βασιλεὺς

βασιλεὺς δὲ κλάειν τε, καὶ ὀδύρεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος, καθῆστο γρυλλίζων. πολλά τε τοῖς ἐς τὴν πρᾶξιν ὑπουργηκόσιν ἀνατεινάμενος, οὐδὲν ἔδρασε. τὰ μέν τοι χρήματα τοῦ τετελευτηκότος λῃΐζεσθαι ὡς ἥκιστα ἀπηξίωσεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων τῶν ἐς τὸ σῶμα κολάσεις τῇ θεοδώρᾳ ἐπινοεῖν, ἐπιμελὲς ἦν. πόρνας ἀμέλει πλέον ἢ πεντακοσίας ἀγείρασα, ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐς τριώβολον, ὅσον ἀποζῆν μισθαρνούσας; ἔστε τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον στείλασα ἐν τῷ καλουμένῳ μοναστηρίῳ καθεῖρξε τὸν βίον μεταμφιέσασθαι ἀναγκάζουσα. ὧν δή τινες ἐρρίπτουν αὐτὰς ἀφ' ὑψηλοῦ νύκτωρ, ταύτῃ τῆς ἀκουσίου μεταβολῆς ἀπηλλάσσοντο. δύο δὲ κόραι ἐν βυζαντίῳ, ἀδελφαὶ ἤτην, οὐκ ἐκ πατρός τε, καὶ τριγονίας ὑπάτων μόνον, ἀλλ' ἀνέκαθεν αἵματος τοῦ πρώτου, ἔν τε τῇ συγκλήτῳ βουλῇ γεγονυῖαι. ταύταις ἤδη ἐς γάμον ἐλθούσαις ἀπολωλότων τῶν ἀνθρώπων, χήραις γεγονέναι ξυνέπεσεν. αὐτίκα δὲ ἄνδρας ἡ θεοδώρα δύο ἀγελαίοις τε, καὶ βδελυροὺς ἀπολέξασα, ξυνοικεῖν αὐταῖς ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἐπικαλοῦσα μὴ (ὠφρόνως βιοῦν. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται) δείσασαι, ἐς τὸ τῆς σοφίας ἱερὸν φεύγουσι, ἔστε τὸν θεῖον λουτρῶνα ἐλθοῦσαι τῆς ἐνταῦθα κολυμβήθρας ἀπρὶξ εἴχοντο. ἀλλὰ τοσαύτην αὐταῖς ἀνάγκην τε, καὶ κακοπάθειαν προσετρίψατο ἡ βασίλισσα, ὥστε αὐταῖς ἀπαλλαξειούσαις τῶν ἐνθένδε κακῶν τὸν γάμον αὐτῶν ἀνταλλάξασθαι ἐν σπουδῇ γέγονεν. οὕτως αὐτῇ ἄχρεντος οὐδεὶς, ἢ ἄσυλος μεμένηκε χῶρος. αὗται μὲν οὖν ἀνδράσι πτωχοῖς τε καὶ ἀπερρίμμενοις πολλῷ ἀπὸ τῆς σφετέρας ἀξίας ἀκούσιαι ξυνῳκίσθησαν, καίπερ εὐπατριδῶν σφίσι παρόντων μνηστήρων.

Imperator ſimulatis lacrymis eius cauſam dolere, domi apud ſe grunnire, multas intendere minas in cædis ſatellites nullo euentu; cæterùm pecuniarum defuncti rapinam non abnuit. In illa etiam cura verſata eſt Theodora, vt proſtituentes corpora mulierculas puniret; nam ſcorta fermè quingenta, quæ ſe ad triobolarem quæſtum, vitámque medio in foro vulgarent, in aduerſam Boſpori partem, facto grege amandauit, retruſítque in monaſterium meliorem vitæ rationem inire coactas. Ex his pleræque noctu è ſublimi præcipites egerunt ſeſe, ac ſponte mori, quàm inuitè ſic viuere maluerunt. Duæ Byzantij adoleſcentulæ ſorores erant, non paterno ſolùm & auito Conſulum ſplendore illuſtres, ſed perantiqua etiam maiorum gloria primariæ in Senatu nobilitatis. Hę poſt nuptiales faces extinctis maritis viduæ iacebant; quarum Theodora vitæ honeſtatem criminata, duos, quibus nuberent, ex vltima plebe homines quærit, ac planè execrandos. Id illæ veritæ ad Sophianum templum conuolant, in ſacrum ſe condunt lauacrum, fontémque manibus prehenſant; ſed tot ærumnis, tanta rerum neceſſitate illas diuexauit Auguſta, vt ſat habuerint eas eligere nuptias, quò è tantis malis emergerent. Sic illi nunquam inuiolatum manſit aſyli ius. Ergo quæ Patriciæ nobilitatis procos haberent, traduntur inuitę maritis egentibus, abiectis, ab illarũ dignitate longè alienis.

Parens

Parens & ipsa vidua lacrymis & mærore compressis sponsalibus intererat. Denique suum Theodora facinus detestata, adolescentulas publicis damnis solandas curauit, aucto dignitatibus vtroque marito. Verùm hoc illis nullum fuit solatium, cùm in subditos ij, vt paulo pòst ediſſeram, non ferenda crudelitate ſe geſſerint; neque enim Theodora Magiſtratuum, vel Reipublicæ, vel alterius muneris dignitatem penſi habebat, dum animum expleret ſuum. Cùm adhuc in ſcena verſaretur, fuit ex amico grauida, ídque ſerò actum ſenſit, cùm omnia fruſtra tentabat, vt partum (ſicut illi mos erat) immaturum enectúmque abigeret, cui ad humanam formam non multum deerat; quare deſerit artes quæ nihil proficerent, parere iam coacta. Vt verò marito ſuboluit ægro illam animo eſſe, & indignari, quod interim fœta meretricio corporis quæſtu prohiberetur; ille ſoboli vehementer à matre timens interitum, prolem, quam marem ſuſcepit, atque Ioannem vocauit, in Arabiam quò iam cogitabat, ſecum abducit. Is iamiam moriturus filio tum adulto totam aperit de matre rem. Ille iuſtis paterno funeri perſolutis, certo pòſt tempore Byzantium venit; & famulis qui aditum ad matrem darent, rem narrat. Hi rati nihil inhumani parentem molituram, adeſſe Ioannem filium nunciant. Verita

ἡ δὲ μήτηρ αὐταῖς χήρα τε καὶ αὐτὴ γεγενῦα, ἔτε ἀνοιμῶξαι, ἔτε ἀποκλαῦσαι τὰ πάθη, παρὼν τῇ ἐσχάτῃ. ὕστερον δὲ ἀποστομώσῃ ἡ θεοδώρα τὸ μίασμα, δημοσίαις αὐταῖς παρηγορήσασα ξυμφοραῖς ἔγνω. ἄρχοντα γὰρ ἑκατέρων καθεσήσατο. καὶ ταῖς μὲν κόραις ὠδάψυχεν, ὁπόσα γέγονε, πάθη ἀνήκεστα, καὶ ἀνύποιστα τοῖς ἰσηκόοις κεδνὸν ἅπασι τοῖς ἀνδράσι τούτων ξυνωνύχθη πάσχειν, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις λελέξεται. θεοδώρα γὰρ ὅτε ἀρχῆς, ὅτε πολιτείας ἀξιώσεις, ὅτέ τι ἄλλο ἀπημελὲς ἦν, εἰ τὸ βούλημα παρανεῖτο μόνον. ἐτύγχανε δὲ ὑπό τε κυήσασα τῶν ἐρασῶν, ἤδη ἔπη ἀπὸ σκηνῆς ἦν, ἔτε δὲ κακοδοξίᾳ ἔτε καιροῦ αἰσθομένη, πάντα μὲν ὅσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει, ἐποίει. ἄωρον δὲ ἀποκυῆσαι τὸ βρέφος, ἀδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν. ἐπεὶ δὲ πολλῷ ἀπελέλειπτο τὸ ἀνθρωποειδὲς ἤδη γεγονέναι. διὸ δὴ ἐπεὶ ἤδεν οὐκέτι τὰ πείρατα ἀφεμένην, πίνειν ἐπειρᾶτο. ὁρῶν δὲ αὐτὴν ὁ ἐκ τεχθέντος πατὴρ ἀποροῦμένην τε, καὶ ἀχθόμενον, ὅτι μήτηρ ἤδη τῷ σώματι ὁμοίως ἐργάζεται ἀνέπαφος εἴη, ἐπεὶ καὶ ἀληθῆ δὴ ὑπώπτευεν ὡς διαχρήσεται τὸ παιδίον ἀνείλετό τε, καὶ ἰωάννην ἐπονομάσας ἐπεὶ ἄρσεν ἦν, ἐς τὴν ἀραβίαν ἐς ἣν ἅπερ ὥρμητο ἀπῆν ᾤχετο. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν τελευταῖον ἔμελλεν, ἰωάννης ἤδη μειράκιον ἦν, τὰ πάντα λόγον αὐτῷ ἀμφὶ τῇ μητρὶ ὁ πατὴρ ἔφερεν. καὶ ὅσα πάντα ἐπὶ τῷ παιδὶ τὰ νόμιμα ποιήσας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιθείη χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς βυζάντιον ἦλθε, καὶ τοῖς ὠδᾶ τὴν μητέρα τὰς εἰσόδους ἀεὶ ποιουμένοις τὸ πρᾶγμα ἀγγέλλει. ἡ δὲ ἔδεν ἀπὸ ἀνθρωπείου τρόπου αὐτὴν

λογιεῖται ὑποστήσωλες, ἐπαγγέλλουσι τῇ μητρὶ, ὅτι δὴ αὐτῆς ἰωάννης ὁ υἱὸς ἥκοι.

δείσασα

δείσασα δὲ γυνὴ μὴ ἐς τὸν ἄνδρα ἔκπυστος ὁ λόγος γένηται τὸν παῖδα οἱ ἐς ὄψιν ἐκέλευεν ἥκειν. ἐπεί τε εἶδε παραγενόμενον τῶν οἰκείων τινὶ ἐνεχείρισεν. ὥσπερ ἀεὶ τὰ τοιαῦτα ἐπέχειν εἰώθει. καὶ τρόπῳ μὲν ὅτῳ ὁ ταλαίπωρος ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσται οὐκ ἔχω εἰπεῖν. οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἄχρι δεῦρο ἰδεῖν. οὐδὲ ἀπογενομένης τῆς βασιλίδος ἔσχεν. τότε καὶ ταῖς γυναιξὶ σχεδόν τι ἁπάσαις τὸν τρόπον διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐξήμαρτον γὰρ ἐς τοὺς ἄνδρας ἐξούσιᾳ τῇ πάσῃ, οὐ φερόντος αὐταῖς κίνδυνόν τινα, ἢ βλάβην τοῦ ἔργου. ἐπεὶ δὲ ὅσαι μοιχείας ἁλοῖεν, αὗται κακῶν ἀπαθεῖς ἔμενον παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα αὐτίκα ἰοῦσαι, ἀντίστροφοί τε γενόμεναι, δὲ δίκην οὐ γεγονότων ἐγκλημάτων ἀντιλαχοῦσαι τοὺς ἄνδρας ὑπῆγον. περιῆν τε αὐτοῖς ἀνεξελέγκτοις οὖσι, τὴν μὲν προῖκα ἐν διπλασίῳ ἀποτιννύναι. μεμαστιγωμένοις δὲ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθῆναι. καὶ αὖ πάλιν τὰς μοιχευτρίας ἐπιδεῖν, κεκομψευμένας τε, δὲ πρὸς τῶν μοιχῶν ἀδεέστερον λαγνευομένας. τῶν δὲ μοιχῶν πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ τιμῆς ἔτυχον. διόπερ οἱ πλεῖστοι τὸ λοιπὸν πάσχοντες πρὸς τῶν γυναικῶν ἀνόσια ἔργα, ἀσμενέστατα ἀμαστίγωτοι σιωπῇ ἔμενον, τὴν παῤῥησίαν αὐταῖς τῷ μὴ πεφορᾶσθαι δοκεῖν ἐνδιδόντες, αὕτη ἅπαντα πρυτανεύειν αὐτογνομονοῦσα τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἠξίου. τάς τε γὰρ ἀρχὰς, καὶ ἱερωσύνας ἐχειροτόνει, ἐκεῖνο μόνον διερευνωμένη, καὶ φυλασσομένη ἐνδελεχέστατα, μὴ καλὸς, ἢ ἀγαθός τις ὁ τὸ ἀξίωμα μετιὼν εἴη, καὶ οὐχ οἷός τε οἱ ἐσόμενος ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα ὑπουργήσειν. καὶ τοὺς γάμους ἅπαντας τῇ θείᾳ ἐξουσίᾳ τινὶ διῳκεῖτο,

Verita fœmina, ne id fama coniux acciperet, in conspectum ingredi filium iubet, & coram exceptum ex domesticis cuidam talium scilicet negotiorum præfecto, in manus tradit. Verùm quo miser ille casu sit interceptus, compertum non est: certè nemo extincta iam Augusta, illum denique vidit. Hac tempestate omnium ferè mulierum mores corrupti; quæ per summam licentiam impunè peccabant in maritos, & in crimen adulterij vocatæ dimittebantur inultæ; adita statim Imperatrice, ac reddito iterum de eadem causa planè contrario iudicio, criminum immunes pronunciabantur; maritis qui probationes non implessent, in crimen adductis, duplíque pœna dotem soluentibus, multis vapulantibus, in carcere squalentibus, ac vinculis, & rursum inspectantibus calamistratas adulteras liberè à corruptoribus constuprari, qui etiam dignitates mercedem sceleris consequerentur. Quamobrem plerique ne flagriones fierent, impiã coniugum libidinem vltrò dissimularunt, quin etiam illis, ne quando manifestò deprehenderentur, omnem fecerunt opportunitatem. Rempublicam pro arbitratu moderari sic Theodora contendit, vt ipsa Magistratus & Sacerdotes crearet; id etiam atque etiam satagens, ne vir quisquam probus ac integer dignitates obtineret, qui parere sibi nollet. Connubiale ius totum penes se esse voluit; nullus

nullus ante nuptias ſponſus voluntarius; ſubitò cuique coniux hæc erat, non quæ (vt vel barbaris vſu venit) cuique placeret, ſed quæ Theodoræ. Hæc & puellis erat ſubeunda fortuna, vt in matrimonium inuitæ viros acciperent. Sæpe per vim ſponsâ è thalamo abſtractâ, matrimonio ſponſum exturbauit; ſe lubente id fieri iratè negans. Hac iniuria & alios complures affecit, & Leontium Referendarium, & Saturninum, extincto ſtatim à ſponſalibus Hermogene officiorum magiſtro. Nam erat Saturnino abneptis virgo nubilis, libera, honeſtáque, quam defuncto Hermogene Cyrillus ei pater deſponderat. Ergo poſt adornatum illis thalamum ſponſum Theodora coniicit in vincula, qui demum cadentibus ad querelas lacrymis trahitur in nuptias filiæ Chryſomallæ, quæ primùm ſaltatrix, deinde proſtibula fuit. Nam erat hoc tempore Theodoræ familiaris in Regia conſuetudo cum Chryſomalla & Indara, quæ pro veretro ac theatrali exercitio ibi Rempublicam tractarent. Cæterùm Saturninus ſponſæ vt concubuit; atque corruptam inuenit, illud apud amicum extulit, puellam duxiſſe ſe haud imperuiam. Quod vt accepit Theodora, ſeruitiis imperat, vt ſublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum temerarium iactatorem & periurum cæderent. Multíſque dorſo plagis vapulantē ipſa monebat, vt linguam garrulā cohiberet.

Quo

τότε γαμεῖν πρῶτον ὀδεμίαν ἄνθρωποι ἐγγύην ἑκουσίαν πεποίηνται. γυνὴ ἑκάστῳ ἐξαπιναίως ἐγίνετο, οὐχ ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν ἤρεσκεν ὅπερ κἂν τοῖς βαρβάροις εἰώθει, ἀλλ' ὅτι βουλομένῃ τῇ θεοδώρᾳ εἴη. ὅπερ αὖ καὶ ταῖς γαμουμέναις ἀνάπαλιν ξυνέβαινε πάσχειν, ἀνδράσι ξυνιέναι οὐδαμῇ ἐθελούσιαι ἠναγκάζοντο. πολλάκις δὲ καὶ τὴν νύμφην ἐκ τῆς παστάδος ἀποβιβάσασα λόγῳ οὐδενὶ ἀνυμέναιον τὸν νυμφίον ἀφῆκε. τοῦτο μόνον ξὺν ἀκροχειλίᾳ εἰποῦσα, ὅτι δὴ αὐτὴν ἀπαρέσκει. ὅπερ ἄλλους τε πολλοὺς ἔδρασε. καὶ λεόντιον ὅσπερ ῥαιφερενδάριος ἦν τὴν τιμὴν, καὶ Σατορνῖνον τὸν ἑρμογένους τοῦ μαγίστρου γεγονότος ἐπὶ μνηστῇ. τούτῳ γὰρ τῷ Σατορνίνῳ ἦν τις ἀνεψιὰ δὴ παρθένος μνηστὴ, ἐλευθέριος, καὶ κοσμία, ἥνπερ οἱ κύριλλος ὁ πατὴρ κατεγγύησεν, ἑρμογένους τοῦ βίου ἤδη ἀπολυθέντος. πεπηγυίας τε αὐτοῖς τῆς παστάδος, τὸν νυμφίον καθεῖρξεν, ἔστε τὴν ἑτέραν παστάδα ἤχθη, ἔγημέ τε κωκύων, καὶ οἰμώζων, ὅσον τὴν χρυσομαλλοῦς παῖδα. χρυσομαλλὼ δὲ αὕτη, πάλαι μὲν ὀρχηστρὶς ἐγεγόνει, καὶ αὖθις ἑτέρα. τότε δὲ ξὺν ἑταίρᾳ χρυσομαλλοῖ, καὶ ἰνδαροῖ ἐν παλατίῳ διαίταν εἶχεν. ἀντὶ γὰρ τοῦ φάλλου, καὶ τῆς ἐν θεάτρῳ διατριβῆς τῇ διῳκοῦντο τὰ πράγματα. ξυγκαταδραθὼν δὲ ὁ Σατορνῖνος τῇ νύμφῃ, καὶ διαπεπαρθενευμένην εὑρὼν ἔς τινα τῶν ἐπιτηδείων ἐξηνέγκεν, ὅτι δὴ οὐκ ἄτρητον γήμοι, ὅπερ ἐπεὶ ἐς θεοδώραν ἦλθε, τοῦ ὑπηρέτας ἐκέλευεν, ἅτε ἀποσεμνυνόμενον, καὶ ὁρκωθέντα οὐδὲν αὐτῷ προσῆκον, μετέωρον αἴρειν, οἷα τὰ ἐς γραμματιστοῦ φοιτῶντα παιδία, ξαίνουσάτε κατὰ τῶν νώτων πολλὰς ἀπεῖπεν αὐτῷ μὴ φλυάρῳ εἶναι.

οἷα

οἷα μὲν τι ⸂ἰωάννῃ τὸν καππαδόκην⸃ εἰργάσατο ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἅπερ αὐτῇ διαπέπραγε τῷ ἀνθρώπῳ χαλεπαινούσῃ, οὐχ ὑπὲρ ὧν ἐς τὴν πολιτείαν ἡμάρτανε. τεκμήριον δέ, τῷ γὰρ ὕστερον δεινότερα ἐς αὐτὴν ὑπηκόους ἐργασαμένων, οὐδὲν τοῦτο πεποίηκε. ἀλλ' ὅπερ ἄρτι ἄλλα τ' ἄρτι γυναικὶ καλὸν τὸ ἔλεος ἰέναι, καὶ αὐτὴν ἐς τὸν βασιλέα διέβαλλεν· ὥστε αὐτῇ καὶ τὸν ἄνδρα ἐκπεπολεμῶσθαι παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν. τῷ γὰρ αἰτῶν, ὅπερ ὑπεῖπον, ἐνταῦθά μοι μάλιστα τὰς ἀληθεστάτας ἀναγκαῖον εἰπεῖν, ἵνα τε αὐτὸν ἐπ' αἰγύπτου καθεῖρξε πεπονθότα, ὅσα μοι ἀμφ' αὐτῷ πεπραγμάτευται, καὶ ὡς πινὰ ἔλαβε δίκην ὑπὲρ ἀνθρώπου κολάσεως κόρον, ἀλλὰ ψευδομαρτυρίας ἐπ' ἐκείνῳ διεξενωμένης, ἐδέποτε ἀνίη. τέτρασι δὲ ἐνιαυτοῖς ὕστερον πρασίνους δύο τῷ ἐν κυζίκῳ στασιώτᾳ ἴσχυσεν, οἵπερ τῷ τοῦ ἀποκόπου ἐπιθυμήσαντες ἐλέσθαι εἶναι. καὶ αὐτοὺς θωπείαις τε, καὶ λόγοις, καὶ ἀπειλαῖς καταρρώσας, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαρθείς, τὸ μίασμα τοῦ φόνου ἐς τὸν ἰωάννην ἀνέπεμψεν. ὁ μὲν δὴ ἕτερος τὰ ἀληθείας ἀπενθυπίας ἐλθεῖν, ἐδαμῇ ἔγνω, καίπερ ἔτως ἐκ τοῦ βασάνου καταπαθείς, ὥστε ὅπου δὴ καὶ τεθνήξειν αὐτίκα μάλα ἀπόδοξον εἶναι. ὁ δὲ δὴ τὸν μὲν ἰωάννην τοῦτον δὴ τῷ σφαγεῖ παραδοῦναι διαχρήσασθαι, οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔσχε. τὴν μὲν νεωτέραν τούτου χεῖρας ταῖς δεξίας ἔτεμε. τοῦ μὲν ὅπως ψευδομαρτυρεῖν οὐδαμῇ ἤθελε. τοῦ δὲ ὅπως μὴ ἀποφανὴς ἡ ἀπόκρυψις ἐς τὸ παντὸς ἦν). τούτων δὲ οὕτως ἐν τῷ δημοσίῳ πραττομένων, τῆς ἀγορᾶς ἐποιεῖτο τῷ πραττομένων, μηδενὸς τὸ σφᾶς ξυνεῖναι. ὅπερ δὴ οὐκ ἀνθρωπίνῳ, ἀλλὰ δαίμονι τῷ ὥστε εἶναι ἀνθρωπόμορφον εἶναι, τεκμηριοῦ

Quo ſupplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus, haud vindicans ab eo in Rempublicam commiſſa, quæ ſanè grauiùs alij deinde patrarint impunè; ſed priuatas iniurias perſequens. Nam minimè veritus eſt Ioannes Auguſtæ refragari, & delatione aduerſus eam vti aliquādo apud Cæſarem, quem propè fuit, vt in illam concitaret. Hic, vt dixi, veriſſimæ rerum cauſæ memorandæ mihi ſunt. Tum verò in Ægyptum, vt narraui, hunc malè multatum amandauit; nec tamen vexandi hominis modum aliquando fecit, quæ nunquam deſiſteret à falſis in eum teſtibus quærendis. Nam quarto pòſt anno ex Cyzici ſeditioſis duos nacta Praſinos, qui ex iis eſſe dicerentur, qui Antiſtitem per vim aggreſſi fuiſſent: his præmia modò, modò formidinem oſtentabat * * * quorum alter minis territus, & ſpe illectus Ioanni parricidium aſcripſit, alter tantam rem mentiri noluit, etſi ita acceptus ſupplicio, vt eo ſtatim periturus crederetur. Quare neque his artibus Ioanni creare potuit exitium. At tamen dextris vtrumque adoleſcentem truncauit; hunc, quòd ſceleratum dicere teſtimonium renuerit; illum, ne prorſus paterent inſidiæ: ſcilicet clam eſſe alios curabat, quæ publicè gererentur in foro. Quòd verò non homo, ſed ſub humana ſpecie furia viſus ſit Iuſtinianus, docu

τεκμηριοῦ

documento esse possunt ingẽtia quibus affecit homines mala, quippe cùm ex atrocitate facinorum autoris virium immanitas palàm fiat. Sanè profligatarum à Iustiniano gentium absolutam rarionem, ac numerum nemo omnium secundum Deum habeat, sed arenam citiùs ad calculum reducat. Ego certè vniuersas animo regiones complectens, quas habitatoribus ille desolatum iuit, dico ab stirpe periisse hominum ducenties decies centena millia. Nam quæ longè latéque patet, Aphricam sic deuastauit, vt difficile sit, immo dictu mirabile post multotum ibi dierũ viam, obuium habere quemquam Ex Vandalis enim, qui arma tractarent, ad centum sexaginta millia hie degebant; puerorum verò, mulierum, ac seruitiorum quis numerum dicat? quis Aphricanorum veterum indigenarum, qui vrbes, qui agros colerent, qui maritimam mercaturam facerent? quorum ego infinitam vim longo tempore præsens contemplatus sum. His omnibus longè plures erant Mauritani, qui populatim cum vxoribus, ac liberis interiere. Hîc etiam pars magna exercitus Romani, & qui eius signa secuti sunt, exterorum occubuit. Quare haud scio an satis conueniat numerus, si quis affirmet in Aphrica quinquies decies centena hominum millia deleta. Id verò, quod post debellatos Vandalos minus curauit Iustinianus, Imperium in ea regione stabiliendum, & rem communiendam firma subiectorum beneuolentia; sed

τεκμηριώσαιτο ἄν τις τῷ μεγέθει σταθμώμενος, ὧν εἰς αὐτοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ ὑπερβάλλοντι τῶν πεπραγμένων, καὶ ἡ τοῦ δεδρακότος δύναμις ἔνδηλος γίνεται. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνῃρημένων, οὐκ ἄν ποτέ μοι δοκῇ τῶν πάντων τινὶ, ἢ τῷ θεῷ δυνατὰ εἴη. θᾶσσον γάρ τις οἶμαι τὴν πᾶσαν ψάμμον ἐξαριθμήσειεν, ἢ ὅσους βασιλεὺς οὗτος ἀνῄρηκε. τὴν δὲ χώραν ἐπιπλεῖστον διαριθμούμενος, ἥνπερ ἔρημον τῶν ἐνοικούντων ξυμπέπτωκεν εἶναι μυριάδας μυριάδων μυρίας φημὶ ἀπολωλεκέναι. λιβύην μὲν γὰρ ἐς τοσοῦτον διήκουσαν μέτρον, οὕτω ἀπόλωλεν, ὥστε ὁδὸν ἰόντι πολλὴν ἀνδρὶ ἐντυχεῖν χαλεπόν τε, καὶ λόγου ἄξιον εἶναι. καίτοι βανδίλλων μὲν τῶν ὅπλα ἀργυριουμένων, ἐνταῦθα μυριάδες ὀκτὼ ἐτύγχανον οὖσαι. γυναίων δὲ, καὶ παιδαρίων, καὶ θεραπόντων αὐτῶν, τίσιν εἰκάσειε μέτρον. λυβίων δὲ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ᾠκημένων τὰ πρότερα, καὶ γῆν γεωργούντων, ἐργασίαν τε τὴν κατὰ θάλασσαν ἐργαζομένων, ὅπερ μοι αὐτόπτῃ ἐπιπλεῖστον γεγονέναι τετύχηκε, πῶς ἄν τις τὸ πλῆθος διαριθμεῖσθαι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἱκανὸς εἴη. τούτων δὲ πολλῷ ἔτι πλείους μαυρούσιοι ἦσαν ἐνταῦθα. οἷς δὴ ἅπασι ξύν τε γυναιξὶ, καὶ γόνῳ διεφθάρθαι ξυνέβη. πολλοὺς δὲ αὐτὴ καὶ ῥωμαίων στρατιωτῶν, καὶ τῶν αὐτοῖς ἐκ βυζαντίου ἐπισπομένων ἡ γῆ ἔκρυψεν. ὥστε εἴ τις μυριάδας ἀνθρώπων ἔντε λιβύῃ πεντακοσίας ἰσχυρίζεται ἀπολωλέναι, οὐκ ἄν ποτε τῷ πράγματι οἶμαι διαρκῶς εἴποι. αἴτιον δὲ ὅτι βανδίλων εὐθὺς ἡσσημένων, οὐχ ὅπως κρατύνοιται τὴν τῆς χώρας ἐπικράτησιν ἐπιμελὲς οἱ ἐγίνετο, οὐδ' ὅπως οἱ ἡ τῶν ἀγαθῶν φυλακὴ, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εὔνοια τῶν κατηκόων εἴη προυνόησεν.

ἀλλὰ

ἀλλὰ βελισάριον αὐτίκα μελήσῃ ἀδε-
μιᾶ μετεπέμπετο, τυραννίδα οἱ ἀδα-
μόθεν προσοικίσαν ἐπεσκαλέσας. ὅπως
τὲ ἐνθένδε διοικέμῳ κατ' ἐξουσίαν,
λιβύλω καθαπὼν ὅλλω λῃζῃ, πημὰς
ἀμέλῃ τ' γῆς ἔπεμπε. ⁊ φόρους ἐπέθῃ
πικρώτερους τινὰς, ἀ πρότερον ὄντας. καὶ
τῷ χωρίων προσεποιεῖτο, εἴπ ἄμεινον ἰῷ.
κὴ ἀρειμανὲς τῷ ἐν σφίσιν αὐτῆς μυση-
ρίων εἴργε. καὶν ταῖς στρατιωτικαῖς ἀμυά-
μεσιν ὑπεξημμένῳ ἰῷ. κὴ ἄλλως τοῖς στρα-
τιώταις ἐξεγονὲ βαρύς. ἐξ ὧν αἱ σάσεις
φυόμεναι τετελευτήκασιν εἰς ὄλεθρον
μέγαν. ἀ γὰ μιμεῖν ἐν τοῖς καθεσῶσι
ποτὲ ἴσχυεν, ἀλλὰ ξυνέχειν τε, ⁊ ἀναθο-
λοῶ ἐπεφύκει πάντα. ἰταλία γὰ οὐχ
ἧσον, ἢ τριπλασία λιβύης ἔσα, ἔρημο
ἀνθρώπων πολλῷ μᾶλλον, ἢ ἔτι ἐκείνη
πεπλάχθαι γεγώνῃ. ὥστε δὴ μέτεσι τῷ
κάνταῦθα ἀνημεμένων ἡ δήλωσις. ἔσαι
γὰ αἴτια τῷ ἐν ἰταλίᾳ ξυμπεπλωκότων,
ἢ δή μοι ἔμπροσθεν ἐρρήθη. ἀπολλύτε
γὰ ὅσα ἐν λιβύῃ, κάνταῦθα αὖτις
ἡμαρτήθη. ⁊ τοὺς καλουμένους λογοθέ-
τας ὠθισεπιπέμψας, ἀνέκαθεν τε,
κὴ διέφθειρεν αὖθις ἄπαντα. κατέτεινε γὰ
ἡ γότθων ἀρχὴ πρὸ τοῦδε ἐκ πολέμου
ἐκ γάλλων τῆς γῆς ἄχρι τῷ δακίας
ὁρίων. ἔνθα δὴ πόλις τὲ σίρμιόν ἐστι. γαλίας
μὲν οὖν, κὴ βενετίων γλῶ τὲ πολλῷ,
γερμανοὶ ἔχον. ἐπειδὴ ἀφίκετο ἐς ἰτα-
λίαν ὁ ῥωμαίων στρατὸς, σίρμιον γὰ κὴ τὰ
ἐκείνη πεδία γήπαιδες κατέχουσιν. ἄ-
πολλα μὲν τοι συλλήβδην εἰπεῖν ἀνθρώ-
πων παντελῶς ἔρημα. τοῦ μὲν γὰ ὁ πόλε-
μο, τοῦ γὰ νόσος τε, ⁊ λιμὸς διεχρήσατο. ἃ δὴ τῷ πολέμῳ ἔπειτ' πέφυκεν. ἰλλυ-
ρίους γὰ ⁊ θρᾴκην ὅλλω, εἴη δ' ἂν ἐκ κόλ-
πε ἰονίε μέχρι ἐς τὰ βυζαντίων προ-
άστεια, ἐν τοῖς ἑλλάς τε, ⁊ χερρόνησο,
τῷ ἡ

sed Belisarium confestim, nullâque mora euocauit insimulatum tyrannidis, quæ haud in hominem conueniret. Scilicet vt ipse liberiùs exinde omnia traheret, abactísque spoliis absumeret Aphricam vniuersam. Nimirum Censitores prouinciæ mittere, imperare noua, & grauissima vectigalium nomina, agrorum quidquid optimum occupare. Arrianis suis ritibus interdicere, bellica auxilia protrahere, vexare militem, vnde seditiones excitarentur vltimo discrimine deflagraturæ, certo in statu consistendi impotens, ad omnia miscenda ac perturbanda natus. Italia triplo licèt Aphrica maior, magis tamen multò quàm illa mortalibus viduata; vnde & huius stragis numerum sumere licet; nam de origine Italici belli iam suprà disserui. Quæ in Aphrica, hæc & in Italia peccauit; huc etiam Censitoribus, quos Logothetas dicunt, destinatis, omnia statim excussit, corrupítque. Ante bellum Itálicum Gotthorum Imperium ex Gallorum agro ad vsque Daciæ fines, vbi Ciuitas Sirmium est, protendebatur. Cæterùm cum Romanorum copiæ erant in Italia, Gallicani & Venetici agri magnam partem Germani occupabant; Sirmium verò, vicinámque regionem Gepædes habebant. Totus hic terrarum tractus prorsus est mortalibus destitutus, partim bello deletis, partim lue, morbísve, quæ consequi bella solent. Illyricum, Thraciámque totam, Græciam, Chersonesum, & omnes quæ à faucibus Ionij maris ad Byzantiorum vsque suburbana

interiectæ regiones populíque ſunt, ex quo tempore rerum potitus eſt Iuſtinianus, Hunni, Sclabeni, Antæ penè quotannis incurſionibus crudeliſſimè depopulati ſunt. Crederem Romanorum ſupra ducentena millia ſingulis irruptionibus, quà fuſa, quà in ſeruitutem abacta; vt in his Prouinciis penè Scythicas ſolitudines videre ſit. Hæc quidem in Aphrica & Europa hoc bello acciderunt. Porrò autem Saraceni in Oriente ab Ægyptiorum ad Perſarum vſque fines hoc toto tempore in Romanorum vrbes tranſgreſſi, adeò pertinaciter populos affixerunt, vt nulla ſit hominum ibi frequentia; & cæſorum multitudinem aſſequi numerando non poſſis. Perſa atque Choſroës tertiò in reliquum Romanum agrum ſigna intulerunt. Quà verò illi cumque peruaſêre exciſis vrbibus, atque in his extinctis vbique populis, abactis vndecumque captiuis regiones habitatoribus deſolauerunt: ex quo verò in Colchida incurſionem fecêre viciſſim ipſi, Romani, Lazíque, alij aliàs etiam num clades accipiunt. Neque verò Perſæ, vel Saraceni, vel Hunni, vel Sclabeni, aliíve Barbari ex agro Romano integros exercitus domum reduxêre. Nam in impreſſionibus factis, multóque magis in obſidionibus præliíſque ſiniſtro ſæpe marte atque cruento & ipſis pugnatum eſt; vt non Romani modò, ſed Barbari quoque ſanguinarium Iuſtiniani furorem

τῶν ἡ χώρα ἐστὶν, οὖννοι τε, καὶ σκλαβηνοὶ, καὶ ἄνται σχεδόν τι ἀνὰ πᾶν καταθέοντες ἔτος, ἐξ οὗ ἰουστινιανὸς παρέλαβε τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, ἀνήκεστα ἔργα εἰργάσαντο τοῦ ταύτῃ ἀνθρώπους. πλέον γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἐκβολῇ οἶμαι ἢ κατὰ μυριάδας εἴκοσιν εἶναι, τῶν τε ἀνῃρημένων, καὶ ἠνδραποδισμένων ἐνταῦθα ῥωμαίων, τὴν σκυθῶν ἐρημίαν ἀμέλει ταύτης πανταχόσε τῆς γῆς ξυμβαίνειν. τὰ μὲν οὖν ἐν λιβύῃ τε, καὶ εὐρώπῃ κατὰ τὸν πόλεμον ξυνενεχθέντα, τοιαῦτα ἐστί. Σαρακηνοὶ δὲ τοῦ ἑώους ῥωμαίους ἐκ γῆς αἰγύπτου μέχρι τῶν περσίδος ὁρίων πάντα τοῦτον τὸν χρόνον διηνεκῶς καταθέοντες οὕτω δὴ ἐνδελεχέστατα κατειργάσαντο, ὥστε ὀλιγανθρωπότατα ξύμπαντα ἐγεγόνει τὰ ἐκείνῃ χωρία. καὶ οὐ μήποτε ἀνθρώπῳ οἶμαι δυνατὰ ἔσται τὸ μέτρον τῶν οὕτω ἀπολωλότων διερευνωμένῳ εὑρέσθαι. πέρσαι τε, καὶ χοσρόης τρὶς μὲν ἐμβάλλοντες ἐς τὴν ἄλλην ῥωμαίων ἀρχὴν, τάς τε πόλεις καθεῖλον καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἂν λάβοιεν ἔντε πόλεσι ταῖς ἁλισκομέναις, καὶ χώρᾳ ἑκάστῃ, τοὺς μὲν κτείνοντες, τοὺς δὲ ξὺν αὐτοῖς ἐπαγόμενοι, ἔρημον τὴν γῆν κατεστήσαντο τῶν ἐνοικούντων, ἧπερ αὐτοὺς ἐπισκῆψαι ξυνέπεσεν. ἐξ οὗ δὲ καὶ εἰς γῆν τὴν κολχίδα εἰσέλασαν, αὐτοῖς τε, καὶ λαζοῖς, καὶ ῥωμαίοις διαφθείρεσθαι μέχρι δεῦρο ξυμβαίνει. οὐ μέν τοι οὐδὲ πέρσαις, ἢ σαρακηνοῖς, ἢ οὔννοις, ἢ τῷ σκλαβηνῶν γένει, ἢ τῶν ἄλλων βαρβάρων τισὶν ἀκραιφνέσιν ἐς ῥωμαίων τῆς γῆς ξυνηνέχθη ἀπαλλαγῆναι. ἔντε γὰρ ταῖς ἐφόδοις, καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἔντε πολιορκίαις, καὶ ξυμβολαῖς ἐναντιώμασι πολλοῖς προσεπταικότες, οὐδέν τι ἧσσον ξυνδιεφθάρησαν, οὐ γὰρ ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι σχεδόν τι πάντες τῇ ἰουστινιανοῦ μιαιφονίᾳ

μιαιφονίᾳ ἀπώνευτο. ἦν μὲν γάρ τε, καὶ χοσρόης αὐτός τε πονηρὸς τὸ ἦθος, καὶ ὥς μοι ἐν λόγοις εἴρηται τοῖς καθήκουσι. τὰς μὲν αἰτίας αὐτῶν τοῦ πολέμου ὅδε παρείχετο πάσας. οὐ γὰρ ἠξίου τοῖς καιροῖς ἐναρμόζειν τὰς πράξεις, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ πάντα εἰργάζετο. ἐν μὲν εἰρήνῃ, καὶ σπονδαῖς ἐξαρτούμενος ἀεὶ νῷ δολερῷ ἐπὶ τοὺς πέλας πολέμου αἰτίας. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκώς τε οὐδενὶ λόγῳ, καὶ τὴν τῶν ἔργων παρασκευὴν, ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρηματίαν ποιούμενος. αὐτί τε σπουδῆς τῆς περὶ ταῦτα, περισκοπῶν μὲν τὰ μετέωρα, περιέργος δὲ ἀμφὶ τῇ τοῦ θεοῦ φύσει γινόμενος. καὶ οὐδὲ τὸν πολέμιον μεθιεὶς, τῷ μιαιφόνος τὶς, καὶ τυραννικὸς εἶναι. οὐδὲ περιεῖναι τῶν πολεμίων οἷός τε ὢν, τῷ μὴ τὰ δέοντα ὑπὸ σμικρολογίας περιεργάζεσθαι. ταύτῃ τε τοῦ βασιλεύοντος ἡ γῆ ξύμπασα ἔμπλεως αἵματος ἀνθρωπείου ἔκτε ῥωμαίων, καὶ βαρβάρων σχεδόν τι πάντων διαρκῶς γέγονε. ταῦτα μέν τοι κατὰ τὸν πόλεμον πανταχόθι τῆς ῥωμαίων ξυλλήβδην εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον ξυνηνέχθη γενέσθαι. τάδε κατὰ στάσιν, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ ξυνενεχθέντα διαριθμούμενος, οὐκ ἐλάσσω ἀνθρώπων φόνον ταύτῃ ξυμβῆναι, ἢ κατὰ τὸν πόλεμον οἴομαι. τοῦ γὰρ δικαίου, καὶ τῆς ὁμοίας ἐπιστροφῆς ἐπὶ τοῖς ἁμαρτανομένοις, ὡς ἥκιστα ὄντων, ἀλλὰ κατεσπουδασμένου τῷ βασιλεῖ θατέρου τοῖν μεροῖν μάλιστα ἡσυχίαν, οὐδὲ θάτεροι ἦγον, ἀλλ' οἱ μὲν τῷ ἐλασσοῦσθαι, οἱ δὲ τῷ θαρσεῖν, εἰς ἀπόγνωσιν τε, καὶ ἀπόνοιαν ἀεὶ ἔβλεπον, καὶ πῇ μὲν ἀθρόοι ἐπ' ἀλλήλους ἰόντες, πῇ δὲ κατ' ὀλίγους μαχόμενοι. ἢ καὶ κατ' ἄνδρα ἕνα τὰς ἐνέδρας ἂν οὕτω τύχοι ποιούμενοι ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς οὐδένα

furorem experti ſint. Fuit & Choſroës, vt opportuno loco dixi, vir malo prauóque ingenio; bellorum tamen incendia Iuſtinianus perpetuò excitauit. Nam in rebus agendis nunquam tempori conſulere libuit, omnia intempeſtiuè actitata. Pace, induciíſque manentibus, ſemper in finitimos bellorum offenſiones mente mala captare; indicto bello inconſultè recidere, ſeros propter auaritiam apparatus facere; pro quo ſtudio animum ad ſublimia traducere, Dei naturam curioſiùs perſcrutari; interim neque ab armis diſcedere ob crudelitatem ac tyrannidem; neque hoſtem debellare, à comparandis neceſſariis ſordidè abſtinendo. Ita imperante Iuſtiniano Romanorum, atque omnium ferè Barbarorum cruore vniuerſus terrarum orbis abundè redundauit. Militiæ quidem hæc per totam ferè Romanorum Imperij ditionem hac tempeſtate contigerunt; domi verò non minores quàm belli ſtrages, ſi ab excitatis partibus Byzantij atque in vrbibus aliis patratas enumeremus. Quippe cùm in ſontes non æqua eſſet animaduerſio, quod alterius partis populares magis Cæſari ſtuderent, neutri quieſcerent; ſed hi Principis fauore deſtituti, illi freti, per ſummam vel deſperationem, vel dementiam periclitarentur; nunc facto agmine concurrere inter ſeſe; nunc manipularim congredi; nunc ſingulari certamine dimicare; vel ſi ferret occaſio, ex inſidiis agere; duos atque triginta totos annos

tempus nullum remittentes alij in alios sæuire; ab Vrbis Præfecto persæpe capite puniri; licèt plerumque ob maleficia in Prasinos esset animaduersio; nec minus ab Samaritis & hæreticis petitis pœnis sanguine complebatur Romanum Imperium. Hæc quæ modò ad summam reuocauimus, & paulo antè fusiùs narrauimus, hoc vel homine, vel dæmone Imperatore, & autore eodem mortalibus euenêre. Quæ verò mox dicturus sum, furiali quadam vi ac nobis obscura effecit. Nam illo summam Romanæ rei moderante abundè mala contigerunt, quæ alij Genio huius hominis comiti, eiusdémque violentię adscriberent, pars dictitaret iratum mortalibus Numen, Romanúmque exosum Imperium, perniciosis furiis potestatem fecisse tantorum malorum. Ad vrbem Edessam Scyrtus grauissimis incolarũ damnis exundauit. Nilus Ægyptum de more irrigans haud stato tempore recessit, colonísque causa calamitatum fuit, quas iam narraui. Aucto Cydno, Tarsus fermè tota multos dies stagnauit; nec antea flumen subsedit, quàm Vrbem illam malis ingentibus obruit. Prostratæ terræ motibus sunt Antiochia vrbs Orientis primaria, vicináque Seleucia, & in Cilicia inclyta Anazarbus; quarum, ciuiúmque ruinam quis referat? Præter has Ibera,

οὐδένα ἀνίεντες καιρὸν, αὐτοί τε εἰργάζοντο ἀλλήλους ἀνήκεστα ἔργα, καὶ πρὸς τῆς τῷ δήμῳ ἐφεστώσης ἀρχῆς, ὡς τὰ πολλὰ διεφθείροντο. ἡ μὲν τοι τίσις τῶν ἁμαρτανομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰς τοὺς πρασίνους ἐγίνετο. ἔτι μὲν καὶ ἡ ἐς τοὺς Σαμαρείτας, καὶ τοὺς καλουμένους αἱρετικοὺς κόλασις, φόνον ἐνέπλησε τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. ταῦτα δέ μοι ὅσον ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, ἀπομνημονεύεσθαι τὰ νῦν. ἐπεί μοι ἱκανῶς ὀλίγῳ ἔμπροσθεν δεδιήγηται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν ἐν Σώματι γενόμενον δαίμονα, τετύχηκε γενέσθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους. ὧν πρὸς τὰς αἰτίας αὐτὸς ἅτε βασιλεὺς καταστὰς ἔδωκε. καὶ ὅσα μέν τοι κατακεκρυμμένῃ δυνάμει, καὶ φύσει δαιμονίᾳ διειργάσατο ἀνθρώποις κακὰ ἐγὼ δηλώσω. τούτῳ γὰρ ῥωμαίων διοικουμένῳ τὰ πράγματα πολλὰ καὶ ἄλλα πάθη ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ οἱ μὲν τῇ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τῇδε παρουσίᾳ ἰσχύριζοντο, καὶ μηχανῇ ξυμβῆναι. οἱ δὲ αὐτοῦ τὸ θεῖον τὰ ἔργα μισῆσαν, ἀποστραφέντα ἀπὸ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, χώραν δαίμοσι τοῖς παλαμναίοις ἐνδεδωκέναι, ταῦτα διαπράξασθαι τῇδε. ἔδεσαν μὲν γὰρ, σκυρτὸς ἐπικλύσας ὁ ποταμὸς, μυρίων δημιουργὸς τοῖς ἐκείνῃ ἀνθρώποις συμφορῶν γέγονεν, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις γεγράψεται. νεῖλος δὲ ἀναβὰς μὲν ἧπερ εἰώθει, χρόνοις δὲ οὐκ ἀποβὰς τοῖς καθήκουσι, τινὰ τῶν ᾠκημένων εἰργάσατο ἔργα, ἅπερ μοι καὶ πρότερον δεδιήγηται. κύδνος δὲ ταρσὸν περιβαλλόμενος σχεδόν τι πᾶσαν ἡμέρας τε αὐτὴν ἐπικλύσας πολλὰς, οὐ πρότερον ἀπέστη, ὡς αὐτὴν ἀνήκεστα κακὰ ἔδρασε. Σεισμοὶ δὲ ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἑώας πρώτην, καὶ Σελεύκειαν, ἧπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται, καὶ τὴν ἐν κίλιξιν ἐπιφανεστάτην ἀνάζαρβον. αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέτρον, τίς ἂν διαριθμεῖσθαι δυνατὸς εἴη; προσθείη δὲ ἄν τις τάτε ἴβωρα,

ἴβωρα, καὶ ἀμάσειαν, ἣ πρώτη ἐν πόντῳ ἐτύγχανεν οὖσα, πολύβοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ, καὶ ἣν πισίδαι φιλομηδὴν καλοῦσι. λύχνιδόν τε τὴν ἐν ἠπειρώταις, καὶ κόρινθον, αἳ δὴ πολυανθρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. ταύταις γὰρ ἁπαξαπάσαις ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον (εισμῷ τε καταπεσεῖν, καὶ τοῖς ᾠκημένοις σχεδόν τι πᾶσι ξυνδιολωλέναι τετύχηκεν. Ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ λιμὸς, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθην τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περιγινομένων ἀνθρώπων ἀπηνέγκε μοῖραν. τοσούτων μὲν ἀνθρώπων ἐγίνετο φθόρος, ἰουστινιανοῦ πρότερον ῥωμαίοις διοικουμένου τὴν πολιτείαν, καὶ ὕστερον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. ὅπως δὲ καὶ τὰ χρήματα ἀφείλετο ἁπαξάπαντα, ἐρῶν ἔρχομαι. ὄψιν ὀνείρου ὑπειπὼν πρότερον ἥνπερ κατ' ἀρχὰς τῆς ἰουστινιανοῦ βασιλείας τῶν τινὶ ἐπιφανῶν ἰδεῖν ξυνηνέχθη. ἔφη γὰρ οἱ δοκεῖν ἐν τῷ ὀνείρῳ ἑστάναι μέν που ἐν βυζαντίῳ παρὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἠϊόνα, ἣ δὴ χαλκηδόνος καταντικρύ ἐστιν. ὁρᾷν δὲ τοῦτον κατὰ τὸν ἐκείνῃ πορθμὸν ἑστῶτα μέσον. καὶ πρῶτον μέν τοι τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης αὐτὸν ἐκπιεῖν ὅλον, ὥστε οἴεσθαι τὸ λοιπὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς εἰπήρου ἑστάναι, οὐκέτι τοῦ πορθμοῦ ταῦτα ἐπιόντος. ἔπειτα ὕδωρ ἄλλο ῥύπουτε πολλοῦ, καὶ φωρυτοῦ γέμον, βρύσαν ἐξ ὑπονόμων ἑκατέρωθεν ὄντων, ἐνταῦθα γενέσθαι. καὶ αὐτὸ μὲν τοῦτον ἐκπιεῖν ἅμα, γυμνόντε αὖθις ἐξεργάσασθαι τοῦ πορθμοῦ χῶρον. ἡ μὲν τοῦ ὀνείρου ὄψις ἐδήλου τοιαῦτα. ἰουστινιανὸς δὲ οὗτος, ἡνίκα οἱ ὁ θεῖος ἰουστῖνος τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χρημάτων δημοσίων ἔμπλεων τὴν πολιτείαν εὗρεν. ἀναστάσιος γὰρ προνοητικώτατός τε ἅμα, καὶ οἰκονομητικώτατος πάντων αὐτοκρατόρων γενόμενος, δείσας ὅπερ ἐγένετο,

Ibera, Amasia Ponti vrbium nobilissima, Polybotus Phrygiæ, & quæ à Pisidiæ populis vocatur Philomida, Lychnidus in Epiro, & Corinthus, Ciuitates ab antiquo frequentissimæ, hac tempestate extremo penè ciuium suóque interitu corruerunt. Ingruens deinde lues, de qua suprà memoraui, dimidiam fermè reliquorum hominum partem depasta est. Hanc hominum genus cladem accepit Iustiniano pridem Romanis Rempublicam administrante, eodémque demum Imperatore. Porrò dicam quemadmodum omnium pecunias compilauit, memorata primùm specie quadam somnij, quæ viro illustri loco nato sub initium huius dominationis occurrit. Affirmabat is per quietem visum sibi fuisse ad littus esse Bospori, qua parte in Chalcedonem pertinet, vidisséque hîc Iustinianum in medio extantem freto, totámque ingurgitantem maris vim, vt illa demum exhausta, neque eò amplius influente, imæ terræ insisteret. Tum alios aquarum riuos turbidos illos, atque cænosos vtrinque ex cloacis eodem confluentes, nihilominus hunc epotasse, freti alueo iterum subsidente. Hæc ille in quiete. Verùm Iustinianus, cùm auunculus cepit Imperium, Reipublicæ ærarium refertissimum habuit. Nam Anastasius omnium Imperatorem prouidendo publicæ ac domesticæ rei aptissimus, veritus ne (vt planè accidit) successor

ſucceſſor Imperij, arcta re ſubiectos exagitaret; antequam fato concederet, theſauros affatim oppleuit auro, quod ſtatim dilapidauit Iuſtinianus, partim marinis minimè neceſſariis ſubſtructionibus, partim Barbaris conciliandis * * * * quam pecuniam perpetuos centum annos vel perditus nepos Imperator vincere ſua libidine nequiuiſſet. Nam Præfecti theſauris, ærariiſque publicis affirmarunt, annis amplius ſeptem & viginti, quibus in Imperio fuit Anaſtaſius, repoſita ter centum & viginti millia auri pondo nullo labore; quorum deinde nihil reliqui fuerit, ſed Iuſtino etiamnum ſuperſtite, vt ſuprà narraui, ea Iuſtinianum profudiſſe. Quantam enim pecuniam, quoad vixit, contra ius faſque rapuit, omnibúſque modis traxit, vexauítque, incredibile planè memoratu eſt; quippe qui veluti immenſa vorago omnes ſubiectorum fortunas perpetuò abſorberet, eaſdémque Barbaris refluo gurgite euomeret. * Hac publicarum opum facta iactura, tum priuatos ad prædam petiuit. Multos prædiuites cùm Byzantij, tum alibi eorum ſubſtantiis per vim direptis, falſorum criminum reos egit, hos quidem cultus multorum Deorum, illos deprauatæ Chriſtianæ ſententiæ, alios puerorum concubinatus, nonnullos ſanctimonialium ſtupri, quoſdam ſcelerati coitus, alios ſeditionis, Praſinorum ſtudij, læſæ

μὴ οἱ ὁ τὴν βασιλείαν ἐκδεξόμενος χρημάτων ὑποσπανίζων, ἴσως τοὺς κατηκόους ληΐζηται, χρυσοῦ τοὺς θησαυροὺς ἅπαντας κατακόρως ἐμπλησάμενος, τὸν βίον ξυνεμετρήσατο. οὕς περ ἅπαντας ἰουστινιανὸς ὡς τάχιστα διεσπάσατο. ποῖ μὲν θαλασσίοις οἰκοδομίαις λόγον οὐκ ἐχούσαις, ποῖ δὲ τῇ ἐς τοὺς βαρβάρους φιλότητι, καί τοι ἀηθ * * * ἄν τις αὐτῷ βασιλείαις ἄγαν ἀσώτῳ τε ἐσομένῳ ἐτῶν ἑκατὸν ἐπαρκέσειν. ἰσχυρίζοντο γὰρ οἱ τοῖς θησαυροῖς τε, καὶ ταμείοις, καὶ ἄλλοις ἅπασι τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν ἐφεστῶτες, ἀναστασίου μὲν ῥωμαίων ἔτη πλέον, ἢ ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἄρξαντος, διακόσια, καὶ τρισχίλια χρυσοῦ κεντηνάρια ἐς τὴν βασιλείαν εἰσκομισθῆναι οὐδενὶ νόμῳ. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδ' ὁτιοῦν ἀπολελεῖφθαι, ἀλλ' ὅτι περιόντος ἰουστινιανοῦ πρὸς τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου δεδαπανῆσθαι, ᾗπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἴρηται. ἅπερ γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σφετερίζεσθαί τε οὐδέον, καὶ ἀναλογοῦν ἴσχυσεν, οὐδ' ἄν τινα λόγον, ἢ λογισμὸν ἡμέτερον φανῆναι μηχανή τις οὐδεμία ἐστίν. ὥσπερ γάρ τις ποταμὸς ἀέννασος ἐς ἡμέραν ἑκάστην ἐκδηϊούμενος κατεληΐζετο τοὺς ὑπηκόους. ἐπέρρει δὲ ἅπαντα τοῖς βαρβάροις εὐθύς. * * * πλοῦτον οὕτω τὸν δημόσιον εὐθὺς ἐκφορήσας ἐπὶ τοὺς κατηκόους τὸ βλέμμα ἦγε, πλείστους τε αὐτίκα τὰς οὐσίας ἀφείλετο. ἁρπάζων τε, καὶ βιαζόμενος οὐδενὶ λόγῳ, τῶν ἐγκλημάτων τε οὐδαμῇ γεγονότων ὑπάγων τοὺς εὐδαίμονας, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ δοκοῦντας εἶναι. καὶ τοῖς μὲν πολυθείαν, τοῖς δὲ δόξης ἐν χριστιανοῖς οὐκ ὀρθῆς αἵρεσιν. τοῖς δὲ παιδεραστίας, ἑτέροις ἱερῶν γυναικῶν ἔρωτας, ἢ ἄλλας τινὰς, οὐ θεμιτὰς μίξεις, ἄλλοις στάσεως ἀφορμὴν, ἢ μέρους πρασίνου στοργὴν, ἢ ἐς

ἢ ἐς αὐτὸν ὑβρίζειν, ἢ ὄνομα ὁτιοῦν ἄλλο ἐπενεγκὼν, ἢ κληρονόμος αὐτόματος τοῖς τετελευτηκόσιν, ἢ καὶ περιοῦσιν ἂν οὕτω τύχοι γενόμενος. αἱ γὰρ δὴ (ἐμνόται) τῶν πράξεων αὐτῷ τοιαῦται ἦσαν. ὅπως δὲ καὶ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτὸν στάσιν ἡνίκα ἐκάλουν διοικησάμενος, πᾶσι κληρονόμος τοῖς ἐκ βουλῆς εὐθὺς γέγονεν, ἤδη μοι ἔναγχος δεδιήγηται. καὶ ὅπως τῆς στάσεως οὐκ ὀλίγων πρότερον αὐτὸς ἰδίᾳ ἑκάστου τὴν οὐσίαν ἀφείλετο. οὗτος δὲ βαρβάρους ἅπαντας οὐδένα ἀνιεὶς καιρὸν, χρήμασιν ἐδωρεῖτο μεγάλοις, ἑώους τε καὶ ἑσπερίους, πρός τε ἄρκτον, καὶ μεσημβρίαν, ἄχρι ἐς οὗτος ἐν βρεττανίαις ᾠκημένους, καὶ γῆς πανταχόθι τῆς οἰκουμένης. ὧνπερ τὰ ἔθνη οὐδὲ ὅτον ἀκοῇ πρότερον εἴχομεν. ἀλλὰ πρῶτον ἰδόντες, εἶτα τοῦ γένους ὄνομα ἔγνωμεν. αὐτοί τε γὰρ πυνθανόμενοι τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἦθος, ἐπ' αὐτὸν δὴ ἐκ πάσης γῆς ξυνέρρεον ἐς βυζάντιον. καὶ ὃς οὐδεμιᾷ ὀκνήσει, ἀλλ' ὑπερειδόμενός τε τῷ ἔργῳ τούτῳ, καί τοι καὶ ἕρμαιον εἶναι οἰόμενος τὸν μὲν ῥωμαίων ἐξαντλεῖν πλοῦτον, βαρβάροις δὲ ἀνθρώποις, ἢ ῥοθίοις τισὶ θαλαττίοις προΐεσθαι, ἀεὶ καθεκάστην αὐτῶν ἕκαστον, ξὺν ἁδροῖς χρήμασιν ἀπεπέμπετο. ταύτῃ τε οἱ βάρβαροι ἅπαντες κύριοι τοῦ ῥωμαίων παντάπασι γεγένηνται πλούτου, ἢ τὰ χρήματα πρὸς τοῦ βασιλέως κεκομισμένοι, ἢ ληϊζόμενοι τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχὴν, ἢ οὗτος αἰχμαλώτους ἀποδιδόμενοι, ἢ τὴν ἐγκεχειρίαν ἀπεμπολοῦντες, τήν τε τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἧς ἄρτι ἐμνήσθην ἐς τοῦτο τῷ ἰδόντι ἀποκεκρίσθαι τετύχηκε. καὶ ἄλλους μέν τοι ἐπιτεχνήσασθαι τῆς κατηκόων λεηλασίας τρόπους ἴσχυσεν, οἵπερ ἐς ὅτον δυνατὸς ἂν εἴην, αὐτίκα μάλα λελέξονται, δι' ὧν οὐκ ἀθρόας, ἀλλὰ βραχὺ τὰς πάντων οὐσίας ληΐζεσθαι διαρκῶς ἔσχε.

læsæ Maiestatis; vel demortuis, aut etiam superstitibus hæredem inopinatum se scripsit. Hæc nempe egregiorum eius facinorum summa fuit. Vt verò Senatorum omnium facultates occuparit vsus Victoriatorum manu, quorum seditio eo excitata est Imperatore; & paulo antè quàm excitaretur, vt priuatorum quorumque bona raptum iuerit, suprà memoraui. Nam Barbarorum gentes, quæ ad ortum & occasum pertinent, quæve ad meridiem & septentriones; ipsos etiam Britannos, & alios vbique locorum degentes, nullo non tempore magnis largitionibus auxit: quos antehac ne fama quidem acceperamus; sed coram antè vidimus, quàm gentis nomen audiremus. Hi, obseruato viri genio, ad eum ex toto terrarum orbe Byzantium confluere; ille vicissim promptus, hilarísque hanc amare rem, & in lucro deputare, ac tum opes exhaurire Romanas, & quidquid ex maritimis ædificiis reliqui esset, Barbaris effundere, lautiísque onustos magnificentissimis dimittere. Ita Romanorum ærarium totum fuit Barbaris destinatum, vel largitiones accipientibus, vel agitantibus prædas, vel reddentibus captiuos, vel inducias vendentibus, atque ad hoc illa de qua modò dixi, somnij species pertinuit. Excogitauit & alia, quæ (quantum queo) dicam rapinarum genera, quibus paulatim subiectorum bona decerperet.

Plebi

πρῶτα

Plebi dedit Magiſtratum, cuius negotium eſſet, Vænalitiis, qui officinas haberent, annuo impoſito cenſu, poteſtatem facere vendendorum quanticumque vænalium. Ciues vti foro cogebantur, pretio ter tanto maiore; nec illis tamen copia erat, etſi ingenti damno vexatis, in alicuius caput ea de re quæſtionem habere; quod ex eo prouentu pars bona rediret, cùm ad Imperatorem, tum ad opes huius Magiſtratus augendas. Nec minorem emptoribus fraudem fecit, deteſtanda ſatellitum Magiſtratus induſtria, & Vænalitiorum impunita licentia, quibus eſſet poteſtas non ſolùm licitationem facere, ſed etiam omnibus modis vænalia adulterare. Deinde plurima inſtituit monopolia; iis diuendita ſubiectorum libertate, qui impium hoc negotium inirent: atque his impoſito vectigali, rem à pactis conuentis pro animi ſententia adminiſtrandam permiſit. Sic palàm & cum aliis Magiſtratibus atque Præfectis actitabatur, qui eò licentiùs clientum bona vexarunt, quò magis Cęſar furtorum partem quamuis exiguam acciperet. Quaſi verò ad hoc ei ſatis non eſſent antiqui Magiſtratus, (nam Præfectus Vrbis omnem olim habuit criminum quæſtionem) duos alios inuexit, vt eò plures ſibi delatores eſſent, & faciliùs de viris innoxiis ſupplicia ſumeret.

Horum

πρῶτα τῷ δήμῳ οἱ ἔπαρχον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐφίστη. ὃς δὴ ἔμελλε τοῖς τὰ πωλητήρια ἔχουσι πόρον ἐν οὗ ἐνθένδε διαλαγχάνων ἐς τὴν ἐξουσίαν αὐτοὺς ἐμβιβάζειν, τοῦ τὰ ὤνια, ὅπῃ βούλοιντο ἀποδίδοσθαι. καὶ περιεστήκει τοῖς τῇδε ἀνθρώποις ὠνεῖσθαι τὰ ἐπιτήδεια, τριπλασίονα μὲν καταβαλλομένοις τιμήματα. ὅτῳ δὲ ἂν διὰ ταῦτα ἐπικαλοῖεν, οὐδαμῇ ἔχουσι. μέγατε τὸ ἀπὸ τοῦ ἔργου βλάβος ἠγείρετο. μέρος γὰρ τῆς βασιλείας τοῦδε φερομένης τοῦ πόρου πλουτεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἡ τῷ πράγματι ἐφεστῶσα ἀρχὴ ἤθελε. τόδε ἐνθένδε, οἵτε τῆς ἀργῆς ὑπηρέται τῆς αἰσχρὰς ταύτης ὑπουργίας ἐπειλημμένοι. καὶ οἱ τὰ πωλητήρια ἔχοντες, τῆς τοῦ παρανομεῖν ἐξουσίας δραξάμενοι, ἀνήκεστα ἔργα τοῦτο τότε ὠνεῖσθαι δεομένοις εἰργάζοντο. οὐχ ὅσον πολλαὶ εἴρηται πολλαπλάσια τὰ τιμήματα κομιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ δολώσεις ἐν τοῖς ὠνίοις μηχανώμενοι, ἀμυθήτους τινάς. ἔπειτα δὲ πολλὰ καταστησάμενος τὰ καλούμενα μονοπώλια, τήν τε κατηκόων σωτηρίαν ἀπεμπολήσας τοῖς τὸ ἄγος τοῦτο ἐνεργολαβεῖν ἀξιοῦσιν, αὐτὸς μὲν τίμημα τοῦ ἔργου τούτου ἀντιφορτισάμενος ἀπηλλάσσετο. τοῖς δὲ αὐτῷ ξυμβεβληκόσι παρείχετο τὴν ἐργασίαν ᾗ βούλοιντο διοικήσασθαι. ὅπερ ἀπαρακαλύπτως ἡμαρτάνετο, κἂν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἀρχαῖς. βασιλέως γὰρ ἀεὶ μοῖραν τινὰ οὐ πολλὴν τῶν φωρίων κομιζομένου, αἵτε ἀρχαὶ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ πράγματι ἐφεστῶτες ἑκάστῳ ἀδεέστερον τοῦ σφίσι παραπίπτοντας ἐληΐζοντο. ὥσπερ δὲ οἱ οὐχ ἱκανῶν ἐς τοῦτο οὐσῶν τῶν πάλαι διατεταγμένων ἀρχῶν, ἑτέρας δύο ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπετεχνήσατο. καί τοι ἅπαντα μετήει πρότερον τὰ ἐγκλήματα ἡ τῷ δήμῳ ἐφεστῶσα ἀρχή. ἀλλ' ὅπως ἀεὶ πλείους τε οἱ συκοφάνται εἶεν, καὶ πολλῷ ἔτι θᾶσσον τῶν οὐδὲν ἐπταικότων τὰ σώματα αἰκίζοιτο, ταύτας δὴ τὰς ἀρχὰς ἐπινοεῖν ἔγνω.

καὶ αὐταῖν

καὶ αὐταῖν τὴν ἑτέραν μὲν τοῖς κλέπταις δῆθεν τῷ λόγῳ ἐπέστησεν, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεὶς πραίτωρα δή. τῇδε δὴ ἑτέρᾳ, τούς τε παιδεραστοῦντας ἐσαεὶ τίννυσθαι, καὶ γυναιξὶν οὐ νόμιμα μιγνυμένους ἐπέγγελε. καὶ εἴ τῳ τὰ ἐς τὸ θεῖον οὐκ ὀρθῶς ἤσκηται, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεὶς κοιαισίτωρα. ὁ μὲν οὖν πραίτωρ εἴ τινα ἐν τοῖς φωρίοις λόγου πολλοῦ ἄξια εὗρε, ταῦτα δὴ τῷ αὐτοκράτορι, ἀποφέρειν ἠξίου. φάσκων οὐδαμῇ φαίνεσθαι οὗτ τούτων κυρίους. ταύτῃ τε χρημάτων ἀεὶ τῶν τιμιωτάτων διαλαυθάνειν ὁ βασιλεὺς εἶχεν. ὁ δὲ δὴ κοιαισίτωρ καλούμενος οὗτ πραπεπτωκότας κατεργαζόμενος, ἃ μὲν βούλοιτο ἔφερεν, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἧσσον ἐπλούτει τοῖς ἀλλοτρίοις οὐδενὶ νόμῳ. ἀ γὰρ δὴ τούτων τῶν ἀρχῶν ὑπηρέται, οὔτε καταρχὰς κατηγόρους ἐπήγοντο, οὐδὲ μάρτυρας τῶν πεπραγμένων παρείχοντο, ἀλλὰ διηνεκὲς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, κατήγοροί τε, καὶ ἀνεξέλεγκτοι, ὡς λαθραιότατοι ἐντυχόντες, ἐκτείνοντό τε, καὶ ἀφηρούντο τὰ χρήματα. ὕστερον δὲ ὁ παλαμναῖος οὗτ ταύταις τε, καὶ τῇ τῷ δήμῳ ἐφεστώσῃ ἀρχῇ, πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐγκλημάτων ἐπέστελλεν, ἐρίζειν σφίσιν πρὸς ἀλλήλους εἰπὼν, ὅστις αὐτῶν πλείους τε, καὶ θᾶσσον διαφέρειν ἱκανὸς εἴη. καὶ αὐτῶν ἕνα μὲν αὐτὸν εὐθὺς ἐρέσθαι φασὶν, ἢν ἐς οὗτ τρεῖς τίς ποτε διαβάλλοιτο, τίνος ἂν αὐτῶν ἡ τοῦ πράγματος διάγνωσις εἴη. τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναι, ὅστις ἂν αὐτὸν προτερήσας οὗτ ἄλλους φανοί. ἀλλὰ καὶ τὴν οὗτ κοιαίστωρος καλουμένην ἀρχὴν διέθετο οὐδενὶ κόσμῳ. ἧσπερ διαφερόντως ἐπεμελῶντο, ἀ πρότερον βεβασιλευκότες, ὡς εἰπεῖν, ἅπαντες. ὅπως τε τὰ ἄλλα ἔμπειροι, καὶ τοφοὶ,

Horum alterum Prætorem plebis vocauit, qui furtis vlciscendis præesset; alterum Quæsitorem, cui cognoscendum foret de puerorum concubinatu, de præposteris mulierum stupris, déque superstitiosa, & falsa religione. Ergo Prætor illustriora quæque furta deferenda Imperatori curauit, horum nullos apparere dominos dictitans, atque ita Cæsar rebus quotidie pretiosissimis affluebat. Quæsitor verò dicta in reos capitis sententia, quæcumque collibuissent, afferebat Cæsari, atque ipse nullo iure alienis opibus nihilominus ditescebat. Namque huius Magistratus exactores principio neque accusationem petiuêre, neque testes induxêre delictorum; sed hoc toto tempore incognita, indemnatáque causa, rei capite & bonorum proscriptione clàm puniti sunt. Tum demum nefarius hic homo ambobus hisce Magistratibus, Vrbisque Præfecto omnia sine discrimine permisit cognoscenda crimina, iussis vt pluribus citiúsque perdendis hominibus inter se certarent. Ex his verò quopiam, vt aiunt, ab eo percontante, cui potissimùm cognitio staret causæ, ad singulos quosque fortè deferendæ. Ei stabit, inquit, qui iudicio collegas anteuertat. Sed & Quæsturæ munus indignis modis accepit; cuius olim singulare fuit reliquorum sanè omnium Cæsarum studium, scilicet vt à viris tractaretur cùm aliarum rerum ac

ac disciplinarum, tum verò Iuris apprimè consultissimis, & omni prorsus exutis auaritia; summo Reipublicæ damno alioqui futuris, qui vel insciti a, vel diuitiarum cupidine laborantes id munus capesserent. Hic tamen Princeps primùm Quæsturæ Tribonianum præfecit, cuius facinora satis alibi dicta sunt. Eo autem vita functo, partéque illius facultatum, licèt superstite filio, & bene multis nepotibus, proscripta; Iunilus Apher in eo gradu locatur, homo cui leges ne fama quidem notæ, cùm in albo Causidicorum non fuerit, & licèt Latinarum litterarum non ignarus, Græcarum certè causâ ne salutatum quidem aliquando ludimagistrum venit; sed & efferendis Græcis vocibus sic fuit inepta lingua, vt si id vnquam tentaret, famulis risum exprimeret. Turpi lucro sic inhiauit, vt minimè vereretur Imperatoris litteras palàm dinundinari; vel pro aureo statere promptissimè clientibus manum porrigere; septem ipsis annis Reipublicæ Romanæ hic probro fuit. Quo tandem extincto, eam adeptus est dignitatem Constantinus legũ haud imperitus, sed planè adolescens, qui nec dum forensibus se exercuisset concertationibus; longè post homines natos furacissimus, idémque fastosissimus. Hic Iustiniano si quis alius carissimus fuit; quem illi & suarum rapinarum præfectum, & iudiciorum arbitrum habere libuit.

καὶ τὰ ἐς δὲ νόμους μάλιστα εἶεν, ⓐ ταύτῃ διαχειρίσωσιν. ἢ χρημάτων διαφανῶς ἀδωρότατοι, ὡς οὐκ ἄν τι μεγάλα ὀλέθρα τότε γε τῇ πολιτείᾳ γένοιτο. οἵπερ οἱ ταύτῃ τῷ ἀρχῇ ἔχοντες, ἢ ἀπειρίᾳ τινὶ ἔχοιντο, ἢ φιλοχρηματίᾳ ἐφεῖντο. ὁ δὴ βασιλεὺς οὗτος πρῶτον μὲν ἐπὶ ταύτης τριβωνιανὸν καλεσήσατο. ὅπερ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις διαρρήδην εἴρηται, ἐπεὶ δὲ ὁ τριβωνιανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, μοῖραν μὲν αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἀφείλετο, καί τι παιδός τε οἱ ἀπολελειμμένου, καὶ πλήθους ἐκγόνων, ἐπεχρήσατο τῷ ἀνθρώπῳ ἡ τέλεον ἡμέρᾳ ἑνὶ βίῳ. ἰούνιλον δὲ λιβύλλῳ μὲν ἐπὶ τῆς πρώτης καλεσήσατο ταύτης, νόμων μὲν, οὐδὲ ὅσα ἀκολουθεῖ ἔχοντα. ἐπεὶ οὐδὲ τὴν πατέρων τῶν λατίνων διεπεπαίδευτο, ἑλληνικῶν μὲν τι ἕνεκα οὐδὲ πεφοιτηκότα πρὸς γραμματιστοῦ πώποτε, οὐδὲ τὴν γλῶτταν αὐτῷ ἑλληνίζειν δεινὰ ἦν. πολλάκις ἀμέλει φωνῇ ἑλληνίδα προθυμηθεὶς ἀφεῖναι, πρὸς τῶν ὑπηρετούντων γέλωτα ὤφλε. ἐς δὲ τὴν αἰσχροκερδείαν δαιμονίως ἐσπουδακότα. ὅς δὲ γράμματα μὲν τὰ βασιλίως ἐν δημοσίῳ ἀπεμπολῶν, ὡς ἤκιστα κατεδέετο. ἑνὸς δὲ σατῆρος χρυσοῦ ἕνεκα τὴν χεῖρα ὀρέξειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν οὐδαμῇ ὤκνει. οὐ μέντοι γε ἡ ἐπὶ ὀνίαυτὸν χρόνον τοῦτον ἡ πολιτεία τὸν γέλωτα ὤφλεν. ἐπεὶ δὲ ἰούνιλος ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου ἀφίκετο, κωνσταντῖνον ἐπὶ τῇδε τῇ ἀξιώματι καλεσήσατο, νόμων μὲν ὄντα οὐκ ἀμελέστατον, νέον δὲ κομιδῇ, καὶ ἔπωα ἰωνίας διαλεκτικῆς εἰς πεῖραν ἐληλυθότα, κλεπτίσταλον δὲ καὶ ἁλαζονικώτατον ἀνθρώπων ἁπάντων. οὗτος ἰουστινιανῷ ποθεινότατός τε ἦν, καὶ φίλτατος ἐν τοῖς μάλιστα ἐκέκτητο. ἐπεὶ καὶ δι' αὐτοῦ κλέπτειν τε, καὶ δικάζειν ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀεὶ ἀδαμῇ ἀπηξίου. διὸ δὴ

διὸ δὴ χρήματα μεγάλα χρόνου ὀλίγου κωνσταντῖνος ἔσχε, καὶ ὑπερφυεῖ τινὶ κόμπῳ ἐχρῆτο, ἀεροβατεῖν τε, καὶ πάντας ἀνθρώπους περιφρονῶν, κἂν μέν τινες αὐτῷ πολλὰ βούλοιντο χρήματα προέσθαι, ταῦτα δὴ κατατιθέντες τῶν οἱ πιστοτάτων τισὶ, τὰ σφίσιν ἐσπουδασμένα, κατορθοῦν ἴσχυον. αὐτῷ μέν τοι ἐντυχεῖν, ἢ ξυγγενέσθαι τῶν πάντων οὐδενὶ γέγονε δυνατόν. ὅτι μὴ ἐς βασιλέα δρόμῳ ἰόντι, ἢ ἀπαλλασσομένῳ ἐνθένδε, οὐ βάδην, ἀλλὰ σπουδῇ τε, καὶ τάχει πολλῷ τοῦ μή τινα οἱ ἀκερδῆ ἀσχολίαν τοῦ προσιόντας προστρίβεσθαι. ταύτην μὲν οὖν τῇδε βασιλεῖ τῷδε εἶχεν. πρὸς δὲ τοῦ τῶν πραιτωρίων ἐπάρχου, ἀνὰ πᾶν ἔτος πλέον ἢ τριάκοντα κεντηνάρια, πρὸς τοῖς δημοσίοις ἐπράσσετο φόροις. οἷς δὴ ὄνομα τὸ ἀερικὸν ἐπιτέθηκεν, ἐκεῖνο οἶμαι παραδηλῶν, ὅτι δὴ οὐ τεταγμένη τις, οὐδὲ ξυνειθισμένη οὖσα ἡ φορὰ ἐτύγχανεν αὕτη. ἀλλὰ τύχῃ τινὶ ὥσπερ ἐξ ἀέρος ἀεὶ αὐτὴν φερομένην ἐλάμβανε. δέον τῆς πονηρίας τῆς αὐτοῦ ταῦτα ἐπικαλεῖν ἔργα. ὧν δὴ τῷ ὀνόματι οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τεταγμένοι, ἀδεέστερον ἀεὶ ταῖς ἐς τοὺς κατηκόους ληϊστίαις ἐχρῶντο. καὶ ταῦτα μὲν τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν ἠξίουν. αὐτοὶ δὲ πλοῦτον βασιλικὸν περιεβάλλοντο οὐδενὶ πόνῳ. ὥσπερ ἰουστινιανὸς ἐπιστροφὴν οὐδεμίαν ἐδικαίου ποιεῖσθαι, καιροφυλακῶν ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα πλούτου τὶ μέγα περιβάλλονται χρῆμα, ὅ, τι δὴ αὐτοῖς ἐπενεγκὼν ἀπροφάσιστον, ἀθρόον αὐτοῖς ἀφαιρεῖσθαι τὴν οὐσίαν ἱκανὸς εἴη. ὅπερ ἰωάννην τὸν καππαδόκην εἰργάσατο. ἅπαντες οὖν ἀμέλει ὅσοι τῆς τιμῆς ὑπὲρ τὸν χρόνον τοῦτον ἐλάμβανον, πλούσιοι ἐξαπιναίως οὐδενὶ γεγένηνται μέτρῳ

Quare Constantinus breui amplissimam sibi pecuniam conflauit. Sed erat superbia planè inaudita, sic tumido fastu omnes despiciens, vt qui peragendorum causâ negotiorum opimas ad eum opes deferrent, illas domesticorum fidei credere cogerentur; quod nemini hominum datum esset illum alloqui & conuenire, nisi ad Cæsarem euntem redeuntémque; tum verò etiam præproperè ac tumultuariè, ne fortè sine quæstu ab aduentantibus detineretur. Hæc ita Iustinianus. Præfectus Prætorio præter publicum censum, amplius ter mille auri pondo Cæsari quotannis pendebat, eúmque prouentum nec lege, nec more maiorum receptum, sed quasi fortuitò aliunde sibi ex aëre aduentitium, Aërium ob id, vt credo, vocauit, suæ potiùs improbitatis facinus vocandum; quo nomine Præfecti Prætorio abusi sunt ad liberiùs lacerandas subiectorum fortunas, eóque obtentu Cæsari deferendas; quibus nihilominus opes ipsi suas Imperatorium ad luxum facilè auxerunt. Id per Iustinianum illis erat impunè, quoad amplissimas ebibissent pecunias; tum enim verò vsus ille temporis opportunitate, impositáque calumnia ineuitabili, omnes ab eis facultates (quemadmodum à Ioanne Cappadoce) expressit. Vt quique per id tempus hanc dignitatem consecuti sunt, ita in infinitas opes repentè omnes creuerunt.

Duos

Duos excipio, Phocam, cuius antea memini, virum æqui, iustíque obseruantissimum, in eóque munere ab omni quæstu purum ac vacuum; & Bassum in eodem gradu postea successorem, qui veluti non bonæ frugi homines, neque morum eius ætatis ad paucos menses eam sibi dignitatem seruare integram non potuerunt. Ne verò singula persequens infinitum faciam, eadem lege cum reliquis Magistratibus Byzantij agitatum est. Per vrbes verò Imperij Romani Iustinianus perditissimis quibusque hominibus perquàm maximi Præfecturas locauit, ab illis vtique deformandas. Nec enim vir quisquam moderatus, vel qui tantulum saperet, quò insontes expulsum iret fortunis, suas sibi putasset prodigendas. Vbi pecuniam Iustinianus accepisset ab iis, quibuscum pacisceretur, iam illis concidendos populos, Prouinciásque permittebat, ex quarum euersione diuites ipsi futuri essent. Hi magno fœnore acceptis mutuò Præfecturarum pretiis, ac de mensa publica Cęsari numeratis, cùm in Prouinciis erant, iniquissimis modis accipiebant subditos, vt seruatis omni studio fœneratori tabulis, ad opes ipsi magnas venirent; præsertim cùm ob eam rem ne lege repetundarum vel pœna tenerentur, eis timendum non foret, quin maior pro immanitate cædium ac rapinarum gloria speranda; quando

δυοῖν μέν τοι χωρὶς, φωκᾶτε, οὗπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἅτε τοῦ δικαίου ἐς τὸ ἀκρότατον ἐπιμελητοῦ γεγονότος, κέρδους γὰρ ὁτουοῦν ἐστὶ τὸ ἀνὴρ ἐν τῷ ἀξιώματι καθαρὸς ἔμεινε. καὶ βάσσου ὃς δὴ ἐν χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ὧνπερ οὐδ' ἕτερος ἐνιαυτὸν διασώσασθαι τὴν τιμὴν ἔσχεν. ἀλλ' ἀχρεῖοι τε καὶ τοῦ καιροῦ τὸ πρᾶπαν ἀλλόκοτοι μηνῶν που ὀλίγων τοῦ ἀξιώματος ἔξω γεγένηνται. ἵνα δὲ μὴ τὸ καθ' ἕκαστόν μοι διηγουμένῳ ἀτελεύτητος ὁ λόγος εἴη. ταῦτα κἂν ταῖς ἄλλαις ἐπράσσετο ταῖς ἐν βυζαντίῳ ἀρχαῖς. πανταχόθι μέν τοι τῆς ῥωμαίων γῆς ὁ ἰουστινιανὸς ἐποίει τάδε. τοὺς πονηροτάτους τῶν ἀνθρώπων ἀπολεξάμενος, διεφθάρθαι ἀπεδίδοτο τὰς ἀρχὰς σφίσι χρημάτων μεγάλων. σώφρονι γὰρ ἀνδρὶ, ἢ ξυνέσεως ὁπωστιοῦν μεταλαχόντι ἔννοια οὐδεμία ἐγένετο χρήματα οἰκεῖα προΐεσθαι. ἐφ' ᾧ δὴ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας ληΐζηται. τοῦτό τε τὸ χρυσίον πρὸς τῶν ξυμβαλλόντων κεκομισμένος ἐς τὴν ἐξουσίαν αὐτοὺς ἐνεβίβαζε, τοῦ, τοὺς κατηκόους πάντας ἐργάζεσθαι. ἀφ' ὧν ἔμελλον τὰς χώρας αὐτῶν ἄνθρωποι οἱ ἀπολοῦντες ἁπάσας, πλούσιοι τολοιπὸν ἔσεσθαι αὐτοί. ἐπὶ δὲ τὰς τῶν πόλεων τιμὰς ἐπὶ τόκοις ἁδροῖς τισὶν ἀπὸ τῆς τραπέζης δεδανεισμένοι, καὶ τῷ ἀποδεδομένῳ ἀπαριθμήσαντες, ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν ταῖς πόλεσι, πᾶσαν κακοῦ ἰδέαν ἐς τοὺς ἀρχομένους ἀεὶ ἐνδεικνύμενοι, οὐκ ἄλλου τοῦ ἐν ἐπιμελείᾳ καθίσταντο, ὅπως τοῖς χρήσαις τὰ ὡμολογημένα τελέσειαν. καὶ αὐτοὶ τολοιπὸν ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις τετάξωνται, οὐκ ἔχοντος αὐτοῖς κίνδυνον τινὰ, ἢ ὕβριν τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τοι καὶ δόξης μᾶλλον, ὅσω καὶ πλείους τῶν σφίσι παραπεπτωκότων οὐδενὶ ἀποκτείναντες ληΐζεσθαι ἴσχυον.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ τοῦ φονέως τε, καὶ λῃστοῦ ὄνομα, ἐς τὸ τοῦ δραστηρίου αὐτοῖς ἀποκεκρίσθαι ξυνέβαινεν. ὅτοις μέν τοι τῶν ἐχόντων ἀρχὰς ᾔσθετο πλούτῳ ἀκμάζοντας, τούτοις δὲ σκήψεσι Σαγηνεύσας εὐθὺς ἅπαντα συλλήβδην ἀφηρεῖτο τὰ χρήματα. μετὰ δὲ νόμον ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἔγραψε μετιόντας ὀμνύναι ἢ μὴν καθαροὺς ἀπὸ πάσης κλοπῆς σφᾶς αὐτοὺς ἔσεσθαι. καὶ μήτε τὶ δώσειν τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, μήτε λήψεσθαι. ἀράς τε πάσας ἐπέβαλεν, ὅσαι πρὸς τῶν παλαιοτάτων ὠνομασμέναι εἰσίν. ἢν τις τῶν γεγραμμένων ἐκβαίη. ἀλλὰ τοῦ νόμου τεθέντος οὔπω ἐνιαυτὸν, αὐτὸς μὲν τῶν γεγραμμένων, καὶ κατηραμένων ὀλιγωρήσας, καὶ τῆς ὑπὲρ τούτων αἰσχύνης ἀδεέστερον τὰ τιμήματα τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐν παραβύστῳ, ἀλλ' ἐς τὸ δημόσιον τῆς ἀγορᾶς ἔπραττεν. ἡ δὲ τὰς ἀρχὰς ὠνημένοι, διώμωτοι μᾶλλον, ἢ πρότερον, πάντα ἐσύλων. ὕστερον δὲ καὶ ἄλλο τὶ ἐπετεχνήσατο, ἀκοῆς κρεῖσσον. τῶν ἀρχῶν, ἅσπερ ἀξιωτάτας, ἔν τε βυζαντίῳ, καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ᾤετο εἶναι, οὐκέτι ἀπεμπολεῖν ἔγνω ᾗπερ τὰ πρότερα. μισθωτοὺς δὲ διερευνώμενος, ἐχειροτόνει. τάξας αὐτοῖς, ὅτι διαμισθαρνοῦντας, ἀποφέρειν αὐτῷ τὰ χωρία πάντα. ἡ δὲ τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι, ἀδεέστερον ξυμφορήσαντες ἐκ πάσης γῆς ἅπαντα ἔφερον. καὶ περιήρχετο μισθοφόρος ἐξουσία τῷ τῆς ἀρχῆς ὀνόματι καταληϊζομένη ἐπὶ ὑπηκόους. οὕτως ὁ βασιλεὺς ἀκριβολογούμενος τὸν ἅπαντα χρόνον, ἐκείνους ἐφίστη τοῖς πράγμασιν, ἡ δὴ πάντων κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον, μιαρώτατοι ἦσαν, ἀείτε τὸ κακὸν τοῦτο ἰχνηλατῶν κατετύγχανεν.

ἡνίκα

quandoquidem eorum ſcelerum nomina iam illis induſtriæ verterentur. Verùm Iuſtinianus poſtquam horum quemque qui magiſtratus haberent, euaſiſſe opulentiſſimum obſeruaſſet, calumniis irretito omnes omnino pecunias illicò detraxit. Legem ſcripſerat, vt qui Magiſtratus, Prouinciáſque peterent, ſacramento profiterentur, nullis ſe vnquam rapinis fœdaturos, nihilque daturos pro dignitatibus, vel accepturos, qui ſecus feciſſent, diris omnibus more maiorum deuouerentur. A lata lege vix annus abierat, cùm ipſe decreto, dirarum obnunciatione, pudoréque neglectis dignitates haud obſcurè, ſed palàm in foro per ſummam impudentiam pretio diuenditaret; ac dignitatum licitatores periuri fœdiùs quàm antea omnia raperent. Demum illud etiam excogitauit, quod penè incredibile memoratu eſt; Byzantij atque municipiorum ſummos quoſque Magiſtratus haud ampliùs vænales habere collibuit; verùm quoſdam eis præficere conductitios, pacta mercede, qui omnes ad eum locorum prouentus conueherent. Illi accepto ſtipendio vndecumque terrarum per impudentiam ſúſque déque trahebant omnia, comportabántque. Videres Magiſtratum conductitium huc atque illuc oberrantem, prælatóque nomine dignitatis in prouinciales ſæuientem. In magno id ſemper negotio Iuſtinianus habuit, nec ſua illum fefellit induſtria; vt quique ſine controuerſia conſceleratiſſimi rebus præeſſent.

Cùm ergo primùm nefarios ad dignitates euexit, eorúmque improbitatem poteſtatis licentia prodidit, perquàm mirum viſum eſt, ſi tantam ferre poſſet malignitatem humanum ingenium: at illos vbi longo interuallo ſucceſſores ſuperaſſent, quærebant homines, quî tandem viſi priores illi longè flagitioſiſſimi, ab his tantopere vincerentur, vt boni probíve ab ipſis iam factis haberi poſſent: tertij verò, & ab his alij deinceps ſic priorum debilitarunt facinora, noua robuſtioris improbitatis induſtria, vt illis optimum nomen, famámque conciliarint. Sic verò publicis graueſcentibus malis, periculo compertum eſt, nullis circumſcribi certis terminis humanam improbitatem, quæ ſi maiorum exemplo coaleſcat, atque dignitatis licentia in ſubditorum perniciem exeratur, quò tandem poſſit euadere non niſi afflictorum ærumnis perpendi queat. Romanis hoc ſtatu res Magiſtratuum fuit. Sæpe accidit, vt Hunnos in fines Romanorum prædatoria manu graſſantes, iam iámque receſſuros, Thracum, atque Illyriorum Duces aggredi conſtituerint, ſimul acceptis à Iuſtiniano ea ſuper re litteris, vtpote ſocij Imperij Romani, atque aduerſus Gotthos, alióſque Romani nominis hoſtes, bellorum participes. Barbari ea data opportunitate hoſtilē in modum Romanis

ἡνίκα οὖν ἀμέλει τοὺς πρώτους πονηροὺς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατεστήσατο ἐς φῶς τε αὐτῶν ἡ τῆς δυνάμεως ἐξουσία τὴν κακοτροπίαν ἐξηνέγκεν, ἐθαυμάζομέν γε ὅπως δὴ κακότητα τοσαύτην ἀνθρώπου φύσις ἐχώρησεν. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ᾧ χρόνῳ τῷ ἀρχὰς ἐκδεξάμενοι πολλῷ τῷ περιόντι παρελᾶν ἴσχυσαν, διηποροῦντο πρὸς ἀλλήλους ᾧ ἄνθρωποι, ὅντινα τρόπον ᾧ πρόσθεν πονηρότατοι δόξαντες τοσούτῳ παραλόγῳ, ἅτε αὐτοὶ καλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ γεγονότες ἐν τοῖς σφετέροις ἐπιτηδεύμασι πρὸς τῶν ἐπιγενησομένων ἡσσήθησαν. αὖθις τε ᾧ τρίτοι τοὺς δευτέρους ὑπερηκόντησαν πονηρίᾳ τῇ πάσῃ. καὶ μετ' ἐκείνους ἕτεροι τοῖς τῶν ἐγκλήματων καινοτομήμασιν. ὄνομα χρηστὸν τοῖς φθάσασι προσετρίψαντο. μηκυνομένου δὲ τοῦ κακοῦ, πᾶσιν ἐκμεκαθηκέναι τῷ ἔργῳ ξυνέβη, ὅτι δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπ' ἄπειρον μὲν ἡ πονηρία φύεσθαι εἴωθε. μαθήσει δὲ τῶν προγεγενημένων ἐκτρεφομένη, καὶ τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ ἐς τὸ λυμαίνεσθαι τοῖς παραπίπτουσι ἐξαγομένη, ἐς τοσόνδε ἀεὶ ἐξικνεῖσθαι δοκεῖ, ἐς ὅσον δύναται, ἡ τῶν βλαπτομένων σταθμᾶσθαι δόξα. ῥωμαίοις μὲν οὖν τάγε ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσιν ταύτῃ πῇ εἶχε. πολλάκις δὲ καὶ οὔνων πολεμίων στρατῷ ἀνδραποδίσασί τε, καὶ λῃσαμένοις τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, ᾧ θρακῶν τε, καὶ ἰλλυριῶν στρατηγοὶ βεβουλευμένοι, ἀναχωροῦσιν ἐπιθήσεσθαι, ἀνεπήδησαν. ἐπεὶ βασιλέως ἰουστινιανοῦ γράμματα εἶδον, ἅπερ οὖν τὰ σφίσι τὴν ἐς τοὺς βαρβάρους ἐπίθεσιν ἀναγκαίων αὐτῶν ἐς ξυμμαχίαν ῥωμαίοις ὄντων ἐπὶ γότθους ἴσως, ἢ ἐπὶ ἄλλους πολεμίων τινάς. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ᾧ βάρβαροι οὗτοι, ἐληΐζοντο μὲν ὡς πολέμιοι, καὶ ἠνδρα

καὶ ἰωάνναποδίζοντα τοῦ τῆδε ῥωμαίους. ξυὼ ᾗ τῇ ἄλλῃ λείᾳ, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἅτε φίλοι, καὶ ξύμμαχοι ῥωμαίοις ὄντες ἐπ' οἴκου ἀπεκομίζοντο. πολλάκις ᾗ καὶ γεωργῶν τῶν ἐνταῦθα πνὲς, παίδων τε σφετέρων, καὶ γυναικῶν πόθῳ ἐξιωνδραποδισμένων ἡσθέντες, ἀθρόοι γενόμενοι ἀναχωροῦσι πολλοὺς κλείνοντες, αὐτῷ τοῦ ἵπποις ἵχνεσιν ξυὼ πάσῃ ἀφελείᾳ τῇ λείᾳ. πραγμάτων μὲν τοι ἐς πεῖραν ἦλθον ἐνθένδε δυσκόλων. ἐν βυζαντίῳ γάρ πνες ἐσαλμένοι αἰχίζεσθαί τε αὐτῷ, καὶ λωβᾶσθαι τὰ σώματα, & χρήμασι ζημίαν ὠνεμιᾶ οἰκήσει ἠξίουν, ἕως τοῦ ἵπποις ἀπωλίας ἀροῖεν, ἅπερ τοῦ βαρβάροις ὀφείλοντο. ἰωΐνα ᾗ βασιλεύς τε καὶ θεοδώρα τὸν καππαδόκην ἰωάννην ἀνεῖλον, αὐτικαθισαίαν μὲν ἐς πιμὼ τὴν αὐτοῦ ἤθελον ἄνδρα δέ πνα πονηρότερον εὑρεῖν ἐπὶ κοινῆς ἐποιοῦντο, ὠφελιμοπαθέμενοί τε τὸ τοιοῦτο τοῦ τυραννίδος ὄργανον, ἀπάσας διερευνῶντες τὰς τῶν ἀνθρώπων γνώμας. ὅπως ἔπ ἐλάσσονα τοῦ ἰσχνοὺς ἀπολεῖν ἀμύωνται. ἐν μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, θεόδοτον αὖτ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀρχῆς κατέστησαν, ἄνδρα ἀκαλήθη μὲν, ἀσφόδρα ᾗ ἀρέσκειν αὐτοῖς ἐπιτηδεῖον γεγονότα. ὕστερον δὲ ἅπαν διερευνώμενοι ὠφελήρχοντο. εὗρον ᾗ ὠφελὰ δόξαν ἀργυρέμιβόν τε πέτρον ὀνόματι σύρον ᾧ, ὃν πρὸς ἐπίκλησιν βαρσάμου ἐκάλουν. ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τοῦ χαλκῆ τραπέζης καθήμενος κέρδη αἰσχρότατα ἐν ταύτης δὴ ἐποιεῖτο τὸ ἐργασίας. τὴν ὠφελὶ τοῦ ὀβολοὺς κλοπῇ δὴ μάλα τεχνάζων, & τοῦ αὐτῷ ξυμβάλλοντας ἀεὶ τῷ τῆς δακτύλων τάχει ἐνεκρούων. ἀξιὸς γὰ ἰῶ κλέψαι μὴ τῷ αὐτῷ ὠφειπεπλωκότων αἰσχίστων, ἄλους ᾗ ὁμόσαι, & τῷ χειρῶν τὸ ἁμάρτημα, τῷ τῆς γλώττης ὠφεικαλύψαι θεοῦ.

Romanis afflictis domum ſociali ſecuritate redeunt abacta præda atque captiuis. Verùm Agreſtes liberorum atque coniugum captiuarum pietate ſtimulati, facto agmine abeuntes Barbaros inſectantur, trucidant, captíſque illorum iumentis ſarcinariis prædas redimunt. At perincommodè res hæc illis cecidit; nam Byzantio miſſi ſatellites, horum Agreſtium virgis, vulneribus cruciare corpora, fortunas atterere quoad capta Barbarorum iumenta redderentur. Poſteaquàm Iuſtinianus, Theodoráque Ioannem Cappadocem perdiderunt, ſucceſſorem loci quæſierunt alium, atque in communi exploratis ſingulorum ingeniis curarunt ſuæ tyrannidis, & ſubiectorum exitij miniſtrum hominem peruerſiſſimum. Interim Theodotum in eo gradu collocant, haud laudandis moribus virum, non iis tamen, quibus prorſus illis perplaceret. Tandem obſeruatis omnibus, fortè oblatus illis eſt Petrus quidam genere Syrus, cognomento Barſames Numularius; is apud menſam æràriam olim aſſidens, quæſtus ex ære circumforaneo fœdiſſimos fecerat, perquàm ingenioſa arte circumueniens exactores obolaribus furtis micantium digitorum celeritate interceptis; in quo tãta fuit induſtria, & impudentia, vt cùm deprehenderetur, deieraret, labentibúſque digitis caſum, & quidẽ audacter adſcriberet.

Hic

Hic inter Prætorianos milites adscriptus eò improbitatis peruenit, vt Theodoræ si quis vnquam arrideret, facilémque se præberet ad viam nefariis eius consiliis inueniendam. Quare Theodoto Cappadocis successore à dignitate amoto, Petrum eidem præficiunt; à quo sibi omnia ex sententia constituerentur, Principio is militem stipendio priuare castrensi nullo pudore, vel metu aliquando visus est: deinde fœdiùs quàm antea vænum dignitates exposuit; impiam negotiationem capessentibus pretio dedit viliore; Prouincialium fortunas, & animas, istorum cupiditatibus planè concessit, sibi prouinciæque emptori, post numeratam pecuniam furandi, rapiendíve omni permissa potestate. Illud animarum pretium in Reipublicæ ærarium inferebatur. Conuenta illa de profligandis vrbibus in primariis tribunalibus, vel publico in foro agitata; actum in Prouinciam recessit grassator legitimus, nomine Collector corrasurus pecuniam pro adepta dignitate solutam, sæuitia in sontes implacabili. Tandem Petrus ex sui officij ministeriis, quorum plurimi erant probati, tamen improbos ipse adhibuit; ídque non ab eo solùm peccatum est, sed ab aliis etiam, qui cùm antea, tum post id temporis eam dignitatem attigêre; eadémque Magister officiorum commisit, cõmisêre Palatini largitionales,

Priua

ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατιώταις καταλεχθεὶς, ἐς τοσοῦτον ἀτοπίας ἐλήλακεν, ὥστε θεοδώρᾳ ἀρέσκειν τε ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ ἐς τῶν ἀδίκων αὐτῇ βουλημάτων, ῥᾷστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. διὸ δὴ θεόδοτον μὲν, ὅνπερ μετὰ τὸν καππαδόκην καταστησάμενοι ἔτυχον τῆς τιμῆς αὐτίκα παρέλυσαν, πέτρον δὲ ταύτῃ ἐπέστησαν, ὅσπερ αὐτοῖν διεπράξατο κατὰ νοῦν ἅπαντα. τούς τε γὰρ στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς ξυντάξεις ἁπάσας, οὔτε αἰσχυνθεὶς, οὔτε δείσας πώποτε ὄφθη. ἀλλὰ καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προὔθηκεν, ἀτιμοτέρας τε αὐτὰς καταστησάμενος ἀπεδίδοτο τοῖς ταύτην δὴ οὐκ ἀποκνοῦσιν τὴν ἀνοσίαν ἐμπορίζεσθαι πρᾶξιν. ἐφιεὶς διαῤῥήδην τοῖς τὰς ἀρχὰς ὠνησαμένοις ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς τε καὶ οὐσίαις ἢ βούλοιντο χρήσασθαι. αὐτῷ τε γὰρ εὐθὺς, καὶ τῷ τῆς χώρας καταβεβληκότι τὸ τίμημα ἡ τοῦ συλᾶν τε καὶ ἄλλως ἁρπάζειν ἐξουσία ξυνέκειτο. καὶ προήει μὲν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς πολιτείας ἡ τῶν βίων ὠνὴ ἐπράττετό τε τὸ συμβόλαιον τῆς τῶν πολεμίων διαφθορᾶς, ἔντε τῶν δικαστηρίων τοῖς προύχουσι, καὶ τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς περιῆρξε. τότε λῃστὴς ἔννομος ὄνομα τὴν πρᾶξιν τιθεὶς τὴν συλλογὴν, τῶν ἐπὶ τοῖς τιμήμασι τῆς ἀρχῆς καταβεβλημένων χρημάτων οὐκ ἐχούσης τινὰ ἐλπίδα τῆς τῶν ἁμαρτανομένων ἐπιστροφῆς. καὶ πάντων δὲ τῶν τῇ ἀρχῇ ὑπηρετούντων, πολλῶν τε καὶ δοκίμων ὄντων, οὗτος πονηροὺς ἀεὶ ἐς αὐτὸν εἷλκε. τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸς ἐξήμαρτε μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ταύτην πρότερόν τε καὶ ὕστερον τὴν τιμὴν ἔσχον. ἡμαρτάνετο δὲ τοιοῦτο, κἂν τῇ τοῦ μαγίστρου καλουμένῃ ἀρχῇ, κἂν τοῖς παλατίνοις, οἱ δὴ ἀμφίτε οὗτος θησαυροὺς,

καὶ τὰ

ἡγ τὰ πειθάλια καλούμενα, ὅτε παλεμόνιον ἐπιτελεῖν ἀεὶ τὴν ὑπουργίαν εἰώθασιν. ἐν πάσαις τε συλλήβδην εἰπεῖν ταῖς ἐν βυζαντίῳ ἡγ πόλεσι ταῖς ἄλλαις τελαμῶσι δεχαῖς. ἐξ ἧς γὰρ ὅδε ὁ τύραννος τὰ πράγματα διῳκήσατο, ἐν δεχῇ ἑκάστη σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἐσποιοῦσι τοῦ ἐπικοίνους πόρους, ἢ μὴν αὐτὸς, ἢ ὑπ' ὀτοῦ πιμῶν ἔχων ἐπεποιοῦτο οὐδενὶ λόγῳ. οἵ τε αὐτῆς ἐπιβάθραι ὑπουργοῦντες πενόμενοι τὰ ἔσχατα πάντα τότε τὸν χρόνον, διαλειπερέσαντα ὑπουργεῖν ἠναγκάζοντο. σίτου γὰρ πολλοῦ κομιδῇ ἐς βυζάντιον κεκομισμένου, ἐσεσίπει μὲν ὁ πλοῦτος ἤδη. αὐτὸς γὰρ τότε πόλεσι ταῖς ἑῴαις ἐπέβαλλε κατὰ λόγον ἑκάστῃ, καίπερ οὐκ ἔχοντα ἐπιδεόντως εἰς βρῶσιν ἀνθρώπων· ἐπέβαλλέ τε, οὐχ ἥπερ ἀποδίδοσθαι τὸν κάλλιστον σῖτον εἰώθει, ἀλλὰ πολλῷ ἀξιώτερον. ἐῶν τε τοῖς ὠνουμένοις ἐπαναῖκες χρήματα μεγάλα παρεμένοις ἐπὶ πημάσι φορικωτάτοις. εἶτα τὸν σῖτον ἐς τὴν θάλασσαν ἢ ἔς τινα ὑδρηχόαν ἀπορρίπτειν. ἐπεὶ δὲ σίτου ἀκραιφνές τε, καὶ ὅπως ὁσιπότατον μέγα τι πλῆθος ἐνῆν θασαι ἀπέκειτο. καὶ τοῦτον πλείστων τῶν πολεμίων ταῖς σίτου ἐπιδεομένοις ἀπεμπολεῖν ἔγνω. ταύτῃ γὰρ διπλάσια τὰ χρήματα ἐποίει. ἄπερ τοῖς ὑπολελεῖσθαι τὸ δημόσιον ὑπὲρ τοῦτο ἦν ἔδει σίτου τὰ πρότερα ἐλελόγιστο. ἀλλ' ἐπεὶ ἐς νέωτα ἀκμὴ ὁμοίως ἡ τῶν καρπῶν φορά, ἢ ἀκμάζειν ἐνδεεστέρως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν ἐς βυζάντιον ὁ σιταγωγὸς στόλος ἀφίκετο, πένητας τοῖς παροῦσι διαπορήμασι, ἔνθε βιθυνία, καὶ φρυγία, καὶ θρᾴκη χωρίων πλεῖστα μέγα τι χρῆμα σίτου ἠθροίσθη. ἐῶν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰκοῦσι μέχρι μὲν ἐς τὴν θάλασσαν πόνῳ πολλῷ τὰ φορτία φέρειν. ἐς βυζάντιον δὲ ξὺν κινδύνῳ αὐτὰ ἐσκομίζεσθαι.

Priuatianique, ac Patrimoniales; demum omnes Vrbani, & Municipales Magistratus. Ex quo enim Tyrannus hic Rempublicam cepit, cuiusque dignitatis ministeriorum merces, vel ab eo, vel à Præfectis per scelus intercepta est; ipsique coacti nihilominus sunt tanquá vilissima mancipia, summâ licèt pressi egestate illis imperitantibus toto hoc tempore deseruire. Frumenti Byzantium largissimè importati maxima iam pars computruerat; id ipse licèt hominibus cibo non esset, pro rata parte atque portione Ciuitatibus Orientis emendum imperat longè maiore pretio, quàm optimum quodque esset. Oppidani emptores in eam fortunam deuenerant, vt iniquo coëmptum pretio triticum, denique in mare vel cloacas abiicerent. Quod verò integrum & incorruptum, illúdque copiosissimum Byzantij seruabatur, quæ annonæ difficultate laborarent vrbibus vendendũ curat duplo, quàm frumentariis Prouinciis vectigali publico constitutum fuerat. Vbi verò proximo anno arctior annona fuit, & frumentaria classis tenuior, quàm pro necessitudine Byzantium appulit, Petrus in his angustiis remedij inops atque consilij, tamen ex Bithyniæ, Phrygiæ, Thraciæque agris magnam annonæ copiam curat exportandam, coactis colonis eam ad maritima primùm loca magno labore, deinde non minore periculo Byzantium conuehere;

pretia

pretia pro re viliſſima accipere, damnum denique tam grande referre, vt potius haberent frumento publicis horreis condonato pretium inſuper duplum perſoluere. Hoc onus vocari Annona conſueuit. Cùm verò ad Vrbis neceſſitatem neque hæc ſatis frumentatio fuiſſet, plerique rem ad Imperatorem deferunt, omnéſque ferè ordines militares ære diruti tumultuantur per ciuitatem turbáſque concitant, ſic vt iratior iam illi Cæſar fieret; Magiſtratũ & iis de cauſis adempturus, & quod haud vana fama audiſſet, planè grandes ei diuitias eſſe in latebris ex peculatu. Verùm cohibuit coniugem Theodora, vt quæ Berſamem impotenter amaret, & de malis artibus, vt ego quidem reor, déque inſigni aduerſus ſubiectos ſæuitia. Nam cùm ipſa in primis eſſet animo ad crudelitatem comparato, & prorſus plena inhumanitate, ſic & moribus coniunctiſſimos vt haberet miniſtros curauit. Sed alia fama eſt; Petrum ſibi Theodoræ animum alioquin alienum præſtigiis deuinxiſſe, vtpote qui impensè operam veneficiis ac dæmonibus dediſſet, & de his ſtudiis Manichæos ſuſpiceret, eíſque palàm præſidio eſſe non dubitaret, idque licèt non ignoraret Auguſta; beneuolentiæ tamen in eum nihil remiſit; quin ea re humaniùs complectebatur, ac diligat, vt quæ ab ineunte ætate cum Magis atque veneficis (ſua huc arte adacta) conſueuerat, huic

καὶ βραχέα μὲν πιμήματα δῆθεν τῷ λόγῳ πρὸς αὐτὸ φέρειν. τὸν ζημίαν δ' αὐτῆς ἐς τοσόνδε μεγέθους καθίσαντες, ὥστε ἀδιάφορον, ὧν τις αὐτὸς ἐὼν τὸν τε σῖτον οἴκῳ δημοσίῳ χαρίζεται, καὶ τίμημα ἕτερον ὑπὲρ αὐτοῦ καταθέναι. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἄχθος ὅπερ καλεῖν σιωνεῖν νενομίκασιν. ἐπεὶ δὲ ὡς οἷόν τε ἐν βυζαντίῳ καὶ τὸν χρείαν ἰκανὸς ἐγεγόνει, πολλοὶ τὸ πρᾶγμα ἐς βασιλέα διέβαλλον. ἅμα δὲ καὶ οἱ τραλλιανοὶ χρόνῳ ἀπωλείας ἀτε τὰς εὐθυμίας ὑπὸ κεκομισμένοι ξυμφάξεις, θορύβῳ τε αὖθις τὴν πόλιν, καὶ ταραχῇ πολλῇ εἶχον. βασιλεὺς μὲν οὖν ἤδη τε αὐτῷ χαλεπῶς ἔχειν ἔδοξε, καὶ ἀμαλύνειν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἤθελε διά τε ταῦτα ἅπερ ἐρρήθη, καὶ ὅτι χρήματα δαιμονίως μεγάλα ἠκηκόει αὐτὸν ἀποκεκρύφθαι, ἅπερ ἐν δημοσίᾳ ζεύλῃκως ἔτυχε. καὶ διὰ ταῦτα. θεοδώρα δὲ τὸν ἄνδρα οὐκ εἴα, ἐκπώτως γὰρ τὸν βαρσύμην ἠγάπα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆς τε πονηρίας ἕνεκα, καὶ τοῦ τοῖς κατηκόοις διαφερόντως λυμαίνεσθαι, αὖθις τε γὰρ ὠμοτάτη ἦν, καὶ ἀπανθρωπίας ἀτεχνῶς ἔμπλεως, καὶ δοῦλον ὑπουργοῦντας ἠξίου τὰ ἐς τὸν τρόπον αὐτῇ ὡς μάλιστα ἁπαιδεύτως ἔχειν. φασὶ δὲ αὐτὴν καὶ καλαμαυλιθεῖσαν πρὸς ἕτερον ἀκόσιον αὐτῷ δυνοϊκῶς ἔχειν. φεῖτε γὰρ δοῦλον φαρμακέας, καὶ τὰ δαιμόνια φειδέρλως ἐπαιδάκει ὁ βαρσύμης δοῦλος, καὶ δοῦλον καλουμένους μανιχαίους ἐτέθη. ἐπεὶτε καὶ αὐτὴν πρῆσαι ἐν ἐμφανοῖς ἐδαμῇ ἀπηξίου. καί τι καὶ ταῦτα ἡ βασιλὶς ἀκόσασα ἐμηχανᾶτο τὸν ἐς τὸν ἄνδρα τὸν δύνοιαν. ἀλλὰ μᾶλλον ἔτι διὰ ταῦτα φειδέλλεντε, καὶ ἀπανθρώπως ἔχων. μάγοις τε γὰρ καὶ φαρμακοῦσι καὶ αὐτὴ ὁμιλήσασα ἐν παιδὸς, ἅτε τῶν ἀπαιδευμάτων αὐτῇ ἐς τὸ ἀγόντων διεβίω πεπυσμένα

πεδύσα τε τῷ πράγματι τούτῳ, καὶ αὐτῷ τὸ θαρσεῖν ἐσαεὶ ἔχουσα. λέγουσι γὰρ καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν ἡμερώτερον θηρίου χειρήθη ποιήσασθαι, ὅσον τῇ ἐκείνου δαιμονίων ἀνάγκη. ὁ γάρ τις ἐκείνῳ δεξιὸς, ἢ δίκαιος οὕτως ἀνήρ, ἢ ἐς τὸ ἀγαθὸν βέβαιος, ὥστε κρείττων πολὺ τῆς τυραννικῆς βουλῆς εἶναι. ἀλλὰ φόνων μὲν καὶ χρημάτων ἔρωτι διαφανῶς ἅπασιν. τοῖς γὰρ αὐτὸν ἐξαπατῶσι καὶ κολακεύουσιν ὁ χαλεπῶς εἶχεν. ἔντε πράξεσι ταῖς μάλιστα οἱ ἐπιτηδευσαμένοις μεθ' ἁλμυρότητός τε οὐδενὶ λόγῳ, καὶ κουφότητι ἐνδελεχέσταται ἐμφερὴς ἐξεγένετο. ταῦτά τοι, οὐδέ τις τῆς αὐτοῦ ξυνηθῶν, ἢ ἄλλως γνωρίμων ἐλπίδα τινὰ πολὺ ἀσφαλῆ ἐπ' αὐτῷ ἔσχεν. ἀλλὰ μεταναστάσεις αὐτῷ ἐσαεὶ τοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα ἐγίνοντο γνώμης. οὕτω τε καὶ τοῖς φαρμακοῦσιν ὅπερ ἐρρήθη δυσφόρῳ ὢν, καὶ τῇ Θεοδώρᾳ πόνῳ οὐδενὶ εὐπρεπεῖ ἐγεγόνει. καὶ ἀπ' αὐτοῦ μάλιστα ἡ βασιλὶς ἅτε ἐπιδεξιώτατον τὰ τυραννικὰ πέτεσθαι ὄντα ὑπερηγάπα. ἀρχῆς μὲν οὖν ἧς τὰ πρότερα εἶχε, βασιλεὺς αὐτὸν παρέλυσε μόλις, Θεοδώρας τε ἐκπεμφθείσης ὀλίγῳ ὕστερον ἄρχοντα τῆς ἐπὶ θησαυρῶν αὐτὸν καθεσταμένου. ἰωάννου δὲ ἀπαλλαγέντος ταύτης δὴ τῆς τιμῆς. ὅπερ αὐτίκα παρεληφὼς μηνί που ὀλίγοις πρότερον ἔτυχεν. ἐπεὶ ὃς δὴ ἀνὴρ γλυκύθυμος μὲν παλαισταῖς, πρᾷος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἄγαν, καὶ οὐδὲ ποιεῖσθαι χρημάτων ἰδίων πόρους εἰδὼς, οὐδὲ τῷ λυμεωτάτῳ πώποτε τῶν παντὸς ἀνθρώπων. ἀμέλει καὶ διαφερόντως ἠγάπων αὐτὸν ὁ λεὼς ἅπας. διά τοι τοῦτο Ἰουστινιανός τε, καὶ τοῖς ὁμόζυγα οὐδαμῇ ἤρεσκεν. οἵπερ ἐπειδὴ τῆς σφίσιν ὑπουργουμένων, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν παρὰ δόξαν τινὰ ἴδοιεν, ἀλιγιῶντε, καὶ δυσφορούμενοι ἐς τὰ μάλιστα πάσῃ μηχανῇ

huic rei fidem habens, & ea nunquam non freta. Namque Iustiniano non tam delinimentis, quàm, vt ferunt, Dæmonum vi manſueto vſa eſt, atque tractabili. Certè vir ille neque ea ſolertia fuit, neque ingenio ad iuſtitiam, bonúmque ita compoſito, vt iis minimè pateret inſidiis, quin animo cædibus & auaritia planè proſtrato, adulationibus atque deceptionibus expoſito, & grauiſſimis in rebus facili non ſecus ac puluiſculus verſari, vt nulla propinquis vel amicis in illo firma, certáque ſpes oſtenderetur; mente denique huc atque illuc in incerto negotiorum vaga; ſanè veneficis aggredientibus, & expugnanti Theodoræ peropportunus. Quare Petrum ab his artibus inſtructum amauit Auguſta, vt quæ maximè; quem licèt Imperator vix ægrè de Prætoriana præfectura tandem dimiſiſſet, paulò pòſt nitente Theodora Ærario præfecit, ea dignitate Ioanni abrogata, qui paucis antè menſibus illam ſuſceperat. Is erat genere Palæſtinus inſigni vir manſuetudine ac probitate, qui ne in re quidem familiari inſtituere ſibi quæſtum ſciuerit, neque vllum aliquando hominum læſerit. Quare quemadmodum in oculis erat multitudinis, ita Iuſtiniano ac Theodoræ minimè gratus; qui vti quemque ex adminiſtris bonum, probúmque præter opinionem experti ſunt, hunc penitus ſtomachati, auerſatíque omni

omni curarunt ſtudio quámque citiſſimè abigendum. Ergo Petrus poſt Ioannem Ærario præfectus, magnarum omnibus fuit calamitatum autor, maxima ex parte imminuta pecunia, quæ ſubleuandis multorum rebus priſco more, inſtitutóque Cæſaris quotannis impartienda erat; ex hoc ære publico ſua ad Principem parte delata, iniquas ſibi opes hic inuenit; interim in ſqualore iacuerunt, quibus extenuata ea foret largitio. Aureum item numiſma, quod nunquam antea factitatum eſt, cudit minus, & erogauit. Hæc Magiſtratuum facies ſub hoc Principe fuit. Quemadmodum verò prædiorum poſſeſſoribus corruptum iterit rem, dicam; licèt iſtorum explicandis ærumnis vel ea ſat eſſent, quæ de Præfectis in Prouincias diſcedentibus paulo antè commemoraui; cùm ante alia omnia, quæ narraui, ij prædiorum dominos per vim diripiendos curarent. Fuit Romanis Imperatoribus mos perantiquus, vt quæ ſupereſſent æris alieni publici partes tenuiores, harum remiſſionem non ſemel, ſed iterum ac ſæpius ſubditis darent, ne qui attritis fortunis nomina hæc diſſoluendo non eſſent, perpetuò in his anguſtiis verſarentur, neve indebito exagitandi vectigales anſam Quæſtores haberent. Hic autem Princeps intra annos duos atque triginta nihil tale ſubiectis condonauit; ob id

μηχανῇ αὐτὸν ὅτι τάχιστα διωθεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο. οὕτω γοῦν καὶ τοῦτον τὸν ἰωάννην ὁ πέτρος ἐκδεξάμενος, θησαυρῶν τε τῶν βασιλικῶν προὔστη, καὶ συμφορῶν αὖθις μεγάλων αἰτιώτατος ἅπασι γέγονεν. ἀποτεμνόμενος γὰρ τῶν χρημάτων τὸ πλεῖστον μέρος, ἅπερ ἐν παραψυχῆς λόγῳ πολλοῖς χορηγεῖσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως ἐκ παλαιοῦ διατέτακται, αὐτὸς μὲν τοῖς δημοσίοις οὐδέον ἐπλούτει, καὶ μοῖραν ἐνθένδε βασιλεῖ ἀνέφερεν. οἱ δὲ τὰ χρήματα περιῃρημένοι ἐν πένθει μεγάλῳ περιεκάθηντο. ἐπεὶ καὶ τὸ χρυσοῦν νόμισμα, οὐχ ᾗπερ εἰώθει ἐκφέρειν ἠξίουν, ἀλλ' ἔλασσον αὐτὸ καταστησάμενος πρᾶγμα οὐδὲ πώποτε γεγονὼς πρότερον. τὰ μὲν ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι βασιλεῖ, ταύτῃ ποι εἶχεν. ὅπως δὲ σοῦ τὰ χωρία κεκτημένους πανταχοῦ πῃ διέφθειρεν ἐρῶν ἔρχομαι. ἀπέχρη μὲν οὖν ἡμῖν εἰπεῖν τῶν ἐς τὰς πόλεις ἁπάσας στελλομένων ἀρχόντων ἐπιμνησθεῖσιν οὐ πολλῷ πρότερον, καὶ τούτων δὴ τῶν ἀνθρώπων σημῆναι τὰ πάθη. πρώτους γὰρ οἱ ἄνθρωποι, οὕτω σοῦ τῶν χωρίων κυρίους βιαζόμενοι ἐληΐζοντο, καὶ ὡς δὲ τἄλλα εἰρήσεται πάντα. πρῶτα μὲν εἰθισμένον ὂν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντα, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν δημοσίων ὀφλημάτων λειψάνοις σοῦ κατηκόους δωρεῖσθαι πάντας, τοῦ μήτε σοῦ ἀπορουμένους τε, καὶ ὅθεν ἂν ἐκτίνοιεν τὰ λείψανα ταῦτα οὐδαμῇ ἔχοντας διηνεκὲς ἀποπνίγεσθαι, μήτε τοῖς φορολόγοις σκήψεις παρέχεσθαι, συκοφαντεῖν ἐγχειροῦσι τῶν τοῦ φόρου ὑποτελῶν σοῦ οὐδὲν ὀφείλοντας, σοῦτ' ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν χρόνον οὐδὲν τοιοῦτο ἐς σοῦ κατηκόους εἰργάσατο.

καὶ ἀπ'

καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀπορουμένοις ἀναγκαῖον ἦν ἀποδρᾶναί τε γῆν μηδενὶ ἔτει ἐπανιέναι. καὶ οἱ συκοφάνται οὐκ ἐπιεικεστέροις ἀπέκναιον κατηγορίαν ἐπανασείοντες, ἅτε τὸ τέλος ἐνδεεστέρως ἐκ παλαιοῦ καταβάλλοντας, τῆς ἐγκειμένης τῷ χωρίῳ φορᾶς. οὐ γὰρ ὅσον οἱ ταλαίπωροι τὴν καινὴν τοῦ φόρου ἀπαγωγὴν ἐδεδίεσαν. ἀλλὰ καὶ χρόνων τοσούτων τὸ πλῆθος οὐδὲν παρασῆκον βαρύνεσθαι φόροις. πολλοὶ γοῦν ἀμέλει τὰ σφέτερα αὐτῶν τοῖς συκοφάνταις, ἢ τῷ δημοσίῳ προέμενοι, ἀπηλλάσσοντο. ἔπειτα δὲ μήδων μὲν, καὶ Σαρακηνῶν τῆς ἀσίας γῆν τὴν πολλήν. τῶν δὲ δὴ οὐνῶν, καὶ σκλαβηνῶν, καὶ ξύμπασαν εὐρώπην ληϊσαμένων, καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν καθελόντες εἰς ἔδαφος, τῶν δὲ ἀργυρολογησάντων ἐς τὸ ἀκριβὲς μάλιστα, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐξανδραποδισάντων ξὺν χρήμασι πᾶσιν ἔρημόν τε τῶν οἰκητόρων καταστησαμένων χώραν ἑκάστην ταῖς καθ' ἡμέραν ἐπιδρομαῖς, φόρον μὲν οὐδενὶ τῶν ἁπάντων ἀφῆκε, πλήν γε δὴ ὅσον ἐνιαυτοῦ ταῖς ἁλούσαις τῶν πόλεων μόνον, καί τοι εἰ καθάπερ ἀναστάσιος βασιλεὺς ἐπτάετες ταῖς ἁλούσαις τὰ τέλη ἐπιχωρεῖν ἔγνω. οἶμαι δ' ἂν οὐδ' ὡς αὐτὸν πεποιεῖσθαι τὰ δέοντα. ἐπεὶ καβάδης μὲν ταῖς οἰκοδομίαις ὡς ἥκιστα λυμηνάμενος, ἀπιὼν ᾤχετο. χοσρόης δὲ ἅπαντα πυρπολήσας, καθεῖλεν εἰς ἔδαφος, μείζω τε προσετρίψατο τοῖς περιπεπτωκόσι τὰ πάθη. καὶ τούτοις μὲν τοῖς ἀνθρώποις οἷσπερ τὸ γελοιῶδες τοῦτο τοῦ φόρου ἀφῆκε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πολλάκις μὲν δεξαμένοις τὸν μήδων στρατόν. διηνεκὲς δὲ οὐνῶν τε, καὶ βαρβάρων Σαρακηνῶν γῆν τὴν ἑώαν ληϊσαμένων, οὐδὲν δὲ ἧσσον καὶ ἐπὶ τῆς εὐρώπης βαρβάρων ταῦτα ἐργαζομένων ἀεὶ, καὶ καθεκάστην τοὺς ἐκείνῃ ῥωμαίους,

ob id egentibus desperato reditu fugiendum erat, probi quique à calumniatoribus vrgeri interminantibus accusationes tanquam olim persolutis publicis minus quàm ad constitutum prædiis tributum. Quare miseri non tam nouam vectigalis impositionem veriti, quàm longissimi temporis grauem atque iniquam exactionem criminosis hominibus vel fisco suis prædiis cessêre. Præterea Asia magna ex parte Persarum & Saracenorum armis, Europa vniuersa Hunnorum atque Sclabenorum populationibus, bellóque Gotthico deuastatis, æquatis solo vrbibus, accisis penitus opibus; populis in seruitutem cum fortunis abductis, direptis quotidie regionibus, & ab colonis desertis; nullas tamen Iustinianus, nisi captas ipsas vrbes duntaxat à vectigalibus liberas, ídque omnino per annum esse voluit. Qui, si vel septennalem, vt Anastasius Imperator, illis indulsisset publicorum dissolutionem, ne sic quidem satis pro rei ac temporis conditione fecisset. Cabades enim sartis tectis focis arísque victor discessit; at Chosroës omnibus igni ferróque ad terram afflictis eò grauiores populis intulit calamitates. Verùm enimverò ijmet quos deridicula planè tributi parte releuasset, ac cæteri præterea, qui sæpe ingruentes Persas, siue Hunnos, Saracenósque per Orientē, vel qui per Europam cōstituti Romani Barbaros alios prædabundos quotidie passi forent,

Iustinia

Iustinianum omnibus sæuiorem Barbaris experiebantur; cuius statim ab hostium discessu, Annonæ, Impositionum, Descriptionúmque decretis quique prædiorum domini irretirentur. Ea verò Decreta quæ continerent, expediam. Agrorum possessores pro sua quique portione Annonæ copiam Romano militi suppeditare iubentur; huiúsque summa vectigalis non ad præsentis rei difficultatem, sed ad publicam sanctionem eis penditur; si verò commeatus ad equos militésque suis in prædiis non suppetant, graui miseris coëmendi pretio sunt, & ex remotiore etiam Prouincia, si res ita ferret, ad castra, & vbi miles stationem habet, conuehendi; simul & exercitus Optionibus metiendi pro illorum libidine, non ex æqua hominum æstimatione. Annonam, hanc rem appellant; qua prædiorum possessoribus decies tanto maius tributum annuatim persoluentibus frangi neruos oportet, præsertim vbi à calamitate militaris Annonæ, Byzantium amplius comportandum frumentum sit. Nam non Barsamæ modò, sed Ioannis etiam Cappadocis, ac deinde successorum flagitium hoc fuit. Ita quidem Annona. Impositio verò quædam est veluti improuisa pestis in possessores agrorum repentè ingruens omni spe vitæ ab stirpe præcisa; nam

βασιλεὺς οὗτ' χαλεπώτερ@ δὴ γέγονε βαρβάρων ἁπάντων. σιωνᾶς τε γὰρ, & ταῖς καλουμέναις ἐπιβολαῖς τε, καὶ διαγραφαῖς ⓐ τῶν χωρίων κύριοι, τῶν πολεμίων ἀνακεχωρηκότων αὐτίκα μάλα ἠλίσκοντο. ὅπη δ' ἂν τὰ ὀνόματα ἐστί τε & βούλεται ταῦτα, ἐγὼ δηλώσω. δεῖ τὰ χωρία κεκτημένους ἀναλίσκεσι τοῖς ῥωμαίων στρατιώτῃ τὸ μέτρον τοῦ κειμένης ἑκάστῳ φορᾶς, πνευμάτων καταβαλλομένων, οὐχ ἥπερ ἐφίησιν ὁ παρὼν τῇ χρείᾳ καιρὸς, ἀλλ' ἥπερ ἔξεσι & διώρισαν. οἱ διερευνώμενοι δ', εἴπερ αὐτοῖς ἐπιτήδεια ἐν τῇ χώρᾳ ξυμβαίνοι, ἐπεὶ ἐσηκέ τε δεῖ διελαίοις τάξις ἀνάγκη. τὰ μὲν ἐπιτήδεια στρατιώταις τε, καὶ ἵπποις ἐσκομίζεσθαι, πάντα ὠνουμένους αὐτὰ, πνευμάτων πολλῶν ἐς ἄγαν ἀξιωλέθρων καὶ ταῦτα ἐν χώρᾳ μακρᾷ πόθεν ἄν ἄτω τύχοι. καὶ ταῦτα ἐς τὸ χωρίον ἀποκομίζειν, ἔδει τὸ στρατόπεδον ξυμβαίνοι εἶναι, μετρεῖν τε τοῖς τῶν στρατιωτῶν χορηγοῖς, οὐ καθάπερ πᾶσιν ἀνθρώποις νόμος, ἀλλ' ἥπερ ἐκείνοις αὐ βουλομένοις εἴη. & τοῦτο ἐστὶ τὸ πρᾶγμα ὅπερ σιωνὴ καλεῖται, ἐξ οὗ δὴ ἅπασιν ἐκνενευρίσθαι τοῖς τῶν χωρίων κυρίοις ξυμβαίνει. φόρου γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἐπέτειον οὐχ ὅσονα, ἢ δεκαπλασίονα καταπθέναι σφίσιν ἐπάναγκες. οἷς γε οὐ μόνον τῷ στρατῷ χορηγεῖν, ἀλλὰ & σῖτον ἐς βυζάντιον πολλάκις διακομίζειν, ταῦτα πεπονθόσι ξυνέπεσεν. ἐπεὶ οὐχ ὁ βαρούμης καλούμενος μόνος τὸ τοιοῦτο ἄγος ἐξαμαρτάνειν τετόλμηκεν, ἀλλὰ καὶ πρότερον μὲν ὁ καππαδόκης, ὕστερον δὲ ⓐ μετὰ τὸν βαρούμην τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀρχῆς πρᾶγμα λαβόντες ἀξίωμα. τὰ μὲν οὖν τῆς σιωνῆς ταύτη πῃ ἔχει. τὸ δὲ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομα ὀλεθρός τις ἐστὶν ἀπροσδόκητος, ἐξαπιναίως τοῖς τὰ χωρία κεκτημένοις ἐπιγιγνόμενος, πρόρριζόν τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν τοῦ βίου ἐλπίδα.

χωρίων

χωρίων γὰρ τὸ τέλος τῶν ἐρήμων τε, καὶ ἀπόρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις, καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τετύχηκεν ἢ πανταπάσιν ἀπολωλέναι, ἢ γῆν πατρῴαν ἀπολιποῦσι τοῖς ἐγκειμένοις σφίσι διὰ ταῦτα κακοῖς κρύπτεσθαι οὐκ ἀπαξιοῦσιν ἐπιφέρειν τοῖς οὔπω διεφθαρμένοις πανταπάσι. τοιοῦτο μὲν καὶ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομα ἐστὶν, ἐπιπολάσαν ὡς τὸ εἰκὸς ἐπὶ τοῦ χρόνου μάλιστα τοῦτον. τὰ δὲ τῶν διαγραφῶν ὡς συντομώτατα φράσαντι ἀπηλλάχθαι, τῇδέ πῃ ἔχει. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε, καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνους τούτους περιβαλέσθαι τὰς πόλεις ἀνάγκη. ὧνπερ τάς τε ἀφορμὰς, καὶ τοῦ τρόπους ἀφίημι λέγειν ἐν τῷ παρόντι, ὡς μή μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. ταύτας οἱ τὰ χωρία ἔχοντες κατατιθέντες κατ' ὀλίγον τῆς ἐγκειμένης ἑκάστῳ φορᾶς. οὐκ ἄχρι δὲ τούτων αὐτοῖς τὸ κακὸν ἔστη. ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιμοῦ ξύμπασαν περιλαβόντος τήν τε ἄλλην οἰκουμένην, καὶ οὐχ ἥκιστα τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχὴν. τῶν τε γεωργῶν ἀφανίσαντος μέρος τὸ πλεῖστον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐρήμων ὡς τὸ εἰκὸς γεγενημένων τῶν χωρίων οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἐχρήσατο ἐς τοῦ τούτων κυρίους. φόρον γὰρ τὸ ἐπέτειον, οὐ τότε ἀνίει πραττόμενος. οὐχ ἧπερ ἑκάστῳ ἐπέβαλλε μόνον, ἀλλὰ καὶ γειτόνων τῶν ἀπολωλότων τὴν μοῖραν. πρὸς τήνδε αὐτοῖς, καὶ τ' ἄλλα πάντα ὧνπερ ἐμνήσθην ἀρτίως, ἅτε τοῖς τῶν χωρίων δεδυστυχηκόσι τὴν κτῆσιν ἀεὶ ἐγκειμένων. ἔστι μέν τοι καὶ τοῖς μὲν στρατιώταις, ἀνὰ τὰ κάλλιστά τε καὶ τιμιώτατα δωματίων τῶν σφετέρων ᾠκημένοις ὑπηρετεῖν. αὐτοῖς δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τοῖς φαυλοτάτοις τε, καὶ ἀπημελημένοις τῶν οἰκιδίων δίαιταν ἔχειν. ἅπερ ἅπαντα ὑπὸ τὴν ἰουστινιανοῦ τε, καὶ θεοδώρας βασιλείαν τοῖς ἀνθρώποις ἀεὶ γίνεσθαι ξυνέβη. ἐπεὶ οὔτε πόλεμον, οὔτέ τι ἄλλο τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ λελωφηκέναι τετύχηκεν.

nam vastis omninóque syluescentibus prædiis (quorum domini, colonique seu periissent, siue post tot mala patriam fugientes, grauissiméque afflicti vspiam latitarent) vectigal imponere Iustinianus non dubitauit; id autem Impositionum genus his maximè tempestatibus valuit. Descriptiones demum, vt paucis absoluam, decretæ sunt, quò damna, quæ frequenter hoc tempore Ciuitates fecissent, ab aruorum possessoribus pro vectigalium portione resarcirentur. Sed illorum causas atque euentus hoc loco dicere penè infinitum esset. Verùm non hic illorum mala constitêre: nam licèt pestilentia, quæ in reliquum terrarum orbem, ac Romanum peruasit Imperium, cultores agrorum vulgò passim consumerentur, incultis interea atque desertis aruis, nulla tamen modestia annuis vectigalibus temperatum est; quin ad partem viritim constitutam, & ad ea omnia, quæ paulò antè commemoraui, demortui cuiusque contermini nomina exacta *** denique militem pulchrioribus atque honestioribus ædificiorum cubiculis exceptum, bene ac liberaliter habuerunt, ipsi in malè materiata vilioráque receptacula interea secedentes. Hæc accidêre mortalibus Iustiniano, Theodoráque Imperiũ gerentibus, quando neque bella, neque extrema malorum quidquã deferbuêre.

Sed

ἐπεὶ

Sed quoniam de domiciliis ſermo incidit, ſilendum non eſt, Byzantij ad ſeptuaginta millia Barbarorum aliquando fuiſſe, quos ædibus poſſeſſores exciperent ſuis, non modò domeſticis excluſi commoditatibus, ſed aliis etiam difficultatibus conflictati. Neque ſilentio præterire libet, quæ commiſit Iuſtinianus in milites; dedit iis Cenſitores (hos Logothetas vocauit) iuſſos ex omni hominum genere quàm maximam pecuniam in caſtris colligere; duodecima quaque parte haud dubiè ipſis conſtituta, qui quotannis ad militem artibus vexandum incumberent. Vſu, legéque caſtrenſi receptum eſt, vt non omnibus æquè ſtipendia numerentur, ſed Tyronibus tenuiora; exercitatis autem Rorariis, & medio ferè iam albo receptis, maiora; poſtremò Veteranis, & quibus miſſio indulgenda ſit, longè munificentiora, vt iis priuatim agentibus ad vitam neceſſaria ſuppeterent, & naturæ cedentes aliquid ſolatij ex peculio caſtrenſi domeſticis relinquerent. Ergo emeritis morte, vel miſſione abeuntibus militia, ordine inferiores, qui gradatim in locum ſuccedunt, pro temporis ratione ſtipendia ex publico merentur. Verùm Cenſitores prohibuerunt militum nomina paſſim licèt in præliis occiſorum, ex albo deleri, aut album à longo tempore inſtaurari.

Vnde

ἐπεὶ δὲ δωματίων ἐμνήσθην, οὐδὲ τοῦτο παρίτεον ἡμῖν. ὅτι δὴ ⓐ κεκτημένοι τὰς ἐν βυζαντίῳ οἰκίας βαρβάροις ἐνταῦθα καταλύειν παρεχόμενοι ἑπτακεσμυρίοις μάλιστα οὖσιν, οὐχ ὅπως τῶν σφετέρων ὀνίνασθαι οὐδαμῇ εἶχον. ἀλλὰ καὶ προσετρίβοντο δυσκόλοις ἑτέροις. οὐμὴν οὐδὲ τὰ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτῷ εἰργασμένα σιωπῇ δοτέον, οἷς δὴ τούτους ἐπέστησεν, ἀνθρώπων ἁπάντων χρήματα σφᾶς ὅτι πλεῖστα ξυλλέγειν ἐνθένδε κελεύσας, εὖ εἰδότας ὡς μοῖρα τῶν πορισθησομένων ἡ δωδεκάτη αὐτοῖς κείσεται. ὄνομα δὲ λογοθέτας αὐτοῖς ἔθετο. ⓐ δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπενόουν τάδε. τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις οὐχ ὁμοίως νόμος χορηγεῖσθαι ἐφεξῆς ἅπασιν, ἀλλὰ νέοις μὲν ἔτι αὐτοῖς οὖσι, καὶ στρατευσαμένοις ἀρτίως ἐλάσσων ὁ πόρος. πεπονηκόσι δὲ καὶ μέσοις που ἤδη καταλόγου γεγενημένοις ἐπὶ μεῖζον χωρεῖν. γεγηρακόσι μέν τι καὶ μελλούσι τὰς στρατείας ἀφίεσθαι πολλῷ ἔτι κομπωδεστέρα ἡ σύνταξις. ὅπως αὐτοί τε τὸ λοιπὸν ἰδίᾳ βιοῦντες ἐς τὸ ἀποζῆν διαρκῶς ἔχοιεν. καὶ ἐπειδὰν αὐτοῖς ξυμμετρήσασθαι τὸν βίον ξυμβαίη, παραψυχήν τινα τῶν οἰκείων ἀπολιπεῖν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν δυνατοὶ εἶεν. ὁ τοίνυν χρόνος τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταδεεστέρους ἐς τῶν τετελευτηκότων, ἢ τῆς στρατείας ἀφεμένων, τοὺς βαθμοὺς ἀεὶ ἀναβιβάζων πρυτανεύει κατὰ πρεσβεῖα τὰς ἐκ τοῦ δημοσίου συντάξεις ἑκάστῳ. ἀλλ' ⓐ λογοθέται καλούμενοι, οὐκ εἴων ἐκ τῶν καταλόγων ἀφαιρεῖσθαι τὰ τῶν τετελευτηκότων ὀνόματα, καίπερ ὁμοῦ διαφθειρομένων, ἄλλως τε καὶ κατὰ τοὺς πολεμίους συχνοὺς γινομένους τῶν πλείστων. οὐμὴν οὐδὲ τοὺς καταλόγους ἔτι ἐπλήρουν, καὶ ταῦτα χρόνου συχνοῦ.

καὶ ἀπ'

καὶ αὐτῆς συντάξεις αὐξηθεν πλείους, ἢ τῆς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἀεὶ χορηγεῖν εἰωθε. τοῦτο ① πρότερον μὲν ὑπὸ ἀρισίνδην ἀπολέξθαι ἐξ ἁρμενίων ἐς ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ἦγον. ἐξ οὗ δὲ ζηνῶν τὴν βασιλείαν παρέλαβε, πᾶσιν ἐξουσία ἐγένετο καὶ ἀνανδρίᾳ καὶ ἀπολέμοις οὖσι πᾶσι παραπᾶσι, τοῦτο δὴ ἐξ ὀνόματος ἐπιβαλόντι. πρεσβύτερος δὲ ἐξ χρόνου, καὶ ἀνδραποδώδεις καταπτήξαντες τιμήματα, τὴν περιουσίαν ὠνοῦντο ταύτην. μετὰ τοῦτον ἰουστῖνος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ὃς δὴ ἰουστινιανὸς πολλοῖς εἰς τὴν τιμὴν καλεσάμενος ταύτην, χρήματα μεγάλα προσαναλώμασι. ἐπεὶ ὃ τούτοις τοῖς καταλόγοις οὐδένα, ἐνδεῆ τὸ λοιπὸν ἦν δὲ, ἑτέροις αὐτοῖς ἐς διχιλίους ἐπλήθυεν, οὓστερ ὑπεραρίθμους ἐκάλουν. ἐπειδὴ ὃ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔσχεν, τούτους δὴ οὐδὲ ὑπεραρίθμους ἀπεστείλατο αὐτίκα μάλα, τῆς χρημάτων οὐδὲ ὁπωσοῦν ἀποδοὺς σφίσιν. ἐς μὲν τοι οὐδὲ ἕνα τῶν χολαρίων ἀριθμὸν ὄντας ἐπενόει τάδε. ὡΐκα στράτευμα ἐπὶ λιβύην, ἢ ἰταλίαν, ἢ ἐπὶ πέρσας ὡς ταλήσε) ἐπίδοξον ἦν, καὶ αὐτοῖς ξυμβαλοῦσιν ἐπήγγελλε συσκευάζεσθαι, καὶ πρὸς ἐξεπισάμενον ἐπιτηδείως αὐτοὺς ἐς τὸ στρατεύεσθαι ὡς ἥκιστα ἔχειν. οὐδὲ τοῦτο ἵνα μὴ χρὴ) δειδοῦλες χρόνου οἱ ῥηϊδ τὰς συντάξεις ἀφίεσαν. ταῦτα μὲν τοῖς χολαείοις πολλάκις ξυνεχώρθη παθεῖν. καὶ πέρ ὃ τὸν ἀπόντα χρόνον ὡΐκα τὸν τοῦ μαγίστρου καλουμένου εἶχεν ἀρχὴν, ἀεὶ καθημέραν αὐτοὺς κλοπαῖς ἀμυθήτοις ἀπέκναιε. πρᾶ μὲν γὰρ ὡΐ, καὶ ὡς ἥκιστα ὑβρίζειν εἰδὼς, κλεπτίσαι ὃ ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ ῥύπου αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἔμπλεως. τοῦτο δὲ πέτρου καὶν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, ὅτε τὸν ἀμαλασωύνθης φόνον τῆς θευδερίχου παιδὸς εἰργασμένε.

his ab Ærario maiora, quàm reliquis omnibus erant ab antiquo salaria: nec nisi Armenorum Triarij & selectissimi quique hunc honorem à maioribus acceperunt. Postea verò quàm Zenoni fuit Imperium; inerti & imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit; tandem & Calonibus, qui hanc sibi militiam præsenti pecunia commercarentur. Iustino autem Principe, complures magno ære ad eam dignitatem Iustinianus vocauit, post vbi nullum deficere albo nomen animaduertit, alios fermè bis mille addidit, eosque supernumerarios appellauit; quibus vt ipse cum Imperio fuit, è vestigio integra retenta pecunia missionem dedit. Porrò autem statuti numeri Scholarios cum in Aphricam, vel in Italiam, vel in Persidem exercitus immittendi fama esset, eos licèt ignaros insolentésque bellorum comparare se ad bellum cum delecto milite iussit. Illi rem veriti certa stipendia (idque non rarò factum) Cæsari condonarunt. Senserunt hi ingentes ac penè quotidianas Petri officiorum Magistri rapinas; qui etiamsi miti atque minimè iniurio esset ingenio, fuit tamen furacium hominum postremus, turpísque compendij plenus, qui etiam, vt suprà exposui, Theodorici filiæ Amalasunthæ necis autor fuit.

Sunt

Sunt in Imperatoria domo dignioris planè ordinis milites alij, quibus quò maiore pretio militiæ nomina ſibi comparant, eò maior ab Ærario publico ſoluitur penſio. Domeſtici & Protectores vocantur, bellicæ omnino virtutis expertes, & ordine ac dignitate modò in Regia cenſentur; pars Byzantij, pars in Galatia olim, vel aliis in Prouinciis habuêre ſtationes. Hoſce iiſdem artibus perterritos, ſuis cedere penſionibus adegit Iuſtinianus. Sed plura de his ad hoc vnum caput reuocemus. Ex priſca lege Imperator quinquennali donatiuo, certáque auri ſumma exercitum proſequi conſueuit; ergo per vrbes Romanæ ditionis quinto quoque anno Quæſtores mittebantur, qui ſingulis militibus ſtateres aureos quinque penderent; idque rato inuiolatóque vſu receptum erat. Ex quo verò ad Rempublicam Iuſtinianus acceſſit (inde duo iam & triginta excurrunt anni) ita huius rei curam abiecit, vt eius penè ceperit mortales obliuio. Sed iam alias de ſubditis actas prædas dicamus. Qui Byzantij ſeu Cæſari, ſiue Magiſtratibus à re litteraria, vel militari, aut alio quocumque munere ſunt, locum ſtatim tenent in albo poſtremum, ſenſimque decedentibus, vel abeuntibus ſuo quique in ordine perpetuò ſuccedunt, quoad & ſupremum locum, ſimul & dignitatis apicem teneant. His,

εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἐν παλατίῳ πολλοὶ ἀξιώτεροι ἐπεὶ καὶ πλείω τὸ δημόσιον αὐτοῖς χορηγεῖν εἴωθεν, ἅτε καὶ μείζω καταπιθεῖσι τοῦ τῆς στρατείας ὀνόματος τὰ τιμήματα. οἱ δὴ δομέστικοί τε, καὶ προτίκτορες ἐπικαλοῦνται, ἀνέκαθεν ἀμελέτητοι εἰσὶ πολεμίων ἔργων. τάξεως γὰρ καὶ προσώπου ἕνεκα μόνον ἐν παλατίῳ εἰώθασι καταλέγεσθαι. καὶ αὐτῶν ⓐ μὲν ἐν βυζαντίῳ, ⓐ δὲ ἐπί τε γαλάτας ἐκ παλαιοῦ, καὶ χωρίων ἑτέρων ἵδρυνται. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰουστινιανὸς τρόπῳ ἀεὶ δεδεισσόμενος τῷ εἰρημένῳ μεθιέσθαι ἠνάγκαζε τῶν προσηκουσῶν σφίσι τάξεων. ἐν κεφαλαίῳ δὲ τοῦτο εἰρήσεται. νόμος ἦν ἀνὰ πενταετηρίδα ἑκάστην τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον δωρεῖσθαι χρυσίῳ τακτῷ. πέμποντες δὲ ἀνὰ πεντάετες πανταχόσε τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, παρείχοντο στατῆρας χρυσοῦς στρατιώτῃ ἑκάστῳ πέντε. καὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ πράσσεσθαι ἀεὶ μηχανῇ πάσῃ. ἐξότου δὲ ἀνὴρ ὅδε διῳκήσατο τὴν πολιτείαν, τοιοῦτο οὐδὲν, οὔτε διεπράξετο, οὔτε ἐμέλησε, καίπερ χρόνου δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτῶν τριβέντος ἤδη. ὥστε καὶ λήθην τοῦ ἔργου τούτου τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι. τινὰ τρόπον δὲ καὶ ἄλλον τῆς ἐς τοὺς κατηκόους λεηλασίας ἐρῶν ἔρχομαι. ⓐ βασιλεῖ τε καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐν βυζαντίῳ, ἢ ὁπλιζόμενοι, ἢ γράμματα διαχειρίζοντες, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ὑπηρετοῦντες, τάσσονται μὲν ἐν τοῖς καταλόγοις ἀρχὴν ἔσχατοι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀναβαίνοντες ἀεὶ ἐς τῶν ἀπογινομένων, ἢ ὑπεξιόντων τὴν χώραν, τάξεως ἕκαστοι τῆς κατ' αὐτοὺς ἐς τόδε χωροῦσιν, ἕως ἄν τις βαθμοῦ ἐπιβεβηκὼς τοῦ πρώτου ἤδη ἐς τὸ τῆς τιμῆς ἀφίκηται πέρας. καὶ τοῖς

καὶ τοῖς ἐς τοῦτο ἀξιώμασι ἥκουσι χρήματα ἐκ παλαιοῦ διάκειται τοσαῦτα τὸ πλῆθος, ὥστε πλέον ἀνὰ παῦ ἔτος ἢ ἐς ἑκατὸν χρυσοῦ ἀγείρεσθαι, κενλωσέσια τούτοις, αὐτούς τε γηρωκομεῖσθαι, καὶ τῷ ἄλλων πολλοὺς μελέχειν αὐτοῖς ὠφελείας, ἐκ δ' ὀπλεῖσον τοῖς ἔνδεν ξυμβαίνει τ τε πολιτείας τὰ πράγματα ὑπὸ μέγα δύποεμας ἀεὶ ταύτῃ ἐχώρει. ἀλλὰ βασιλεὺς ὅδε τούτων αὐτὸς ἀποστερήσας χρόνον διὰ παντὸς, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κακὰ ἐνέσχεν. ἀψαμένῃ γὰρ αὐτῷ ἡ πενία πρῶτον, εἶτα καὶ διὰ τῷ ἄλλων ἐχώρει, οἷς τι καὶ ποτέρου ὠφελείας μέλλῳ. καὶ ἐν τινὶ ξυμπεπωκέναι αὐτοῖς ἐνδένδε ζημίαν ἐς ἔτη δύο καὶ τριάκοντα διαριθμοῖτο, ἀνήσει τὸ μέτρον, ὥνπερ αὐτὸς ἀποστερεῖσθαι ξυνέπεσε. τοῦτ μὲν σφαλδομένοις οὕτως ὁ τύραννος διεχρήσατο. ἄπερ ἤδη αὖτις εἰς ἐμπόρους τε, καὶ ναύτας, καὶ βυναύσους, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους δι' αὐτῷ τε, καὶ ἐς τοῦτ ἄλλους ἀπονοίας εἴργασται, φράσων ἔρχομαι. πορθμὸ δύο ἐκάλεσωθεν βυζαντίου ἔσον, ἕτερος μὲν ἐφ' ἑλλησπόντου, ἀμφὶ σηστόν τε καὶ ἄβυδον. ὁ δὲ δὴ ἕτερος, ὑπὸ τε σόματος τε δύξεινου καλουμένου πόντου, ἔνθα τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ ἑλλησπόντῳ πορθμῷ τελώνιον μὲν ἐν δημοσίῳ ὡς ἤκιστα ἐῶ. ἄρχων δέ τις ἐκ βασιλέως σελλόμενος ἐν ἄβύδῳ καθῆστο, διερευνώμενος μὲν ἐῶ ναῦς ὅπλα φέρουσα ἐς βυζάντιον ἀ βασιλέως ἴοι γνώμη. καὶ ἐῶ τις ἐκ βυζαντίου ἀνάγοιτο ἀ φερόμενος χρήματα τῷ ἀνδρῶν τε σημεῖα, οἷς ὑπῆκται ἡ τιμὴ αὐτη. οὐ γὰρ θέμις ἦνα ἐκ βυζαντίου ἀνάγεσθαι, πρὸς τῷ ἀνδρῶν οἱ τῇ τοῦ μαγίστρου ὄκ ἀφειμένων ἀρχῇ καλουμένου ἐπιτρέπεσι.

His, qui ad id honoris peruenissent, prouentus ab antiquo singulis decreti sunt annis, auri pondo amplius decem millia, vt & suam illi regere senectutem, & plerisque aliis vtilitati esse possent. Enimverò negotiorum Reipublicæ bene gerendorum magnum id erat momentum. Hic verò Princeps tum hos omnibus penè reditibus excluſos, tum mortales etiam alios euertit; ab iis enim ad alios sicuti priùs commoda, ita demum & inopia pertingit. Porrò si quis duo & triginta annorum damna his illata perpendat, rationem subducet pecuniæ, qua illos expoliari contigit. Militem ita Tyrannus hic diuexauit. Quæ verò in Mercatores, Nautas, Artifices, forenses, & per hos in populares alios egit, dicere iam aggredior. Freta duo sunt ad vtrumque Byzantij littus, alterum in Hellesponto, quà Sestus Abydum spectat; alterum ad ipsas maris Euxini fauces, vbi Dei Matris templum celebre est. Igitur in Hellesponti freto nullus Publicanorum ordo, vel mensa fuit; sed missus ab Imperatore Prætor Abydi sedes habuit, cuia interesset obseruare merces, arma, quæ haud lubente Principe Byzantium nauigiis aueherentur, quíve inde soluisset sine litteris ac tessera Magistratus, cuius ea res esset. Neque enim Byzantio moliri naues fas est, cui per Magistri Officiorum administros non liceat.

Ergo

Ergo quod portorij nomine inde Prætor exigeret à naucleris, id perquàm exiguum erat; qui verò ad alterum fretum mittebatur, eadem illa, quæ modò dixi, explorabat, & si quid mercium ad Barbaros, qui secundum oram Euxini maris incolunt, distraheretur, quas ad hostes ex Romanorum vrbibus exportari interdictum sit. Huic Prætori nihil à nautis accipere lucri licebat. Postea verò quàm Iustinianus cepit Imperium ad vtrumque fretum Publicanorum ordines instituti, duo Prætores certa mercede conducti, iussíque summa ope niti, vt quàm maximam inde pecuniam conquirerent. Hi verò quibus quàm studium erga Cæsarem declarare nihil erat optatius, singularum à nautis portoria mercium extorquebant. Hæc in vtroque freto. Ad portum verò Byzantij familiarem quendam Addæum gente Syrũ constituit, cui vt appellentium eò nauigiorum commercia ad quæstum illi aliquem reuocaret, præcepit. Is quæ naues Byzantiorum portum tenuissent, inde soluere non permisit, coactis naucleris, vel nauigiorum naulum pendere, vel merces in Aphricam, aut Italiam comportare; quorũ nonnulli & onera, & nauigationẽ detrectantes, igne corruptis nauigiis, omni cura liberi discesserunt. At quibus ad traducendam vitã id negotij suscipiendum fuit, hi ter tanto maiore mercede ad onera conducti sunt à mercatoribus, qui

περαιόμενον ὃ δὴ τῶν πλοίων κυρίους, τέλος ὃ ἑδενὶ αἴσθησιν παρεχόμενον, ἀλλ' ὥσπέρ τινα μισθὸν ὁ ταύτῃ κεκομισμένος εἴη. ἐξερευνώμενος ἐς τὰ ἀκριβὲς ταῦτα ἅπαξ μοι εἴρηται. ἐξ ἣν τις ἐς δὴ βαρβάρους κομίζοιτο οἱ πρὸς τὸν δύξεινον ἱδρυμένοι πόντον, ὧνπερ ἡ θέμις ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς ἐς δὴ πολεμίους κομίζεσθαι. ἑδέν μιν τι ἔξεστιν τῷ αὐδενὶ τούτῳ πρὸς τῶν τῇδε ναυλλομένων πράσσεσθαι. ἐξ ἃ δὴ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τελωνιόν τε δημόσιον κατεστήσατο ἐν πορθμῷ ἑκατέρῳ, καὶ μισθοφόρους ἄρχοντας δύο ἐσαεὶ πέμπων μισθὸν αὐτοῖς παρεῖχε τὴν ξυσκευὴν, ἐπήγγελλε δὴ χρήματά οἱ ὁπόσα πλεῖσα ἐνθένδε ἀποφέρειν δυνάμει τῇ πάσῃ. ἦν δὲ ἄλλο ἑδέν, ἢ δύνοιαν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι ἐν σπουδῇ ἔχοντες ἀπαξάπαντα πρὸς τῶν πλεόντων τὰ τῶν φορτίων πιπράσκοντο. ἐν μὲν οὖν πορθμῷ ἑκατέρῳ ταῦτα ἐποίει. ἐν δὲ βυζαντίῳ ἐπενόει τάδε. τῶν τινὰ οἱ ἐμπιδείων προὐξήσατο, σύριον μὲν γένος, ὄνομα δὲ ἀδδαῖον. ᾧ δὴ ἐπήγγελλεν ἐκ νηῶν τῶν ἐνταῦθα καλαιρουσῶν, ὁπόσαι τινὰ οἱ ποιεῖσθαι, ὁ δὲ πλοῖα ἅπαντα τὰ καταιρόμενα ἐς τὸ βυζάντιον λιμένα, ὁκόπη ἠφίει, ἀλλὰ δὴ ναυκλήροις, ἢ τοῖς πιπράσκουσιν ἐζημίουν νηῶν τῶν σφετέρων, ἢ ἀναφορεῖν ἔς τε λιβύην, καὶ ἰταλίαν ἠνάγκαζε. καὶ αὐτῶν ἦν μὲν οὔτε ἀντιφορτίζεσθαι, οὔτε θαλαττουργεῖν ἔπ ἤθελον, ἀλλὰ καύσωνες τὰ σφέτερα πλοῖα, δύθις ἅπαντα ἀπωλλάσσοντο. ὅσοις μέν τι ἐπανάγκες ἦν ἐκ ταύτης δὴ τῆς ἐργασίας τὸν βίον ποιεῖσθαι, οὔτι τελπλασίαν πρὸς τῶν ἐμπόρων τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι, τὸλοιπὸν

τολοιπὸν ἐφορτίζοντο, τοῖς τε ἐμπόροις περιειστήκει ταύτην σφίσιν αὐτοῖς τὴν ζημίαν πρὸς τῶν τὰ φορτία ὠνουμένων ἰάσασθαι, οὕτω τε λιμοκτονεῖσθαι πάσῃ μηχανῇ τοὺς ῥωμαίους ξυνέβαινεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῇδε κατὰ τὴν πολιτείαν ἐφέρετο. ἃ δὲ καὶ ἐς τὰ κέρματα τοῖς βασιλεῦσιν εἴργασται, οὔμοι παριτέον οἴομαι εἶναι. τῶν γὰρ ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα, καὶ διακοσίους ὀβολοὺς, οὓς φόλεις καλοῦσιν, ὑπὲρ ἑνὸς στατῆρος χρυσοῦ προίεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη οἰκεῖα, ὀγδοήκοντα, καὶ ἑκατὸν μόνους ὑπὲρ τοῦ στατῆρος δίδοσθαι τοὺς ὀβολοὺς διεπράξαντο. ταύτην δὲ νομίσματος ἑκάστου χρυσοῦ ἕκτην ἀπέτεμον μοῖραν πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλεῖς οὗτοι τῶν ὠνίων τὰ πλεῖστα καλούμενα, περιστήσαντες μονοπώλια, τοὺς τὶ ὠνήσασθαι βουλομένους ἀεὶ καθεκάστην ἀπέπνιγον. μόνα δὲ αὐτοῖς ἀνέφαπτα τὰ τῆς ἐσθῆτος ἐλέλειπτο, πωλητήρια μηχανῶν τε, καὶ ἀμφ' αὐτοῖς τάδε. ἱμάτια τὰ ἐκ μετάξης ἐν βηρυτῷ μὲν τὸ τύρῳ πόλεσι ταῖς ἐπὶ φοινίκης ἐργάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει. οἵτε τούτων ἔμποροίτε, καὶ ἐπιδημιουργοὶ, καὶ τεχνῖται, ἐνταῦθα τὸ ἀνέκαθεν ὤκνουν. ἐνθένδε τε ἐς γῆν ἅπασαν φέρεσθαι τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ξυνέβαινεν. ἐπεὶ δὲ ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος, οἱ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐργασίᾳ ἔντε βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὄντες, ἀξιωτέραν ἀπεδίδοντο τὴν ἐσθῆτα ταύτην. αἰτιώμενοι μεῖζον μὲν ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ τῷ παρόντι ὑπὲρ αὐτῆς καταβάλλεσθαι τὸ τίμημα πέρσαις, πλείω δὲ νῦν τὰ δεκατευτήρια εἶναι ἐν γῇ τῇ ῥωμαίων, δόκησιν ἅπασιν ὁ αὐτοκράτωρ παρεχόμενος, ὅτι δὴ ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτοίη, νόμῳ ἅπασιν ἀπεῖπε μὴ πλέον ἢ ὀκτὼ χρυσῶν τῆς τοιαύτης ἐσθῆτος τὴν λίτραν εἶναι.

qui damnis denique emptorum ſua reſarcienda curaturi eſſent; atque hiſce diuerſis artibus vna eſt demum Romanis parata communis pernicies. His in negotiis hic fuit Reipublicæ ſtatus. Sed mittendum minimè arbitror, vt ex terunciis hi Principes æruſcarint. Olim Numularij ſingulos ſtateres aureos decem atque ducentis obolis, quos Pholes vocant, exactoribus pendebant; Principes, quod ſibi fore compendio vident, centum & octoginta commutari decernunt; ſcilicet parte ſexta cuiuſque aurei numiſmatis ſubditis omnibus decocta. Cùm verò alias ferè omnes merces incredibili & quotidiano emptorum incommodo ad monopolia reuocaſſent, vna modò integra re veſtiaria, atque eius emporiis, hæc tandem de his etiam comminiſcuntur. Olim ſericæ veſtis mercatores, & opifices in duabus Phœniciæ vrbibus Beryto atque Tyro negotiabantur, & officinas exercebant; vnde in reliquum deinde terrarum orbem id mercimonij diſtraxerunt. Sed Imperatore Iuſtiniano, Byzantij & per alias vrbes cùm verſarentur, mercem fecêre cariorem; ſimul auctis, vt aiebant, eius rei pretiis apud Perſas, ſimul & decumis in Romanorum ditione. Quod verbum in pectus Cæſari altiùs deſcendiſſe omnes intellexerunt, vbi lege cautum ab eo eſt, vt ſerici libra octonis aureis væniret, quique

quique secus fecissent, proscriptione bonorum mulctarentur. Hæc cum negotiatoribus omnino viderentur absurda, quibus haud esset è re, emptas quàm plurimo merces, vænum ire quàm minimo, maluerunt mercatura desistere. Ergo quidquid reliqui mercium fuit notis hominibus furtim obtruserunt, scilicet quibus sic suum prodigere, eámque rei speciem quærere, vel aliam quampiam necessitatem, esset voluptati. Quod cũ incerto autore, leuíque fama in vulgus spargi Theodora audisset, incomperta re, mercatores centũ auri pondo mulctat ereptis præterea mercibus. Nunc verò apud Romanos hoc totum opificium penes Præfectum Imperatorij thesauri est; quare Petro Barsamæ illa dein aucto Præfectura, omnẽ improbitatis licentiam permiserunt. Qui sericariis sibi tantùm artem facere coactis, alios seuera illa teneri lege voluit. Is non clanculùm, sed aperto foro vnciá serici alia quidẽ tinctura imbuti sex aureis, regio verò suffecti colore, quem holouerum vocát, quatuor ac viginti & amplius dedit; ex quo Cæsari magnas pecunias, sibi clàm maiores cõparauit: quod inde cœptũ hodiéque perdurat; vnúsque ille institoriá hanc rem etiamnũ palàm exerceret. Quare ipsi negotiatores cùm Byzantij, tum aliis in vrbibus incommoda profligatæ artis terra maríque sensêre; Tyri

ς προσίμημα ἔκειτο τοῖς ἀδικοῦσι τὸν νόμον, τῶν ὑπαρχόντων στερεῖσθαι χρημάτων. ταῦτα ἀνθρώποις ἀμηχανά τε, ς ἄπορα ἐδόκει πωλοῦσι παντὶ εἶναι. ὁ γὰρ οἷόν τε ἦν τοῦτ' ἐμπορίας μεῖζον ζημίας τὰ φορτία ἐωνημένοις, ἐλάσσονος ζημίας τοῖς ξυμβάλλουσιν ἀποδίδοσθαι. διὸ δὴ ταύτῃ μὲν τῇ ἐμπορείαν ἐργολαβεῖν ἐκέτι ἠξίουν. ὅπλοπώτερον δὲ φορτίων τῶν σφίσιν ἀπολελειμμένων, ἐποιοῦντο κρυφῇ τὰς πράσεις. δηλονότι τῶν γνωρίμων τισὶν, εἴπερ τὰ τοιαῦτα καλλωπίζειν τὰ σφέτερα αὐτῶν τοῖς ἐμοῖς ἐν ἡδονῇ ἦν, ἢ τέρπω τῷ ἀναγκαῖον ἐγίνετο. ὧν δὴ ἡ βασιλὶς ὅπλα διενεγκόντων τινῶν αἰδομένη, καίπερ οὐ βασανίσασα τὰ θρυλούμενα ξύμπαντα δίκης τὰ φορτία σφῶν αὐθρώποις ἀφεῖλετο. ς χρυσίον αὐτοῖς ἐς κενὴν ἀεὶ ὅπλιν ἐσήμηνε μόνον. ἀρχὴ δὲ ταύτης ἔνεστι ῥωμαίοις τῆς ἐργασίας, ὁπόθεν τοῖς βασιλικοῖς ἐφεσῶς θησαυροῖς. πέτερον ἔν τῷ καρούμῳ ὅπλησιν, ὅπου ταύτης καταστάσεως τὸ πρῶτον, ἐπὶ πολλῷ ὕστερον ἐπεχώρησεν αὐτῷ πράσεις αὐτὰ ἔργα. τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι τὸν νόμον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐδικαίουν τηρεῖν. σφῶν δὲ ἕνα τινὰ τεχνίτας, αὐτῷ μόνῳ ἀναγκάζων ἐργάζεσθαι ἐπεδίδου. ἔκπαι ὅπλυρπόμενος, ἀλλ' ἐν τῷ δημοσίῳ τὸ ἀφορᾶς. βαφῆς μὲν τὸ πρωτεῦον τὸ οἰκίαν ἔχ ἧσσον ἢ κατ' ἐξοχὴν χρυσῶν, βάμμα δὲ βασιλικοῦ ὅπερ καλεῖν ὁλόβηρον νενομίκασι πλέον ἢ τεσσάρων, ς εἴκοσι χρυσῶν. ς βασιλεῖ μὲν ἐνθένδε μεγάλα χρήματα ἔφερεν. αὐτὸς δὲ περιβαλλόμενος πλεῖστα ἐλανθάνειν, ὅπερ ἀπ' αὐτοῦ δεξάμενον ἐσαεὶ ἔμεινε. μόνος γὰρ ἐς τόδε δὴ χρόνου ἔμπορός τε ἀπροσκαλύπτως, καὶ κάπηλος ἐμπολήμασι τοῦδε καθίσας. ἐμπορεῖ μὲν οὖν ὅσοι πρότερον τὴν ἐργασίαν ταύτην μετῆσαν, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ, θαλασσουργοί τε, καὶ ἔγγειοι, ἐφέροντο ὡς τὸ εἰκὸς τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας κακά.

ἐν ᾧ

ἐν ᾗ πόλεσιν ὁ δῆμος χεδόν τι ὅλος ταῖς εἰρημέναις, ποσταίλειν τιὼ ἔξαπιναίως ἐγκέλευστος. βαύαυσοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ χειρωνάκτιον λιμῷ παλαίειν ὡς τὸ εἰκὸς ἠναγκάζοντο. πολλοί τε ἀπ' αὐτοῦ τιὼ πολιτείαν μεταβαλλόμενοι, φυγόντες ὤχοντο ἐς τὰ περσῶν ἤθη, μόνος ᾗ ἀεὶ ὁ τῆς ἑσπερίων ἄρχων ἐνεργολαβὼν τὸ ἐμπόλημα τοῦτο, μοῖραν μὲν βασιλεῖ, ὥσπερ εἰρηται, πόρων τῆς ἐνθένδε ἀποφέρειν ἠξίου, αὐτὸς ᾗ τὰ πλείω φερόμενος, δημοσίαις συμφοραῖς ἐπλούτει. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν. ὅν τινα ᾗ τῆς πόλεων τρόπον δὴ κόσμοις, καὶ τὰ ἐκαλλωπίσματα, πάντα, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πόλῃ ἑκάστῃ καθελεῖν ἴσχυσεν αὐτίκα ἐρρύμη. πρῶτα μὲν καταλύειν τὸ τῆς ῥητόρων ἀξίωμα ἔγνω. τότε γὰρ ἔπαθλα ἀφείλετο αὐτοῖς ἄπορα, οἷσπερ πυφάν τε τὰ πρότερα, καὶ ἐκαλλωπίζετο τῆς σωτηρείας ἀφειμένοι εἰώθασι, καὶ δωρούμενοι σωίσασθαι δὴ διαφερόμενοις ἐκέλευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πρευβευσόμενοι ἐν πολλῇ ἀσημίᾳ ἐγένοντο. ὅπι δὲ τῆς τε ἀπὸ τοῦ συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῆς ἄλλων δυναμένων ὁμοκοίτων εἶναι, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πάσῃ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ, πάσας, ὥσπερ ἐῤῥέθη, τὰς οὐσίας ἀφείλετο, λέγειν τὸ λοιπὸν τῷ ὑπιπτεύοντι τοῦτο ἐκέλευσε. ὃ γὰρ εἶχον ἄνθρωποι λόγον ὁτουοῦν οὐδὲν ἄξιον, ὅπερ αὖ τε ἀμφισβητεῖεν ἀλλήλοις. αὐτίκα τοίνυν ἐκ πολλῶν μὲν ὀλίγοι, ἐξ ἐνδόξων τε λίαν κομιδῇ ἄδοξοι πανταχόθι γεγονότες τῆς γῆς, πενίᾳ μὲν ὡς τὸ εἰκὸς πολλῇ εἶχοντο. μόνιμον τὸ ὕβρεως τιὼ ἀπὸ τοῦ ἔργου φερόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἀλλὰ καὶ σοφιστάς τε, τε διδασκάλους τῆς ἐλευθερίων τῆς ἀναγκαίων στερεῖσα πεποίηκε. τάς τε γὰρ σπουδάς, ἃς τὰ πρότερα βεβαιοῦ

Tyri atque Beryti penè vniuerſa plebs fullonico manuarióque illi exercitio addicta, collatitiam quærere ſtipem, vel fame confici coacta fuit; pars commutata colonia, ad Perſas transfugit; nam, vt dixi, ſolus Imperatorij theſauri Præfectus eam negotiationem habens, lucri parte Cæſari delata, ſibíque maiore ſepoſita, ſic opes auget ſuas publicis calamitatibus. Sed hæc hactenus. Vt autem Byzantium, ac reliquas vrbes ornamentis ſpoliarit, modò dicendum eſt. Primò Cauſidicorum ordinem ſtatuit euertendum, omnibus denegatis præmiis, quibus illi ampliſſimis, aduocatione perfuncti, donari olim & augeri conſueſſent; iuſſíſque litigatoribus in ſéque & in litem iurare, Cauſidicorum ſanè cum probro ac mærore. Cæterùm ex quo tempore Iuſtinianus Senatores, opulentóſque alios qui vel Byzantij, vel vbicumque in Imperio Romano eſſent, omnibus, vt declaraui, fortunis euertit; ſummo in otio fuit hic ordo, nulla iam reliqua digna re, de qua ſibi lites mortales concirent. Quamobrem Cauſidici numero ac dignitate præcipui iam perpauci, ac penitus abiecti, & in ſumma rerum vbique terrarum erant inopia, vno reliquo inſtituto, quod ipſum illis eſſet oſtentui. Sed & Medicos, ac liberalium diſciplinarum Magiſtros neceſſariis ad vitam excluſit; quam enim priores

Romani

Romani Principes his ab Ærario largiti ſunt, ſportulam ademit. Quos Oppidani ſibi, vel ad Rempublicam, vel ad ſpectacula feciſſent prouentus, veritus non eſt in publicum cenſum referre; ob eáque in poſterum nulla Medicorum, Magiſtrorúmve honoraria, nulla publicorum ædificiorum cura, nulla vrbibus in communi luminum procuratio, nulla ciuibus lætitia; quandoquidem à longo iam tempore ludi theatrales, circenſes, atque venationes iacent, in quibus Theodora vxor nata, educatáque adoleſcentiam exercuit. Demum Byzantium quoque ab iis vacare ſpectaculis voluit, conſuetis ex Ærario impenſis parſurus, damno infinitæ penè multitudinis, quæ indidem victitaret. Quare publicè priuatímque omnes in ſqualore verſantur, vacua iucunditatis vita, quaſi cælitùs ingruente malo; ſub lare quiſque ſuo, in foro, in templis nihil niſi ærumnas, calamitates, vel portentoſum recentis fortunæ caſum commemorant. Hæc vrbium ſingularum conditio fuit; ſed quod huic narrationi deeſt, dicere præſtat. Singulis annis duo Romanis Conſules creabantur, Romæ quidem alter, alter Byzantij. Ad eam dignitatem vocato in publicam rem amplius bis mille auri pondo erant inſumenda; de ſuo quidem pauca, plurima de publico ex Imperatoris largitate. Cæterùm illud æs cùm ad ea quæ dixi munera exhibenda, tum

βεβασιλευκότες ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔταξαν, ταύτας δὴ ἑαυτοῖς ἀφείλετο πάσας. καὶ μὴν καὶ ὅσοις οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες ἁπάσας πολιτικῶν σφίσιν, ἢ θεωρητικῶν οἴκοθεν πεποίηνται πόρους, καὶ τούτους μεταγαγὼν φόροις ἀναμίξαι τοῖς δημοσίοις ἐτόλμησε. καὶ οὔτε ἰατρῶν τὶς, ἢ διδασκάλων τολοιπὸν ἐγίνετο λόγος. οὔτε δημοσίας τὶς ἔτι οἰκοδομίας προνοεῖν ἴσχυσεν. οὔτε λύχνα ταῖς πόλεσιν ἐν δημοσίῳ ἑκάστῃ, οὔτε τὶς ἦν ἄλλη παραψυχὴ τοῖς ταύτας οἰκοῦσι. τά τε γὰρ θέατρα, καὶ ἱππόδρομοι, καὶ κυνηγέσια ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἅπαντα ἤργει. οὗ δὴ οἱ τὴν γυναῖκα τετέχθαι τε, καὶ τετράφθαι, καὶ πεπαιδεῦσθαι ξυνέβαινεν. ὕστερον δὲ ταῦτα δὴ ἀργεῖν ἐν βυζαντίῳ ἐκέλευσε τὰ θεάματα, τοῦ μὴ τὰ εἰωθότα χορηγεῖν τὸ δημόσιον. πολλοῖς τε καὶ χεδόν τι ἀναρίθμοι οὖσιν, οἷς ἐνθένδε ὁ βίος. ἦν τε ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ λύπη τε, καὶ κατήφεια, ὥσπερ ἄλλό τι τῶν ἀπ' οὐρανοῦ ἐπισκήψασαι πάθος, καὶ βίος πᾶσιν ἀγέλαστος. ἄλλό τε τὸ παράπαν οὐδὲν ἐφέρετο τοῖς ἀνθρώποις ἐν διηγήμασιν, οἴκοιτε οὖσι, καὶ ἀγοράζουσι, κἂν τοῖς ἱεροῖς διατρίβουσιν, ἢ συμφοραί τε, καὶ πάθη, καὶ καινοτέρων ἀτυχημάτων ὑπερβολή. ταῦτα μὲν οὕτω ταῖς πόλεσιν εἶχεν. ὁ δὲ τῷ λόγῳ λείπεται τοῦτο εἰπεῖν ἄξιον. ὕπατοι ῥωμαίων ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐγινέσθην δύο, ἅτερος μὲν ἐν ῥώμῃ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐν βυζαντίῳ. ὅστις δὲ εἰς τὴν τιμὴν ἐκαλεῖτο ταύτην, πλέον ἢ κεντηνάρια χρυσοῦ εἴκοσιν ἐς τὴν πολιτείαν ἀναλοῦν ἔμελλεν, ὀλίγα μὲν οἰκεῖα. τάδε πλεῖστα πρὸς βασιλέως κεκομισμένος. ταῦτα τε τὰ χρήματα ἔστε τοῦ ἄλλους ὧν πρὸς ἐμνήσθην, καὶ ἐκ

καὶ ἐπ᾽ ἔπιπλεῖσον ἐς τὸν βίων τοῦ ἀποχωλέρεις φερόμενα, καὶ διαφερόντως ἐς τοῦ ἐπὶ σκηνῆς ἀπολλύμενα πράγματα ἐσαεὶ τῇ πόλει ἀνίση. ἐξ ὧν ὁ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβεν οὐκέτι καιρῆς τοῖς καθήκουσι, ταῦτα ἐπράσσετο. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλοῦ ῥωμαίοις ὑπατικὰ διήσαθ᾽ ἑκόντες, τελευτῶντες ὁ ἐδὲ ὄναρ τὸ πρᾶγμα ἐώρων, ἐξ ὧν δὴ πενίᾳ τινὶ ἐνδελεχέσθαι ἐστέγετο τὰ ἀνθρώπεια, τὰ μὲν εἰωθότα οὐκέτι τοῖς ὑπηκόοις παρεχόμενα, τὰ δ᾽ ὑπάρχοντα, τρόποις ἅπασι πολλαχόθεν ἀφαιρούμενα. ὡς μὲν οὖν τὰ δημόσια καταπὸν ξύμπαντα χρήματα, τοῦτ᾽ ἐκ τοῦ συκλήτου βουλῆς ὁ λυμεὼν οὗτος, ἕκαστόν τε ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ ξύμπαντας τὰς οὐσίας ἀφῄρηται, διαρκῶς ἀπεδηλώθη οἶμαι. ὡς δ᾽ καὶ τοῦτ᾽ ἄλλους δυσδαίμονας δοκοῦντας εἶναι συκοφαντίᾳ τοιαύτῃ ἀφαιρεῖται τὰ χρήματα ἴσχυσεν, ἱκανῶς μοι εἰρῆσθαι νομίζω. ἐν μὲν τοῖς στρατιώταις τε, καὶ ἄρχουσι πᾶσιν ὑπηρετοῦσι, καὶ τοῦτ᾽ ἐν παλατίῳ στρεφόμενοι, γεωργούς τε, καὶ χωρίων κτήτορας, καὶ κυρίους, καὶ οἷς ἐν λόγοις τὰ ἐπιτηδεύματα ἐστὶν, ἀλλὰ μὴν ἐμπόρους τε, καὶ ναυκλήρους, καὶ ναύτας, βαναύσους τε, καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίους, καὶ οἷς ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὸ σκηνῆς ἐπιτηδευμάτων ὁ βίος. καὶ μὴν καὶ τοῦτ᾽ ἄλλως ὡς εἰπεῖν ἀπόλλυσι, ἐς ὃν δὴ κινεῖται βλάβος τὸ ἐς τύχας συμβαίνον. οἷα ὁ τοὺς τε στρατιώτας, καὶ ἀγελαίους ἀνθρώπους, καὶ πλωΐμους τε, καὶ λοιπὴ πᾶσι ἐχομένους εἰργάσατο, αὐτίκα ἐρεῖν. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς ἱεροῖς σιν αὖ πεπραγμένα ἐν τοῖς ὄπισθεν λόγοις λελέξεται. πρῶτα μὲν ὅπως εἰρήσεται, ἀπόλλυται ἐβλήθη τὰ πωλητήρια, καὶ ὠνίων τῆς ἀναισχυντίας τὰ λεγόμενα καταστάσεις μονοπώλια, πλέον, ἢ τεσσαράκοντα πρήματα πάντας ἀνθρώπους ἐπράσσετο

tum in egenos, tum præcipuè in scenicos actores erogatum, mirum quantum ciuitatibus rem sustentauit. Postea verò quàm obtinuit Iustinianus Imperium, haud est his rebus statutum tempus; diu quis multúmque Consulatum gerit; vel non est omnino comitia videre Consularia. Quare extrema mortales oppressi sunt egestate, simul consueta subditis Cæsare negante, simul eos locis, modísque omnibus deturbante fortunis. Náque satis narratum arbitror de publicis pecuniis, déque virorũ Consularium in communi, atque priuatim substantiis, in quas hic helluo, ac pestis sese ingurgitauit; præterea de bonis, quibus ditissimos quosque per calumniam circumuentos fraudauit, vel Imperatorũ satellites, aliorúmque Principum administros, militem in castris, & Regia, colonos, agrorúmque possessores, liberalium disciplinarum cultores, mercatores, naucleros, nautas, artifices, turbámve forensem, ac scenicam, atque illos denique, in quos horum incõmoda deriuantur. Sed quàm misere inopes habuerit, hominésque illos gregarios, & in extremam inopiam, miseriámque coniectos, iam dicere libet; nam de commissis ab eo in Sacerdotes, infrà locus erit. Iustinianus, quod sæpe dixi, in suam rem omnia fora conuertetat, & necessaria quæque vænalia ad monopolium iam reuocarat, tripla pretiorũ parte à subiectis omnibus extorta.

Neque

Neque modò immensa oratione alia prosequi contenderim, quæ penè infinita mihi visa sunt. Ex pane modò, quē sibi artifices, pauperes, & quisque corpore læsus coëmere cogitur, durū atque perpetuum ille sibi cēsum conflauerat, scilicet in annos singulos ad tercentum auri pondo, vt panis sordidus ille foret, atque puluerulētus; nam ad hanc etiam impietatem Cæsaris auaritia facilè redūdauit. Hinc annonæ Præfecti quęstus occasione captata, sibi magnas opes, egentibus verò laxiore annona, famem inopinatā ingeniosè quæsierunt. Nam aliūde rem frumentariam curare omnino nemini licuit, sed emptitio pane cuique viuēdum fuit. Effracto aquarum ductu, tenuissimè in vrbē aquas deriuari Principes obseruarant; rem tamē neglexêre, & omnibus abstinuêre sumptibus; quamquàm frequēs multitudo aquatū veniens, sese ad fontes opprimeret; Balneæque iam nullæ paterent; atque Cæsar nihilominus singulis in suburbiis ad maritima ædificia immanes pecunias perquàm insanè profunderet, quasi séque & vxorem Regia non caperet, in qua priores Cæsares diutiùs, pérque libēter versati fuissent. Sic planè visi sunt nō parsimonia, sed nulla intereūtis populi miseratione aquæ ductus restaurationem prætermisisse. Nam alioqui nullus post homines natos vel corradendis iniquè pecuniis promptior, vel repētè dilapidandis profusior Iustiniano. Igitur extrema pauperibus indigētia laborātibus, quibus

καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐπεὶ ἀνάριθμα μοι ἔδοξεν εἶναι, οὐκ ἂν ἔγωγε λόγῳ ἀτελευτήτῳ καταλέγειν φιλονεικοίην ἀπὸ δὲ τῶν σοῦ ἄρτους ὠνουμένων, πικρότατα ἐς πάντα τὸν αἰῶνα ἐσύλει. οὓς δὴ καὶ χειρώνακτας, καὶ πτωχοὺς, καὶ πάσῃ λώβῃ ἐχομένους ἀνθρώπους μὴ οὐκ ὠνεῖσθαι ἀδύνατον. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐς τρία κεντηνάρια φέρεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἠξίου ἐνθένδε, ὅπως καὶ ἄρτοι ὦσι καὶ σπονδοῦ ἔμπλεοι. οὐδὲ γὰρ ἐς τοῦτο δὴ τὸ τῆς αἰσχροκερδείας ἀσέβημα ὁ βασιλεὺς οὗτος ὀκνηρὸς εἴη. ταύτῃ δὲ τῇ σκήψει οἰκεῖα κέρδη ἐπιτεχνώμενοι, οἷς ἐπέκειτο ἡ τιμὴ αὕτη, αὐτοὶ μὲν ῥᾷστα ἐς πλοῦτον τινὰ περιΐσταντο μέγαν, λιμὸν δὲ τοῖς πτωχοῖς χειροποίητον ἐν εὐθηνοῦσι χρόνοις ἀεὶ παραδόξαν εἰργάζοντο. ἐπεὶ οὐδὲ σῖτον ἑτέρωθέν τινι εἰσκομίζεσθαι τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλὰ ἀναγκαῖον ἦν ἅπασι τούτους δὴ ὠνουμένους ἄρτους ἐσθίειν. τὸν δὲ τῆς πόλεως ὀχετὸν διεῤῥωγότα τε ὁρῶντες, καὶ μοῖραν ὕδατος ὀλίγην τινὰ ἐς τὴν πόλιν εἰσάγοντα ὑπερεώρων τε, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν αὐτῷ προέσθαι ἤθελον. καίπερ ὁμίλου ἀεὶ ἀμφὶ τὰς κρήνας ἀποπνιγομένου πολλοῦ. καὶ τῶν βαλανείων ἀποκεκλεισμένων ἁπάντων, καί τοι ἐς οἰκοδομίας θαλασσίους τε, καὶ ἀνοήτους ἄλλας μέγεθος χρημάτων οὐδενὶ λόγῳ προΐετο, πανταχόθι τῶν προαστείων ἐπιτεχνώμενος, ὥσπερ τῶν βασιλείων αὐτοὺς οὐ χορούντων, ἐν οἷς δὴ ἅπαντες καὶ πρότερον βεβασιλευκότες, διαβιοῦν ἐσαεὶ ἤθελον. οὕτως οὐ χρημάτων φειδοῖ, ἀλλὰ φθόρου ἀνθρώπων ἕνεκα, τῆς τοῦ ὀχετοῦ οἰκοδομίας ὀλιγωρεῖν ἔγνω. ἐπεὶ οὐδεὶς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, ἰουστινιανοῦ τοῦδε ἑτοιμότερος γέγονεν ἀνθρώπων ἁπάντων, χρήματα προσποιεῖσθαι κακῶς, καὶ ταῦτα χειρόνως αὐτίκα δὴ μάλα προέσθαι.

δυοῖν

δυοῖν τοίνυν ἀπολελειμμένοιν ἔντε ποτῷ, καὶ τοῖς ἐδωδίμοις τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις, καὶ πτωχοῖς οὖσιν, ὕδατος, καὶ ἄρτου δι' ἀμφοῖν αὐτοὺς, ὥσπερ μοι δεδιήγηται βασιλεὺς ὅδε ἔβλαψε. τὸ μὲν ἄπορον σφίσι, τὸν δὲ πολλῷ ἀξιώτερον ἐργασάμενος. οὐ μόνον δὲ σοῦτ' ἐν βυζαντίῳ προσαιτητὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἑτέρωθι ᾠκημένων τινὰς ἔδρασε ταῦτα, ὥσπερ μοι αὐτίκα λελέξεται. ἰταλίαν γὰρ θευδέριχος ἑλὼν σοῦτ' ἐν τῷ ῥώμης παλατίῳ στρατευομένους αὐτοὺς εἴασεν, ὅπως τὶ διασώζοιτο πολιτείας τῆς παλαιᾶς ἴχνος. μίαν ἀπολιπὼν σύνταξιν ἐς ἡμέραν ἑκάστῳ, ἦσαν δὲ οὗτοι παμπληθεῖς ἄγαν. οἵτε γὰρ σελεντηνάρια καλούμενοι, καὶ δομεστικοὶ, καὶ σχολάριοι ἐν αὐτοῖς ἦσαν. οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὑπελέλειπτο, ἢ τὸ τῆς στρατείας ὄνομα μόνον, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη ἐς τὸ ἀποζῆν ἀποχρῶσα, μόλις αὐτοῖς ἅπερ ἔς τε παῖδας, καὶ ἀπογόνους θευδέριχος αὐτοὺς παραπέμπειν ἐκέλευσε. τοῖς τε προσαιτηταῖς οἱ παρὰ τὸν πέτρου τοῦ ἀποστόλου νεὼν δίαιταν εἶχον, τρισχιλίους σίτου μεδίμνους χορηγεῖν ἀεὶ τὸ δημόσιον ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισεν. ἅπερ ἅπαντες οὗτοι διαγεγόνασι κομιζόμενοι, ἕως ἀλέξανδρος ὁ ψαλίδιος ἐς τὴν ἰταλίαν ἀφίκετο. πάντα γὰρ εὐθὺς σοῦτ' ὁ ἀνὴρ ὀκνήσει οὐδεμιᾷ περιελεῖν ἔγνω. ταῦτα μαθὼν ἰουστινιανὸς ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, τήνδε πρᾶξιν προσήκατο ταύτην, καὶ τὸν ἀλέξανδρον ἔτι μᾶλλον, ἢ πρότερον διὰ τιμῆς ἔσχεν. ἐν ταύτῃ ἀλέξανδρος τῇ πορείᾳ καὶ σοῦτ' ἕλληνας εἰργάσατο τάδε. σοῦτ' ἐν θερμοπύλαις φυλακτηρίους οἱ τὰ ἐκείνῃ γεωργοῦντες χωρία ἐκ παλαιοῦ ἐπεμελοῦντο, ἐκ περιτροπῆς τε τὸ ἐνταῦθα τεῖχος ἐφύλασσον, ἡνίκα δὲ ἔφοδος βαρβάρων τινῶν ὡς ἐπισκήψει ἐς τὴν πελοπόνησον ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐνταῦθα γενόμενος τότε ἀλέξανδρος

quibus vescendo panis, potando aqua duntaxat reliqua esset, vtrumque Iustinianus vexauit, huius difficultate, illius caritate inuecta. Verùm non Byzantij solùm, sed alibi sic egenos afflixit, quod sanè non pigebit referre. Theodoricus, Italia subiugata, vt Romæ aliquod Reipublicæ extaret vestigium, Prætorianos milites, relicto singulis diario, esse voluit; porrò autem horum numerosa fuit manus, cùm in his etiam Silentiarij, Domestici, Scholariíque censerentur, quibus, si nihil aliud, militiæ saltem auctoramentum fuit & annona, vix dum ipsis tamen ad vitam satis; quæ liberis, nepotibúsque transmitti Theodoricus indulsit. Pauperibus verò, qui ad Petri Apostoli templum sedes habent, tritici è publico tria millia medimnûm quotannis attribuit. Hæc ad Alexandri vsque Forficulæ in Italiam aduentum illi retulêre; nam is statim omnia sustulit, factúmque id vt accepit Romanorum Imperator Iustinianus probauit, & Alexandrum vt cùm maximè in honore habuit; is Hellenas etiam hoc in itinere sic affecit. Ad Thermopylas indigenæ coloni iam olim præsidium agitabant, cúmque in Peloponnesum Barbarorum incursiones timerentur, ad murum in ipsis montium faucibus alternas excubias habebant. Huc Alexander delatus, perinde

perinde quasi Peloponnesiorum rem ageret, haud fidendum eo loci affirmat agrestium præsidio; quamobrem inibi ad duo millia militum constituit, decretis non ab Ærario publico stipendiis, sed à singulis Helladis Ciuitatibus, quarum ciuicos theatralésque reditus, alendorum specie militum præsidiariorum, ad publicum Ærarium reduxit; ex eo autem cùm in Hellade, tum ipsis Athenis nullum publicè * * * vel ædificium, vel vrbanum commodum procuratum est. Quæ sic à Forficula constituta, rata deinde gratáque Iustinianus habuit. Hactenus hæc; iam ad Alexandrinos pauperes pergamus. Erat Alexandriæ inter Causidicos quidam Hephæstus, qui posteaquam eius vrbis iniit præfecturam, seditiosis truculentior in plebe tumultus sedauit; verùm ciues ad extremas adduxit calamitates. Nam in singulis vænalium foris monopolio constituto (à quo reliquos negotiatores exclusos, sibíque id vni seruatum vellet) omnia ad præfecturæ licentiam facto pretio vendidit. Summa ob id necessariorum penuria vrbs premebatur; pauperibus nec eorum copia erat, quæ pridem vilissimè vænirent; sed annonæ potissimùm caritate eos iuit oppressum. Nam vnus ipse cùm in Ægypto frumentaretur, ea emptione vel ad vnicum medimnum reliquis interdictis pro libidine annonæ pretium accendit. Ergo

οὗτ' προνοεῖν πελοπονησίων σκηπτόμενος οὐκ ἔφη γεωργοῖς τὸ ταύτῃ φυλακτήριον ἐπιτρέψειν. στρατιώτας οὖν ἐνταῦθα εἰς δισχιλίους καταστησάμενος, οὐκ ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι σφίσι τὰς συντάξεις διώρισεν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ ἑλλάδι πασῶν πόλεων. τά τε πολίτικα καὶ θεωρητικὰ ξύμπαντα χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῷ προσχήματι τούτῳ μετήνεγκεν, ἐφ' ᾧ ἐνθένδε οἱ στρατιῶται οὗτοι σιτίζοιντο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔντε τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἑλλάδι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἀθήναις αὐταῖς, οὔτε τις ἐν δημοσίᾳ οἰκοδομίᾳ * * * οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν γίνεσθαι. ἰουστινιανὸς μέν τοι τὰ τῇδε διῳκημένα τῷ ψαλιδίῳ οὐδεμιᾷ μελήσει ἐπέῤῥωσε. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν. ἰτέον δὲ καὶ εἰς οὗτοι ἐν ἀλεξανδρείᾳ πτωχούς. ἥφαιστός τις ἐν τοῖς ἐνταῦθα ῥήτορσιν ἐγεγόνει. ὅσπερ παραλαβὼν τὴν ἀλεξανδρέων ἀρχὴν, τὸν μὲν δῆμον τοῦ στασιάζειν κατέπαυσε, φοβερὸς τοῖς στασιώταις φανείς. ἔσχατα δὲ ἐσχάτων κακὰ τοῖς τῇδε ᾠκημένοις ἐνδέδεικται πᾶσι. πάντα γὰρ εὐθὺς τὰ, τῆς, πωλητήρια ἐς τὸ καλούμενον μονοπώλιον καταστησάμενος ἄλλων μὲν ἐμπόρων οὐδένα ταύτην δὴ τὴν ἐργασίαν ἐργάζεσθαι εἴωθε. μόνος δὲ ἁπάντων αὐτὸς γεγονὼς κάπηλος, παρεδίδοτο τὰ ὤνια πάντα, δηλονότι τὰς τούτων τιμὰς τῇ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίᾳ σταθμώμενος, ἀπεπνίγετό τε τῇ τῶν ἀναγκαίων σπάνει ἡ τῶν ἀλεξανδρέων πόλις. οὗ δὴ καὶ τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις τὰ πρότερα εὔωνα διαρκῶς ἐγεγόνει πάντα. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἀμφὶ τῷ ἄρτῳ ἐπίεζε. τὸν γὰρ σῖτον αὐτὸς ἐξ αἰγυπτίων ὠνεῖτο μόνος, οὐδὲ ὅτον ἐς μέδιμνον ἕνα ἑτέρῳ διδοὺς πρίασθαι. ταύτῃ τε οὗτοι ἄρτους καὶ τὰ τῶν ἄρτων τιμήματα διετίθετο, ᾗπερ ἐβούλετο.

πλοῦτον

πλοῦτον τίνειν ἀμύητον αὐτός τε δι' ὀλίγου προεβάλλετο, καὶ βασιλεῖ τὴν ἀμφὶ τούτῳ ἐπιθυμίαν ἐνεπλήσατο. καὶ τὴν μὲν ἀλεξανδρέων ὁ δῆμος δείσας τὴν ἀφαίρεσιν τὰ παρόντα σφίσιν ἠνύχθη ἔφερεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αἰδοῖ τῆς οἰκείας ἐσομιζομένων χρημάτων ἐν τοῖς μάλιστα ὑπερηγάπα τὸν ἄνδρωπον. βουλεύσας ὃ ἤφαιστος τοῦτ', ὅπως τὴν βασιλέως διανοιαν πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἑξελεῖν δυνήσεται, προσεπεξεχνήσατο τάδε. διοκλητιανὸς ῥωμαίων γενόμενος αὐτοκράτωρ, σίτου μέτρα τε χρήματα διδοῦναι ἐκέλευε τοῖς ἀλεξανδρέων τοῖς δεομένοις ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισε. ταῦτα ὁ δῆμος τηνικάδε διαδικασάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ἐς ἀπογόνους οὐδὲν μέχρι δεῦρο προεπέμψαν. ἀλλ' ἤφαιστος ἐνθένδε μυριάδας ἐς διακοσίας ἐπτελείους μεδίμνων οὐδὲν τῆς ἀναγκαίων ὑποσωζούσας ἀφελόμενος τῷ δημοσίῳ ἐντέθεικε, βασιλεῖ γράψας, ὡς ἐ δικαίως, οὐδὲ εἰ ξυμφέρει τοῖς πράγμασι μέχρι νῦν ταῦτα ἔτι ἄνδρες ἔτι κομίζονται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ βασιλεῖ μὲν ἐμπεδώσας τὴν πρᾶξιν, διὰ παντὸς αὐτὸν μείζονος ἔσχεν. ἀλεξανδρέων δ' ὅσοι ταύτῃ εἶχον ἐς βίου τὴν ἐλπίδα, ταύτης δὴ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τὴν ἀπανθρωπίας ἀπώναντο. τὰ μὲν ἰουστινιανοῦ εἰργασμένα, τοσαῦτα ἐστιν, ὡς μήτε τὸν πάντα αἰῶνα τὰ πρὸς αὐτοῦ λόγου ἐπαρκεῖν δυνάμενα. ὀλίγα δέ μοι ἄττα ἐκ πάντων ἀπολεξαμένῳ ἀποχρήσει εἰπεῖν. δι' ὧν αὐτὸς ἔνδηλον, ἢ τοῖς ὄπισθεν γνησομένοις τὸ ἦθος ἅπαν διαφανῶς ἔσαι. καὶ ὡς εἴρωντε λεῴ, καὶ ὅτε θεοῦ, οὔτε ἱερέων, ὅτε νόμων αὐτῷ ἔμελλεν, οὐδὲ δήμου καλεσαμένου αὐτῷ δικαστοῦ εἶναι. ὁ μὲν οὔτε τινος τὸ πλέον αἰδοῦς, ἢ ἐς τὸ πολιτείας ξυμφόρου, ἢ ὅτου

Ergo breui magnis sibi partis opibus, eamdem Imperatori explendam curauit pecuniarum cupiditatem. Ac populo Alexandrino ob formidinem hæc omnia obscurè ferente, cò magis Cæsar perpetuis æris conuectationibus illectus, Hephæstum vnicè amauit; sed is vt penitus Iustiniani animum occuparet, ita rem conficit. Romanorum Imperator Diocletianus magnam frumenti copiam quotannis in egenos distribui populo Alexandrino iusserat; quam illi ad portionẽ inter se iam inde distributam, etiamnum transmittebant ad posteros. Hephęstus bis decies centena millia medimnûm, fraudatis egenis in horrea publica imperauit, Cæsare monito, Alexandrinos id perpetuò contrà vsurpasse atque liceret, reíque publicæ interesset. Rem Imperator firmam sua autoritate fecit, acceptúmque magis ac magis Hephęstum habuit; Alexandrini, qui in eo spem vitæ constituissent, hanc sæuitiam tantò magis summa in necessitate sensêre. Verùm enimverò tot Iustiniani sunt flagitia, vt ad ea numeranda nullum tempus satis futurum esset; at ex multis pauca legam, è quibus posteritati planè compertum sit eius ingenium promptum dissimulare, paratum contemnere Numen, Sacerdotes, leges, populum eius studiis addictum, rationem neque verecundiæ vllam habere, neque Reipublicæ bene vtilitérque gerundæ, vel

ἢ ὅτου

vel ſcelerum colore aliquo tegendorum, niſi expilandarum modò toto terrarum orbe pecuniarum. Dederat Paulum, vt hinc exordiar, Alexandrinis Antiſtitem, Rhodone quodam ex Phœnicia illius vrbis Pręfecto; cui ſcripſit, vt Paulo, omni data occaſione, quàm diligentiſſimè præſtò eſſet, ne quid infectum caderet, quod ipſe factum aueret, cuius opera facilè Alexandrinorum Primatum ſtudia ad Calchedonenſis Concilij firmitatem crederet excitanda. Arſenius quidam ex Palæſtina homo ſceleratiſſimus, in rebus perneceſſariis Theodoræ Auguſtæ ſic animum ceperat, vt magnam conſecutus autoritatem, & pecuniarum vim, tandem in Senatum peruenerit. Sentiebat ille cum Samaritis, verùm ne tantæ potentiæ iacturam faceret, Chriſtianorum ſibi conſultò nomen adſciuerat; cuius parens, fratérque Scythopoli patria ſecta diſſimulata, eius freti autoritate, & ſuaſionibus impulſi contumelioſiſſimè Chriſtianos vexarunt. Quamobrem factione ciuium crudeliſſimum ſupplicium ambo dederunt, eáque multorum malorum fuit origo Palæſtinis. Arſenium verò quamquam omnium turbarum autorem nullo Principes affecerunt incommodo, niſi quod Regia prohibuêre, ne diutiùs ea ſuper re Chriſtianorum votis fatigarentur. Arſenius hic ergo quaſi rem Cæſari facturus gratam, non ita multò pòſt cum Paulo

ἢ ὅτου τὶ προὔργου ἐς αὐτὴν γένοιτο, ἢ ὅπως σκήψεως τινὸς τὰ πρασσόμενα τυχεῖν δύναιτο. οὔτε ἄλλό τι αὐτὸν ἐσήει, ὅτι μὴ μόνη ἀφαίρεσις τῶν ἐν πάσῃ γῇ κειμένων χρημάτων. ἄρξομαι δὲ ἐνθένδε. ἀρχιερέα κατεστήσατο ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸς, παῦλον ὄνομα. ἐτύγχανε δὲ ῥόδων τὶς φοίνιξ γένος ἔχων τηνικάδε τὴν ἀλεξανδρείας ἀρχήν. ᾧ δὴ ἐπέστελλεν ἐς ἅπαντα παύλῳ ὑπηρετεῖν προθυμίᾳ τῇ πάσῃ. ὅπως δὴ ἀτελεύτητον μείνοι τῶν πρὸς αὐτοῦ ἐπαγγελλομένων μηδέν. ταύτῃ γὰρ τῶν ἀλεξανδρέων τοῦ ἑταιρίζεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν ἐν καλχηδόνι σύνοδον ᾤετο δηνατὸν ἔσεσθαι. ὧν δέ τις ἀρσένιος παλαιστηνὸς γένος, ὅσπερ θεοδώρᾳ βασιλίδι ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαιοτάτοις ἐπιτήδειος γεγονὼς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύναμίν τε πολλὴν καὶ μεγάλα περιβαλλόμενος χρήματα, ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε, καίπερ μιαρώτατος ὤν. τοῦτ' Σαμαρείτης μὲν ἦν. τοῦ δὲ μὴ τὴν ὑπάρχουσαν προέσθαι δύναμιν, ὀνόματος ἀντιλαβέσθαι τοῦ χριστιανῶν ἔγνω. ὁ μέντοι πατήρ τε, καὶ ἀδελφὸς τῇ τούτου δυνάμει θαῤῥοῦντες διαγεγόνασι μὲν ἐν σκυθοπόλει, περιστέλλοντες τὴν πάτριον δόξαν, γνώμῃ δὲ αὐτοῦ ἀνήκεστα τοῦ χριστιανοὺς εἰργάζοντο πάντας. διὸ δὴ οἱ πολῖται σφίσιν ἐπανασταντες ἄμφω ἔκτειναν θανάτῳ οἰκτίστῳ. κακάτε πολλὰ ξυνηνέχθη παλαιστηνοῖς ἐνθένδε γενέσθαι. τότε μὲν οὖν αὐτὸν, οὐδὲ ἰουστινιανὸς, οὐδὲ βασιλὶς κακόν τι ἔδρασαν, καίπερ αἰτιώτατον γεγονότα δυσκόλων ἁπάντων. ἀπειπὼν δὲ αὐτῷ ἐς παλάτιον μηκέτι ἰέναι. ἐνδελεχέστατα γὰρ τούτου δὴ ἕνεκα πρὸς χριστιανῶν ἠνωχλοῦντο. τοῦτ' ἀρσένιος βασιλεῖ χαριεῖσθαι οἰόμενος, οὐ πολλῷ ὕστερον ξὺν τῷ παύλῳ

παύλῳ ἐς τὴν ἀλεξάνδρειαν στέλλετο, ὡς δὴ τάτε ἄλλα ὑπηρετήσων, καὶ τὴν ἐς τοὺς ἀλεξανδρεῖς πειθῶ συγκατεργασόμενος αὐτῷ δυνάμει τῇ πάσῃ. ἰσχυρίζετο γὰρ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον. ἡνίκα οἱ τοῦ παλατίου ἀποκεκλεῖσθαι ξυνέπεσε, τῶν ἐν χριστιανοῖς οὐκ ἀμελέτητον γεγονέναι δογμάτων ἁπάντων. ὅπερ τὴν θεοδώραν ἠνίασεν, τὴν ἐναντίαν γὰρ ἐσκήπτετο τῷ βασιλεῖ ἐς τοῦτο ἰέναι, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἰρήσεται. ἐπεὶ οὖν ἀλεξανδρεῦσιν ἐγένοντο, διάκονόν τινα ψόην ὄνομα, ῥόδωνι παῦλος παρέδωκε τεθνηξόμενον. φάσκων δὴ αὐτὸν μόνον οἱ αὐτῷ ἐμποδὼν ἵστασθαι, τοῦ μὴ τὰ βασιλεῖ δεδογμένα ὑποτελέσαι. τοῖς δὲ βασιλέως γράμμασι ῥόδων ἠγμένος, συχνοῖς τε οὖσι, καὶ λίαν σπουδαίοις, αἰκίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔγνω. ὃς ὑπὸ τῆς βασάνου κατατεινόμενος αὐτίκα θνήσκει. ἅπερ ἐπεὶ ἐς βασι ** ἐγκειμένης ἰσχυρότατα τῆς βασιλίδος, ἅπαντα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ παύλῳ τε, καὶ ῥόδωνι, καὶ ἀρσενίῳ εὐθὺς ἐκίνει. ὥσπερ τῶν πρὸς αὐτοῦ τούτοις δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηγγελμένων ἐπιλελησμένος ἁπάντων. λιβέριον οὖν τὸν ἐκ ῥώμης ἄνδρα πατρίκιον καταστησάμενος ἐπὶ τῆς ἀλεξάνδρου ἀρχῆς, καὶ τῶν δοκίμων ἱερέων τινὰς ἐς τὴν ἀλεξανδρέων ἔστειλε τὴν τοῦ πράγματος ποιητομένους διάγνωσιν, ἐν οἷς καὶ ὁ ῥώμης ἀρχιδιάκονος πελάγιος ἦν τοῦ βιγιλίου τοῦ ἀρχιερέως ὑποδὺς πρόσωπον, ἐπιτεταγμένον οἱ. τοῦτο γε πρὸς τοῦ βιγιλίου, τοῦτε φόνου ἐληλεγμένου, παῦλον τῆς ἱερωσύνης εὐθὺς καθεῖλον, φυγόντα δὲ ῥόδωνα ἐς βυζάντιον, τήν τε κεφαλὴν ἀφείλετο ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποιήσατο, καίπερ τρισκαίδεκα ἐπιστολὰς τοῦ ἀνθρώπου ἐνδειξαμένου, ἅσπερ αὐτῷ βασιλεὺς ἔγραψε σπουδάζων τε, καὶ διατεινόμενος ἄγαν, ἐπαγγέλλων τε ἅπαντα τῷ παύλῳ

Paulo Alexandriam venit, cùm ad alia præstò illi futurus, tum ad alliciendos omni studio Alexandrinos. Nam quandiu Regia exclusus est, tandiu se Christianorum dogmatibus operam nauasse affirmabat; in quo planè Theodoram offendit, quæ contrariis Cæsari studiis, vt infrà dicam, ea in re niti visa est. Vbi Paulus Alexandriam tenuit, Psoëm Diaconum Rhodoni Præfecto necandum tradit, quem vnum peragendis Cæsaris imperatis, obicem se pati diceret. Imperatoris crebris illis, & perquàm studiosis litteris Rhodo permotus vapulare hominem iubet, qui cruciatu confectus periit. Quod vt Iustinianus accepit, summa ope Theodora nitente, omnia in Paulum, Rhodonem, atque Arsenium mouebat animo, quasi verò iam imperata viris oblitus. Liberium Patricium Romanum Alexandriæ præficit; Antistites viros probatos Alexandriam de causa cognituros mittit: inter hos fuit Pelagius Ecclesiæ Romanæ Archidiaconus, qui Vigilij Pontificis ab eodem iussus, personam sustineret. Paulus homicidij conuictus, Sacerdotio deturbatur; Rhodonem Byzantij perfugam Cæsar capite plectit, publicátque bona; quamquam ab eo ternis denis prolatis epistolis, quibus à Cæsare grauissimis verbis etiam atque etiam iussus fuerat Paulum præci

præcipientem audire, contráque nihil dicere, vt de religione, quæ visa essent, re ille perficeret. Arsenium Liberius ex Theodoræ præcepto in crucem agit; Iustinianus nihil nisi consuetudinem causatus, quæ illi cum Paulo fuisset, etiam facultates proscripsit. Rectè ille hæc an secus, parum compertum habeo; sed quorsum hæc spectet narratio, iam dico. Paulus haud diu fuit cùm Byzantium appulit, rogaturus Imperatorem, & pondo septies centum auri oblaturus, vt in Sacerdotium restitueretur, à quo se per iniuriam deiectum contendebat. Pecuniam Iustinianus accepit, Paulúmque comiter & perhonorificè habuit, eúmque propediem Antistitem Alexandrinis (licèt alteri Sacerdotium id esset) restituendum affirmabat, quasi non à se de viris illius contubernalibus, & auxiliariis pecunia & capite anquisitum. Ea verò cùm Cæsarem cura studiúmque vehementer intentum haberet, nemini iam dubium erat, quin Sacerdotium Paulus esset consecuturus. Verùm enimverò Principi id imperanti haud quaquam Vigilius (qui per id tempus Byzantij versabatur) concedendum censuit, neque de sententia à se nimirum per Pelagium lata decedendum. Sic omnibus in negotiis vni pecuniæ corradendæ Iustinianus intentus erat. Simile quid narrare lubet: Faustinus quidam in Palæstina Samaritis parentibus, maiori

ὑπηρετεῖν ἐπιτάττοντι, καὶ μηδ' ὁτιοῦν ἀντιτείνειν. ὅπως ἐπὶ τῇ δόξῃ ἐπιτελέσαι τὰ δόξαντα δυνατὸς εἴη. ἀρσένιόν τε λιβέριος γνώμῃ θεοδώρας ἀνεσκολόπισε, καὶ αὐτοῦ τὰ χρήματα δημοσιοῦν βασιλεὺς ἔγνω, καίπερ οὐδὲν αὐτῷ ἐπεγκαλεῖν ἔχων, ἢ ὅτι ξὺν τῷ παύλῳ δίαιταν εἶχε. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε ὀρθῶς, ἤτε ἄλλῃ πῇ αὐτῷ εἴργασται, οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ὅτου δὲ δὴ ἕνεκα ταῦτα μοι εἴρηται αὐτίκα δηλώσω. ὁ παῦλος χρόνῳ τινὶ ἐς βυζάντιον ἥκων, ἑπτά τι χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος, ἠξίου τὴν ἱερωσύνην ἀπολαβεῖν, ἅτε αὐτὴν οὐδενὶ νόμῳ ἀφῃρημένος. ἰουστινιανὸς δὲ τάτε χρήματα ἐδέξατο πρᾴως, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐν τιμῇ ἔσχεν, ἀρχιερέα τε ὡμολόγησεν ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸν καταστήσεσθαι αὐτίκα δὴ μάλα, καίπερ ἑτέρου τὴν τιμὴν ἔχοντος. ὥσπερ οὐκ εἰδὼς ὅτι δὴ οὗτ' αὐτῷ ξυνοικήσαντάς τε, καὶ ὑπουργεῖν τετολμηκότας, ἔκτεινε τε αὐτοὺς καὶ τὰς οὐσίας ἀφείλετο. ὁ μὲν οὖν σεβαστὸς ἐς ἄγαν διατεινόμενος τὸ πρᾶγμα ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο. παῦλος δὲ διαῤῥήδην ἐπίδοξος ἦν τὴν ἱερωσύνην ἀπολήψεσθαι μηχανῇ τῇ πάσῃ. ἀλλὰ βιγίλιος τηνικάδε παρὼν, εἴκειν βασιλεῖ τῷ τοιούτον ἐπιτάττοντι οὐδαμῇ ἔγνω. ἔφασκε γὰρ οὐχ οἷός τε εἶναι ψῆφον τὴν οἰκείαν αὐτὸς ἀνάδικον διειργᾶσθαι, τὴν πελαγίου παραδηλῶν γνῶσιν. οὕτως ἄλλου οὐδενὸς τῷ βασιλεῖ τούτῳ, ὅτι μὴ χρημάτων ἀφαιρέσεως ἀεὶ ἔμελλεν. εἰρήσεται δὲ καὶ ἄλλο τοιόνδε. φαυστῆνος ἦν τις, παλαιστηνὸς γένος, σαμαρείτης μὲν γεγονὼς ἄνωθεν, ὀνόματος

ὀνόματος δὲ τοῦ χριστιανῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀνάγκη τοῦ νόμου. ἐπεὶ ὁ φαυστῖνος ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε, καὶ τῆς χώρας τὴν ἀρχὴν ἔσχεν. ἧς πρὸς αὐτὸν παραλυθέντα οὐ πολλῷ ὕστερον ἔστε τὸ βυζάντιον ἥκοντα, τῶν τινὲς ἱερέων διέβαλλον, ἐπενεγκάμενοι ὡς Σαμαρειτῶν νόμιμα περιστέλλει, καὶ χριστιανοὺς δράσειε τοῦ ἐν παλαιστήνῃ ᾠκημένους ἀνόσια ἔργα. ἰουστινιανὸς δὲ ἀγριαίνεσθαί τε, καὶ δεινὰ ποιεῖν διὰ ταῦτα ἐδόκει. ὅτι δὴ αὐτοῦ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντος, τὸ τοῦ χριστοῦ ὄνομα ὑφ' ὁτωοῦν διασύροιτο. ὁ μὲν οὖν τῆς συγκλήτου βουλῆς τὴν διάγνωσιν πεποιημένοι τοῦ πράγματος, φυγῇ τὸν φαυστῖνον ἐζημίωσαν, βασιλέως ἐγκειμένου σφίσι. βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτοῦ χρήματα, ὅσα ἐβούλετο κεκομισμένος, ἀνάδικα εὐθὺς τὰ δεδικασμένα ἐποίησε. φαυστῖνος δὲ αὖθις τὸ πρότερον ἀξίωμα ἔχων, βασιλεῖ τε ὡμίλει, ἐπίτροπός τε καταστὰς τῶν ἐκ παλαιστήνης τε καὶ φοινίκης βασιλικῶν χωρίων, ἀδεέστερον ἅπαντα κατειργάζετο ὅσα οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὅν τινα μὲν οὖν ἰουστινιανὸς τρόπον τὰ χριστιανῶν δικαιώματα περιστέλλειν ἠξίου, καίπερ οὐ πολλῶν εἰρημένων ἡμῖν, ἀλλ' ἐκ τῶνδε βραχέων ὄντων, τεκμηριοῦν ἐστίν. ὅπως δὲ καὶ τοῦ νόμους οὐδεμιᾷ ὀκνήσει κατέσειε χρημάτων κειμένων, βραχυτάτῳ δηλωθήσεται λόγῳ. πρίσκος τὶς ἐν τῇ ἐμεσηνῶν ἐγένετο πόλει. ὅς περ ἀλλότρια γράμματα μιμεῖσθαι εὐφυῶς ἐξηπίστατο, τεχνίτης τε ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιὸς ἄγαν. ἐτύγχανε δὲ ἡ τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησία. τῶν τινὸς ἐπιφανῶν κληρονόμος γεγενημένη χρόνοις

maioribúſque natus Chriſtianum nomen legis prætulit neceſſitate; lectus in Senatum eum Proconſulatum obtinuit; quem vbi poſt paulò depoſuit, Byzantij à Sacerdotibus diſſimulatæ Samaritarum ſectæ, & in prouinciales Chriſtianos ſæuitiæ ac impietatis fit reus. Ergo impotenti furore Iuſtinianus concitatus, ſuam credit calamitatem, quòd Chriſtianum nomen, Romanorum Principe ſe, à quoquam traducatur. Cauſa in Senatu cognita, Fauſtinus, inſtante Cæſare, ex Senatuſconſulto exulatum abibat. Sed interim Princeps quanta libuit maxima corruptus pecunia, iudicium reſcidit; móxque Fauſtinus eandem ſuſtinere dignitatem, actitare cum Auguſto, agros in Palæſtina, & Phœnicia Cæſarianos procurare, omnia ſecurè, pérque libidinem gerere. Pauca quidem hæc, ex quibus intelligere tamen liceat, vt Iuſtiniano libuit Chriſtianorum ſanctiones peruertere; nam de abolitis pecunia legibus breuiſſima narratione dicam. Priſcus quidam apud Emeſenos fuit, alienæ manus perquàm ingeniosè mentiendæ peritus, eiúſque fraudis planè idoneus artifex. Porrò Emeſenorum Eccleſiam annis antea non paucis hæredem inſtituerat Mammianus vir clariſſimus Patricia dignitate, genere, & diuitiarum copia illuſtris. Iuſtiniano poſtea Principe, Priſcus

τισὶ πολλοῖς ἔμπροσθεν ἤδη. ἐπεὶ αὐτὴρ πατρίκιος εἶεν τῷ ὠξιώματι, μαμμιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς, καὶ περιουσίᾳ χρημάτων. ἐπεὶ οὖν ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος

Priſcus cenſum familiarum eius vrbis habet, quæcumque florerent opibus, ac ditiſſimæ prædæ eſſe poſſent; harum diligẽter obſeruat maiores, quorum tabulas ſibi cõquiſierat; eorúmque nomine complures conficit libellos, quibus grandẽ pecuniam à Mammiano apud ſe depoſitam accepiſſe, eidémque debere ſe illi faterentur. Crediti verò inanibus illis libellis auri ſumma decem millia pondo colligebat. Denique publici Tabellionis viri fide & virtute conſpicui, qui ſuperſtite Mammiano ciuibus tabulas conficiebat, ſuáque manu conſignabat, litteras mirum in modum imitatus, ſic eos libellos Emeſenorum Eccleſiæ procuratoribus tradit; qui partem acquirendæ pecuniæ, quę illum maneret, pollicerentur. Verùm obſtante lege, quæ reliquas omnes actiones ad tricenariam præſcriptionem prolatat, & quas hypothecarias dicunt, nonnulláſque alias quadragenaria excludit exceptione; id ineunt conſilij. Pergunt Byzantium ire, vim auri Cæſari deferunt, rogántque vt ſibi eſſe præſtò velit ad tantam ciuium perniciem. Ille accepta pecunia mox legem ſcribit, vt actiones quæ Eccleſiis competerent, non ſtati temporis, ſed centum annorum præſcriptione excluderentur; idque non Emeſæ duntaxat, ſed in vniuerſo Romano Imperio perinde valeret.

Ac

ὁ πρίσκος διερευνησάμενος πόλεως τῆς εἰρημένης τὰς οἰκίας πάσας, εἴ τι εὗρε τε πλούτῳ ἀκμαζούσας, καὶ πρὸς ζημίαν χρημάτων μεγάλων διαρκῶς ἐχούσας, τούτων διερευνησάμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμασιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχὼν, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γεγραμμένα πεποίηται. ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ μαμμιανῷ ἀποδώσειν, ἅτε παρακαταθήκης λόγῳ ταῦτα πρὸς ἐκείνου κεκομισμένων τότε ὡμολογημένων. ἐν τούτοις δὴ τοῖς καταπλάστοις γραμματίοις, χρυσίον ξυνίει, οὐχ ἧσσον ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια καὶ ἀνδρὸς δέ τινος, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τηνικάδε τοῦ χρόνου καθήμενος, ἡνίκα ὁ μαμμιανὸς περιῆν δόξαντε πολλὴν, ἐπί τε ἀληθείᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπετέλει τὰ τῶν πολιτῶν γραμματεῖα, ἕκαστον οἰκείοις ἐπισφραγίζων αὐτὸς γράμμασιν, ὅνπερ ταβελλίωνα καλοῦσι ῥωμαῖοι, τὰ γράμματα δαιμονίως μιμησάμενος τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς ἐμεσηνῶν ἐκκλησίας παρέδωκεν. ὡμολογηκότων μοῖραν αὐτῷ τινὰ κεῖσθαι τῶν ἐνθένδε πορισθηγομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδὼν ἵστατο, τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἁπάσας ἐς τριακοντοῦτιν παράγραφον ἄγων, ὀλίγας δὲ ἅττας, καὶ τὰς ὑποθηκαρίας καλουμένας τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν μήκει ἐκκρούων μηχανῶν τοιάδε. ἐς βυζάντιον ἀφικόμενοι, καὶ χρήματα μεγάλα τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενοι, ἐδέοντο σφίσι τὸν τῶν πολιτῶν ὄλεθρον οὐδὲν ὠφεληκότων ξυνκατεργάζεσθαι. ὁ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένος μελήσει οὐδεμιᾷ νόμον ἔγραψεν, οὐ χρόνοις τὰς ἐκκλησίας τοῖς καθήκουσιν, ἀλλ' ἐνιαυτῶν ἑκατὸν πλήθει δοκῶν τῶν αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλεῖσθαι. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ἐμέσει μόνον κύριοι εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχήν.

ἐμεσηνοῖς

ἐμεσηνοῖς τε τὸ πρᾶγμα τοῦτο διαιτᾶν ἔταξε λογγῖνον τινὰ δραστήριόν τε ἄνδρα, καὶ τὸ σῶμα ἰσχυρὸν ἄγαν. ὃς καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀρχὴν ἐν βυζαντίῳ ὕστερον ἔσχεν. ἐπὶ δὲ τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα διοικούμενοι, τὰ μὲν πρῶτα τῶν τινὶ τῶν πολιτῶν δίκην κεντηναρίοιν ἐκ βιβλίων τῶν εἰρημένων λαχόντες δυοῖν, κατεδικάσαντο τοῦτο ἀνθρώπους εὐθὺς, ὅτι καὶ ἀπολογήσαιντο οὐδαμῆ ἔχοντας, διά τε χρόνου τοσόνδε μῆκος, καὶ ἄγνοιαν τῶν τότε πεπραγμένων. ἐν πένθει δὲ μεγάλῳ ἐκάθηντο, οἵτε ἄλλοι ξύμπαντες ἄνθρωποι ὠμῶς τοῖς συκοφάνταις ἐκκείμενοι, καὶ πάντων μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐμεσηνῶν λογιώτατοι. τοῦ δὲ κακοῦ ἐς τοῦτο πλείστους ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπιῤῥέοντος προμήθειαν τινὰ τοῦ θεοῦ ξυνηνέχθη γενέσθαι τοιάνδε. προῖσκον ὁ λογγῖνος τὸν τοῦτο δὴ τὸ σκαιώρημα ἐργασάμενον, ἅπαντα ὁμοῦ κομίζειν οἱ τὰ γράμματα ἐκέλευσεν, ἀναδυόμενόν τε τὴν πρᾶξιν ἐῤῥάπισε δυνάμει τῇ πάσῃ. ὁ δὲ ἀνδρὸς ἰσχυροῦ λίαν τὴν πληγὴν οὐδαμῆ ἐνεγκὼν, ἔπεσεν ὕπτιος. τρέμων δὲ ἤδη, καὶ περιδεὴς γεγονὼς, ὅλως τε λογγῖνον ᾐσθῆσθαι τὰ πεπραγμένα ὁμολογῶν. οὕτω τε τῆς σκαιωρίας ἁπάσης ἐς φῶς ἐνεχθείσης τὴν συκοφαντίαν πεπαῦσθαι ξυνέβη. ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἐς τοῦτο νόμους ἀεὶ, καὶ καθεκάστην εἰργάζετο τοῦτο ῥωμαίων. ἀλλὰ καὶ οὓς ἑβραῖοι τιμῶσι καταλύειν ὅδε βασιλεὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἢν γάρ ποτε αὐτοῖς ἐπανιὼν ὁ χρόνος τὴν πασχαλίαν ἑορτὴν πρὸ τῶν χριστιανῶν ἀγαγὼν τύχοι, οὐκ εἴα ταύτην τοῦτο ἰουδαίους καιροῖς τοῖς καθήκουσιν ἄγειν. οὐδέ τι ἐν ταύτῃ δεξιοῦσθαι τῷ θεῷ, ἢ ἐπιτελεῖν τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς νομίμων.

Ac tum mittit Longinum virum industrium & corpore strenuum (qui postmodum egit Vrbis Præfectum) ius illud Emesenis dicturum, firmaturúmque. Principio quidem ex confictis illis libellis Emesenorum Ecclesiæ procuratores, cùm in nonnullos ciues causam bis centum auri pondo tenuissent, eos illicò condemnarunt; quibus ex tanta temporum distantia, atque nocte rerum olim gestarum, nulla defensio suppeteret. Quamobrem cùm alij, tum Emesenorum primores in magno mœrore iacebant, succensebántque calumniatoribus. Sed cùm iam pars maxima ciuium in id exitij veniret, rem ita Deus est moderatus. Prisco huiusce fraudis autori, vt ad se omnes libellos deferret, Longinus imperat; atque rem detrectanti magna impingit alapam vi; ille ictu fortis dexteræ afflictus supinus concidit, treménsque ac pauidus, rémque odoratum Longinum ratus fatetur fraudem; sic verò totius rei scena detecta, desitum calumniis est. Non Romanorum leges modò, sic diebus fermè singulis accepit Iustinianus; sed eas etiam, quas Hebræi venerantur, euertendas curauit. Si quando enim Paschatis celebritatem antè illis quàm Christianis recurrens annus fortè reduceret, haud statuto tempore eam agere, vel honores Deo deferre, vel legitimas religiones perficere permittebantur.

Quin

Quin plerosque eo tempore agnina pastos in crimen violatæ Reipublicæ adductos, pecunia ingenti Magistratus puniuit. Iustiniani facinora huius generis infinita mihi planè comperta prætereo, vt & modum huic historiæ finémque faciam, & quod viri illius ingenium satis hisce declaratum existimem. Quod verò dissimulator fuerit, ac versipellis, iam dico. Liberio, de quo paulo antè memoratum, quem gerebat Magistratum aboleuit, Ioanne Ægyptio cognométo Laxarione in eius locum suffecto. Qua cognita re Pelagius, cui cum Liberio summa intercedebat necessitudo, Cæsarem percontatur, quæ fides esset famæ de Laxarione vulgatæ? Ille statim rem inficiatus litteras Pelagio tradit, quibus Liberius firmam habere prouinciam, neutiquam deponere iubetur, de illo abrogando non esse in præsentia mentem sibi. Cæterùm Byzantij erat Ioannis auunculus Eudæmon, vir consularis, opulentus, Cæsaris bonorum procurator; his ille quoque auditis, Imperatorem sciscitatur, num integer nepoti Magistratus maneret; ille dissimulatis ad Liberium datis epistolis Ioanni scribit, iubétque strenuè prouinciam insistere, à se nihil statutum contra. His fretus Ioannes, Liberio præcipit (quippe à Magistratu submoto) Prætorio excedat; renuit Liberius, prætendítque Cæsaris & ipse diploma. Ergo

πολλοὺς τε αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τεταγμένοι, ἅτε προβατείων κρεῶν ἐν τούτῳ γευσαμένους τῷ χρόνῳ, τῆς ἐς τὴν πολιτείαν παρανόμως ὑπάγοντες χρήμασιν ἐζημίουν πολλοῖς. ἔργα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἰουστινιανοῦ ἀνάριθμα ἐξεπιστάμενος, οὐκ ἄν τι ἐνθείην. ἐπεὶ πέρας δοτέον τῷ λόγῳ. ἀποχρήσει γὰρ καὶ δι' αὐτῶν τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἦθος σημῆναι. ὅτι δὲ εἴρων τε, καὶ κατάπλαστος ἦν, αὐτίκα δηλώσω. τὸν λιβέριον τοῦτον, οὗπερ ἐμνήσθην ἀρτίως παραλύσας ἧς εἶχεν ἀρχῆς, ἰωάννην αὐτ' αὐτοῦ κατεστήσατο αἰγύπτιον γένος, ἐπίκλησιν λαξαρίωνα. ὅπερ ἐπεὶ πελάγιος ἔγνω λιβερίῳ φίλος ἐς τὰ μάλιστα ὤν, τοῦ αὐτοκράτωρος ἀνεπυνθάνετο, εἴπερ ὁ ἀμφὶ λαξαρίωνα λόγος ἀληθὴς εἴη. καὶ ὃς εὐθὺς ἀπηρνήσατο μηδὲν πεπραγέναι τοιοῦτο ἀπισχυρισάμενος. γράμματά τε αὐτῷ πρὸς λιβέριον ἐνεχείρισεν, ἐντελλόμενος βεβαιότατα τῆς ἀρχῆς ἔχεσθαι. καὶ μηδενὶ αὐτῆς τρόπῳ μεθίεσθαι. οὐ γὰρ ταύτης ἐθέλειν ἐν τῷ παρόντι αὐτὸν παραλύσαι. ἦν δέ τις τῷ ἰωάννῃ ἐν βυζαντίῳ θεῖος, εὐδαίμων ὄνομα, ἔστε τὸ τῶν ὑπάτων ἀξίωμα ἥκων, καὶ χρήματα περιβεβλημένος πολλὰ, ἐπίτροπος τέως τῆς βασιλέως οὐσίας ἰδίας. οὗτος εὐδαίμων ἐπειδὴ ταῦτ' ἠκηκόει, ἅπερ ἐῤῥήθη, καὶ αὐτὸς βασιλέως ἀνεπυνθάνετο, εἰ ἐν βεβαίῳ τῷ ἀδελφῷ τὰ τῆς ἀρχῆς εἴη. ὁ δὲ ὅσα οἱ πρὸς βελισσάριον ἐγέγραπτο ἀρνησάμενος, πρὸς τὸν ἰωάννην γράμματα γράψας, ἀντιλαβέσθαι τῆς ἀρχῆς δυνάμει τῇ πάσῃ ἐπέστελλεν. οὐδὲ γὰρ οὔτ' αὐτῷ νεώτερον ἀμφ' αὐτῇ βεβουλεῦσθαι.

οἷσπερ

οἷσπερ ὁ ἰωαννης ἀναπειθὴς, λιβέριον ἀναχωρεῖν ἐς τὴν ἀρχῆς καταστάσιν ἄτε αὐτῆς παραλελυμένου ἐκέλευεν. λιβέριος δὲ οὐ πάνυ πείθεσθαι ἐδαμῆ ἔφασκεν, ἡγεμόνα δηλονότι τῆς βασιλέως καὶ αὐτὸς γεγράμμασιν. ὁ μὲν οὖν ἰωάννης σὺν οἱ ἑπομένοις ὁπλίσας, ἐπὶ τὸν λιβέριον εἶη. ὁ δὲ ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, εἰς αὐθίσασιν εἶδε, μάχης τε γενομένης, ἄλλοι τε πολλοὶ πίπτουσι, καὶ ἰωάννης αὐτὸς ὁτιοῦν ἀρχὴν ἔχων. δυσδαίμονα οὖν ἰσχυρόταλα ἐγκειμένου, μεταπεμπόμενος δύθις ἐς βυζάντιον ὁ λιβέριος ἰών. ἅτε σύγκλητος βουλὴ τὸν διάγνωσιν ποιουμένη τῶν πεπραγμένων, ἀπεψηφίσατο τοῦ ἀνθρώπου. ἐπεὶ αὐτὸς οὐκ ἐλθόντος, ἀλλ' ἀμυνομένου, τὸ μίασμα ξυνεκέχυτο γενέσθαι. βασιλεὺς μέντοι οὐ πρότερον ἀπέσχη, ἕως αὐτὸν ἐζημίωσε χρήματα λαθρα. οὕτω μὲν οὖν ἰουστινιανὸς ἀληθίζεταί τε ἡπίσατο, καὶ δυσζήλωστος ἰών. ἐγὼ δὲ πάρεργόν τι τοῦδε δεῖν τοῦ λόγου εἰπεῖν οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ οἴομαι εἶναι. ὁ μὲν γὰρ δυσδαίμων οὗτος ἐτελεύτησεν οὐ πολλῷ ὕστερον. ξυγγενῶν μὲν οἱ ἀπολελειμμένων πολλῶν, οὔτε διαθήκην τινὰ διαθέμενος, οὔτέ τι ἄλλο τὸ παράπαν εἰπών, ὡσὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν, καί τις ἄρχων γενόμενος τῶν ἐν παλατίῳ δυνούχων ὄνομα δύφραξ ἀπελύθη τοῦ βίου, ἀδελφιδοῦν μὲν ἀπολιπών, οὐδὲν ὃν ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ διαθέμενος τῇ αὐτοῦ πολλῇ ἐς ἄγαν οὔσῃ. ἄμφω δὲ βασιλεὺς τὰς οὐσίας ἀφείλετο, κληρονόμος γεγραμμένος αὐτίκα, καὶ οὐδὲ τεωβόλον τινὶ τῶν νομίμων κληρονόμων ἀπέλιπε. τοσαύτη αἰδοῖ ἔστε τοῦ νόμου, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τοῦ ξυγγραφέως ὁ βασιλεὺς ἐποιεῖτο ἐχεγγύα. ἐποίει δὲ τὰ εἰκότα πολλῷ ἔμπροσθεν τελευτησάντων δικαιώματα, οὗ ὁπόσων ἐπ' αὐτοῖς ἔχων, ἀφείλετο. τούτων δὲ τὸν ἐχόμενον ὡσὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν γενόμενος, οὐκ ἂν σιωπήσαιμι. ἀνατόλιος τις ἰών ἐν ἀσκαλωνίτῃ λευκώματι τὰ πατρῷα ἔχων. τούτου δὲ παῖδα γαμετὴν γυναῖκα, τῶν τις

Ergo Ioannes armato ſatellite Liberium impetit; is contrà ſuo ſe ſatellitio defenſat; pugna committitur, alij aliò cadunt, & Ioannes, cui decreta prouincia. Tum Eudæmone pertinaciter inſiſtente, Byzantium Liberius arceſſitur; cognoſcit cauſam Senatus, abſoluítque virum cædis, inuitè & ad defenſionem patratæ. Non priùs Cæſar deſtitit, quàm eundem occultè pecunia damnauit: ſic erat Iuſtinianus veritatis cultor & amicus. Sed haud eſſe ab re arbitror, hanc veluti hiſtoriæ huius appendicem addere. Eudæmon hic frequenti numero propinquorum relicto, paulo poſt inteſtatus deceſſit; ac ferè ſub idem tempus obiit Euphratas Eunuchorum palatij princeps, ſororis filio ſuperſtite, réque familiari ſanè ampliſſima minimè conſtituta; actis bonorum vtriuſque rapinis volútarium hæredem ſe Cæſar ſcribit, legitimis hæredibus ne conceſſo quidem triobolo; eâ fuit in leges, in familiarium propinquos modeſtiâ. Sic etiá Irenæi diu antea demortui nullo iure fortunas diripuit. Hoc item per idem tempus accidit, quod minimè prǽterierim. Anatolius quidam Aſcalonæ fuit in albo Senatorio facilè princeps, huius filiam hæredem, quæ vna illi fuerat,

Mammi

τῶν τις

Mammilianus Cæsariensium nobilissimus sibi vxorem adiunxerat. Cæterùm prisca lex est, vt cuiuslibet Ciuitatis Senatorum, qui maribus absque liberis diem obiissent, quarta bonorum parte Senatui addicta, hæredibus cætera fruenda superessent. Hic etiam sui specimen dedit Imperator lata nuper planè illi contraria lege: Vt extincto maribus absque liberis Senatore, quartam hæredes haberent, reliqua ferret Ærarium atque Senatus; quamquam post genus humanum natum nullæ vel in publicum, vel in Cæsaris Ærarium illatæ Senatorum facultates. Hoc decreto, Anatolius diem vitæ supremum egit; hæreditatem ex lege Ærario, & Curiæ filia destinauit, acceptis ab Imperatore, & Ascalonæ Senatu tabulis, quibus eam controuersia hac super re liberarent, debitámque pecuniam ad plenum acceptam eidem referrent. Demum cessit è vita Mammilianus Anatolij gener relicta filia paternæ facultatis hærede, quæ ex optimatibus cuidam nupta, nulláque suscepta prole, denique matrima interiit. Huius omnia bona Iustinianus adimit, præclara illa voce pronuntiata, Anatolij filiam iam senem parentis atque mariti fortunis ditescere, flagitium esse. At ne

τῶν τὶς καισαρέων πεποίηται, μαμιλιανὸς ὄνομα, οἰκίας ἐπιφανοῦς ἄγαν. ἦν δὲ ἡ κόρη ἐπίκληρος, ἐπεὶ μόνης αὐτῆς ἀνατόλιος ἐγεγόνει πατήρ. νόμῳ δὲ ἄνωθεν διωρισμένον, ἐπειδὰν βουλευτὴς τῶν τινὸς πόλεων, οὐκ ἀπολελειμμένων οἱ παίδων γόνου ἄῤῥενος ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθείη, τῶν ἀπολελειμμένων ὑπὸ τούτου χρημάτων, τὸ μὲν τεταρτημόριον δίδοσθαι τῷ τῆς πόλεως βουλευτηρίῳ, πάντων δὲ τῶν ἄλλων, οὗτοι κληρονόμους τοῦ τετελευτηκότος ἀπόνασθαι, γνώρισμα ἤθους τοῦ οἰκείου κἀνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ ἐνδεικνύμενος, νόμον ἔναγχος ἐτύγχανε γράψας, ἔμπαλιν τὰ τοῦ πράγματος διοικούμενον. ὅπως δὴ ἐπειδὰν βουλευτὴς ἄπαις τελευτῶν γόνου ἄῤῥενος τῆς οὐσίας οἱ μὲν κληρονόμοι τὸ τέταρτον ἔχοιεν. τἄλλα δὲ πάντα, τότε δημόσιον, καὶ τὸ τῆς πόλεως λεύκωμα φέροιντο. καίτοι οὐδὲ πώποτε δημόσιον, ἢ βασιλεὺς, ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι χρημάτων βουλευτικῶν μετασχεῖν ἔσχε. τούτου τοίνυν κειμένου τοῦ νόμου, ἀνατολίῳ μὲν ἐπεγένετο ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου, ἡ δὲ τούτου παῖς τὸν τούτου κλῆρον πρός τε τὸ δημόσιον, καὶ τὸ τῆς πόλεως βουλευτήριον, κατὰ τὸν νόμον ἐνείματο. καὶ αὐτοῦ γράμματα βασιλεύς τε αὐτὸς, καὶ ἀσκαλωνιτῶν οἱ τοῦ λευκώματος ἔγραψαν, τῆς περὶ τούτων αὐτοὺς ἀφιέντες ἀντιλογίας, ἅτε τὰ σφίσι προσήκοντα κεκομισμένῳ ὀρθῶς, καὶ δικαίως. ὕστερον καὶ μαμιλιανὸς ἀπελύθη τοῦ βίου, ὅσπερ ἀνατολίῳ κηδεστὴς ἐγεγόνει, παιδὸς οἱ ἀπολελειμμένης μιᾶς, ἥπερ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν ὡς τὸ εἰκὸς ἔσχε. μετὰ δὲ αὕτη περιούσης ἔτι οἱ τῆς μητρὸς, ἀφίκετο ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου, ἀνδρὶ μὲν ξυνοικισθεῖσα τῶν λογίμων τινὶ, μήτηρ δὲ οὔτε θήλεος, οὔτε ἄρσενος γενομένη γόνου. ἀλλ' ἰουστινιανὸς πάντων ἀνελάβετο τῶν χρημάτων εὐθὺς, ἐκεῖνο ἀποφθεγξάμενος τὸ θαυμάσιον, ὡς τὴν ἀνατολίου παῖδα γυναῖκα γραῦν οὖσαν, τοῖς τε τοῦ πατρὸς, καὶ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς πλουτεῖν χρήμασιν, οὐχ ὅσιον εἴη.

ὅπως

ὅπως δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐν τοῖς προσαιτηταῖς τὸ ἐνθένδε τετάξεται, στατῆρα χρυσοῦν ἐς ἡμέραν ἑκάστην τὴν γυναῖκα φέρεσθαι ταύτην διώρισεν, ἕως ἂν περιῇ. τοῦτο θέμενος ἐν τοῖς γράμμασι, δι' ὧν τὰ χρήματα ἐληΐσατο ταῦτα, ὡς τὸν στατῆρα προεῖται τῆς εὐσεβείας ἕνεκα τοῦτον. ἔθος γάρ μοι τάτε ὅσια καὶ εὐσεβῆ πράττειν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπόχρη λέγειν, ὅπως μὴ ὁ λόγος κατακόρως ἔχοι. ἐπεὶ οὐδὲ ἁπάντων ἀνθρώπῳ γε ὄντι δυνατὸν ἀπομνημονεῦσαι. ὅτι δὲ οὐ βενέτων τῶν οἱ ἐσπουδασμένων δοκούντων εἶναι λόγον τινὰ πεποίηται χρημάτων παρόντων, ἐγὼ δηλώσω. μαλθανής τις ἐγεγόνει ἐν κίλιξι λέοντος ἐκείνου γαμβρὸς, ὃς περιεῖπεν, ὥσπερ μοι εἴρηται, τὴν τοῦ καλουμένου ῥαιφερενδαρίου τιμὴν, τοῦτον βίας ἀναστέλλειν ἐπέστελλε τὰς ἐν κίλιξι, ταύτης τε τῆς σκήψεως ὁ μαλθανὴς λαβόμενος ἀνήκεστα κακὰ κιλίκων τοὺς πλείστους εἰργάζετο, καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενος, τὰ μὲν τῷ τυραννῷ ἔπεμπε, τοῖς δὲ αὐτὸς ἐδικαίου πλουτεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τὰ σφίσι παρόντα σιωπῇ ἔφερον. ταρσέων δὲ ὅσοι βένετοι ἦσαν τῇ ἐκ βασιλίδος παῤῥησίᾳ θαρσοῦντες ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸν μαλθανὴν οὐ παρόντα σφίσι, πολλὰ ὕβριζον. ὅπερ ἐπεὶ ὁ μαλθανὴς ἔγνω πλῆθος στρατιωτῶν ἐπαγόμενος, ἐς ταρσὸν εὐθὺς ἀφίκετο νύκτωρ, περιπέμπων τε τοὺς στρατιώτας ἐς τὰς οἰκίας, ὄρθου βαθέος καταλύειν ἐκέλευεν. ἔφοδον δὲ οἰόμενοι ταύτην οἱ βένετοι εἶναι, ἐκ τῶν παρόντων ἠμύνοντο. ξυνέβη τοίνυν ἄλλά τε κακὰ ἐν σκότῳ γενέσθαι, καὶ δαμιανὸν ἄνδρα ἐκ βουλῆς τοξεύματι βληθέντα πεσεῖν. ἣν δὲ ὁ δαμιανὸς οὗτος, τῶν τῇδε βενέτων προστάτης. ὅπερ ἐπεὶ ἐς βυζάντιον ἦλθεν, οἵτε βένετοι δυσφορούμενοι, θορύβῳ ἀνὰ τὴν πόλιν πολλῷ εἴχοντο.

At ne mulier in posterum mendicaret, staterem aureum singulis diebus in omnem vitam illi constituit, & in tabulis huiusce rapinæ hoc adiecit: staterem illum erogamus pietatis ergo; nam sanctos, piósque mores factis exprimere consueuimus. Sed dictum satis, longiórque pareret historia satietatem: quamquam omnia humanâ complecti memoriâ posse haud facile putem. Quod verò nec Venetorum qui eius ardere studio videbantur, vllam rationem habuerit ad præsentem pecuniam, nunc expono. Malthanes Cilix Leonis Refendarij, de quo memoraui, gener, ad comprimendas seditiones mittitur in Ciliciam. Is eam nactus occasionem, indignis modis complures Cilicum habuit; ex raptis pecuniis alias huic Tyranno, suis diuitiis alias aggessit. Hæc damna obscurè ferebát alij; sed quotquot erant Tarsi Venetæ factionis, Augustæ fauore freti, publicè in foro absẽti Malthanæ conuiciabantur. Id vbi accepit ille, collecta militum manu, Tarsum noctu peruenit; primo diluculo militi in domos immisso vastitatem imperat. Veneti hostilem impressionem rati, telis, quæ cuique sors offerebat, defendere vim; cùm alia in tenebris accidunt, tum Damianus Senator Venetorum Tarsentium Præses telo cõfossus cadit. Simul vt adlata Byzantium hæc fama est, impotenti animo Veneti per vrbem ciere turbas, querelæ

querelæ apud Cæsarem molestæ hac super re, Leonem ac Malthanem trucibus minis, conuiciísque lacessere. Imperator, vt qui rem ferre grauiùs simulabat, de rebus à Malthane gestis quæstionem Edicto constituit. Verùm Leo profusissima largitione Cæsaris Edicti, & in Venetos beneuolentiæ ardorem extinxit; ac iniudicata causa relicta. Malthanem Byzantium aduentantem cum primis comiter Imperator excepit, & honorificè prosequutus est; at Veneti ex ædibus Augusti prodeuntem adorti in Palatio vulnere afficiunt, planè conficiendum, nisi clàm à Leone quidam pecunia occupati prohibuissent. Hîc verò quotus quisque est, qui hanc Rempublicam iure miseram non appellet, in qua muneribus sollicitatus Imperator impunita facinora prætermittat; seditiosi in Palatio, præsente Cæsare, aggredi Magistratum vesano impetu per scelus audeant? Cæterùm, & Malthanes, & qui vim eidem intulissent, impunè abierunt; vnde Iustiniani Imperatoris genium coniicere est. Quàm denique ad Reipublicæ vtilitatem incumberet, in publicos Veredarios, & Exploratores constituta, argumento sint. Nam priores Romani Principes, vt quàm celerrimè ex nunciis cognoscerent, quæ qualibet in Prouincia hostes molirentur, quæ in singulis municipiis seu seditione, siue

καὶ βασιλέα μὲν ἀμφὶ τῷ πράγματι ἠνώχλουν ἄγαν. λέοντα δὲ καὶ τὸν μαλθάνην δεινοτάταις ἀπειλαῖς πολλὰ ἐδυσφήμουν. καὶ αὐτοκράτωρ οὐδέν τι ἧσσον ἀγριαίνεσθαι ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐσκήπτετο. γράμμα μὲν οὖν εὐθὺς ἔγραψε, ζήτισίν τε, καὶ τίσιν τῶν τῷ μαλθάνῃ πεπολιτευμένων κελεύων γενέσθαι. ἀλλὰ λέων αὐτῷ χρυσίου προέμενος πλῆθος, τοῦτε μώμου αὐτίκα, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν βενέτους στοργῆς ἔπαυσε, τοῦτε πράγματος ἀνεξετάστου μεμενηκότος, μαλθάνην βασιλεὺς ἐς βυζάντιον παρ' αὐτὸν ἥκοντα, ξύν τε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ ἐν τιμῇ ἔσχεν. ἐξιόντα δὲ οἱ βένετοι ἐκ βασιλέως τηρήσαντες, πληγὴν αὐτῷ προσετρίψαντο ἐν παλατίῳ διαχρήσασθαι ἔμελλον, εἰ μὴ τῶν τινὲς διεκώλυσαν, οἵτε πρὸς λέοντος χρήματα ἤδη κεκομισμένοι λάθρα ἐτύγχανον. καί τοι τίς οὐκ ἂν ταύτην τὴν πολιτείαν ἐλεεινοτάτην καλοίη, ἐν οἷς βασιλεὺς μὲν δωροδοκήσας ἀνεξέταστα κατέλειψε τὰ ἐγκλήματα, στασιῶται δὲ βασιλέως ἐν παλατίῳ ὄντος, ἐπαναστῆναι τῶν τινὶ ἀρχόντων, οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐτόλμησαν. ἀδίκων τε χειρῶν ἐπ' αὐτὸν ἄρξαι. τίσις μέν τοι τούτων δὴ ἕνεκα οὐδεμία οὔτε εἰς τὸν μαλθάνην ἐγένετο, οὐδὲ εἰς αὐτὸν αὐτῷ ἐπαναστάντας. ἐκ τούτων δὲ ὅτι τὶς βούλοιτο τὸ ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τεκμηριοῦσθαι ἦθος. εἰ δέ τινα καὶ τοῦ τῆς πολιτείας ξυμφόρου ποιεῖται λόγον, τὰ ἐς δρόμοντε αὐτῷ τὸν δημόσιον, καὶ αὐτὸν κατασκόπους εἰργασμένα, δηλώσει. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις γεγενημένοι, προνοήσαντες, ὅπως ἅπαντά τε σφίσιν ἐπαγγέλλοιντο τάχιστα, καὶ μηδεμιᾷ διδότω μελλήσει, τάτε πρὸς τῶν πολεμίων ἐν χώρᾳ ἑκάστῃ ξυμπίπτοντα, καὶ ταῖς πόλεσι κατὰ στάσιν, ἢ ἄλλο

ἢ ἄλλο τι ἀπροσδόκητον συμβαίνοντα, πάσῃ, ἅτε πρὸς τὴν ἀρχόντων, καὶ τὴν ἄλλων ἁπάντων πολιαχόθι πρασσόμενα, τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅπως τε ἡ δημοσία φορεῖς πρόσφατοι διασώζοιντο βραδυτήτῃ τε, καὶ κινδύνου χωρεῖς, δημόσιον ὀξύ τινα πολιαχόσε πεποίηνται δρόμον τρόπῳ τοιῷδε. ἐς ἡμέρας ὁδὸν διζώνῳ αὐδεὶ σταθμοὺς κατεσκεύασε, πῇ μὲν ὀκτὼ, πῇ δὲ τούτων ἐλάσσους, ἐνίοτε δὲ πλείους, ἢ καὶ πέντε. ἵππους δὲ ἕστασε ἐς τεσσαράκοντα ἐν σταθμῷ ἑκάστῳ. ἱπποκόμοι δὲ κατὰ λόγον τοῦ τῶν ἵππων μέτρου ἐτέλαχε ἐν πᾶσι σταθμοῖς. συχναῖς δὲ ἵππων δοκιμαλάτων ὄντων διαδοχαῖς, ἐλαύνοντες ἀεὶ οἷσπερ ἔπεικε τὸ ἔργον τοῦτο. δέκατε αὖ οὕτω τύχοι ὁδὸν ἡμερῶν ἀμείβοντες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἕπεσθον ἅπαντα, ὅσα μοι δοκίως διεδήλωται. ὡς δὲ καὶ ἡ τῶν χωρείων πολιαχία κύριοι, ἄλλως τε καὶ ἐν μεσογείοις τὰ χωρία ταῦτα ἐτύγχανεν, εὐδαιμονέστατα ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς μάλιστα ἦσαν. οὗτος γὰρ ὄνους ἐκ τοῦ ἀρίστου σφίσι καρποὺς, ἵππων, καὶ ἱπποκόμων τροφῆς ἕνεκα τῷ δημοσίῳ ἀνὰ παῦρον ἑκάστου ἀποδιδόμενοι, χρήματα μεγάλα ἐφέροντο. ξυνέβαινέ τε διὰ ταῦτα τῷ δημοσίῳ διέχειν μὲν ἀεὶ οὗτος ἐκπεμπόμενος ἑκάστῳ φορεῖς. αὐτίκα δὲ ἀφικομένοις ἐς αὐτοὺς τοῖς ἐσκομίζουσιν, αὐτίκα δὴ μάλα, καὶ προσωφελεῖν τὰ γεγονότα τῇ πολιτείᾳ τὰ δέοντα. τὰ μὲν οὖν πρότερα ταύτῃ πῃ εἶχεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ οὗτος, πρῶτα μὲν τὸν ἐκ χαλκηδόνος ἄχει ἐς δακίβιζαν καθελῶν δρόμον, διώκασε πάντας ἐκ βυζαντίδος οὐδὶς, ἄχει ἐς τὸ ἑλενόπολιν ἔτι ἐθελουσίους ναυτίλλεσθαι. πλέοντες οὖν ἐν ἀκάτοις βραχείαις ποίαν οἵαν διαπορθμεύεσθαι τῆδε εἰώθασι, χειμῶνος αὖ ὅτῳ τύχοι ἐπιπεσόντος, ἐπὶ μέσα κινδύνῳ χωρεῖσι.

siue improuiso quocumque casu accidissent, quæve Præfecti, ac reliqui Prætores per Romanã ditionem agitarent; vtque annua vectigalia comportanda citra moram in tuto essent, publicum citúmque cursum passim ita constituerunt. In via, quam diurno itinere expeditus viator conficit, octona fermè stabula, alicubi pauciora, infra quinque nusquam posuêre. In singulis stabulis equi dispositi fermè quadraginta, & ad equorum numerũ stabularij. Ergo quorum negotiũ hoc est, ij equis quàm exercitatissimis aliis aliũde succedentibus feruntur, cursúque diurno decem nonnunquam dierum viam euadunt, ad ea quæ dixi peragenda. Hinc agrorum omnium etiam mediterraneorum possessores amplissimam rem domi fecerũt; nam promercales fructus alendis equis, & stabulariis ingẽti ære reportato, Quęstoribus quotannis vendebant Hinc etiam erat, vt à singulis stipendiariis publica in ærariũ perpetuò inferrentur; ex illatis statim æs debitũ ij perciperent; omniáque fierent è Republica. Ante hac ita res habuit. Hic verò Princeps sublato Veredario, qui Calchedone Dacibizá mouebat, omnes adegit Byzantio Helenopolim vsque lintribus exiguis, quibus fretũ traiicitur, vehi, indiscrimen subitò commouendæ, vt fit, tempestatis adductos.

Neque

Neque enim, vbi ipsa vrget necessitudo, tempus futurámque malaciam obserues, & opperiare. Cursum in Persidem, vt antea, sic esse permisit; per reliquam verò Orientis plagam ad vsque fines Ægypti, in diurno viæ spatio vnicum non equorum stabulum, sed aliquot asinorum constituit. Quamobrem quæ in Prouinciis geruntur, serò & post factum renunciatis, adhibendo remedio locus non est; hinc & prædiorum possessoribus graui dispendio perditi vel temerè abiecti commeatus. Exploratorum autem forma hæc erat; alimenta quamplurimis olim fuerunt ab Ærario, qui per mercaturæ, vel alterius rei speciem, ad hostes, & in ipsam Persarum regiam pedem penetrantes, exquisitísque aduersariorum consiliis, hæc statim reduces Principibus aperiebant; quibus præmonitis, cautísque nihil improuisum accidit. Id ipsum iam olim Persæ vsurpauêre; quin Chosroës maioribus præmiis, vt ferunt, exploratoribus decretis, quorum neminem à Romanorum ditione sublatum voluit; ea solertia bene rem gessit. Contrà nostris cùm alia peccata sunt, tum Lazica regio ab hostibus occupata, Romanis semper ignaris, quò tandem Rex Persarum esset copias expositurus. Ingens etiam numerus Camelorum ab antiquo publicè alebatur, qui

τῆς γὰρ ἀναγκαίου σπουδῆς ἐγκειμένης σφίσι καιροφυλακεῖν τε, καὶ προσδέχεσθαι μέλλουσαν τὴν γαλήνην ἀδύνατά ἐστιν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ πέρσας ὁδὸν φέρουσαν τὸν δρόμον ἐπὶ σχήματος τοῦ πρόσθεν οὗτ' εἴασεν εἶναι, ἐς δὲ τὴν λοιπὴν ξύμπασαν ἕω μέχρις ἐς αἴγυπτον ἐν ἡμέρας ὁδῷ κατὰ σταθμὸν ἕνα κατεστήσατο μόνον, οὐχ ἵππων μέντοι, ἀλλ' ὄνων ὀλίγων. διὸ δὴ τὰ ξυμβαίνοντα ἐν χώρᾳ μόλις ἑκάστῃ τε, καὶ ὀψὲ τοῦ καιροῦ, καὶ ὀπίσω τῶν πραγμάτων εἰσαγγελλόμενα ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς τυγχάνειν εἰκὸς, ⓐ δὲ οὗτ' ἀγροὺς κεκτημένοι καρπῶν τῶν σφετέρων σεσηπότων τε, καὶ εἰκῇ κειμένων ἀνόνητοι ἐσαεὶ γίνονται. τὰ δὲ τῶν κατασκόπων τοιαῦτα ἐστίν. ἄνδρες πολλοὶ ἐν δημοσίῳ τὸ ἀνέκαθεν ἐσιτίζοντο. ⓐ δὴ ἐς οὗτ' πολεμίους ἰόντες, ἔντε τοῖς περσῶν βασιλείοις γινόμενοι ἐμπορίας ὀνόματι, ἢ τρόπῳ ἑτέρῳ, ἔστε τὸ ἀκριβὲς διερευνώμενοι ἕκαστα, ἐπανήκοντες ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν πάντα τοῖς ἄρχουσιν ἐπαγγέλλειν ἠδύνατο τὰ τῶν πολεμίων ἀπόῤῥητα. ⓐ δὲ προὔμαθον ἐφύλασσόντε, καὶ ἀπρόοπτον οὐδὲν ξυνέπιπτε σφίσι. τοῦτο δὲ τὸ χρῆμα κἂν τοῖς μήδοις ἐκ παλαιοῦ. χοσρόης μὲν οὖν μείζους, ὥσπερ φασὶ, πεποιημένος τὰς πρὸς τῶν κατασκόπων συντάξεις προμηθείας τῆς ἐνθένδε ἀπήλαυσεν. οὐδὲν γὰρ αὐτὸς τῶν κατασκόπων ὄνομα ἐξέτριψεν ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς. ἐξ οὗ δὴ ἄλλα τε πολλὰ ἡμαρτήθη, καὶ λαζικὴ πρὸς τῶν πολεμίων ἐάλω. ῥωμαίων οὐδαμῇ πεπεισμένων ὁ ποίποτε γῆς ὁ περσῶν βασιλεὺς ξὺν τῷ στρατῷ εἴη. ἀλλὰ καὶ καμήλους παμπληθεῖς τὸ δημόσιον ἐκ παλαιοῦ τρέφειν εἰώθει.

αἳ δὴ

αἱ δὴ τῷ ῥωμαίων στρατῷ ἐπὶ πολεμίους ἰόντι ἅπαντα φέρουσαι τὰ ἐπιτήδεια εἵποντο. ὃ οὔτε τοῖς γεωργοῖς τότε ἀγροφορεῖν ἐπάναγκες ἦν, οὔτε τὶ ἐνδεῖν τοῖς στρατιώταις τῶν ἀναγκαίων ξυνέβαινεν. ἀλλὰ καὶ ταύτας περιεῖλεν ἰουστινιανὸς σχεδόν τι ἁπάσας. διὸ δὴ ἐπὶ σὺν πολεμίους ἰόντος τὰ νῦν τοῦ ῥωμαίων στρατοῦ γεγενῆσθαί τι τῶν δεόντων ἀδύνατον. τὰ μὲν οὖν σπουδαιότατα τῇ πολιτείᾳ ἐπεφέρετο τῇδε. οὐδὲν δὲ οἷον καί τινος αὐτοῦ τῶν γελοίων ἐπιμνησθῆναι. τῶν ἐν καισαρείᾳ ῥητόρων εὐαγγέλιός τις ἦν οὐκ ἄσημος ἀνήρ. ὅσπερ ἐπιφόρου τοῦ τῆς τύχης πνεύματος γενομένου, χρημάτων τε ἄλλων, καὶ χώρας πολλῆς κύριος γέγονεν. ὕστερον δὲ καὶ κώμην ἐπιθαλασσίαν πορφυρίωνα ὄνωμα, τριῶν χρυσίων κεντηναρίων ἐπρίατο. ταῦτα μαθὼν ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφείλετο αὐτῷ τὸ χωρίον εὐθὺς ὀλίγην τινὰ τοῦ τιμήματος προέμενος μοῖραν, καὶ τοῦτο ἀποφθεγξάμενος, ὡς εὐαγγελίῳ ῥήτορι ὄντι, οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἴη κώμης τοιαύτης κυρίῳ εἶναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀμηγέπῃ αὐτῶν ἐπιμνησθέντες παυσόμεθα λέγειν. τῶν δὲ πρός τε ἰουστινιανοῦ, καὶ θεοδώρας νεοχμηθέντων, καὶ ταῦτα ἐστί. πάλαι μὲν ἡ σύγκλητος βουλὴ παρὰ βασιλεῖ ἰοῦσα τρόπῳ τοιῷδε προσκυνεῖν ἠβούλοντο. πατρίκιος μέν τις ἀνὴρ παρὰ μαζὸν αὐτοῦ προσεκύνει τὸν δεξιόν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ καταφιλήσας τὴν κεφαλὴν ἐξῄει, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες γόνυ κλίναντες βασιλεῖ τὸ δεξιὸν ἀπηλλάσσοντο. βασιλίδα μέν τοι προσκυνεῖν οὐδαμῇ εἴθιστο. παρὰ δὲ ἰουστινιανόν τε, καὶ θεοδώραν τὰς εἰσόδους ποιούμενοι, οἵτε ἄλλοι ἅπαντες, καὶ ὅσοι τὸ πατρικίων ἀξίωμα εἶχον ἔπιπτον μὲν εἰς τὸ ἔδαφος

qui militem in expeditionem ſecuti impedimenta conueherent, ne ad id cogerentur coloni, vel neceſſariorum quidpiam militem deficeret. Hos etiam Iuſtinianus ademit ferè omnes. Quare modò cùm caſtra in hoſtes promouentur, nihil quod è re ſit, eſt opportunum. Quæ ergo ſummo ſtudio in Republica curanda erant, ſic ferebantur. Haud piget ex eius ridiculis etiam aliquid referre. Cæſarienſium Cauſidicorum vnus fuit Euangelus vir non ignobilis, qui proſpera vſus fortunæ aura, & pecunias, & prædia complura poſſedit; tandem & Porphyrionem maritimum pagum, pondo auri tercentum coëmit. Id vbi Iuſtinianus reſciuit, minima pretij parte numerata pago illum excludit, ac, Dedecet, inquit, Euangelum Cauſidicum talis tantíque pagi potiri. Hæc pauca de his dixiſſe ſatis. Cæterùm ex iis quæ Iuſtinianus atque Theodora nouarũt, hæc etiam ſunt. Senatoribus olim Imperatorem adeuntibus, ita libebat ſalutare; quiſque ordinis Patricij ad dexterã mammam Cæſarem venerabatur; illúmque recedentem oſculo Cæſar impartiebat in capite; reliqui ad vnum omnes dextero ſubnixi genu diſcedebant: at Auguſtæ nullus adorandæ mos fuit. Verùm cùm in conſpectum Iuſtiniani, Theodoręque venirẽt tum alij, tum qui Patriciæ dignitatis eſſent, ſtatim in faciem procumbebant, pedibúſque

pedibúſque ac manibus tenſis vtrumque Principis pedem oſculo proſequebantur, ac tum abſcedebant. Neque hunc honorem reſpuit Theodora, quæ & Perſarum aliorúmque Barbarorum Legatos (quod nunquam poſt hominum recordationem vſurpatum eſt) admitteret, eíſque lautia præberet, tanquam penes illam Romani ſumma eſſet Imperij. Antiquitus etiam qui Cæſarem alloquerẽtur, Imperatorem compellarunt, coniugémque Imperatricem: cæteros verò Principes, vt cuiuſque ordo ac dignitas tulit. At quiſquis cum horum alterutro Auguſtorum ſermones miſceret, Imperatorémve, aut Imperatricem, non Dominum, Dominámque nominaſſet; ac Principes dicere ſeruos abſtinuiſſet: is verò rudior, ac procax habebatur, & quaſi fœdiſſimè lapſus, & quibus haud eſſe illũ deceret iniurius abigebatur. Olim minimè multi, rarentérque Regiam frequentarunt; ſed poſt cœptam horum dominationem, cùm Magiſtratus, tum reliqui omnes aſſiduè in Palatio tempus traxerunt; quod Magiſtratibus dicundi iuris, faciundíque libera quondam poteſtas fuerit, quæque de more actitarent, hæc domi apud ſe, ac in Prætoriis, clientéſque qui nullam ſibi vim inferri ſentirent, minus eſſent Imperatori moleſtiæ. Sed hi in ſubditorum perniciem negotiis ad ſe omnibus reuocatis, eos ſeruilem in modum ad hanc pertraxerunt aſſiduitatem.

Videre

εὐθὺς ἐπὶ στόμα χειρῶν, καὶ ποδῶν ἐς ἄγαν τετανυσμένων, τῷ χείλει ποδὸς ἑκατέρου ἁψάμενοι, ἐξανίσταντο. οὐδὲ γὰρ ἡ θεοδώρα τὴν ἀξίωσιν ἀνεδύετο ταύτην. ἥδε καὶ τοὺς πρέσβεις προΐεσθαι πρεσῶν τε, καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων, χρήμασί τε αὐτοὺς δωρεῖσθαι, ὥσπερ ὑπ' αὐτῇ κειμένης τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, οὐδαμῆ ἀπηξίου, πρᾶγμα οὐ πώποτε γεγονὸς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. καὶ πάλαι μὲν οἱ τῷ βασιλεῖ ξυγγενόμενοι, αὐτόν τε βασιλέα, καὶ τὴν γυναῖκα βασιλίδα ἐκάλουν, ἀρχόντων τε τῶν λοιπῶν ἕκαστον, ὅπῃ αὐτῷ ἀξιώματος περὶ τάδε ἔχει. ἢν δέ τις τούτων ὁποτέρῳ ἐς λόγους συμμίξας βασιλέως, ἢ βασιλίδος ἐπιμνησθείη, ἀλλ' οὐ δεσπότην τε ἀποκαλοίη, καὶ δέσποιναν, ἢ καὶ μὴ δούλους τῶν τινὰς ἀρχόντων πειρῶτο ὀνομάζειν. τοῦτο δὲ ἀμαθὴς, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀκόλαστος ἐδόκει εἶναι. καὶ ἅτε ἡμαρτηκὼς τὰ πικρότατα, καὶ ὑβρίσας ἐς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν ἐνθένδε ἀπῄει. καὶ τὰ πρότερα μὲν ὀλίγοι τε, καὶ μόλις ἐν βασιλεῖ ἐγίνοντο. ἐξ ὅτου δὲ οὗτοι τὴν βασιλείαν παρέλαβον, ἄρχοντες ὁμοῦ καὶ λοιποὶ ξύμπαντες ἐν παλατίῳ ἐνδελεχέστατα διατριβὴν εἶχον. αἴτιον δὲ ὅτι πάλαι μὲν ταῖς ἀρχαῖς τάτε δίκαια, καὶ νόμιμα πράσσειν γνώμῃ αὐτονόμῳ ἐξῆν. οἵτε οὖν ἄρχοντες διοικούμενοι τὰ εἰωθότα ἐν τοῖς καταγωγίοις τοῖς αὐτῶν ἔμενον. οἵτε ἀρχόμενοι βίαιον οὐδὲν, οὔτε ὁρῶντες, οὔτε ἀκούοντες, βασιλεῖ ὡς τὸ εἰκὸς ὀλίγα ἠνώχλουν. οὗτοι δὲ ἅπαντα ἐπὶ πονηρῷ τῶν κατηκόων ἐφ' ἑαυτοὺς ἐσαεὶ ἕλκοντες, ἅπαντας σφίσι δουλοπρεπέστατα προσεδρεύειν ἠνάγκαζον.

ἢν δὲ

λῶ ὃ ἰδεῖν ἐς ἡμέραν σχεδόν τι ἑκάστῳ τὰ μὲν δικαστήρια παντα ἐν τῷ Παπλεῖσον ἀνδρῶν ἔρημα. ἐν ὃ τῇ δ βασιλέως αὐλῇ ὄχλοντε, καὶ ὕβριν, καὶ ὠθισμὸν μέγαν, καὶ δουλοπρέπειαν ἐσαεὶ ξύμπασαν. οἵτε αὐτῶν Παπήθειοι δοκοῦντες, τὸτε ἡμέραν ὅλωε κῶς πᾶσαν, καὶ τ νυκτὸς ἐσαεὶ πολλοῦ τινα μοῖραν ἐνταῦθα ἑσῶτες, ἄϋπνοί τε, καὶ ἀπόσιτοι σφᾶς καιρὸς δὺ εἰωθότας ἐκμόχθοι διεφθείρουτο. ἐς τοῦτο τε αὐτῆς τὸ δοκοῦσαν εὐδαιμονίαν ἀποκενεῖς ξυνέπεσε. τούτων μὲν τοι ἀφειμένοι πάντων διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους ἄνθρωποι, ὅποι ποτὲ ῥωμαίων τὰ χρήματα εἴη. ⓐ μὲν γὰρ ἰχνεύζοντο ἐν βαρβάροις ἀπόκρυφα εἶναι. ⓑ δ βασιλέα ἔφασκον ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς καθείρξθαι ἔχειν. ὁπηνίκα οὖν, ἢ ἀνθρωπος ὢν ἐκστατικὸς ἀπέλθῃ τ βίᾳ, ἢ ἅτε τῶν δαιμόνων ἀρχὼν ἀπολύσῃ τὸν βίον, ὅσοι τοιοῦτοι περιόντες τύχωσι, τ' ἀληθὲς εἴσον).

Videre licebat singulis penè diebus orbata mortalibus tribunalia, forúmque: contrà in Cæsaris aula perstrepentem, sesèque vrgentem multitudinem, & seruile genus obsequij. Augustorum familiarissimi quique diem totam, multámque noctem ibi trahebant, vigiliis importunáque inedia confecti; huc tandem recidente illorum inani fœlicitate. His omnibus verò curis vacui inter se quærere, vbi terrarum forent Romanorum opes: pars direptas à Barbaris, pars à Cæsare in diuersis latebris retrusas affirmare. Verùm vbi Iustinianus, siquidem homo ipse est, ex rebus humanis excesserit, vel si furiarum Princeps res humanas euerterit, quicumque tum superfuerint, id compertum habebunt.

NICOLAI ALEMANNI IN HISTORIAM ARCANAM PROCOPII

NOTÆ HISTORICÆ.

Pag. 1. PROCOPII CÆSARIENSIS. Doctis ferè omnibus nullâ Procopium aliâ notum re video, niſi Commentariis, quibus immortale ſibi nomen comparauit. Ex qua verò ſit ortus patria, quando Conſtantinopolim venerit, vt Iuſtino ac Iuſtiniano domi, atque militiæ nauarit operam, in Perſide, in Africa, in Italia, quæ cum Beliſario geſſerit, quibus honoribus auctus, qua dignitate Byzantij functus ſit, diximus cùm de hoc libro iudicium tulimus. Multa etiam ad Lectorem præfati ſumus de eius hiſtoriæ fide, de libertate dicendi, de genere, formáque ſcriptionis, de illius librorum ordine, numero, variáque fortuna; reliqua ſparſim in his Notis, ex occaſione. Ad Procopij nomen & patriam in libri titulo Suidas legit Ἰλλουστρίου, VIRI ILLVSTRIS, quo primo fuit honore decoratus à Iuſtiniano Imperatore. Euagrius, Agathias & Photius addunt Ῥήτορος, CAVSIDICI; neque enim medicinam, vt Blondus & Sabellicus credunt, ſed Iuriſprudentiam profeſſum fuiſſe Procopium compertum eſt; ex eóque ordine Σύμβουλοι, *Conſiliarij*, & Πάρεδροι, *Aſſeſſores*, exercitus ducibus, ſummíſque Magiſtratibus dabantur; quem locum apud Beliſarium tenuiſſe ſe Procopius affirmat. Alius eſt Procopius Sophiſta Gazæus,

quem eiusdem patriæ cum nostro ideo Photius dixit, quod Gaza & Cæsarea, quam olim Stratonis Turrim appellarunt, in Palæstina sint. Vterque sub Iustiniano floruit. Alius est Procopius Sophista, cuius extant Epistolæ, sed Declamationes adhuc ineditæ sunt.

Pag. 1. ARCANA HISTORIA. Sic modò velim accipias Ἀνέκδοτα, siue ἀνέκδοτος ἱστορία, quam scilicet in abditissimo loco Procopius recondidit, neque vt reliquos libros ἐξέδωκεν, *euulgauit*. Ἀνέκδοτα consueuerant Autores prænotare schedis librorum, de quibus ætatem suam celare volebant. Romanam historiam, quam Cicero lucubrabat, & Q. Fufius Calenus apud Dionem libro 46. deridet in Senatu. Ἀνέκδοτα sæpe ipse nominat, lib. 2. epist. 6. & lib. 14. epist. 17. ad Atticum: quod eam (in qua Senatorum, Nobiliúmve æqualium res gestas, mores, vitámque carperet) non aliis, sed sibi, Pomponióque suo, & posteritati scribebat. *Itaque*, ait, ἀνέκδοτα *à nobis, quæ tibi vni legamus, Theopompino genere, aut etiam asperiore multo, pangentur.* Nam Theopompus Chius homo πολυπράγμων, *nimiùm alienarum rerum curiosus*, multorum æqualium vitam in historia sugillauit, quam vt edidit, aliorum inuidiam collegit, & Ptolemæi Ægyptiorum Regis, à quo propè fuit, vt interiret; sicuti Photius est autor. In fronte huius libri Ἀνέκδοτα præscripsimus ex Suida, & ita prænotatum Codicem Ioannis Vincentij Pinelli, qui viderunt Petrus Pitheus, & Guidus Pancirolus, affirmant; nam vterque Codex Vaticanus & scriptoris, & operis titulo omnino destitutus erat; quam notam olim, eodem teste Suida, prætulisse hanc historiam credimus, ab ipso fortasse Procopio inditam, vt suæ Tullius eandem indiderat, quandiu scilicet clam alios erat & in arca recondita; nam alioqui Historiarum Procopij liber nonus hic inscribendus est, quippe qui illos ordine sequatur, vt ex primis statim verbis liquet. Nicephorus Callisti lib. 17. cap. 10. Ἀντίῤῥησιν hoc opus appellat, *quasi retractatio sit earum*, vt ait, *orationum, quas apud Iustinianum laudibus eum vehens habuit, & quædam polinodia, seu recantatio minus rectè ab eo dictorum.* Nimirum indicat, hunc se minimè librum vidisse Nicephorus, vt in Iudicio de hoc opere lectorem præmonuimus.

Pag. 2. l. 24. *Adolescens nomine Theodosius.* Ad ea quæ de Theodosio minutè narrat Procopius, adde; ab Epiphanio Patriarcha Constantinopolitano sacro statum ablutum lauacro (cuius hic mentio est) iussum conscendere prætorianam Belisarij nauem, vt fausto omine Byzantio solueret classis, quam ille ducebat in Africam. Procop. lib. 1. bell. Vand. Ἐνταῦθα Ἐπιφανίος ὁ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς ἀφικόμενος, εὐξάμενός τε ὅσα εἰκὸς ἦν τῶν τινὰ στρατιωτῶν ἄρτι βεβαπτισμένον, καὶ τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος μεταλαχόντα εἰς τὴν ναῦν εἰσεβίβασε. *Huc Epiphanius vrbis Antistes venit, fusísque, vt par erat, ad Deum precibus, militem, qui nuper in baptismo nomen Christo dederat, in nauem*

in nauem immisit. Idem Theodosius domus Belisarij magister alibi à Procopio vocatur, cuius industria cùm in Africa, tum in Italia vsus est Belisarius, vt ad Vitigem pro rebus grauissimis mitteret; &, ἄλλους καὶ θεοδόσιον τὸν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐφεστῶτα, *alios & Theodosium suæ domus præfectum.* Procop. lib. 2. bell. Gotth. Vide infrà.

lin. 31. *Quo Christiani more consueuerunt filios adsciscere.* Hoc est inter sacras Baptismi ceremonias. Sanctus Nicephorus in Histor. Σκήπτεται δὲ Ἡράκλειος τῷ θείῳ λουτρῷ τὸν υἱὸν καθαγνίζειν, υἱοθετεῖσθαι δὲ αὐτ' ὑπὸ Κρίσπου. *Heraclius cùm filium suum diuino lauacro abluere, & Crispo adoptandum dare velle se simulasset.* Leonis Imperatoris tempore hic adoptandorum ritus filiorum obsoleuerat, quare Nouella 24. liberorum adoptiones factas ἄνευ τελετῆς καὶ ἱερῶν ὠδίνων, *sine ceremoniis, & sacræ regenerationis ritu* reprehendit, & omnino prohibet.

lin. 33. *Antonina.* Fuit Imperatricis Theodoræ Ζωστὴ, *à veste*, dignitate Patricia; ex viro, cui ante Belisarium nupserat, plures susceperat liberos; in his Photium, de quo infrà dicetur; & filiam, quam Ildigeri tradidit in matrimonium. Ex Belisario vnam habuit Ioanninam Anastasio Theodorę Augustæ nepoti desponsam. Mulier solertissima, & vt Procopius loquitur, ἱκανωτάτη ἀνθρώπων ἁπάντων μηχανᾶσθαι τὰ ἀμήχανα, *ad implicata negotia explicanda, expediendáque omnium mortalium aptißima.* Belisarij coniugis ad quodcumque bellum proficiscentis semper lateri adhæsit. Eidem in Italia rem malè gerenti auxilia maiora ab Cæsare impetratura Byzantium venit. Ioanni Cappadoci exconsuli, prætoriíque Præfecto in gratiam Theodoræ callidè struxit insidias. In Africana nauigatione, aquam, quæ Romanæ classi computruerat, vitreis amphoris arena cõtectis sola integram seruauit. Belisario coniugi superfuit ad Iustinum Secundum Imperatorem; iámque exacta ætate, suasu Vigilantiæ Iustiniani Augusti sororis, templum sancti Procopij post conflagrationem, Byzantij restaurauit. Ἀντωνίνα Βελισαρίου τοῦ πατρικίου γυνὴ, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν κατῴκει μετὰ Βιγλαντίας καὶ συναινέσει αὐτῆς ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου τὸν καλούμενον τὰ Βιγλάντια. Autor de Origine vrbis Byzantij. *Antonina Belisarij Patricij vxor à veste Theodoræ vxoris Iustiniani Magni iam vidua vnà cum Vigilantia habitauit, cuius suasione refecit templum sancti Procopij de Vigilantiæ nomine dictum.* Quædam de Antonina Procopius in initio statim huius libri narrauit, quæ tamen in mutilo Vaticano Codice non extant, ex iis hæc accipe ex Suida in voce, Ἐγγυήσασθαι. Ἥδε ἐγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνὴ γέγονεν ἤδη παίδων μήτηρ γεγενημένη πολλῶν, εὐθὺς οὖν ἠξίου μοιχεύτρια τὸ ἑξῆς εἶναι. *Hæc deinde multorum iam liberorum mater, Belisarij coniux fuit, statimque adulterio infamis.*

Pag. 4. l. 11. *Constantinus.* Alibi *Constantianus.* Erat is Imperatorij stabuli ma-

giſter, vir domi & militiæ clarus. Res ab eo in Dalmatia, & Liburnia, Rauennæ, Saloníſque præclarè geſtas, fusè in aliis libris narrat Procopius; Hiſtoriam verò de Sicis, & Præſidio, de qua infrà, idem proſequitur lib. 2. de bell. Gotth. In Campania occidi à Beliſario iuſſus eſt, vt habet Autor Appendicis ad Chronicon Marcellini.

lin. 33. *Contra Siluerium.* Editio Procopij Auguſtana habet Λιβέριον, *Liberium*; Vaticani Codices, Latiníque ſcriptores, *Siluerium.* Hinc videre licet Siluerij necem iniuria adſcribi Vigilio Pontifici. Liberatus Carthaginenſis cap. 22. *Vigilius*, inquit, *ne ſede pelleretur, Beliſario mandauit. Trade mihi Siluerium, alioqui non poſſum facere quod à me exigis, ita Siluerius traditus eſt duobus Vigilij Defenſoribus, & ſeruis eius; qui in Palmariam inſulam adductus, ſub eorum cuſtodia defecit inedia.* Procopius hic & Sicarium nominat Eugenium Antoninæ ſatellitem, & Siluerium non inedia enectum, ſed ferro, aut alia ſanguinarij hominis arte; cuiuſmodi ſcelera iiſdem, quibus hic verbis, ἐργάζεσθαι μίασμα, *piaculum patrare*, vbique Procopius deſcribere ſolet. lib. 2. bell. Vand. de Vliare, qui iaculo Ioannem occiderat, μηδεμίαν ἐς αὐτὸν ἀρέσθαι πίσιν, ἅτε οὐκ ἐκ προνοίας τὸ μίασμα εἰργασμένον. *nullam de illo pœnam ſumendam eſſe, qui non data opera piaculum patraſſet.* Et lib. 1. bell. Gotth. de nece Amalaſunthæ, Θεόδατος πείθειν ἤθελεν ὡς αὐτὸς ἑκὼν ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἀκόντος ἐργασθείη τὸ μίασμα. *Theodatus perſuadere ſtudebat, haudquaquam ſe approbante, ſed planè inuito à Gothis id ſcelus commiſſum fuiſſe.* Illa de Vigilio Liberatus narrauit, animo in eundem non ita beneuolo; nam Africani ob confirmatam à Vigilio Quintam Conſtantinopolitanam Synodum, de Tribus Capitibus, non ſolùm ſcriptis eum laceſſiuerunt, vt Facundus Hermianenſis; ſed & Epiſtolam ſub eius nomine ab Hæreticis confictam ipſi vulgarunt, & ad poſteros tranſmiſerunt, nempe Liberatus in Breuiario, & Victor Tunnenſis in Chronico; ac denique anathemate impetere auſi ſunt. Poſtremò Liberatus de nece Siluerij ſcripſit quæ ab aliis acceperat: Procopius verò horum teſtis fuit oculatus, Romæ tunc degens & apud Antoninam tanti ſceleris artificem.

Pag. 5. l. 11. *Niſi Photius.* Theophani eſt *Photinus*, de quo infrà, Beliſarij priuignus, Antoninæ filius ex priore marito. In Perſidem ſecutus eſt Beliſarium ducem; ſub quo in Italia prima ſtipendia fecerat, νέος ὢν ἔτι καὶ πρῶτον ὑπολήνιος, ξυνετώτατός τε καὶ φύσεως ἰσχὺν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν δηλώσας. *adhuc primæ lanuginis adoleſcens, prudentia præſtantiáque naturæ pollens, ſupra quam ætas ferre poſſet.* Procop. lib. 1. de bell. Gotth. Dum Romæ agebat, atque Antonina mater Theodoræ Imperatrici gratum factura Siluerio Pontifici tendebat inſidias, ad Pontificem venit in Baſilica B. Mariæ Sabinæ latitantem, quem, data fide, inde in Palatium euocauit. Liberatus Carthag. cap. 22.

lin. 22.

lin. 22. *Decem millia pondo auri.* Græcè est ἑκατὸν κεντωάρια. Hanc numerandi rationem passim hic & in reliqua historia vsurpat Procopius, & lib. 1. de bell. Pers. ita reducit ad calculum. ἔλαβε λίτρας τὸ κεντωάριον ἑκατὸν, ἀφ' ἧς δὴ καὶ ὠνόμασαν. Centum γὰρ τὰ ἑκατὸν καλοῦσι ῥωμαῖοι. *Centenarium ex eo nomen sumpsit, quòd centum libras contineat, vt Romanum ipsum nomen declarat;* idem habet Isidorus lib. 16. Originum. cap. 24. Constantinus Magnus Turrim Byzantij à se exædificatam *Centenarium* ab impensa nominauit. De variis *Centenariorum* impensis lege Olympiodorum apud Photium.

Pag. 6. l. 5. *Comáque, sicut fieri consueuit, detonsa.* Nempe seculari cultu & luxuria. Apud Procopium, aliósque veteres scriptores vel vna illa voce ἀποξεξάμενος, *detonsus*, monachico initiatus ordine significatur. Theodorus Studita epist. 27. inter alia incommoda Monachorum, qui in custodiis continebantur, numerat τὴν τῆς κόμης ἄκαρσιν, *intonsam promissámque comam.* Et ad Procopium Monachum, quàm illum coma dedeceret, & aliunde probat, & quod Eremitis conueniat is habitus, quem ἐρημικοειδὲς πολίτευμα vocat. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in Histor. de Monachis transfugis, τὸ ξεμνὸν μεταμφιεννύμενοι σόλισμα κομῆται αὖτὶ κεκαρμένων διεδείκνυντο καὶ εἰς λαϊκῶν σχῆμα αὖθις μεθαρμόζονται. *Religioso cultu depósito, ex attonsis in comatos mutati sunt, atque ad laicorum speciem traducti.* Quales hodie Orientales Monachi comati videri possunt.

lin. 30. *Belisarius aduersus Chosroëm.* De Belisario tota Procopij historia est. Accipe de eius tyrocinio, & Patria hæc summatim. Primùm sub Iustiniano Romani exercitus Duce meruit, eiusque fuit δορυφόρος, à quo deinde cum Sitta, aliquot cohortibus præficitur aduersus Persas pro Iberis pugnaturus. Tum Tribunus militum Daræ factus, denique per Orientem Romani exercitus imperator designatur; inde in Africam, ac tum in Italiam euocatur. Eius laudes præcipuè prosequitur Procopius lib. 3. bell. Goth. initio. De eius patria lib. 1. bell. Vand. ὥρμητο ὁ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Θρᾳκῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ κεῖται. *Ducebat Belisarius originem ex Germania, quæ inter Thraces & Illyrios sita est.* Hubertus Giphanius in Commentario de Iustiniano Imperatore, cui adstipulatur Marcus Velserus lib. 4. rerum Augustanarum, sic eum locum accepit, vt Belisarium Germanum crediderit: rationes quibus id astruere conatur, ingeniosæ sunt, non veræ. nam Germania, quæ inter Thraciam & Illyrium iacet, non sunt *Quadi in Austria*, sed vrbs Thraciæ & alibi nota, & in Sanctionibus Orientalium Antistitum; eáque metropolis est. Plura de Belisario infrà.

Pag. 7. l. 28. *Ad consularem te dignitatem euexi.* Nec tamen in Fastis Consularibus Photiũ reperias: Seneca de se, *Consulem me fecit, sed non ordinarium. Codicillares* hi, & *Honorarij* Consules vocabantur. lib. 3. bell. Gotth. ὑπατικὸν καλούμενον μόνον, *Consul nomine tenus.* Ausonius de Patre vtriusque Romæ Senatore.

Curia me duplex, & vterque Senatus habebat
Muneris exortem, nomine participem.

Iustinianus Nouell. 70. *Nouimus enim quia antiquitus erat quædam præfecturæ figura, quam honorariam vocabant, codicillis ab imperio super ea re collatis; hanc autem sic appellabant, vt nihil aliud nisi purum honorem iis quibus præbebatur, conferret.* Hi vocabantur ὕπατοι, sed frequentiùs ἀπὸ ὑπάτων, *ex Consulibus*, quasi ex ordine, & numero Consulum. Ex his erat Ioannes Cappadox, qui vbi demum Consulem ordinarium gessit, sic in epigrapha notatur Nouell. 71. & 72. *Ioanni glorioſissimo per Orientem Prætoriorum iterum Præfecto, Exconsuli, Consuli Ordinario & Patricio.* Euagrius qui Ecclesiasticam conscripsit historiam, erat ἀπὸ ὑπάρχων, vt eius operis titulus habet, quod perperam vertit Christophorsonus, *ex Præfectis oriundus*; nam ipse de se historia extrema sic ait: Μαυρίκιος ὁ Τιβέριος ἡμέτερος ὑπάρχων κωδικίλλους ἔπεμψε. *Mauricius Tiberius noster Præfecti Codicillos misit*, id est, *Codicillarem Præfectum* fecit, quem locum idem interpres omnino peruertit. Illud animaduertendum; hisce dicendi formis, *ex Præfectis, ex Consulibus*, modò notari Præfectos, Consulésque Codicillares, modò Ordinarios, qui iamdudum iis dignitatibus abierint. Id colligere licet ex vna illa Narsetis Eunuchi inscriptione ad pontē Salarium. NARSES. VIR. GLORIOSISSIMVS. EX. PRÆPOSITO. SACRI. PALATII. EX. CONS. ATQVE PATRICIVS. Nam Palatij quidem Eunuchis præfuit, eóque functus ipse officio est; Consul verò nonnisi Codicillaris fuit, cùm Ordinarius esse lege prohiberetur; & omnium Eunuchorum primum postremúmque Consulem fuisse Eutropium Marcellinus scribat: qui tum id scripsit, cùm primùm Consules esse desierunt.

Pag. 8. l. 35. *De Ioanne Cappadoce narrata sunt.* Integram habes historiam ad calcem libri primi de bell. Pers. Homo fuit sceleratissimus, Iustiniano vnicè carus, & omnium licèt litterarum expers, vtpote qui apud ludimagistrum nihil aliud didicerit, nisi γράμματα δὲ ταῦτα κακῶς γράψαι, *inelegantes litterarum apices vitiosè scribere*, tamen summus iudiciorum arbiter fuit; ad quem extant Iustiniani centum & amplius Constitutiones, hoc titulo, Ἰωάννῃ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῶν ἱερῶν τ' ἕω πραιτωρίων, τὸ δεύτερον ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρικίῳ. *Ioanni glorioſissimo sacrorum per Orientem Prætoriorum Præfecto, iterum Exconsuli, & Patricio.* Editio Schrimgeriana sic interpungenda, & interpres emendandus est; *per Orientem Prætoriorum iterum Præfecto, Exconsuli, & Patricio*; nam quomodo iterum Exconsul, qui semel tantùm Consul fuit? contrà verò Præfecturam Prætorij bis gessit; semel ante Victoriatorum excitatam seditionem, atque iterum ab anno Iustiniani septimo, & deinceps, vt infrà in tabella Præfectorum Prætorio repræsentabo. Deinde Codicillares Consules, qualis tum erat Ioannes, neque iterum, neque

neque tertiò Consules dicebantur, cùm illorum nomina neque in Fastis inscriberentur, neque iis anni supputatio ordinaretur. de Ioanne Cappadoce infrà ex occasione. Interim falsò Centuriatores narrant, hunc ex Præfecto Prætorij fuisse Constantinopolitanum Antistitem: mitto alias rationes, quas infrà dicam. Procopius sic habet. ἱερεὺς γενόμενος ἀκουσίως Πέτρον ἑαυτὸν μετωνόμασεν, οὐκ ἐπίσκοπος μὲν, ἀλλ' ὅνπερ καλεῖν πρεσβύτερον νενομίκασιν. ὁ δὲ ἱερουργεῖν ὡς ἥκιστα ἤθελεν, ὡς μήποτε αὐτῷ ἐμπόδιον εἴη ἐς τὰς ἀρχὰς αὖθις ἰέναι. *Factus inuitè Sacerdos, Petrus dici voluit. Neque verò Episcopus fuit, sed ex iis, quos Presbyteros vocare solemus. Verùm sacrificiis abstinuit in primis, ne sibi ad dignitates via præcluderetur;* hunc nonnulli sub Anastasio Consulatum gessisse putarunt; sed ille Ioannes Gibbus fuit, quem Procopius & Theodorus Lector κυρτὸν appellant.

Pag.9. l.14. *Alia in exercitu causa fuit.* Morbus; de quo lib.2. bell.Pers. pag.74. Editionis Augustanæ.

lin. 30. *Quare Aretam iubet.* Is Gabalæ Saracenorum Regis filius plurimis cohortibus à Iustiniano præfectus, & Imperatoris nomine donatus fuit. Rem plerumque malè gessit, an hostibus de industria cedens, an aduersa belli fortuna, ipse Procopius in medio reliquit.

Pag.12. l.24. *In templum Ioannis Apostoli.* Quod ob id ἀποστολεῖον, *Apostolium* in Concilio Ephesino vocatur, sub vrbe ipsa Epheso situm est, olim perexiguum à Iustiniano dirutum, ac rursus amplissimè ædificatum. Procop. de Ædif. Iust. lib. 5. initio.

lin. 27. *Andreas Vrbis Antistes.* A Sancto Timotheo, quem Apostolus Paulus Ephesiorum Ecclesiæ primum dedit Antistitem, vsque ad Imperium Marciani septem & viginti Ephesi fuerunt Episcopi, vt Leontius Magnesianus refert. ex his vigesimusquartus Memnon, vigesimusquintus Basilius, cui Basianus successit ac Stephanus, qui cũ eodem Leontio Calchedonensi Concilio interfuit. Post hos qui fuerit in mentem modò non venit. Verùm sub Iustiniano Hypatius eam rexit Ecclesiam, Romámque Legatus venit. Hypatio Andreas hic succedit, qui interfuit Quintæ Synodo Constantinopolitanæ, & cum aliis Episcopis ad euocandum Vigilium summum Pontificem missus est. Collatione secunda.

Pag.15. l.8. *In Deiparæ templo.* Templum Dei Matris, quod Byzantij sanctissimum fuit, erat ad ipsa vrbis mœnia, & ostia Euxini Maris in Blacherniano; quod ibi summa religione seruaretur Mariæ Virginis ὠμόφορον, *pallium*, siue *lacerna.* Apud omnes ferè Græcos Scriptores Ecclesiasticos, & in Concilio Nicæno secundo mentio est templi *in Blachernis;* de quo nomine inter Græcos minimè conuenit: alij dictum crediderunt à *Blacherno Scytha* ibi interfecto: alij quasi βλάχου κέρμα, *Blachi cædes:* alij quod ibi *lacunæ* aliquando fuerint. A *lacerna* Beatæ Virginis, de qua modò dicebam,

loco

loco nomen fuisse alij crediderunt; verùm *Blacherniani* vocem reperimus apud Dionysium Byzantium longè antiquiorem Pulcheria Augusta, quæ templum illud excitauit: à Iustino Seniore deinde instauratum est, licèt Iustiniano id Procopius tribuat, reddátque rationem lib. 1. Ædif. quæ in Augustana editione desideratur. De hoc templo etiã infrà Procop. pag. 109.

lin. 14. *Sophiæ templi emissarium.* In Græco est δεξαμενὴ. Suidas qui hunc locum descripsit, sic eam vocem exposuit, τουτέστιν ἡ τράπεζα ἡ τὰ θεῖα δεχομένη, *mensa, quæ sacra mysteria recipit.* Græcis Patribus Κολυμβήθρα & βαπτιστήριον est diuini lauacri locus; δεξαμενὴ verò conceptaculum aquarum, quæ sacris perficiendis inseruissent. Ab aliis dicitur ὑπόνομος: Gregorius Magnus Hom. 17. in Euang. *Cloacam* appellauit. Hic Photius delituit.

lin. 20. *Vim omnibus inferre sacris.* Hæc in asylum Theodoræ impietas, quæ & infrà sæpe ab Autore notatur, tam insignis fuit, vt illa eius sit vox imperantis Anthemio. *Exceptis omnibus, in Basilica Sancti Petri parce: nam si in Lateranis, aut in palatio, aut in qualibet Ecclesia inueneris Vigilium, mox impositum in nauim perduc eum vsque ad nos; nam peruiuentẽ in secula excoriari te faciam.* Anast. in Vigilio. Abstractus est Vigilius è templo Sanctæ Cæciliæ Romæ, iterum è templo Sanctę Euphemiæ Chalcedone. Syluerius ex Ecclesia Sanctæ Mariæ Sabinæ. aliunde alij.

lin. 27. *Zacharias Propheta.* Post inuentum effossúmque huius Prophetæ corpus omnino integrum, ac penè viuum, vt Sozomenus scribit lib. 9. extremo, & Constantinopolim translatum Theodosij Iunioris tempore, à ciuibus deinde cultum est religione singulari.

lin. 34. *Monachorum habitu.* Tum Photius, instituto maiorum, seculi vocabulum deposuit, Photinúsque appellatus, Hierosolymitano deinde monasterio moderatus est. Theophanes, Ἰουστῖνος ἀπέστειλε τὸν ἀββὰν φωτεινὸν τὸν πρόγονον βελισαρίου τοῦ πατρικίου δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ παντὸς προσώπου καὶ πράγματος τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας αἰγύπτου καὶ ἀλεξανδρείας. *Iustinus Imperator misit Abbatem Photinum Belisarij Patricij priuignum plena in omnes autoritate illi tradita, vt Ecclesias Ægypti & Alexandriæ ad pacem reduceret.* Idem ex Theophane Anastasius, & Paulus Diaconus lib. 16.

Pag. 16. l. 22. *Morbo difficillimo laborabat.* τῶν αἰδοίων αὐτῷ πονήρως ἐχόντων, καὶ τῆς κύστεως ἕλκει χαλεπῷ κακοθείσης. *Nempe pudendis vitio affectis, & grauiter vlcerata vesica:* ita Metaphrastes in vita Sancti Sampsonis Patricij Romani, à quo adhuc viuo mirificè Iustinianus sanatus est. Longè antiquiorem Iustiniano Sampsonem credit Cardinalis Baronius in Notis ad Martyr. & vacillare fidem illius historiæ putat; quæ habeat Nosocomium Sampsonis eodem rogante, à Iustiniano erectum; cùm Procopius dicat restauratum, quod iam antea idem Sampson exædificasset. Verùm adeò exiguum fuit primum illud Sampsonis ædificium, tam illustre verò, támque magnificum

ficum ab Iustiniano factum, vt nihil veritati detraxisse Metaphrastes videri possit. Quod addit de conflagratione eius Nosocomij, quam tum contigisse arbitratur, cùm sub Anastasio Sanctæ Sophiæ templum exustum fuit, clarum est in historiis non semel illud templum incendiis obnoxium fuisse; Iustiniani verò anno quinto illud Nosocomium incensum esse, idem Procopius refert lib. 1. Ædif. & 1. bell. Pers. & Theophanes ad annum quintum Iustiniani. Fortasse maioris momenti sit in hac re, quod Procopius de Sampsonis ætate ait: *ἀνήρ τις θεοσεβὴς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Σαμψὼν ὄνομα. Vir quidam pius, qui superioribus annis floruit.* At hoc etiam nihil est; nam Procopius librum illum de Ædificiis vbi hoc habet, extremo Iustiniani Imperio scripsit, nempe sex & triginta, atque amplius annos post mortem Sampsonis. Vigebat tamen adeò eius memoria, vt Iustinianus Nouella 59. & 131. vbi de Sampsone loquitur, *ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Σαμψὼν* dicat, *sanctæ memoriæ Sampson.* Quod (vt obiter dicam) cùm in antiquis manuscriptis, litteris singularibus *S. M.* notatum esset, malè in Latinis editionibus Nouell. 131. exceptum, *Sanctæ Mariæ Sanso.* Quod autem in Metaphraste corrigendum planè censeo, est ratio temporis vitæ Sampsonis, & annorum Imperij Iustiniani: nam Antistite Mena, Sampsonem superfuisse, haud bene Metaphrastes narrat, cùm ante Consulatum Belisarij obiisse, ex Nouell. 59. perspicuè constet. Porrò eiusdem Nouellæ publicatio, atque electio Menæ, ferè in idem tempus incidunt; nempe circa annum Iustiniani vndecimum; at verò ante annum eius quintum, mortuum Sampsonem fuisse, nemo dubitet. Ad hunc calculum reuocanda sunt, quæ de incendio Nosocomij à Metaphraste narrátur. De alio Iustiniani morbo infrà ad pag. 43.

lin. 36. *Petrus & Ioannes Heluo.* Ambo in exercitu Romano clari Duces; de quibus passim Procopius in prioribus libris. *Heluo;* Græcè est *φαγὰς, φάγων* apud Vopiscum. huiusmodi cognominum significationes dare Latinè præstat, quàm sonum Græcè vocis referre. Marcellinus in Chronico Ioannem *Gibbum* nominat, quem infrà Procopius & Theodorus Lector *Cyrtum;* quisque pro suæ linguæ proprietate. Sic Iustinianus à suis gentilibus VPRAVDA, hoc est, recta Iustitia dictus est: *Venetos* Græci *Κυανέους* vocarunt: *Biglenizam* Iustiniani sororem, *Vigilantiam* Latini vocis similitudinem secuti dixerunt. Ad vsum ergo illius ætatis nos *Heluonem* vertimus, & infrà *Cucurbitinum*, *Forficulam*, & si quos alios. *φαγὰς*, barbara vocis forma vulgò etiam ante Iustiniani tempora vsurpata; Basilius ad Amphilochium, *τὸν δὲ φαγὸν παροξυτόνως*, nos acuta voce pronunciamus *φαγόν.*

lin. 37. *Hæc ab iis de se dici.* Nam cùm Theodora liberos Imperij successores non haberet, omnes sibi persuadebant, fœminam solertissimam, & imperandi cupidam ita rem acturam, vt Iustiniano defuncto, ne prorsus do-

minatione deturbaretur, paratum haberet hominem beneuolum, cui Imperium assereret, vel etiam matrimonio sociaretur: quod Sophia Iustini Iustiniani nepotis vxor, ac Theodoræ neptis summa diligentia curauit; quamquam res illi demum sinistrè cecidit cum Tiberio Constantino Imperatore.

Pag. 17. l. 1. *Buzen repentè accersit.* Hic in Thracia natus, bellóque clarus à Iustiniano in Armenos mittitur; deinde collega imperij per Orientē datur Belisario; demum totam vnus ipse administrationem habuit, quandiu Belisarius in Italia aduersus Gotthos pugnauit: reliqua de eodem hîc habes.

lin. 32. *Imperator exauthorauit.* Autor Appendicis ad Chronicon Marcellini; *Belisarius de Oriente euocatus in offensam periculúmque incurrens graue, & inuidiæ subiacens, rursus remittitur ad Italiam.* Hoc loco veram & integram de Belisarij exauthoratione atque restitutione habemus historiā. Nam effossis oculis in triuio mendicasse obolos Belisarium narrant alij, quibus Petrus Crinitus lib. 15. de honesta disciplina, & Raphaël Volaterranus lib. 23. Anthropol. fidem habent. Id etiamsi Ioannes Tzetzes Chiliade 3. commemorauit; tamen illud magis consentaneum huic Procopij narrationi subdidit.

ἄλλοι φασὶ τῷ χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τοῦτον,
ἐξ ἐπιτίμων δ' ἄτιμον ἐχάτως γεγονέναι,
καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἐλθεῖν πρωτέρας.

Alij Chronologi tradunt, non excæcatum illum fuisse, sed dignitate, & omnibus penè honoribus spoliatum, iterum ad pristinam gloriam reuocatum fuisse. De Ioanne Cappadoce viro Patricio Exconsule, & Prætorij Præfecto, non de Belisario, narrat Procopius lib. 1. bell. Pers. extremo, cùm in exilium apud Ægyptum iret, à Satellitibus coactum ἄρτον ἢ ὀβολὸν ἐκ τῶν παριόντων αἰτεῖσθαι, *panem vel obolum ab obuiis petere.* Sed de Belisario tyrannidis insimulato, eiúsque obitu, infrà.

lin. 40. *Belisarij satellitium.* Milites ære suo conscribebat Belisarius longè plures, vt ait Procopius, quàm vnquam alij Imperatores; nam ex sua familia ἑπτακισχιλίους ἱππέας, *septies mille equites dabat.* lib. 3. bell. Gotth. init. Aimoinus lib. 2. cap. 6. de gest. Francor. *Sunt nobis duodecim millia puerorum, quos propriis alimus stipendiis, & decem & octo millia militum.* Fides sit apud autorem: verisimilia narrat Procopius.

Pag. 20. l. 28. *Ex filia nepoti.* Hanc Iustiniano duntaxat filiam peperit Theodora; quare Cyrilli Scythopolitani Procopij æqualis locum, in quo Theora de prole suscipienda Sabam virum sanctum rogauit; de liberis maribus accipias Imperij successoribus; quod Sabas omnino se facturum negauit, vt dicam infrà. Perperam Constantinus Manasses, οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐχ υἱὸς, οὐ διαδόχων γένος. *Non erant Iustiniano filiæ, vel filij, nec successorum genus.* Theophanes Byzantius historicus apud Photium meminit *Theodori* cognomento

mento *Ziri* Iustiniani Imperatoris filij, quem fortasse post Theodoræ obitum habuit. Falluntur Adolphus Occo, Octauius à Rosberg, Raphaël Volaterranus, & Onophrius Panuinius; quorum ille Iustinum iuniorem Iustiniani nepotem ex filio; hi verò ex filia putarunt; nam fuit nepos ex sorore Vigilantia, vt Corippus, & Victor Tunnensis illorum temporum Scriptores affirmant. *Justinus iunior Vigilantiæ sororis Iustiniani Augusti filius patre Dulcissimo natus.* Hæc Anastasij & Ioanninæ sponsalia quem exitum habuerint, infrà narratur.

Pag 21. l. 31. *Sanè res mortalium.* Idem αὐτολεξεὶ Procopius pronuntiauit lib. 4. bell. Gotth. Postrema illa verba, *Verùm quisque vt libet, de his ita sentiat*, nihil animum offendent, si cum his conferas, quæ de fortuna in eamdem sententiam scribit infrà.

Pag 22. l. 3. *Turpissimè inde reducitur.* Incredibilis est Procopij libertas, hæc eadem acerbiùs lib. 3. bell. Gotth. quem etiamnum superstite Belisario cum reliqua historia vulgauerat. Integrum locum ex manuscripto Vaticano emendatum tibi damus, ad quem nostram interpretationem maluimus conformare, cùm in ἀνεκδότοις hæc corruptissimè legantur. Βελισάριος μὲν τὸν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐδεινὶ κόσμῳ ἴει, γῆς μὲν τὸ ἰταλῶν πενταέτες ἐδαμῇ ἐπέβας, ἐδὲ πῃ ὁδῷ ἱέναι ἐνταῦθα ἰθύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκρυμμένῃ ἐχόμενος παντὸς τοῦ χρόνου ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπὶ θαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τὸ Τυρρηνίας ὀχύρωμα διωκὲς ναυλλόμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδείους ἔρρειν δὴ πολεμίους τετύχηκε ῥώμῃ τε αὐτῷ ἀνδραποδίσαι, καὶ τἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. τότε ὃ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τυρρηνοῖς ἔσα τετύχηκε πυρόταλα πολιορκεμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ ἔπ ὁδῷ ἰόντος καλάκρας ἑάλω. *Belisarius turpiter Byzantium discessit, cùm quinque totos annos nunquam in Italia pedem figere potuerit, neque certis itineribus progredi, sed toto hoc tempore clanculum fugitans, ab vno maritimo præsidio ad aliud classe deueheretur, vnde tanto securiùs hostes Romam & cætera omnia subiugarunt. Perusiam verò primariam Tusciæ ciuitatem dira obsidione cinctam reliquit, quæ illo Byzantium contendente, capta fuit.* Hæc infrà Procopius.

lin. 25. *Vitæ cogitationum pœnas exegit.* His ferè verbis Herodiano Belisarius minatus est, vt habetur lib. 3. bell. Gotth. vbi & eiusdem Herodiani ad Totilam defectio, deditióque Spoleti narratur.

lin. 33. *Ioannes Vitaliani.* De Vitaliano infrà. Ioannis bellicam virtutem passim in reliquis historiæ libris Procopius commendat. Anno belli Gotthici vndecimo à Belisario Constantinopolim ad Iustinianum ablegatur, auxilia petiturus: tum verò hæc, quæ de coniugio Procopius hic narrat, acciderunt; ac licèt eas nuptias adornatas potiùs, quàm confectas dicere hoc loco videatur: tamen alibi Ioannem vocat Germani ἀνεψιὸν, & γαμβρὸν, *generum*. Duxit autem Iustinam, de qua hic mentio.

lin. 38. *Fratris filio.* Arnoldus VVion de Aniciana familia grad. 21. & Antonius Bonfinius Rer. Hung. Decad. 1. perperam Iustiniani fratrem fecerunt hunc Germanum. VVion falsò etiam credit, à Procopio, modò fratris Iustiniani, modò sororis filium eumdem appellatum: Interpretum lapsus ille est; nam Procopius, nõ solùm hic, sed etiá lib 2. bell. Pers. & 2. Vand. & 3. Gotth. vocat Germanum Iustiniani ἀνεψιὸν, in cuius vocis ambiguitate vacillarunt Interpretes; Raphaël Volaterranus *fratris filium*, Christophorus Persona *ex sorore nepotem*; Leonardus Aretinus *Patruelem* verterunt. Nos Latinos eius ætatis Historicos consuluimus, vt Græca sublata dubietate, veritatem interpretando certò statueremus, atque ex Iornande conuertimus *fratris filium*, quem ipse *fratruelem* scribit, & iterum ac tertiò repetit lib. de Reb. Getic. Nam errorem librarij corrigas ad calcem eiusdem libri, ne autor à se & à Procopio discrepet, reponásque pro *fratri suo*, *fratrueli suo*. Cæterùm Procopio ἀνεψιὸς est *fratris filius*; *sororis* verò ἀδελφιδοῦς, sic Iustinianum vocat, qui erat sororis Iustini Senioris filius, & Proiectam Vigilantiæ Iustiniani sororis filiam; idque perpetuò religiosè seruat: posteriores Græci Scriptores aliquando variant.

lin. 38. *Connubia iungere.* Germanus ipse prima coniuge orbatus, curante Iustiniano captiuam duxit, licèt ex Amala familia Gotthorum nobilissima Mathasuetam Reginæ Amalasunthæ filiam, & Vitigis Regis quondam vxorem, quod Iornandes lib. de Reb. Get. iterum ac tertiò repetit. Ex ea filium habuit Germanum posthumum; ex prima verò nomine Passara Iustinum, Iustinam, & Iustinianum suscepit. Ex hoc Procopij loco erroris arguitur Onophrius Panuinius, qui Iustino Germani filio matrimonio iungit Vigilantiam; quam & Iustiniani filiam falsò credit; sed de his infrà.

Pag. 24. l. 10. *Nuptias Anastasio nepoti perficere maturabat.* Nam grauiter ægrotans Theodora, paucis pòst mensibus obiit; hæc enim incidunt in annum Iustiniani vigesimum secundum, quando & Theodoræ obitum, & Antoninæ ex Italia profectionem, & Belisarij ob rem malè gestam, reditum in Orientem narrat Procopius lib. 3. bell. Gotth.

Pag. 25. l. 1. *Extincta Imperatrice.* Mense Iunio, Indictione prima, vt habet Theophanes, Anno Imperij Iustiniani vigesimo secundo, nempe exactis in Imperio annis vno & viginti, tribúsque mensibus: Procopius lib. 3. bell. Gotth. Ex his corrige Octauium à Rosberg. *Theodora*, inquit, *mulier sapientissima, marito ob senectutem delirante, Rempublicam maximè gubernauit.* Nam Iustinianus mentis compos senos denos annos superfuit. Quo morbo obierit Theodora, scribit Victor Tunnensis, illorum temporum æqualis. *Theodora Augusta Calchedonensis Synodi inimica Canceris plaga corpore toto perfusa, vitam prodigiosè finiuit.* Num moriens resipuerit, silet; itémque alij. Solus Theophanes breuem illam vocem addit, Ὁσιῶς ἐκοιμήθη. *Piè moritur*; si tamen

ad

ad pœnitentiam malè à Theodora factorum comprobandam eruditis viris satis hoc esse potest, quod ex consueta imperij ac principum reuerentia solet vsurpari. Nam de Anastasio Imperatore Hęretico, qui diuinitus fulmine ictus interiit, Iustinianus Nouella quinquagesima nona, & alibi sæpe ait, Ἀναστάσιος ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως. *Anastasius qui piè mortuus est.* Et vir sanctissimus Sabas cum eodem Hæretico Imperatore loquens venisse se ait εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, *ad adoranda vestigia vestræ pietatis.* apud Cyrillum Scythopolitanum. Et quidquid erat Imperatorum ea venerationis forma nominabatur, vt *pium Imperium, pium caput, pia vestigia, ac pedes*, εὐσεβῆ ἴχνη. in Ep. Episcoporum ad Iustinianum. Et Marcellinus eundem Anastasium DIVVM appellat.

lin. 29. *Sergius Bacchi filius.* Tres Bacchi filij in Africana expeditione fuerunt, Cyrus, Sergius, & Solomon iunior; nam senior horum Auunculus erat, qui post Belisarium rem præclarè gessit contra Mauritanos, quos & omnino deleuit. De vtroque Solomone, déque Sergij moribus fusiùs atque liberiùs scribit Procopius lib. 2. bell. Vand. ibidémque de Ioanne Sisinioli, quæ multam lucem afferunt huic loco.

Pap. 26. l. 10. *Areobynthi.* Legitur & *Areobyndi*; alius est, quem sub Anastasio populus Imperatorem consalutauit, vt scribit Marcellinus. Hic Senator fuit illustri loco natus, coniux Preietæ, seu Proiectæ Vigilantiæ Iustiniani sororis filiæ, quæ, occiso in Africa Areobyndo, cum Ioanne Pompei Anastasij nepotis filio matrimonium contraxit. Præterea gessit Areobyndus vtramque Præfecturam, Vrbanam & Prætorianam.

Pag. 27. l. 16. *In Illyria nati.* Hoc idem Theodorus Lector, & Theophanes, Victor etiam Tunnensis Procopij æqualis, *Illyricianum* Iustinum dicit in Chronico; sed Zacharias apud Euagriũ lib. 4. cap. 1. & Basilius Cilix apud Photium in Biblioth. & qui post Procopium scripserunt Historici, *Thracem* Iustinum vocant. Bene est; nam Bederina, quæ, vt statim ait Procopius, Iustino patria fuit, in limitaneis Illyriæ, Thraciæque agris sita erat. Porrò sæpissime fit, vt quæ vrbes duarum Prouinciarum, vel fines terminant, vel circa fines sunt, in ambarum partes aliquando ab autoribus nullo discrimine admittantur; præsertim cùm Prouinciarum partitiones non eædem apud omnes Geographos, & Historicos sint. Etiam Agathias lib. 5. Bederinam in Illyria collocat: Iustinianus Nouella 11. in secunda Pannonia; verùm hæc nihil discrepant, vt statim dicemus.

lin. 16. *Exercendisque agris assueti.* Addit Zonaras Iustinum fuisse βουκόλον καὶ συφορβὸν, *armentarium & subulcum*, à quo Pomponius Lætus in Iustino, Andreas Alciatus Dispunct. 4. cap. 7. & alij acceperunt. Nihil fuisset magis abre, quàm si Iustinum loco non humili solùm, sed etiam sordido natum hic siluisset Procopius. Secus alij, *Anicium* fecerunt, nempe familiæ, Romano-

rum omnium, qui Christo nomina dederunt, vt Prudentius ait lib. 1. contra Symmachum, antiquitate & nobilitate præstantissimæ. Parum refert, quod in antiquis nummis Iustinus, *Anicius* habeatur; nam illum vt ex milite gregario palatij curam accepit, & quemadmodum Theodorus Lector ait, Patricij honorem consecutus, & in albo Senatorum conscriptus fuit, vero simile est ab Anicianis in familiam fuisse cooptatum, vel tandem sibi id nominis adsciuisse, cùm Imperator est appellatus; sicut etiam in iisdem nummis *Flauium* se inscribit, & Lupicinam coniugem ex serua *Flauiam* nuncupat. Quod ex Imperatoribus Christianis factitasse Constantinum, eiúsque patrem Constantium, deinde alios, notum est. Sic etiam accipias locum Iornandis lib. Rer. Getic. extremo, vbi Germanum Iustiniani fratris filium inter *Anicios* refert. Sed emendanda omnino est editio Parisiensis Cassiodori lib.8. Var. Epist. prima. *Non vos Maiorum purpuratus tantum ordo clarificat, &c. quantum longè latéque potens gratia vestra nobilitat.* Lego, Non NOS. nam Athalarici pater Eutharicus Consulatum gessit cum Iustino, Theodoricus Auus cum Venantio, Theodemirus proauus & auus ipse Gotthorum Reges fuêre. Iustinus verò, ad quem ea epistola est (vt infrà probabo) quibus maioribus natus sit, hinc liquet.

lin.17. *Zimarchus, Ditybistus, & Iustinus.* Vbi Iustinus cum imperio fuit, socios & commilitones suos dignitatibus, & honoribus auxit. Horum alter Zimarchus adhuc sub Iustiniano viuebat, Comes Orientis; de quo hæc Theophanes, σωίβαλον κατ' ἀλλήλων ⓓ ὀρθόδοξοι, καὶ ⓓ Σβυηριανοὶ, καὶ πολλοὶ φόνοι γεγόνασι, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζίμαρχον τὸν Κόμητα τ ἀνατολῆς ἐκώλυσε τοὺς ἀταχτοῦντας, καὶ πολλοὺς ἔξωρισε καὶ ἐδήμευσε. *Insurrexerunt in Orthodoxos Seueriani, & multorum secutæ sunt cædes. Quare Imperator Zimarchum Orientis Comitem misit, qui seditiosos cohibuit, eorúmque alios exilio, alios capite puniuit.* Fuit is etiam Curator Domus Placidiæ, vt infrà.

lin.18. *Bederiana patria fuit.* Agathiæ *Bederina.* Iustini patriam nominat etiam autor Chronici Alexandrini, Ἰουστῖνος ὁ Βενδαρίτης ὁ δρᾶξ, lege Βεδεριτης. Corruptus codex fraudi fuit docto Interpreti, qui vertit, *Iustinus tribunus,* seu *vexillifer*, annotauítque Βενδαρίτης videri *Vendrich.* Etiam Instiniani patriam fuisse Bederinam, affirmat Agathias lib.5. Sed aut eum allucinatum putat Suualembergius, aut Procopium, qui lib. 4. de Ædif. Tauresium, vel Taurisium scribit. Ortelius vt hos autores conciliet, vnam vrbem dicit Bederinam, & Tauresium; sed vtrumque in errorem induxit mutilus Procopij liber, quo nihilo sanior est editio Augustana: Codex Vaticanus emendatissimus sic habet. Ἐν Δαρδανίοις ποὺ τῆς Βὐρωπαίοις οἱ δὴ μετὰ τοὺς Παδαμνίων ὅρους ὠκίσθησαν) ἔ φρουρίῳ ἄξιόν ὅπερ Βεδεριανὰ Παλαιῶν καλεῖται χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα λῶ. ἔνθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τ οἰκουμένης οἰκιστὴς

οἰκισὴς ὥρμηϑ. ϖδϵ μὲν οὖν τὸ χωρίον ἐν βεδεριάνῃ τειχισάμϵνοϛ κϵ τὸ τϵτράγωνον σχῆμα, καὶ γωνίᾳ ἑκάϛῃ πύργον ἐνϑέμϵνοϛ Τϵτραπυργίαν εἶναί τε καὶ καλεῖϑαι πεποίηκε. παρ' αὐτῷ ϑ μάλιϛα τῷ χωρίῳ πόλιν ἐπιφανεϛάτην ἐδείμαϵ, ἰουϛινιάνην ὠνόμαϛϵ πρίμαν. ταῦτα τῇ ϑρεψαμένῃ τὰ τροφεῖα ἐκτείνων. *Apud Dardanos Europæos, qui post Epidamniorum terminos habitant ad præsidium, quod Bederiana vocatur, Oppidum est Taurisium nomine; hinc Iustinianus princeps orbis reparator ortus est; eum locum muro circundans quadrangula figura singulis angulis turrim imposuit, effecitque, vt esset, & vocaretur Quadriturrita. Iuxta eundem locum vrbem nobilissimam condidit, quam Iustinianam primam appellauit, atque nutricationis officium altrici patriæ rependit.* De qua Agathias nihil à Procopio discrepans, hæc habet. Πατρὶς μὲν αὐτῷ πόλις ἰλλυρικὴ Βεδεριάνη μὲν ἐκ παλαιοῦ ὀνομαζομένη, ὕϛερον δὲ πρώτη ἰουϛινιάνη μετακληθεῖϛα. Ἰουϛινιανὸς γὰρ ἅτε δὴ κατ' αὐτὴν εἰς φῶς προελθὼν ἐκόσμηϛεν εἰκότως τὴν πατρίδα. *Patria illi erat Illyrica Ciuitas Bederina vetusto nomine dicta, deinde prima Iustiniana denominata. Iustinianus namque quia ibi primùm editus in lucem est, mirificè patriam ornauit.* Procopius accuratiùs distinxit locum Iustiniani natalem, qui fuit Taurisium, nam ait, ἔνϑεν ὥρμηται, *inde prodiit:* & locum in quo altus & educatus est, quæ fuit Bederina, cui τὰ τροφεῖα ἔκτεινεν, *altrici debitum persoluit.* A Procopio & Agathia nihil discrepat Nouella vndecima de prima Iustiniana: nam Prouinciarum partitiones & nomina aliis alia sunt. Id sæpe legis apud Strabonem, aliósque Geographos.

lin. 26. *Numeris militaribus inscripti.* Theodorus Lector, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενοϛ καὶ μέχρι τοῦ συγκλήτου προκόψας, *ex militum ordinibus ad Senatum peruenit.* Quare in diuersis antiquis monumentis Ταξιδάριον, *ordinarium* vocatum Iustinum inuenimus; quemadmodum & alios Imperatores Iulianum, Iouinianum, Valentinianum, Valentem, Theodosium, qui militari deposito sago purpuram induerunt.

lin. 33. *Criminis reum.* Cuius? Neque ipse dicit, neque alij Scriptores, qui satis ieiunè de Iustini rebus egerunt. At verò ne calumnia Procopij silentio subesse videatur, vnum de Iustini flagitiis, cùm adhuc erat in castris, referam. Ὁ μὲν γὰρ ἐκεῖνοϛ μεταβολὰϛ καὶ παλίκαπηλοϛ ἰωάννης, ὃν εἰϛ τὸν ὑπὲρ ἰουϛῖνον τὸν στρατηγὸν τεταγμένων, ὃϛ αἰτήϛαϛ αὐτὸν ὀλίγον χρυσίον ὑπέσχετο δώϛειν ἑπομένοις τῷ στρατηγῷ πρέσβειν, καὶ ἀποδοῦναι πάλιν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο. πρεσβεύων οὖν ἀνὰ τὰς κώμαϛ ἔνϑα δοὺϛ ἀδὲ ὄνομα ἠκούετο, ὅδε τούτων χάριν ὠνήσεως ἕλεσθαι ἀφικέσθαι, ἐνέκειτό τε ἀπαιτῶν, ϵ χρυσίον προτεινόμενοϛ ἐϛ αὖ ϑ δειλαιοι ἐκεῖνοι σωναγαγόντες χρυσίον μόλιϛ αὐτὸν ἔπειϑον λαβόντα τὸν ἀπαλλαγὴν. ἔπειτα ὕτω προερχόμενοϛ ἔνϑα, Κάμηλοι ὃϛ ἦϛαν, τούτων ἕνεκα ἥκειν ἔφαϛκε, καὶ ὅτως ἠρυθριάγει ϑ αὐτοὺϛ καὶ ὑπὸ τῶν ἀδικημάτων κατείδιεν. ἤδεϵ ϑ αὐτῷ ἰουϛῖνοϛ ἀπειάτην

τὴν

τῳ βωχούμῳ. *Sceleſtus ille negotiator, & propola Ioannes, erat ex militibus qui Iuſtinum ducem ſequebantur. Is vt paucas ſibi pecunias concederet, Iuſtinum rogabat, pollicens non ſolùm pecuniam ſe illam redditurum; ſed etiam annonam comitatui miniſtraturum. Ergo per pagos circumiens, in quibus Boum ne nomen quidem notum eſſet, emendi Boues cauſa illuc veniſſe ſe dictitabat, eóſque petebat identidem, inſtabátque, & oſtentabat pecuniam. Quare miſeri Pagani collatitio ære illi oblato, vel ſic ab eo vix obtinebant, vt inde diſcederet. Tum eò pergebat, vbi Cameli non eſſent, & ad hos ìpſos coëmendos ſe adueniſſe affirmabat. Porrò his artibus pecunias ab omnibus corradebat, victúmque ſibi parabat iniuſtè. Quin & Iuſtinus acceptum illum habuit, quod nullis expenſis lautè conuiuaretur.* Ex veterum Hiſtoricorum Collectaneis Cod. Vat. 96.

lin. 35. *Dux ille narrare ſolebat.* Mirificam Iuſtini liberationem alij quoque ſcripſerunt, Ioannes Zonaras, Cedrenus, & Ephræmius in Chronico; verùm alia planè ab hac eſt, quam Procopius contigiſſe affirmat in Iſauros copias ducente Ioanne Gibbo, ſub cuius poteſtate tum agebat Iuſtinus, nempe initio Principatus Anaſtaſij; nam extremo eiuſdem imperio Iuſtinus erat Patricius, Senator, & Comes Prætorianorum; ídque magis ac magis confirmat quod Iuſtinianus Iuſtini nepos, cùm Gibbus ductabat exercitum, planè puer erat, neque verſabatur in Caſtris, vt crimnis aut carceris Auunculi, quæ illi narrant, ſocius eſſe poſſet: nam *candidata militia*, quemadmodum ait Victor Tunnenſis, functus eſt ſub initium Imperij Iuſtini. Ergo ſecundò Iuſtinus in carcerem ab Anaſtaſio coniicitur cum Iuſtiniano nepote tunc trigenario maiore perduellionis inſimulatus. Eripitur verò non ea hominis ſpecie apparente (vt Zonaras & alij ſcribunt) quam hic Gibbo militiæ magiſtro apparuiſſe Procopius refert; ſed viſis per quietem Anaſtaſio Imperatori Sergio & Baccho Martyribus, quorum ſumma erat apud Dardanos & Illyrienſes veneratio, & apud hos ipſos contribules atque gentiles Iuſtinum & Iuſtinianum, à quibus paulò poſt ſuperbiſſimum templum ad vrbem Scodram Barbenámque fluuium iiſdem Sergio & Baccho Martyribus excitatum fuit, vt pluribus narrauit Theophilus Iuſtiniani præceptor. Prima illa Ioannis Gibbi, & ſecunda Anaſtaſij Imperatoris viſio in eo planè conueniunt, quod Iuſtinus eiúſque propinqui futuri eſſent, vt Cedreni verbis vtar, σκιὰν χωρητικὰ τ τ θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, ἃ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ ἕκαστ ἐν τοῖς καιροῖς αὐτ, *vaſa conſilio prouidentiæ diuinæ exequendo apta, & vterque ſuo tempore Deo eſſet operam nauaturus.*

Pag. 28. l. 17. *Prætorianis militibus Præfectus.* Horũ plures ordines, Scholarij, Domeſtici, Protectores, Silẽtiarij, de quibus Procop. infrà pag. 108. & deinceps. Ex his alij in atrio & veſtibulo regiæ verſabantur, alij pro cubiculis deſidebant; hi Σωματοφύλακες, *corporis cuſtodes*, Latinè verò *Excubitores*, vt eſt apud Euagrium

Euagrium lib.4. cap.1. & 2. Illi φύλακες & παλατίτ, *custodes Palatij, Prætorij milites*, seu *Prætoriani*, *aulæ* vel *aulici milites*, vt Euagr. ibid. Præfectum his ordinibus, *Comitem Prætorianorum*, seu *Excubitorum* appellat Iornandes. ἄρχοντα τῆς φυλάκων & παλατίτ, *Principem Custodum Palatij*, Procopius. Coripppus *Curam Palatij* lib. 2.

Dispositórque nouus sacræ Badoarius aulæ
Successor soceri factus mox Cura Palati est.

Græci Κουροπαλάτην, deinde πρωτοκουροπαλάτην, nimirum cùm Imperatores eo nomine alios donare honoris ergo cœperunt. Malè interpretatur Octauius à Rosberg *Procuratorem Palatij*. Glossarium Græcobarbarum confundit cum alio *Cura Palatij*, de quo Cassiodorus lib. 7. Var. Epist. 5. qui fabricæ Palatij præpositus erat. Et errorem auget, cùm illius magnam fuisse dignitatem credit: quod ante Regem Theodoricum auream virgam gestans primus incederet. At Cassiodorus, *Primus*, inquit, *inter obsequia numerosa*, hoc est, non inter singulares & Primarios viros Patricios, Senatores & Consulares. Aurea verò virga est quam Codinus διπλωμάτιον appellat, inferioribus etiam ordinibus honoris ergo concessa; idque ex eodem Cassiodori loco colligere est. Quod fœdiore lapsu comprobare nititur ex Corippo;

Par extans curis, solo diademate dispar.

Sed hoc de alio est *cura Palatij*, Ordinum Militarium. *Par*, inquit, & *Dispar* non autoritate, nam is erat Præfectus Prætorio, vt dicam ad pag. 91. sed mutua Iustiniani Imperatoris beneuolentia, & Iustini iunioris ex sorore nepotis fide, atque etiam dignitate, nam subdit Corippus;

——— *Dispositu nam Cæsar eras.*

denique abusu, qui posteaquam Iustinus Senior ex eo gradu ad Imperium ascendit, primùm cœpit inolere, vt officium *Curopalatæ* gradus proximus esset ad Imperij fastigium perueniendi; quamquam Cæsares priùs creabantur, vt de Tiberio Corippus ait lib. 4. & S. Nicephorus de Mauritio. Quis Iustino in ea dignitate successerit non liquet; sed Iustiniani tempore Curopalatæ fuerunt eiusdem nepotes Marcellus, Marcianus, Iustinus, de quibus infrà in Genealogia Iustiniani; post Iustinum Baduarius, Tiberius, & Mauritius. Video eruditos viros confundere *Præfectum Prætorianorum*, qui est *Cura Palatij*, ac *Præfectum Prætoriorum*. Sed de hoc infrà pag. 91.

lin. 20. *Senex capularis.* Annos natus octo, & sexaginta. Theodorus Lector, ἄνδρα πρεσβύτατον, *homo qui ad summam senectutem vixerit*, infrà Procopius, ἐξαρτήσεων, reliqua ad pag. 45.

lin. 23. *Analphabetus.* Anni excurrunt centum & viginti, nec amplius, ex quo Iustinianus dicitur, & vulgò habetur *Analphabetus*: nempe post impressum Mediolani Suidam, quem Demetrius Chalcondyles de Græcis

litteris benemeritus emendauit. Desinant eruditi Iurisconsulti Andreas Alciatus, Gulielmus Budæus, aliíque Iustinianum suum scribere indoctum ac planè rudem; & mendosum Suidæ locum, qui occasionem illis fecit errandi, ex hoc Procopij corrigant, vnde illa verba Suidas describit, ἀμάθητος γραμμάτων ἁπάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος, quæ de Iustino Procopius dixit, non de Iustiniano. Rectè habent omnes Suidæ Codices Vaticani Ἰουστῖνος. Verùm ex eadem illa Chalcondyliana editione iam diu poterat illud mendum tolli, si quis animum attendisset, nam in voce ἀμάθητος, hæc eadem Procopij sententia profertur integro Iustini nomine. At frequens sanè est librariorum lapsus in his duobus Iustini, ac Iustiniani vocabulis, cùm in hac historia, vt infrà, & in *Notis Censoriis* monebimus, tum alibi apud Euagrium, aliósque Scriptores, ita vt viri grauissimi eam ob rem longè à veritate historiæ aberrarint. Athalarici Gotthorum Regis legatio de pace quæ habetur lib. 8. Variar. Cassiodori Epist. 1. ad Iustinúmne est, quemadmodum legimus in Vaticano Codice; an ad Iustinianum, vt titulus editionis Parisiensis præ se fert, & vir doctus Baronius credere non dubitauit? Verùm ait; *Primordia itaque nostra, solatia mereantur Principis longæui habere.* Atqui Iustinianus κομιδῆ νέος, *admodum adolescens* erat (vt statim subdit Procopius) cùm Athalaricus eam legationem adornabat. Ait præterea; *Vos genitorem meum in Italia palmatæ claritate decorastis.* Sed genitor Athalarici Eutharicus ante nouem annos quàm Iustinianus Cæsar esset, & ab eo Consul creari posset, palmatam induerat in Italia, nec diu pòst, diem obierat. Ait demum; *Desiderio quoque concordiæ factus est per arma filius, quamuis vobis penè videbatur æquæuus.* Ergo Iustinianus qui non solùm plena pubertate Eutharicum non præcedebat, sed κομιδῆ νέος, *planè adolescens* erat, senem adoptauit, à quo multis annorum decuriis superabatur. Lege Iornandum lib. Rer. Getic. extremo. Hæc obiter, sed necessariò monuimus; plura infrà ad pag. 45. 135.

lin. 28. *Proclus.* Alius est Proclus insignis Mathematicus, qui hoc tempore florebat, & Anastasij Imperatoris mortem coniecit, & Vitaliani classem miro artificio combussit, vt Marcellinus, & Euagrius narrant. Hic verò fuit Pauli Byzantij filius iuris consultissimus, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρημάτων ἀδωρότατος, *homo iustus, nullísque largitionibus corrumpendus*, qui Iustinum Imperatorem paratissimum ad Chosroëm Cabadæ Persarum Regis filium sibi adoptandum, à sententia deterruit, ne ad Persas, inquiens, Romanorum Imperium veniret. Quod imperante Iustino vniuersa Romana Respublica ab huius ore, vt ait Procopius, penderet, sub eius signo æneo scriptum id erat Constantinopoli.

πρόκλος ἐγὼ βυζάντιος, ὃς περὶ δῶμα
τηλεθάοντα δίκης βασιλήϊος ἥρπασεν αὐλὴ,

ὄφρ'

ὄφ' εἴην στόμα πιστὸν ἐρισθενέος βασιλῆος.
ἀγγέλλει δ' ὅδε χαλκὸς ὅτον γέρας ἐστὶν ἀέθλων.
καὶ τὰ μὲν εἴκελα πάντα καὶ υἱέϊ καὶ γενετῆρι
ἐνδ' ὑπάτων ῥάβδοισι πάϊς νίκησε τοκῆα.

Hoc epigramma, quod Ioannes Brodæus parum intellexit, ex hoc Procopij loco illustratur. Quod ait de Consulatu; de Honorario intelligas necesse est.

lin. 32. *A Magistratu, qui id muneris habet.* Habebat id munus Primarius à secretis, quem posteriores Orientis Imperatores Κανικλίωνα, siue τὸν ἀπὸ Κανικλίου nominarunt. Frequens est eius mentio apud Gregentium Episcopum Taphresem, Codinum, Nicetam, & recentiores Historiæ Græcæ Scriptores. Huius Magistratus officium, ac nominis rationem statim dicemus.

lin. 35. *Quæ legi Latinè possent.* Etiamnum videmus ad calcem Græcarum Constitutionum subscriptiones Imperatorum, notásque Consulum Latinas, sed non ita multo pòst obsoleuerunt.

lin. 35. *Formam quatuor litterarum.* Audieram in Archiuo Cassinensi haberi Iustini Diplomata eiusdem manu consignata: ex quibus formam illarum quatuor litterarum excipere, earúmque longitudinem latitudinémque, & apicum ipsorum ingenium summa qua fieri potuisset industria adamussim exprimere, tibíque Lector proponere constitueram. Sed perfertur ad me ibi Iustini nomen integrum esse. Quare Diplomata quæ aliis etiam de causis suspectæ fidei olim Baronio visa sunt, ex hoc Procopij loco imposturæ iam quisque facilè conuincat. Cæterùm Proclus Quæstor quatuor illas tantùm litteras tabellæ incidendo non commoditati modò Iustini consuluit, sed etiam priscum Romanorum vsum vtrumque retinuit; qui, autore Plutarcho, prænomina integra non scribebant, sed vna litera, vt M. T. L. duabus, vt CN. tribus, vt SEX. SER. Ausonius,

Lucius vna quidem, geminis sed dissita punctis
Littera prænomen sic nota sola facit.

Verùm hæc consuetudo paulo pòst intermissa est: nam Orientis Imperatores integrum nomen arcanis quibusdam nodis, & implicationibus litterarum scribere cœperunt, vt in antiquis eorum Diplomatibus apparet; & mentio est in Sexta Synodo, Actione 12. μονογράμμου Imperatoris Constantini Pogonati, quod continebat has voces, Κωνσταντίνου δεσπότου. Verùm vnica littera I. suum notare Iustinianum consueuisse nomen Corippus indicare videtur libro primo extremo, quamobrem & Iota Iustinianum apicem vocat.

Sic decus Imperij sanctum, sic Iota resurgens
Exortum est de fine suo seniúmque reponens

Nominis & recti Iustino in principe viuit
Iustinianus apex domini. ———

Pag.29. l.2. *Colore imbutus, quo scribere mos est Imperatoribus.* Gregorius Secundus ad Leonem Isaurum Imperatorem. *Litteræ tuæ, & non alienæ sigillis imperatoriis obsignatæ diligenter essent, & accuratæ intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, vt mos est Imperatoribus, subscribere. Cinnabarin* vocauit ob coloris similitudinem; sed Imperatorium *Encaustum* purpureum erat ex murice. *Sacri affatus quoscumque nostræ mansuetudinis in quacumque paginarum scripserit autoritas, non alio vultu penitus, aut colore, nisi purpurea tantummodo inscriptione lustrentur: scilicet vt cocti muricis, & triti Conchylij ardore signētur. Hanc autem sacri Encausti confectionem nulli sit licitum, aut concessum habere.* l. 6. C. de Diuers. Rescript. *Encaustū* hodie in Italia dicimus *Enchiostro; Encausta,* & *Encaustaria* legendum ad l.9. C.de Agric. Liquor ille purpureus, quem hic nō atramentum, sed purpuramentum vocare liceat, seruabatur in atramentario, nisi dicere etiam malis, purpuramentario; quod cùm Caniculi formam effigiémque præ se ferret (quales atramentariorum formas hodiéque vsurpamus) ob id CANICVLVS est appellatum. Et à CANICVLO erat, qui Cæsari eiusmodi purpuramentarium ministrabat. Anastasius Bibliothecarius ad Octauam Synodum Act. 10. *Præpositus Caniculi est, qui curam & custodiam gerit Caniculi, id est, atramentarij, ex quo Imperator* PHOENICEAS *litteras scribit in chartis.* Ad nomen si quid præterea Cęsari subscribendum erat, id Præpositus Caniculi manu sua exarabat, quod in calce eiusdem Synodi Chrystophorum Basilij Imperatoris à Caniculo fecisse liquet. Præficiebantur Caniculo Primarij à secretis, quorum magna dignitas & autoritas fuit, vtpote quæ solis tandem Imperatoris sanguine propinquis concederetur. Quæ Iunius de hoc officio apud Codinum; nugæ sunt.

lin.11. *Lupicinæ.* Sanctus Nicephorus in Chronico *Euphemiam* appellat. Vterque bene; illud vocabulum natalitium fuit, hoc nomine à Iustino, populóque Constantinopolitano Augusta consalutata est, vt habent Græci Scriptores quos infrà laudabimus. Victor Tunnensis in Chronico. *Iustini coniux Lupicina nomine dicebatur, quam Constantinopolitani Euphemiam postea vocauerunt.*

lin.16. *Insignis homo stoliditatis.* Idem, sed modestius lib.1. bell. Vand. οὔπω μὲν ἥκοντι ἐς βασιλείαν, διοικουμένῳ δὲ αὐτὴν κατ' ἐξουσίαν, ἐπεὶ οἱ ὁ θεῖος ἰουστῖνος ὑπέργηρώς τε ὢν ἐβασίλευε, καὶ τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων οὐ παντελῶς ἔμπειρος. *Nondum ad Imperij administrationem accesserat Iustinianus, eam tamen summa exercebat autoritate, quod Iustinus Auunculus Imperator exacta iam esset ætate, & Reipublicæ gerendæ haud omnino peritus.* Vide infrà.

lin.19. *Iustinianus sororis filius.* In Græco est ἀδελφιδοῦς, sic etiam Euagrius, & Cyrillus Scythopolitanus Procopij æquales; Theophanes verò, & alij posteriores ἀνεψιὸν, Anastasius Bibliothecarius vertit *nepotem*, Græcæ

vocis

vocis ambiguitatem secutus, quæ tum ex fratre, tum ex sorore filium significat. Vide quæ suprà notauimus. Latini eius temporis Historici explicatiùs, Marcellinus in Chronico *ex sorore nepotem* dixit: sic etiam Iornandes, qui anno Iustiniani vigesimo quarto scribebat, & *Auunculum* Iustinum appellauit, nempe matris Iustiniani fratrem. Andreas Alciatus lib. 4. Disputat. cap. 7. & Hubertus Goltius in Fastis, Iustiniani parentem Iustinum fecerunt. Fortasse quia sic eum in Constitutionibus sæpe Iustinianus nominauit; sed adoptatus est à Iustino, non genitus.

lin. 19. *Ætate iunior.* Græcè est κομιδῆ νέος, *planè adolescens.* Quoto ætatis anno ad Rempublicam accesserit Iustinianus, inter antiquos Scriptores non conuenit, minus inter recentiores. Hubertus Giphanius in Comm. de Iustin. sub Zenone Imperatore Consule Fausto natum, ex Marcellino refert; verùm id in Marcellino nusquam legimus; Theophilus Iustiniani præceptor licèt sub Zenone & Acacio Patriarcha dicat, Consulatum tamen reticet. Panuinius lib. 3. Fastorum, anno ætatis quarto & quadragesimo Imperium cepisse, nullo autore, narrat; fortasse accepit à Zonara, qui quintum & quadragesimum notat annum. Pugnare tamen secum Zonaras videtur, vbi narrat Iustinum Auunculum recusasse Iustinianum Imperij socium habere, atque id vrgentibus Principibus dixisse; *Vobis optandum est ne hanc purpuram iunior aliquis induat:* nam non est iunior qui quinque & quadraginta annorum est. A Zonara parum discrepat Nicephorus, qui anno ætatis octogesimo secundo Iustinianum obiisse scribit. Scholium ab erudito viro descriptum olim offendi in manuscripto Vaticano. Κωνσταντῖνα ἡ γαμετὴ Μαυρικίου ἐγέννησεν υἱὸν, ὃν ὁ Μαυρίκιος ἐπωνόμαζε Θεοδόσιον. τοῦτον οὖν Βενέτων κραζόντων Ἰουστινιανὸν καλεῖσθαι, οἱ Πράσινοι ἔκραζον Θεοδόσιον. διὰ τὸ Θεοδόσιον γεγράφθαι, καὶ πολλὰ ἔτη ζῆσαι. ἤρξατο οὖν οἱ Βένετοι λέγειν, Τὰ ἀφωρισμένα ἔτη τῷ Ἰουστινιανῷ ὁ Κύριος δώῃ σοι ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἰσὶ ϟ ἔτη καὶ πλείω. ἡ γὰρ ζωὴ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐγένετο ἔτη ν'. *Constantina Mauritij coniux filium genuit, quem Mauritius Theodosium nominauit; at Veneti Iustinianum appellandum contendebant: contrà Prasini Theodosium, quod ille Orthodoxus fuerit, diúque vixerit. Tum Veneti acclamarunt, Iustiniani tibi Deus annos cum pace concedat; nam illius nonaginta & amplius anni fuerunt, Theodosij verò quinquaginta.* Pro nota ϟ repono non dissimilem, eidémque proximam in ordine numerorum π, vt sint anni octoginta; vereor enim ne in eo scholio mendum sit, vel in Venetorum acclamatione adulatio. Nam vt nonaginta Iustiniani vitæ annos computemus, addendi sunt ad nouem atque triginta eius Imperij, vnum & quinquaginta: atqui virum vnius & quinquaginta annorum *ætate iuniorem* Procopius minimè dixisset. Quamquam, vt planè liquet, non tum *ætate iuniorem* fuisse dicit Iustinianum Procopius, cùm Cæsar declaratus est; sed cùm in ipso Iustini Principatus exordio per

licentiam, vel Auunculo permittente sibi administrationem Imperij sumebat. Quando κραταιῶς αὐτείχετο πολιτείας, *cum potestate Rempublicam gerebat*, vt Cyrillus Scythopolitanus loquitur. Tunc verò quantum coniectura assequi possumus, tertium & trigesimum ætatis annum Iustinianus agebat. Nam sub finem Anastasij dominatus Byzantium venisse Iustinianum trigenario maiorem Theophilus eius præceptor affirmat. In obscuro quidem est annus, & Consulatus; dies verò Iustiniani natalitius fuit quinto Idus Maij, ludósque ea die celebratos, apud Theophanem notatos habes ad annum vigesimum primum, & vigesimum octauum. Ridiculum est commentum Interpretis ad ea verba Suidæ in voce Τυμβογέρων. Περὶ κδ΄. ὁ δ' Ἰουστινιὼς ὁ βασιλεὺς τυμβογέρων ἦν ἤδη. *Non constat*, inquit, *quid sibi velint hæc* περὶ κδ΄. *id est, ante viginti quatuor: fortasse legendum,* ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιὼς περὶ κδ΄. ἐτῶν ἦν τυμβογέρων, *hoc est, Iustinianus autem Imperator ante vigesimum quartum ætatis annum erat iam vt senex decrepitus.* Nugæ; Suidas citat huius historiæ verba ad pag. 29. Deinde de Iustino loquitur, non de Iustiniano. Tertiò, dictio compendiaria, quam iste numerariam notam interpretatur, Procopij nominis (cuius verba citantur) compendium est; ita Περκό-

lin. 19. *Qui summam moderabatur Imperij.* Id constat ex loco, quem paulo antè laudaui lib. 1. de bell. Vand. & ex alio lib. 1. de Ædif. vbi restaurationem templi Blacherniani à Iustino factam Iustiniano nepoti tribuēs Procopius, sic rem excusat, quod in impressis non habetur. ἀμφὶ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστίνῳ εἰργασμένα τῷ θείῳ ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν κατ' ἐξουσίαν αὐτὸς διῳκεῖτο. *Nam Iustiniano*, inquit, *adscribenda sunt Iustini auunculi gesta, cùm huius Imperium ille summa autoritate administraret.* Et Cyrillus Scythopolitanus ait Iustinianum antequam Cæsar renunciaretur, fuisse πατρίκιον, ὕπατον, στρατηγὸν, καὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων κραταιῶς αὐτεχόμενον, *Patricium, Consulem, Ducem exercitus, & cum potestate Rempublicam rexisse.*

Pag. 30. l. 17. *Amantium Eunuchorum Aulæ principem.* Marcellinus *Palatij præpositum* nominat; Euagrius *Imperatoris cubiculi præfectum.* Erat is Eunuchus, eáque re cùm sibi quærere Imperium non posset, id optabat Theocrito familiari suo; vnde perduellionis suspicionem incurrens, à Iustino necatur; addit Marcellinus causam hæresis Manichæorum. Quare αὐτάρτης τριάδος, *rebellis Trinitatis* à Tyriis vocatus est, & à Byzantiis *Zummas* ab insigni Manichæo eiusdem nominis: Procopius iniuriam illatam Ioanni Patriarchæ; fortassis occasio necis captata hinc est. Huius Amantij domus erat, quæ deinde Sancti Thomæ Ecclesia fuit Constantinopoli, vt est apud Autorem Origenum C P. & Zonaras confirmat.

lin. 21. *In Joannem Urbis Antistitem.* Quem quod plurimùm Iustinianus, vt hic vides, amabat, *Oecumenici* nomen tunc primùm sibi arrogantem non compescuit,

compeſcuit, vt in præfatione diximus. Cùm hic fuerit Cappadox, à nonnullis confunditur cũ alio eiuſdem cognomine & conciue; ſed hic preſbyter fuit Conſtantinopolitanus, vt Theophanes narrat, & Timothei Patriarchæ Syncellus, & anno Iuſtiniani tertio moritur; alter verò Ioannes Cappadox Prætorij Præfecturam cepit primùm ſub Iuſtiniano; nam ſub Iuſtino eam geſſit Marinus, dein Appion Patricius, & alij, quos vide infrà ad pag. 92.

lin. 25. *Vitalianum Tyrannum.* Numeratur à Procopio lib. 1. bell. Perſ. inter Duces exercitus Anaſtaſij Imperatoris, aduerſus quem deinde arma ſumpſit. Extincto Anaſtaſio ad Rempublicam reuocatur à Iuſtino, ſeptimóque receptionis ſuæ die, vt Marcellinus ait, magiſter militiæ ordinatur, deinde Conſul. Tantæ fuit apud Iuſtinum autoritatis, vt eo inſtante Seuerum & Iulianum Hæreticos Imperator iuſſerit exulare; & Sanctus Hormiſda Papa ad eum ſcripſerit de grauioribus Eccleſiæ rebus, vt eſt in Epiſtola Iuſtiniani ad eundem Hormiſdam: in qua cùm *fratrem* eum Iuſtinianus appellet, Arnoldus VVion ſic accepit, quaſi de germano fratre dixerit; ſed perperam. Nam Vitaliani, & Iuſtiniani nepotes, nempe *Joannem* & *Germanum*, non modò conſanguineos fuiſſe negat Procopius, ſed familiæ dignitate longè inter ſe diſtaſſe etiam affirmat ſuprà. Præterea fuit Vitalianus genere *Scytha*, vt Marcellinus habet, *Patricioli filius*, vt Procopius narrat lib. 1. de bell. Perſ. Iuſtinianus verò *Illyrienſis* ex patre *Sabbatio*, vt infrà dicemus. In ea verò Epiſtola *frater* Iuſtiniani dicitur, non ſanguine, ſed ἀδελφοπιστία quam Græci vocant, *iurata fraternitate.* Nam Vitalianus ob affectatam ſub Anaſtaſio tyrannidem ſibi timens, publicam poſtulauit fidem, quam Iuſtinianus nomine Cæſaris non ſolùm dedit, ſed etiam ſuper ſacram menſam, ritu Chriſtianis conſueto, ἀδελφοπιστία, id eſt, *iurata mutuò fraterna fide*, Vitalianum ſibi deuinxit; quod curiosè Procopius illis verbis obſeruauit, ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο διαλαχὼν αὐτῷ τῶν ἐν χριστιανοῖς μυστηρίων: *impunitate promiſſa, fide publica, vnà ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis.* Sic & Strategium Ærarij Præfectum Iuſtiniani *fratrem* appellatum video in hiſtoria de templo Sanctæ Sophiæ, quem ibidem infrà ἀδελφοποιητὸν autor nominat: nam Strategio Appius Ægyptius pater fuit, vt Innocentius Maronianus ſcribit in Epiſt. ad Thematem. Hos etiam ἀγαπητοὺς nominare Chriſtiani conſueuerant; quare Fœlix Papa Quartus cùm adhuc laïcus fraternam fidem Iuſtiniano iuraſſet, exinde dictus eſt Ἰουστινιανοῦ ἀγαπητὸς, vt in Romanorum Pontificum ſerie Græcè conſcripta obſeruaui. Hac eadem ratione & fide Iuſtiniani frater fuit Theodoricus Gotthorum Rex, vt Theophilus Iuſtiniani præceptor explicat. Ritum hunc ἀδελφοπιστίας, antiquiſſimi Patres hauſto Chriſti poculo ſacrum fecerunt, quibus curæ fuit euertere illas humani cruoris potiones, quas adhibuerunt non ſolùm Barbari, & Orientis Populi, vt refert Lucianus in lib.

de Ami

de Amicitia, cui titulus est Τόξαρις, sed etiam Romani ad amicitias, fœdera & coniurationes stabiliendas.

lin. 28. *Dato offensioni loco.* Hæc acerbiùs Zacharias apud Euagrium lib. 4. cap. 3. Emendandus est Theophanes, qui populo Constantinopolitano Vitaliani cædem adscribit, διὰ τὸ πολλοὺς ἀνῃρηκέναι τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατ' ἀναστασίου, *quod*, inquit, *multos deleuerit quo tempore in Anastasium arma sumpserat.* Sed Vitalianus quàm fuerit populis acceptus, publicæ illæ acclamationes declarant. *Vitaliani Patricij multi sint anni. Vitaliani Orthodoxi multi sint anni;* quas Epiphanius Tyrius in Epist. refert.

lin. 29. *Eum in Aula impiè contrucidauit.* Victor Tunnensis eorum temporum æqualis. *Vitalianus Constantinopoli intra Palatium, loco quem Delphicum Græco vocabulo dicunt, Iustiniani Patricij factione dicitur interfectus fuisse.* Extincto Vitaliano, qui erat magister militiæ, Iustinianus designatus est dux Romanarum legionum. Ita Zonaras; Constantinus Porphyrogenitus lib. 1. Them. 12. Ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ περιβόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (ὅτε τῶν σκήπτρων ἐκράτει τῆς ῥωμαϊκῆς βασιλείας ὁ τούτου θεῖος Ἰουστῖνος) μονοστράτηγος τῶν ῥωμαϊκῶν ταγμάτων Καῖσαρ ὢν ἐχρημάτιζε. *Magnus ille ac celebris Imperator Iustinianus (imperante Iustino auunculo) solus Romanarum legionum Dux, cùm iam Cæsar esset, appellabatur.* Στρατηγὸν eum appellat in Senatu Proclus Quæstor apud Procopium lib. 1. bell. Pers. Sed corrigendus est Constantinus; nam Procopius ibidem diu pòst Iustinianum consalutatum fuisse Cæsarem affirmat. Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρώτω ὑπηνήτα ἤστην Ἰουστινιανοῦ τῇ στρατηγοῦ δορυφόρω, ὃς χρόνῳ ὕστερον ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ θείῳ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. *Sittas & Belisarius primæ lanuginis adolescentes satellites erant Iustiniani militiæ magistri, qui diu pòst cum Iustino auunculo habuit Imperium.* Clariùs Cyrillus Scythopolitanus Procopij æqualis, Ἰουστῖνος Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὑτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα κατέστησε πατρίκιον, καὶ ὕπατον ὄντα καὶ στρατηγόν. *Iustinus Iustinianum ex sorore nepotem suo loco Imperatorem constituit, qui iam erat Patricius, Consul & magister militiæ.*

lin. 32. *Duæ populi factiones.* Duæ, quæ seditiones agitarent; nam alioqui quaternæ Circensium Aurigarum priscæ factiones erant: adde *Prasinis* & *Venetis Albatos*, & *Rusatos*, de quibus omnibus extant epigrammata in lib. 5. Anthologiæ. Domitianus τοῖς ἁρματηλάταις δύο γένη ἕτερα, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἀργυροῦν ὀνομάσας προσκατέστησε. *Ad numerum Aurigarum*, inquit Dio, *duos alios ordines adiecit, quorum alterum Auratorum, alterum Argentatorum vocauit.* Sunt qui efferant *Prasinos*, & *Venetianos*: ita Antoninus Imperator in vita sua; & antiquus lapis.

VICTORIA
VENETIANORVM
SEMPER
FELICITER.

Prasinos

Prasinos qui viridi colore vtebantur, nonnunquã Marcellinus *Cereales* dixit. Dio lib. 59. illorum vestem βατραχίδα, *Ranuncularem* à ranarum viriditate vocat. Veneti à Græcis dicti Κυάνεοι, hoc est, *Cærulei*, confirmátque Vegetius; quod Christophorsonus ad cap. 31. lib. 4. Euagrij parum animaduertit. Τὸ βένετον ἀπὸ βενετίας ὠνόμασται, ἐν ᾗ γίνεται κυανᾶ χρώματα. *Venetus color à Venetiis dicitur, vbi cærulei colores fiunt.* Malè, nam ante conditas Venetias id nomen fuit; Venetæ náque factionis meminit Suetonius in Vitellio cap. 14. Prasinæ, Dio lib. 59. De origine Venetorum, ac Prasinorum sic in antiquis historiarum Collectaneis Cod. Vat. 96. legebam. Οἰνόμαος πρῶτος ἐφεῦρε τὰ τοῦ ἱπποδρόμου χρώματα, ἀγωνιζομένης γῆς καὶ θαλάσσης. ἐβάλλοντο κλῆροι, καὶ ὃν ἔλαχεν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀγωνίζεσθαι ἐφόρει χλοανὸν, ὃς δὲ ὑπὲρ τῆς θαλάσσης κυάνεον, καὶ ἐποίει τὸν ἀγῶνα μαρτίου εἰκοστῇ τετάρτῃ. Καὶ εἰ μὲν τὸ χλοανὸν ἐνίκα τῆς γῆς εὐφορίαν ἤλπιζον. εἰ δὲ τὸ κυάνεον, τῆς θαλάσσης εὐπλοΐαν. Καὶ ηὔχοντο οἱ μὲν γεωργοὶ τὸν χλοανὸν νικᾶν. οἱ δὲ αὖ πάλιν ναυτίλοι τῷ κυανέῳ ἐβούλοντο τὴν νίκην. *Oenomaus primus adinuenit Circensium colores, quibus Terræ ac Maris quasi certamen repræsentauit. Mittebantur sortes; quem verò contigisset Terræ vicem agere certando, ille vestem viridem induebat; cæruleam autem qui vices Maris agebat. Hoc certamen vigesima quarta die Martij Oenomaus constituit. Quod si color viridis vicisset, Terræ fertilitatem omnes sperabant; si cæruleus, tranquillam Maris nauigationem. Quare Agricolæ optabant victoriam viridi colori: Nautæ, cæruleo.* Præter hæc quæ Procopius narrat de Venetorum, Prasinorúmque seditionibus, lege lib. 1. de bell. Pers. Euagrium ibidem, Marcellinum in Chronico, Theophanem, & Zonaram in Iustiniano. Vide has Notas infrà ad pag. 43. & 84.

Pag. 31. l. 30. *Vt Massagetæ solent, quare hunc habitum Hunnicum appellant.* Non Hunnorum, non Massagetarum, sed Saracenorum proprium alij hunc habitum fuisse narrant; Gentilibus passim omnibus hoc tribuit Hieremias cap. 10. *super omnem attonsum circa faciem suam.* Οἱ Σαρακηνοὶ (ad eum locum ait Theodorus Mopsuestenus) τὴν κόμην κατὰ τὸ ὄπισθεν μέρος ἐῶντες μόνον ἀποκείρονται τὸ μέρος τὸ ἐπὶ τὸ μέτωπον, οἵ εἰσιν οἱ νῦν λεγόμενοι γεντίλιοι. *Comam ad occipitium promittentes Saraceni, partem solummodo tondent, quæ fronti imminet; hos hodie Gentiles appellamus.*

Pag. 32. l. 4. *Intenta manu, &c. alios incitarent.* Hæc studia fauentium in Circo festiuè Cæsarius describit Dialogo primo initio; sed hic ea tantùm delibo quæ ad χειρονομίαν pertinent. Τὴν χεῖρα, inquit, κατ' αὐτῶν παρατείνοντες καὶ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τοὺς ἐχομένους παίοντες, καὶ τὴν παρειὰν παρακνώμενοι, καὶ αὐτάνδροι ἐπὶ τοὺς σταδιοδρομοῦντας διανιστάμενοι χειρονομοῦσιν αὐτοῖς τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸ ἔπαθλον.

lin. 15. *Antehac armati ferè omnes.* Hæc de Venetorum Prasinorúmque facinoribus narratio quædam veluti tabula est, in qua contemplari licet, quid

ſceleratorum in vrbibus licentia poſſit, quæ Principum fauore ſtudiiſque foueatur. Neque ad hæc Procopij confirmanda operæpretium eſt aliorum teſtimonia Scriptorum in medium adducere. Satis ſit hæc Iuſtiniani tempora ex modeſtiore ætate, & Imperio Theodoſij Magni coniicere, quod licèt hiſce factionibus blanditum non ſit, earum tamen grauiſſimè damnum ſenſit, vt Gregorius Nazianzenus iambis declarauit ad Seleucum.

——— θέαμα πωλικῶν ἱπποδρόμων
πόλεις διασπᾷ, δῆμον εἰς στάσιν φέρει,
μάχας διδάσκει, λοίδορον θίγει στόμα,
τέμνει πολιτῶν φίλτρα, συγκρούει γένη,
καταισχύνει γέροντας, ἐκμαίνει νέους,
ἔχθρας ἀνάπτει φιλτάτων, πατεῖ νόμους,
καὶ πρός γε τούτοις χρημάτων Σαφὴς βλάβη.
πόσους μὲν οἴκους ἀθρόους κατέσπασε;
πόσους προσαιτεῖν πλουσίους ἠνάγκασε;
πόσας δὲ τὸ πρὶν εὐνομουμένας πόλεις
ἄρδην καθεῖλεν; ὡς γὰρ ἡβῶσα στάσις
φόνοις δυναστῶν ἔχρανε δήμου χέρας,
χήρωσεν ἀνδρῶν τὰς πόλεις νόμῳ ξίφους,
πῦρ καὶ σίδηρος τὰς πόλεις ἐνείματο,
σφαγαῖς κολάζων τὰς σφαγὰς, φόνοις φόνους.

Pag.35. l.5. *Neque immunes hac violentia nuptæ fœminæ.* Et ſtatim exemplo id confirmat Procopius. At illa mulier fuit violentia ſceleratorum immunis, quæ morte ſtuprum anteuertit. Sed planè non deerant hiſtorico exempla, quæ adamuſſin narrationi conuenirent. Petrus Apamenſis homo factionis Venetæ, militis cuiuſdam cognomento Pſephę coniugem conſtuprauit, ἣ μὴ δυνηθεῖσα τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς φυγεῖν εἰς σφαγὴν ἀπεχώρησε τραγῳδοῦσα τάς τε οἰκείας, καὶ τοῦ γεγαμηκότος ἐπονειδίστους ξυμφοράς. *Quæ cùm ſcelerati hominis perditam vitare cupiditatem nequiuerit, ſuæ & mariti infamiæ tragicum planè remedium adhibens in ſuam cædem prorupit.* Epiſcopi ſecundæ Syriæ in Epiſt. ad Conc. ſub Iuſtiniano.

Pag.36. l.1. *Iiſque magnas elargiretur opes,* &c. Euagr. lib. 4. c.31. ὥστε καὶ μιαιφονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ. καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀπενδυτίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ ἀξιοῦσθαι γερῶν. *Vt impunè poſſent ipsâ meridie in mediâ Ciuitate aduerſarios trucidare, & non modò non pœnas metuerent, verùm etiam dignarentur præmiis.*

lin. 10. *Cùm neque eorum ſenſum aliquem acciperet quæ ſe ſpectante in Circo fierent.* Non ſolùm hoc ait de factioſorum cædibus, ſed etiam de conuiciis & contumeliis in Principes, in Theodoram Auguſtam, & in Iuſtinianum à viliſſima plebe iactis. Chron. Alexandr. πολλῶν ὕβρεων γενομένων μεταξὺ τῶν

μερῶν

μερῶν Βενέτων τε καὶ Πρασίνων, καὶ πολλὰ λοιδορήσαντες τὸν βασιλέα κατῆλθον ὁ Πράσινοι ἐάσαντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Βενέτους θεωρῶντας. *Inde multis inter geminas factiones Venetorum & Prasinorum iactis conuiciis, & in ipsum Imperatorem, Prasini ex Circo descenderunt relictis Imperatore & Venetis in spectaculo.* Hæc in eo Chronico diminuta, apud Theophanem verò cùm integra habeantur, infrà ad pag. 56. opportuniùs tibi dabimus cum nostra interpretatione.

lin.12. *Nam mirè stolidus fuit.* At in rebus agendis Iustiniani peracre ingenium in hoc libro sæpe Procopius laudat. Ibi florentis ætatis feruorem, hic senescentis languorem stuporémque notat. Menander Iustiniani Protector, ἀ γὰ ἐσφείσα οἱ τὸ ζῶμα, οὐδὲ ἥκμαζεν ἡ ἀλκὴ, ἀλλ' ἤδη γηραλέῳ τε ἰῷ, ὡς τὸ ἀνδρεῖον ἐκεῖνο φρόνημα μετεβέβλητο εἰς τὸ ῥᾳθυμότερον. *Neque enim amplius vegeto erat corpore, viribúsque florentibus; sed iam senuerat, & fortis ille animus in segnitiem vecordiámque degenerauerat.* Agathias lib. 5. ταῦτα Ἰουστινιανῷ νεαζοντι ἔτι ὡς ἐρρωμένῳ ἐξειργασο ἀμφὶ ᾧ τῳ ἐχάτῳ ἔοικε βίου πορείαν ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἐδόκει. *Hæc præclarè acta sunt Iustiniano adhuc iuniori, ac ætate vigenti; verùm is postremo vitæ decursu à curis abhorruisse visus est.* Vt verò languori desidiæque se dederit Iustinianus, & quanto cũ Reipublicæ damno, lege quæ statim fusè scribit Agathias. De Iustiniani penè stolida senectute vide Notas has ad pag. 137. ex quibus intelligas, quàm frigidè Coripus eam stoliditatem in sanctimoniam accipiat ac interpretetur.

Plurima sunt viuo nimiùm neglecta parentis
Nulla fuit iam cura senis, iam frigidus omnis
Alterius vitæ solo feruebat amore,
Jn cœlum mens omnis erat, iam corporis huius
Jmmemor hanc mundi faciem transisse putabat.

lin.13. *Similimus asino.* Statímque subdit aures Iustiniano agitari solitas; quamobrem publicè in Theatro Prasini cùm illi conuiciarentur, *Asinum* appellabant. Fasti Siculi. ἄλλοι ὃ ἔκραζον, Πηορκεῖς σγαύδαρι. *Alij clamitarunt, Peieras, Sgaudari.* lege Γαύδαρε, siue Γαυδάρη. Matthæus Raderus, *nescio,* inquit, *quid hoc vocis; videtur conuicium.* Lingua Græcorum vernacula γαύδαρος, est *Asinus.*

lin.21. *Hunnos qui sæpius ad se aduẽtarent.* Lege quę infrà notamus ad p. 49. & 86.

lin.30. *Marinis substructionum molibus.* Quas excitauit in Heræo suburbano; eas in fine primi in Ædificiornm describit Procopius, ibíque more suo per speciem commendationis tacitam parat vituperationem, quam apertè in hoc libro erat exaggeraturus. Ἀλλ' ὑποχέσθω ταῦτα εἰπεῖν βασιλειά τε εἶναι ὡς πρὸς Ἰουστινιανοῦ γενόμενα παρόντος τε ὡς Πτεχνομένῳ, ᾗ ὀδενὸς ἀπεειόπου, ὅτι μὴ χρημάτων καθισαμένῳ. *De hoc toto,* inquit, *ædificio illud satis sit dicere, Regiam esse constructámque à Justiniano assiduitate, & arte rem vrgente, omniáque*

niáque præter impensas, diligentissimè curante. Si quis animum attendat, hac solet ambiguitate Procopius, vel etiam ex aliorum opinione, Iustiniani gesta laudare, quæ in ἀνεκδότοις erat vituperaturus. Vide has Notas ad pag. 50.

Pag. 37. l. 12. *Huius hominis formæ ducere lineamenta.* Cedrenus, ὃς τῷ δὲ σώματος ἀναδεδμῷ εἶχε βραχὺ μείζονα δὲ μέσως, ἐρυθρὸς δὲ χρῶτα χαρπὸν καὶ δίπτερίσροφον βλέπων, καὶ τῷ κεφαλῷ πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένῳ. *Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, colore rubro, aspectu hilari & versatili, capite ad comæ pulchritudinem nonnihil glabro.* Omnia respondent Procopianæ descriptioni; quod verò addit Cedrenus de coma, & capillitio, perpẽdemus accuratiùs ad pag. 63. Fasti Alexandrini. ᾧ ἡ ἰδέα Ἰουστινιανοῦ δὲ βασιλέως κωνοειδὴς, δύσηθος, λευκὸς, ὀλιγόθριξ, ἀναφαλὰς, στρογγύλοψ, εὔμορφος, ἀνθηροπρόσωπος, ὑπογελῶν, μιξοπόλιος τῷ κάρᾳ, τὸ γένειον κείρων ὡς οἱ ῥωμαῖοι, εὔινος, ὑπόλευκος. *Fuit Iustinianus rotunda facie, pectorosus, candidus, raro capillo, recaluaster, rotundis oculis, formosus, florido aspectu, subridens, subcanus, mento rasus ritu Romanorum, naso iusto, subalbus.* Sed hæc tumultuariè ex diuersis autoribus hinc inde decerpta videntur. Quod ait *mento rasus ritu Romanorum*; ita Gentiles omnes Imperatores præter vnum Adrianum, qui teste Dione primus barbam nutrire cœpit; post Constantinum Iulianus Apostata, qui eam ob rem in Antiochenos μισπώγωνα scripsit. Post Iustinianum passim Græci Imperatores barbati. Porrò caluitium in Iustiniano, nummi, extremo eius Imperio cusi minimè ostendunt. Eius hæc imago est, Rauennæ secundo & vigesimo Imperij anno musiuo opere expressa.

lin. 24.

lin.24. *Ne Domitiani nomen, vel ſtatua vlla extaret.* Suetonius; *Senatus adeò ætatus eſt, vt & ſcalas inferri, clypeóſque, & imagines eius coram detrahi, & ibidem loco affligi iuberet, nouiſſimè eradendos vbique titulos, abolendámque omnem memoriam decerneret.* Idem vberiùs Plin. in Panegyrico.

lin.32. *Erat Domitiano.* Hæc vnus omnium Hiſtoricorum Procopius refert: nam necis Domitiani conſciam Domitiam coniugem fuiſſe ſcribunt Dio Caſſius, Philoſtratus, Sextus Aurelius, Georgius Syncellus, & alij Græci, Latiníque autores. De eius funere narrat hæc Suetonius, *cadauer eius populari ſandapila per veſpilones exportatum Phyllis nutrix in ſuburbano ſuo Latina via funerauit.* Hæc tamen fidem Procopianæ narrationi non minuunt, cùm ei contra nihil dicant; & Domitiani æneam imaginem autor ad ſua tempora in cliuo Capitolino extaſſe affirmet, hoc ipſum quod narrat, repræſentantem, non ſolùm forma, ſed etiam inſcripto titulo: nam fuit Procopius homo Romanæ antiquitatis curioſiſſimus, vt paſſim in libris de bello Gotth. ſingulari diligentia deſcripſerit Vrbis mœnia, portas, cloacas, vias, ædificia, ſuburbia; nullúſque illo exactiùs proſequatur viam Appiam, Æneæ nauigium, Mauſoleum Adriani, Bouis Myroniani ſignum in foro pacis; quæ, compluráque alia, & hæc ipſa de Domitiano vni Procopio debemus.

Pag.38.l.32. *Ipſe nihilominus fraudibus paſſim omnium expoſitus.* Hanc Procopius μωρείαν appellat, Euſtathius Preſbyter honeſtiore vocabulo ἀπλότητα, quam tamen exemplis quæ narrat pluſquàm μωρείαν fuiſſe probat.

Pag.39.l.10. *Mendaciis fallebat.* Ita vt in Theatro per contumeliam ab irata plebe id illi obiiceretur. Faſti Alexandrini. ἄλλοι ὃ ἔκραζον, Ἀπορικὲς Γαῦδαρε. *Alij verò clamitarunt, Peieras Aſine.* idem infrà repetit.

lin.20. *Aurum ardentiſſimè ſitiuit.* Euagrius lib.4. cap.29. ὁ ὃ Ἰουστινιανὸς λίαν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ὅτως ἐκτόπως ἐρασὴς, ὡς καὶ τὸ τῶν ὑπηκόων ἅπαν χρυσὸν πιπράσκειν. *In Iuſtiniano tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis rerum alienarum appetitio, vt ſubditos omnes pecunia venderet*, &c. Eadem ſcribit Zonaras, quorum integras pericopas habes initio huius libri argumenti loco. Iuliana Anicia intelligens *hoc Imperatoris ingenium*, vt loquitur Gregorius Turonenſis de Glor.Martyr. cap.133. magnam auri copiam, quam ab ea Iuſtinianus petierat, artificibus tradit; *Ite*, inquit, *& factis iuxta menſuram tignorum tabulis, ex hoc B. Polyeucti Martyris cameram exornate, ne hæc auari Imperatoris manus attingat.*

lin.21. *Sitiuit & ſanguinem.* Hoc etiam Praſini, Populúſque Conſtantinopolitanus publicè Iuſtiniano inclamabant, erátque eis vox illa ſolemnis, quam Theophanes refert, εἴθε Σαββάτιος μὴ ἐγεννήθη, ἵνα μὴ ἔχῃ σὸν φονέα. *Vtinam in lucem Sabbatius non veniſſet, certè filium te non habuiſſet ſanguinarium.* Fuit Sabbatius Iuſtiniani pater, vt infrà dicemus. Huc etiam illa S. Agapeti Pontificis vox pertinet; *Ego ad Iuſtinianum Imperatorem venire deſide-*

raui, sed Diocletianum inueni. Anastasius & Historia Miscell. lib. 16. Et Vigilius; *Ut video, non me fecerunt venire ad se Iustinianus & Theodora piissimi Principes; sed hodie scio, quod Diocletianum & Eleutheriam inueni.* Anastasius in Vigilio.

Pag. 40. l. 10. *Insana munificentia.* Iustiniani prodigentiam notant Euagrius & Zonaras, quos paulo antè laudaui. Marcellinus de largitionibus Iustiniani in primo Consulatu. *Famosissimum hunc Consulatum Iustinianus Consul omnium Orientalium Consulum profectò munificentiùs his liberalitatibus edidit. Nam* CCLXXXVIII. *millia solidorum in populum, inque spectacula, siue in spectaculorum machinam distributa,* XX. *Leones,* XXX. *pardos, exceptis aliis feris, in Amphitheatro simul exhibuit. Numerosos præterea phaleratósque in Circo caballos iam donatis quoque impertiuit aurigis, vna duntaxat, vltimáque mappa insanienti populo denegata.* Theophanes verò de secundo Consulatu. ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὑπατείαν, καὶ ταῦτα ἔδωκε χρήματα ὅσα ἐδεῖς βασιλεὺς ὑπατεύσας. *Dedit populo Imperator congiarium, idque tam munificum, vt nullus Imperatorum, qui Consulatum suscepit.* Quod subdit, *nulláque ratione Barbaris effundebat*, vide infrà pag. 87.

lin. 25. *Acacius quidam erat Byzantij.* Ex hoc loco colligere Theodoræ patriam licet. Nam video Nicephorum, Zonaram, nonnullósque alios, inter hos est Cuiacius ad Nouellam 11. quibus huius historiæ copia non fuit, asserere Theodoram in ea Cypri vrbe natam, quæ ob id secunda Iustiniana vocata deinde sit. At secunda Iustiniana est in Epiro, vt infrà dicemus. Et ob natale solum Theodoræ, vt aliæ, sic ista *Theodorias* nuncupanda fuisset. Vide has Notas ad pag. 49.

lin. 27. *Ad venationes.* Addidimus *Amphitheatrales*; nam de his intelligit lib. 3. bell. Gotth. τὸ τῆ πόλεως κυνηγέσιον, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέατρον νενομίκασι. *Vrbanarum venationum locus, quem Amphitheatrum nominare consueuerunt.* Dio Cassius lib. 43. Θέατρον κυνηγετικὸν ἐκείωσας, ὃ καὶ ἀμφιθέατρον, ὅτι δ' πέριξ ἕδρας αὐτὸ σκηνῆς ἔχειν περιερρήθη. *Theatrum ad venationes circumsepsit; id & Amphitheatrum vocatur, quod, nulla in medio scena, circumcirca habeat subsellia.*

lin. 29. *Quem vocant Vrsarium.* In Græco est ἀρκτοτρόφον, *Vrsorum altorem.* Leontius quidam fuit ἀπὸ ἀρκτοτρόφου, qui *ex Vrsorum altore* Monachus euasit, hunc antiquus Interpres Concilij Chalcedonensis *Vrsarium* appellauit.

lin. 31. *Comitona.* Hanc Iustinianus anno primo Imperij tradit in matrimonium Sittæ Patricio Armeniæ Duci designato. Theophanes; προεβάλετο ὃν ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην ἀρμενίας Σίτταν ἄνδρα πολεμικὸν, καὶ ἐκδυώτατον, ᾧ ἔζευξε γυναῖκα Κομιτὼ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆ αὐγούστης. *Creauit autem Imperator exercitus Armeniæ Imperatorem Sittam virum bellicosum ac strenuum, cui dedit vxorem Theodoræ Augustæ sororem, nomine Comitonam.* An huius

huius Comitonæ, an verò Anastasiæ filia fuerit Sophia Augusta Iustini Iunioris vxor, quam Victor Tunnensis in Chron. *Theodoræ neptem* appellat, obscurum est. Neque etiam liquet vtrius illarum liberi sint Ioannes Consul Codicillaris,& Georgius Xenodochij Marinæ Curator,quos Theophanes ἀνεψιοὺς vocat Theodoræ Imperatricis. En illos de quibus liquet in hoc diagrammate.

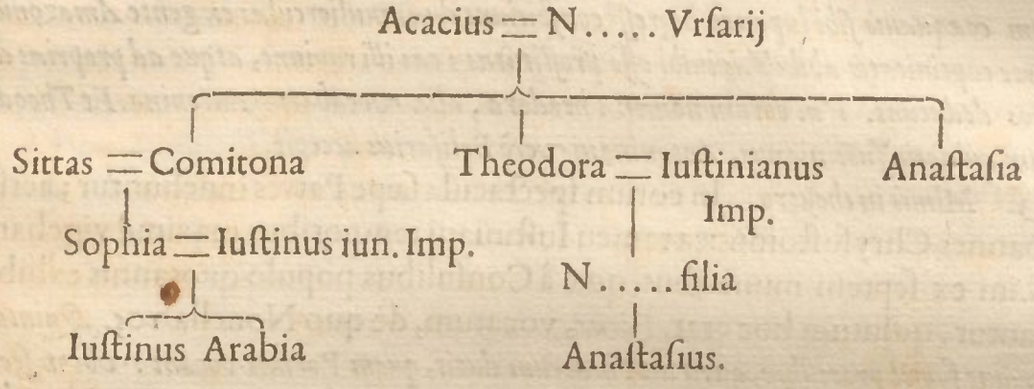

Ex his corrige Pseudogordiani Epistolas quæ habentur in calce Chronici Cassinensis. Is Theodoram non solùm ex Aniciorum familia, sed etiam Tertulli primarij Romani Patricij *cognatam*, & Sanctum Placidum Martyrem Theodoræ *nepotem* mentitur; sed de hoc infrà ad pag.57. & 83.

Pag.41.l.6. *Impositis puellarum capitibus, manibúsque coronis.* Ad maiorem conciliandam commiserationem aspectu trium puellarum virginum, quæ infulatis olim coronis dignoscebantur; quas vel reuinctas in capite,vel solutas præ manibus, pendentibus infulis Vestales virgines in antiquis lapidibus gestantes videmus, & alias etiam quascumque puellas inter sacrificia, & religiones. In Christianarum Virginum antiquis tumulis, atque vrnis sepulcralibus harum coronarum symbola Romæ sæpe memini animaduertisse me.

lin.22. *Humerísque subsellium detulit.* Quod vt commodiùs huc atque illuc portaretur plicatile fuit. Hoc sedium genus hodiéque durat: sed circumferendi vsus non item; fortasse paulo post Procopij tempora desiit. Vocant Græci θρόνους ὀκλαδίας, vt notat Hesychius: & addit. ὃς ἂν ἀκόλουθοι φέρωνται τῆς ἐς τὰς ἀγορὰς ἰούσαι πλουσίοις, *quos diuitibus in forum prodeuntibus serui deferunt.* Athen. lib.12. Ὀκλαδίας τε αὐτῆς δίφρους ἔφερον αἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὡς ἔτυχε. *Complicatiles sedes eis pueri ferebant, ne indecorè temeréque sederent.* Synes. de Regno. τῷ ἀκολούθων ἂν δὴ χθαμαλοὺς σκιμποδίσκους ὀκλαδίας ἐπὶ τῷ ὤμων αἰωρουμένους, ἐφ' ᾧ τῆς ἐωνημένους ἐν ταῖς ἀγυιαῖς εἶναι καθίζεσθαι, σκύθαι εἰσί. *Pedisequi, qui sellulas humiles atque plicatiles humeris imponunt, vt iis domini in foris insideant, Scythæ sunt.* In hoc

Synesij

Synesij loco pro ἀγυιᾶς, lego ἀγορᾶς ex Hesychio, ex quo & ex Procopij hoc loco tam perspicuus iam ille est, vt doctus Interpres hærere non possit.

Pag. 41. l. 26. *Inter prostibulas habetur.* Aimoinus lib. 2. de Gest. Franc. cap. 5. Theodoræ meretricium refert; at id ipsum, atque totam de Iustiniano, Belisario, eorúmque coniugibus historiam tam prodigiosè narrat, vt potiùs ex aliorum sermone, ac leui tenuíque fama rem accepisse videatur, quàm ex commendata litteris historia. *Justinianus*, inquit, *& Belisarius quadam die cum coæquæuis sibi lupanar ingressi conspiciunt duas mulierculas ex gente Amazonum sorte captiuitatis abductas inibi esse prostitutas; eas illi rapiunt, atque ad proprias domos deducunt. Vni eorum nomen Theodora, alia vocabatur Antonina. Et Theodoram quidem Justinianus, Antoninam verò Belisarius accepit.*

lin. 33. *Mimis in theatro.* In eorum spectacula sæpe Patres inuehuntur; acriùs Ioannes Chrysostomus: ea tamen Iustiniani temporibus maximè vigebant. Nam ex septem muneribus, quæ à Consulibus populo quotannis exhibebantur, quintum hoc erat, *Pornæ*, vocatum, de quo Nouella 105. *Quintum quoque faciet processum, quod ad Theatrum ducit, quem Pornas vocant: vbi in scena ridiculorum est locus Tragœdis, & Thymelicis choris, & spectaculis vniuersis, & audibilibus apertum est Theatrum.*

Pag. 42. l. 6. *Inflictas alapas.* Hoc spectaculi genus carmine Gregorius Nazianzenus expositit ἐν τῷ νικοδύλῳ πρὸς τὸν πατέρα.

——————— ἴδρεσιν ἄλλοι
ἀνδρῶν, θηλυτέρων, πολυκαμπέα τέρψιν ἔχοντες,
καὶ μίμων σκιερῆσι ῥαπίσμασιν, οἷς ὕπο κόρρη
γυμνῆται ψοφέουσα γελοίιον αὐτὶ γάοιο.

Nunc in fœmineis, nunc in probrísque virorum
Dum varios animi lusus, & gaudia quærunt
Prospiciunt auidi colaphismata; queis sibi malas
Dum retegunt illi, sonitus crepitúsque cietur,
Ex quo pro lacrymis oritur gemitúque cachinnus.

Et ad Seleucum, μίμοι γελοίων κονδύλοις εἰθισμένοι. *Scurræ, quibus feriri mos pugnorum ictibus.* Tertull. lib. de spectat. *Contumeliis alaparum sic obiicit, quasi de præcepto domini ludat.*

lin. 16. *In mulierculas eiusdem theatri.* Ex Byzantiis meretricibus duas tantùm habuit amicas Theodora, Chrysomallam, & Indaram; quas post acceptum Imperium in Regia apud se continuit, & socias habuit consiliorum. Suidas, Χρυσομαλλὼ ὄνομα ὀρχηστρίδος, εἶτα ἑταίρας, ἥκμαζεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας. *Chrysomalla, nomen est Saltatriculæ, ac postmodum meretricis, quæ celebris fuit Justiniani & Theodoræ temporibus.* Innuit huius historiæ locum infrà pag. 78.

lin. 19. *Pentapolis Præfecto.* Eam intelligit, quæ est in Ægypto, & ab Alexandria

dria decem dierum itinere distat. Vide infrà vbi de reditu Theodoræ ab Hecebolo expulsæ.

lin.27. *Oriente toto peragrato Byzantium reducitur.* Orientis Prouincia, ex qua vltima Byzantium discessit, fuit Paphlagonia. Τὸν ἅγιον πανταλεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ὅτε ἦλθεν ἀπὸ παφλαγονίας ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει πένης οὖσα, καὶ ἔρια νήθουσα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ τὴν διατροφὴν, μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκείαν εἰς ναόν. *Theodora vxor Magni Iustiniani post reditum ex Paphlagonia in Embolo habitauit, vbi propter egestatem lanam nebat, ex quo opificio vitam sustentauit; vbi verò ad Imperium peruenit in abiecta illa domo, Templum construxit S. Pantaleonis.* Autor de Antiquitate vrbis Constantinopolitanæ. In *Embolo* Theodora commorabatur, vbi scilicet abiectissimæ meretrices corpora prostituebant. Hinc apud Plinium *Mulier* EMBOLARIA, de qua tot Criticorum eruditissimæ nugæ. ΕΜΒΟΛΟΙ (præter alias eius vocis acceptiones) sunt *Porticus.* Hesychius Milesius in πατρίοις Constantinum muros Byzantij protulisse narrat vsque ad τρωαδικοὺς ἐμβόλους, *Porticus Troadenses* vocat Autor antiquissimus Descriptionis vrbis Constantinopolis. Quemadmodum ergo à Porticuum fornicibus *Fornicariæ* mulieres dictæ sunt; sic à Porticibus ipsis, hoc est, *Embolis*, EMBOLARIAS alij vocarunt.

Pag.43. l.13. *Vterque Venetæ factionis.* Acacius Theodoræ parens Prasinam secutus est; verùm Theodora ad Venetos transiuit, vbi post Acacij obitum cum matre, sororibúsque munus alendi bestias ab illis accepit. De Iustiniano miror Christophorsonum ignorasse, qui ad cap.31. lib.4. Euagrij, ita interpretatus est. *Placuit Iustiniano in alteram factionem eorum, qui Prasini dicuntur, animo propendere.* In Græco est Κυανέων, *Cæruleorum:* hi sunt Veneti. Chosroës Iustiniano infensissimus Apameæ cùm esset, ἐπεὶ ἠκηκόει πολλῷ πρότερον Ἰουστινιανὸν βασιλέα χρώματος τοῦ βενέτου (ὃ δὴ κυανέον ἐστιν) ἐκτόπως ἐρᾷν, ἀπενάντιας κἀνταῦθα αὐτῷ ἰέναι βουλόμενος, ἤθελε τῷ πρασίνῳ τὴν νίκην ἁρμόσαι, *audiſsétque Iustinianum Imperatorem colori Veneto (qui cæruleus est) insanè fauere; ipse contrariis in hoc etiam studiis, Prasino colori victoriam concedi volebat.* Vide has Notas infrà. Studuit factioni Venetæ Aulus Vitellius, qui, vt ait Suetonius, *quosdam de plebe ob id ipsum, quod Venetæ factioni clarè maledixerant, interemit; contemptu sui, & noua spe id ausos opinatus.* Prasinis fauit C.Caligula. Dio lib.59. ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βατραχίδα ἐνδύνοντι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ χρώματος καλουμένῳ πρασίνῳ προσέκειτο. *Vehementer propensus erat animo in eos qui Ranuncularem vestem induerent, qui & Prasini à colore nuncupati.*

lin.18. *Morbo Iustinianus vrgebatur.* Cruris affectione grauissimè laborauit; omni abiecta spe salutis. De hac Procopium intelligere certum est ex iis

quæ subdit, miro casu Imperatorem conualuisse, nempe adhibitis sanctorum Martyrum reliquiis, quas effodi contigit, dum Sanctæ Irenæ Templum instaurabatur. Rem totam ipse luculenter prosequitur lib. 1. Ædif. Hæc Iustiniani ægrotatio incidit in annum circiter vigesimum tertium, vel quartum eius Imperij; nam anno quinto & vigesimo, mense Septembre, Indictione decima quinta illud Sanctæ Irenæ Templum dedicatum fuit, vt Theophanes notat. Theodora suum iam diem obierat; quare alia planè Iustiniani hæc est valetudo ab ea, de qua suprà Procopius pag. 16. Atque alia etiam fortassis est à qua liberatus fuit ope Sanctorum Cosmæ & Damiani, quibus & Templum ex voto excitauit, vt eodem libro Ædif. primo narrat. Quartùm Iustinianus ægrotauit post reditum è Thracia, quò ad restaurationem murorum, quos *Longos* appellant, perrexerat: nempe anno Imperij trigesimo quarto, Nonis Septembris, Indictione nona. Vide Theophanem.

lin. 27. *Absentis Cæsaris.* Secesserat Iustinianus vel in suburbanum Heræum, de quo infrà pag. 70. ad cruris vitium curandum, vel in Sycanum, vbi tum Sanctæ Irenæ Templum construebatur, ibidémque fortasse veneratus est reliquias, de quibus modò dicebam. Sæpe venit Calchedonem, & anno primo & secundo diutiùs ibi commoratus est, vt ex plerisque eius Constitutionibus patet; longiùs autem ab vrbe Byzantio ad Orientem rarò discessit, semel anno trigesimo secundo, cùm in Selymbriam ad excitandos muros *Longos* terræ motu collapsos, & abigendos Barbaros, qui inde in Thraciam inuaserant. Atque iterum anno trigesimo septimo, mense Octobre, Indictione duodecima, ad Myriangelos (perperam *Myrangolos* in Historia Miscella) hoc est, Germios in Galatia religionis & orationis causâ; Theophanes. In Italiam venisse, ciues Rauennates haud probare possunt; etsi dedicationi Ecclesiæ S. Vitalis Iustinianum cum Theodora credant interfuisse, nempe anno post Consulatum Basilij sexto, Indictione decima, vt refert Hieronymus Rubeus lib. 3. Nam Theodora eodem illo anno, iisdémque diebus Byzantij grauiter ægrotans, suæque vitæ timens, in Italiam Belisario scribebat de Ioanninæ illius filiæ & Anastasij nepotis sui coniugio maturando, & tandem quarto Nonas Iulias diem clausit extremum. Vide Procopium lib. 3. bell. Gotth. & hic pag. 24. Theophanem ad annum primum & vigesimum Iustiniani, & has Notas ad pag. 24. Venit quidem Rauennam Iustinianus planè adolescens, eóque missus est obses ad Theodoricum Gotthorum Regem à Iustino auunclo exercitus duce, vt Theophilus Iustiniani præcepror exponit. Theodora quando Byzantio digressa sit, dicemus ad pag. 70.

lin. 32. *Præfecto Vrbis Theodoto Cucurbitino.* De quo mentio fit in historia de Templo Sanctæ Sophiæ, quam in Vaticana Bibliotheca vidimus. Huic Theodoto

Theodoto in exilium, vt statim ait Procopius, abeunti succedit *Ioannes Coccorobius.* Plures legimus in antiquis monumentis, qui sub Iustiniano vrbis Byzantij Præfecturam gesserunt: insigniores sunt, *Patricius* post Consulatum Belisarij, ad quem rescriptum fuit de secundis Nuptiis. *Areobindus* Iustiniani neptis Proiectæ maritus. *Tribonianus*, qui ob id Expræfectus vocatur, ad quem extat Edictum Iustiniani nonum. *Tryphon* in seditione Victoriatorum. *Theodori frater*, qui pridem eumdem magistratum habuerat: Chron. Alexandr. *Longinus*, cuius Præfecturæ infrà meminit Procopius. *Domnicus*, qui Apione Consule, cum potestate fuit. *Musonius*, ad quem scripsit Iustinianus Nouellam 134. *Georgius* falsò coniurationis in Imperatorem accusatus, vt prodit Theophanes. *Procopius* noster, qui successorem habuit *Andream* anno Iustiniani trigesimo sexto; post quem Victor Tunnensis ponit *Iulianum* trigesimo nono anno Iustiniani.

Pag. 44. l. 1. *Miro sanè casu conualuit.* Testem huiusce mirifici casus ipsam Imperatoris purpuram fuisse, narrat Procopius lib. 1. Ædif. quæ in Regia seruabatur eo imbuta liquore, qui ex Martyrum reliquiis, vitiato cruri admotis abundè redundarat.

lin. 5. *Quosdam ex familiaribus dirè cæsos impellit ad falsas illius accusationes.* Quis non credat, cùm Ecclesiasticos etiam his technis Iustinianus circumuenerit? narrat id Eustathius Presbyter in vita S. Eutychij. ⓠ τοῦ ἀγρίου θηρὸς ὑπουργοὶ συλλαμβάνουσι σύροντες τοῦ ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ὀφείλοντας αὐτοῦ καταμαρτυρῆσαι, ἵνα δείξωσι δῆθεν μετ' εὐλόγου προφάσεως αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεοῦν. *Immanis belluæ ministri comprehensos trahunt sancti viri famulos, vt aduersus eum testimonium dicant. Ne sine iusta causa ille ex Episcopatu pulsus videatur.* Sed cùm re ipsa pulsus sit à Iustiniano Eutychius, & de eo sit institutum iudicium, quemadmodum hic in Theodoti causa narrat Procopius, τὶ περιεῖχον ⓠ λίβελλοι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι, καὶ γελάσαι τρανῶς. ὅτι συκοτόκυλα ὀρνιθίων ἔφαγε. ⓒ ὅτι πολλὰς ὥρας γονυκλισίας ποιῶν ἤυχετο, καὶ ἄλλα τούτων καταγελαστότερα: *quid libelli continerent operæpretium est audire, ac tum effusè ridere. Eutychium gallinarum hepar, & intestina comedisse, multásque horas de geniculis orando consumpsisse; hæc in illum, & his similia risu digniora.* Et mariti æmula Theodora iisdem artibus in Syluerium vsa est, nam *misit iussiones ad Belisarium ita continentes; Vide aliquas occasiones in Syluerium Papam, & depone illum ab Episcopatu, aut certè festinus transmitte ad nos.* Anast. in Syluerio.

lin. 31. *In hoc enim illa planè repugnabat.* Non solùm Euphemia; sed etiam Iustiniani mater Bigleniza, quod cùm euincere illa nequiuisset, vt Theophilus in vita Iustiniani affirmat, mœrore contabuit.

Pag. 45. l. 2. *Cum suo nomine sanè ignominioso.* Id est, *Lupicinæ*, siue *Lupiciæ*: nam vilissima scorta Latinè *Lupas* dicimus. Theodorus Lector; σύμβιον εἶχεν ὀνό-

ματι Λουπικίαν, ἣν γενομένην αὐγούσταν Εὐφημίαν ὁ δημῶται ὠνόμασαν. *Coniugem habuit nomine Lupiciam, quam creatam Augustam populus Euphemiam vocauit.* In publicis acclamationibus; IVSTINE. AVG. TV. VINCAS. EVPHEMIA. AVG. TV. VINCAS. & in antiqua inscriptione. DOMINI. TOTIVS. ORBIS. IVSTINVS. ET. EVPHEMIA. PP. AVGG. Pia fœmina venerata est Martyrem Euphemiam non solùm nominis tessera, sed etiam Templo Constantinopoli magnificè constructo, in quo sibi statuam posuit. Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη ἵστατο ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ὑπὸ αὐτῆς κτισθείσῃ. *Euphemiæ vxoris Iustini Thracis statua est in Templo Sanctæ Euphemiæ ab eadem ædificato.* Suidas.

lin. 4. *Hæc non ita multo pòst excedit è vita.* Non dubito quin ante annum Imperij sextum, quo Cedrenus, vt mox dicam, Euphemiæ obitum perperam notat. Nam falsum omnino illud etiam est, quod de secunda Iustini coniuge affirmat. ἔστεψε δὲ καὶ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ αὐγούσταν τῆς Εὐφημίας τελευτησάσης. *Augustali quoque corona Theodoram vxorem suam ornauit, iam mortua Euphemia.* Ex hoc fonte Octauius à Rosberg, & multi nostri temporis Scriptores id hauserunt. Verùm vt ingenium Iustini Procopius declararet, nihil ad rem magis fecisset, quàm hominis confecti summa senectute, ac pedis vulnere, vt statim dicemus, grauissimè laborantis choreas, nuptiales faces, tibiásque narrare. Sed hic, quod suprà etiam monebam, viris grauissimis fraudem fecit illa Iustini ac Iustiniani nominum compendiosa, vel mendosa scriptio librariorum; nam erat fortassis apud autores, quos Cedrenus compilauit, *Iustinianum* (non *Iustinum*) *Augustali corona Theodoram vxorem suam ornasse, iam mortua Euphemia;* quod aptissimè conuenit cum hac Procopij historia, qui Euphemiam Iustiniano ait repugnasse in matrimonio, quod cum Theodora moliretur: idque demum illum confecisse, vbi naturæ cessit Euphemia. Ne quid verò dissimulemus, Theophanes ad annum Iustini sextum, sic habet; ἔστεψε δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Θεοδώραν αὐγούσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronauit autem Augustam vxorem suam Theodoram simulatque cepit Imperium.* Hinc, vt vides, suam Cedrenus ipsis verbis rhapsodiam decerpsit; vbi Euphemiæ mortis nulla mentio est, scilicet ad hunc annum sextum, id ex suo illi addidit: & quod minimè debuit, extrema prætermisit Theophanis verba, ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν, *simulatque cepit Imperium;* quibus nodus huius difficultatis explicatur. Nam ex iis planè intelligimus Theophanem eo loco non agere de Iustini vxore. Quî enim potuit Theodoram Iustinus coronare simulatque cepit Imperium, cùm sextus ille esset annus eius Imperij? At simulatque cepit Imperium, Euphemiam Iustinus coronauit, vt sub ipso statim limine anni primi narrat ipse Theophanes; σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λουπικίαν ἔστεψε αὐγούσταν,

γούσαν, ἣν ὁ δῆμοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν εἰς τὸ στέψαι αὐτήν. *Coniugem verò habens nomine Lupiciam coronauit Augustam, eámque populus dum coronaretur, Euphemiam appellauit.* Quare cùm tota illa pars historiæ Theophanis luxata sit, ita hunc locum puto restituendum. Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν (non ἑαυτοῦ, sed) Ἰουστινιανοῦ γυναῖκα θεοδώραν αὐγούσαν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronauit Augustam vxorem Iustiniani Theodoram simulatque cepit ille Imperium.* Sed hæc à Theophane per anticipationem narrata sunt ad annum sextum, quæ anno Iustini nono contigisse clarum est.

lin.5. *Iustinus summa senectute confectus.* Simeon Metaphrastes in S.Sabæ vita. ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος βαθύτατα ἤδη γηράσκων, ἄλλως τε δὲ καὶ νόσῳ τινὶ τοῦ σώματος βαρυνόμενος, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὢν ἔτι πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἐξαρκεῖν προστασίαν, τὴν ἀρχὴν ἀποτίθεται Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα καταστήσας πατρίκιον, καὶ ὕπατον ὄντα, καὶ Στρατηγὸν, καὶ κραταιῶς ἤδη τῶν τοῦ κοινοῦ πραγμάτων ἐπειλημμένον. *Iustinus Imperator prouecta cùm esset senectute, & corporis morbo grauatus, neque amplius ad Rempublicam gerendam aptus, deponit Imperium, Iustiniano sororis filio Augusto constituto, qui tum erat Patricius, Exconsul, militiæque Magister, & seriò iam publicam ceperat rerum administrationem.* Vide quæ notauimus ad pag.29.

lin.13. *Nam cùm viris Senatoriis (quod prisca lege cautum est) vxorem ducere meretricem non liceat.* Constantini Rescripto ad Gregorium l.1. Senat. C. de nat. lib.& Valentiniani ac Martiani ad Palladium.l.7.C.de incest.& inutil.nupt. *Senatores seu Præfectos, vel quos in Ciuitatibus Duumuirilitas, vel Sacerdotij, id est, Phœniciarchiæ vel Syriarchiæ ornamenta condecorant, placet maculam subire infamiæ, & alienos à Romanis legibus fieri, si ex ancilla, vel ancillæ filia, vel liberta, vel libertæ filia, vel scenica, vel scenicæ filia, vel tabernaria, vel tabernariæ filia, vel humili, vel abiecta persona, vel Lenonis, aut Arenarij filia, vel quæ mercimoniis publicè præfuit, susceptos filios in numero legitimorum habere voluerint, aut proprio iudicio, aut nostri prærogatiua Rescripti.* Hanc legem Iustinus antiquauit.

lin.15. *Principem adigit ad legem noua constitutione euertendam.* Innuit Procopius legem 23. C. de nupt. Verùm quod hic repetere sæpe cogor, quatuor illæ litteræ IVST. quibus nomen Iustinus senior notabat suum, quemadmodum suprà pag.28. Procopius narrauit; quæue illi præfixæ Constitutioni in antiquis manuscriptis libris erant, & nos in Vaticano obseruauimus, doctis viris imposuerunt, qui eius notæ ambiguitatem ad Iustiniani, quàm ad Iustini nomen interpretari maluerunt, eidémque Constitutionem adscribere: & Hubertus Giphanius, Theodoræ suasu in commodum mulierum editam à Iustiniano etiam credidit. Sed Iustini omnino est: nam in Codicem non semel irrepserunt falsæ legum inscriptiones, atque etiam subscriptiones. Dicam tantùm in re præsenti exploratissimas quasque. l. 6. restituendæ. C. de aduoc. fisc. & l. 7. per hanc legem, & l. 8. nemo, tum in epigrapha,

tum in nota Consulum ad calcem mendosè est nomen Iustiniani; nam ex tribus illis Constitutionibus, prima sancita est anno Iustini primo; secunda & tertia, anno sexto; notandíque sunt duo Iustini Augusti Consulatus, alter collega Eutharico, alter Opilione; vt rectè est l. 23. consulta. C. de testib. nam Iustinianus cum Valerio primum Consulatum gessit anno Iustini auunculi tertio. Ad hanc normam emendandæ & aliæ sunt, & l. 7. legem. C. de nat. lib. Præterea legem illam de scenicis mulieribus Iustini esse prorsus euincit alia de iisdem scenicis Iustiniani Constitutio, ab illa Iustini planè diuersa, quippe quæ non solùm plura capita, sed etiam antinomiam contineat, vt infrà dicam. Ea licèt hodie non extet, summam tamen eius habemus in Rescripto Iustiniani ad Episcopos in eandem sententiam dato, vt statim declarabo. Quamquam verò Iustini Constitutio, cuius hic meminit Procopius, nota Consulis careat non solùm in impressis libris, sed etiam in antiquo Codice Vaticano; tamen ex inscripto Demosthenis nomine, promulgatam eam non dubitamus post annum Iustini tertium, vel duobus sequentibus, quando Prætorij præfecturam Demosthenes administrauit, vt ex Prætorum serie ad Consulum tempus à nobis reuocata videre licet infrà ad pag. 92. Ipsam Iustini Constitutionem, quod ad illustrandam partem huius historiæ præcipuam pertineat, hic integram damus. In qua duo velim animaduertas. Post legem Iuliam, Constantinianam, & Martianam de Senatorum matrimoniis, primùm sub Iustino & Iustiniano auditam esse in orbe Romano sanctionem de Senatorum nuptiis cum abiectis personis. Deinde licèt in Constantiniana lege per hanc antiquata nominatim notentur *Ancillæ, Libertæ, Scenicæ, Tabernariæ, Lenonum & Arenariorum filiæ, quæque mercimoniis publicè præfuerint*; tamen vt planè intelligeremus pro Theodora sancitam hanc legem fuisse, Iustinum solas hic nominare mulieres *scenicas*, ex qua nimirum fæce Theodora fuerat.

IMP. IVST. AVGVSTVS
DEMOSTHENI PRÆFECTO PRÆTORIO.

IMperiali beneuolentiæ proprium hoc esse iudicantes, vt omni tempore subiectorum commoda tam inuestigare, quàm eis mederi procuremus: lapsus quoque mulierum, per quos indignam honore conuersationem imbecillitate sexus elegerint, competenti moderatione subleuandos esse censemus: miniméque eis spem melioris conditionis adimere, vt ad eam respicientes, improuidam & minus honestam electionem faciliùs derelinquant. Nam ita credimus Dei beneuolentiam, & circa genus humanum nimiam clemen

clementiam, quantum noſtræ naturæ poſſibile eſt, imitari, qui cotidianis hominum peccatis ſemper ignoſcere dignatur, & pœnitentiam ſuſcipere noſtram, & ad meliorem eam ſtatum deducere. Quod ſi circa noſtros ſubiectos Imperio nos etiam facere differamus, nulla venia digni eſſe videbimur. Itaque cùm iniuſtum ſit, ſeruos quidem libertate donatos, poſſe per diuinam indulgentiam natalibus ſuis reſtitui, poſtquam huiuſmodi principale beneficium ita degere, quaſi nunquam ſeruiſſent, ſed ingenui nati eſſent: mulieres autem, quæ ſcenicis quidem ludis ſeſe antè immiſcuerunt, poſtea verò ſpreta mala conditione ad meliorem migrauêre ſententiam, & inhoneſtam profeſſionem effugerunt, nullam ſpem principalis habere beneficij, quod eas ad illum ſtatum reduceret, in quo ſi nihil inhoneſti peccatum eſſet, commorari potuerunt. Præſenti ſanctione clementiſſima principale beneficium eis ſub ea lege condonamus, vt ſi derelicta mala & inhoneſta conuerſatione, commodiorem vitam amplexæ fuerint, honeſtatíque ſeſe dederint; liceat eis noſtro ſupplicare numini, vt diuinos affatus ſine dubio mereantur, ad matrimonium eas venire permittentes legitimum: iis, qui eis coniungendi ſunt, nullo timore tenendis, ne ſcitis præteritarum legum infirmum eſſe videatur tale coniugium, ſed ita validum huiuſmodi permanere matrimonium confidentibus, quaſi nulla præcedente inhoneſta vita vxores eas duxerint: ſiue dignitate præditi ſint, ſiue alio modo ſcenicas in matrimonium ducere prohibeantur; dum tamen dotalibus omnimodo inſtrumentis non ſine ſcriptis tale probetur coniugium. Nam omni macula penitus direpta, & quaſi ſuis natalibus huiuſmodi mulieribus redditis, neque vocabulum inhoneſtum eis inhærere de cætero volumus; neque differentiam aliquam eas habere cum iis, quæ nihil ſimile peccauerunt. Sed & liberos ex tali matrimonio procreandos, ſuos & legitimos patri eſſe: licèt alios ex priore matrimonio legitimos habeat: vt bona eius tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento, iſti quoque ſine vllo impedimento percipere poſſint. Sed & ſi tales mulieres poſt diuinum reſcriptum ad preces earum datum, ad matrimonium venire diſtulerint, ſaluam eis nihilominus exiſtimationem ſeruari præcipimus tam in aliis omnibus, quàm ad tranſmittendam quibus voluerint ſuam ſubſtantiam, & ſuſcipiendam competentem ſibi legibus ab aliis relictam, vel ab inteſtato delatam hæreditatem. Similes verò tale merentibus ab Imperatore beneficium mulieribus, illas etiam eſſe volumus, quæ dignitatem aliquam habent, & ſi non Sereniſſimo Principi ſupplicauerint, vltroneam tamen donationem ante matrimonium meruerint, ex qua dignitate, & aliam etiam omnem maculam, per quam certis hominibus legitimè coniungi mulieres prohibentur, aboleri penitus oportet. His illud adiungimus, vt & filiæ huiuſmodi mulierum, ſiquidem poſt expurgationem prioris vitæ matri ſuæ

natæ

natæ sint, non videantur scenicarum esse filiæ, nec subiacere legibus, quæ prohibuerunt filias scenicarum certos homines in matrimonium ducere. Si verò antè procreatæ sint, liceat eis preces offerentibus inuictissimo Principi sacrum sine obstaculo vllo mereri rescriptum, per quod eis ita nubere permittatur, quasi non sint scenicæ matris filiæ: nec iam prohibeantur illis copulari, quibus scenicæ filias, vel dignitatis, vel alterius causæ gratiâ vxores ducere interdicitur: vt tamen omnimodo dotalia inter eos etiam instrumenta conficiantur. Sed & si à scenica matre procreata, quæ vsque ad mortem suam in eadem professione durauerit, post eius obitum preces Imperatoriæ clementiæ obtulerit, & diuinam indulgentiam meruerit, liberationem maternæ iniuriæ, & nubendi licentia sibi condonantem: istam quoque posse sine metu priorum legum in matrimonio illis copulari, qui dudum scenicæ filiam vxorem ducere prohibeantur. Imò etiam illud remouendum esse censemus, quod in priscis legibus (licèt obscuriùs) constitutum est, vt matrimonia inter impares honestate personas contrahenda, non aliter quidem valeant, nisi dotalia instrumenta confecta fuerint. His verò eriam non intercedentibus, omnimodo firma sint sine aliqua distinctione personarum; si modò liberæ sint & ingenuæ mulieres, nulláque nefariarum, vel incestarum coniunctionum suberit suspicio: nam nefarios & incestos coïtus omnibus modis amputamus, sicut & illos qui præteritarum legum sanctione specialiter vetiti sunt: exceptis videlicet iis, quos præsenti lege permittimus, legitimíque matrimonij iure muniri præcipimus. His itaque per hanc generalem legem ita constitutis, & de cætero conseruandis, præteritas etiam huiusmodi coniunctiones ex subiecto tempore factas secundum prædictam dispositionem iudicari præcipimus, vt si quis talem vxorem ab initio nostri Imperij (prout dictum est) iam duxerit, & liberos ab ea procreauerit; iustos eos & legitimos, & tam ab intestato quàm ex testamento successores habeat, & legitima in posterum nihilominus ea vxore permanente, procreati quoque liberi legitimi sint.

Hanc legem Iustinianus sæpius deinde confirmauit Nouell. 89. cap. 15. & Nouell. 117. cap. 6. Sed in primis celebri illa Constitutione, quæ, vt idem affirmat, olim erat in Quinto libro Codicis; sed planè ab hac Iustini diuersa; nam illa rescripta fuit πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς, *ad Ciuiles Magistratus*; hæc verò Iustini ad Demosthenem Præfectum Prætorio. Deinde ad matrimonia scenicarum mulierum dotalia quidem instrumenta requisiuit in illa Iustinianus, non autem Imperatoris rescriptum: in hac verò contrà Iustinus sanciuit. Hæc explicatiùs habes in Iustiniani rescripto ad omnes Episcopos, quod Græcè tibi damus ex Vaticana Bibliotheca.

Βασιλεὺς

Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς ἁπαντάχου γῆς θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις.

Θείαν ἐποιήσαμεν διάταξιν οὐδενὶ συγχωροῦντες ἄκουσαν γυναῖκα δούλην, ἢ ἐλευτέραν εἰς σκηνὴν, ἢ εἰς ὀρχήστραν καθέλκειν, οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι βουλομένην κωλύειν τοὺς ἐγγυητὰς τῆς αὐτῆς, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου χρυσίον ῥητὸν ὁμολογήσαντας ἀπαιτεῖν. ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτο γένηται κωλύεσθαι ταῦτα παρά τε τῶν λαμπροτάτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων διεταξάμεθα. διόντες ἄδειαν τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, ἅμα τῷ λαμπροτάτῳ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι, καὶ ἄκοντας ἄγειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς βιασαμένους, ἢ τοὺς ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐργασίας κωλύοντας. καὶ δημοσίαν μὲν αὐτῶν ποιεῖν τὴν οὐσίαν, ἐκείνους δὲ τῆς πόλεως ἐξελαύνειν. εἰ δὲ ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰθύνων αὐτὸς ὁ βιαζόμενος εἴη, ἢ τὴν ἐκ τῆς εἰρημένης ἐργασίας ἀπαλλαγὴν κωλύων, διδοῦσαν ἄδειαν καὶ μόνοις τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις προσιέναι τὴν ταῦτα πραγχοῦσαν, ἢ τὸν αὐτῆς ἐγγυητήν. τὸν δὲ ἐναντιοῦσθαι τῷ τὴν ἀρχὴν ἔχοντι, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἀδικεῖν, ἢ μὴ γένοιντο πρὸς τοῦτο ἱκανοὶ, μηνύειν εἰς τὴν βασιλείαν, ὥστε ἐξ ἡμῶν τὴν προσήκουσαν ἐξενεχθῆναι ποινήν. τῶν ἐγγυῶν καθάπαξ λυομένων, καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἀζημίων φυλαττομένων. ἄδειαν διδόντες ταῖς ἀπαλλαττομέναις τοιαύταις γυναιξὶν, ἐλευθέραις καὶ εὐγενέσιν οὔσαις πρὸς γάμον χωρεῖν νόμιμον, καὶ εἰ τυγχάνοιεν ταῖς σεμνοτάταις ἀξίαις καὶ ταύτας λαμβάνοντες κεκοσμημένοι, μηκέτι δεομέναις βασιλικῆς ἀντιγραφῆς, ἀλλὰ κατ' ἐξουσίαν τὸν γάμον πραττούσαις, γαμικῶν μέντοι συμβολαίων ἐκ τρόπου παντὸς μεταξὺ αὐτῶν γινομένων. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν θυγατέρων τῶν σκηνικῶν διαταξάμενοι, τὴν μὲν εἰρημένην διάταξιν καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ βιβλίῳ τῶν πασῶν διατάξεων, τούτου δὴ τοῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐπωνύμου βιβλίου πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς ἀντιγεγραμμένην τεθείκαμεν. ἐπειδὴ δὲ ἐχρῆν διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας καὶ ὑμῖν τοῖς πανταχοῦ γῆς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις ταῦτα ποιῆσαι φανερὰ, διὰ τοῦτο συνελόντες τὰ κατ' ἐκείνην ἀφηγήσει πλατυτέρᾳ νομοθετηθέντα τήνδε τὴν θείαν διάταξιν ποιούμεθα καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὴν ἱερατικὴν διασώζοντες σεμνότητα, καὶ σωφροσύνης ἀντεχόμενοι ταῦτα φυλάττοιτε, τότε ἐκ τοῦ μεγάλου θεοῦ δέος, καὶ βασιλικὴν ἀγανάκτησιν, εἴτι τούτων παραβαίοιτε, λογιζόμενοι. D. K. NON. CP. DN. Iustin. PP. A. IV. & Paulino Coss.

Pag. 45. l. 23. *Cum Auunculo Romanorum Cæsar consalutatur.* Vir doctissimus Iustinianum tum Cæsarem consalutatum putat, cùm *nobilissimus* est appellatus, ex eo loco Marcellini. *Anno Regiæ urbis conditæ* CXCVII. *Justinus Imperator Iustinianum ex sorore sua nepotem iam dudum à se nobilissimum designatum,*

 participem

participem quoque Regni sui, successorémque creauit. Neque vidit *Cæsaris & Nobilissimi* dignitates etiam tempore hic à Marcellino distinctas. Valentinianus iunior, vt refert Olympiodorus Thebanus apud Photium, adhuc in cunabulis ab Honorio Imperatore *Nobilissimus* dictus est, quinto verò pòst anno à Theodosio per Helium Officiorum magistrum Thessalonicæ *Cæsar* pronunciatus fuit. Vide Marcellinum ad Consulatum Maximi,& Plintæ, atque Victoris & Castini. Sanctus Nicephorus in Histor. Τὸν υἱῶν αὐτοῦ τοὺς μὲν δύο Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον Καίσαρας, Νικήταν δὲ νοβελίσιμον. *Duos è liberis suis Christophorum & Nicephorum Cæsares, Nicetam verò Nobilissimum creat.* Sanè multos legimus *Nobilißimos*, qui nunquam *Cæsares* fuerunt; Eumathius, qui Nysminij & Nysminiæ descripsit amores, *Protonobilißimus* erat. Ergo Iustinianus *Nobilißimus* appellatus est, cùm à Iustino est adoptatus sub initium Imperij, vt clarè Procopius significat lib.1. bell. Pers. *Cæsar* autem pronunciatus fuit anno nono, vt est apud Euagr. lib.4. cap.9. Τότῳ τῷ Ἰουστίνῳ ὄγδοον ἔτος καὶ τρεῖς βασιλείας ἄγοντι ἐννέα τε μηνῶν καὶ τελευτὴν ἡμέραις Ἰουστινιανὸς ἀδελφιδοῦς συμβασιλεύει ἀναρρηθεὶς τῇ πρώτῃ τοῦ Ξανθικοῦ. *Cum Iustinus octo annos, menses nouem, & dies tres regnasset, Iustinianum fororis filium sibi in societatem Imperij gerendi asciuit; qui Cæsar declaratus fuit prima die mensis Xanthici, id est, Calendis Aprilis.* Idem comprobat antiquum nomisma à viro humanissimo Dionysio Octauiano Sada nobis traditum, in cuius auersa parte est Ἔτους ϛ Græcum cum tribus Latinis notulis III. quibus colligitur summa nouem annorum.

lin.27. *Metu ac minis S.P.Q. perterritus in eam impellitur sententiam.* Contrarium narrat Victor Tunnensis; *Iustinus Augustus Iustinianum nepotem suum ad Senatorum supplicationem inuitus Cæsarem facit.* Cyrillus Scythopolitanus, συναινέσαι πάσης τῆς συκλήτου βουλῆς, *vniuerso Senatu comprobante.* Ita loqui solemus, cùm in Comitiis vel pauci apertè reclamant, vel multi occultè aduersantur. Sanè in renunciatione suffragiorum vniuersum Senatum & Populum in eandem minimè iuisse sententiam par est credere; quare subindicare

indicare Procopius videtur, cum iis Iustinianum minis egisse qui refragarentur.

lin.30. *Suscepére dominationem tertio ante festum Paschatis die.* Hoc est, *feria quinta maioris hebdomadis*, vt Cyrillus Scythopolitanus declarat, τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ. Theophanes, τῷ δὲ ἀπριλίῳ μηνὶ πρώτῃ τῆς αὐτῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα ἀσθενήσας ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος προεχειρίσατο ἔτι ζῶν εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν, καὶ ἔστεψεν αὐτὸν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας τέσσαρας. *Die prima* (*quinta* Cyrillus habet) *mensis Aprilis, Indictione quinta, die festo Paschæ, Imperator Iustinus ægrotans, adhuc viuens ad Imperium promouit Iustinianum nepotem, eúmque coronauit, & simul imperarunt menses quatuor.* A Procopio Theophanem discrepare non arbitror; nam ante Pascha designatum Cæsarem Iustinianum crediderim; ipso verò Paschatis die à Populo consalutatum; hoc Theophanes, illud Procopius narrare videtur.

lin.31. *Festum Paschatis.* In Græco est τῆς ἑορτῆς. Nos addidimus *Paschatis*; nam festum Christianis omnium festorum celeberrimum, ita per quandam excellentiam Græci nominarunt. Hinc ἑορταστικαὶ Epistolæ & Homiliæ, quibus futurum Pascha prænunciatur. Iustinianus Nouella octaua, τὸν παρόντα νόμον ἐγράψαμεν θεῷ τε αὐτὸν ἀνατιθέντες καὶ ταῖς τῆς μεγάλης καὶ κοινοτάτης ἑορτῆς ἡμέραις. *Hanc legem scripsimus, quam Deo dicauimus, & hisce magni & vniuersalis festi diebus.* Nonnunquam etiam vocatur κατ' ἐξοχὴν *Dies*, ἡμέρα. vt in Synodo Berytensi, ἐπειδὴ τεσσαρακοστὴ ἦν ἐκέλευσε μετὰ τὴν ἡμέραν ἀπαντῆσαι. *Quoniam Quadragesima erat post Pascha iussit nos occurrere.* & statim addit, διὰ τὴν ἑορτὴν ἀπέλυσεν αὐτοὺς τῆς ἀκοινωνησίας. *Propter festum Paschæ absoluit eos ab Excommunicatione.* Chrysostomus dixit Κυρίαν ἡμέραν.

lin.32. *Quando nulli dicere salutem vel pacem fas est.* In omen infaustum id accipere Procopius videtur, nempe bellorum, coniurationum, pestium, prodigiorum, terræque motuum, quæ Imperatore Iustiniano contigerunt. Innuit præterea veterem Ecclesiæ ritum, quem consuetum iam olim habuit, hodiéque seruat Ecclesia Romana. Nam die, quem *Cœnæ Christi Domini* vocamus, nempe tertio ante Paschatis celebritatem, licèt inter Missarum solemnia pacem de more sacrorum Antistes à Deo petat, qui tamen mysteriis intersunt sacri viri, ac populus, ob mœstitiam Christi passionis, à læto pacis osculo & salutatione temperant. *Agnus Dei dicitur, sed pax non datur.* libri Rituales. *Dicat, Agnus Dei, absque osculo.* Ordo Romanus.

lin.33. *Morbo Iustinus absumptus est.* Recrudescente vulnere quod olim pugnans acceperat. Chronicon Alexandrinum; Συνέβη ἀσθενήσαντα τὸν βασιλέα Ἰουστῖνον ἐκ τοῦ ἕλκους, οὗ εἶχεν ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἐξ ἧς ἔλαβε σταγίτας ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῆσαι μηνὶ λόῳ, κατὰ ῥωμαίους αὐγούστου πρώτῃ ἡμέρᾳ κατὰ

ὥραν τρίτην τῆς παρούσης πέμπτης Ἰνδικτιῶνος. τελευτᾷ ὁ ἐπὶ ἑβδομήκοντα ἐπῶν. *Accidit, vt Imperator Iustinus ex vlcere pedis, quod ex ictu sagittæ in bello contraxit, extingueretur menſe Loo, id eſt, Auguſti die primo (ſecundo, vt habet Cyrillus) ſub horam diei tertiam, Indictione hac quinta. Vixit annos* LXXVII. ὁ θεῖος δὲ μεγάλου Ἰουστινιάνου ἔκτισε τὰ περὶ Προκοπίας σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη. *Auunculus Magni Iuſtiniani ædificauit Eccleſiam vocatam Procopiæ vnà cum Euphemia coniuge, vbi poſt obitum conditus eſt.* ex πατρίοις C P. Neſcio, an hæc Procopiæ Eccleſia, eadem cum illa ſit, de qua Cedrenus memorat; ἐτελεύτησεν Ἰουστῖνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τοῦ αὐγούστης ἐν λάρνακι πρασίνῃ μετὰ τῆς γυναικὸς Εὐφημίας. *Mortuus eſt piiſſimus Iuſtinus: corpus eius in arca praſina repoſitum eſt in Monaſterio Auguſtæ iuxta vxorem Euphemiam.*

lin. 34. *Annis in Principatu nouem exactis.* Ita illorum temporum æquales Iornandes & Cyrillus; ſed non ſolùm annum nonum exegit, verùm etiam exceſſit. Marcellinus Iuſtiniani Cancellarius duos præterea menſes addit; Euagrius, & ipſe Synchronus tres tantùm dies; lib. 4. cap. 9. Sed in vtriuſque libris mendum ineſſe palàm eſt. Nam ait Euagrius Iuſtinum anno Imperij octauo, menſe nono (is erat Martius) ac tertio die Iuſtinianum participem Regni feciſſe, & cum eo imperaſſe menſes quatuor, id eſt, à Calendis Aprilis ad Calendas Sextiles. Exegit ergo Iuſtinus in Imperio annos nouem, menſem vnum, dies tres. Nempe decimum annum attigit, quo Magiſtratus Cyzicenus cudebat hoc nomiſma, quod ab humaniſſimo viro Dionyſio Octauiano Sada habuimus;

aliud huic ſimile à Nicopolitis cuſum profert Adolphus Occo.

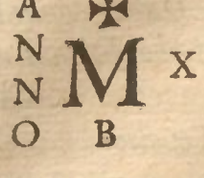

Tertium

Tertium vidimus in quo eadem annorum ſumma Græco erat numero notata.

D. N. IVSTINVS. P. P. AVG. VICTORIA. AVGG. I.

Ad huius verò calculi rationem omnino reſtituas neceſſe eſt cùm alios hiſtoricos, tum editionem Victoris Tunnenſis, quæ habet *annos octo, menſes nouem.* Corrigenda præterea eſt editio Græca de ſectis Leontij Scholaſtici, qui ſub Iuſtiniano floruit; nam ex vocis ἐννέα ſimilitudine, ἕνα habet: Leunclauius malè cautus, mendum ſua interpretatione confirmauit.

lin. 38. *Solúſque Juſtinianus imperauit cum Theodora.* Dum hæc Procopius ſcribebat, annum in Imperio agebat Iuſtinianus ſecundum & trigeſimum. Quid ergo in mentem venit Pſeudogordiano in Priuilegio Caſſinenſi Collegam Iuſtiniano, inde ab anno eius principatus duodecimo, dare Iuſtinum Iuniorem? Adolphus etiam Occo neſcio quem Tiberium Iuſtiniano noſtro ſocium dedit Imperij; nec animaduertit aureum illum nummum, ex quo id elicit, Iuſtiniani Iunioris eſſe, quo cum Tiberius filius regnauit. τοῦ αὐτοῦ κόμματος eſt alter quem profert cum hac inſcriptione. D. N. IVSTINIANVS. ET. EKYCHRISTIVS. Denique fruſtra viri docti Cæſar Baronius, & Iacobus Gretſerus ex Iuſtiniani nomiſmatis alios eius Collegas quærunt. Illud proferunt, in cuius auerſa parte eſt; VICTORIA. AVGGG. B. Triplice littera G. tria Auguſtorum nomina denotari volunt; hoc eſt, cum Iuſtiniano ac Theodora Iuſtinum. Quem Iuſtinum? Iuniorem? Reclamat cum Procopio Corippus, qui nonniſi extincto Iuſtiniano Cæſarem & Imperatorem creatum Iuſtinum fuiſſe refert, ſolemnéſque ritus inaugurationis carmine deſcribit. Seniorem? Nónne vident illud nomiſma anno Iuſtiniani. B. ſecundo cuſum fuiſſe? Imò cùm de hac re conſulerem Illuſtriſſimum Cardin. Barberinum virum de omni genere litterarum bene meritum, ex ditiſſimo ſuo Muſæo, in quo certant inter ſe rerum antiquitas & opulentia, duo protulit aurea nomiſmata quarto & ſexto anno Iuſtiniani cuſa; in quibus ter nihilominus repetita eſt littera G. Alterum hic accipe: alterum dabimus infrà. Inciſorum ille abuſus eſt. In alio nummo ἐπὶ τοῦ ἐνδικτίου peccarunt, vt vides.

D. N. IVSTINVS. ET. P. F. AVG. in quo litteras tremam AVG. geminare oporteret. Verùm hæc curioſiùs perſequi, non huius eſt otij.

Pag. 46. l. 25. *Nullus ex Senatu*, &c. *prohibendam censuit rem detestabilem.* Contrarium Aimoinus lib. 2. cap. 5. *Quod factum vehementer abhorruit populus, cunctúsque Senatus, adeò vt palàm clamarent nefariam rem fecisse Augustum, vt publicæ abiectionis scortum sibi copularet in matrimonium. Hac Cæsar exagitatus iniuria, pleroſque Senatorum pertrahi iubet ad necem. Quæ res in tantum perterruit plebem, vt sibi quisque metuens conatibus eius in posterum minimè obuiare auderet.* Hæc vera siluisset Procopius? fortasse Aimoinus innuit iacta in Iustinianum eam ob rem conuicia in Circo & Theatro, quod & in aliis autoribus legimus.

lin. 30. *Nullus Antistitum.* Epiphanium Constantinopolitanum Patriarcham hic præcipuè carpit, quo Ἐπιθέντος τὰς χεῖρας, *manus imponente* more maiorum Iustinianus adiuit Imperium, vt Cyrillus Scythopolitanus explicat.

lin. 31. *Qui eam Dominam esset compellaturus.* Scilicet & hunc Procopij locum vrgeant, qui illum Gregorij Magni nobis obtrudunt, vbi Mauritium Imperatorem & Constantiam Augustam Sanctissimus Pontifex *Dominos* vocat. Procopius quàm nominis illius fastum vituperet, habes infrà pag. penult. Gregorius, aliíque prisci Pontifices, & Orientis Episcopi quàm modestè, & συσκαβαπικῶς id egerint, omnes intelligunt. Planè fuerunt & quibus eo vti nomine non libuit, vt Leontio Tripolitano, quem sua ætas Κανόνα τῆς ἐκκλησίας, *Ecclesiæ normam*, licèt Arianâ infectum labe, vocauit. Is (quoniam hic locus est de Græcis Episcopis, & Imperatrice Theodora) ad Eusebiam Constantij coniugem, fœminam in Episcopos insolentis supercilij ita scripsit. *Si ad te venire me volueris, debita Episcopis reuerentia conseruata, vt ego quidem ingrediar: tu autem statim de sublimi isto solio descendens, reuerenter mihi obuiam procedas, & caput meis manibus supponas, benedictionem acceptura, ac deinde ego sedeam, tu verecundè adstes; cùm iussero, signo dato, sessura: si hæ, inquam, tibi conditiones placuerint, veniam ad te: sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, vt nos honore Episcopis conueniente neglecto, diuinum Sacerdotij institutum violemus.* Græci autoris historiam habes apud Suidam in *Leontio.* Theodora & Iustinianus ab Ecclesiasticis *Domini* dici voluerunt; an & oscula pedum ab iisdem vt à secularibus requisierint, dicam ad pag. 134.

Pag. 47. l. 20. *Erat Theodora venusta facie.* Procopius lib. 1. Ædif. de statua Theodoræ à Byzantiis posita. Ἡ μὲν εἰκὼν ὑπερόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τῷ κάλλει ἐλάσσων, ἐπεὶ αὐτῆς τὴν ὑπερέπειαν λόγῳ τε φράσαι, καὶ ἐνθάλμαλι ἀπομιμεῖσθαι ἀνθρώπῳ γε ὄντι παντάπασιν ἀδύνατον. *Præstantis quidem figuræ imago est, sed à pulchritudine Augustæ longè abest, cùm eius formæ præstantiam humanum non possit artificium, vel sermone declarare, vel exprimere simulacro.* Pauli Silentiarij Poëtæ sub Iustiniano apprimè illustris extant lib. 4.

lib. 4. Anthol. duo epigrammata de Theodoræ pulchritudine. An Augustæ? affirmare non ausim. Hæc illius imago est musiuo opere expressa Rauennæ dum adhuc viuebat.

lin. 31. *Nihil non in communi actitatum.* Hæc summa est litterarum Theodoræ ad Zaberganem, quas suprà pag. 11. Procopius retulit. Iustinianus autem in rebus grauissimis consiliorum participem habuisse se Theodoram sæpe fatetur. Nouell. 8. *Hæc omnia apud nos cogitantes, & hic quoque participem consilij sumentes, eam quæ à Deo data est nobis piissimam coniugem.* Zonaras in Iustiniano; Οὐδὲν ἧττον τοῦ κρατοῦντος εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἡ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου ἐδυνήθη. *Nihil ipso Imperatore minus, nisi etiam plus, vxor pollebat.* Qui prouincias, & magistratus suscipiebant, æquè Iustiniano ac Theodoræ fidem, iuramenti religione, publicè profitebantur, & suam vtrique acceptam referebant dignitatem, & vtriusque seruos sese appellabant. Nouell. 8. in iuramento. Belisarius in duobus triumphis ad Iustiniani Theodoræque vestigia sistit Gelimerem Vandalum, Gotthúmque Vittigem, idque opere musiuo in Augustæo Prætorio exprimendum Iustinianus curauit, vt est lib. 1. Ædif. Κατὰ τὸ μέσον ἑστᾶσιν ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἐοικότες ἄμφω γεγηθόσι τε καὶ νικητήρια ἑορτάζουσιν ἅτε τῶν Βανδίλων καὶ Γότθων βασιλεῖ πορυαλώτοις τε καὶ ἀγωνίμοις παρ' αὐτοῖς ἥκουσι. *Media verò in tabula sunt Imperator ac Theodora Augusta gestientibus similes & exultantibus ob deuictos Vandalorum, Gotthorúmque Reges, qui captiui per triumphum ad*

ipsos

ipsos trahuntur. Sic in publicis inscriptionibus communis vtrique titulus. Lege apud Cedrenum inscriptionem, quæ erat in Templo Sophiæ. In templo verò S. Sergij, quæ domus pridem Iustiniani adhuc Patricij fuit, hæc extabat inscriptio, quam in manuscriptis Vaticanis Codicibus legi.

Ἄλλοι μὲν βασιλῆες ἐπιμήσαντο θεωρίας
αἰέρας, ὧν αἰὼν ὅλος πόνος. ἡμέτερος δὲ
δύσεβίῃ σκηπτοῦχος Ἰουστινιανὸς ἀέξων
Σέργιον αἰγλήεντα δόμῳ θεράποντα γεραίρει
Χριστοῦ παμμεδέοντος. τὸν δὲ πυρὸς ἀτμὸς ἀνάπλων,
ὃ ξίφος, οὐχ ἑτέρη βασανίων ἐτάραξεν ἀνάγκη,
ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ χριστοῖο θαμειὰς
αἵματι κερδαίνων δόμον ἐρρύσατο. ἀλλ' ἐνὶ πᾶσι
κοιρανίῳ βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξοι,
καὶ κρατὸς αὐξήσειε θεοσεφέος Θεοδώρας,
ἧς νόος δύσεβίην φαιδρωύεται, ἧς πόνος αἰεὶ
Καὶ κλεαινῶν θρεπτῆρες ἀφειδέες εἰσὶν ἀγῶνες.

Pag. 48. l. 1. *Simulatis his ex aduerso studiis.* Ex aduersis studiis in rebus fidei licet colligere, & in reliquis negotiis discrepantiam, vel simulationem. Erat Iustinianus, vt ait Leontius de Sectis, planè Συνοδίτης, *Conciliaris*; ita tum vocati sunt Concilij Calchedonensis propugnatores. Contrà Theodora (vt Victor Tunnensis affirmat) *occulta esse Synodi Calchedonensis nunquam destitit inimica.* Euagr. lib. 4. cap. 10. Ἰουστινιανὸς μὲν οὖν τῇ Καλχηδόνι συνελλυθότων, καὶ τῇ παρ' αὐτῇ ἐκτεθειμένων μάλα γενναίως ἀντείχετο. Θεοδώρα δὲ ἡ τότε σύνοικος τῇ μίαν φύσιν λεγόντων, εἴτε ὕτως ἔχοντες, εἴτε καὶ κατά τινα συγκειμένην οἰκονομίαν, ὅμως δ' οὖν ἀλλήλοις οὐκ ἐνεδίδοσαν. *Quemadmodum Iustinianus Episcopis, qui Calchedone in vnum conuenerant, & decretis ab illis editis valde constanter adhæsit: sic Theodora eius coniux, illis qui vnam in Christo naturam asserebant; siue igitur ita re vera sentirent, siue dedita opera sic inter se conuenissent, nemo tamen alteri cedebat.* Reliqua Iustiniano flagitia fortasse condones, hac simulatione nihil tum orbi Christiano perniciosius esse potuit.

lin. 2. *Christianos inter se quæstionibus concitatos.* Præcipuæ quatuor fermè fuerunt; duæ sub Zenone & Anastasio eruperunt: *Concilium Calchedonense an referendum in Diptycha. Additio facta Trisagio num reſpuenda.* Duæ sub Iustiniano excitatæ: *Tria capita à Iustiniano proposita, damnanda, necne. Christi corpus an corruptioni obnoxium.*

lin. 3. *Vt paulo pòst dicam.* Vbinam? vel in Codicibus Vaticanis hoc desideramus: vel hanc historiam ad vmbilicum Procopius non perduxit. Neque enim memoria excidisse crediderim, quod dicturum se sæpius promisit, iterum infrà pag. 121. & constituta eam ob rem Christianis supplicia,

pag. 53. & 115. Vide quæ ad hæc ſingula loca diſſerimus.

Pag. 49. l. 9. *Quæ priſcis legibus prohibita eſſent, in Rempublicam introducere.* In antiquis mutandis legibus Ieuitatem Iuſtiniani alij notarunt, & Andreas Alciatus lib. 4. Diſpunct. cap. 7. Quod ſtatim ſubdit Procopius de Magiſtratuum formis abrogatis. Lege Nouellas 20. 24. & deinceps vſque ad trigeſimam primam, Iuſtinianus ipſe fatetur; *A nobis inuentos & in ampliorem formam redactos Magiſtratus.* Nouella 29. *Præconſules ergo & Prætores, & Moderatores, atque veterum huiuſmodi nominum maieſtas à nobis adinuenta eſt.* Nouella 102. idémque repetit Nouella 103. & Edicto 4. Magiſtratus ait multifariam mutaſſe παρὰ τὸ πάλαι κεκρατηκὸς, *contra veterem conſuetudinem*, quod id è re publica eſſe putarit.

lin. 15. *Statis Magiſtratuum formis abrogatis.* Eos ferè omnes *Juſtinianos* vocauit, de quibus in ſequenti notatione dicam. Præterea Quæſitorem, & Prætorem Plebis addidit ad Magiſtratus vrbanos; lege Nouell. 13. & 80.

lin. 19. *Vt omnia noua & de ſuo nomine dicerentur.* Quatuor vrbes de Iuſtiniani nomine vocatas nonnulli recenſent, idque nimia honoris cupiditate à grauiſſimo Principe factum mirantur; quid ſi longè plures? ac præterea Oppida, Domos, Libros, Scholares, Magiſtratus, Milites eodem nomine inſignitos numeraſſent? Duodecim vrbes ab Alexandro Macedone conditas ac de illius nomine dictas Autor Chronici Alexandrini refert; & hunc numerum Iuſtinianus exceſſit.

VRBES.

Iuſtiniana Prima, antea Bederina Iuſtiniani Patria. Procopius lib. 4. Ædif. Agath. lib. 5. hiſt.

Iuſtiniana Secunda, olim Vlpiana apud Dardanos Europæos. Procop. ibid.

Iuſtiniana, poſt debellatos Vandalos, appellata eſt Carthago in Africa. Nouell. 131.

Iuſtiniana in Prouincia Byzacena, olim Adrumetus. Procop. lib. 6. Ædif.

Iuſtiniana in regione Lazica, antea Petreum dicta. Nouell. 28.

Iuſtiniana in Armenia interiore, olim Bazanis, ſeu Leontopolis. Nouell. 31.

Iuſtiniana in Campo Armenię Maioris Zumina vocato. Procop. lib. 3. Ædif.

Iuſtiniana, quæ Sycę quondam vocabatur, modo Galata. Nouell. 59. Chron. Alexandr. Stephan. de Vrb. Heſych.

Iuſtinianopolis noua in Inſula Cypro. Synod. Trull. can. 39.

Iuſtinianopolis in Epiro, olim Adrianopolis. Procop. lib. 4. Ædif.

Iuſtinianopolis ſeu Myloma in Pamphylia. in Prouincial. Eccleſ. Orientis.

Iuſtinianopolis ſiue Spalæa in Galatia. Ibidem.

Iuſtinianopolis, quæ & Euaria in Phænicia Libani. Ibidem.

Iuſtinianopolis in ſecunda Cappadocia. Synod. V. Conſtant.

Iustinianopolis dicta Cypselon. Ibidem.
Iustinianopolis in Armenia. Ibidem.
Iustinianopolis Camulianorum. Ibidem.
Iustinianopolis in Bithynia. Ibidem. Quarum Episcopi Theodosius, Georgius, Gregorius, Basilius, Macedonius eidem interfuerunt Synodo.

OPPIDA.

Iustinianopolis Oppidum in Mysia. Procopius lib. 4. Ædif.

PORTVS.

Iustinianeus Portus Byzantij, ἐνεῖ Ἰουστινιάνὸς κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. *Ibi Iustinianus antequam imperaret, habitabat.* in πατρίοις C P.

DOMVS.

Iustinianeum Palatium, in quo Rescripta Imperatoris vulgabat Demosthenes Præfectus Prætorio. In Cod.

LITTERÆ.

Iustinianus apex I. littera dicta fuit, vt Coripp. lib. 1.

Nominis & recti Iustino in Principe viuit
Iustinianus apex. ———————

LIBRI.

Iustinianeum Digestum.
Iustinianeus Codex. Nouell. 66. l. vnica de nou. Cod. fac.

SCHOLARES.

Iustiniani Noui; Iuris candidati, olim Dupondij. Procem. Digest.

DIADEMA.

Iustinianeum. Genus quoddam diadematis Imperialis. Georg. Codin. De quo dicam infrà ad pag. 63.

MAGISTRATVS.

Proconsul Iustinianus Cappadociæ. Nouell. 30.
Moderator Iustinianus Helenoponti. Nouell. 28.
Moderator Iustinianus Arabiæ. Nouell. 102.
Quæstor Iustinianus Exercitus. Nouell. 41.
Præfectus Iustinianus Militum Mysiæ, & Scythiæ. Nouell. 1. Iustini II.
Prætor Iustinianus Pisidiæ. Nouell. 24.

Prætor

Prætor Iustinianus Thraciæ. Nouell.26.
Prætor Iustinianus Lycaoniæ. Nouell.25.
Prætor Iustinianus Paphlagoniæ. Nouell.29.
Comes Iustinianus Phrygiæ Pacatianæ. Nouell.24.
Comes Iustinianus primæ Galatiæ. Nouell.24.
Comes Iustinianus Isauriæ. Nouell.27.
Comes Iustinianus tertiæ Armeniæ. Nouell.31.

Milites.

Vandali Iustiniani Stationarij, quibus post triumphum Vandalicum, præsidia in Oriente constituit. Procopius lib. 2. bell. Vand.

Non suum modò Iustinianus nomen, sed etiam Theodoræ coniugis ita studuit immortalitati commendare; quod minimè referre piget.

Theodorias vrbs prope Carthaginem nouam, olim dicta Baga. Procopius 6. Ædif.

Theodorias vrbs in confinibus Colchidis. Agath. lib. 5.

Theodorias vrbs in Asia minori. Synod. Const. V.

Theodoropolis dicta Laodicea. Ibid.

Theodoropolis vrbs in Thracia. Procop. lib. 4. Ædif.

Theodoropolis præsidium ad Danubium. Ibidem.

Theodoropolis Castellum in Thracia. Ibidem.

Theodora Oppidum in altera Danubij ripa. Ibidem.

Theodorianæ Balneæ in Africa. Procop. lib. 6. Ædif. Vt nomina, sic & imagines vbique in Imperio Romano extabant; idque passim curarunt subditi, cùm suam Iustinianus vel in patinis poculisque, ac vasis cælari vellet effigiem, vt refert Corippus libro tertio.

Aurea purpureis apponunt fercula mensis
Pondere gemmarum plus grauia. Pictus vbique
Iustinianus erat. ——————

lin. 20. *Vt omnia noua & de suo nomine dicerentur.* Veterum Imperatorum nomina aboleuit, vt suum induceret; nam Theodosij Magni statuâ argenteâ, vt refert Zonaras, è superbissima columna detractâ, suam equestrem imposuit, de qua extat Græcum epigramma. Præterea suũ nomen publicè scribi voluit, omnium ferè exterarum gentium ac populorum satellitio stipatum, Iustinianus *Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus*, non secus ac si de iis omnibus triumphasset, quamuis nõnullis nationum illarũ ipse tributa solueret, alias verò nunquã deuicerit. Quare Theodebertus Francorum Rex id non solùm ęgrè tulit, sed eã ob rem Longobardos aliósque populos ad inferendum Iustiniano bellum permouit, vt lib. 1. narrat Agathias. Hunc Iustiniani fastum Chosroës Persarum Rex cùm

ad eum ſcribebat, maiore ſolebat faſtu cõtemnere, vt Menander Protector exponit. Θεῖος, ἀγαθὸς, εἰρηνοπάτριος, ἀρχαῖος Χοσρόης βασιλεὺς βασιλέων, εὐτυχὴς, εὐσεβὴς, ἀγαθοποιὸς, ᾧ τινι καὶ θεοὶ μετὰ τύχην καὶ μεγάλην βασιλείαν δεδώκασι, γίγας γιγάντων, ὃς ἐκ θεῶν χαρακτηρίζεται Ἰουστινιανῷ Καίσαρι ἀδελφῷ ἡμετέρῳ. Denique rerum à ſe geſtarum, ac præſertim ædificiorum multitudine, atque ſplendore omniũ obſcuraſſe Imperatorum Regúmque nomina putauit. Quare poſt abſolutũ Sophiæ Templum, vt Autor eius hiſtoriæ narrat, illa Iuſtiniani vox fuit, ΣΟΛΟΜΩΝ ΝΕΝΙΚΗΚΑ ΣΕ. VICI TE SOLOMON. Quem etiam lapide expreſſum è regione S. Sophiæ collocat, mœſtum atque κρατοῦντα τὴν σιαγόνα αὐτοῦ καὶ ὁρῶντα τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅτι ἐνικήθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος, *genas dum eam Baſilicam contemplatur, carpentem, quaſi eius ædificij mole ac pulchritudine ſuum templum ſuperatum doleret.* Autor Originum C P.

lin. 27. *Quas fortunarum rapinas illicò vel prodegit Barbaris, vel in inſana ædificia inſumpſit.* Ephræmius in Chronico penè ad verbum hanc ſententiam, ab aliis licèt Scriptoribus acceptam, carmine expreſſit,

Σωροὺς ἀπείρων χρημάτων χρυσαργύρου
ἐκ παντοδαπῶν ἠρανισμένως τρόπων,
ταῦτ' ἦν ἀφειδῶς ἐκκενῶν ὁσημέραι
εἰς βαρβάρων ἄμυναν εἰς κτίσεις δόμων.

Aceruos infinitæ pecuniæ auri & argenti quacumque ratione aggeratos, quotidie prodigus exhauſit vel in Barbaros, vel in Ædificia. Agathias qui hæc vidit lib. 5. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζαβεργὰν οὐ πρότερον ἀποστήσεσθαι ἔφασαν πρὶν ἂν χρήματα πολλὰ παρὰ ῥωμαίων κομίσαιντο καθάπερ καὶ Κουρτίγουροι. ὁ δὲ βασιλεὺς χρυσίον αὐτοῖς ἀπέστειλεν ὁπόσον ἀποχρῆν ᾤετο, ὅπως εἰρηναῖοι ἀπαλαγεῖεν τῆς χώρας. *Miles Zaberganæ non antè ſe diſceſſurum affirmabat, quàm multam pecuniam, quemadmodum Curtiguri acciperet. Quare Imperator tantum auri ad eos miſit, quantum ſufficere putabat, vt Barbari data pace inde excederent.* Is verò qui ad Barbaros munera detulit Valentinus fuit βασιλικὸς μαχαιροφόρος, vt Menander Protector narrat. Vide tres ſequentes Notas.

lin. 35. *Barbaros inter ſe commiſit.* Ioannes Antiochenus in Collectaneis. Λογιζάμενος Ἰουστινιανὸς τὴν δαπάνην τῶν τοσούτων χιλιάδων δεῖν ἔκρινε μᾶλλον δι' ὀλίγων δώρων συμβάλλειν ἀλλήλοις τοὺς τῶν ἐθνῶν ἄρχοντας, ἵνα αὐτὸς μὲν μήτε τοσαῦτα δαπανᾷ εἰς τὸν στρατὸν μήτ' ὀχλεῖται πέμπων κατ' αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἀλλήλοις αἴτιοι φθορᾶς γίνοιντο, ὃ δῆτα τέως ἐπὶ τοῖς ἐκεῖθεν τοῦ ἴστρου Οὔννοις ἐποίησεν. Ἔγραψε γὰρ πρὸς ἕνα τῶν ἀρχόντων, ὅτι τῷ κρείττονι ὑμῶν πέπομφα δῶρα, καὶ ἐγὼ μὲν σὲ οἰόμενος εἶναι τὸν κρείττονα διὰ σὲ τοῦτο ἔγραψα, ἕτερος δέ τις ἀφείλετο ταῦτα βίᾳ λέγων ἐκεῖνος εἶναι κρείττων. Σπούδασον οὖν ὅτι σὺ πάντων ὑπερέχεις, καὶ λάβε τὰ ἀφαιρεθέντα τιμωρησάμενος αὐτὸν κατὰ λόγον. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσῃς,

εὔδηλον

εὔδηλον ὅτι ἐστιν ὁ μείζων, καὶ πάντως ἡμεῖς ἐκείνῳ προσκεισόμεθα, καὶ σὺ στερηθήσῃ τοσούτων. Ταῦτα μαθὼν ὁ Οὖννος ἐκρότησε πόλεμον κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν. καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ μαχόμενα ταῦτα τὰ ἔθνη ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλοντο. *Reuocans ad calculum Iustinianus quæ expendebantur in tot militum multitudinem, iudicauit magis expedire paucis muneribus concitare inter se Barbarorum Tribunos, quàm tot pecunias in exercitum, qui in eos immittendus esset, insumere, eáque curâ vexari; quò illi sui forent interitus autores. Id sanè aduersus Hunnos fecit, qui in altera sunt ripa Danubij. Nam scripsit ad vnum ex Tribunis: Munera vestrûm præstantissimo misi, te verò omnibus antecellere ratus, hæc ad te potissimùm destinaui. At alius, vt audio, vi ea diripuit se præstantißimum esse dictitans. Tuum ergo erit studium ostendere quod longè cæteris excellas. Sume tibi ablata, & illum vlciscere, vt par est. Quod nisi feceris, planè manifestum erit, illum præstare; quare nos quidem ei fauebimus, tu verò etiam muneribus priuaberis. His auditis Hunnus bellum in suos populares excitauit; sicque ea gens diuturnis & intestinis bellis deleta est.* Iisdem artibus in Sandiclum & Zaberganem Cotrigurorum Tribunos vsus est, vt explicat Agathias lib. 5. & Menander Protector in Eclogis. qui & Abares, inquit, ἠφάνισεν αὖ, *deleuisset* Iustinianus, εἴγε μὴ τῷ ὀφειλομένῳ τέλει πρότερον ἠφάνιστο αὐτὸς, *nisi ipse priùs morte deletus fuisset.*

lin. 37. *Immanes pecunias perditâ munificentiâ largitus est.* In libris ipsis, quos Iustiniano legendos Procopius tradidit, idem habet, & lib. 8. Οὖννοι δῶρα πολλὰ ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως κομίζονται, καὶ διαβαίνοντες ποταμὸν ἴστρον καταθέουσιν ἐσαεὶ τὴν βασιλέως χώραν, ἔνσπονδοί τε καὶ πολέμιοι ῥωμαίοις ὄντες. *Hunni plurima quotannis à Principe accipiunt donatiua, quamquam Danubium transgreßi, perpetuò in Imperatoris ditionem excurrant, semper fœdera, sempérque inimicitias cum Romanis exercentes.* Toto sui Imperij tempore id Iustinianus commisit, sed cùm senescere cœpit, atque desidiæ se dedere, hæc vna illi ad hostium vim repellendam fuit machina, vt ait Agathias lib. 5. ἀμφὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν Ἰουστινιανὸς ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἐδόκει, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἤρεσκεν ξυγκρούειν ἐν σφίσι τοὺς πολεμίους, καὶ δώροις αὐτοὺς εἴ που δεήσοι καταθωπεύειν τὰ ταύτῃ ἀμωσγέπως ἀποκρούεσθαι, ἢ ἐφ' ἑαυτῷ πεποιθέναι, καὶ μέχρι πάντος διακινδυνεύειν. *Ad vltimum suæ vitæ cursum Iustinianus à laboribus visus est abhorruisse, cùm potius haberet committere inter se hostes, & muneribus delinitos tantisper repellere quàm sibi fidere, & in apertum se inferre discrimen.* Menander, οἷς οὐκ ἐχρῆν τὸ μεγαλόδωρον ἐπεδείκνυτο. *Quibus haud conueniebat munificentissimus erat.* De hoc sæpe in reliqua historia Procopius, & nos infrà.

Pag. 50. lin. 12. *Qui actâ prædâ insuper incursionis mercedem consequerentur à munificentissimo Principe.* Quod ægro non solùm animo tulit Populus Constantinopolitanus; sed etiam publicè in Imperatorem iis vocibus inuectus est, vt scribit Agathias lib. 5. Οἱ βάρβαροι χρυσίον ἐκομίσαντο χαριστήριον, ὥσπερ

ἡμῶν ἐς αὐτοὺς πεπλημμεληκότων. *Barbari aurum dono tulerunt, quasi in eos iniurij nos fuerimus.* Qua in re cùm excusare Iustinianum Agathias nitatur, eo magis accusat.

lin.27. *Multæ Prouinciæ quinta & amplius oppressæ sint vastatione.* Plenæ sunt illius tẽporis historiæ; nec refert de Prouinciis dicere, quòd vna sẽsit vrbs Roma. Hanc anno sexagesimo, quàm ab Odoacro capta fuerat, Belisarius primò recuperat. Totilas deinde post secundam Belisarij in Gotthos expeditionem, pulsis Romanis occupat. Insequente anno, Belisarius dirutam, penéque vacuam ingreditur. Rursum tertio pòst anno, Totilas à Belisario refectam inuadit, suóque tenet præsidio. Tandem Narses, fusis Gotthis, profligatóque Totila, adserit Imperio Romano. ex Procopio & Agathia.

lin.35. *Pro pace cum Chosroë stabilienda.* Pecunia Chosroæ pro pace numerata fuit δέκα καὶ ἑκατὸν κεντηνάρια. Vide lib.1. de bell. Pers. Iustinianus Imperium Romanum Persis tributarium fecit; quanto id cum damno, sensit eius successor Iustinus. Nam arma in Romanos Persæ ideo sumpserunt, vt Ioannes Epiphaniensis illorum temporum Scriptor lib.1. narrat, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος οὐδαμῇ ἠξίου χρυσίου λίτρας πεντακοσίας, ἐφ' αἷς πρότερον γεγόνασιν αἱ σπονδαὶ παρέχειν μήδοις ἐς ἕκαστον ἔτος, καὶ τὴν ῥωμαίων πολιτείαν πέρσαις ὑπόφορον ἐσαεὶ καταστήσασθαι. *Quia Iustinus Imperator soluere Persis quotannis recusabat quingentas auri libras, quibus stabilitæ sub Iustiniano induciæ fuerant. Ne Romana Respublica Persis tributaria perpetuò fieret.* Idem de Abaribus Menander in Eclogis; quorum legatio Barbarorum hæc continebat. Χρεὼν ὦ βασιλεῦ κληρονομοῦντά σε τῆς πατρῴας ἀρχῆς, καὶ τοὺς πατρῴους φίλους οὐκ ἄλλως ἤπερ ὁ πατὴρ ὁ σὸς εὖ ποιεῖν, καὶ ταύτῃ φαίνεσθαι μᾶλλον διάδοχον εἶναι τετελευτηκότος τῷ μηδὲν ἐναλλάττειν, ὧν ἐκεῖνος ἔπραττε πρίων, οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς ἀνθεξόμεθα γνώμης, καὶ οὐχ ἧττον τὸ τῆς εὐεργεσίας ὄνομα μεταθήσομεν, εἰ δὲ καὶ μετ' ἐκεῖνον εὐεργέτην ἀποκαλέσομεν πρός γε καὶ αἰσχυνθησόμεθα τῷ πεπονθέναι καλῶς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι τὸν δεδρακότα. Καὶ γὰρ πατέρα τὸν σὸν δώροις ἡμᾶς φιλοφρονούμενον ἀντεδωρούμεθα τῷ καὶ δυνάμενοι μὴ κατατρέχειν τὴν ῥωμαϊκὴν, ἀλλὰ πλέον ἐνδείκνυσθαί τι. τοὺς γὰρ ἐκ γειτόνων ὑμῖν βαρβάρους τὴν θρᾴκην ἀεὶ περικόπτοντας ἠφανίσαμεν ἀθρόον, καὶ οὐδεὶς ὁστισοῦν αὐτῶν περιλέλειπται τὰ θρᾳκῶν ὁρίσματα καταδραμούμενος, δεδίασι γὰρ τῶν Ἀβάρων τὴν δύναμιν φιλίως ἔχουσαν πρὸς τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. πεπείσμεθα δὴ οὖν ὡς ἐν τούτῳ μόνῳ καινοτομήσεις ἡμᾶς, τῷ πλέον παρέχειν ἡμῖν, ἢ ὁ σὸς ἐδίδου πατήρ. ἀνθ' ὧν καὶ ἡμεῖς ἤπερ ἐκείνῳ γενησόμεθά σοι κατὰ τὸ πλέον ὑπεύθυνοι, καὶ μείζονας ἐποφλήσομέν σοι τὰς χάριτας. πάρεσμεν οὖν ληψόμενοι τὰ κατὰ τὸ εἰωθός. γνῶθι γὰρ ὡς ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατὸν τὸν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνα σοίτε καὶ τῇ ῥωμαίων εὐνούστατον ἔσεσθαι πολιτείᾳ, εἴγε μὴ ἐγχειρισθείη πρότερον αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς οὐ κινεῖν ὅπλα κατὰ ῥωμαίων ἔγνω.

Huiusce

Huiusce legationis sententiam in illis Corippi carminibus habes.

Ad tua nos Princeps hæc splendida mœnia misit
Annus, perlargi patris solatia vestri
Sumere tempus adest. Sanctus quæ præbuit ille,
Vos etiam præbere decet, si fœdera pacis
Intemerata tibi, si mauis pacta manere,
Debita quærenti transmittite munera Regi.

lin. 39. *In societatem pertractis Alamundaro, & Hunnis.* De Alamundaro, & Hunnis in societatem vocatis, & de bello ob id recrudescente lege lib. 2. bell. Pers. vbi quasi ex aliorum sententia hoc idem Iustiniano flagitium improperat. Nam secundum caput conditionum pacis cum Chosroë stabilitæ sic habebat. Ὡς αὖ ἑκάτερα σύμμαχοι Σαρακηνοὶ ἑκατέρας πολιτείας ἐμμενόντων καὶ οἱ τῆς βεβαιωθεῖσι, καὶ μήτε τοῦ περσῶν τῷ ῥωμαίων, μήτε τοῦ ῥωμαίους ὁπλίζεσθαι τῷ περσῶν. vt narrat Menander Protector. *Saraceni vtriusque Reipublicæ socij, hæc stabilita capita obseruent, vt neque Persarum socij contra Romanos, neque Romanorum fœderati contra Persas arma sumant.*

Pag. 51. l. 15. *Hos omnes priori sententia decedere iussit.* Hon damnat Procopius Iustiniani zelum, sed Apostoli censurâ carpit, quod is non secundum scientiam fuerit. Primò, ob exactas ab hæreticis pœnas non tam religionis causâ, quàm pecuniæ cupiditate. Deinde, quod Samaritas & Gentiles, qui verbi prædicatione ab erroribus erant abstrahendi, ipse legum, & armorum vi ad pietatem cogere maluerit. Tertiò, quod non tam falsas sectas aboleuerit, quàm Christianam religionem illorum colluuie polluerit, qui legum terrore, & pœnæ formidine per simulationem ad Ecclesiam transierunt. Denique quod ea seueritate Romanam Rempublicam flagitiosorum hominum coniurationibus perturbauerit, ac tot populorum sanguine, cædibúsque compleuerit. Quæ omnia prudens quisque Imperator nullo Reipublicæ periculo, ac minimo subiectorum incommodo facilè obtinuisset. Addit Theophanes, ὁρὶς αὐτῆς προθεσμίαν τριῶν μηνῶν πρὸς ἐπιστροφὴν, *constitutum his omnibus à Iustiniano fuisse trium mensium tempus ad conuersionem.*

lin. 34. *Quibus nemo Principum aliquando molestiam intulisset.* Non negat Procopius ab aliis Principibus animaduersum olim in Arianos fuisse, quorum exiliis, bonorum publicationibus, atque suppliciis plenæ superiorum essent temporum historiæ: sed indicat à Iustiniano hæreticorum fortunas oppidatim, populatímque, & sub idem tempus confertim fuisse direptas; quod alij Principes nonnisi priuatim, & per occasionem, parciúsque fecissent. Cæterùm non solùm Ecclesiastici vltimo supplicio afficiendos putarunt Hæreticos; Dioscori siquidem Alexandrini in hominem religionis reum ea vox est, ὃ μόνον πυρείας ἄξιός ἐστιν, ἀλλὰ πυρὸς, *non qualicumque dignus*

dignus pœna est, sed igne. Et contra Eusebium Dorylæi Episcopum conclamatum est Ephesi; ἆρον, καῦτον Εὐσέβιον. ἔστι ζῶν καῇ. ἔστι εἰς δύο γένηται. ὡς ἐμέρισε, οὕτω μερισθῇ. *Tolle, incende Eusebium. Hic viuus ardeat. Hic in duo dissecetur. sicut diuisit, ita diuidatur.* Verùm etiam Constantinopolitani Imperatores, vt Constantinus in Arij librorum lectores, sectatoréſque, & Marcianus Augustus in Eutychianos capitali supplicio animaduertendum censuerunt. Hi verò neque à ridiculis tam perniciosarum pestium improperiis abstinuerunt. Nam Byzantij in publicis latrinis hæreticorum antesignani ex marmore sculpti humi iacuerũt, vt in teterrima capita ventris onera plebs egereret: quod hic satis fuerit addidisse ad sexcẽta alia, quæ docti viri hac super re ex antiquis monumẽtis collegerunt. Ἔνθα ἄρειος τὸν αἴσχιστον θάνατον ἀπέλαβεν, ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ γειτνιῶντι τῇ γῇ ἐτέθη, καὶ σὺν ἐκείνῳ Μακεδόνιος, Σαβέλλιος, καὶ Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον, καὶ οὖρον, καὶ ἐμπτύσματα ἐνρίψωσιν αὐτοῖς. *Eo in loco vbi Arius abominandam mortem subiuit, à piissimo Theodosio sculptus est ex marmore humi hærens, & vnà cum illo Macedonius, Sabellius, & Eunomius ad improperium, vt prætereuntes sputis, vrina, ac stercore eos deturparent.* in πατρίοις CP. Demum si qui Principes, vt Procopius ait, Arianis vel aliis Sectariis non intulerunt molestiam, ij verò non solùm contra Ecclesiasticas sanctiones, sed Imperiales etiam fecerunt; vt idem Iustinianus, qui lege aduersus omnes Arianos lata, immunes tamen Hexacionitas Arianos pronunciauit. Theophanes, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπέσπασε πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἱρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰς τοῖς ὀρθοδόξοις, δίχα τῶν Ἑξακιονιτῶν Ἀρειανῶν. *Imperator Iustinianus abstulit omnes hæreticorum Ecclesias, eásque Orthodoxis concessit, exceptis iis, quæ Arianorum Hexacionitarum essent.* Hi nempe nobilissimi Arianorum erant, in quorum Collegium adscribi Gotthorũ Reges Italici consueuerant. Quare Autor Chronici Alexandrini, ad annum Zenonis vndecimum, Theodoricum *Hexacionitam* vocat; quem locum eruditus interpres Matthæus Raderus parum intellexit.

Pag. 52. l. 6. *A seditionum popularibus passim mactati.* In Ecelesia Sancti Mocij à Constantino exædificata, & iam inde ab Arianis occupata; eorum πολλοὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, *quamplurimi contrucidati sunt tempore Iustiniani Magni.* In πατρίοις CP. ita legimus.

lin. 13. *Cum iis temerè conflagrarunt.* Similia in historiis habentur; Salustius idem planè de Thalensibus scribit. *Hi postquam murum arietibus feriri, résque suas afflictas vident, aurum, argentúmque, & alia, quæ prima ducuntur, domum regiam comportant; ibi vino & epulis onerati, illaque & domum, & semet igni corrumpunt, & quas victi ab hostibus pœnas metuebant, eas ipsi volentes pependêre.*

lin. 16. *Lege hac latâ etiam in Samaritas.* Quid illa lex contineret, paulo antè

Procopius

Procopius dixit. *Hos omnes priore sententia decedere iussit, proteruis tum alia minatus, tum & ne liberis aut propinquis bona relinquerent interdicens.* Iustiniani ergo Constitutio contra Samaritas non est lex nona Cod. de Hæret. vt vir doctus Cæsar Baronius opinatur. Accedit quod in Nouella 129. singula numerantur capita Constitutionis in Samaritas, quæ in lege illa nona minimè apparent. Porrò tres de Samaritis video Iustiniani Constitutiones. Prima de Religione illis interdicta, cuius hic Procopius meminit; vnde turbæ & seditiones in Palæstina manarunt. Secundæ singula capita in Nouella 129. recensentur, quam, vt Cyrillus Scythopolitanus ait, instante sanctissimo viro Saba Palæstinorum legato Iustinianus sanciuit, factam ab eis rebellionem, & damna Christianis illata vindicaturus. Hæc summa Constitutionis fuit. παύεσθαι τὰς τῶν Σαμαρειτῶν συναγωγὰς, καὶ πάσης τῆς πολιτείας ἀπελαύνεσθαι, καὶ μήτε κληρονομεῖν τοὺς ἰδίους, μήτε κατὰ δωρεᾶς δίκαιον αὐτοῖς παραπέμπειν. ἔτι δὲ ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς, μάλιστα τοὺς ἀρχηγοὺς, καὶ ἀτάκτους. *Vt Samaritarum Synagogæ clauderentur. Ipsi verò à Republica gerenda submouerentur. Ne ad suos hæreditates, vel etiam donationis nomine transmitterent. Vt denique ipsorum primores & seditiosi occiderentur.* Tertiâ Iustinianus superiorem reuocauit Sergij Cæsareæ Præsulis rogatu. Nam Nouella 45. quæ de Iudæis æquè ac Samaritis est, huc non pertinet.

lin. 21. *Christianorum nomine cum suo permutato.* Iustinus Iunior Nouella de Samaritis. *Euaserunt, inquit, in tantam nonnulli eorum vesaniam, vt vel salutari baptismo dignati, denuo ad id mali vnde discesserant, redierint, & eadem cum Samaritanis habere in pretio, eodem cum ipsis agitari furore dignoscantur.* Chronicon Alexand. Τινὲς δὲ αὐτῶν φοβηθέντες προσῆλθον δὲ ἀνάγκης τῷ χριστιανισμῷ, καὶ δεχθέντες ἐβαπτίσθησαν, καὶ ἕως τῆς σήμερον ἐπαμφοτερίζουσιν. καὶ ἐπ' αὐστηρίᾳ μὲν ἀρχόντων σχήματι διεψευσμένῳ ὑπούλως καὶ κακούργως ὡς χριστιανοὺς ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσιν. ἐπὶ χαυνότητι δὲ ἀρχόντων φιλοχρημάτων Σαμαρεῖται καὶ μιτοχριστιανοὶ, καὶ ὡς μὴ γνόντες χριστιανισμὸν οὕτω διαπλάττονται τοὺς ἄρχοντας πείθοντες Σαμαρειτίζειν διὰ τῶν χρημάτων. *Quidam ex illis sibi metuentes, vrgente necessitate, se ad Christianam religionem contulerunt, qui recepti sacro fonte tincti sunt, hodiéque vtramque religionem consectantur in speciem quidem propter seueritatem Præsidum se subdolè & perfidè Christianos mentiuntur: nacti verò Magistratus auaros, & in religione remissos, Samaritæ sunt, pessiméque oderunt Christianos, itáque viuunt, ac si Christum nescirent, & Prouinciarum Procuratores pecunia corrumpunt, vt Samaritis faueant.* Ex his, vt Cyrillus Scythopolitanus ait, fuit Arsenius homo singularis apud Iustinianum & Theodoram autoritatis, de quo Procopius infrà pag. 120.

lin. 31. *Agrestes agmine facto in Cæsarem arripiunt arma.* Huiusce Samaritarum rebellionis omnes ferè posteriores Historici meminerunt. Theophanes accidisse ait anno Iustiniani secundo, mense Iunio. Chron. Alexandr. anno

quarto Lampadio & Oreſte Conſul. Vter veriùs, haud facilè dixerim. Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρειτῶν στασιασάντων, καὶ ποιησάντων ἑαυτοῖς βασιλέα καὶ Καίσαρα, ἐπέμφθη Εἰρηναῖος ὁ Πενταδίας στρατηλάτης, καὶ ἐθνάτωσε πολλούς. *Hoc anno Samaritanis tumultuantibus, ſibique Regem & Cæſarem creantibus, Irenæus Pentadiæ dux exercitus miſſus eſt, qui multos interfecit.* Aliam refert Samaritarum ſeditionem Theophanes ad annum Iuſtiniani vigeſimum nonum; quem locum ita vertit Anaſtaſius Bibliothecarius. *Vigeſimo nono Imperij Iuſtiniani anno ſeditionem concitauere Iudæi & Samaritæ Cæſareæ Palæſtinæ, & facti quaſi in ordine Praſinouenetorum irruerunt in Chriſtianos eiuſdem Ciuitatis, & multos interfecerunt, & Eccleſias combuſſerunt. Stephanúmque Præfectum ipſius vrbis in Prætorio peremerunt, & ſubſtantiam eius ſurripuerunt. Vxor verò illius aſcendens ad vrbem, adiit Imperatorem, qui iuſſit Adamantio magiſtro militum deſcendere in Palæſtinam & occiſionem exquirere Stephani,* &c. In hac expeditione imperator fuit Adamantius; in priore illa Irenæum Pentadiæ Theophanes memorat, Cyrillus Scythopolitanus Theodorum & Ioannem. Sed huius, vtpote eiuſdem ætatis Scriptoris integrâ audire narrationem præſtat, quam è ſcriptis Vaticanis libris decerpſimus. Οἱ κῆ Παλαισίνιοι Σαμαρεῖται τὸ ἔθνος ἅπαν κῆ τῷ χειστιανῶν στρατόσαντες πολλὰ ἀθέμιτα διαπράξαντες, τὰς μὲν ἐμπιπούσας ἐκκλησίας πυρδούντες, τοὺς δὲ συμπίπτοντας χειστιανοὺς διαφόρως κολάσεσιν ἀφειδῶς ἀποκτείνοντες, καὶ χωρία ὁλόκληρα τῷ πυρὶ παραδιδόντες, ἐν τῇς μάλιστα τῇ Νεάπολιν τόποις, ἔνθα τυραννήσαντες ἔσαψαν ἑαυτοῖς βασιλέα Ἰουλιανόν τινα σωίεθνον αὐτῶν. Τότε δὴ τὸν μὲν Ἐπίσκοπον Νεαπόλεως Σαμμωνᾶ κατέσφαξαν, τινὰς δὲ συλλαβόμενοι πρεσβυτέρους, καὶ τύπτοντες ἀπεπνάνισαν μὴ λειψάνων ἁγίων μαρτύρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα δεινὰ πεποιήκασιν, ὥστε τὰς βασιλικὰς καλουμένας ὁδοὺς ἀδιαβάτους τοῖς χειστιανοῖς γενέσθαι. Τούτων οὖν ἁπάντων εἰς ἀκοὰς εἰσελθόντων τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐπελθόντων Θεόδωρον καὶ Ἰωάννην τὸν ἐνδοξότατον στρατὸν συναγεῖραι, καὶ τῷ Σαμαρειτῶν καταστρατόσαι, καὶ συμβολῆς γενομένης ἀνῃρέθη Ἰουλιανὸς καὶ πλῆθος πολὺ Σαμαρειτῶν.

lin. 32. *Deſignatóque ſibi Imperatore Iuliano.* Sicuti multarum gentium à ſe profligatarum nomina ſibi Iuſtinianus aſciuit, ita & eius Tyranni, vt habes in Edicto ſeptimo, *Imper. Cæſ. Flau. Iuſtinianus, Aleman. Gotth. Franc. Germ. Ant. Alan. Vand. Affr. Pius, Fœlix, Inclytus, Victor, Triumphator, ſemper Auguſtus, Julianus.* Parum hoc animaduertit Henricus Agylæus, vel quiſquis alius ad illam inſcriptionem notauit: *Quod Julianus his adiicitur, vitioſum iudico.* Num (quod modò ſuccurrit) ibi Iuſtinianus reſcribit Iuliano Præfecto Prætorio? de quo nos infrà ad pag. 92. Octauius à Roſberg profert huius Iuliani antiquum nomiſma; ſed allucinatur; nam Iuliani Apoſtatæ id eſſe cùm reliqua omnia declarant, tum auerſa nomiſmatis facies Gentilium ſimulacris

cris insignita, & *Votum Cybalæ Turritæ* ac *Palladi* nuncupatum.

Pag.53.l.9. *Exactione nullo humanitatis modo imperata.* Non dissimulo Cyrilli Scythopolitani, qui hæc penè vidit, narrationem planè contrariam. Is refert Primæ Palæstinæ, vbi potissimùm Samaritarum incursio desæuierat, δώδεκα κεντηναρίων συγχώρησιν ἐποιήσαντο δημοσίων, *duodecim Centenariorum ex publicis vectigalibus remissionem factam fuisse:* Scythopoli verò quæ hostium damna minus senserat, ἑνὸς μόνου κεντηναρίου συγχώρησιν δοθῆναι συνοῖδον οἱ ἐπίσκοποι, *vnius tantùm Centenarij remissionem dandam Episcopos decreuisse.* Episcopos ait decreuisse, nempe Antonium Ascalonitam, & Zachariam Pellensem, quos pensitandis Clericorum & Ecclesiarum damnis Iustinianus præfecerat, vt idem Cyrillus narrat. Nam Sabas vir Sanctus eam remissionem non pro Clero tantùm, sed etiam pro populis Palæstinæ fidelibus fortasse petierat: Iustinianus instante tali tantóque viro Ecclesiis negare veritus est; reliquis populis concedere noluit. Hoc est de quo Procopius conqueritur. Imò ea ipsa tredecim Centenariorum remissio, si cum Cleri, Ecclesiarum, & Monasteriorum Palæstinæ multitudine comparetur, post tantam cladem minima & penè ridicula videbitur. De vectigali ab Ecclesiasticis etiam persoluto dicam infrà.

lin.11. *In Gentiles sæuitiam conuertit.* Anno Imperij sui tertio, Indictione octaua, vt scribit Theophanes, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διωγμὸν μέγαν κατὰ Ἑλλήνων, καὶ πάσης αἱρέσεως, καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδημεύσεν ἁπάσας. *Fecit Iustinianus Imperator persecutionem magnam aduersus Gentiles, & omnes Hæreticos, illorúmque substantias publicauit.* Mirum sanè est primarios Imperatóriæ Aulæ principes, hac lata lege, Gentilitiæ superstitionis reos actos fuisse. Inter hos, vt refert Hesychius, Procopius, Theophanes & Suidas, fuerunt *Tribonianus Quæstor, Thomas magister Officiorum, Joannes Præfectus Prætorio*, & *Phocas Patricius magister militum* conficiendo Codici à Iustiniano præfecti. His addit Theophanes *Asclepiodotum Præfectum Prætorio, Macedonium Referendarium*, & *Pegasium Heliopolitanum Patricium.* Falsò Aimoinus numerat *Belisarium:* lege quæ suprà narrat Procopius de Theodosio è sacro lauacro suscepto ab Antonina & Belisario.

lin.17. *Inter libamina, & sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt.* Hac infamia notatur Seuerus, quem vnicè amauit ac fouit Theodora Imperatrix. In Ep. Monachorum ad Mennam.

lin.19. *Quæ verò in Christianos ipsos commisit, infrà dicturi sumus.* Sæuiit etiam in Christianos; quod licèt hîc, & rursus infrà pag. 115. polliceatur, nescio tamen an obliuione promissum non fecerit. Hoc autem loco (quantum assequi coniectura possumus) dicturus erat Procopius de Christianorum cædibus, aliísque suppliciis ob tria Capita, & alias eo tempore controuersas de dogmatibus quæstiones. Id ipse Procopius innuit lib. Hist. 8. Οἱ γὰρ ἄλλοι

ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ πόλιν Οὐλπιάναν βασιλέως ἐπαγγείλαντος διατριβὴν ἔσχον στάσεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητόρων γεγενημένης, ὧνπερ ἕνεκα ἐν σφίσιν αὐτοῖς οἱ χριστιανοὶ διαμάχονται, ἧπέρ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράψεται. *Nam alij Vlpianæ in Illyrico Cæsaris iussu substiterunt; nempe excitata inibi à Ciuibus seditione ob eas quæstiones, quibus inter se Christiani dissident; de quibus opportuno loco dicturus sum.* Scilicet iam tum librum Ἀνεκδότων moliebatur. Vide has Notas infrà ad pag. 115.

lin. 20. *Post hæc turpes puerorum amores lege vetuit.* Duæ hac de re Constitutiones extant. 77. & 141. quarum altera cùm per aliam occasionem scripta videatur, altera verò data sit anno decimo octauo post Consulatum Basilij, haud dubito, quin prima interciderit, quam sub initium Imperij factam hîc Procopius subindicat, ac Theophanes editam anno secundo apertè dicit, & occasionem ferendæ legis ita narrat. Τούτῳ τῷ ἔτει ἡσαΐας ἐπίσκοπος ῥόδου, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καθηρέθησαν ὡς παιδεραστὰι εὑρεθέντες, καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως καυλοτομηθέντες καὶ πομπεύσαντες τοῦ κήρυκος βοῶντος. Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τίμιον σχῆμα μὴ ἐνυβρίζοιτε. καὶ ἐξέθετο ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν. *Hoc anno Esaias Episcopus Rhodi, & Alexander Episcopus Dispoleos in Thracia exautorati sunt, vtpote masculorum corruptores deprehensi, & ab Imperatore seuerè puniti sunt, nam exsectis veretris per vrbem ducti, præcone proclamante; Quicumque estis Episcopi reuerendam dignitatem ne dehonestetis. Quare Augustus in libidinosos seueras leges edidit, multique supplicio affecti sunt.* Seueras nominat leges quas hic Procopius refert, ac detestatur, quibúsque nescio an religiosissimus Imperator Constantinus Magnus bonum factum adscripsisset; præsertim cùm in Episcopos tam indecorè obseruarentur. Nam ille (vt Theodoretus narrat lib. 1. cap. 11.) *paludamento se obtecturum* affirmabat *eum Episcopum, quem alienæ vxori stuprum inferentem fortè vidisset, ne facinoris aspectus, eos quiid ipsum cernerent, vlla ex parte læderet.*

lin. 23. *Nullo prorsus decoro in eos facta animaduersione.* Scilicet, vt statim subdit, pudendis truncati, publicè ludibrio erant, sicuti modò ex Theophane diximus. Addit Cedrenus & Anonymus in Chronico, τοῖς δὲ καλάμους ὀξεῖς εἰς αὐτοῦ πόρους τῶν αἰδοίων διεπέρασε. *Aliis verò acutos calamos in meatus genitalium ingessit.* Quod nescio quis detestatus, id cur faceret, ab Iustiniano quæsiuit, εἰ δὲ ἱεροσυλήκασιν οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον; *an non,* inquit ille, *si sacrilegium commisissent, manus illis amputandæ fuissent?* Zonaras.

Pag. 54. l. 18. *Senatores verò vt ab iisdem emungi fortunis potuerint, iam dico.* Licèt de suppilatis Senatorum bonis in hac tota historia sparsim complura disserat Procopius; hoc tamen loco quasi proprio ex præcipuis Senatoribus nonnullos nominat. Inter alios fuit Iuliana nobilissima, eadémque piissima

fœmina;

fœmina; à qua tamen ſingulari prudentia, atque religionis documento deluſus eſt Iuſtinianus. Longior narratio eſt, tu eam lege apud Gregorium Turonenſem de gloria Martyrum cap 133.

Pag.55. l.2. *Poſſeſſionem quaſi hæredes adeunt, productis tabulis, quas ab eo mininè confectas fama erat.* Hoc etiam ſuprà pag.36.& pag.87. Horum ſcelerum miniſter fuit Anatolius domus Imperatoriæ Curator, ἄδικος ἐς τὰ μάλιστα γεγονὼς καὶ πολλοὺς ὅσους τῶν οἰκείων ἀφῃρημένος γραπτὰς σανίδας, καὶ ῥάκη ὑποπόρφυρα τοῖς τῶν εὐδαιμόνων οἴκοις θαμὰ ἐπέβαλε τὴν ἐς βασιλέα εὔνοιαν προϊσχόμενος, καὶ ταύτῃ ἅπαντα ἐσφετερίζετο βιαζόμενος μὲν ἀναίδην, καὶ ἀναῤῥηγνὺς τὰ βουλεύματα τῶν ἀποιχομένων, χαίρειν δὲ λέγων πολλὰ τοῖς νόμοις, ὃς δὴ τοὺς παῖδας κληρονομεῖν ἐθέλουσι τῶν φυσάντων περιουσίας: *homo iniuſtiſſimus, qui quàm multorum bona expilauit, & titulorum tabellas, vel purpuræ ſegmenta diuitum domibus ſæpe affixit, prælatáque illorum in Cæſarem beneuolentia ſic omnia furatus eſt, impudenter violatis, atque abolitis defunctorum voluntatibus, necnon legibus peſſumdatis, quæ liberos paternæ ſubſtantiæ hæreditatem adire volunt.* Agathias lib.5. Vide has Notas ad pag.127. Vt in ære Cæſaris ea fuiſſe bona intelligerentur, ſcripti illi tituli, vel appenſa purpura declararunt. Hoc non eſt aſſecutus Chriſtophorus Perſona interpres; ad quod illuſtrandum facit locus ille Nouellæ 28. vbi Iuſtinianus ait nemini licere titulos affigere prædiis vel domibus alienis. μόνον γὰρ ἴδιον τοῦτο τοῦτε δημοσίου, τῶντε βασιλικῶν οἴκων, τῶντε ἡμετέρων, τῶντε τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης, *id enim proprium eſſe Fiſci, Domorum Imperialium, noſtrarum, & piiſſimæ Auguſtæ.* ibique vocat *Titulos* σανίδας, vt hoc loco Agathias. Iuriſconſultus Græcus ſic explicat. Μηδεὶς τίτλους ἰδικοὺς τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ ἐπιθήσει ἢ τοῖς τοῦ πέτρου. οἷον ἵνα τυχὸν θήσει ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀγροῦ πινακίδιον, ἢ σκουτάριν, ἢ ἄλλοτι τοιοῦτο, καὶ γράψοι ἐν ἐκείνῳ ὅτι ὁ παρὼν ἀγρὸς τοῦ Σεβαστοκράτορός ἐστιν, ἢ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου, ἢ κρεμάσει βῆλον βασιλικὸν, ὥστε νομίζεσθαι αὐτὸν εἶναι βασιλικόν. Vide has Notas ad pag.128.

lin.5. *Tatiani, Demoſthenis, Hilaræ.* Tatianus vir ditiſſimus, Magiſter Officiorum, ad quem Iuſtinus & Iuſtinianus reſcribunt. l.5. Cod. de Mag. Offic. Demoſthenes ſub Iuſtino egit Præfectum Prætorio, atque iterum ſub Iuſtiniano, vt dicemus infrà ad pag. 92. De Hilara in antiquis monumentis nihil occurrit.

lin.12. *Joannis Baſilij filij.* Tantæ fuerunt horum diuitiæ, vt paſſim ab Imperatoribus darentur obſides, & à Barbaris perlibenter acciperentur. Baſilius pater ab Anaſtaſio Perſis datus eſt, & anno eius Imperij quinto decimo redemptus. Theophanes. Ioannes verò filius datus iiſdem eſt à Beliſario. Procopius lib.2. bell. Perſ.

lin.24. *Pretium id Daram conuectum.* De huius Ciuitatis nomine neſcio quid ſomniarit Aimoinus lib. 2. de geſt. Franc. nam *Perſarum Regi captas Roma-*

norum vrbes restituere neganti, Iustinianus, inquit, *respondit, Daràs. Pro cuius nouitate sermonis ciuitas eo loci constituta est, cui Daràs nomen est.* Ἀνασάσιος ὁ βασιλεὺς ἐτείχισε τὸ Δαρᾶς χωρίον τῆς μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρὸν μέσον τῶν ὁρίων κείμενον ῥωμαίων τε καὶ πέρσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίας, καὶ ἀποθήκας σίτου, καὶ κισέρνας ὑδάτων καὶ ἐμβόλους. ὀνομάσας αὐτὸν Ἀναστασιόπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως. *Anastasius Imperator Daràs Mesopotamiæ Pagum Magnum & munitum ad fines Persarum, & Romanorum situm mœniis cinxit, ornauitque Ecclesiis, horreis, cisternis, ac propugnaculis, & Anastasiopolim vocatum, donauit iure ciuitatis.* Idem habet Procopius lib. 1. bell. Pers. & Euagrius lib. 3. cap. 37. additque locum illum *Daras* ob id appellatum, quod Darius ibidem ab Alexandro Rege Macedonum penitus deuictus fuerit. Chron. Alexandr. Daras, quia δόρατι, *hasta* Darius ab Alexandro confossus interierit.

lin. 34. *Sed planè difficile memoratu est, quot hominum sese vltroneos hæredes instituerint.* Etiam Euagrius lib. 4. carptim breuitérque tam vberem historiæ partem perstringere maluit. Sed lib. 5. cap. 3. liberè prodidit Ætherium Patricium, qui Iustiniano tot scelerum ac furtorum minister fuit. Αἰθέριος διὰ πάσης ἰὼν συκοφαντίας τάς τε τῶν ζώντων, καὶ τελευτώντων οὐσίας λῃζόμενος ὀνόματι τῆς βασιλικῆς οἰκείας ἧς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ταμιεύσατο. *Ætherius nullum calumniæ genus præteriens, tum viuos, tum mortuos nomine Aulæ Imperatoriæ, cui, regnante Iustiniano, præfuit, fortunis spoliauit.*

Pag. 56. l. 1. *Antequam seditio existeret Victoriatorum.* In Græco est, ἡ ΝΙΚΑ στάσις, *seditio* VINCE. Euagr. lib. 4. cap. 13. ἣ παροιμίαν τὸ σύνθημα τῶν δήμων ἔδωκε. τὸ νίκα γὰρ ἐπίκλησιν ποιοῦσι τοῦτο τῶν δήμων ἀλλήλοις συναφθέντων σύνθημα ὄντες τῆς εἰς ἀλλήλους γνώσεως. *Quæ nomen ex tessera populi accepit: quippe Nica, id est, Vince, fuit propterea appellata, quod populus inter se congressus, hanc tesseram Nica sibi præscripsit, quò alter ab altero internosceretur.* Procop. lib. 1. bell. Pers.

lin. 1. *Seditio Victoriatorum.* Quam Procopius fusè prosequitur lib. 1. bell. Pers. affirmátque in ea cæsa fuisse Constantinopoli triginta hominum millia. Quàm parua verò iurgij scintilla tantum incendium excitarit, Theophanes minutissimè narrat ex antiquis & publicis vrbis Constantinopolitanæ monumentis: in quibus cùm veluti in tabula videre sit eius Imperij statum, Iustiniani mores, Circi, & Theatri licentiam, alia demum, quæ ad hanc illustrandam historiam vehementer faciunt, eáque inedita sint, hîc ex manuscriptis Vat. Codd. danda curauimus cum nostra interpretatione.

Rebellio, quæ dicta est Vince, ita cõtigit. Vtraque factio in Circũ cõuenerat; magnísque clamoribus rogabãt Prasini,

Γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ Νίκα τρόπῳ τοιούτῳ. ἀνελθόντα τὰ μέρη ἐν τῷ ἱππικῷ ἔκραξαν ὑπὲρ τῶν πρασίνων,

πρασίνων, ἄκτα διὰ Καλοπόδιον τὸν κουβικουλάριον, καὶ Σπαθάριον. ΠΡΑΣ. ἔτη πολλὰ Ἰουστινιανὲ αὔγουστε, Tu viuas. ἀδικοῦμαι, μόνε ἀγαθὲ, οὐ βαστάζω. οἶδεν ὁ θεός. φοβοῦμαι ὀνομάσαι, μὴ πλέον εὐτηχήσῃ, καὶ μέλλω κινδυνεύειν. ΜΑΝΔΑΤΩΡ. τίς ἐστιν; οὐκ οἶδα. ΠΡΑΣ. ὁ πλεονεκτῶν με τρισαύγουστε εἰς τὰ τζαγγάρια εὑρίσκεται. ΜΑΝΔ. οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. ΠΡΑΣ. εἷς καὶ μόνος ἀδικεῖ με, θεοτόκε, μὴ ἀνακεφαλήσοι. ΜΑΝΔ. τίς ἐστιν ἐκεῖνος; οὐκ οἴδαμεν. ΠΡΑΣ. σὺ καὶ μόνος οἶδας, τρισαύγουστε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. ΜΑΝΔ. εἴ τις ἄν ἐστιν, οὐκ οἴδαμεν. ΠΡΑΣ. Καλοπόδιος ὁ Σπαθάριος ἀδικεῖ με, δέσποτα πάντων. ΜΑΝΔ. οὐκ ἔχει πρᾶγμα Καλοπόδιος. ΠΡΑΣ. εἴ τίς ποτέ ἐστιν τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα. ὁ θεὸς ἀνταποδώσοι αὐτῷ ἀδικοῦντι με, διὰ τάχους. ΜΑΝΔ. ὑμεῖς οὐκ ἀνέρχεσθε εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ ὑβρίσαι τοὺς ἄρχοντας. ΠΡΑΣ. εἴ τις δήποτε ἀδικεῖ με, τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα. ΜΑΝΔ. ἡσυχάσατε Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι, καὶ Σαμαρεῖται. ΠΡΑΣ. Ἰουδαίους, καὶ Σαμαρεῖτας ἀποκαλεῖς; ἡ Θεοτόκος μετὰ ὅλων. ΜΑΝΔ. Ἕως πότε ἑαυτοὺς καταρᾶσθε; ΠΡΑΣ. εἴ τις οὐ λέγει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύοι ὁ Δεσπότης, ἀνάθεμα αὐτῷ, ὡς τῷ Ἰούδᾳ. ΜΑΝΔ. ἐγὼ ὑμῖν λέγω εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι. ΠΡΑΣ. ἀνεβόησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον; ὡς ἐκέλευσεν Ἄντλας, εἰς Ἕνα βαπτίζομαι. ΜΑΝΔ. ὄντως εἰ μὴ ἡσυχάσητε, ἀποκεφαλίζω ὑμᾶς. ΠΡΑΣ.

Prasini, vt in Calopodium Cubicularium, & Spatharium ageretur ex lege. PRASINI. Multos annos tu viuas Iustiniane Auguste. Iniusta patior, Optime Cæsar, nec sum ferendo; testis mihi Deus: sed nominare non audeo, ne & illi meliorem fortunam, & mihi ob id periculum pariam. MAND. Quis ille est? nã ignoro. PRAS. Qui me iniuriis afficit, in Sutorum regione habitat, Auguste Maxime. MAND. Nemo vos afficit iniuria. PRAS. Vnus ac solus est, qui mecũ agit iniustè. Sic ille nunquã attollat caput, ô Deipara. MAND. Quis verò ille est? planè non nouimus. PRAS. Imò tu solus nosti Auguste Maxime, à quo ego his diebus premor iniustè. MAND. Quis tãdẽ sit ille nescimus. PRAS. Calopodius Spatharius, Supreme Domine, ille iniurius in me est. MAND. Atqui lædit Calopodius neminẽ. PRAS. Quisquis ille est, sic vt Iudas dispereat. Homini in me iniurioso vicem Deus reddat quãtocyùs. MAND. Huc nõ spectaturi vos acceditis, sed conuiciis Principes insectaturi. PRAS. Quisquis, inquã, iniuria me vexat, sicut Iudas dispereat. MAND. Quiescite Iudæi, Manichæi, Samaritæ. PRAS. Iudæos, & Samaritas nos appellas? Et nobis propitia Deipara est. MAND. Quousque in vestra capita effundetis maledicta? PRAS. Quisquis non rectè credere Augustum dicat, vt Iudæ, sic illi anathema sit. MAND. Si me auditis, in Vnum omnes baptizaminor. PRAS. Tumultuosè exclamarunt; Sic vt Antlas iussit, in Vnum baptizor. Omnino, nisi quieueritis, capite puniemini. PRAS.

PRAS. Quiſque ambit Imperium, vt ſecurus viuat. At nos qui in ærumnis verſamur, quidquid loquimur, æqui boníque conſulat Imperiũ tuum: nam & Diuinum numen ſic omnes ſuffert. Quæſtionem, Imperator, habemus, ideóque omnia hîc loquimur. Quandoquidem Auguſte Maxime, neque Curiæ, neque Reipublicæ dignitatem vllam ſupereſſe videmus; tum ſolùm prodeo in Vrbem, cùm Burdoni inſideo, vtinã Auguſte Maxime, ne tum quidẽ. MAND. Quiſquis liber, quocumque libitum illi eſt, ſecurè prodire poteſt. PRAS. Mea ſanè libertate fido, nec tamẽ mihi in publicũ venire permittitur. Quiſquis liber cui Praſinæ factionis iniecta ſuſpicio ſit, ſtatim luce palàm punitur. MAND. Deſtinata cruci capita, itáne veſtras animas deuouetis? PRAS. Scilicet de medio tollamur nos hoc inſigniti colore. Interim nullus ſit iuſtitiæ locus. Tu à cędibus abſtine; ac tum malefactorũ nos pœnas luamus. Vt illæ ex fonte ſaliũt aquæ, ita fluat illorum cruor, quos ad ſupplicium expetieris. Verùm duo illa (iniuſtitiam & crudelitatẽ) humanum ingenium planè abhorret. Vtinam in lucẽ Sabbatius nõ veniſſet, cetè filium te non habuiſſet ſanguinarium. Sexta & vigeſima nunc cædes ad Zeugma patrata eſt. Manè ille in Theatro ſpectabat; ſub veſperũ, Supreme Domine, cæſus fuit. VENETI. Apud vos duntaxat conuenientiũ in ſtadio ſunt homicidæ. PRAS. Tu verò ſine ſanguine, quando hinc abſceſſiſti? VEN. Tu verò nulla etiam de cauſa in cædes prorumpis. Nam apud vos inquam, duntaxat conuenientiũ in ſtadio ſunt homicidæ. PRAS. Domine Iuſtiniane, iſti

ΠΡΑΣ. ἕκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἵνα σωθῇ. καὶ εἴτι ἂν εἴπωμεν θλιβόμενοι, μὴ ἀγανακτήσοι τὸ κράτος σου. τὸ γὰρ θεῖον πάντων ἀνέχεται. λόγον ἔχοντες, αὐτοκράτορ. ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστὶν οὐκ οἴδαμεν, οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι, ὅταν εἰς βουρδώνην καθέζωμαι. εἴθε μηδὲ τότε τρισαύγουστε, ΜΑΝΔ. ἕκαστος ἐλεύθερος ὅπου ἐθέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. ΠΡΑΣ. καὶ θαῤῥῶ ἐλευθερίας, καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι. καὶ ἐάν ἐστιν ἐλεύθερος, ἔχει δὲ πρασίνων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερὸν κολάζεται. ΜΑΝΔ. ἑτοιμοθάνατοι, οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φείδεσθε. ΠΡΑΣ. ἐπαρθείτω τὸ χρῶμα τοῦτο. καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει. ἄνες τὸ φονεύεσθαι. καὶ ἄφες κολαζόμεθα. ἴδε, πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσους θέλεις κόλαζε. ἀληθῶς δύο ταῦτα οὐ φέρει ἀνθρωπίνη φύσις. εἴθε Σαββάτιος μὴ ἐγεννήθη, ἵνα μὴ ἔσχεν υἱὸν φονέα. εἰκοστὸς ἕκτος φόνος ἐστὶν ὁ γενόμενος εἰς τὸ ζεῦγμα. τῇ πρωΐας ἐθεώρει, καὶ τῇ δήλῃ ἐσφάγη, ὦ δέσποτα πάντων. ΒΕΝΕΤ. οὐ φονεῖς ὅλου τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. ΠΡΑΣ. πότε οὐ σφάζεις, καὶ ἀποδημεῖς; ΒΕΝΕΤ. σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακενῆς. οὐ φονεῖς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. ΠΡΑΣ. δέσποτα Ἰουστινιανὲ αὐτοὶ

αὐτοὶ προκαλοῦσι, & οὐδεὶς αὐτοὺς φονεύει. Νοήσει ὁ μὴ θέλων. τὸν ξυλοπώλην τὸν εἰς τὸ ζεῦγμα τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. ὑμεῖς αὐτὸν ἐφονεύσατε. ΠΡΑΣ. τὸν υἱὸν τοῦ Ἐπαγάθου τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. καὶ αὐτὸν ὑμεῖς ἐφονεύσατε, καὶ οὐ Βενέτους πλέκετε. ΠΡΑΣ. ἆρα Κύριε ἐλέησον. τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. ἤθελον αὐτοβάλαι τοῖς λέγουσιν, ὅτι θεοῦ διοικεῖται τὰ πράγματα. πόθεν αὖτη ἡ δυσυχία; ΜΑΝΔ. ὁ Θεὸς κακῶν ἀπείρατος. ΠΡΑΣ. Θεὸς κακῶν ἀπείρατος. καὶ τίς ἐστιν ὁ ἀδικῶν με; εἰ φιλόσοφός ἐστιν, ἢ εἰρημίτης τιὼ διαίρεσιν εἰπάτω τῆ ἑκατέρων. ΜΑΝΔ. βλάσφημοι, ἢ θεοχόλωτοι, ἕως πότε οὐχ ἡσυχάζετε; ΠΡΑΣ. αὖ θεραπεύεται τὸ κράτος σου, στέγω, ἢ μὴ θέλων τειχαύχουσε. ὅλα, ὅλα οἶδα, ἀλλὰ σιωπῶ. ζώζου δίκη, ὡκέπι χρηματίζεις. μεταβαίνω, ἢ τότε ἰουδαΐζω. μᾶλλον δὲ ἑλληνίσαι συμφέρει, ἢ μὴ βενετίσαι, ὁ θεὸς οἶδε. ΒΕΝΕΤ. τὸ μισῶ, οὐ θέλω βλέπειν, ἢ ὁ φθόνος παρενοχλεῖ μοι. ΠΡΑΣ. ἀνασκαφείτω τὰ ὀστέα, τῆ θεωρησάντων. καὶ κατῆλθον οὗτοι, καὶ εἴασαν τὸν βασιλέα, & οὐ Βενέτους θεωρησάντας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ.

isti alios irritant, & à nemine trucidãtur. Hoc, & qui nolit, intelligit, puto. Fabrum lignarium ad Zeugma quis interfecit, ô Imperator? MAND. Vos illum occidistis. PRAS. Filium Epagathi quis interemit, ô Imperator? MAND. Et illũ vos; in causam verò Venetos trahitis. PRAS. Hem modò, propitius sis Deus, vt veritas cõculcatur. Penè nũc velim cum iis differere, qui diuino nutu res humanas gubernari cõtendũt. Vnde hæc infortunia? MAND. Deus intentator malorũ est. PRAS. Ita sanè, Deus malorũ est intentator. At quis iniustè me opprimit? Age quisquis es Philosophus, vel Eremita: cedò vtriusque distinctionem. MAND. Blasphemi, impij, quando demum quiescetis? PRAS. Dum tibi Auguste Maxime ita cordi est, vel inuitus quiesco. Omnia, singula noui, at obmutesco. Iustitia vale. Nullus iam tibi locus reliquus est. Discedam hinc, vt nomina Iudæis dem. Omnino præstat, & Gentilium ritibus initiari; obtestor Deum, quàm cum Venetis conuenire. VENET. Tantum scelus non videam. Vestri tamen odium me vt id velim stimulat. PRAS. Effodiantur illorũ post mortem ossa, qui hoc in spectaculo subsederint. Sic Prasini abierunt, Cæsare ac Venetis in Circo relictis.

lin. 16. *Mihi, & mei ordinis plerisque.* Nempe primariis viris illustribus & ordinis Senatorij; nam & Vrbanam Præfecturam gessit Procopius, vt in præfatione dixi. Medicum fuisse somniant Blondus & Sabellicus.

lin. 18. *Pernicioſi Dæmones, & funeſtæ hominum peſtes.* Hanc fuisse consuetam hominum sui ordinis, hoc est, Senatorum vocem, affirmat Procopius. Nam ex quodam vsu, & communi consuetudine, qui Rempublicam atrociùs vexarint Principes, id ipsum olim etiam audierunt. Infrà pag. 84. explicatiùs.

Alij genio huius hominis comiti adscriberent, pars dictitaret iratum mortalibus Numen, Romanorúmque exosum Imperium perniciosis furiis potestatem fecisse tantorum malorum. Et Ioannes Cappadox Præfectus Prætorio omnium sceleratorum postremus, id ipsum à Senatu, populóque Constantinopolitano audiuit, vt idem Procopius indicat lib. 1. bell. Pers. extremo. Synesius Epist. 57. Ἀνδρόνικος δαίμων ἀρήϊος ἄπλητος συμφορῶν. *Andronicus Martius Dæmon calamitatum insatiabilis.* Et rursus, δαίμοσιν ἑαυτὸν ἄρας συνέστειλε. *Dæmonum se numero aggregauit.* Et Epist. 78. Οἷς αὖ καὶ ὅστις ὠμότατος δαιμόνων ἠλέησεν, ἐξηρήδων τὸ λοιπὸν θόας τε καὶ ἀνδρόνικος. *Quorum vel crudelissimus quisque Dæmonum misertus esset, excipio Thoantem, & Andronicum, qui soli Dæmonum implacabiles.* Denique eius gentis, ex qua fuit Procopius, nempe Syrorum Palæstinorúmque, id proprium est, homines notæ improbitatis Dæmoniis comparare. Sicarij 3. Reg. cap. 21, Magus Act. 13. *filij Diaboli* vocantur. Imò Christus Dominus si quid non ad gratiam loquitur, statim Iudæis, apud Ioannem, *Dæmoniacus* est, & appellatur. Christus de Iuda paricida. *Et vnus ex vobis Diabolus est.* Ioannis 6. De Theodora ita Theophilus in Vita Iustiniani. *Duxit Iustinianus Theodoram egregiam puellam, licèt reclamante matre Bigleniza, quippe quæ indolem puellæ alioqui scitissimæ & eruditissimæ, sed leuioris & arrogantioris ingenij aliquando obfuturam fortunæ & pietati filij pertimesceret, præsertim quia vetula quædam diuinationibus addicta Theodoram futuram Dæmonodoram Romano Imperio, inflexurámque rectitudinem Iustiniani ex sortium augurio consulenti Biglenizæ prædixerat.*

Pag. 57. l. 6. *Sabbatij coniugis.* Hic fuit Iustiniani Imperatoris pater. Arnoldus VVion gradu Aniciano vigesimo alium ita comminiscitur: *Anicius Germanus Probus, Anicij Iustiniani Probi filius. V. C. nulla alia re clarus memoratur, nisi quod ex ..... Anicia sorore Anicij Justini Imperatoris, quæ ei vxor fuit, filios tulerit Vitalianum, Germanum, & Justinianum Imperatorem, & filiam Biglentiam. Nomen eius in historiis quidem non reperitur; addidimus tamen illud nos, tum filij Germani coniectura, tum etiam quod omnino arbitremur illum Germanum esse, ad quem extat Hormisdæ Papæ Epistola 54. tom. 1. Ep. Decret. in qua Illustrissimus vocatur, hortatúrque ad defensionem tam Ecclesiæ quàm aliquot etiam Episcoporum. Si quis tamen aliter repererit, contentioni cedo.* Ita sanè. Nam & Iustinianus, eiúsque parens, & auunculus ex albo Aniciorum delendi. Germanus fratruelis Iustiniani dicendus, vt suprà ad pag. 23. probauimus. Hormisdæ Epistola Germano viro Consulari reddenda. De Vitaliano sentiendum, vt ad pag. 30. diximus. Iustiniani pater nõ Germanus, sed Sabbatius appellandus. De Biglentia rectiùs quàm Panuinius, qui Iustiniani filiam esse credit: ἀδελφιὴν, *sororem* vocat Procopius lib. 2. bell. Vand. licèt Græcorum more *Biglantiam* dixerit, quam Latinè *Vigilantiam* nominamus; sic apud Mauritium in Strategicis βίγλα & βιγλίζειν, *vigilia, vigilare.* Corippus de Iustino Iuniore;

Mater

Mater consilij placidis Vigilantia vestris
Semper inest oculis; quamquam omni pectore gestas
Alma Augusta tui consors Sapientia Regni.

Nempe alludit ad nomina *Vigilantiæ* matris, & *Sophiæ* vxoris Iustini Iunioris. Quanquam *Vigilantiæ* nomen Latinè inflexum puto ex Illyrico nomine *Bigleniza*, quod Iustiniani Imperatoris matris vocabulum fuit. Huius Vigilantiæ maritum facit Arnoldus Dorotheum Consulem; bene Victor Tunnensis in Chronico, *Iustinus Iunior Vigilantiæ sororis Iustiniani Augusti filius, patre Dulcissimo natus.* Sed ne singulos errores, quos in Iustiniani Imperatoris genealogia texenda commiserunt Arnoldus, Panuinius, Trithemius, & alij, singillatim enumeremus, eam tibi ob oculos in diagrammate ponimus, eò sane veriorem, auctioremque quò ex pluribus autoribus, iisque antiquioribus, nempe eiusdem ætatis, illam collegimus.

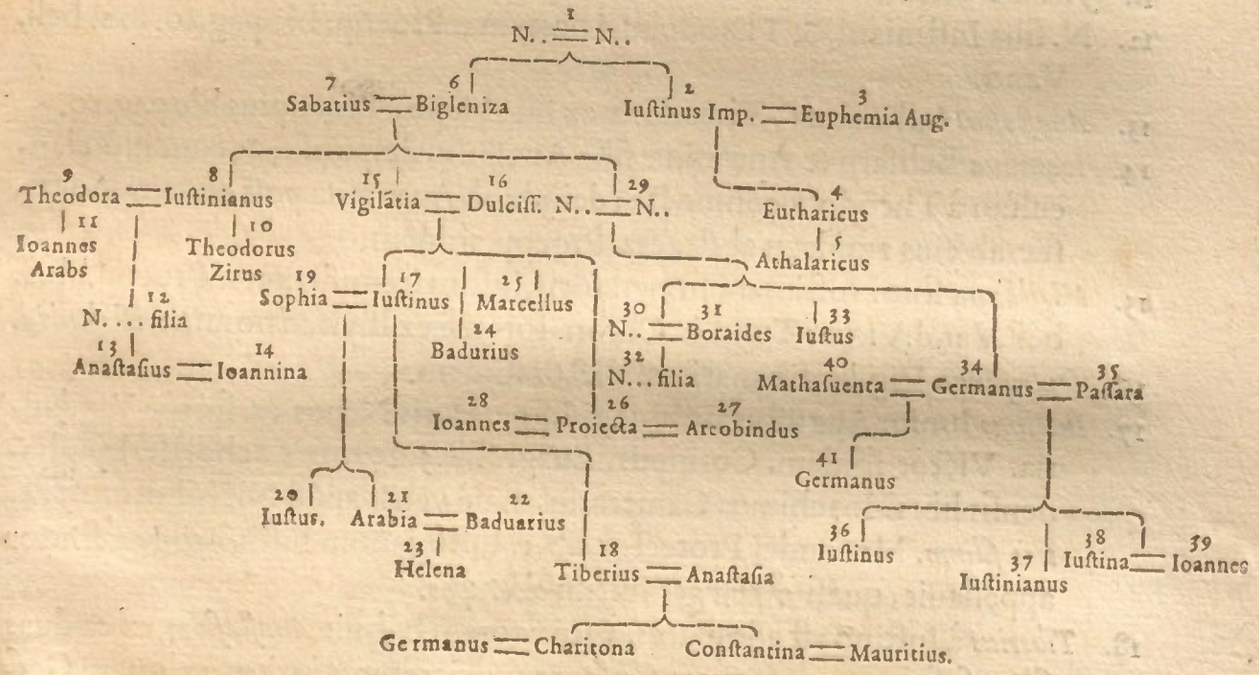

1. N. N. Parentes Iustini Imperatoris in historia prorsus obscuri.
2. 3. *Iustinus* Imperator, *Euphemia* Augusta coniuges. Procopius hîc pag. 29. Victor Tunnensis in Chron. Theodorus Lector.
4. *Eutharicus* Cillica Amalasuntæ maritus, filius adoptiuus Iustini Imperatoris. Cassiodorus lib. 8. Var. Epist. 1. *Desiderio quoque concordiæ factus est per arma filius, quamuis vobis penè videbatur æquæuus.*
5. *Athalaricus* Rex Gotthorum. *Tunc mihi dedistis gratiam Nepotis, quando meo parenti adoptionis gaudia præstitistis.* Cassiod. ibidem. nam ea Epistola est ad Iustinum, vt probauimus ad pag. 28.
6. *Bigleniza* soror Iustini, mater Iustiniani Imperatoris, de qua hîc Procopius

nomine dissimulato, Iornandes lib. de succes. Marcellinus ad Cons. Mauortij. Nomen *Biglenizæ* Theophilus in vita Iustiniani prodidit.

7. *Sabatius* Iustiniani pater, cuius nomen bis legimus, semel hîc apud Procopium: iterum apud Theophanem, quem paulo antè citauimus. *Istokus* etiam appellatus est ab Illyriensibus. Theophilus in vita Iustiniani.

8. *Justinianus* Imperator Iustini ex sorore Nepos, & filius adoptiuus; quare in Nouellis patrem sæpius eum appellat. *Vprauda* à suis gentilibus dictus est. Idem Theophilus.

9. *Theodora* Iustiniani Imperatoris vxor. Procopius lib. 1. bell. Pers. 1. Vand. 3. Gotth. Euagr. lib. 4. Victor Tunn. in Chron. Perperam Aimoinus lib. 2. de gest. Franc. *Antoniam* vocat.

10. *Theodorus Zirus* Iustiniani filius naturalis, quem extincta Theodora, suscepit; Theophanes Byzantius apud Photium. Vide has Notas ad pag. 20.

11. *Joannes* Theodoræ filius naturalis ex patre Arabe. Procop. hîc pag. 76.

12. N. filia Iustiniani, & Theodoræ Anonyma. Procop. hîc pag. 20. & 2. bell. Vand.

13. *Anastasius* Iustiniani & Theodoræ ex filia Nepos. Procopius hîc pag. 20.

14. *Ioannina* Belisarij & Antoninæ filia Anastasio desponsa, & cum illo clanculùm à Theodora coniuncta; deinde ab Antonina post obitum Augustæ ab eius amplexu abstracta. Procop. ibidem.

15. *Vigilantia* soror Iustiniani Imperatoris, Iustini secundi mater. Procop. lib. 2. bell. Vand. Victor Tunn. in Chron. fortasse ex Illyrico nomine *Bigleniza*.

16. *Dulcissimus* Vigilantiæ maritus. Victor ibidem.

17. *Iustinus* Iunior Augustus Iustiniani Imperatoris Nepos ex sorore Vigilantia. Victor ibidem. Corippus, Euagr. lib. 5. Ioannes Scholast. Epiphanensis lib. 1. Ioachimus Camerarius malè vertit apud Nicephorum *fratris filium*. Menander Protector lib. 1. Iustinianum Iustini μητρεάδελφον appellauit, quasi τ̃ μητρὸς Iustini ἀδελφόν.

18. *Tiberius* à Iustino est adoptatus. Qui vxorem habuit *Anastasiam*, ex ea duas filias susceperat antequam Cæsar renunciaretur, *Charitonam*, quam Germano in matrimonium collocauit; & *Constantinam*, alij *Constantiam* Mauritio desponsam, qui à Tiberio Cæsar creatus eidem in Imperio successit. Euagr. Theoph. in Chron.

19. *Sophia* Theodoræ Neptis, Iustini Secundi Imperatoris vxor. Victor Tunn. Corippus.

20. *Justus* Iustini filius ex Sophia, antequam Imperium parentes cepissent, natus ac mortuus. Theoph.

21. & 22. *Arraba* seu *Arabia* filia Iustini Iunioris, & Sophiæ, cuius maritus *Baduarius* Curopalates. Corippus lib. 2. sed nomen quidem ipse reticet; in πατρίοις C P. nos inuenimus

similisque

——————— *similíſque parenti,*
——————— *nomen diſtabat & ætas,*
Non tam egregiæ diſtabat gratia formæ.

Græci tamen hiſtorici Sophiam Imperatricem λαθεω fuiſſe narrant.

23. *Helena* filia Baduarij & Arrabæ Neptis Iuſtini Imperatoris.in παλατίοις C P.
24. *Badurius*, aliàs Bidurius ſecundus Vigilantiæ filius,Iuſtini Imperatoris frater,& Comes Imperatorij ſtabuli. Theophanes ad annũ Iuſtini octauum.
25. *Marcellum* Iuſtini Imperatoris fratrem vocat Corippus lib.2.
Fratris in obſequium gaudens Marcellus abibat.
26. *Proiecta* Vigilantiæ,& Dulciſſimi filia,Iuſtiniani Imperatoris Neptis. Procopius lib.2.bell.Vand. & 3.bell.Gotth.
27. *Areobindus* Præfectus Prætorio Orientis,& Africæ,primus Proiectæ maritus. Marcellinus P. C. Baſilij 6. Procop.lib.2.bell.Vand.
28. *Ioannes* Pompei filius, Anaſtaſij Imperatoris Pronepos,ſecundus Proiectæ maritus. Procop.lib.3.bell.Gotth.
29. N. N. Iuſtiniani Imperatoris frater,& eius vxor à nullo Hiſtoricorum nominantur, licèt eorum filij paſſim recenſeantur à Procopio & aliis.
30. N. vxor Boraidis Iuſtiniani Imperatoris Nepotis, cuius & filiæ diſſimulatis vocabulis,meminit Procopius lib.3.bell.Gotth.
31. *Boraides* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius primus. Procop.ibidem.
32. N. filia Boraidis, Iuſtiniani Neptis, de qua Procopius ibidem.
33. *Iuſtus* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius ſecundus. Procop. lib.2. bell.Perſ.
34. *Germanus* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius tertius; paſſim de hoc Procopius: Marcellinus,Iornandes de rebus Get. lib. extremo.
35. *Paſſara* vxor Germani prior. Procop. lib.2 bell.Gotth.
36. *Iuſtinus* primus Germani filius ex Paſſara. Procop. ibidem. Marcell. in eius Conſulatu.
37. *Iuſtinianus* ſecundus Germani filius ex Paſſara. Procop. ibidem.
38. *Iuſtina* filia Germani ex Paſſara. Procopius hîc pag.23.
39. *Ioannes* Vitaliani Conſulis Nepos, Iuſtinæ Germani filiæ maritus. Procop. ibidem, & lib.3. bell.Gotth.
40. *Mathaſuenta* Eutharici, & Amalaſuntæ Reginæ filia Vittigis Gotthorum Regis relicta, poſterior Germani vxor. Iornand. lib. de rebus Geticis extremo. Procopius lib.3. bell.Gotth.
41. *Germanus* Germani filius poſthumus ex Mathaſuenta. Iornand.ibidem.

Legimus apud Theophanem in Chron. *Marciani* & *Marcelli* Iuſtiniani Imperatoris Nepotum nomina, quorum hic contra Perſas duxit exercitum, anno Auunculi trigeſimo quinto: ille anno trigeſimo ſexto miſſus eſt in Africam contra Mauritanos, qui neſcio an alius ab eo ſit,quem Theophanes alter Byzantius Iuſtini Imperatoris Patruelem nominat. De *Marciano*

ita Ioannes Epiphanienſis lib. 1. Ἰουστῖνος ἐς τὴν ἑῴαν ἐκπέμπει μαρκιανὸν στρατηγὸν ἐν τοῖς πατρικίοις τῆς συγκλήτου βουλῆς τεταγμένον, αὐτῷ τε πρὸς γένος συνημμένον τῶν τε πολεμικῶν κινδύνων οὐκ ἄπειρον, καὶ ἄλλως ἀνδρεῖον ὄντα τε καὶ δοκοῦντα. *Iuſtinus in Orientem Marcianum mittit imperatorem, qui inter Patricios & Senatores conſcriptus erat, & ſibi ſanguine propinquus, belli verò periculorum minimè expers, qui & vir ſtrenuus fuit, & eam apud alios opinionem eſt conſequutus.* Hos in diagrammate non poſuimus, quorum incerti parentes ſunt. Legimus præterea in πατρίοις C P. ad portá æneam ſeptem Iuſtiniani συγγενῶν, *conſanguineorum* poſita fuiſſe ſigna, quorum ſilentur nomina. Pſeudogordianus in Epiſtolis quas Theodoræ ac Iuſtiniano falsò adſcribit, *Tertullum* Patricium Romanum Iuſtiniani *Exadelphum*, & Sanctum Placidum *nepotem* mentitur. Sed facile eſt fraudem Autoris detegere. Plures Theodoræ liberos iſte memorat; ſed præter vnam fœminam, nulli eidem fuerunt. Sancti Sabæ precibus ne vel vnum quidem, vt infrà dicemus, impetrare potuit marem regni ſucceſſorem. Ea ipſa fœmina præmaturè obiit, atque etiam Theodora vitam amiſit quinquennio antequam Quinta Synodus Conſtantinopoli celebraretur, cuius Patres à Pſeudogordiano illo vitam Theodoræ liberíſque eius precantes inducuntur. Sed infrà plura de illarum Epiſtolarum impoſtura.

lin. 39. *Monachum Deo inſigniter gratum.* Zoſimus vir eximius, cuius diuerſa ſanctitatis monumenta exponit Euagrius lib. 4. cap. 7. è Lycia deſtinatus eſt ad Iuſtinianum, vt in Nouell. 5. cap. 2. Sabas homo celebris ſanctimoniæ à Palæſtinis ad eundem eſt allegatus, vt ſcribit Cyrillus Scythopolitanus: item alij. Euthymius, Theodoſius, aliíque ſanctiſſimi Monachi ſub Iuſtiniano floruerunt: nullius tamen fixum nomen expreſſit Procopius.

Pag 59 l. 31. *Manſuetiſſimum hominis ingenium.* Cùm in reliquis pertractandis negotiis, tum maximè in diſputationibus, quando temperare calorem ingenij, impetum reprimere, ſibíque imperare perquàm difficile eſt. Ipſe de ſe Iuſtinianus apud Innocentium Maronianum æqualem ſuum. *Cognouiſtis*, inquit, *quantis propoſitionibus rationabilibus, & pacificis cum omni manſuetudine & patientia prolatis à nobis Epiſcopus Philoxenus perſuaſus eſt.* Qua manſuetudine adeò præſtare ſibi ipſe videbatur, vt Epiſcopos inter diſputandum ad eam hortari veritus non ſit; quod idem Maronianus Epiſcopus refert.

Pag. 60. l. 1. *Sacerdotibus indulgebat.* Non ſolùm aliena occupantibus, vt hîc narrat, & infrà Emeſſenorum Clericorũ exemplo explicat: ſed etiam Conſtantinopolitanis Patriarchis *Oecumenici* nomen per ſummam Romanorum Pontificum iniuriam aucupantibus. Quod cùm primus Ioannes Cappadox auſus fuiſſet, ipſe qui tum Iuſtino Auunculo ſuperſtite Rempublicam adminiſtrabat ęquo animo tulit, deinde Imperium adeptus, ratum gratúmque habuit, ſuíſque legibus pernicioſum nomen inſcripſit. Quare Iuriſconſulti

sulti multis parcant interpretationibus, cùm *Oecumenici* nomen in Iustiniani constitutionibus offendunt.

lin.5. *Si quando huiusmodi causas cognosceret.* Eadem licentia causas Ecclesiasticorum Iustinianus cognouit, qua iisdem leges præscribere ausus est; nec solùm ciuiles causas, sed etiam religionis & controuersias de fide sibi sumpsit, *gaudebátque*, vt Liberatus ait, *se de talibus causis iudicium ferre*; adeò vt ab Episcopis sæpenumero scriptis, grauissimísque verbis, & aliorum Cæsarum exemplo monitus nihil cesserit. Facundus Herminianensis duodecimum eius operis librum quod de Tribus Capitibus Iustiniano nuncupauit, in hoc argumentum insumit. ex quo libro paucula delibare ad hanc historiæ partem illustrandam operæpretium duximus. *Cognouit Marcianus quibus in causis vteretur Principis potestate, & in quibus exhiberet obedientiam Christo, & ideo ne impius atque sacrilegus videretur, post Sacerdotum sententiam opinioni suæ nihil reliquit.* Et statim. *Ob hoc itaque vir temperans, & suo contentus officio Ecclesiasticorum Canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor.* Deinde adlatis exemplis Regis Oziæ, Dathan, Abiron, Ozæ, & aliorũ qui se sacris audacter ingesserunt: *His autem*, ait, *atque huiusmodi rationibus & exemplis augustæ memoriæ Marcianum commonitum & edoctum fuisse credibile est, ne Imperij sibi commissi decorem alieni officij vsurpatione fœdaret. Quod si etiam minus eius animo quæ memorauimus occurrerunt, modestum virum sua procul dubio ratio temperauit, qua nosse facilè poterat Christi solius esse regnum cum Sacerdotio simul habere, & quæ propria sunt Sacerdotij Regibus interdixisse.* Et infrà profert exemplum Leonis Imperatoris. *Idcirco*, inquit, *piæ memoriæ Leo quietem non contu bauit Ecclesiæ, quia non suo arbitrio ac potestate præsumpsit doctrinæ Dominicæ decreta statuere, nec quidquam solis creditum Sacerdotibus vsurpauit. Neque solùm non extorquere, sed nec præire tentauit sententiam Sacerdotum.* Et paulo pòst ita concludit. *Si quis ergo horum periculorum nescius, cùm videri doctus appetit importunè ac nulla vtilitate suadente spontaneis quæstionibus Ecclesiam turbat, hic non dispensator familiæ Dominicæ, sed dissipator est, & mysteriorum Dei disperser. Qua illi Principes esse timuerunt, & idcirco non tantùm quia vires eorum superabat tanti negotij magnitudo; verùm etiam quia non acceperant, non sibi assumpserunt huius dispensationis officium.*

lin.11. *Malè parta aliorum bona templis addixit.* Euagr. lib. 4. cap. 29. narratis Iustiniani rapinis subdit. ἀφειδὴς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν ὥστε πρᾶξαί τε ἄλλα μυρία δύσεβῆ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκείων δρῷεν ④ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφορεῖεν. *Erat & prodigus ita, vt alia infinita exequeretur opera, sanè pia, Deóque accepta, si modò vel ille, vel alij qui talia moliuntur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suásque actiones vacuas à sceleris labe, tanquam hostias Deo offerrent.*

lin.18. *Illud etiam pugnauit, vt in vnam omnes conuenirent de Christo sententiam.* Etiam in historia de bell. Gotth. ægrè ferre videtur Procopius eam legationem

tionem qua Hypatius Ephesinus,& Demetrius Philippopolitanus hac super re functi sunt apud Romanum Pontificem. Has de fide quæstiones non solùm inutiles esse,verùm etiam publicæ quieti non parum officere Procopius existimauit. De hac eius absurda sententia fusè disseruimus, cùm de historia hac quid sentiremus, pronunciauimus. Iustinianus verò non ideo vituperandus quod pugnauerit, vt in vnam omnes conuenirent de Christo sententiam; sed quia id vt Antistes & Ecclesiæ doctor egisse visus est, non vt Imperator;sicuti manifestum erit ex iis quæ infrà ad pag. 83. notabimus, & paulo antè ex Facundo Hermianense ostendimus.

lin.22. *Haud esse homicidium ratus, quod in alienæ opinionis populares committeretur.* Hæreticos extremo etiam supplicio puniendos perperam hîc negat Procopius,vt ex iis quæ ad pag. 51. notauimus perspicuum est. Fortasse de Catholicorum cædibus dicere voluit, qui discreparent à Iustiniani opinione de incorrupto Christi corpore, de Tribus Capitibus, antequam Quinta Synodus celebraretur, vt infrà dicemus ad pag. 115.

Pag.61.l.1. *Tribonianus vereri se vehementer affirmabat, ne ob singularem pietatem in cœlum improuisò surriperetur.* Hesychius Milesius Procopij æqualis in libello de Viris illustribus. Τριβωνιανὸς κολακεύων Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἔπειθεν αὐτὸν ὡς οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλ' εἰς οὐρανοὺς ἁρπαγήσεται. ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς ἕλλην τε καὶ ἄθεος. *Tribonianus adulando persuadere Iustiniano Imperatori conabatur, eum non moriturum, sed in cœlum assumptum iri. Erat quippe Tribonianus Gentilis,& Atheus.* Idem refert Suidas:meritò Agapetus Diaconus illud Iustiniano sæpe sæpius inculcat, vt assentatores caueret. Scilicet ingenium hominis longa consuetudine didicerat Agapetus.

lin.2. *Ob singularem pietatem.* Scilicet blandiebatur Cæsari Tribonianus in ea maximè re, qua ipse summopere sibi Cæsar placebat. Inde omnia consilia ducere,ad eam omnes à se sancitas leges referre non est vbi Iustinianus non dicat ac repetat.Suas ad Deum preces pro Hæreticorum conuersione apud Episcopos prædicare non desinit, vt Innocentius Maroniæ Præsul qui eum coràm audiuit in Epistola ad Thematem narrat. *Ingressus sum* (aiebat Iustinianus) *in Oratorium glorioſi Michaëlis Archangeli,quod est in Cochilo,& rogaui Dominum dicens. Quia si in veritate viri habent nobis,compunge eos velociter consentire,* &c. *Et cognouistis quantis propositionibus rationabilibus, & pacificis cum omni mansuetudine & patientia prolatis à nobis vir Reuerendissimus Episcopus Philoxenus persuasus est,* &c. Denique in ipso illo communi Imperatorum nomine, PIVS, licèt adscititio gloriam pietatis quæsiuit Nouella 78. Ἀντωνῖνος ὁ τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμος, ὃς ἔπεσε καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ τῆς προσηγορίας καθήκει. *Antoninus qui à pietate nomen inuenit, à quo eiusdem nominis decus ad nos vsque pertingit.* Sed Christiani Imperatores inde à Constantino Magno quasi tesseram religionis quâ colerent, Pij nomen sibi vindicarunt. A Gentilibus illa

illa se accepisse fatentur. FLAVIVS. AVGVSTVS. CÆSAR.

lin.3. *In cœlum improuisò surriperetur.* Consecrationem & ἀποθέωσιν, suo more, hoc est, Gentilium, significare Tribonianus volebat, huiusmodi raptus in Cœlum etiamnum in Imperatorum nomismatis & in fornice Arcus Titi Romæ videmus, & in suo ludo Senecas deridet. Sic quidem nugator & ἄθεος Tribonianus. Verùm ex Christianis non defuit Ioannes Calcedonij filius Constantinopolitanus Patriarcha, qui (vt Nicephorus ait) abhinc annis quadringentis solemni ritu inter missarum religiones Iustiniani quasi Cœlo recepti memoriam celebrauit. In quo facto Græculi Schismatici leuitatem vides; nam in Ecclesiasticis Romanis tabulis,& in ipsis Græcorum Menologiis nullum Iustiniani nominis vestigium apparet. Si vnquam à quopiam Græcorum inscriptum, & deinde abrasum, & obliterarum est; hoc ipsum temerarium illius Patriarchæ factum explodit. Patres Concilij Trullani in Præfatione suorum canonum τῦ θείας λήξεως Iustinianum dixêre; & Patres Concilij Sexti C P. etiam Theodoram. Sed ea dicendi forma omnium Christianorum Cæsarum memorias prosequi Scriptores solent. etiam Anastasium Imperatorem Hæreticum ita nominatum suprà notaui. Patres Concilij Sexti Constantinopolitani,vt in quibusdam manuscriptis Codicibus est, Iustinianum ἐν ἁγίοις vocant. Sed quid est? etiam Andreas Ephesinus Antistes Actione decima Synodi Chalcedonensis Theodosium Iuniorem ἐν ἁγίοις semel atque iterum nominat, & Autor vitæ Sancti Nili Theodosium Seniorem ἐν ἀγγέλοις, & Concilium Romanum, Gotthorum Regem Theodoricum *Sanctum Principem* dixit; quorum nullus in album Sanctorum relatus est,& Theodoricus Arianus fuit. Quid plura? Imperatores passim SACRATISSIMI, & DIVINISSIMI appellantur; ipsi de se, NOSTRVM NVMEN; eorum diplomata SACRÆ, DIVINÆ LITTERÆ; Aula SACRVM PALATIVM, DOMVS DIVINA; ipsa Imperatorum VESTIGIA SACRA nuncupantur. Orbiculari illo diademate,quod Diis olim Gentilitas, nos sanctis viris tribuimus, redimita Imperatorum capita in eorũ nummis nónne videmus? Ea porrò non meriti, sed Imperialis & Regiæ dignitatis prærogatiua est. Nam sanctissimus martyr Dionysius Alexandrinus, vt autor est Eusebius, etiam Valerianum & Gratianũ gentiles Principes, *Sanctissimos* nuncupauit. Idque omnino est obseruandũ apud Ecclesiasticos Scriptores eas dicendi formas, ὁ ἐν ἁγίοις, ὁ ἐν ὁσίοις, ὁ ἐν ἀγγέλοις, honoris tãtùm gratiâ nonnunquam vsurpari. Quare nimis cautus est Interpres Octauæ Synodi C P. qui PIVM, SACRVM Imperatorem quàm Sanctũ dicere mauult. Anastasius antiquus Interpres bene retinuit SANCTVM,& Adrianus Pontifex Ambrosij testimonio ad Gratianum eam vocem tributam Imperatoribus fuisse demonstrat in resp. ad Carolum Magnum pro Concilio Niceno Secundo.

lin. 31. *A quibus nullus eum cohibere vnquam potuit.* Scilicet Romani Pontifices, qui tum sæpe Byzantium appulerunt, Ioannes, Agapetus, Syluerius, Vigilius, Pelagius Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, aliíque Orientis Episcopi diuino zelo succensi: de his non dubito; nam Agapeti Diaconi Constantinopolitani etiamnum libellus extat, censor Iustiniani morum ac vitæ.

Pag. 62. l. 8. *Hoc Romanorum Principe nulla firma de Deo fuit sententia, vel fides.* Id Ecclesiasticæ illius temporis historiæ loquuntur. Nam tum vel priores hæreses inualuerunt, vt *Manichæorum, Sabbatianorum, Monophysitarum*, & aliorum. Vel aliæ tum primùm extiterunt, *Monothelitarum, Seuerianorum, Theodosianorum, Gaianitarum, Agnoëtarum, Theopaschitarum, Aphthartodocitarum.* Victor Tunn. *Theodosius Sugas* (lego *Sycas*) *relegatus totum penè Palatium, & maximam regiæ vrbis partem sua perfidia maculauit. Quæ occasio cunctis penè hæresibus licentiam tribuit, ita vt non solùm Theodosianitæ, sed & Gaianitæ Monasteria atque Oratoria apud vrbem regiam construxissent.* Sed præstat de vno Iustiniano hîc dicere. Sensit ille cum Eutychianis, antequam Byzantium veniret Agapetus Pontifex; à quo post diuturnas altercationes, recta est imbutus sententia. Anastasius in Agapeto, Paulus Diaconus in Iustiniano. Theodoram coniugem multarum licèt hæresum labe contaminatam, vt ad pag. 121. dicemus, & à summis Pontificibus semel atque iterum religionis ream ob id pronunciatam, nunquam Iustinianus coërcuit. Euagr. lib. 4. Ipse denique in Aphthartodocitarum impietatem lapsus, Eutychio Præsule Constantinopolitano à quo redarguebatur in exilium pulso, conscriptóque Edicto pro eadem hæresi statuenda, moritur. Euagr. lib. 4. Victor Tunn. Eustathius Presbyter in Vita Sancti Eutychij, qui Iustiniani æquales fuerunt; præterea Theophanes, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, & alij.

lin. 8. *Nullum stabile ius.* Quamobrem tot videmus ANTINOMIAS in Iustiniani Constitutionibus.

lin. 34. *Cibus, potúsque illi nunquam ad satietatem.* Idem habet libro 1. de Ædif. οὐ μέν τοι οὐδὲ τούτοις κατακορὴς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἡνίκα δαῖτα αἵροιτο, ἀπογευσάμενος τούτων δὴ τῶν αὐτῷ ἐδωδίμων, εἶτα μεθίει, οὔπω ἐδηδοκὼς τὰ αὐτάρκη. *Neque is vnquam ad satietatem se expleuit; sed cùm cibum sumeret, delibata tantùm fercula statim omittebat, nondum cibariis pro necessitate comestis.*

Pag. 63. l. 1. *Sæpe vnum atque alterum diem, noctémque cibo abstinuit.* Narrat idem fusiùs ibidem, eámque fuisse morbi causam asserit, de quo nos egimus ad pag. 43.

lin. 5. *Horam somno indulgens.* Ibidem hoc etiã tangit Procopius, πόῤῥω γὰρ τῶν νυκτῶν εἰς κοίτην ἰὼν ἐξανίστατο αὐτίκα μάλα, ὥσπερ χαλεπῶς ἔχων τοῖς στρώμασι. *Post multam noctem cubitum iuit, paulóque pòst surrexit, quasi cubili indignatus.* Hæc de vigiliis, atque ieiuniis ibi Procopius fusè atque luculenter, quod

quod Iustiniano gratum id futurum non dubitaret, cùm id ipse sæpius, & ambitiosè repetat; Nouell.8. *Omnes nobis dies, ac noctes contingit cum omni vigilantia & cogitatione degere,* &c. *Et non in vano vigilias ducimus, sed in huiusmodi eas expendimus consilia, pernoctantes, & noctibus sub æqualitate dierum vtentes.* Et Nouella 30. *Neque quicquam detrectamus eorum, quæ vel ad extremam pertingunt difficultatem: vigiliis simul & inediis, cæterísque laboribus iugiter pro subditis nostris vltrà quàm naturæ modus patitur, vtentes.* Nescio quis illius ætatis Poëta ἀκοίμητον βασιλέα, *Imperatorem insomnem* Iustinianum dixit, vt est in epigrammate, quod suprà ad pag.47. dedimus.

lin. 21. *Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis.* Ex his illud etiam est, quod statim subdit, *exinde iam turba frequens compleuit tribunal postulatura quæstionem, sed apud quos Iudices institueret, non habuit.* Hæc in Theatro magnis clamoribus Iustiniano plebs improperabat. Est apud Theophanem, quem suprà laudauimus ad pag.56. λόγον ἔχοντες αὐτοκράτορ ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστιν; ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν, οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. *Quæstionem, Imperator, habemus; ideóque omnia hîc loquimur: quandoquidem, Auguste Maxime, neque Curiæ, neque Reipublicæ dignitatem vllam superesse videmus.*

lin.25. *Nihil quod Imperatoriam deceret Maiestatem vel habuit, vel curauit.* De hoc argumento complura hîc enumerat Procopius; sed longè plura in reliqua historia, quam eidem Iustiniano legendã tradidit; ex multis vnum recitasse sit satis ex lib.2. bell. Pers. τοῦτον μέντοι τὸν ἰσδιγουνάν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μάλιστα πρέσβεων ἁπάντων, ὧν ἴσμεν, ξυύτε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ διὰ τιμῆς ἱκανῶς ἤγαγεν, ὥστε καὶ ἡνίκα δὴ αὐτὸν ἐστιῴη βραδουκίωνα, ὅσπερ αὐτῷ εὑρμηνεὺς εἵπετο, ξὺν αὐτῷ ἐπὶ τῆς στιβάδος κατέκλινε, πρᾶγμα οὔποτε γεγονὸς πρότερον ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἑρμηνέα γὰρ οὐδὲ τῶν τινι καταδεεστέρων ἀρχόντων, μήτι γε δὴ βασιλεῖ ὁμοτράπεζον γεγονότα οὐδείς ποτε εἶδεν. ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστερα, ἢ κατὰ πρεσβευτὴν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐδέξατό τε, καὶ ἀπεπέμψατο, καίπερ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ τὴν πρεσβείαν (ὥσπερ μοι εἴρηται) πεποιημένον. *Chosroæ legatum Isdigunen ea humanitate & honore Iustinianus, quo nullum antehac legatum excepit; cùm enim ille secum epulabatur, Braducionem eius assectatorem, ac interpretem, in mensa apud se decumbere voluit; quod nunquam ex omni anteacti temporis memoria vsurpatum fuit. Nam interpretem, cum vel infimi ordinis Magistratu, nedum cum Imperatore, ad mensam considere, nemo est qui viderit. Quin & Isdigunen ipsum longè honorificentiùs, quàm pro legati conditione, excepit, ac remisit; licèt nullam, vt dixi, rem eius legatio contineret.* Hæc minus accuratè, vt sæpè alia, interpretatus est Raphaël Volaterranus. Cæterùm Chosroës Braducionem interpretem, post reditum, egit in crucem, iure suspectam habens immodicam, & effusam in eum Iustiniani beneuolentiam. Procop. lib. 8. hist.

lin.26. *Ad Barbarorum morem se citiùs comparauit sermone, habitu, ingenio.* Fortasse sermonem, habitúmque patrium indicat, hoc est, Illyricum; nam passim Procopius eam gentem Barbaram vocat, & hîc pag. 94. Romanus sermo in Rescriptis, & mandatis Principis aliquandiu perdurauit, in priuatis verò collocutionibus apud Orientis Imperatores longè ante Iustinianum desueta res erat. In publicis conuentibus Latinè & Græcè iidem orabant; vt Marcianus in Concilio Chalchedonensi: Constantinus Magnus in Nicena Synodo post Romanam orationem, licèt Græcam linguam calleret, Græco tamẽ est vsus interprete, vt autor est Eusebius lib.3. de Vit. Constant. cap.13. Qua itidem ratione Rescripta, legésque nonnunquam vtraque lingua proponebantur. Rei causam reddit Iustinianus Nouella 66. Græcè quidem διὰ τὸ τῷ πλήθει καλλιπλοον, Latinè verò διὰ τὸ χρῆμα τῆς πολιτείας. In publicis inscriptionibus, præsertim Ecclesiasticis, passim Iustinianus Græcam linguam admiserat. In nummis integrum seruauit locum Romanis vocibus; ex quibus primi Mauritius, & Heraclius eas cœperunt expungere. Quod ait de corporis habitu, curiosam in primis rem breuitate occultauit potiùs, quàm explicauit Procopius; nam ex antiquis Iustiniani nummis nonnisi Imperialem eius ætatis cultum obseruare est. En tibi Iustinum ipso penè Iustiniani ornatu ac supellectile vestitum apud Corippum lib. 2.

Egreditur, tunicáque pius inducitur artus,
Aurea se veste tegens. ——————
Purpureo suræ resonant fulgente cothurno,
Cruráqut puniceis induxit regia vinclis,
Parthica Campano dederant quæ tergora fuco,
Augustis solis hoc cultu competit vti,
Sub quorum pedibus Regum est cruor. ——
Nobilibus gemmis, & cocto lucidus auro
Balteus effulgens lumbos præcinxit heriles,
Substrictóque sinu vestis diuina pependit
Poplite susa tenus, pretioso candida limbo.
Cæsareos humeros ardenti murice texit
Circumfusa chlamys, rutilo quæ ornata metallo
Principis exerta vincebat lumina dextra,
Aurea iunctura morsu præstrinxit adunco
Fibula, & à summis gemmæ nituêre catenis,
Gemmæ quas Getici felix victoria belli
Præbuit, atque fauens dominis Rauenna reuexit,
Quásque à Vandalica Belisarius attulit aula,
Signa triumphorum pie Iustiniane tuorum.

Verùm

Verùm in Iuſtiniani veſte neſcio quid peculiare fuiſſe indicare Procopius videtur, quod vel à Barbaris mutuatus ſit, vel excogitarit ipſe Iuſtinianus. Certè Ἰουστινιάνειον, *Iuſtinianeum*, Diadematis quoddam genus dictum fuiſſe Georgius Codinus eſt autor. Quod eius Interpres *Doctorale* fuiſſe *capitium* diuinat, vt ſæpè in eo libello diuinare ſolet. Cedò in veſte Imperatoria huiuſcemodi capitij formam & vſum. Iacobus Gretſerus vir doctus inueniſſe ſe putat, profértque æneum nomiſma Iuſtiniani huic aureo nummo perſimile, quem princeps vtriuſque linguæ Cardinalis Barberinus ex muſæo ſuo aureis, argenteiſque nomiſmatis refertiſſimo mihi dedit; criſtatámque illam, quam vides galeam, dictam Gretſerus exiſtimat.

IVSTINIANEAM diVerùm ante Iuſtinianũ Theodoſius, Marcianus, Leo, Zeno, Anaſtaſius, & Iuſtinus eandem πλερωſtarunt, vt in eorum nomiſmatis apparet; atque illa eſt quam τετραυχίαν vocatam idem Codinus affirmat. Deinde illud Iuſtinianeum diadema non bellicum aut caſtrenſe fuit, ſed ciuicum, & quo in ſacris, & in Eccleſiis vtebatur. Quare eius formã hanc fuiſſe nõ dubito, quam nemo ante Iuſtinianum vſurpaſſe videtur, & in ſacris & dum in Eccleſiis munera Antiſtiti offerebat, eum geſtaſſe hæc ex muſiuo tabula Rauẽnæ teſtatur.

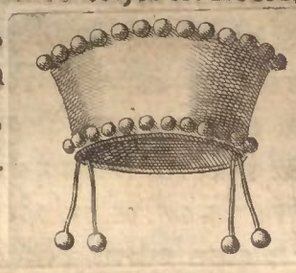

Num *habitus corporis* indicat capillitium à fronte detonſum? Venetorum,

quibus fauebat Iustinianus, is erat habitus, vt suprà docuit Procopius. Quare Cedrenus, τῷ κεφαλῷ περὶς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψαλλισμένῳ, *capite ad comæ pulchritudinem nonnihil detonso*; nam lego ἐψαλλισμένῳ, non vt habent impressi libri, ἐψιλωμένῳ: nemo enim est, qui Iustiniani caluitium in antiquis nummis viderit, vt ad pag. 37. dixi.

lin. 28. *Quæ sibi rescripto respondenda forent, hæc non vti mos est, Quæstori committebat.* Hinc liquet munus fuisse Quæstoris edendarum legum formas componere, & pleraque in Senatu ore tenus pronunciare. Cassiod. Var. lib. 6. Epist. *Quæsturam toto corde recipimus, quam nostræ linguæ vocem esse censemus.* Spartian. in Adriano; *Quæsturam gessit, in qua orationem Imperatoris in Senatu agrestiùs pronuncians risus est.* Hinc etiam liquet, complures Nouellarum Iustiniani, quas habemus, ab eo conscriptas esse. Certè illam, quam, instante Saba Palæstinorum legato, contra Samaritas tulit, cuius in 129. mentio est, cum Triboniano in aula nuncupata Magnaura Iustinianus sub horam diei tertiam condebat, vt Cyrillus Scythopolitanus prodit. De numero & editione Iustiniani Nouellarum hoc Iurisconsulti scholium in calce τῆς ἑξήκοντα βίβλου τῶν βασιλικῶν legi. Χρὴ γὴ εἰδέναι ὅτι ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ νεαραὶ συνετέθησαν παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μία ἐτέθησαν εἰς τοὺς τρισφόρους πίτλους τῶν ἑξήκοντα βασιλικῶν βιβλίων. αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι παρεσιωπήθησαν, ἤγουν. α. β. ε. ζ. θ. ια. μ. μς. ν. νδ. νε. νς. νη. ξη. οδ. οε. ος. οθ. πζ. πδ. ση. ρς. ρκζ. ρκθ. ρλζ. ρμ. μα. Hunc numerum si cum editis Nouellis conferas, multo plures Iustinianum scripsisse inuenies. Argumento sint eæ, quas eruditi Iurisconsulti nuper offenderunt, quásque nos partim integras legimus in Codice Vaticano manuscripto, ex quo Rescriptum illud ad omnes Episcopos de Scenicarũ nuptiis decerpsimus, quod suprà cum Iustini Constitutione collatum primi vulgauimus. Quod verò non omnino compta Iustiniani esset oratio, sed barbarè sonaret, id aliquando deprehendere est in Nouellis, quamquam eruditæ alioqui sint, nihílque magis te in illis offendat, quàm verbosa sententia, & sanè Asiaticum dicendi genus.

lin. 33. *Turba frequens compleuit tribunal.* Nam Iustinianus sibi plerumque sumebat munus non solùm Quæstoris, vt dixit, sed etiam Iudicum, atque pro tribunali sedebat, audiebátque litigantes, & sententias ferebat. Hoc ipse disertè narrat Nouella 88. *Litem nuper audientibus nobis (id quod publicè in Regia rarò non facimus) orta est controuersia*, &c. Vide etiam Nouella 92. initio, & 73.

Pag. 64. l. 24. *Ea, de quibus consulendum esset, Imperator ac Theodora sibi sumerent.* Argumento sit octaua Constitutio, quæ licèt de re grauissima sit, non sententiam Senatus, sed vnius Theodoræ rogasse se Iustinianus affirmat. *Hæc omnia apud nos cogitantes, & hîc quoque participem consilij sumentes eam, quæ à Deo*

data

data est nobis piissimam coniugem. Lege quæ suprà notauimus ad pag.47.

Pag.65. l.4. *Referendariis vix erat locus opportunus supplicum libellos Cæsari ministrandi.* Quale fuerit Referendariorum munus explicat. En tibi vnum ex Iustiniani Referendariis ob oculos ponimus suum munus exequentem in Synodo Quinta Constant. act.1. *Theodorus circunspectus Tribunus, Notarius, & Referendarius Piissimi D. N. dixit. Præsentes Venerabilissimi Monachi supplicationes porrexerunt Diuinissimo, ac Serenissimo, & Victoriosissimo Imperatori nostro, & ipsas sanciri Imperium suum dignè iudicauit, & me accipere ac portare ad vestram Sanctitatem, doceréque Venerabiles Monachos, vt cùm vos edocti eritis, quæ ab ipsis facta sunt, canonicè formetis ea, quæ vestræ Beatitudini videntur bene habere. Has itaque cùm ad manus habeam, vestræ Beatitudini porrigo ad legendum.* De Referendariorum numero ac dignitate vide Nouellam 10.

lin.17. *In Regia Curia conuentis Iudicibus.* Nam in porticibus Imperatoriæ domus erat Præfectorum Prætorium, Quæstorum tribunal, Iudicum subsellia, Referendariorum sedes, Tabellionum archiua. Vide Procopium lib.1. Ædif. extremo,& Agathiam lib.3. initio. Quare Palatij seu Curiæ nomine Iudicia, Tribunalia, Causæque forenses notantur. Sic in Theatro plebs inclamabat Iustiniano, τὸ παλάτιον ποῦ ἐστιν οὐκ οἴδαμεν. *Palatium, seu Curia, vbi sit nescimus.* Hoc est, nulla supereſt Iudiciorum forma.

lin.22. *Erat Respublica quasi lasciuientium puerorum Regina.* Hæc sententia, & consimiles huic aliæ fortasse dictæ ὑπερβολικῶς videantur, & oratoriè potiùs, quàm ad historiæ, ac veritatis modum expressæ. Sed æqui rerum æstimatores, vti grauiora, quæ in hoc libello legunt, aliorum Historicorum testimoniis comprobata vident; ita & leuiora illa viderent, quæ ob sepultam tenebris antiquitatis historiam, inuenire testimonium idem non potuerunt. At verò vt has ipsas sententias, quæ veritatem excedere videntur, ab ea minimè abhorrere lector intelligat; illud, velim, legat historiæ fragmentum, quod ex Theophane ad pag. 56. produximus; in eo sanè velut in tabula adumbratam contempletur Rempublicam Romanam, quasi lasciuientium puerorum Reginam fuisse Iustiniani temporibus.

lin.27. *Leo quidam genere Cilix.* Hic erat Imperatoris Referendarius, vt habes infrà pag.129.

Pag.70. l.23. *In maritima suburbana, præsertim in Heræum secedebat.* Præcipua deliciarum loca sub vrbe Byzantio hæc Imperatoribus fuerunt; Ἕβδομον, *Septimum:* non septima Byzantij regio, vt opinatur Heribertus Rosueydus in not. ad vit. Pat. sed suburbanum septimo ab vrbe lapide distans. Ita Socrates,& Sozomenus, Idatius in Fastis, *Valens Augustus Constantinopoli in miliario septimo leuatus est;* & infrà. *His Consulibus leuatus est Arcadius Augustus Constantinopoli in miliario septimo.* Pleraque alia loca sunt, quæ ex mensura certæ ab vrbibus distantiæ nomẽ acceperunt. Id explicat Procopius in consimili

nomine

nomine lib. 4. Ædif. φρούριον ἄλλο διαφερόντως ἐχυρὸν ἀνέστησε Σιγγιδόνος ὀκτὼ σημείοις διέχον, ὅπερ Ὀκτάβον λόγῳ τῷ εἰκότι καλοῦσι. *Præsidium aliud apprimè munitissimum excitauit, quod ab vrbe Singidone octo fermè milliaribus distat; quare Octauum appositè vocatur.* Ad rem modò. Βρεια, de quo Constantinus Porphyr. de Adm. Imper. cap. 51. Πηγαὶ, *fontes*, quem locum primus exornauit Iustinianus; describit Procopius l. 1. Ædif. Ηεία, *sepulcra*, de quibus statim. Ob aëris salubritatem, Heraclius, vt ait Suidas, πειθόμενος ἀποθνῄσκειν ἐν τοῖς εἰς τὰ ἡεία παλατίοις διέτριβε: *instare sibi mortem audiens in Erianis palatiis se continuit.* Sæpè Chalcedonem Iustinianus & Theodora animi causâ secesserunt, vt ex Rescriptis, primis Imperij annis indidem datis, colligere est. Longiùs verò ab vrbe Regia semel Theodora digressa est ad Thermas Pythias. Theophanes, Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδώρα ἡ δυσεβεστάτη αὐγούστα ἐξῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ τῶν πυθίων θερμῆσαι, ᾧ συνεξῆλθεν αὐτῇ ὅ, τε πατρίκιος Μηνᾶς ὁ ἔπαρχος, καὶ ὁ πατρίκιος ἠλίας ὁ κόμης τῶν λαργιτιώνων, καὶ ἄλλοι πατρίκιοι, καὶ Κουβικουλάριοι, καὶ Σατράπαι χιλιάδες τέσσαρες, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πτωχείοις, καὶ μοναστηρίοις. *Hoc anno, nempe Iustiniani sexto, Theodora piissima Augusta egressa est ad Thermas Pythiorum calefaciendi se causâ; quam comitati sunt Menas Patricius & Præfectus Prætorio, Elias Patricius & Comes largitionum, aliique Patricij, Cubicularij, & Satrapæ: in comitatu verò fuerunt ferè quatuor millia hominum, multáque dona largita est Ecclesiis, Ptochiis, & Monasteriis*, scilicet recuperandæ sanitatis ergo. lin. 24. *Præsertim in Heræum secedebat.* Procopius vti maluit prisco eius loci nomine Ἡραῖον, *Heræum*, in quo Ἥρας, id est, *Iunonis* phanum olim fuerat. Nam alij, vt Suidas, & Cedrenus ἡεία, hoc est, *sepulcra*, quod, vt in πατρίοις CP. legimus, τὰ πάλαι ἐκεῖ ἐθάπτοντο ⓐ πολῖται. *Olim ibi ciuium monumenta forent.* Alij ἱερεῖον, & ἱέρεια. Quare Maximus Planudes, vel quisquis εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἱερείας, *in ingressum Hieriæ* titulum fecit epigrammati, quod Iustinianus inscripserat Regiis ædibus in Heræo à se constructis.

Εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἱερείας.

Τοῦτον Ἰουστινιανὸς ἀγακλέα δείματο χῶρον
Ὕδατι καὶ γαίῃ κάλλος ἐπικρεμάσας.

Ioannes Brodæus lib. 4. Anthologiæ ad hoc epigramma ἱέρειαν dictam falsò credidit Ædem D. M. Virg. à Iustiniano constitutam. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in Hist. ἠυλίζετο ἐν τῷ παλατίῳ τῷ καλουμένῳ τῶν ἱερείας, *in Palatio quod Hieriæ dicitur mansit.* Sozomenus lib. 7. cap. 5. Demophilum Episcopum Arianum à Theodosio Vrbe expulsum ad ἱέρειαν cum suis secessisse narrat. Hunc locum, in quo sine interpellatoribus Iustinianus ac Theodora se oblectarent, tot instruxerũt deliciis, vt Poëtis etiam illius celebrandi causam dederint. Extant etiamnum Pauli Silentiarij, & Agathiæ Scholastici nobilium eius ætatis Poëtarũ epigrammata 4. Anthol.

lib.

lib. quamquam Philologos, de quo potissimùm suburbano in iis mentio sit, adhuc ignorare sciam: sed videant vnam illorum esse sententiam, & inscripti foribus distichi, de quo modò dicebam. His multam lucem affert locus Procopij libri primi Ædif. extremi.

PAVLI SILENTIARII.

Πόντος ὑποκλύζει χθονὸς ἕδραν ἄπλωτα δὲ χέρσου
Νῶτα θαλασσαίοις ἄλσεσι τηλεθάει.
Ὡς σοφὸς ὅστις ἔμιξε βυθὸν χθονὶ, φυκία κήποις,
Νηϊάδων προχοαῖς χεύματα νηρεΐδων.

EIVSDEM.

Ἐνθάδ' ἐριδμαίνουσι τίνος πλέον ἔπλετο χῶρος
Νύμφαι νηϊάδες, νηρίδες, ἀδρυάδες.
Ταῖς δὲ θεμιστεύει μεσάτη χάρις. οὐδὲ δικάζειν
Οἶδε, ἐπεὶ ξυνὴν τέρψιν ὁ χῶρος ἔχει.

AGATHIÆ SCHOLASTICI.

Εἶξον ἐμοὶ Δάφνης ἱερὸν κλέτας ἔκτοθι πόντου
Κείμενον, ἀγραύλου κάλλος ἐρημοσύνας.
Ἐνθάδε γὰρ νύμφαι δενδρίτιδες, αἵ τ' ἐνὶ πόντῳ
Νηρεΐδες ξυνὴν θέντο συνηλυσίην.
Ἀμφ' ἐμὲ γὰρ μάρναντο, δίκασσε δὲ Κυανοχαίτης,
Καί με παρ' ἀμφοτέρας μέσσον ἔθηκεν ὅρον.

lin. 30. *Irrumpentis Ceti periculis. Porphyrionem*, Cete illud, appellarunt Constantinopolitani; quod ex interuallo, annos fermè quinquaginta, ad vtrumque Bospori sinum, magnas nautis, atque ciuibus clades intulit. Vide quæ fusè de illo narrat Procopius lib. 3. bell. Gotth.

Pag. 71. l. 15. *Veræ tunc locus narrationi non fuit.* Nimirum adhuc Theodora supererat, cùm historiam de bello Gotthico Procopius lucubrabat, vt in præfatione Lectorem monuimus.

lin. 23. *Theodatum rationibus mihi quidem obscuris in Amalasunthæ cædem impellit.* De hac cæde audire penè mihi videor submussitantem cum Theodora Theodatum, in ep. 20. lib. 10. Var. Cassiod. *De illa persona, de qua ad nos aliquid verbo titillante peruenit; hoc ordinatum esse cognoscite, quod vestris credidimus animis conuenire. Desiderium enim nostrum tale est, vt interueniente gratia non minus in Regno nostro, quàm in vestro iubeatis Imperio.* De quo tamen nihil statuo.

lin. 25. *Exinde Petrus ad Magistri dignitatem euehitur.* Ad quem extant duæ Iustiniani Nouellæ 123. 137. hoc titulo. *Petro Gloriosissimo Magistro diuinorum*

Officiorum. Venit cum aliis Imperij Primatibus Vigilium Papam ad Synodum Constantinopolitanam euocaturus, vt est ibidem Collat.2. Alius est Petrus Præfectus Prætorio, de quo infrà. Hic erat Illyriensis patria Thessalonica, ex Aduocatis ordinariis vrbis Constantinopoleos, homo singulari prudentia & mansuetudine, & ad persuadendum comparatus, vt Procopius ait lib. 1. bell. Gotth. & Cassiod. lib. 10. Var. epist. 19. *Vir eloquentissimus Petrus Legatus Serenitatis vestræ, & doctrina summus, & conscientiæ claritate præcipuus.* Vide epist. 22. eiusdem libri 23. sed profundâ auaritiâ. Post reditum ex Italica legatione ad Theodatum, Magister Officiorum creatur: tandem in Persidem legatus ad Chosroëm mittitur. Scripsit historiam & de Republica, vide plura apud Suidam verbo πέτρος, & verbo ἐμβεβηκώς. eius historiam non vidi, sed quædam fragmenta legi in Bibliotheca Vaticana in Eclogis de Legationibus. Iterum eius mentio est infrà pag.107. Huius filius Theodorus anno Iustiniani trigesimo quarto perduellionis insimulatus est. Quod illi manus altera esset breuior, Κονδχέρλω appellarunt.

lin. 28. *Erat Iustiniano ab Epistolis Priscus.* Idem de Prisco ita refert Theophanes, sed ex alio autore, quemadmodum tute Lector intelliges; quare non frustra dolemus tot veterum autorum iacturam, qui eadem, quæ Procopius de Iustiniano ac Theodora narrarunt. Τούτῳ τῷ ἔτει πείσκος ὕπατος ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγθαχτηθεὶς ὑπὸ θεοδώρας τῆς βασιλίσσης ἐδημεύθη, καὶ διάκονος Κυζίκου ἐχειροτονήθη κελεύσαντος τοῦ βασιλέως. *Hoc anno,* nempe Iustiniani septimo, *Priscus Consul, & olim Notarius Imperatoris, qui in se Theodoræ indignationem conuerterat, publicatis fortunis, Diaconus Cyzicenus initiatus est, iubente Cæsare.*

Pag.72. l.5. *Detondet, inuitúmque adigit ad sacerdotium.* Mos fuit Orientalium Imperatorum minimè commendandus, vt quibus viam ad dignitates præcludere vellent, eos vel inuitos sacris initiandos curarent. Ioannes Cappadox hac eadem arte à Theodora circumuentus, à sacris faciendis abstinuit, ne ad Imperium quod sibi vanè pollicebatur, impedimento id foret. Primus, quorum mihi modò venit in mentem, hoc egit Theodosius Iunior, qui Cyrum Prætorio Præfectum, ob eam populi vocem, Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσῃ. *Alia te manet Cyre victoria;* quam in tyrannidem Theodosius interpretatus est, Smyrnæ fecit Episcopum: posteriorum deinde Græcorum Cæsarum nullus ferè est, qui in rebelles amicos, vel consanguineos absurdam hanc rem non commiserit.

Pag.74. l.17. *Neruo bouino à fronte ad aures circumacto.* Hoc genus crudelitatis & in Bassum Patricium exercuisse Theodoram, in πατείοις C P. olim legimus. Τὰ ὃ βάσσα ἀνήγειρε βάσσος πατείκιος ἐν τῇς χρόνοις Ἰουστιανοῦ. εἰς ἔχθραν ὃ ἐλθόσης μετὰ τοῦ βάσσα Θεοδώρας τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως, ἔσφιγξε τλιὰ κεφαλιὰ αὐτοῦ μὲ κόρδας καὶ ⟨δ⟩ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔξω ἐπήδησαν.

δησαν. *Ecclesiam, quæ ad Bassum appellatur, ædificauit sub Iustiniano Bassus Patricius: in quem Theodora Imperatoris vxor indignata, eidem caput chorda iussit astringi, quamobrem oculi eius exilierunt.* Is fortasse Bassus est, qui prætorianam gessit Præfecturam, vt infrà pag. 92. narrat Procopius. Eodem supplicio & Carpianum Patricium affecit, vt Autor explicat in πατρίοις C P. vberioribus. Cod. Vat. 162. Simile genus carnificinæ Anthemio interminata est Theodora; *Per viuentem in sæcula excoriari te faciam, nisi vinctum Vigilium Pontificem Constantinopolim perduxeris.* Anastas. in Vigilio.

lin. 28. *Duo factiosi Cilices.* Euagr. lib. 4. cap. 31. idem narrat, edicítque nomina duorum Venetorum, quos hîc Procopius omisit; vt hinc Hubertus Giphanius intelligat, non ex hac historia Euagrium accepisse, quæ de Iustiniani flagitiis memoriæ prodidit. Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλίκων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνε Κίλικε παῦλον καὶ φαυστῖνον ἐπελθόντε ᾧ καὶ διαχρήσασθαι βουλομένῳ, ἐπεὶ ταῖς ἐξ νόμων ποιναῖς ὑπέθηκεν ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὀρθῆς συνέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην λαβών. *Callinicus porrò Præfectus Ciliciæ, cùm duo Cilices Paulus & Faustinus, homicida vterque, in eum impetum facerent, occideréque in animo haberent, quoniam pœna ex legibus constituta eos mulctauit, in crucem actus est; hoc quoque supplicio pro recta conscientia, & legum obseruatione affectus.*

Pag. 75 l. 12. *Retrusítque in monasterium.* Nomen fecit Monasterio, μετάνοια, *Pœnitentia*; in quo fœminæ degerent, quas anteactæ vitæ pœnituisset. Fusè hoc prosequitur lib. 1. Ædif. laudátque Iustiniani ac Theodoræ pietatem: hic tamen vituperat violentiam illatam mulierculis minus ad meliorem frugem paratis.

Pag. 76. l. 8. *Vt paulo pòst edisseram.* Vbinam? Infrà enim licèt nonnullos Magistratus subiectis exosos enumeret; de illarum tamen fœminarum maritis nihil apertè. Ex quo & furtim conscriptam, & non omnino absolutam hanc historiam intelligas.

Pag. 77. l. 9. *Hac tempestate omnium ferè mulierum mores corrupti.* Ita vt soror Sophiæ Augustæ Iustini vxoris, & Theodoræ neptis adulterij manifesta publicè facta sit. Nam vt in πατρίοις C P. obseruauimus, erat Byzantij inde à Constantini temporibus Veneris statua; ad quam παρθένοι ἐν ὑποψίᾳ οὖσαι ὅτε ἐπλησίαζον, εἰ μὲν ἄμεμπτοι, διήρχοντο ἀβλαβεῖς, τῶν δὲ διεφθαρμένων ἀθρόα ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐδείκνυον τὸ αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας ἐὰν λαθραίως ἐμοιχεύοντο τοῦτο ἐγίνετο. ἐκεῖναι γὰρ εὐθὺς ὡμολόγουν. ἡ δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν συνέτριψε τὴν στήλην διὰ τὸ καὶ αὐτῆς φανῆναι τὸ αἰδοῖον μοιχευθείσης ἐκεῖθεν διερχομένης ἐφ' ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν βλαχερνῶν: *Virgines vitij suspectæ cùm accederent, siquidem illibatæ essent, securè discedebant, at verò corruptarum statim vestis reducebatur patefactis pudendis. Nuptis etiam fœminis, quæ*

clandestinis adulteriis se fœdassent, idem planè accidit, ipsæque statim rem fassæ sunt. Cæterùm soror vxoris Iustini, qui post curam Palatij Imperium cepit, eam Veneris statuam comminui iussit: quod & eius, post adulterium, pudenda detecta sint, cùm indè præteriret, & equo vecta, ad Balneas Blachernianas proficisceretur. Sic etiam adulteras vitiatásque virgines deprehensas Iustiniani tempore Canis indicio, quem ex Italia Andreas quidam per Prouincias circunduceret, narrant Theophanes, Anastasius, Cedrenus, Historia Miscella, & Paulus Diæ.

lin. 13. *Adita statim Imperatrice.* Cuius fauorem certò sibi pollicerentur: nam vt est lib. 3. bell. Gott. ἡ βασιλὶς ἐπεφύκει ἀεὶ δυσχούσαις γυναιξὶ βοηθεῖν. *Imperatrix quodam naturæ instinctu comparata erat ad suscipiendum afflictarum mulierum patrocinium.*

lin. 32. *Ipsa Magistratus & Sacerdotes crearet.* De Magistratibus à Theodora constitutis, infrà Procopius. De Sacerdotibus: plenæ sunt historiæ. Primarias Ecclesias tantùm nomino. Byzantij Anthimum Eutychianum, Alexandriæ Theodosium Hæresiarcham fouit: Seuerum Antiochenæ Ecclesiæ inuasorem Acephalorum Antesignanum restituendum curauit: Romæ, ejecto Syluerio, Vigilium, Besilarij, Antoninæque studiis præfecit; quem ad euertendum Chalcedonense Concilium, & Anthimum reuocandum, fore paratum sperauit.

lin. 36. *Connubiale ius totum penes se esse voluit.* Lege lib. 3. de bell. Gotth. Artabanem virum Consularem, Comitem Præsentum, ac fœderatorum Principem, vt repudiatam pridem vxorem acciperet, inuitum nolentémque coëgit. Proiectam Iustiniani Imperatoris neptem Artabani desponsam, Ioanni Pompei filio coniungit.

Pag. 78. l. 12. *Leontium Referendarium, & Saturninum,* &c. Omnes, quos hîc nominat, viri sunt primarij. De Leontio lib. 3. bell. Gotth. qui ad Theodebertum à Iustiniano legatus est. Destinatus cum aliis ad compilationem Digestorum. Const. de conf. 9. Fortasse hic est ille Scholasticus (ex his enim erant Referendarij) cuius extant elegantissima Epigrammata. Alius est, qui sub Iustiniano scripsit de Sectis; & Monachus, cuius Cyrillus meminit sub eodem Imperatore. Hermogenes fuit Quæstor Vitaliani Tyranni sub Anastasio, deinde Magister Officiorum, ad quem extant Iustiniani Rescripta. De Cyrillo Magistro militum, vide libros de bell. Pers. & Vand.

lin. 32. *Puellam duxisse se haud imperuiam,* Cui (vt Plinius loquitur lib. 7. cap. 16.) *concretum genitale non erat.* Vel, vt ait Cornelius Celsus lib. 7. cap. 28. *Cui naturalia inter se minimè conglutinatis oris concubitum non admitterent.* Has puellas Aëtius & Græci vocant ἀπερώτους, *imperfossas.* Scitè Saturninus notauit vitiatam Chrysomallæ filiam.

lin. 36. *Sublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum cæderent.* Viros illustres hac affectos ignominia ante Theodoræ tẽpora non legi. Theodoram imitatus

imitatus est Stephanus Ærarij Præfectus, qui Iustiniani Iunioris matrem ἐν σχήματι ὥσπερ τοὺς παῖδας ἡ γραμματισταὶ (vt S.Nicephorus loquitur) *quemadmodum apud Magistros pueri solent*, vapulare iussit. Si hunc cum aliis huius historiæ locis conferas, quid *catomis*, vel *catomo cædi* sit videbis, quod sæpe in Martyrum vitis legimus. Neque enim est demisso capite suspendi, vel sublatum in humeros cædi, vt viri docti explicarunt. Nam pag. 13. & 54. Photius & Astrologi neutro modo affecti sunt, qui tamen κατ' ὤμους καὶ νῶτα vapulasse dicuntur, vt Saturninus hic. Ex nostra ad hæc loca interpretatione, quid *catomis cædi* sit intelliges.

Pag.79.l.1. *Quo supplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus.* Lib. 1. bell.Pers. extremo Cappadocis ruinam fusè prosequitur, Theodoræque insidias, & crudelitatem, ac Iustiniani conniuentiam. Ibidem de Antistite hoc Cyziceno, quem Eusebium nominat: is Concilio Constantinopolitano interfuit.

Pag.80.l.1. *Belisarium euocauit insimulatum tyrannidis.* Falsa perduellionis suspicio ter in Belisariũ sparsa est. Semel cùm in Perside contineret exercitum, Iustiniano grauiter ægrotante, vt est suprà pag.17. Marcellinus; *Belisarius de Oriente euocatus in offensam periculúmque incurrens graue, & inuidiæ subiacens, rursus remittitur ad Italiam.* Iterum in Africa post deuictum Gelimerem; quod hîc indicat, & vberiùs docet Procopius lib. 2. bell. Vand. Tertiò cùm iam senex ageret Constantinopoli. Σέργιον ἀνέπεισαν ὁμολογῆσαι, ὡς καὶ ἰσαάκιος ὁ ἀργυροπράτης, καὶ παῦλος ὁ κουράπωρ βελισαρίου ἐγίνωσκον τὴν σκέψιν. συσχεθέντων ἀμφοτέρων καὶ ἐκδοθέντων προκοπίῳ τῷ ἐπάρχῳ κατέθεντο καὶ κατεῖπον βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανάκτησιν βελισαρίου. Τῇ πέμπτῃ τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σιλέντιον ἐνέγκας καὶ τὸν ὁσιώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον κελεύσας ἀναγνωσθῆναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας βαλισάριος ὁ πατρίκιος μεγάλως ἐβαρύθη. καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἔλαβε πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ᾗ εἶχεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. *Suaserunt Sergio, vt Isaacium Numularium, & Belisarium gloriosissimum Patricium conscios coniurationis indicaret, necnon Vitum Numularium, & Paulum Belisarij Procuratorem. Hi comprehensi, traditíque Procopio Vrbis Præfecto Belisarium Patricium accusarunt. Quare Belisario Cæsar iratus quinta die Decembris indixit Senatum, vocatóque Sanctissimo Patriarcha Eutychio confessiones illorum legi iussit; quod Belisarius iniquissimè tulit; nam iussu Imperatoris omni satellitio spoliatus, domi sub custodia detentus est.* Insequente verò anno τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐδέχθη βελισάριος ἀπολαβὼν πάσας τὰς ἀξίας, *decima nona die mensis Iulij conciliatus est Belisarius, & in pristinum gradum restitutus.* Anno demum trigesimo octauo Iustiniani μηνὶ μαρτίῳ τελευτᾷ βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν βυζαντίῳ, καὶ ἡ τούτου περιουσία ἦλθεν εἰς τὸν δεσποτικὸν

οἶκον τὸν Μαρίνης: *decima tertia mensis Martij moritur Belisarius Patricius Byzantij, cuius fortunæ addictæ fuerunt Augustæ Domui Marinianæ.* Idem habet Vaticanum Chronicon Anonymum, & Zonaras. Hæc paulo fusiùs, vt falsæ de Belisario Historiæ tandem facessant; neque in posterum fabellæ de Belisarij obolo credamus, vel Aimoino, qui lib. 2. de gest. Franc. Belisarium contrucidatum à Francis somniauit.

lin.7. *Censitores Prouinciæ mittere.* De his, déque Arianis, ritibus interdictis, singulísque aliis capitibus, quæ hîc enumerat, agit autor lib.2. bell. Vand. Porrò quæ de Arianis dicuntur, vt suprà ad pag. 51. explicauimus, accipienda sunt.

lin.17. *Jtalia triplo licèt Africa maior.* Africa & λιβύη, vt Græcis, sic & Latinis autoribus nunc quidem est pars, in orbe terrarum tripartito, secunda; nunc verò Regio eidem terrarum parti cognomen, in qua est Carthago vrbs nobilissima. De hac modò intelligit. Quæ sequuntur de variis Prouinciarum, & populorum deuastationibus, fusiùs habentur in aliis historiæ Procopianæ libris.

Pag.83. l.10. *Jndicto bello inconsultè recidere.* Ob id, atque ob auxilia neglecta, sunt à Chosroë deuastata complura Orientis Oppida, ipsáque Antiochia; cuius miserandum excidium non tam narrat Procopius, quàm deplorat, priore parte lib. 2. bell. Pers.

lin.12. *Animum ad sublimia traducere, Dei naturam curiosiùs perscrutari.* Breuissimè, sed clarè Procopius indicat Iustiniani studia Theologica. Omnino illiteratum, seu analphabetum non fuisse ad pag.28. probauimus. Adde ex Anastasio in Ioanne II. misisse Iustinianum *fidem suam chirographo scriptam proprio ad Sedem Apostolicam.* Quod autem de rerum diuinarum studio dixi: sic totus in illud Iustinianus incumbebat, vt Artabanes & coniurati hîc eum neci opportunissimum se habituros sperarent. Procopius lib. 3. bell. Gott. Κάθηται ἀφύλακτος ἀεὶ ἐπὶ λέσχης τινὸς ἀωρὶ τῶν νυκτῶν ὁμοῦ τοῖς τῶν ἱερέων ἐσχατογέρουσιν, ἄσχετον ἀνακυκλεῖν τὰ χριστιανῶν λόγια σπουδὴν ἔχων: *perpetuò sine custodibus desidet ad multam noctem in Musæo cum senioribus quibusque Sacerdotibus, attentissimo studio arcana Christianorum dogmatum inuestigans.* Malè Procopium Antonius Concius redarguit; id Procopius hic vituperare videtur, quod Imperator neglectis Reipublicæ negotiis apprimè necessariis, Ecclesiasticis rebus sese immisceret, quod per summam ambitionem nunquam non factitauit. Liberatus in Breuiar. cap.23. *Annuit Imperator facillimè, gaudens se de talibus causis iudicium ferre;* nẽpe de Ecclesiasticis. Qui disputantem de Theologicis quæstionibus Iustinianum audire vult, & videre inter Episcopos considentem, modò Hæreticos, modò Catholicos Præsules monentem, docentémque, & penè exultantem, suis non modò disceptationibus, sed etiam fusis ad Deum precibus Hæreticorum conuersionem adscribentem,

bentem, legat Epistolam Innocentij Maroniani Episcopi ad Thematem Presbyterum, in fine. Cùm fortè Agapetus Pontifex Romanus nondum Anthimi damnatione pronunciata diem obiisset; non defuerunt Episcopi qui cum Paulo Apameæ Iustiniano sic adulati sunt. *Agapetum ὁ Κύριος μετέστησεν, ἵνα τὸ πλήρωμα τῆς κατορθώσεως τῇ ὑμετέρᾳ φυλάξῃ γαληνότητι, Dominus transtulit, vt operis consummationē Vestræ Serenitati reseruaret.* Verùm antequam Imperium caperet, à Theophilo Abbate præceptore suo his erat iam studiis imbutus: nam cum Sanctissimo Pontifice Agapeto diu atque pugnaciter pro Eutychiana hæresi disputauit. Anastasius. Paul. Diac. In qua disputatione magistrum Catholicæ fidei Agapetum Romanum prauæ de Religione sententiæ insimulare non erubuit inflatissimus scientia Iustinianus, quod ex Autore Appendicis ad Marcellinum colligere est. *Ipse Agapetus*, inquit, *extremum diem obiit in Domino; in nullo tamen sicut ei à Principe obiiciebatur, sentiens contra fidem.* Imò quadriennio ante aduentum Agapeti Constantinopolim libros de Incarnatione Dominica edidit, & Illyricianos Episcopos ad subscribendum coegit. Victor Tunn. De his & aliis eiusdem libris eorum temporū æqualis Isidorus: *Iustinianus Imperator quosdam libros de Incarnatione Domini edidit, quos etiam per diuersas misit Prouincias. Condidit quoque & Rescriptum contra Synodum Illyricianam, & aduersus Africanos Episcopos, in quo tria capitula contendit damnare.* Libelli Confessionis fidei à Iustiniano editi, meminit lib. 1. Facund. Hermian. lib. verò 2. secernit ab hoc similem alium, Iustiniani nomine ab Hæreticis prænotatum: ex his monumentis vnum (quod ego sciam) tantummodò superest, nempe libellus pro Tribus Capitibus Græcè & Latinè editus; de quo Liberat. cap. 24. Meminit aliarum Iustiniani disputationum cum Victore Tunnensi; aliísque Africanis Episcopis idem Victor in Chronico ad annū Iustiniani trigesimum octauum. Refert eiusdem Theologicas disputationes cum Seuerianis Episcopis Innocentius Maronianus in Epistola ad Thematem Presbyterum. Eustathius in vita Sancti Eutychij. *Ἐπίστασθε πάντες οἱ μεμνημένοι τὸ ζητητικὸν τῶν θείων δογμάτων τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει Ἰουστινιανοῦ, πῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων φροντίδα ταύτην εἶχεν ἀεὶ ὡς μίαν καὶ μόνην, τοῦ μὴ πάντων τῶν αἱρετικῶν συζητεῖν, καὶ συναίρειν λόγον, ὃν κατίσχυεν ὡς τὰ πολλὰ διὰ συλλογισμῶν πιθανῶν καὶ ἀποδεικτικῶν, καὶ γραφικῶν μαρτυριῶν τροπούμενος αὐτούς. Nostis omnes quotquot meministis quàm curiosè piæ memoriæ Iustinianus in diuinorum dogmatum inuestigatione versaretur; quodque diu noctúque posthabitis omnibus aliis curis, illam vnam & solam nunquam intermitteret, qua ad disputandum omnes prouocabat Hæreticos, & rationes in medium proferendas, quibus ille valde præualebat; cùm vt plurimùm eosdem Hæreticos probabilibus modò ratiocinationibus, modò demonstrationibus, modò denique sacrarum testimoniis litterarum confutaret.* Hac scilicet diuinarum rerum scientia inflatus

Ecclesiæ

Ecclesiæ tot leges præscribere, nouáque dogmata tradere ausus est. De studiis verò Philosophiæ Agapetus Iustiniani contubernalis, & Ecclesię Constantinopolitanæ Diaconus in Paræneſi. ἐφ' ἡμῖν ἀνεδείχθη ἡ δὐζωίας ὁ χρόνος, ὃν προεῖπέ τις τῶν παλαιῶν ἔσεσθαι, ὅταν ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. καὶ γὰρ φιλοσοφοῦντες ἠξιώθητε βασιλείας, καὶ βασιλεύσαντες οὐκ ἀπέστητε φιλοσοφίας. *Nostris temporibus ostensum est prosperæ vitæ tempus: quod prædixit quidam ex veteribus futurum, cùm vel Philosophi regnarent, vel Reges philosopharentur. Nam philosophando digni habiti Regno estis, & regnando à Philosophia non desciuistis.* Tres tum orbis terrarum habuit Reges Philosophos, *Iustinianum, Chosroëm*, de cuius eruditione agit Agathias lib. 2. & *Theodahatum*, cui hanc laudem tribuit Procopius lib. 1. bell. Gotth. Cassiod. lib. 10. Var. De Iurisprudentia, qua præterea Iustinianus pollebat, diximus ad pag. 63. De Musicæ peritia Theophanes profert Græcum Troparium, id est, hymnum, quem de Christi Diuinitate & œconomia ad Ecclesiasticos modulos concinnauit, hodiéque Græci canunt inter Missarum solemnia. Architecturam ita callebat, vt multorum ædificiorum ichnographias, & sciagraphias ipse delinearit, & modum artificibus præscripserit: de templo Sanctæ Sophiæ, de regiis ædibus Heræanis & portu testatur Procopius lib. 1. Ædif. de Ciuitate Dara lib. 2. de templo Deiparæ Hierosolymis lib. 5. & de aliis alibi. Ergo Iustinianum tot disciplinis ornatum meritò Theodahatus Rex Gotthorum modò *sapientissimum Imperatorem*, modò *Principem doctum* appellauit apud Cassiodorum lib. 10. Var. Epist. 9. & 22. Et in vetustissimo manuscripto Cod. Vat. 1342. legi. *Quinta sancta Synodus Constantinopolitana temporibus Iustiniani* DOCTISSIMI *Imperatoris*. Genuinos Iustiniani libros paulo antè numerauimus, vt spurios reiiciamus hic locus postulare videtur. In calce Chronici Cassinensis circumferuntur nomine Iustiniani notatæ Epistolæ ad Vigilium Papam, ad Placidum Martyrem, & Priuilegiũ Cassinensi Cœnobio concessum; prętera Theodoræ ad eundem Placidum, & Vigilij ad Iustinianum, & si quæ aliæ ibi sunt Pseudogordiani litteræ, qui Iustiniani iussu Sancti Placidi vitam scripsisse se mentitur. Is ergo Tertullum Patricium Romanum Iustiniani *exadelphum*, & Theodoræ *cognatum*, Placidum verò vtriusque *nepotem* vocat. Quid Tertullo cum Iustiniano Bederinæ nato Iustini agricolæ nepote? Quid cum Theodora meretricula scenica Acacij Vrsarij filia? Quam prolem, quos liberos suos Iustinianus ac Theodora identidem commemorat, qui Sancti Sabæ precibus ne vel vnum obtinere sibi successorem Imperij potuerunt? Quî potest Vigilius & Quintæ Synodi Patres vitam Theodoræ precari, quæ vitam cum morte quintum iam annum ante eam Synodum commutarat? Sedet autem Vigilius in eo Concilio, ad quod nec sponte accessit, & rogatus venturum se negauit? Ex Patriarchis vnus in eadem Synodo defuit Eustochius

Hiero

Hierosolymitanus; Pseudogordianus malè cautus cum reliquis Patribus eum numerat, Domnum verò Antiochenum, qui conuentui intererat, excludit. Ait Epistolas Iustiniani & Theodoræ ad Placidum in Siciliam per Belisarium missas fuisse anno Imperij duodecimo; tum scilicet cùm Belisarius Romæ à Vitige, Gotthísque dira obsidione premebatur. Quid de Notis Consulum, quid de ipsis Consulibus dicam, quibus eæ litteræ consignatæ habentur? In his nihil integri vel sani est. Priuilegium Cassinensibus Monachis datum iisdem illis subscriptionibus exploditur, quibus munitum illud voluit Pseudogordianus. Primus subscribit Iustinianus ex stirpe Æneada. Quid ais? nisi planè nihil sapis, rem omnibus Scriptoribus nouam & planè inauditam narras. Secundus Iustinus Cæsar. Iustinianum nullum Imperij habuisse socium quis nescit? *par curis* Iustinus fuit seni iam & penè diliro Iustiniano, sed *diademate dispar*; neque eius filius, sed Dulcissimi & Vigilantiæ. Tertius Theodoricus Rex Gotthorum, qui ante id tempus quo datum fuit illud Priuilegium, viginti & amplius annos diem obierat. Quartus Belisarius, qui tum Romæ, vt dixi, vallo septus tenebatur. Quintus Mauricius Comes excubitorum. Hunc gradum Tiberio Principe est consecutus; anno verò illo Iustiniani duodecimo planè puer, nec primæ militiæ stipendia meruerat. Sextus Tiberius gener iam dicti Iustini. Id anno duodecimo Iustiniani? Deinde gener Iustini? vnica filia Iustino fuit Arabia, hæc Baduario nupsit. Tiberij vxorem quis nescit Anastasiam? filias verò Charitonam, & Constantinam? Ex his reliqua; quæ singillatim refellere nihil nunc mihi tanti est.

lin.13. *Dei naturam curiosiùs perscrutari.* Hæc Iustiniano curiositas obfuit, nec minus obfuit Ecclesiæ. Fœlices fortasse sunt Respublicæ quarum Reges philosophantur; sed planè infœlix Ecclesia est, cùm seculares Principes ita Theologiæ vacant vt Iustinianus. Disputauit ille de rebus diuinis cum Ecclesiæ Doctoribus, ac tandem dirimere quæstiones imperiali fastu & tyrannica vi licere sibi putauit. Agapeto Romano Pontifici duas in Christo naturas asserenti contra Monophysitas quibuscum Iustinianus sensit, ita minatus est; *Aut consenti nobis, aut exilio te deportari faciam.* Anast. in Agap. Post Theologicas disquisitiones cum Eutychio Constantinopolitano Patriarcha, vt eius temporis Scriptor Eustathius refert, προέβαλεν ὁ βασιλεὺς ὃν ἐποίησε χάρτιον περιέχοντα τὴν βλάσφημον ἐκείνην δόγματος ποιότητα λέγων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐξ αὐτῆς ἑνώσεως ἄφθαρτον. ἀναγνοὺς ὃ πᾶσι τὸν θεῖον λόγον, ἠνάγκαζε τὸν Εὐτύχιον δέξασθαι, καὶ σύμψηφον αὐτῷ τῆς βλασφημίας ταύτης γενέσθαι. *Protulit Imperator à se compositum Edictum, quo blasphemum illud dogma de incorruptibili, post vnionem, Domini humanitate continebatur, quod cùm omnibus perlegisset, Eutychium id ratum habere, sibique in tanta blasphemia consentire cogit. Id illum respuentem deportari iussit.* Cæteros

Epiſcopos, qui in diſceptationibus de fide ac religione à ſe diſſentirent, vel coniecit in vincula, vel cruciatibus aut nece affecit; experto credamus Victori Tunnẽſi Africano Epiſcopo in Chronico. Vide has Notas ad p.115.

lin.30. *Quod alterius partis populares magis Cæſari ſtuderent.* Nempe Veneti, quibus & Cæſar ipſe magis ſtudebat, quàm Praſinis: quod ſtudiũ placuit Euagrio nominare μανίαν, *dementiam*, & θηριώδη γνώμην, *belluinam immanitatem.* De qua cum Procopio & aliis ſæpe in his Notis diſſeruimus. Vnum hîc addam, Iuſtini Imperatoris illuſtre teſtimonium, quod penè me præterierat. Theophanes. ἱπποδρομίας ἐπιτελεσθείσης, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλους ἔπεμψε Μανδάτωρα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς λέγων, εἰς μὲν τοὺς βενέτους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς δὲ τοὺς πρασίνους, ὅτι παρ' ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ἔτι ζῇ, καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἐσίγησαν, καὶ οὐκέτι ἐφιλονείκησαν. *Aurigarum curriculo abſoluto, factioſi inter ſe tumultuabantur; quare Iuſtinus vtrique factioni per Mandatorem ſic interminatus eſt. Vobis defunctum iam eſſe Iuſtinianum ſcitote Veneti: ſupereſſe etiamnum vobis Praſini Iuſtinianum credite. Quo illi audito quieuerunt, neque amplius altercati ſunt.* Vide Mandatoris officium ac munus, qui Cæſaris nomine tumultus ſedaret in Circo, quid facto opus eſſet præſcriberet, Imperatoris veluti vox in Theatro erat, quemadmodum Quæſtor in Senatu. Suidas, Μανδάτωρ εἶδος ἀξιώματος. *Mandator eſt genus dignitatis.* Lege Caſſiodorum lib.7. Var. Epiſt.10. de Tribuno voluptatum. Et Theophanis fragmentum ſuprà ad pag.56.

Pag.84. l.22. *Ad vrbem Edeſſam Scyrtus exundauit.* De hac, atque aliis fluminũ eluuionibus, vrbium ruinis, terræque motibus, vide lib.3. bell. Gotth. Euagr. lib.4. Theoph. Zonar. Cedr. & alios. Non *Scyrtus*, vt habet Codex Vat. ſed *Scirtus*, quaſi à σκιρτῶ, quod eſt *ſalio*, huc enim Sibyllinum carmen alludit, quod, ſubſidẽte fluuio, lapidi inciſum Ciues inuenerũt, vt ait Theophanes,

Σκιρτὸς σκιρτήσει τε κακὸν σκίρτημα πολίταις.

Saltabit Ciui ſaltum ſaltator acerbum.

De hac inundatione fusè lib. 2. Ædif. & ibidem lib.5. de Cydno.

Pag.85. l.22. *Iuſtinianum in medio extantem freto, totámque ingurgitantẽ maris vim.* Amicus ille Procopij per ſomnium id vidit; Agathias verò quod vigilans obſeruarat, eadem verborum tranſlatione declarauit lib. 5. extremo. Καθάπερ ἐν παλιῤῥοίᾳ ὑδάτων, αὐτὸ δὴ τὸ μέτρον τῆς παρασχεθείσης τοῖς τάγμασι δασμοφορίας, οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον ἐς τοὔμπαλιν μετῳχεύετο, καὶ ἐπανήει ὅθεν δὴ καὶ ἐῤῥύη. *Hæc tota ſumma ſtipendiorum quæ militibus numerabatur, quod ſolet in fluxu aquarum atque refluxu contingere, retrorſum manabat, ac tandem eò vnde defluxerat refluebat.*

Pag.86. l.5. *Marinis minimè neceſſariis ſubſtructionibus.* Alia Iuſtiniani ædificia mirè Procopius celebrauit, hoc vnum ſæpiſſimè in hac hiſtoria vituperat, quod

quod infinitam vim pecuniarum in illud Iustinianus insumpserit, voluptat potiùs, atque deliciis, vt suprà diximus ad pag. 70. quàm publicæ vtilitati Nam aliis adhuc integris portubus, *huius* (quippe non necessarij) *ad hanc vsque diem molium & brachiorum vestigia quidem extant, magna tamen ex parte diruta, quæ nullam stationem nauibus accommodent*, vt refert Petrus Gillius lib. 3. de Bosporo Thracio. Cæterùm huius & aliorum omnium suburbanorum luxum, quæ sibi extra vrbem Byzantium Magnates ædificabant, aliam ob causam vituperare Procopius videtur lib. 4. Ædif. quod nimirum ea referta cùm essent immensis diuitiis & pretiosissima supellectile, incitamenta Barbarorum erant, qui quotidie ad vicinorum oppidorum deprædationem excurrebant.

lin. 14. *Tercentum & viginti millia auri pondo.* Idem de C. Caligula narrant Tranquillus & Dio, lib. 59. *Thesauros maximos breuissimo tempore exhausit; quippe vicies ter millies sestertium (alij tradunt vicies semel millies sestertium, ac* CCCXX. *insuper sestertia) cùm accepisset, in thesauris nullam eius summæ partem in tertium annum seruauit.*

lin. 17. *Iustino etiamnum superstite, ea Iustinianum profudisse.* In alios & Ildericum Vandalum familiarissimum. Procop. lib. 1. bell. Gotth. Ἱλδέριχος φίλος ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστινιανῷ καὶ ξένος ἐγένετο χρήμασί τε μεγάλοις ἀλλήλοις ἐδωρεῶντο. *Ildericus hospes Iustiniani, eidémque familiarissimus, magnis se mutuò pecuniarum largitionibus augebant.*

lin. 34. *Falsorum criminum reos egit.* Multa criminum capita hîc Procopius enumerat; quæ ita breuiter complexus est Euagrius lib. 4. cap. 29. Ὁ Ἰουστινιανὸς λῷ χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῆς ἀλλοτρίων ὅτου ἐκτὸς ἐρασὴς, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίῳ πιπράσκειν τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλοσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῆς τὰ πολλὰ κεκτημένων περιφάσεις ἀπεφάσιστους ἐπιχώσας τὰς οὐσίας ἀπάσας ἐζημίωσε. *In Iustiniano verò tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis rerum alienarum appetitio, vt omnium subiectorum bona ob auri amorem vendiderit iis, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant. Complures, imò verò innumerabiles, qui multa bona possidebant, causa falsa, commentitiáque conficta, omnibus fortunis mulctauit.*

lin. 39. *Quosdam scelerati coïtus.* Tam indignis modis pecuniam Iustinianum æruscasse, penè Procopio non crederetur, nisi eiusdem temporis Scriptores id comprobarent. Euagr. lib. 4. cap. 29. λῷ ἥ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίσαι τῷ ὁμιλίαν τινὰ ἢ μίξιν αὐτῇ ἐπλάσατο, δι' ἧς ἀπώλετο φόβος τὰ τῆς νόμων καθίσταντο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη ἐξ ἀρτιγενέσεως ὅλον τὸν πλοῦτον συνοφωτηθέντος οἴκοι μετεσκευάζετο. *Quod si quæ meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiiciens consuetudinem sese vllam cum eo, vel coniunctionem* (adde ex Procopio illicitam) *habuisse simularet, statim omnia*

iura, ac leges, modò Iustinianum turpis lucri socium constitueret, eius causâ euersæ iacuerunt, facultatésque omnes illius, qui falsò in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatæ.

Pag. 87. l. 11. *Barbarorum gentes, quæ ad ortum & occasum.* Reges Barbaros, vel eorum legatos, qui ex vniuerso terrarum orbe Byzantium sub Iustiniano venerunt, & publica pompa excepti sunt, & magnificentissimis (vt subdit) lautiis onerati, in antiquis monumentis hos inuenio, scilicet ex multis paucos. Gretes Erulorum Rex anno Iustiniani primo, magno suorum comitatu Byzantium appulit, è sacro Baptismi lauacro ab Imperatore susceptus est, & ex illius propinquis, atque principibus viris duodecim vno fonte lustrati sunt. Eodem anno Gordas Rex Hunnorum, qui Bosporo adiacent, Constantinopolim ingressus, dedit Christo nomen, firmatáque cum populo Romano societate munificẽtissimè à Iustiniano dimissus est. Anno octauo Rex Iberorum Zamanarsus cum vxore & sui Regni primatibus Byzantij acceptus, Romanorum societatem petiit. Subdit Theophanes. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν ἀποδεξάμενος πολλὰ αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς αὐτοῦ συγκλητικοὺς, ὁμοίως καὶ ἡ αὐγοῦστα τῇ αὐτοῦ γυναικὶ κόσμια παντοῖα διὰ μαργάρων ἐχαρίσατο. *Iustinianus gratam rem habuit, eumque ac illius Principes magnis largitionibus cumulauit. Theodora verò Zamanarsi vxori quamplurima donauit ornamenta gemmis distincta.* Anno decimo tertio Mundus Gepædarum Rex à Iustiniano non solùm ciuili Romanorum societate, sed etiam magna auri copia auctus Byzantio discessit. Anno trigesimo primo Rex Abarorum ad eandem societatem adiungitur à Iustiniano humanissimè habitis eius legatis: de quibus (quod hîc innuit Procopius) Theophanes ait. Εἰσῆλθον ἔθνος ἐν βυζαντίῳ παράδοξον τῶν λεγομένων Ἀβάρων, καὶ πᾶσα ἡ πολις συνέτρεχεν εἰς τὴν θέαν αὐτῶν, ὡς μηδέποτε ἑωρακότες τοιοῦτον ἔθνος. εἶχον γὰρ τὰς κόμας ὄπισθεν μακρὰς πάνυ δεδεμένας πρανδίοις, καὶ πεπλεγμένας. ἡ δὲ λοιπὴ φορεσία αὐτῶν ὡς δὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἐστιν Οὔννων. *Gens Abarorum nunquam antea visa, ingressa est Byzantium, totáque vrbs ad eius conspectum confluxit. Habebant ad humeros valde promissas comas, brandeísque colligatas atque compexas: reliqua veste Hunnis similes.* Anno decimo sexto Adadij Regis Azumitarum legati magnificentissimè accepti cum Ioanne Episcopo dimittuntur, vt ab eodem Christianorum sacris initiarentur. Anno trigesimo sexto Regis Ermechiorum legati publicè recepti. De Persarum legationibus, quæ penè quotidianæ fuerunt, nihil attinet dicere; ἢν γάρ τις τάς τε δαπανὰς διαριθμήσαιτο καὶ τὰ δῶρα ὅσα ἐνθένδε κεκοσμιμένος Ἰσδιγούνας ἀπιὼν ᾤχετο, πλέον αὐτὰ κατατείνοντα ἢ ἐς χρυσοῦ κεντηνάρια δέκα εὑρήσει. *Nam expensas pro vno legato Isdigune, atque munera eidem discedenti collata, ad calculum si quis reuocet, excedere inueniet decem auri centenaria.* Procopius lib. 2. bell. Pers. Has publicas celebrésque pompas, & populi equitationes

tationes & occurſus innuunt Praſini cum in Theatro illud obiiciunt Iuſtiniano, μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι ὅταν εἰς βουρδώνην καθέζομαι. εἴθε μηδὲ τότε τρισαύγουστε. *Tum ſolùm prodeo in vrbem, cùm burdoni inſideo, vtinam, Auguſte Maxime, ne tum quidem.*

Pag.88.l.31. *Præfectus Vrbis.* Eſt in Græco, ἡ τῷ δήμῳ ἐφεστῶσα ἀρχὴ, *Magiſtratus plebi Præfectus.* Quod verò in Vrbe omnē quæſtionem haberet, Iuſtinianus vocauit πολιαρχίαν. Nouell. 13. & Leontius in Epigram. Καί σε σοφὲ πολίαρχε γράφει γαβριήλιε τέχνη. eadem ratione alij πολιοῦχον. Iuſtinianus ibidem ἔπαρχον τῆς πόλεως. ſic paſſim diſtinguitur ab ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων. Sæpiſſimè verò per excellentiam ἔπαρχος à bonis autoribus appellatur.

Pag.89. l.1. *Horum alterum Prætorem plebis vocauit.* Quem Romani Prætorem, ſiue Præfectum Vigilum, Græci νυκτέπαρχον. Caſſiod. lib. 7. Var.Epiſt.7. De huius Magiſtratus inſtitutione extat Nouell.13. Ante Iuſtiniani tempora curam, quæ Prætori plebis demandatur, geſſerunt Vicomagiſtri, & Collegiati, qui ſingulis vrbis Byzantij regionibus præfecti erant, vt Autor Deſcriptionis Conſtantinopolis indicat. *Collegiati, qui ex diuerſis corporibus ordinati incendiorum ſolent caſibus ſubuenire. Vicomagiſtri, quibus per noctem tuendæ vrbis cura mandata eſt.* Hos primus Auguſtus, vt Suetonius ait, inſtituit.

lin.3. *Alterum Quæſitorem.* Antonius Auguſtinus ad Nouell.80. pro *Quæſitore* legendum cenſet *Quæſtorem.* Et Iacobus Cuiacius à *Quæſtore Palatij*, & *Quæſtore exercitus* hunc nititur diſtinguere. Nos retinuimus Codicum Vaticanorum lectionem Κυαισίτωρα, cui Iulianus Anteceſſor adſtipulatur Nouell. 74. Rem ipſe Iuſtinianus euincit Nouell 80. Τῇ μὲν οὖν ἀρχῇ καὶ τῷ ταύτην παραλαμβάνοντι τὸ τοῦ Quæſitoris ἐπιτίθεμεν ὄνομα. οὕτως γὰρ δὴ καὶ οἱ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εὑρόντες, φαμὲν δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἐρευνάδας ἐκάλουν τοὺς ἐς ταύτην ἀφικνουμένους τὴν τάξιν. *Huic ergo Magiſtratui, & illum capeſſenti Quæſitoris nomen imponimus, ſic enim qui hunc Magiſtratum inuexerunt priſcis temporibus, Ereunadas, id eſt, Quæſitores vocarunt eos, qui ad hoc munus perueniſſent.* Lege Harmenopolum lib. 6. de variis legibus tit.1. Virgilius 6. Æneid.

Quæſitor Minos vrnam mouet, ille ſilentum
Conciliúmque vocat, vitámque & crimina diſcit.

Emendandæ ſunt etiam editiones Schringeriana & Conciana. Illud hic habet difficultatem; quod in Nouell. 80. de Quæſitoris inſtitutione, nulla mentio ſit criminum, ad quæ cognoſcenda hunc inſtitutum Magiſtratum fuiſſe Procopius docet. At de acceptis, non ſcripto, ſed verbo, Principis mandatis Procopius loquitur; vt liquet ex iis, quæ ſtatim de Prætore plebis, & vrbi Præfecto narrat.

lin.33. *Quæſturæ munus.* Alij ſunt Quæſtores Vrbani, & Caſtrenſis ærarij Præ-

fecti. Hoc verò munere fungebantur viri legum consultissimi, eósque Principis παρέδροις, *Assessores* passim vocat Procopius; qui, quod ex legum præscripto faciendum esset, Principem monerent. lib. 1. bell. Goth. Ὃς δὴ Ἀταλαρίχῳ παρήδρευε πρότερον, Κυαισίτωρος τιμὴν ἄρχειν ταύτην καλοῦσι ῥωμαῖοι. *Athalarici Assessor; hanc verò dignitatem Romani Quæstorem appellant.* Euagr. lib. 4. cap. 12. Ὃς παρήδρευεν Ἰουστινιανῷ (lego Ἰουστίνῳ) Κυαίστωρ καθεστηκώς. Hic perperam Christophorsonus: *qui assiduus cum Iustiniano fuit.* Iustini *Assessor* & *Quæstor* fuit. Hunc primus Constantinus Quæstorem vocauit. Zos. libro 5. Σάλβιον ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τελεσιουργεῖν, ὃν Κυαίστορα καλεῖν ἐπὶ Κωνσταντίνου δεδώκασι χρόνοι. *Saluius, cuius munus erat, Imperatoris sententias pronunciare. Hic vocari Quæstor cœpit tempore Constantini.* Et tamen apud Spartianum in Hadriano legimus: *Quæsturam gessit; in qua orationem Imperatoris in Senatu agrestiùs pronuncians, risus est.* Vnde Quæstor στόμα βασιλέως dicebatur, *os Imperatoris*, vt est in Epigrammate Græco, quod citaui ad pag. 28. Theophylact. Simocatta apud Photium, Κυαίστωρ ὃς πρὸς τὸν δῆμον τιμὴν ἐν τῷ λόγῳ τάξιν ἐτάχθη πληρῶν τοῦ βασιλέως. Sunt & minorum Magistratuum Quæstores & πάρεδροι, vt Proconsulis Cappadociæ, Comitis Isauriæ, Prætoris Pisidiæ, & aliorum in Nouellis; Procopius Belisarij fuit.

Pag. 90. l. 7. *Primùm Quæsturæ Tribonianum præfecit.* Nam sub Iustino, & aliquandiu sub Iustiniano Quæstorem egit Proclus, de quo plura diximus ad pag. 28. Huic sufficitur Tribonianus, cui propter Victoriatorum seditionem exautorato, succedit Basilides in paucos dies: sedatis turbis, iterum Tribonianus: ab eius obitu Iunilus Affer; deinde Constantinus. Τριβωνιανὸς ἔτη πολλὰ ἐπιβιοὺς τῇ ἀρχῇ ἐτελεύτησε νόσῳ. *Tribonianus in ea dignitate, vbi vixit complures annos, morbo periit.* Quot annos? coniiciamus. Constantinus anno Iustiniani sexto & vigesimo cum dignitate erat, vt habes coll. 2. Synodi Quintæ Constantinopolitanæ; septennium Iunilus in eo gradu exegit, vt hîc affirmat Procopius: quare ad annum Iustiniani vndeuigesimum, vel circiter, obiisse Tribonianum verosimile est. Quo potissimùm tempore vrbanam gesserit Præfecturam, non liquet; fortasse ante Quæsturam.

lin. 29. *Constantinus legum haud imperitus.* Quem tali elogio Iustinianus in Constitutione de Digestorũ confirmatione commendat. *Constantinum virum illustrem Comitem sacrarum largitionum, & Magistrum Scrinij libellorum, sacrarúmque cognitionum, qui semper nobis ex bona opinione & gloria sese commendauit.* De eodem lege coll. 2. Synodi Quintæ Constantinopolitanæ.

Pag. 91. l. 14. *Præfectus Prætorio.* Græcè est, ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων, *Principis Prætoriorum.* lib. 1. bell. Vand. & alibi sæpe ἔπαρχον τοῦ αὐλῆς, *aulæ Principem* eundem vocat. Mirum quanta sit veterum librorum inconstantia, modò ἔπαρχον, modò ὕπαρχον eâdem paginâ legas. eam varietatem secutus

est

est Schringerius in editione Nouellarum. Putarim ἐπάρχους hos dictos fuisse, penes quos summa autoritas, & legum condendarum ius esset, & ad quos Prouinciales prouocarent à suis Præfectis; qui quasi minorum gentium Iudices ὕπαρχοι vocarentur. Rem tamē in medio relinquo. Sed omnino distinguendi sunt *Præfecti Prætorianorum*, qui deinde vocati sunt *Comites Aulicorum*, vt suprà ad pag. 28. diximus, & tandem circa Iustiniani tempora *Curopalatæ*. Nam ex Latinis Scriptoribus Corippus, ex Græcis Euagrius primi extulerunt eam vocem. Euagr. lib. 5. cap. 1. Ἰουστῖνῳ τῷ φυλακῇ τῆς αὐλῆς ἐμπεπιστευμένῳ ὃν Κουροπαλάτην Ῥωμαίων λέγει φωνή. *Iustinus, cui credita erat Aulæ cura, quem Romano sermone Curopalatem appellamus. Præfecti* verò *Prætoriorum* dignitas, ab Euagrio lib. 3. cap. 42. Κορυφαία ἀρχὴ dicitur. *summus Magistratus*; & ab Eunapio in Proæresio βασιλεία ἀπόρφυρος, *Imperium, cui purpura deest*; à Cassiodoro lib. 6. Var. epist. 3. *Pater Imperij*. Hæc distinctio sensim post Constantini tempora increbuit. Lege Zosim. lib. 2. Cùm verò audis Simocattam, & Sanctum Nicephorum in historia, πρώτην μετὰ βασιλέα ἀρχήν, *primam post Imperatorem dignitatem Curopalatæ*, id est, *Comitis*, seu *Præfecti Prætorianorum* fuisse à Iustini temporibus, id cœptum intelligas necesse est, vt ad pag. 28. monuimus.

lin. 20. *Aërium.* Vectigal, seu tributum à Iustiniano excogitatum. Ioannes Mercerus in editione sui Harmenopoli lib. 1. tit. 4. meminit Tituli περὶ ἀερικῶν ζημιῶν, *de multis aëricis*, qui aliquam huic loco dare, & hinc accipere lucem fortasse poterat. Sed ille rem, quam se fatetur non intellexisse, omisit. nos diu perquisitam in Vaticanis Codicibus manuscriptis, nusquam offendimus: fortasse hoc illud est tributi genus, quod iam olim abolitum reuocauit deinde Michaël Paphlago Imperator, de quo vide Cedrenum.

Pag. 92. l. 1. *Duos excipio, Phocam & Bassum.* Alios infrà nominat Præfectos Prætorio, qui ob Imperij Iustiniani diuturnitatem, & rerum vicissitudinem frequentes sub eo fuerunt: illorum autem notitia multam & huic historiæ lucem affert, & Iustiniani Constitutionibus, qua nonnullorum Iustiniani atque Iustini Rescriptorum ψευδεπιγραφίας, *falsas inscriptiones* suprà obseruauimus: quare in hac tabella Prætorum eius temporis nomina diligenter conquisita, & ad notas Consulum digesta proponenda tibi Lector curauimus.

IVSTINVS IMP.

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
Iustinus Aug. Euthericus.	MARINVS Syrus, iterum; nam fuit primùm sub Anastasio. Euagr. lib. 3. cap. 42. Auctor vectigalis Ἀβολῆς, Cyrill. Scythopolit.

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
Vitalianus Rusticus.	APPION Ægyptius in exilium ab Anastasio pulsus, reuocatus à Iustino licèt Sacerdos Prætorio præficitur. Theoph. Procop. lib. 1. bell. Pers.
Iustinianus Valerius.	DEMOSTHENES. De quo hîc Procopius pag. 55. l. 8. Cod. qui testam. fac. poss.
Symmachus Boëtius.	
Maximus.	
Iustinus Aug. II. Opilio.	THEODORVS ARCHELAVS. extant ad vtrumque Constitutiones falso nomine Iustiniani. l. 7. C. de Aduoc. Fisc. & l. 8. C. eod.
Polyxenus Probus.	
Olybrius.	THEODORVS. iterum ad quem Iustinus anno Imperij octauo rescripsit de Sepulchris non violandis.
Mabortius.	
	IVSTINIANVS IMP.
Iustinianus Aug. II.	MENAS Patricius, qui Præfecturam gessit vsque ad mensem Augustum sequentis Consulatus.
Decius.	ATARBIVS ex Constitutione ab Ant. Concio edita.
Lampadius	DEMOSTHENES iterum.
Orestes,	DEMOSTHENES, IVLIANVS, IOANNES CAPPADOX. Tres eodem anno. Mirum est, eodem die, Kal. Mart. (nisi mendum sit) extare rescripta ad Iulianum & Ioannem. l. 3. C. de Verb. sign. l. 29. de Testam.
P. C. Lampadij & Orestis I.	IOANNES CAPPADOX. Ab hoc anno Procopius incipit numerare decennalem Præfecturam Ioānis, nempe ad Consulatum Basilij. lib. 1. bell. Pers.

P. C. Lam

Seditio

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
P. C. Lampadij & Oreſtis II.	Seditio Victoriatorum ; in qua Ioannes remouetur ab officio menſe Ianuario, Indictione decima, & ſubſtituuntur ad paucos menſes
Iuſtinianus Aug. III.	PHOCAS, & BASSVS. } Procop. lib. 1. bell. Perſ. & hîc pag. 92.
Iuſtinian. Aug. IV. Paulinus.	IOANNES CAPPADOX. iterum ; nam hoc anno cœpta eſt expeditio Africana ; à qua cùm in dignitate eſſet, reuocare Iuſtinianum Ioannes nitebatur. Procop. lib. 1. bell. Vand.
Beliſarius.	
P. C. Beliſarij.	
P. C. Beliſarij II.	
IOANNES.	Idem Conſul, idémque Præf. Præt.
Apion.	
Iuſtinus Iun.	
Baſilius.	Ioannes, Theodoræ factione, inſimulatus perduellionis, exulat ; Procop. ibid. ſuccedítque
POST. CONS. BASILII.	THEODOTVS ad paucos mẽſes. Procop hîc. Deinde PETRVS Barſames Syrus. ibid. Poſt Baſiliũ quoniam nulli fuerunt Conſules, non libuit ordine numerare Præfectos Prætorio Barſamæ ſucceſſores ; eorum tantùm nomina tibi Lector damus ex hiſtoriis. AREOBINDVS, qui & Orientis fuit Prætor & Africæ, vbi diem obiuit. GABRIEL, de quo extat Græcũ epig. lib. 4. Anthol. BASSVS, iterum. PETRVS Barſames ſecundò. DIOMEDES, de quo mẽtio eſt in Conſtitutionibus. DOMNICVS, ad hũc extat Iuſtiniani Nouella 162. πε. ASCLEPIODOTVS, de quo Theophanes. ADDÆVS, vt in Cod. Vat. 1185. legebã. De aliis huius officiis Procopius hîc pag. 110. & Euagr. lib. 5. cap. 3.

lin.15. *Perquàm maximi Præfecturas locauit.* Euagr. lib. 4. cap. 39. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίῳ ἐπέπρασκε τῆς τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπεύσαιν. *Subiectos omnes ob pecuniam iis vendebat, qui Præfecturas administrabant.*

lin.26. *Acceptis mutuò Præfecturarum pretiis.* Iustinianus Nouella 8. *Plurimas necesse est manus circumire eum, qui donationem facit: & hoc non de suo fortè præbere, sed mutuatum, & vt mutuare possit damnificatum, & computare apud se, quia conuenit eum tantum ex Prouincia percipere quantum liberet quidem ei debita, sortes & vsuras, & damna pro ipso mutuo: computabit autem & in medio expensas largiores.*

Pag.93. l.7. *Legem scripserat.* In hac edenda lege (est autem Nouella 8.) multum ipse sibi plausit Iustinianus; diebus Paschatis, ceu rem populis gratissimam, euulgari voluit; incisam lapidibus, in Ecclesiarum porticibus, publicè haberi; exemplum in membranis descriptum seruari cum sacra supellectile in omnibus Ecclesiis Orbis Romani; ad gratias Deo agendas vniuersos populos excitari. Illud planè iactanter; *dedignantes imitari eos, qui ante nos imperauerunt, qui pecuniis ordinabant administrationes.* Nam in vniuersum, quàm verum sic nescio: Theodosius enim legem eadem super re scripsit: idémque de Marciano testatur Theodorus Lector, ἄρχοντα ἐπὶ δόσει μὴ γίνεσθαι ἐκέλευσε, *Magistratum pretio creari vetuit*: & de Anastasio, τὰς ἀρχὰς ὠνίους ὄσας ἀφῆκα παρεῖχεν, *Magistratus, qui venales fuerant, gratis contulit.*

lin.9. *Sacramento profiterentur.* Etiamnum extat Iuramenti forma ad calcem Nouell. 8. Quod ait, *Diris omnibus more maiorum deuouerentur*: eas intelligit; *si verò non hæc omnia ita seruauero, recipiam hîc & in futuro sæculo in terribili iudicio Magni Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, & habeam partem cum Iuda, & lepram Giezi, & tremorem Cain.*

lin.28. *Qui omnes ad eum locorum prouentus conueherent.* Hos indicat Euagrius lib.4. cap.29. Τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίῳ ἐπέπρασκε τῆς δὲ φόρους ἐκλέγουσιν. *Subiectos omnes auro vendebat iis, qui colligebant tributa.*

lin.39. *Vt quique sine controuersia sceleratissimi rebus præessent.* Tribonianus, Ioannes Cappadox, Addæus, Petrus Barsames, Ætherius, in summis gradibus Iustiniano semper charissimi fuerunt, quorum flagitia omnes loquuntur historiæ. Si verò ab his numerandi principium ducas, aliósque his addas, quos Euagrius, Agathias, Procopius in reliquis historiæ libris, Theophanes, Suidas, aliique Scriptores commemorant, explorata planè res erit.

Pag.95. l.21. *Theodotum in eo gradu collocant.* Ad hunc extant aliquot Iustiniani Nouellæ, nempe 112. De litigiosis, & quinque huic proximæ; quæ datæ sunt IVST. AVG. Ann. XV. BASILIO. V. C. CONS. Eodem scilicet anno, quo Ioannes Cappadox in exilium pulsus est, qui fuit decimus eius Præfecturæ, vt habet Procopius lib.1. bell. Pers. Ἰωάννης δέκατον ἔτος τῇ ἀρχῇ ἔχων, *Ioannes decem in dignitate annos exegit*: totidem enim numerabis

ab

ab anno primo post Consulatum Lampadij & Orestis, quando cepit Ioannes Præfecturam, ad Consulatum Basilij.

lin.26. *Petrus quidam genere Syrus cognomento Barsames.* Habemus ad hunc plurima Iustiniani Rescripta. De eodem ita legi in πατρίοις C P. τὸν παλαιὸν πέτρον πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν Βαρσαμιανὸν τὸν Σύρον πολλὰς ἀρχὰς τῷ τότε χρόνῳ ἀνύσαντα. *Veterem Ecclesiam Sancti Petri tempore Iustiniani Magni Petrus quidam Patricius ædificauit; cui cognomen erat Buarsimiano Syro, qui tunc multos gessit Magistratus.* Præfecturam Ærarij eundem administrasse paulo pòst Procopius commemorat. Bis Præfectum Prætorio, bis Comitem largitionum fuisse, diuersi Nouellarum tituli demonstrant.

Pag.96. l.26. *Nomine Collector.* Locus in Græco est corruptissimus, ὄνομα τιθεὶς τὴν πρᾶξιν τὴν συλλογὴν, *nomen imponens rei Collectionem.* Suidas, Συλλογὴ ὄνομα ἀρχῆς. *Collectio nomen est Magistratus.*

Pag.98. l.5. *Hoc onus vocari Annona consueuit.* Codex manuscriptus Græcus habet συνωνεῖν, & infrà συνωνὴ: sed vtrumque quid est? Nos ἀννώνην, seu ἀννώναν legimus, & interpretati sumus, appositè ad rem. Ille librariorum est lapsus, qui Latinam vocem non sunt assecuti. Miror Suidam in suo Codice mendum non animaduertisse; nam in Dictionario in littera Σ posuit vocem συνωνὴ, hac integra huius historiæ descripta pericopa. Vide Notam ad pag. 102.

Pag.99. l.13. *Nulla propinquis, vel amicis in illo firma certáque spes ostenderetur.* De propinquis & consanguineis nullo loco habitis à Iustiniano, lege coniurationem Arsacianam, quam Procopius describit lib.3. bell. Gotth.

Pag.100. l.5. *Imminuta pecunia, quæ subleuandis multorum rebus quotannis impartienda erat.* Fortasse hoc est quod Theophanes narrat ad annum Iustiniani trigesimum quintum. Τῷ δὲ μαρτίῳ μηνὶ ἐπανέστησαν αἱ σχολαὶ τῷ Κόμητι αὐτῶν διά τινας συνηθείας ἃς ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτάς. *Mense Martio insurrexerunt scholæ in suum Comitem ob largitiones quasdam consuetas sibi dari, quæ sublatæ fuerunt.*

Pag.101. l.23. *Septennalem, vt Anastasius.* Procopius lib.1. bell. Pers. φόρους γὰρ τοὺς ἐπετείους ἐς ἔτη ἑπτὰ ἀφῆκε τῇ πόλει: *tributa annualia ad septennium omnia dimisit ciuitati Amidæ Anastasius.*

lin.27. *Cabades enim sartis tectis focis arísque.* Procop. lib.1. bell. Pers. notat solùm templum Sancti Simeonis incensum sub Cabade fuisse.

Pag.102. l.18. *Vbi miles stationem habet conuehendi.* Non militaris Annonæ pensionem, sed exigendi modum subditis perniciosum damnat Procop. Sanè superiores Imperatores non ita subditos oppressisse, testatur Libanius in Epist. ad Aristænetum. Σταθμός τις ἐστὶ περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ. τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει στρατιὰν ἱδρυμένην, ἣν δεῖ τρέφεσθαι

πρὸς ἡμῶν οὐκ ἐκεῖσε κομιζόντων, ἀλλ' ἑτέρωσε τὴν τροφήν. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Καλλίνικον ἄγειν νόμος τὸν ἄρχοντα τὸν περὶ τὸν Εὐφράτην. Nam alimenta pro militibus qui Callinici stationem habebant, Euphratesię Præfectus à subditis accepta Callinicum conuehenda curabat.

lin. 19. *Exercitus Optionibus.* Erant & Optiones domestici, quorum meminit Procopius lib. 1. bell. Vand. Ὃς ἐπεμελεῖτο τῆς περὶ τὴν οἰκίαν δαπάνης, Ὀπτίωνα τοῦτον καλοῦσι ῥωμαῖοι: *qui familiarium expensarum curam gerebat, hunc Romani Optionem vocant.* Exercitus Optionum dignitatem Nicolaus Pepugomenus in Panegyrico Sancti Isidori declarat, & ab Optionibus fisci distinguit; sic enim ibi legendum φίσκον, non φύσιν. De Optionibus exercitus vide Nouellam 130.

lin. 20. *Annonam hanc rem appellant.* Mendosè in Græco habes συνωνὴ, vt ad pag. 98. monuimus. Nos quàm rectè ἀννώναν legamus, videre est ex Nouella 130. vbi Iustinianus de hac ipsa re agit.

lin. 31. *Impositio quædam est veluti improuisa pestis.* Græcè est ἐπιβολή. Quid illa sit, quis eius autor, quæve eius instituendæ occasio, Simeonis Metaphrastæ locus declarat, quem nondum Iurisconsulti viderunt. Λιμὸς ὁμοῦ καὶ λοιμὸς, τὰ δύο ταῦτα κακὰ, καὶ ἀναιρεῖν ὁμοίως δυνάμενα τισὶ τῶν κειμένων ὑπὸ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ χωρίων ἐνσκήψαντα, πολλοὺς μὲν οἴκους ἀνθρώπων ἐκένωσε, κώμας δὲ ὅλας καὶ συνοικίας, καὶ ἀγροὺς ἐρήμους τῶν οἰκούντων εἰργάσατο. Σκεψάμενοι τοίνυν οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς, ὅπως μὴ τὸ κοινὸν οὗτοι δι' ἔτους ἐκείνων φόρους ζημιωθῇ, ψηφίζονται οὗτοι πλησιοχώρους καὶ αὐτὰ τὰ ἐκτριβέντων τέλη καὶ οἰχομένων εἰσπράττεσθαι, καὶ τοῦτο κατὰ πάσης ἐκράτει τῆς ὑπηκόου, καὶ πᾶς ὁ ἐκ γειτόνων οἰκῶν καὶ οὗτοι τῶν πλησίον παρέχειν ἠνάγκαζετο φόρους, εἴτε ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἐκτριβέντες ἦσαν, εἴτε τῶν οἰκιῶν ἀνάστατοι διὰ τὴν ἀνάγκην γεγενημένοι. *Pestis & fames; duo hæc mala æquè perniciosa grassabantur in quasdam partes Imperio Romano subiectas; vnde multæ domus sine hominibus erant, necnon Pagi, integræque familiæ, ac Villæ habitatoribus vacabant. Quamobrem Reipublicæ Curatores, necnon Imperator ipse præcauentes ne publicum Ærarium annuis istorum vectigalibus priuaretur, decreuerunt à vicinis exigere tributa illorum, qui deperissent. Idque in vniuerso Imperio obtinebat, & quisque vicinus cuiusque propinqui pendere tributa cogebatur, siue illi ob pestem, atque indigentiam deleti fuissent, seu à propriis sedibus excessissent ob necessitatem.* Hoc iniquum tributum, Sabæ viri sanctissimi rogatu tollere volentem Anastasium repressit Marinus Præfectus Prætorio, vt scribit Cyrillus Scythopolitanus. Is affirmat Ecclesiis idem tributum impositum fuisse. Rem non editam placet hîc in gratiam Iurisconsultorum describere. Οἱ κατὰ καιρὸν Τρακτευταὶ, καὶ βίνδικες τῶν κατὰ παλαιστίνην δημοσίων, ἑκατὸν χρυσίου λίτρας ἐξ ἀπόρων προσώπων καὶ δυσπράκτων ἀνυσθῆναι μὴ δυναμένας εἰσπραττόμενοι ἠνάγκασθησαν

ἀπὸν ἐπιρρίψαι τὼ τούτων εἰσπραξιν τοῖς κῦ ἱεροσόλυμα σωτελεσαῖς κῦ ἀναλογίαν τ ἑκάστε δυνάμεως. Τῶν τινων ἑκατὸν χρυσίε λιτρῶν καθ' ὃν εἴρη) τρόπον διωρισμενων εἰσπραχθία, ἀπεγράφησαν ἥτε ἁγία Ἀνάστασις καὶ ⓐ λοιποὶ ζεβάσμιοι τόποι καὶ οἰκήτορες. πλὴν ὅτι μέρ@ μὲν αὐτῆς συνεχωρήθη ὑπὸ τ δυσεβῶς βασιλεύσαντ@ Ἰουστίνε ἀναφορᾶς γενομένης ὑπὸ τ πατρὸς ἡμῶν Σάβα καὶ τῶν λοιπῶν τ ἐρήμε ἡγεμένων. τοῦ δὲ λοιποῦ αὐτῆς τελεία συγχώρησις γέγονεν ἐπὶ τ παρούσης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ διὰ τ ἐν παπᾶ Εὐσεβίε μεσιτείας. *Qui pro tempore in Palæstina publicorum tributorum Tractatores, & Vindices fuerunt, cùm auri centum libræ exigendæ sibi relinquerentur à personis egenis quæ soluendo non essent, coacti sunt eam imponere exactionem Tributariis Hierosolymitanis pro cuiusque facultate. Ergo illo Centum auri librarum residuo, eo quo diximus modo, singulis imposito, Ecclesia etiam Sanctæ Resurrectionis, & reliqui venerabiles loci, eorúmque habitatores descripti sunt. Cæterùm tempore pij Imperatoris Iustini supplicantibus Patre nostro Saba, & reliquis Eremi Hegumenis pars eius tributi remissa fuit. Tandem reliquæ partis absoluta remissio rogatu Eusebij Presbyteri ab hodierno Imperatore Iustiniano condonata est.* Condonata est Ecclesiasticis Hierosolymæ duntaxat, de his enim Cyrillus loquitur. nam alioqui longè secus se res habet; extant enim formæ Præfecti Prætorio sub Iustiniano περὶ ἐπιβολῆς; eius verò exactionem Prouinciarum Præfectis inculcat idem Iustinianus. Lege Nouellam 17. & 128. Corrige Suidam, qui ante Iustiniani tempora nullum ἐπιβολῆς vsum fuisse, ex hoc Procopij loco videtur colligere in voce ἐπιβολή.

Pag. 103. l. 27. *Militem pulchrioribus*, &c. Hæc vel militum erat effrenata licentia, vel indulgentia Principis, contrà quàm ab eo cautum lege erat Nouella 130.

Pag. 104. l. 10. *Censitores (hos Logothetas vocauit.)* Λογοθέτην ἑλληνίζοντες τὼ τιμὼ ταύτην καλοῦσι ῥωμαῖοι. *Eum qui publicarum rationum curam gerit, Logothetam Græco vocabulo Romani vocant.* Procop. lib. 3. bell. Gotth. In Edicto 12. legimus λογοθέσιον πολιτικῶν πόρων. Quod Theophanes vocat χρικὸν λογοθέσιον. S. Nicephorus δημοσίων λογισμῶν, *publicarum rationum ministrum*, quem vulgò nominari dicit λογοθέτην.

lin. 14. *Duodecima quaque parte ipsis constituta.* Vt eo auidiùs inhiarent lucro, militémque expilarent. Et Optionibus, qui Annonam militibus erogabant, πέντε καὶ δεκάτην μοῖραν, *quintam decimam partem*, vt est in Nouella 130. constituerat Iustinianus.

Pag. 105. l. 2. *Exercitus numero exiguus esset.* Ioannes Antiochenus in Collectaneis; Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τ βασιλέως σὺν Οὐννοις ἑπτακισχιλίοις διαβὰς τὸν Ἴστρον Ζαβεργὰν ἐγγὺς τ βασιλίδ@ ἔφθασε λεηλατῶν τὰ μεταξύ, ὥτε μὴ στρατιᾶς που φερυφύσης, ἐπὶ μὲν γὸ τῶν περὶ αὐτὸ βασιλέων ἐξακοσίας καὶ τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ὁ τῶν ῥωμαίων στρατο-

φοῦτο στρατός. Ἰουστινιανὸς δὲ μόλις εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα περιέστησεν. ὥστε μηδὲ δυνάσθαι ἐξαρκεῖν ἔντε λαζικῇ καὶ ἀρμενίᾳ καὶ λιβύῃ, καὶ γότθοις, καὶ ἰταλίᾳ. *Sub Iustiniano Imperatore Zaberganes cum septem millibus Hunnorum traiecto Danubio vsque ad Regiam vrbem peruenit, interiecta omnia deuastans, quippe cùm militum præsidio destituta essent. Siquidem tempore priorum Cæsarum Romanus exercitus reducebatur ad summam sex millium, & quadraginta quinque bellatorum. Iustinianus verò vix ad centum & quinquaginta reduxit; ita vt satis non essent ad præsidia Colchidis, Armeniæ, Africæ, Gotthorum, & Italiæ.* Idem testatur Agathias lib. 5. idque factum ait τῇ τῶν κρατούντων ὀλιγωρίᾳ, *Imperatoris negligentia.*

lin. 9. *Damnis milites afficerentur.* Totum hunc locum de militibus, eorúmque damnis, & de corruptela militaris disciplinæ illustrabit alter Agathiæ locus libro quinto extremo; quæ omnia mala Iustiniani ῥαθυμίᾳ, *desidiæ*, eiusdémque, & ministrorum auaritiæ ille adscribit.

lin. 13. *Græcúmque nomen vt probrum aliis obiectaretur, quasi nullum Græcia ferret strenuum militem.* De qua Græcia dicit? Num de tota illa orbis parte, quæ Græcè loquitur, an de ea, in qua, vt Aristoteles 1. Meteor. cap. vlt. ait, ᾤκουν οἱ Σελλοὶ, καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν γραικοὶ, νῦν δὲ ἕλληνες, *habitabant Selli, & qui olim Græci, nunc verò Hellenes vocantur?* Horum fines ponit Constantinus Porphyr. lib. 1. Them. 17. hinc Sestum, Abydum, & Propontidem; inde verò Cyzicum & Granicum fluuium. Græcorum & Græciæ nomine rarò, vel nunquam veteres autores Græci, frequẽter Romani vsi sunt; seculis posterioribus etiam illi vocem vsurparunt, & vniuersæ quæ Græcè loqueretur genti accommodarunt, vt est apud Iulianum Apostatam, Athenæum, Theodorum Studitam in epistolis, & alios. Sic accipiendum hic arbitror. Et hoc sensu primùm Iustiniani tempore Romanum Imperium Græcorum dici Imperium cœpit à Romanis, quod eius gentis dominationem & fastum stomacharentur. Anast. Biblioth.

Pag. 106. l. 1. *Alexander, qui eò Censitor missus est.* Hic Alexander est Psallidius, siue Forficula, de quo infrà Procopius, & fusè ac liberè de eius moribus lib. 3. bell. Gotth. initio, ab accisa moneta & forfice detonsa vulgò Forficula vocatus.

lin. 21. *Limitaneos.* Zosimus lib. 2. à Constantino Magno Limitaneorum numerum diminutum fuisse narrat. Lege quæ paulo antè notauimus ad p. 105.

lin. 23. *Quadriennalia & quinquennalia stipendia illis à Quæstoribus differrentur.* Ob id Milites Berrhææ Præsidiarij ad Chosroëm defecerunt. lib. 2. bell. Pers. Dagistæus de eadem re queritur per epistolas ibidem circa finẽ libri.

lin. 35. *Quos vocant Scholarios.* Quasi σχολάζοντας, bellico ab opere *vacantes*, & veluti feriatos milites. Nam, vt ait Agathias lib. 5. Οὗτοι στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἐγγεγράφαται τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίοις, εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ

ἀστικοί τε

ἀστικοί τε καὶ φαιδροείμονες, καὶ μόνον οἶμαι ὄγκου τοῦ βασιλείου ἕνεκα, καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι. *Hi milites quidem nominantur, & in albo conscripti sunt, verùm quamplurimi eorum vrbem colunt, & vestium ornatu gaudent, atque vt reor ad pompam duntaxat Principis, eiúsque in processibus maiestatis adinuenti fuerunt.* Horum in Palatio vti munia diuersa, sic nomina; *Prætoriani milites, Custodes Palatij, Excubitores, Corporis Custodes,* de quibus suprà ad pag. 106. Horum alij erant qui stipendia merebantur, alij Codicillares: quare mirum non est ad tria millia & quingentos fuisse, atque iis Supernumerarios à Iustiniano additos esse, cùm honoris ergo eum gradum atque nomen ambirent quamplurimi. Horum denique Ordines modò appellantur *Officia,* atque ab horum Præfectura dicitur *Magister Officiorum;* quem Græci μάγιστρον τῶν ἐν παλατίῳ τάξεων: modò *Scholæ,* σχολαὶ, atque inde σχολάριοι. Procopius lib. 8. ④ περὶ τῆς τοῦ παλατίου φυλακῆς λόχοι, οὕσπερ σχολὰς ὀνομάζουσι. *Militum manipuli qui ad Palatij custodiam destinati sunt; hos Scholas vocant.*

Pag. 107. l. 6. *Inerti & imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit.* Scilicet tempore Zenonis; adstipulatur Agathias lib. 5. & rem exactè narrat. nam à Zenone γνώριμοι, & συνήθεις, *noti* ac *familiares* ea militia donati sunt. Deinde alij οὐ πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ πρὸς χάριν, *non pro dignitate eligi cœperunt, sed ad gratiam.* Denique à Iustiniano εἰς ἐμπορείαν μετέστη τὸ χρῆμα, *ad negotiationem redacta res est.* ὡς μηκέτι ἄλλως ἐν τοῖσδε τοῖς στρατεύμασι καταλέγεσθαι τοὺς βουλομένους πρὶν ἂν χρυσίου τὶ μέτρον καταθεῖεν: *ita vt nullus in iis numeris inscriberetur, nisi qui priùs certam auri summam soluisset.*

lin. 25. *Certa stipendia Cæsari condonarunt.* Sæpissime in reliquis suæ historiæ libris hoc Procopius repetit. Nec mirum, quando & militi in stationibus & in castris degenti eadem stipendia Iustinianus negauit. Lege lib. 1. & 2. bell. Pers. & lib. 8. historiæ.

Pag. 108. l. 1. *Sunt in Imperatoria domo dignioris ordinis milites.* Nominat hîc *Domesticos,* & *Protectores,* infrà pag. 117. *Silentiarios:* iique omnium dignissimi fuerunt, quippe qui ab intimo Imperatoris cubiculo essent, ob idque *Cubicularij* etiam appellati. Porrò cubiculum anterius ex quo statim in ipsum Imperatoris ibatur cubiculum, ob silentium quod Principis reuerentiâ seruabatur, vocatum fuit *Silentium,* & Græci corrupto vocabulo Σιλεντιαρίκιον: & intimi illi Cubicularij, *Silentiarij,* quamobrem ἐπιστάτας τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς, *Præpositos silentij quod Imperatoribus impenditur,* hos Agathias nuncupauit. Cyrillus Scythopolitanus, εἰς τὸ λεγόμενον Σιλεντιαρίκιον φθάσαντας ④ ἐπὶ τῶν θυρῶν Σιλεντιάριοι ἔνδον εἰσεδέξαντο. *Qui cùm ad silentium peruenissent, à Silentiariis ostio præpositis introducti sunt.* Hic locus dicebatur *ad secundum Velum;* nam *primum Velum* erat in primis ipsis, & exterioribus cubiculis, quod *Consistorium* vocabatur à consistente multitudine,

& Prin

& Principis audientiam præstolante. hæc ibidem Cyrillus declarat. Silentiariorum dignitas & honor præcipuus fuit, vt eorum tituli ostendunt. Magnus Silentiarius, Θαυμασιώτατος, in Actis Concilij Chalcedonensis, & in antiquissimo volumine ex corticibus arborum ita legi; *Ego Romulus V.C. Silentiarius his instrumentis testis subscripsi.* Cùm Zonaras ergo χαμαίζηλον ἀξίωμα dixit, ad Præfectos Vrbis & Prætorij, Patricióque & Senatores, & huiusmodi superiores gradus respexit; inter quos tamen numerare Silentiarios Dorotheus non dubitauit Doct. 23. Τὴν Σύγκλητον, καὶ πατρικίους, Στρατηλάτας, ὑπάρχους, Σιλεντιαρίους, εἰσὶ γὰρ αὗται πολύτιμοι στρατιαί. *Senatum, Patricios, Præfectos, Silentiarios, quæ omnes sunt honestissimæ militiæ.*

lin. 13. *Sed plura de his ad hoc vnum caput reuocemus.* Quæ Procopius prætermittit lege apud Agathiam lib. 5. extremo; licèt & ille quæ præterit, duobus verbis complectatur. Περιεώρα Ἰουστινιανὸς τὰς τάξεις διαφθειρομένας, ὡς δὴ τὸ λοιπὸν ἥκιστά γε αὐτῷ προσδεησόμενος. *Militarium ordinum exitium & corruptelam perinde Iustinianus negligebat, ac si nunquam in posterum illi futuri sibi essent necessarij.*

lin. 24. *Duo iam & triginta excurrunt anni.* Iterum ac tertiò idem in hac historia repetit. Imperium autem Iustiniani perdurauit nouem & triginta totos annos, ita vt extremo eius anno Narses Pontem Salarium tertio ab Vrbe lapide refecerit. sic enim ibi legimus. IMPERANTE. D. N. PIISSIMO. AC. TRIVMFALI. SEMPER. IVSTINIANO. PP. AVG. ANN. XXXVIIII. Hos annos Iustinianum integros exegisse testatur illorum temporum Scriptor Ioannes Epiphanensis Scholasticus, quem Euagrius lib. 5. extremo ciuem suum atque cognatum nominat. Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐννέα καὶ τριάκοντα τοῖς πᾶσιν ἔτεσι ῥωμαίων ἄρξας ἐτελεύτα τὸν βίον. *Iustinianus Imperator nouem & triginta integros annos cùm Romanum Imperium tenuerit, vita functus est.* Vnde Zonaram, Chronicum Alexandrinum, aliósque corrigas. Verùm cùm Idibus Nouembris diem Iustinianus obierit, ad trigesimum nonum annum septem præterea menses, ac dies tredecim addamus oportet. Nam anni Imperij Iustiniani numerandi sunt à Calendis Aprilis Consulatus Mabortij, quando Cæsar & Imperij Collega à Iustino renunciatus est; quod non solùm Marcellinus Comes, & Euagrius tradunt, sed etiam Cyrillus Scythopolitanus Iustiniani æqualis, qui anno secundo post Consulatum Lampadij & Orestis sextum Iustiniani computat. Ipse Iustinianus Nouella 47. Imperij sui annum vndecimũ in secundum P.C. Belisarij annum incidere affirmat; publicásque eius anni tabulas ita notari iubet. *Imperij Iustiniani Diuinissimi Augusti, & Imperatoris anno vndecimo P.C. FL. Belisarij V. INL. anno secundo.* Ergo ad quadragesimum annum Imperij Iustiniani defuerunt menses quatuor, dies decem & septem.

lin. 33. *Suo quique in ordine perpetuò succedunt.* De Asterio Scriba prætoriano

Synesius

Synesius Epist. 61. τῆς συμμοιρίας τῶν ταχυγράφων Ἀστερίου εἰς οὐκ ἔσχατος, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τρίτος ἢ τέταρτος, νυνὶ δ' ἴσως πρῶτος εἴη. *Ex ordine Scribarum Asterius, in quo non postremus est, sed tertius fermè vel quartus, nunc fortasse primus.* Nam ex quo tempore illinc Synesius discesserat, coniicit Asterium gradum aliquem in suo ordine fecisse.

Pag.110. l.13. *Ad vtrumque fretum publicanorum ordines instituti.* Theophanes de Irene Imperatrice, τῆς Ἀβύδου καὶ Ἱεροῦ τὰ λεγόμενα κομέρκια ἐνέθετο. *Abydi & templi vectigalium, quæ Commercia vocantur, modum statuit.* Templi Blacherniani scilicet, quod est ad ostia Euxini maris, vt suprà dixi ad p.15.

lin.23. *Addæum gente Syrum.* Aliis est Audius. Euagr. lib. 5. cap. 3. *Non longo tempore pòst, Ætherium, & Addæum vtrumque ex ordine Senatorio, qui principem locum apud Iustinianum diu tenuerant, in iudicium ob piaculum quoddam adducit Iustinus. Quorum alter, Ætherium dico, confessus est se animo instituisse, Imperatorem veneno conficere, habuisséque Addæum illius conatus socium, & in omnibus adiutorem. Verùm Addæus graui cum iureiurando affirmat, se istius rei prorsus ignarum esse. At vterque tamen securi percussus est: atque Addæus, cùm iam caput abscinderetur, dixit ingenuè, se licèt falsò de iis rebus esset accusatus, iusta tamen, debitáque à Deo facinoris cuiusque contemplatore & vindice sibi inflicta supplicia. Theodotum namque aulæ præfectum se præstigiis quibusdam è medio sustulisse. Cæterùm ista ita ne se habeant, an secus, non possum equidem pro certo affirmare: attamen vterque scelestus fuit: quippe Addæus insano puerorum amore exarsit: Ætherius autem nullum calumniæ genus præteriens, tum viuos, tum mortuos nomine aulæ Imperatoriæ, cui regnante Iustiniano præfuit, fortunis spoliauit.*

Pag.112. l.24. *Vnciam serici sex aureis dabat.* Ante Iustinianum cariùs. Nam sub Aureliano, vt Vopiscus ait, *libra auri, libra serici fuit*, & in lege Rhodia est, ὁλοσηρικὰ ὅμοια τῷ χρυσίῳ, *Sericum & aurum tantundem valent.* Ex his locis corruptissimum hunc Procopij locum emendauimus. Nam quod in Græco est τὴν οἰκίαν, restituimus τὴν ὄγκίαν, *vnciam*: cùm enim imperante Iustiniano sericum per totum Romanum orbem distractum fuerit, minus quàm tempore Aureliani pendebatur; scilicet aureis octo & viginti minus. Nam si tunc libra auri, libra serici fuit, vt affirmat Vopiscus, centum circiter aureis libra serici erat. ex quibus si octo & viginti aureos detrahas, duobus & septuaginta aureis libra sub Iustiniano vendebatur. Quam summam colliges, si cum Procopio sex aureis constitisse dicamus vnciam serici: quare ex coniectura & historia ὄγκίαν reposuimus.

lin.26. *Quem holouerum vocant.* Ergo holouerum tinctura serici & color est, non sericum, vt ad hanc diem multi existimarunt, inanibúsque rationibus id astruere conati sunt.

Pag.113. l.14. *Causidicorum ordinem statuit euertendum.* In pragmatica Iustiniani sanctione à Petro Pitheo edita cap.21. Medicis, Causidicis, Grammaticis,

Annonæ restituuntur; ergo ablatæ fuerant. Zonaras, *De consilio Præfecti stipendia liberalium artium Magistris olim constituta in omnibus vrbibus sustulit.* Anonymus in Chronico, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πέμψας εἰς Ἀθήνας ἐκέλευσε μηδένα τολμᾶν διδάσκειν φιλοσοφίαν ἢ ἀστρονομίαν. *Iustinianus Imperator Nuntios Athenas misit, qui prohiberent Philosophiam & Astronomiam doceri.*

Pag.114. l.29. *Duo Romanus Consules creabantur, Romæ quidem alter, alter Byzantij.* Sæpe quidem vnus sine Collega Consul vel in Oriente, vel in Occidente fuit. Sed quid causæ est, quod antiquorum epistolæ & pleraque alia monumenta extant vnico tantùm Consulis nomine consignata iis etiam annis, quibus duos fasti Consules habent? Ex hoc Procopij loco peti posse causa videtur. Quia scilicet aliquo opus erat spatio temporis, quo Consulum creatorum nuncij vltrò citróque perferrentur; interim Prouinciales Consulem solum notabant, cuius primùm notitiam habuissent. Synesius Epist.132. χθὲς ἢ πρώιν ἐπὶ τῷ ἑναίχῳ ὑπάτων, ὧν ἄτερός ἐστιν Ἀειθαίνετος, τὸν γὰρ συνάρχοντα ἀγνοῶ. *Nudiustertius, nouis Consulibus, quorum alter est Aristænetus, Collegam enim ignoro.* Ad hunc locum vir eruditissimus Dionysius Petauius; συνάρχων *Aristæneti Honorius Imperator fuit anno* 404. Bene est, sic habent fasti; subdit. *Nec mirum ignorari ab Synesio; etenim Consularis honos principali fastigio, velut sidus Solis lumine condebatur.* Sed ludi, venationes, munera statim initio Consulatus ab Honorio de more data, publicæ tabulæ eius nomine consignatæ Consulem nónne prodebant? Dicamus ex Procopio quod est. Synesius Orientis Consulem commodè statímque habere potuit, Consulem Occidentis nec commodè nec statim. In tabulis verò publicis, Consulis, cuius nomen ignorabatur, sic mentio fiebat. φλαβίου πρωτογένους καὶ ἑ δηλονότι ὑπάτου. *F L. Protegene, & declarando Conss.* Act.7. Concilij Constantinop. sub Flauiano. Chalcedonẽsis Concilij Actiones notatæ sunt, *Marciano, & qui fuerit nunciatus Conss.* in calce Diplomatis Theodosij sic legimus, *F L. Antiochi & alterius declarandi Consulatu.*

Pag.115. l.7. *Non est omnino Comitia videre Consularia.* Vt donatiuis, strenísque parceretur, quod hic narrat Procopius, & Iustinus apud Corippum confirmat.

Non solùm optati iubeo spectacula Circi,
Præmia sed populis, & maxima dona parabo.

lin.31. *Nam de commissis ab eo in Sacerdotes, infrà locus erit.* Vbi tandem? tertiò hîc iam idem pollicetur; neque vllum in hac historia huiusce rei vestigium extat. Nempe de Iustiniani ac Theodoræ sæuitia in Sacerdotes dicere animus erat. Theodora iussit Syluerium occidi, Vigilium fune per vrbem trahi. Iustinianus quamplurimos Episcopos Africanos custodiis inclusit; viros sanctissimos Eutychium Constantinopolitanum, & Anastasium Antiochenum

chenum Eccleſiis expulit. Lege Vict. Tunn. in Chron. Liberatus Diac. in Breuiar. cap.24. *Cætera verò*, inquit, *quæ ſubſequenter in Epiſcopos & Catholicam Eccleſiam à Iuſtiniano facta ſunt, quomodo conſentientes Epiſcopi in trium damnationem capitulorum muneribus ditabantur, vel non conſentientes depoſiti in exilium miſſi ſunt, vel aliqui fuga latitantes in anguſtiis felicem exitum ſuſceperunt, quoniam nota ſunt omnibus, puto nunc à me ſilenda.* Vide quæ notaui ad pag.48. & 53.

Pag.116. l.18. *Effracto aquarum ductu.* Fortaſſe intelligit de Adrianæo aquæ ductu, quem initio ſui Imperij Iuſtinianus reſtaurauerat. Anonymus in Chronic. Ἰουστινιανὸς ἀνενέωσε τὸν ἓξ Ἀδριανείου ὕδατος ἀγωγὸν, ὃν πρὸ ἓξ τοῦ Βυζαντίου βασιλεύσαι Ἀδριανὸς βασιλεὺς ἐποίησε τῇ Βυζαντίοις χαριζόμενος. *Iuſtinianus reſtaurauit Adrianæum aquæ ductum, quem, antequam Byzantium Imperij ſedes eſſet, Adrianus Imperator fecerat in gratiam Byzantiorum.* Lege Chron. Alexandr.

lin.22. *Frequens multitudo aquatum veniens, ſeſe ad fontes opprimeret.* Theophanes anno Iuſtiniani trigeſimo ſexto, μηνὶ νοεμβρίῳ ἀβροχία πολλὴ ἐγένετο καὶ λεῖψις ὑδάτων, ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τῇσ ὑδρείοις. *Menſe Nouembre nullæ pluuiæ fuerunt, & ob id aquarum penuria, ita vt ad fontes multæ pugnæ extiterint.* Et eodem anno, menſe Auguſto, γέγονε λεῖψις ὑδάτων, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρὰ καὶ ἐγένετο φονοκοπία εἰς τὰ ὕδατα. *Talis fuit aquæ penuria, vt publicæ clauderentur balneæ, & ad fontes cædes patrarentur.*

lin.28. *Regia non caperet, in qua priores Cæſares diutiùs pérque libenter verſati fuiſſent.* Ante Iuſtinianum in diuerſis vrbis Byzantij regionibus quinque Regiæ numerantur, quas Autor Deſcriptionis vocat *Palatia*; præterea *Domus diuinæ Auguſtarum* ſex, *Nobiliſſimæ* tres. Celebres inter has erant Domus *Placidiæ* & *Marinæ* in Regione prima. Domus *Pulcheriæ* in Regione tertia, & vndecima. Domus *Arcadiæ* in Regione nona & decima; in qua & *Eudociæ* domus fuit. Has domos apud Hiſtoricos δεσποινικὰς, & δεσποτικὰς, *Dominicas* appellatas reperies: in quarum aliis Imperatores ſedes habuerunt; aliæ recondendis Cæſarum diuitiis erant deſtinatæ; harum Præfecti *Curatores* dicti, & ex primaria electi nobilitate. Imperante Iuſtiniano Domus Placidiæ Curator Zimarchus fuit, Iuſtini Senioris commilito, Domus Marinæ Georgius Theodoræ Auguſtæ conſanguineus. Marinæ domui Beliſarij bona, poſt eius obitum, addicta fuerunt, vt Theophanes ait; τῇς βασιλικοῖς θησαυροῖς, Zonaras; eam ob cauſam quam modò dixi. Ad has omnes Regias ſuas Iuſtinianus adiecit munificentiſſimè conſtructas in ſuburbano *Heræo* & in *Iucundiano*, quod deinde *Iuſtinianeum* vocatum eſt, hodie *Galata* & *Pera*. Procop. lib.1. Ædif. extremo.

Pag.119. l.19. *Alexandrinos id perpetuò contrà vſurpaſſe atque liceret, reique publicæ intereſſet.* Impudentiſſimè mentitus eſt Hephæſtus; Iuſtinianum verò ab eo decipi turpe fuit. Nam ea Diocletiani largitas in egenos erat omnibus

nota. Et cùm alij, tum Dioſcorus Alexandrinus paucis antè annis in Concilio Chalcedonenſi eiuſdem factus eſt criminis reus, in quod Iuſtinianus incurrit. Nam ille in ſuam rem conuertebat, vt in dato libello narrat Iſchyrion, τὸν παρεχόμενον παρὰ τῶν βασιλέων σῖτον πρὸς τὸ σοῦ παρεπιδημοῦντας, ἔτι δὲ καὶ ἐντοπίους πένητας παραμυθεῖσθαι, *frumentum ab Imperatoribus conceſſum cùm ad conuenarum, tum ad prouincialium pauperum ſolatium.* Conc. Chalced. Act.3.

Pag.120. l.3. *Dederat Paulum Alexandrinis Antiſtitem.* Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabæ. Miror Euagrium Synchronum in ſerie Epiſcoporum Alexandriæ hunc prætermiſiſſe. Licèt Iuſtinianus Paulũ Alexandrinæ præficiendum Eccleſiæ curauerit, vide tamen in eo initiando Canonum Eccleſiaſticorum obſeruantiã. *Paulus quidam* (ait Liberatus in Breuiar.cap.23.) *vnus Abbatum Tabennenſium Monachorum, ad Alexandrinam ſedem ordinatur Epiſcopus Pelagio interueniente Apocriſario Romano, planè orthodoxus ſuſcipiens Chalcedonenſem Synodum. Ordinatus eſt à Mena Conſtantinopoli præſente eodem Pelagio Reſponſario Vigilij, & Apocriſarius Ephræmij Antiocheni, & Petri Hieroſolymorum.*

lin.10. *Cuius opera facilè Alexandrinorum Primatum ſtudia ad Chalcedonenſis Concilij firmitatem crederet excitanda. Atque ob id Paulus accepit ab Imperatore poteſtatem ſuper ordinationem Ducum, & Tribunorum, vt remoueret Hæreticos, & pro eis Orthodoxos ordinaret, per illos enim populi inualeſcebant.* Liberat. in Breu.cap.23.

lin. 13. *Arſenius quidam.* Cyrillus Scythopolitanus, Ἀρσένιός τις Ἰλλουστρίου ἀξίωμα ἔχων πολλὴν οὐκ οἶδα ὅθεν πάροδον ἔχων παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεοδώρᾳ τῇ βασιλίσσῃ παραδιδάξας τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν εἰς ὀργὴν κατὰ τῶν ἐν παλαιστίνῃ χριστιανῶν ὀρθοδόξων πιστῶν κεκίνηκε. *Arſenius quidam dignitate Illuſtris facilem neſcio qua ex cauſa aditũ habuit apud Imperatorem & Theodoram Auguſtam, quos falſis narrationibus contra Chriſtianos, qui in Palæſtina degunt, concitauit.* Subdit Procopius, ſentiebat ille cum Samaritis, verùm ne tantæ potentiæ iacturam faceret, Chriſtianorum ſibi conſultò nomen adſciuerat. Nempe, vt idem Cyrillus narrat, cùm Sanctus Sabas Conſtantinopolim peruenisſet Chriſtianorum Palæſtinæ cauſam acturus, à quo ſibi etiam atque etiam timebat, ob parentis & fratris in Chriſtianos Palæſtinæ ſæuitiam, quódque ambo crudeliſſimum ea de cauſa ſupplicium dediſſent; Scythopoli enim à Chriſtianis incendio interierunt, quod idem Sabas multo antè prædixerat. Σιλβανὸς ὡς ἐπὶ εἰρήνης ἐν Σκυθοπόλει εἰσελθὼν χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς ἁρπαγεὶς ὑπὸ τῶν χριστιανῶν εἰς τὸ μέσον ἐκαύθη τῆς πόλεως. Siluanus Arſenij pater fuit, vt Cyrillus ibidem.

lin.32. *Nullo Principes affecerunt incommodo, niſi quod Regia prohibuêre.* Addit Cyrillus, Ἀρσένιος ἀφανὴς ἐπὶ χρόνον γέγονε τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἀναιρεθῆναι αὐτὸν κελεύσαντος. *Arſenius ſe ad tempus occuluit, quod eum interfici iuſſerit Imperator.* Id fortaſſe per ſpeciem; quare per ſimulationem & ipſe

Chriſtia

Christianorum mysteriis tum est initiatus.

Pag.121.l.7. *Theodoram offendit, quæ contrariis Cæsaris studiis, vt infrà dicam, ea in reniti visa est.* Id est, in causa Chalcedonensis Concilij; nam Iustinianus συνοδίτης, *Conciliaris* erat: contrà, Theodora damnabat eam Synodum, amplectebatur Seuerum, Acephalos, Monophysitas, Theopaschitas, & alios eius temporis Hæreticos. Vide Euagr. lib. 4. Victor Tunn. ad Consulatum Basilij, & ad Consulat. Decij. *Theodoræ Augustæ factio vnum de Trinitate passum asserens non secundum quid, sed absolutè, suscipiendum cunctis generali lege imponit, & à Clericis atque Monachis subscriptiones violenter exegit.* Sanctus Sabas, vt Cyrillus refert, orare noluit pro sobole, quam sibi Theodora concedi à Deo petebat, ἵνα μὴ ἡ υἱοὶ αὐτῆς τῶν Σευήρου θηλάσωσι δογμάτων, καὶ χείρω Ἀναστασίου ταράξωσι τὴν ἐκκλησίαν. *Ne, inquiens, eius quoque filij Seueri dogmata gustarent, & quàm Anastasius periculosiùs Ecclesiam perturbarent.* Quare bis anathemate perculsa est, semel ab Agapeto, vt idem Victor affirmat ad Consulatum Iustini; iterum à Vigilio. Sanctus Gregorius lib. 9. Epist. 36. *recordandæ memoriæ Vigilius Papa in vrbe Regia constitutus contra Theodoram tunc Augustam, & Acephalos damnationis promulgauit sententiam.* Quod hîc de Concilio Chalcedonensi, & de contrariis factionibus dicturum se pollicetur Procopius, omnino desideramus; idem octauo libro superioris historiæ innuebat, vt ad pag. 53. notaui.

lin. 10. *Psoëm Diaconum Rhodoni Præfecto necandum tradit.* Bene cum tota hac historia de Psoë conueniunt quæ Liberatus eodem loco narrat. *Cogitante Paulo Episcopo remouere Eliam Magistrum Militum, Psoius Diaconus quidam & Econumus Ecclesiæ, amicus Eliæ per portitores litterarum velocissimos pedestres, quos Ægypti Symmacos vocant, omnia molimina Pauli Eliæ scribebat. Contigit autem Paulum inuenire litteras eius Ægyptiacè scriptas & legere, & timens quod de Proterio contigerat, sollicitus de eo factus est, & cœpit Psoium compellere, facere rationes Ecclesiæ. Quem tradidit Iudici, & Imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexãdriam Rhodo erat Augustalis. Qui eum accipiens custodiendum vsque ad Imperatoris præceptum, consilio cuiusdam prioris Ciuitatis nomine Arsenij acceptis muneribus, inscio, vt fertur, Episcopo, clàm nocte totis viribus eum magno cruciatu occidit. Cuius filij & affines Imperatorem interpellantes, suggesserunt ei qua vi eorum parens mortis debitum persoluisset. Quod audiens Imperator vocauit Liberium, & fecit Augustalem, misitque eum Alexandriam inquirere causam. Ad quam vrbem Liberius cùm venisset, Rhodonem ad se venire iussit, & ab eo requirebat quomodo occidisset Diaconum. Ille verò respondit, iussione Episcopi fuisse factum: habere se Imperatoris delegationem aiebat, vt quidquid iuberet Episcopus, modis omnibus impleret. Sed negante Paulo Episcopo, & se nescire clamitante, prior ille Ciuitatis Arsenius homicidij illius autor inuentus, morte mulctatus est. Porrò Paulo Episcopo Gazam in exilium misso Rhodo cum gestis de eo actis directus est Constantinopolim. Cuius gesta cùm intra palatium Principi*

legerentur, iussit eum ab scurrone duci, & foras Regiam ciuitatem occidi.

lin.23. *Antistites viros probatos, Alexandriam de causa cognituros mittit.* Causa quidem Alexandriæ, vt ait Procopius, cognita est; sed Gazæ, vbi Paulus exulauit, depositus est, vt idem Liberatus narrat, & Cyrillus Scythopolitanus.

Pag.123. l.24. *Iustiniano libuit Christianorum sanctiones peruertere.* Etsi passim in Nouellis vindicem atque custodem Canonum ipse se appellet. Vtrum grauius fuit Ecclesiasticas sanctiones peruertere, an præscribere? Hoc tam licenter fecit Iustinianus, vt quidquid insigne in Ecclesiasticis Canonibus est, sua voluerit authoritate stabilitum, declaratum, ac pœnis vindicatum. Inde factum est, vt Ecclesiarum Orientis Episcopi eas sibi regularum collectiones concinnare cœperint, quas Νομοκανόνια, siue Νομοκάνονας vocant. Quorum primus autor fuit Ioannes Scholasticus, qui Eutychio C P. in exilium pulso suffectus à Iustiniano est. Extat in Vaticana Bibliotheca Ioānis illius Νομοκανὼν in quinquaginta titulos distributus. Sed eà Iustiniani immoderata licentia quemadmodū in Occidentis Ecclesias minimè peruasit, ita in Oriente Patriarcharū vel oscitantia, vel adulatione inualuisse videtur.

lin. 28. *Alienæ manus mentiendæ peritus.* Horum infinitam suo tempore fuisse multitudinem, Iustinianus ipse confirmat ea lege quam contra eosdem tulit. Nouell. 73.

Pag.124. l.30. *Ille accepta pecunia mox legem scribit,* &c. Centenariæ præscriptionis Ecclesiis à Iustiniano concessæ, occasionem hic vides. Præterea non tantùm Ecclesiæ Romanæ, vt ex Nouella 9. quidam colligunt præscriptionem centum annorum amplificatam fuisse; sed hanc legem in vniuerso Romano Imperio perinde valuisse.

Pag.125. l.10. *Quibus ex tanta temporum distantia, atque nocte rerum olim gestarum, nulla defensio suppeteret.* Adeò incommodum atque absurdum hoc visum est, vt vel hac de causa centenariam præscriptionem Iustinianus reuocare coactus sit, atque omnino tollere, vt habes in Edicto quinto, cui falsus est titulus *De litigiosis* præfixus. Ἐπειδὴ ὦ, inquit, διὰ τοῦτο διαφήματος τοῦ αἰῶνος μᾶλλον ἤπερ ἔργου, ὅτε ἡ ἀκεραιότης τῆς ἀποδείξεων, ὅτε ἡ πίστις τῆς πεπραγμένων, οὐδὲ ἡ ἡλικία ἰσχύει βοηθῆσαι τοῖς μάρτυσι. Mirum est à Procopio de reuocatione huius centenariæ præscriptionis nihil dici. Fortasse id Iustinianus curauit post annum Imperij secundum atque trigesimum, quando hæc Procopius scripserat.

lin. 32. *Si quando enim Paschatis celebritatem.* Non Hebræis modò, sed ipsis etiam Christianis vertentem Paschatis diem inuertere Iustiniano placuit. Nam anno eius Imperij vndeuigesimo, vt narrat Theophanes, ἐγένετο διαφορὰ περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὸν ἀπρεώσιμον μηνὶ Φεβρουαρίῳ τετάρτῃ. ὁ οὖν βασιλεὺς προστάξεν ἑτέραν ἑβδομάδα προθεσμίαν χρέα, οἱ πάντες οἱ χρεωπῶλαι ἔσφαξαν καὶ προέθηκαν, καὶ οὐδεὶς ἠγόρασεν,

ὅτε

οὔτε εἴσθιε. τὸ δὲ πάσχα γέγονεν ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, καὶ εὑρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομάδα περιττήν. *Facta est euersio*, vt vertit Anastasius, *de Sancto Pascha, & à carnibus cœpit vulgus abstinere Mense Februario, die quarta. Imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, & omnium carnium venditores occidêre & apposuêre, & nemo emebat, aut edebat. Porrò Pascha factum est, vt Imperator iussit, & inuentus est populus ieiunans hebdomada superflua.* Ex hoc loco corrige Nicephorum Callisti lib. 17. cap. 32. qui idem perperam narrat.

Pag. 126. l. 11. *Liberio, de quo paulo antè memoratum.* Erat Patricius Romanus à Theodahato Gotthorum Rege ad Iustinianum ablegatus. Diuersis Magistratibus in Oriente functus est. Tandem contra Gotthos senex licèt & bellorum inexpertus in Italiam mittitur.

Pag. 127. l. 15. *Eudæmon frequenti numero propinquorum relicto paulo pòst intestatus decessit.* Cuius ob id omnia bona Iustinianus rapuit nulla habita propinquorum ratione; idem narrat de Euphrata Eunucho; de Triboniano & ex Agathia, de aliis diximus suprà ad pag. 55. Iustinus Iunior tantam non tulit Iustiniani impietatem, vt Corippus scribit; verùm

——————— aliena pecunia, dixit,
Reddenda est, viuus patri qui substitit hæres,
Thesauros fidis priuatos ferre ministris,
Imperat. ———————

lin. 18. *Euphratas.* De quo mentio est lib. 8. historiæ non longe à principio.

lin. 26. *Irenæi.* Vide Euagr. lib. 4. cap. 4. & Chron. Alexandr. ad Consulatum Iustiniani 3. & ad Consulatum Lampadij & Orestis, & Procop. lib. 1. bell. Pers.

Pag. 128. l. 11. *Quartam hæredes haberent.* Lege Nouell. 38. Anonymus in Chron. Δοκῶν εὐνομεῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς πράγματι ἐπεχείρει παρανομωτάτῳ, τῶν γὰρ τελευτώντων τὰς περιουσίας οὐκ εἴα κληρονομεῖν οὐδὲ ἐκ γένους, ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ προσαφώριζε. *Iustinianus Imperator specie pietatis rem iniquissimam aggressus est; nam hæreditates defunctorum cognatos adire minimè permisit, sed fisco eas addixit.* Sic Belisarij bona Augustæ Domui Marinæ, vt suprà diximus, addicta sunt à Iustiniano.

Pag. 129. l. 14. *Malthanes.* In Inscriptione Nouellæ 142. est Μαρθανῆ, in Epistola Iustiniani, & Actis Synodi Mopsuestenæ, *Marthanij.* vnde colligitur, Malthanem anno Imperij Iustiniani vigesimo quarto in Cilicia fuisse; nam Mopsuestia oppidum est secundæ Ciliciæ, vbi Concilium aduersus Theodorum celebratum est, cui Malthanes iussu Cæsaris interfuit.

Pag. 130. l. 32. *Priores Romani Principes.* De Augusti cura hac super re lege Suetonium. Pius, vt Capitolinus ait, *vehicularium cursum summa diligentia subleuauit.* Seuerus, vt scribit Spartianus, *vehicularium munus à priuatis ad fiscum traduxit.* Imperatores ipsi Cæsar, Nero, & alij per dispositos equos vel vehiculis

culis ac rhedis propè incredibili celeritate itinera longissima emensi sunt. Vide Val. Max. lib.5. cap.5. Plin. lib.7. cap.5. Plutarch. in Cæs.

lin.33. *Vt quàm celerrimè ex nunciis cognoscerent.* Suetonius in Augusto eandem sententiam sic extulit. *Et quo celeriùs, ac sub manum annunciari cognoscique possit, quid in prouincia quaque gereretur, iuuenes primò modicis interuallis per milliarias vias, dehinc vehicula disposuit commodiùs*, &c.

Pag.131. l.8. *Octona fermè stabula.* Græcam vocem σταθμὸν cum de Veredariis sermo est, à bonis autoribus *stationem* vel *mansionem* dici non ignoro; sed *stabulum* tam trito vsu prisci dixerunt, vt de Romanis vocabulis quæ ad Græcos transierunt, hoc etiam sit. Autor vitæ Sancti Hypatij, qui Arcadij Imperatoris tempore floruit, πλησίον τῆς μονῆς στάβλος ὑπῆρχεν ἐν ᾧ εἶσιν οἱ ἵπποι τοῦ δρόμου. *Prope Monasterium Stabulum erat in quod equi publici cursus diuertunt.* Procop. lib.5. Ædif. καταλυτήριον τῶν βερεδαρίων. *Diuersorium Veredariorum.* Byzantio in Asiam iter facientibus statim occurrebant Stabula in Rufiniano, Chalcedone, Dacibizæ, Nicæę, Helenopoli, Sasimis. Qui Vici & Vrbes σταθμοὶ à Scriptoribus hac de re vocantur. De quo nomine, déque aliis publici cursus incommodis suam Sasimorum Ecclesiam ita describit Gregorius Nazianzenus.

Σταθμὸς τίς ἐστιν ἐν μέσῃ λεωφόρῳ
Τῆς Καππαδοκῶν, ὃς σχίζεται εἰς τρισσὴν ὁδὸν, &c.
Κόνις τὰ πάντα καὶ κόνις σὺν ἅρμασι,
Θρῆνοι, στεναγμοὶ, πράκτορες, στρέβλαι, πέδαι,
Λαὸς δ' ὅσοι ξένοι τε καὶ πλανώμενοι,
Αὕτη Σασίμων τῶν ἐμῶν ἐκκλησία.
In Regiæ medio viæ est vicus situs
Qui scindit in tres se vias, &c.
Hic cuncta strepitus, puluis hic cum curribus,
Lamenta, fletus, carnifex, & compedes,
Tormenta. Ciues hospites hic & vagi.
Erat hæc meorum Sasimorum Ecclesia.

Σταθμὸν, *Vicum* Bilius transtulit, *Mansionem*, vel *Stationem* veriùs dixisset; sic enim efferendam puto commodiùs eam vocem, cùm de vrbibus vel oppidis vbi stabula Veredariorum erant, autores loquuntur.

lin.14. *Equis quàm exercitatissimis aliis aliunde succedentibus feruntur.* Synesius Epist. 132. Οὐδεὶς βασιλέως ἀγγελιαφόρος δημοσίαν ἵππον ἀμείβων ἔξεισι τῆς πόλεως, ᾧ μὴ τὰ πρὸς τὴν σὺν λογιότητα μέρος γίνεται τοῦ κατόπιν φορτίου. *Nullus Imperatoris Veredarius equum publicum mutans vrbe proficiscitur, cui non humeralis sarcinæ pars aliqua sit quod ad eruditionem tuam mittitur.* Non solùm equis cursum conficiebant, sed curribus, vt Nazianzeni locus ostendit, & rhedis, vnde Veredi.

Pag.133.

Pag.133.l.26. *Porphyrionem maritimum pagum.* Talis fuit vt Episcopum haberet. Iustiniani tempore Theodorus eam rexit Ecclesiam, qui in epistola Epiphanij tum Tyriorum Antistitis subscriptus habetur. Huic deinde successit sub eodē Iustiniano Christophorus, qui Concilio Constantinopoli à Menna celebrato interfuit, vt ex hac eius manu liquet, Χριστοφόρου Πορφυρεῶνος Φοινίκης Παλαίας. Vide Notas Censorias.

lin.31. *Cùm in conspectum Iustiniani, Theodoræque venirent tum alij*, &c. *vtrumque Principis pedem osculo prosequebantur.* Alios inferioris ordinis id obseruasse credibile est, quando Patriciorum hic vsus erat, vt hic habes, & pag.68. & 69. Corippus lib. primo,

——————— *& poplite flexo*
Plurima diuinis supplex dabat oscula plantis.

De Persarum legatis idem narrat Menander Protector lib. primo. Ab Ecclesiasticis idem seruatum ostendere videntur Episcoporum & Monachorum litteræ ad Iustinianum, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάπητος ὁ ἀξιωθεὶς τῆς θείων ὑμῶν ἰχνῶν. *Archiepiscopus veteris Romæ Agapetus qui ad piorum vestrorum vestigia pedum admissus est.* Et Monachi, ἐδεήθημεν τῆς θείων ὑμῶν ἰχνῶν, *piis vestris vestigiis supplicauimus.* Et alibi, ἅμα πᾶσιν ἡμῖν τοῖς πρεσβυτέροις εἰς τὰ ἴχνη τοῦ θειοτάτου βασιλέως δραμεῖν, *simul cum nobis Presbyteris ad vestigia piissimi Imperatoris nostri accurrere.* Ab Ecclesiasticis hoc genus obsequij minimè requisiuisse Iustinianum palàm est; imò à Patriarcha in ingressu discessúque benedici consueuisse Innocentius Maronianus eius temporis Scriptor testatur in epist.ad Thematem. *Piissimus atque amator Dei Imperator noster accersito Sanctissimo Patriarcha Epiphanio præcepit nos ingredi cum ipso, & postquam locutus est ei quæ Deus illi inspirauit, ipsum quidem dimisit, secundum morem oratione facta pro eius pietate.* Si hoc est, quî credere Græcis possumus Agapetum Romanum Iustiniani vestigia veneratum fuisse, cùm ad eum patris præ se ferens autoritatem accesserit? nam in Epistola ad Petrum Hierosolymitanum; *Cùm itaque peruenissemus*, inquit, *ad comitatum Serenissimi Imperatoris filij nostri*, &c. Sic Imperatores Romanos appellauêre Romani Pontifices; quod dicere neque Epiphanius Patriarcha, neque alius Græcorum seueriſsimus censor, & Ecclesiasticæ dignitatis vindex vnquam posset. Illa verò loquendi consuetudo est, & Græca quædam adulatio. Orientis Episcopi suis Imperatoribus ita semper blanditi sunt. Photius Tyrius Marciano Augusto, δέομαι οὖν προκαλινδούμενος τῆς ὑμετέρων ἰχνῶν. *Oro igitur ad vestrorum pedum vestigia prouolutus.* Eustathium Episcopum Beryti non puduit Imperatoris etiam ministros illa dicendi forma venerari τῆς ποδῶν ὑμῶν, *per vestra vestigia*, qui nonnisi vsu Græcanico excusari potest, dummodo vsus ipse dignus excusatione sit. Qui etiam ante Iustiniani tempora sic inualuit, vt Sabas vir Sanctus cōsueta suæ genti

locutione Anastasio Imperatori Hæretico dixerit; ἦλθον εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας. *Vestræ pietatis vestigia adoraturus veni.* Agatho Pontifex Romanus in summo Catholicæ fidei discrimine hoc vsus est Orientalium more per Epistolam, vt eo vehementiùs Constantini Augusti animum ad religionis defensionem permoueret. *Tanquam præsentialiter prostratus*, inquit, *& vestris vestigiis prouolutus, quæso.*

Pag. 135. l. 12. *Romanorum opes: pars direptas à Barbaris; pars à Cæsare in diuersis latebris retrusas affirmare.* Quidquid alij opinarentur, graue æs alienum Iustinianus reliquit, quod Iustinus successor dissoluit, vt Corippus affirmat lib. 2.

Plurima sunt viuo nimiùm neglecta parenti,
Vnde tot exhaustus contraxit debita fiscus,
Reddere quæ miseris moti pietate paramus.

& paulo pòst;

—— —— Innumeræ mox aduenêre cateruæ,
Fortia centenis oneratáque brachia libris
Deposuêre humeris. Turmæ glomerantur in vnum,
Et totus fuso Circus resplenduit auro.
Tunc posita ratione palàm, populóque vidente
Debita persoluit genitoris, cauta recepit.

lin. 16. *Ex rebus humanis excesserit.* De Iustiniani morte nihil Procopius, nam post hunc librum ab eo absolutum, totum septennium Iustinianus superfuit. Antiqui Scriptores silent; ex recentioribus Sabellicus Enneade 8. lib. 4. & Octauius à Rosbergh mente captum obiisse affirmant. Id quidem de Iustino Iustiniani nepote etiam veteres narrant; & illius ætatis historicus Menander Protector lib. 2. Num sicut inscitia Iustini Senioris, ita Iunioris dementia ob nominis similitudinem (vt suprà sæpe notauimus) Iustiniano adscripta est? At legisse me memini apud Suidam antiqui & boni autoris hæc verba. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς εἴτε ὑπὸ γήρως τὰ καίρια μὴ φρονῶν, εἴτε ἄλλως ἔμελλε τὴν ὀρθογνώμονα περὶ χριστοῦ δόξαν διακυκήσειν, εἰ μὴ ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο. *Iustinianus verò vel propter senectutem, vel alia de causa minimè sana mente paratus erat ad Orthodoxam de Christo sententiam perturbandam, nisi ex humanis excessisset.* Nescio an ex Euagrio id confirmari possit lib. 4. extremo, ἀοράτως τρωθεὶς τὸν βίον κατέστρεψε, *ex occulto perculsus hanc vitam finiuit*; & lib. 5. cap. 1. Οὕτω μὲν δὴ Ἰουστινιανὸς ἁπαξάπαντα ταράχου καὶ θορύβων πληρώσας, καὶ τὰ ἐπίχειρα τούτων πρὸς τῷ τέρματι τοῦ βίου κομισάμενος εἰς τὰ κατωτάτω μετεχώρησε δικαιωτήρια. *Iustinianus igitur, cùm omnia omnino turba ac tumultu compleuisset, mercedémque his rebus debitam in extremo vitæ suæ tempore reportasset, ad supplicia iusto Dei iudicio apud inferos luenda profectus est.*

NICO

NICOLAI ALEMANNI IN HISTORIAM ARCANAM PROCOPII

NOTÆ CENSORIÆ.

Pag.1.l.16. ΤΩ δὴ ἀναγεάφεθαι τρόπῳ. Non quoquo modo ſcribere; id enim citra periculum Procopius poterat: ſed quo oportebat modo, hoc eſt, non ad gratiam, ſed liberè, ac verè. Quare legendum, ὅτῳ ἔδει ἀναγεάφεθαι.

Pag.2.l.10. αὐτῷ ἁμαρτανομένων. Corrige, τῷ ἁμαρτ.

lin.17. τὸν, pro τῳ, nam ſequitur μοιχόν.

Pag.4.l.20. ἔσχολα ἐνδείξῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἄχθος. Lege ἔχθος. Licèt autem in altero ms. habeatur ἔσχισα, pro ἔσχολα, hanc tamen retinendam lectionem cenſeo, quam ſententia requirit.

lin.39. τῷ Περσιδίῳ. Sic & in reliqua hiſtoria; in qua cùm frequens ſit Perſarum nomen, cum eo confudit Græcus librarius Latinam, ſibíque ignotam vocem Πραισιδίῳ. Latinum nomen eſt Præſidius, Auxilius, & his ſimilia, de quibus Auſonius;

De rectum caſum iam ſoleciſmus erit.

Præſidius eſt etiam ille Africanus Epiſcopus, quem falsò ſcribunt *Perſidium* in Concilij Epheſini editionibus.

Pag.5.l.9. ἵνα ἤδη τότε. Legendum, ἵνα δὴ.

lin.13. ἢν τις αὐτοῦ παρ' ὁτῳοῦν αὐτῇ. dele αὐτῇ.

lin.16. ὅτι δὲ αὐτὸς. Sententia postulat δὴ pro δὲ.

lin.29. ἐνθάδε ἀπαλλαγέντα. Imò ἐνθένδε.

lin.37. Θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τῷ συνειδέναι. Vel, Θεοδόσιος ἐδεδίσσετο τῷ, &c. vel, Θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τὸ συνειδέναι. Posteriore construendi ratione infrà pag.108. Procopius vtitur, & libro quarto Ædificiorum, τοῦτο ἀπέχρη τὰ τῶν βαρβάρων δεδίσσεσθαι γένη.

Pag.6. l.3. μοιχαλίδα εἶναι. Nihil mutes. His dicendi formis scatet vniuersa huius Autoris historia.

lin.4. ἥκιστα ἀξιοῦσαν. Vt oratio, sensúsque cohæreat, altera addenda est negatio. Repone, ἥκιστα ἀπαξιοῦσαν.

Pag.7. l.2. ἐρεσχεῖν. Alter ms. liber, ἐρεσχελεῖν, bene.

lin.6. πάντα ἐκίνει. Aptius πάντας, eos nempe quos quotidianis litteris in filium commouebat.

lin.9. ὃς δὴ ἀπαγγέλλεσθαι. In altero ms. ὃς δὴ ἀπήγγελε. Fortasse aptiùs ad Photij consilium, eiúsque, & nuncij compactum legas, ὡς δὴ ἀπαγγέλλοντα.

lin.10. Θεοδόσιον ξὺν Ἀντωνίνῃ. Supple ex altero ms. Codice, λάθρα ξὺν Ἀντωνίνῃ.

lin.14. ὡς παρὰ τοῦ φωτίου πόδας. Vltima præcedentis vocis syllaba ως hic hæsit; delenda. Reliqua corrige, παρὰ τοῦ φωτίου πόδας.

lin.20. ὑποτιτθοῦ τρεφόμενον. An ὑπὸ τιτθοῦ? An melius ὑπὸ τίτθης? sed illa est Procopio vox familiaris.

lin.31. οὐχ ἅμα. τὶ γάρ; Hunc locum à librario vitiosissimè scriptum ita restituo, οὐχ αἵματι γὰρ ἀλλ' ἔργοις. Suidas, qui legit, οὐ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις, de suo eam vocem apposuit: nihil certè facit ad sententiam, quam vult Belisarius exprimere; suum in Photium amorem factis commendare nititur, cùm sanguinis coniunctione non possit, nam Belisarij priuignus erat Photius. Apud Suidam illud etiam perperam legitur, ὀργὴν, pro στοργὴν.

Pag.8. l.13. δεδιέναι, & alterum quod sequitur verbum infinitum δυσωπεῖν, si ad ὡμολόγει referas, credibile non est tam apertè, ne dicam ineptè, Photium inconstantiam animi, infidum ingenium, & crudelitatem obiecisse Belisario. Modestiùs eum metum præ se tulisse Photium oratio ipsa indicabit, si legamus, δέδιε δὴ, & infrà, ἐδυσώπει. Præterquàm quod τὸ θαρσεῖν οὐ σφόδρα ἔχων, bene cohæret cum δέδιε, non autem cum δεδιέναι, & δυσωπεῖν.

lin.31. καὶ τὰ χρήματα οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. Infinitum verbum χειρώσασθαι pendere inde, ἔδοξεν ἀξύμφορον εἶναι, vnde maximè deberet, ipsa secum pugnans sententia prohibet. Nam tantùm abest, vt illud consilium ἀξύμφορον esset, vt maximè πρόσφορον & εὔκαιρον id futurum fuisse Belisarius ac Photius existimarint. Hæc ἀναπόδοτα passim apud Procopium occurrunt, quibus mederi interpretatione studuimus.

lin.40.

lin.40. τὸν αὐτοῦ παῖδα. Ita & alter ms. Codex Vaticanus; ſed reponendum τὴν αὐτοῦ παῖδα, cui Euphemiæ nomen fuit, de qua libro primo belli Perſici extremo.

Pag.9. l.4. διαπεπραμένη. legendum, διαπεπραγμένη.

lin. 9. Ἰσαυρῶν φρούριον. Libri mſs. & impreſſi variant, Ἰσαυρανὸν, Σισαβρανὸν, Σισαῦρον, Σισαύριον. Apud Procopium libro ſecundo Ædificiorum Σισαυράνον, Photius Σισαύρων, Theophylactus Sideta Σισάρβανον.

lin.11. πρός τοῦ ἀνέλλετο. Nihil eſt; ſcribe, ἀγγέλλετο.

lin.18. ἀλλ' ὅπερ μοι. expunge, μοι.

lin.29. ὅπως εἰδ' ἄν. Expedita erit lectio ſi ſcribas, ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα.

Pag.10.l.4. οἶμαι αὐτὸν. Ex altero ms. adde, ἄν.

lin.7. ἀντιστατοῦντος σφίσιν. Hoc eſt militibus, licèt de ſolo Beliſario dicere paulo antè cœperit, οἶμαι αὐτὸν ξύμπαντα λῃΐσασθαι. Ita Procopius infrà, & alibi ſæpe.

lin.9. ὅσα τε ῥωμαίων ἄλλοι. Planè legendum, ὅσοι.

lin.25. διεφθάρθη ξυνέβη. Repone, διεφθάρθαι.

lin.31. μλησχάμην. In aliis tum impreſſis, tum mſs. libris legitur βλησχάμην, ob ſimilitudinem ſecundæ & duodecimæ Græcorum litteræ.

Pag.11. l.14. ἔτι. * καθαρὸν ἦν ἐν τῷ μήδων στρατῷ. * Ex iis quæ narrat Procopius libro ſecundo belli Perſici de morbo, quo Romanus miles laborauit in prouincia Meſopotamiæ, expleri hæc lacuna poſſe videtur. ὅτι τε οὐ πᾶν καθαρὸν ἦν ἐν τῷ μήδων στρατῷ, hoc eſt, *nec ab omni erat morbo vacuus Perſarum exercitus.*

lin.18. ἐσβάλοι μὲν ἐν σπονδαῖς. Alter ms. Codex, ἐν σπουδαῖς: vtrumque vitioſum Procopium ſcripſiſſe non dubito ἔκσπονδος: nam violatæ fidei Choſroëm accuſant.

Pag.12. l.15. ἔρωτος ἡσσηθεὶς διαπόρου. Appoſitè ad ſententiam, lege διαπύρου. quæ ſuprà, quæ infrà narrantur, hanc lectionem comprobant.

lin.18. φώτιος δὲ κάτοικος ἐς τὴν ἔφεσον στέλλετο. Alter ms. habet κάτοχος, quod probo.

lin.32. βελισάριος ξὴν αὐτῇ ἐς βυζάντιον μεταπέμπετο. Ex vſu linguæ Græcæ legendum, βελισάριον.

lin.38. ἀφικομένοις. Adde ex altero ms. Vaticano, κεκρυμμένως ἐς τὰ μάλιστα.

Pag.13. l.6. ἀμείβεσθαι δώροις. Si ad proximum εἰδείη referas, lege ἀμείβοιτο: ſi ad πεποίητο, aptius erit ἠμείβετο.

lin.20. ἐς ἀξίωμα τιμῆς ἥκοντα. Perſpicua erit ſententia, ſi cum altero ms. legamus, ἀξίωμα βουλῆς. Sic infrà pag. 45. lin.15.

Pag.14. l.1. κατά τε τῶν νόμων, καὶ τοῦ νότου. Rectè alter ms. liber, κατά τε τοῦ νώτου, καὶ τῶν ὤμων.

lin.5. τὰ ὁμωσμένα. Sic infrà sæpe librarius mēdosè scribit. Repones ὁμωμοσμένα.

lin.9. ταλαιπωρίας τινὸς ἔμπειρος. Contrarium narrat. Ex altero Codice Vaticano legamus, ἄπειρος.

Pag.15. l.8. ὃς περὶ βυζαντίοις. Alter ms. παρὰ.

lin.24. ἀνεχώρουν αὐτῇ ἅπαντα. Et in altero ms. ἐνεχώρουν, quod est συνεχώρουν.

lin.25. τριῶν μὲν οὖν αὐτῷ ἐνιαυτῶν χρόνος. Sequitur in altero ms. Vaticano, ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη.

Pag.16. l.5. κακότατα ὦφλε. Repono hîc verbum castrense κακότητα. Vnde ἐθελοκακῆσαι, quod statim subdit.

lin.9. Καλλίνικον πόλιν. In recto ἡ Καλλίνικος: nam alibi perperam est Καλλίνικον, & apud Ortellium Callinicum. Libanius in Epist. ad Aristænetum. Σταθμὸς τίς ἐστι περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ, Καλλινίκου γὰρ ἐνταῦθα ἀποσφαγέντος ὁ Σοφιστὴς γίνεται προσηγορία τῷ τόπῳ.

lin.38. μεστὴ ἐγεγόνει. Adde θυμοῦ, vt sententia constet; nisi malis ἐλλειπτικὴν esse locutionem. Infrà pag.59. lin.40. ἠγριωμένος καὶ Σεσηρὼς μεστοῦσθαι ἐδόκει.

Pag.17. l.19. Si coniecturis indulgere licet, lacunam sic expleo, λόγον μέντοι ἢ μνήμην ποιεῖσθαι τούτου (vel αὐτοῦ) τινὰ οὐδεὶς ἐτόλμα. Ne scilicet in Theodoræ offensionem & odium incurreret.

lin.40. ἀπεῖπον. Lege ἀπεῖπε, de Iustiniano loquitur.

Pag.18. l.6. μαθοῦσα δὲ ἡ βασιλὶς πολλὰ ἐπὶ τῆς ἕω χρήματα εἶναι. Cui? scilicet Belisario; quare in altero ms. rectè est οἱ.

Pag 19. l.16. ἑλκύσας. Quid si legamus, ἐκλύσας?

lin.23. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ ὀφείλουσα. Articulus τὰ redundat.

lin.24. ταύτης δὴ. Alter ms. liber, ταύτῃ δὴ, vtrumque ἀμφίβολον, nam ad Antoninam referri videtur. Si sine libris mouendum nihil sit, & priorem lectionem retineamus, subintelligendum erit ἕνεκα: si posteriorem, ταύτῃ δὴ, idem erit atque, ταύτης δὴ ἕνεκα τῆς αἰτίας.

Pag.20. l.33. οὐδαμῶς εἴη. Impedita nimis sententia est. Censeo legendum εἴα, nam ait Antoninam repugnasse.

Pag.22. l.4. ἐς πεντάετες ἀποβῆναι ἴσχυσε. Procopius lib.3. belli Gotthici hoc idem narrat. γῆς μὲν τῆς ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῆ ἐπιβάς. Quare hîc quoque addenda negatio est, atque ita reliqua sunt castiganda. τῆς μὲν γὰρ γῆς ἐς πεντάετες ἐπιβῆναι οὐδαμῆ ἴσχυσε.

lin.6. ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. Imò erant præsidia in quæ Belisarius recipere se poterat; sed hæc, & quæ sequuntur, fœdè à librariis corrupta, ex eodem libro 3. belli Gotthici, ad quem huius loci interpretationem conformauimus,

formauimus, restitui possunt: ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυπιλλόμενος.

lin.10. Τωτίλας δὲ λυσσῶν. Addit alter ms. ἦν.

lin.29. ξὺν τοῖς ἑπομένοις, καὶ τῷ.* Sublato asterisco repone Σπολετίῳ. quod habes libro tertio belli Gotthici, vbi hæc de Herodiano narrantur.

lin 31. Ἰωάννῃ τῷ Βιταλιανῷ ἀδελφιδῷ. Ex aliis historiæ libris colligitur Vitaliani sororis filium esse hunc Ioannem, quare scribendum Βιταλιανοῦ.

lin.40. μέχρις αὐτὴ τοῦ βίου. Alter Codex Vaticanus, μέχρις αὐτοῦ τοῦ βίου, quasi toto vitæ tempore Germani liberi Iustinus & Iustinianus sine vxoribus fuerint. Haud ita est. Quare legendum censeo, μέχρις αὐτὴ ἐβίου, nempe Theodora; idque in historiis clarum est.

Pag.23. l.3. πρὸς Βελισάριον σταλεὶς. Imò à Belisario ad Iustinianum missus est auxilia petiturus, vt habes libro tertio belli Gotthici. Lege ergo, πρὸς Βελισαρίου.

lin.15. τῶν οὐκ ἔχουσα τὶς γένηται. De forma loquendi nihil muto; eadem vtitur Autor infrà pag. 49. lin.34. Verùm pro τῶν, lege ἡ δὲ.

lin.21. ἀπόλλειν. In altero ms. est, ἀπολεῖν.

lin.26. τήν τε γὰρ βασιλίδα ταύτην ἐπιστεῖλαι. Legendum ταύτῃ, hoc est, Antoninæ, à qua sibi timebat Ioannes.

lin.29. σταθμωμένη τρόπον. Hoc si referas ad τὶς præcedens, σταθμώμενος legas necesse est, & statim pro ἐπισταμένῳ, ἐπιστάμενος.

lin.30. Βελισαρίῳ. Repone Βελισάριον.

lin.31. δέος ἐγίνετο μέγα. Adde, δέος οὖν, sic constat sententia & Grammatica.

Pag.24. l.2. καὶ τῷ μὲν πλεῖστα. Legendum, τὰ μὲν.

lin.5. ἐπὶ αὐτοῦ. Nescio an legendum sit, ἔτι αὐτοῦ.

Pag.24. l.12. τῷ θυγατριδίῳ. Neptem ex filia nullam habuit Theodora. Deinde feminam cum femina coniungeret? Repetit historiam Procopius, quam suprà pag. 20. lin. 18. exorsus est narrate de nuptiis Ioanninæ Belisarij filiæ, & Anastasij, quem ibidem lin.27. & hic lin.20. Theodoræ θυγατριδοῦν appellat.

Pag.25. l.20. τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς. Non dubito scripsisse Procopium, τοῦ ἀπίστου τἀνδρὸς, atque ita perspicua sententia est.

lin.35. ὡς δὴ αἰτιώτατος γέγονε. Ex Grammaticæ ratione, ὃς.

lin.37. τάτε πρὸς λευεθὰ. Lego λευεθὰς, vt est libro secundo belli Vandalici, & hic infrà. Aliter libro sexto Ædificiorum, μαυρούσιοι οἱ λευκάθαι καλούμενοι. sic legit Raphaël Volaterranus.

Pag.26. l.11. τῷ ἐς αὐτὸν ἄχθει. An ἔχθει?

lin.17. τεθρυλλημένος τε τὴν δίαιταν. Rectius, τεθρυμμένος.

Pag.27. l.10. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Σολομέντα καὶ Πηγασίῳ. Casus nõ cohærent.

lin.30.

lin.30. Ἀναστασίῳ τὴν βασιλείαν παραλαβόντι, πόλεμος. Rationes Grammaticæ hîc nullæ. Restitue, Ἀναστάσιος τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, πόλεμον πρὸς, &c. Sed ne illos casus loco moueret librarius, pro ὁπλίζει, reposuit κατέστη.

lin.36. Ἰουστινιανὸν ἁμαρτάδος τινὸς. Librariorum solemnis hæc incuria est, vt Iustini, atque Iustiniani nomen promiscuè ponant. In reliqua Procopij historia Augustæ impressa non rarò eum lapsum obserues; necnon etiam in libris aliorum Autorum: in hoc libello non semel occurrit pag.49. lin.8. pag. 58. l.35. pag.86. lin.19. De Iustino autem, non de Iustiniano hîc loquitur Procopius.

lin.38. ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφίειν. Ex consueta Procopij loquendi forma scribendum ἀφανίζειν.

Pag.28. l.22. ἐς ἀνθρώπων ἠφανίστο. Lege ἐξ.

lin.38. ἡ *** ἐπίκειται. Si licet ex ingenio supplere quæ desiderantur, ita legendum puto, παρὰ τῆς ἀρχῆς ᾗ ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο. Sic loqui Procopius consueuit. Officium illud erat Præfecti Caniculo, vt in Notis Historicis monui.

Pag.29. l.30. μυριάδας πολλὰς ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. Delendum censeo, ἐξ, ne battologia laboret oratio; nam esset μυριάδας ἀνθρώπων ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. Deinde παρασχομένων ad μυριάδας referri non potest.

lin.34. ἅπαντα νεοχειλουῦ. Omnino legendum νεοχμουῦ. Sic infrà pag.133. lin.29. & apud Suidam, qui citat hunc locum.

lin.40. ἢ * γενόμενοι. Si minus ipsa Procopij verba supplere hîc possumus, saltē sententiam proferamus. ἢ ταύτης ἔξω γενόμενοι. Nam Græci ἔξω γενέσθαι τοῦ κακοῦ eos dicunt, qui è periculo integri euadunt. Id dicere vult hîc Procopius.

Pag.30. l.9. εἰργάζοντο. Serua numerum; nam de Iustiniano sermo est.

lin.17. οὔπω γοῦν δεκταῖος. Censeo legendum δεκαταῖος. Nam paucos post dies occisus est Amantius Eunuchus.

lin.11. Ἀβάντιον. Qui ita scribunt ad similitudinem secundæ & duodecimæ Græcorum litteræ, minus aduertere videntur; nam reliqui Scriptores Græci atque Latini scribunt *Amantium*.

Pag.31. l.3. προϊόντος ἤδη νοῦ. Non dubito quin scribendum sit, τοῦ δεινοῦ.

lin.14. σὺν βενέτους αὐτὸν ῥιπίζοντος. Castiga, αὐτοῦ.

lin.33. ἀποκρέμασθαι. Addo ex Suida, ἐπὶ μακρότατον.

lin.36. τὰ ἐς ταρμάτια. Corrigo, ἐς τὰ ἱμάτια. Quam lectionem olim Suidę Codex seruauit.

lin.40. τοῦ δὲ χιτῶνος. Pro τοῦ quod sequitur, lego, τὸ ἀμφὶ τὼ χεῖρε μέρος. Deinde deletis αὐτοῖς τὰ μὲν, quæ etiam in Codice Suidiano perperam

perperam habebantur, pergo, ἐς τὸν καρπὸν ξυνίη σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα, nam δὲ omnino delendum.

Pag.32. lin.4. εὔροις. Suidas εὖρος: nihil tamen moueo; nam in nostro Codice Vaticano statim sequitur χρῆμα, quod Suidæ liber non habebat.

lin.7. ἧπερ εἰώθει. * Totus hic locus fœdè à librariis corruptus est, quem ex antiquo Ἀνεκδότων Codice, quo vsus est Suidas, libet restituere. ἢ ἐγκελευομένοις ἧπερ εἰώθει ἐς ὕψος αὐτοῖς τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ἤρετο αἴσθησιν παρεχόμενοι τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι δὴ: reliqua in Vaticano Codice integra sunt; hæc tamen rectiùs in Suidiano, καὶ οὐκ ἐννενόουν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἠραιωμένῳ, &c.

lin.24. ἀφανιούμενοι. Infrà agit de cædibus, nunc de latrociniis. Lege, ἀφαιρούμενοι.

Pag.33. l.19. οὐ γάρ ἐστι οὐδὲ μίασμα. Lege, οὐδὲν μίασμα.

Pag.34. l.23. δεδουλωμένοι. Præcedit τῶν ἀρχόντων, & αἱ γνῶμαι: cum horum alterutro si illud participium cohæreat, rectius erit.

lin.28. τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν. Non de militibus, sed de seditiosis Venetis, Prasinísque hîc sermo est. Quare repone στασιωτῶν.

Pag.35. l.28. τῆς διατάξεως. ἐμβάσης ἀνίας. Aliqua hîc extabit sententia, si ita legamus, τῆς διὰ τῶν ἔξω ἐμβάσης ἀνίας.

lin.41. προστάτης τῶν στασιωτῶν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Non ita, sed contrarium scripsit Procopius, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς.

Pag.36. l.11. καίπερ αὐτὸν. Supple θεατὴν τῶν δρωμένων, &c. hoc implere sententiam videtur.

lin.23. ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ. Quid est? Ego sic accipio; Iustinianum præter nimis magnos sumptus multas alias in excipiendis Hunnis profudisse diuitias. πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολυτελείᾳ προΐετο. Librarius iterum infrà pag. 43. lin. 8. πολιτείαν scripsit pro πολυτέλειαν.

lin.34. καθάπερ ἐξουσίᾳ πλοῦ. Hîc vbi de portu, mari, & littore Procopius loquitur, nescio quam nauigandi potestatem, ἐξουσίᾳ πλοῦ, somniauit librarius. Lego, ἐξουσίᾳ πλούτου.

Pag.37. l.20. ἐπυρία γῆ. Scribe ἐπυῤῥία, vel ἐπυῤῥίαζε.

lin.26. κρεουργώσαντες. Corrige, κρεουργήσαντες.

lin.33. ἐγκεκολασμένον. Lege, ἐγκεκολαμμένον.

lin.37. ἐξ αἰτίας τριᾶσδε ἦν. Vox ἦν, sequentis de Domitiano narrationis principium est; malè in extrema superiore periodo hæsit.

Pag.38. l.4. ἀναθῆναι εἰκόνα χαλκῆν, ὁποίαν ἐθέλοι. Non ita, sed vbi ei videretur ac placeret, ὅποι ἂν ἐθέλοι. nam ad Capitolij cliuum locare statuerat.

lin.8. ἀπαλεῖψαι βουλομένη. Cur in illa statua lanionum Domitiani crudelitatem repræsentabat, si eam prorsus obliterare erat animus? Quare le-

gendum censeo ἀπελέγξαι, nisi malis hoc modo. ἡ δὲ γυνὴ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν τὸν ἄνδρα κρεουργησάντων ἀπολεῖψε βουλομένη μνημεῖα τῷ ὄπισθεν χρόνῳ, ἐπενόει τάδε. Hoc placet.

Pag.39. l.22. οὐδεμιᾷ ξυμβολῇ. Quid si legas, ξυμβουλῇ?

lin.33. εὔκολος ἅπαν. Legamus, εὔκολος ἄγαν.

Pag.41. l.4. εἰ βούλοιντο. Rectius, ᾗ.

Pag.42. l.11. μή του τῶν ἱματίων. Nescio an aptius sit, μή που.

lin.36. διαβοήτως γεγενῆσθαι. Corrigo, καὶ ὑπὲρ δημοσίους πολλὰς διαβόητον γεγενῆσθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους.

Pag.43. l.8. πολιτεία. Hîc planè vides de πολυτέλεια, & diuitiarum affluentia loqui Procopium, vt suprà monui.

lin.32. τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ ἐπέστελλε. Num ἐπέτελε? hoc est, ἐνετέλλετο, vt passim dicere Procopius consueuit. An verò ἐπέστελλε est per epistolam iussit; quod tunc cùm ægrotabat Iustinianus, non Byzantij, sed in Heræano, vel in Iucundiano, aut alio in suburbano esset?

lin.40. μεταξὺ γὰρ ἐπιαπολέσθαι αὐτοὺς πράγμασι ῥωμαίοις ἔδει. Aliquem hinc sensum elicere studuimus, satis tamen nobis ipsi non fecimus.

Pag.45. l.16. νόμοις. Vt plena sententia sit, illud mihi videtur desiderari, ἔστι γὰρ νόμοις.

lin.31. ὅτε δὴ οὔτε * * οὔτε ἀσπάσασθαί τινα, οὔτε εἰρηναῖα προσειπεῖν. Præter hæc, & alia non licent quinta feria maioris hebdomadæ: ex iis vnum hîc quod Procopius apposuerat, desideratur; suppleant qui diuinare volunt.

Pag.46. l.4. οὔτε γεγονυῖαν. Omnino legendum est, εὖ τε. Et statim τροφῆς κορυφαίου, pro κρυφαίου.

lin.9. ὀρθότρον. Videtur ὀρθότομον, è sacrificiorum ritu ducta est translatio.

lin.15. ἄλλο τέ μοι. Corrige, ἄλλο δέ μοι ἐνδεῖν ἤθους, &c.

Pag.48. l.25. ἑνὶ τῶν διαφορῶν. Grammatica non constat si est à διαφορὰ. Verùm Græcis διάφοροι sunt litigatores; lege statim infrà lin. 35.

Pag.49. l.5. στασιάζειν ποιούμενοι. Lege, προσποιούμενοι.

lin.28. προέμενος τῶν βάρων τισὶν. Mendosè pro βαρβάρων.

lin.30. κατὰ μυρίους δὲ. dele κατὰ.

Pag.50. l.1. ὑπὸ τὸν χρόνον τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλ. Hîc iterum nomen Iustiniani pro Iustini Auunculi nomine positum vides.

lin.30. Ἀσκλαβηνῶν, καὶ αὐτῶν. Alibi scribitur Σκλαβηνῶν. Quod sequitur, non est αὐτῶν, sed Ἀντῶν. Sunt Ἄνται Barbari, à quibus deuictis Iustinianus ANTICVS dici voluit.

lin.40. Οὐννοῦς τοῦ πέρσας ἐνσπόνδους. Lege τοῦ πέρσαις in tertio casu; nam Hunni qui Alamundarum Tribunum sequebantur, Persarum erant fœderati, vt est libro primo & secundo belli Persici.

Pag.51. l.4. στάσεων τε, καὶ πόλεων. Legamus, πολέμων.

lin.6,

lin.6. βουλδύσοντες. De Iustiniano loquitur; sed cùm hæc eadem communicatis cum Theodora consiliis ageret Iustinianus, sæpe in hac historia vel data opera, vel incautè numeros commutauit Procopius.

lin.9. φόνον καὶ ἄλλον. Quid est ἄλλον? Lego ἄλλω. nam in narratione explicat, vt ex Iustiniani Decretis in Hæreticos, Gentiles, & Samaritas secutæ sint multorum occisiones & fugæ.

Pag.52. l.30. Τὰ ἐς τὸν δόξαν τοῦδε. dele τοῦδε.

Pag.53. l.10. ἀδεμία φειδὼ ἡ ξ ἔρξε τότε ἐντεῦθεν γέγονεν. Hunc locum luxatum ita restitue. ἀδεμιᾷ φειδοῖ ἡ ξ ἔρξε τότε ἐπιτεῦθεν γέγονεν.

lin.16. ἔγνωσαν τῷ. * Supple λόγῳ, vel quid simile. Et statim, τὴν παρόντα σφίσιν ἐκκρούοντες, adde κίνδυνον, vel aliquid aliud in eandem sententiam.

lin.32. ἐπόμπευον. De Iustiniano loquitur.

lin.38. χαλεπῶς εἶχον. Et hoc de Iustiniano. Sed huius ἐναλλαγῆς paulo antè causam indicaui.

lin.ead. καὶ ἐπὶ. Lege, καὶ ἡ ἐπὶ.

Pag.54. l.1. ξαίνουσα κῆ νώτῳ πολλοὺς. Dicere ἐλλειπτικῶς solet Procopius πολλὰς, pro πολλὰς μάστιγας. suprà pag.14. lin.2. infrà pag.78. lin.40.

lin.2. ἐπόμπευον. Rectius ἐπόμπευεν: id enim ait de Magistratu. Et statim ἅπασαν, malè. αὐτὰ πᾶσαν.

lin.9. ἐς τοὺ μακραὶ ὠκισμένους ῥωμαίους. De aliis gentibus loquitur, quæ μακραὶ ῥωμαίων incolunt.

lin.18. μεθίστη τῷ. Iunge accusandi casu.

Pag.55. l.3. διαθήκην γάρ τινες προὔφερον. Expedita erit sententia si legamus, τινὰ. nam qui testamentum proferebant, erant Iustinianus & Theodora.

lin.14. καὶ Ἰωάννη. Repone, καὶ Ἰωάννῃ. Nam hic quoque ex iis est, quorum substantias rapuit Iustinianus; de quo statim.

lin.17. Lege ἐκδέδοται, pro ἐνδέδοται.

Pag.56. l.33. καθ' αὑτοῦ ἔσφηλαν. Haud scio an legendum sit, καθ' ὅλης. Num καθ' αὑτοὺς? tum scilicet cùm illi viuebant; sed exemplum mihi modò non occurrit.

Pag.57. l.1. καὶ ὑδάτων ποταμῷ. Lege, ποταμίων.

lin.24. ἅτε ⓘ τῷ. Adde, ὀφθαλμῷ, sic plena est oratio & sententia. Et statim διαπορεύμενον lege, pro διαπορευόμενον.

lin.29. ἀνθρώπῳ δὲ. Legendum, θατέρῳ δὲ, siue ὁ ἑτέρῳ δὲ, vel ὁ δὲ: nam præcedit ὁ μὲν. Et statim οἴεται, fortasse pro ὁρᾶται.

Pag.58. l.34. Ἰουστινιανοῦ διοικουμένης. En tibi tertiò pro Iustini nomine nomen Iustiniani.

Pag.59. l.4. ἀπολωλέναι. Ex Grammaticæ ratione rectius ἀπολώλει. Et statim pro ἀλλὰ, lego πολλὰ.

lin.9. ὡς καὶ ὄναρ αὐτῇ. Supple, φάσμα ἐπισκῆψαν.

lin.17. γεγενημένην. Repono, γενησομένην.

lin.20. ἀπρόσιτον δὲ παρεῖχεν αὐτὸν. Statim contrarium narrat; & nos hîc contrarium legamus, εὐπρόσιτον.

lin.25. οὐ μέν τοι ἠρυθρία τινὰ. Grammatici nihil moueant; sic & Iustinianus loquitur Nouella 25. ὥσπερ ἐκεῖνος οὔτε σοῦ ἡμετέροις λόγοις, οὔτε σοῦ νόμοις, οὔτε τὸ τῆς ἀρχῆς ἐρυθριᾷ σχῆμα, οὕτω οὐδὲ ἡμεῖς αὐτὸν ἐρυθριάσομεν.

Pag 60. l.17. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ χριστῷ δόξαν. Supple, συνδραμεῖν ἅπαντας ἐν σπουδῇ ἔχων.

lin.34. Ita lego, ὑποκείμενος τοῖς ἀεὶ πράγουσιν, ὅποι ποτ' ἐδόκει.

Pag.61. l.4. λάθοι ταῦτα. Deleo ταῦτα, & statim lego, τούτους δὲ.

lin.30. ἀπιστῆσαι. Lege, ἀποστῆσαι.

lin.38. καθέλκειν, pro καθελεῖν.

Pag.62. l.14. τινὲς ἐπί τινα πρᾶξιν. Redundat τινὲς, & cum præcedente στελλομένων non cohæret.

lin.36. ἦν τε ἄοκνος, &c. Locus mutilus.

Pag.63. l.7. ὥραν τε ἂν οὕτω. Supple τύχοι, & sic constat sententia.

lin.34. Κοιαίσωρος. Ita passim, sed rectius Κυαίσωρος.

lin.35. οἴεσθαι. Repono γράφεσθαι.

Pag.64. l.2. ἔγραφον αὐτοὶ. Imò contrarium narrat, ἔγραφεν αὐτὸς Iustinianus, qui omnium sibi ministrorum munia sumebat.

Pag.65. l.4. τοῖς δὲ ῥαιφερενδαρίοις. Codex Ioannis Vincentij Pinelli, σοῦ δὲ.

lin.7. ἐς δὲ τὰς ἀρχὰς ἀγγεῖλαι. Pinellus, ἀναγγεῖλαι, bene. Sed reliqua non placent. Lego, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν. Omnino, inquit, à suo referendi munere Referendarij prohibebantur.

lin.8. τῷ οἰκέτῃ. Rectè liber Pinelli, τῷ ἱκέτῃ.

lin.15. οὐδενὸς ἀμυνομένου. Addit Codex Pinellianus, ἀνεξελέγκτως ἐπράσσοντο.

lin.17. στασιῶται ἐν τὴν ἐν παλ. φρ. Ita Pinellus legit; sed στρατιῶται legendum.

Pag.66. l.40. ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντα. Sententiæ & Grammaticæ conuenientius, καὶ ἐξ ἀνθρ. ἀφανισθέντι.

Pag.67. l.31. πολλῷ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία. Lego, πολλὴ.

Pag.68. l.2. ἵστατο. Loquitur de Primatibus, ἵσταντο δὲ ἐπ. ἄκρ. δακ. Dele αὐτὸς.

lin.32. λῃΐζεσθαι δικαστήριον ἦν. Abundat λῃΐζεσθαι.

lin.36. μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκῃ. Fortasse ἀρέσκειν. Nam sequitur, ἱκανὸς γένοιτο.

Pag.69. l.19. ὥσπερ ἡ Θεοδώρα προμαχοῦσαι. Hoc in versione expressimus. Modò aliud occurrit, quod non displicet, ὅπερ ἡ Θεοδ. προμαθοῦσα.

lin.26. ἐπεὶ δὲ ὁ πατρίκιος εἰς τὴν γυναικωνίτιν. Deest εἰσῆλθε, vel tale quid.

lin.37. οὐκ ἔσχεν ὅθεν. Et statim sequitur, ἱκανὸς εἴη. Alterutrum expungendum.

dum. Ex recto autem vsu loquendi lege, οὐκ ἔχων: vel hoc deleto repone, οὐχ ἱκανὸς ὢν.

Pag.70. l.30. ἢ τοῦ κήτους. Legendum est ὁριστικῶς, ἢ τοῦ κήτους, de quo diximus in Notis Hist.

lin.34. ὁποῖος δὲ ὁ Θεοδώρας, supple τρόπος.

Pag.71. l.29. καὶ ὑπ' αὐτοῦ. Lege, ἀπ' αὐτοῦ. Et statim pro μαγιστράτου, repone μαγίστρου: nam fuit Petrus Officiorum sacri Palatij Magister, vt in Notis Historicis dictum est.

lin.36. τοῦ προστάτου. Quid si legamus, τῷ προστάτῃ?

Pag.72. l.12. ὑποψίας δὲ συμπεσούσης. Rectius ἐμπεσούσης.

lin.17. ἀπολύσασθαι. An ἀπολούσασθαι?

Pag.73. l.12. τελευτήσειεν ἀπηλλάσσετο. Hoc secundum redundat; & statim lege, δέ τινα.

Pag.74. l.5. καὶ λαθραιότητι ἅπερ εἰώθει. Corrige, καὶ λαθραίως ὥσπερ εἰώθει.

lin.22. ἀπαλλάσσειν. Rectiùs scripsisset librarius ἀπαγγέλλειν.

Pag.76. l.17. πάντα μὲν. Ita hæc restituenda sunt; πάντα μὲν ἐς τὸ ἀμβλύσκειν, ὥσπερ εἰώθει, ἐποίει.

lin.34. καὶ ὅσα πάντα. Librarij lapsus, καὶ ὃς ἅπαντα.

Pag.77. l.5. τὰ τοιαῦτα ἐπέχειν. Malè, pro ἐπιστέλλειν.

lin.40. τῇ θείᾳ. Hunc ita castigandum censeo, τῇ οἰκείᾳ ἐξουσίᾳ εἰ διῳκεῖτο.

Pag.78. l.1. τότε γαμεῖν. Inuersa hæc & corrupta sunt. τότε πρὸ τοῦ γαμεῖν οὐδεμίαν, &c.

lin.3. οὐχ ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν. Expunge, ἐς.

lin.12. ξὺν ἀκροχειλίᾳ. Repono ἀκροχολίᾳ, qua voce etiam vtitur pag. 59. lin.27.

lin.15. Σατορνῖνον τὸν Ἑρμογένους. Quasi Saturninus Hermogenis filius esset. Delendum omnino, τὸν.

lin.16. γεγονότος ἐπὶ μνηστῇ. Si sensum hinc aliquem elicere volumus, legamus oportet, ἀπογεγονότος ἐπὶ μνηστῇ.

lin.18. ἀνεψιὰ δὴ. Adeò redundant in Procopio particulæ expletiuæ, vt ob id librarius scribendum putarit ἀνεψιὰ δὴ: sed illa integra, atque vnica vox est ἀνεψιαδῆ, quæ Græcis est abneptis.

lin.23. ἔς τε τὴν ἑτέραν. Haud scio an rectius sit, ὃς ἐς ἑτέραν.

lin.27. αὖθις ἑτέρα. Meretricem dicere vult, hoc est ἑταῖρα.

lin.30. τῇ διῳκοῦντο, pro τῇδε.

lin.40. ἀπεῖπε. Rectè, nisi malumus ἐπεῖπε.

Pag.79. l.6. τῶν γὰρ. Ex ratione Grammaticæ, τοῖς γὰρ ὕστερον δεινότερα ἐργασαμένοις οὐδὲν τοῦτο πεποίηται: vel ex vsu dicendi Attico quo passim vtitur Autor, τοῦτο γὰρ ἐργασαμένους, &c.

lin.8. τάτε ἄλλα τάτε. Repone secundo loco, τῇτε.

lin.23. θωπείαις τε καὶ λόγοις. Hîc aliquid desideratur.

lin.37. ἐν τῷ δημοσίῳ πρασσομένων τῆς ἀγορᾶς. Adde, σπουδὴν ἐποιεῖτο. Et sequentia sic corrige, τῶν πρασσομένων μηδένα τὸ παράπαν συνεῖναι.

Pag.80. l.5. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνῃρημένων. Deest εἰπεῖν.

lin.8. δυνατὰ εἴη. Præcedit δοκεῖ: rectius igitur δυνατὰ εἶναι.

lin.18. ὅπλα ἀργυριουμένων. Quid est? Dicere Procopius consueuit, ὅπλα αἱρομένων, vel ἀναιρομένων.

lin.21. τίσιν εἰκάσειε. Lege, τὶς.

lin.30. αὐτὴ. Locum denotare vult; αὐτοῦ.

lin.39. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εὔνοια. Vel, ἐν τῇ ἀσφαλεῖ εὐνοίᾳ: vel, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τῆς εὐνοίας.

Pag.81. l.11. ὑπερημένος ἦν. Loqui mihi videtur de dilatione, quam non dissimilis vox significare hîc potest, ὑπερήμερος. infrà pag. 106. de eadem re, τῶν συντάξεων τοῦ χορηγοὺς ὑπερημέρους εἶναι.

lin.20. ἔσται γὰρ αἰτία. Planè vides legendum esse, ἥτε.

Pag.82. l.1. τῶν ἡ χώρα ἐστὶν. Asteriscum hîc præfige, nam aliquid deesse puto.

lin.6. ἐν ἑκάστῃ ἐκβολῇ. Rectiùs legas, ἐμβολῇ. Militaris vox est, & passim occurrit.

lin.35. ἐς ῥωμαίων τῆς γῆς, pro, ἐκ.

lin.40. ῥωμαίων μόνον. Lege, ῥωμαῖοι.

Pag.83. l.4. τὰς μὲν αἰτίας. Hoc non de Chosroë, sed de Iustiniano dicit. Quare ἐνδυτιωματικῶς legendum, τὰς δὲ αἰτίας αὐτῶν: alter Codex, αὐτὸν. Vtrumque malè. Vel, αὐτοῦ τοῦ πολέμου, vel, αὐτῷ, id est, Chosroæ, παρείχετο ὅδε πάσας, nimirum Iustinianus.

lin.8. ἐξαρτύμενος. Nihil est; lege, ἐξαρτυόμενος.

lin.19. ταύτῃ τε τοῦ βασιλεύοντος. Melius, τοῦδε βασιλεύοντος.

Pag.84. l.9. ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι. Quid si legas, εἰρήσθω, & ἀπομνημονεύσθω?

lin.18. τούτῳ γὰρ. Ex Grammaticæ ratione, τούτου γὰρ διοικουμένου.

lin.23. τὸ θεῖον τὰ ἔργα μισῆσαν. Et quod huic cohæret, ἀποστραφέντε, non ἀποστραφέντα.

lin.32. τινὰ τῶν ᾠκημένων. Castigo, δεινὰ τοῦ ᾠκημένους.

lin.39. αἷς τῶν ἀπολ. Adde, ἐν.

Pap.85. l.29. ταῦτα ἐπιόντος. Legendum est, ταύτῃ.

Pag.86. l.9. βασιλείαις ἄγαν ἀσώτῳ. Perturbata sunt hæc, ita distinguo; βασιλεῖ ἐς ἄγαν ἀσώτῳ.

lin.12. καὶ ἄλλοις ἅπασι τοῖς βασιλικοῖς. Hîc etiam ita voces dispone, καὶ τοῖς ἄλλ. ἅπ.

lin.17. οὐδενὶ νόμῳ. Anastasij Imperatoris diligentiam haud vituperat, imò laudat; proinde legendum censeo, οὐδενὶ πόνῳ.

lin.19.

lin.19. ἀλλ' ὅπ ϖϱειόντ@ Ἰϐσινιϖοῦ. Incredibilis librarij oſcitantia;en quartò nomen Iuſtiniani pro nomine Iuſtini. Illud etiam emenda ὅπ, pro ἔπ.

lin.23. ἀναλϑοῶ. Lege, ἀναλοῶ.

lin.24. ἢ λογισμὸν ἡμέτεϱον. Corrige, ἢ μέτεϱον.

Pag.87. l.6. ϒϱομφῶν ἐπ' ἀυτϐ, non ἐπ' αὐτὸν.

lin.7. ϖίκα ἐκάλουν. De ſeditione dicit, quæ ſub initium Iuſtiniani Principatus exorta eſt, ϖῶ NIKA ἐκάλουν. Vide noſtras Notas Hiſtoricas.

lin.20. ϑκ ὀλίϝων ϖϱότεϱον. Vel expunge ϑκ, & lege ὀλίϝῳ ϖϱότεϱον. Vel ſcribe, ϐ πολλῷ ϖϱότεϱον.

Pag.87. l.13. ϐϱαχὺ ϖὰς παντ. ϐσ. Scribe, κῇ ϐϱαχὺ: vel ϐϱαχεῖ, pro ἐν ϐϱαχεῖ.

Pag.88. l.3. πόϱον ἐν ϐ. Loquitur de annuo vectigali, πόϱου ἑνϐ.

lin.18. οὐχ ὅϑεν πολλαὶ εἰϱὴ) πολλαπλάσια. Caſtigo, οὐχ ὅϑεν, ὡς εἴϱηται, πολλαπλ. ita conſtat ſententia.

lin.23. τὶϖ τε καπηλόων Ϛωπείαν. Quare Ϛωπείαν? magis placet ἐλϑυθερείαν. niſi fortè de Iuſtiniano illud quoque credere non dubites.

Pag.89. l.6. Ϛὰ ἐς τὸ ϑεῖον ϑκ ὀϱθῶς. Meliùs quàm Codex Pinellianus, qui ϑκ, non agnoſcit. Et ſtatim ſcribe Κυαισίτωϱα.

lin.12. χϱημάτων διαλϑωθάνειν. Pro recta ſententia duas litteras muto, διαλαϝχάνειν.

lin.23. καπήϐοϱόί τε. Nullus hîc ſenſus eſt, niſi legas, ἀκαπηγόϱηϑι καὶ ἀνεξέλεγϗϑι. Et ſtatim, ὡς λαϑϱαιόταϛα ④ ϖϱαγυχόντες. Sic loquitur Procopius.

lin.31. διαφέϱειν ἰκϑνὸς εἴη. Adſtipulatur Codex Pinellianus; verùm legendum eſt, διαφθείϱειν.

lin.40. ὅπως τε Ϛὰ ἄλλα. Pinellus, ὅπϛ. Non placet.

Pag.90. l.3. ὡς ϑκ αὖϑι μεγάλϐ. Liber Pinelli, ὡς οὗ αὖ δῦ μεγάλϐ. Dolemus eum periiſſe librum; ſed vt vides, & ille à librariis malè acceptus fuit.

lin.5. οἵπϛ ④ ταύτῃ. Pinellus, ἵπϛ. Hoc magis probo.

lin.17. νόμϐ μὴ, ϐδὲ ὃς ἀκολῶ ἔχονϛα. Hanc lectionem retinerem, niſi ſuſpectam faceret, ϐδ' ὃς: quaſi & Tribonianus ita legum imperitus fuerit, vt Iunilus Afer. Quare locum ita reſtituo; νόμοις μὴ ϐδὲ ἐς ἀκολῶ ἔχονϛα.

lin.18. ϒϱάμμαϛα λαίπινα. Lege, λατῖνα.

Pag.91. l.14. ταύτῃ μὴ οὗ. Corrige, ταῦτα.

lin.39. ὅϑι ϛ πιμῆς ὑπὲϱ τὸν χϱόνον. Sic, τὶϖ πιμῇ ϖϱὸ.

Pag.92. l.25. δεῖ καπηλόους ϖαύτας ἐϱγάζεϑϛ. Non, ſed ϖαύτα.

lin.26. Ϛὰς χώϱας αὐτῷ ἀνϑϱώϖοι ④ ἄϖολ. Ita legendum eſt, αὐτοῖς ἀνϑϱώϖοις ἄϖολ.

lin.34. ϑκ ἄλλϐ τϐ ἐν ϑπιμελείᾳ καϑίσϖϑ. Adde hîc, ἢ, ſeu εἰ μὴ.

lin.40.

lin.40. παραπεπτωκότων οὐδενὶ. Deest, λόγῳ.

Pag.93. l.28. ὅτι διαμισθαρνοῦντας. Lege, ὅ, τι δὴ μισθαρνοῦντας.

Pag.94. l.14. ἐπιγενησομένων. An ἐπιγενησαμένων? An ἐπιγενομένων?

lin.24. τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ. Hæc librarius peruertit, & corrupit. Scripsisse Procopium arbitror, τῇ τῆς ἐξουσίας παῤῥησίᾳ, vel περιουσίᾳ.

lin.31. πολεμίων στρατῷ ἀνδραποδίδασι καὶ ληϊσαμένοις. Pro ἀνδραποδήσαντι καὶ ληϊσαμένῳ, respexit πρὸς τὸ νοούμενον. Et lin. 35. ἀναχωροῦσι.

lin.37. ἅπερ οὖν τὰ σφίσι. Incredibilem hîc vides librariorum incuriam, nisi adeò lituris deforme fuit αὐτόγραφον Procopij, vt vocum integritas describentibus vix appareret. Hæc, vt infinita alia, dilacerata sunt, quæ ita resarcio, ἀπαιτοῦντα σφᾶς.

lin.39. ἀναγκαίων αὐτῶν. Hæc vt cum superioribus conueniant, ita restituenda sunt. ἀναγκαίοις αὐτοὺς ἐς ξυμμαχίαν ῥωμαίοις ὄντας.

Pag.95. l.8. ἀναχωροῦσι. Aptius est ad sententiam, hoc ad Hunnos referre cum præda recedentes. Quare lege, ἀναχωροῦντας.

lin.14. καὶ χρήμασι ζημίαν. Constabit sensus & oratio, si legas, ζημιοῦν.

lin.18. ἀντικαθιστάναι μὲν. Hîc adde ἄλλον, vel tale aliquid.

lin.20. ἐπὶ κοινῆς ἐποιοῦντο. Hîc etiam desideratur σπουδὴν, vel quid simile.

lin.29. ὕστερον δὲ ἅπαν. Lege, ἅπαντας.

lin.30. ἀργυράμειβόν τε. Pro τε, pone τινὰ.

lin.39. κλέψαι μετὰ τῶν. Distingue, μὲν τὰ τῶν: sequitur enim, ἁλοὺς δὲ.

Pag.96. l.24. ἐκ τοῦ κεφαλαίου. An ἐς τὸ κεφάλαιον? Ego quidem ἐπέχω, nam plenus tenebrarum hic locus est.

lin.27. τῆς τῶν πολεμίων διαφθορᾶς. Lego, πόλεων.

lin.30. περιῆρξε. τότε λῃστὴς. Hîc etiam consuamus dilaceratas voces, περιήρχετό τε λῃστὴς ἔννομος ὄνομα τῇ πράξει τιθεὶς, &c.

lin.34. καὶ πάντων. Corrige, ἐκ.

Pag.97. l.27. πλείστων τῷ πολεμίων. Lego, πλείσταις τῶν πόλεων.

lin.30. ἅπερ τοῖς ὑποτελέσι. Scribendum ἤπερ. Et statim ὑπὲρ τουτοῦ, pro τοῦτο δὲ.

lin.33. ἢ ἀκμάζειν ἐνδεεστέρως μὲν. Ita castigo, ἤκμαζεν ἐνδεεστέρως δὲ.

lin.36. ἔν τε βιθυνίᾳ. Hunc locum ita censeo restituendum; ἐκ τῶν ἔν τε βιθυνίᾳ, καὶ φρ. καὶ θρ. χωρίων. Et pro πειρᾶσθαι, lego περᾶσθαι.

Pag.98. l.7. ὅπερ καλεῖν συνωνεῖν. De hoc diximus in Notis Historicis.

lin.32. τοῦ καλ. μανιχ. ἐτέθη. ἐπείτε. En tibi passim laceratas voces; lege, ἐτεθήπει τε.

Pag.99. l.30. γενόμενος μὲν παλαιστιναῖος. Pone, γένος μὲν παλαιστινὸς.

lin.40. ἰλιγγίων τε, καὶ δυσφορ. Legamus, ἰλιγγιῶντες.

Pag.100. l.11. οὐδέον ἐπλούτει. Pinellianus Codex, οὐδὲ. malè.

lin.21. ἀπεχρη μὲν οὖν ἡμῖν εἰπεῖν. Redundat εἰπεῖν. nam statim est σημῆναι.

lin.26.

lin.26. ⑤ ἄνθρωποι ἔτω. Repone, ἔτι. Et ſtatim, τἄλλα εἰρήσετε, emenda, ἃ εἴρηϰ), paulo antè.

Pag.101. l.2. γλῶ μηδενὶ ἔτϕ. Non ita, ſed, ϰαὶ μηϰέτι.

lin.15. Οὠνων, ϰαὶ Σϰλαβίνων, ϰαὶ. Adde Γότθων, vel Ἀντῶν: nam & horum arma Barbarorum tum ſenſit Europa.

lin.18. τῶν ὃ ἀϱιϛϱογλ. Præcedit, ϖὰϱ μῶν: & vtrumque membrum refertur ad πόλεων.

Pag.102. l.12. ἀλλ' ἦπϱ ἔξεϛι. Neſcio an legendum ſit, ἐξετέθη.

lin.20. αὖ ἔτω τύχοι, ϰαὶ ταῦτα. In ſuperiore linea habes, ϰαὶ ταῦτα. Vel hîc, vel ibi παϱέλϰϕ.

lin.25. σωωνὴ. Vide Notas Hiſtoricas.

Pag.103. l.6. οὐϰ ἀπαξιοῦσι. Ita Pinellus. Rectè hoc quidem de miniſtris; niſi malumus de Iuſtiniano οὐϰ ἀπηξίϖ. ſic habet Suidas. Et ſtatim pro οὔπω, lege ἔτω, etiam reclamante Suida.

lin.12. τῇ δὲ πῃ ἔχϕ. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε, ϰαὶ ὑπὸ θεοῦ ϰϱῄνοις τότϱις ϖϱοϐαλέϖϛ. Hæc in Pinelliano Codice deſiderabantur.

lin.17. ταύτας. Adde ἕλϰυον, vel quid ſimile.

lin.18. ϰατ' ὀλίγον. Rectius, ſi legas, ϰῦ λόγον. Adſtipulatur Pinelli Codex.

lin.26. ϖ' ὅτε. Ita corrigo, ἐϖὲ ὅτε αὖϑις ἐϖαναϖόμϖω.

lin.29. ϖϱὸς τὼ δὲ αὐτῖς. Senſus expeditus eſt, ſi legas, ϖϱοσὶὼ δὲ αὐτῖς. Sed quæ ſequuntur corrupta ſunt; vel in iis aliquid deſideratur.

Pag.104. l.28. ϖϱοψυχὼ τινα τῶν οἰϰείων. Adde, ἐϰ τῶν οἰϰ.

lin.38. ϰῦ θεοῦ πολεμίοις συχνοὶς γινομθρίοις. Rectius fortaſſe, ϰῦ θεοῦ πολέμοις συχνῶς ἀποτινομθρίων.

Pag.105. l.5. ἐϖὶ χεῖϱας. Hîc legendum, ἐϖὶ μοίϱας.

lin.15. τῶν ἀϖὸ τ. Deeſt aliquid, fortaſſe Γϱαιϰίας. Vide ne reponas ἑλλάδος, cùm præcedat Γϱαιϰὸς. Nomen Γϱαιϰίας legimus apud Theodorum Studitam in epiſtolis. Vide Notas Hiſtoricas.

lin.22. ἑτέϱων. De commilitonibus dicit, ἑταίϱων.

lin.37. Hîc lego, χϱήμαϑα μεγάλα εἰσεϖϱάττοντο οὕτω ϖάντως θεοῦ ϛϱατ.

Pag.106. l.1. ἐδαμῆ. Non negat; ſed locum indicat, ἔ δὴ.

lin.21. τὰς ἐφόδους ῥωμαίων. Imò ϖξσῶν, vel μήδων, reliquorúmque Barbarorum in Romanam ditionem. Idem mendum erat in Codice Pinelliano.

lin.24. ϖϱοιέϱως. Cum ſequenti φαύλως coniunge παϱέϱως.

lin.29. ἅτε ϰαίτι. Sic liber Pinelli. Non placet. Vel expungendum, ϰαίτι, vel legendum, ϰαὶ αὐτὶ.

Pap.107. l.10. αὐδεϖαπόδοις. Corrigere hoc quiſque poteſt, αὐδεάποδα.

lin.12. ὠίϰα τίνων Ἰουϛίν@. In exemplo Pinelliano Iuſtini nomen deſiderabatur, quàm bene, tute vides.

lin.19. ἐκάλουν. ἐπειδὴ ⸌ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔχει, τούτοις δὴ ὀφθῆναι ἐπεραρίθμουν. Hoc totum in suo libro Pinellus non habuit.

lin.30. ἀδὲ τοῦτο. Lege, ⓓ δὲ.

Pag.108.l.15. σφίσι ταξέων. Sic legit etiam Pinellus; nos συντάξεων.

Pag.109.l.34. ἐς βυζάντιον ἀ βασιλέως ἴοι γνώμη. Non hoc erat prohibitum, sed ἐκ βυζαντίου.

lin.37. ἀ γὰ θέμις. Peruersa hîc est, & perturbata orationis structura. Ita dispono. ἀ γὰ θέμις τινὰ ἐκ βυζαντίου ἀνάγεσθαι ὁκ ἀφειμένον πρὸς τῶν ἀνθρώπων ⓓ τῇ ἔ μαλίστου καλουμένῃ ἀρχῇ ἐπουρίσαι.

Pag.110.l.1. περαιόμενοι δὲ. Locus corruptus.

Pag.111.l.17. ἀπέτεμον. Si placet ἀπέτεκον. Nam inde τόκος, lucrum, in re numaria.

lin.19. τὰ πλεῖστα. Adde, εἰς τὰ καλάμ.

lin.29. ὤχνουν. Pro, ὤκουν.

lin.31. ἐπεὶ δὲ. Lege, ἔτι δὲ.

Pag.112.l.12. εἴπερ τὰ τοιαῦτα. Fortasse, οἷάπερ.

lin.22. καθαιρεσιάμενοι. De Iustiniano & Theodora.

lin.30. τὴν οἰκίαν. Ad Latinam vocem licèt Græcis in vsu librarius animum non aduertit; nam proculdubio Procopius scripserat ἰδίαν. Lege Notas Historicas.

Pag.113.l.2. προσαυτεῖν τὴν. Malè diuisa; lege coniunctim προσαυτήν.

Pag.114.l.21. πολλοῖς τε καὶ. Has amat constructiones Procopius; pro, πολλῶν τε καὶ ἀναρίθμων ὄντων.

lin.25. ἐπισκήψασαι. Quid si legas ἐπισκηψάντων?

Pag.115.l.7. ἀλλὰ τὰ μὴ. Lego, ἄλλο τε μὴ.

lin.22. στρατιώτας. Ponendum censeo στρατιοῖς. Bene hi cum cæteris ἄρχουσι numerantur, non illi.

Pag.117.l.16. Σελεντιναέια καλάμενοι. Latina vox, Σιλεντιάριοι.

lin.37. ὃν ἐν θερμοπύλαις φυλακτηρίοις. Lege, ἔ φυλακτηρίῳ.

Pag.118.l.25. τὰ τ. Addo Ἀλεξανδρείας: nam de ea vrbe loquitur.

lin.28. ἐργάζεσθαι εἴωθε. Repono, εἴασε: vel ἤθελε. Ita constabit sententia.

Pag.119.l.18. παραπέμψαι. Rectius παρέπεμψαν.

lin.22. βασιλεῖ μὴ. Ipse Imperator rem comprobauit.

Pag.120.l.13. τῶν Ἀλεξανδρέων ὃν. Supple ex vsu Procopij δοκιμωτέρους, vel λογιωτάτους. Sic infrà de Emesenis.

lin.29. ἀνήκεσα. Desideratur, κακὰ, vel δεινὰ.

lin.37. ἀπειπὼν ᾗ ἀπῶ. Legendum, ἀπεῖπον.

Pag.121.l.11. ἐπεὶ οὖν Ἀλεξανδρόσδε. Adde præpositionem ἐν.

lin.21. Sublatis asteriscis supple quod videtur deesse: ἄπῳ ἐπεὶ ἐς βασιλέα ἦλθεν ἐξ.

lin.28.

lin.28. ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρου. Rectius, τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχῆς.
Pag.123. l.11. δεινὰ ποιεῖν. Non ita, sed παθεῖν.
lin.23. Lege, τῶν ἐν παλαιστίνῃ καὶ φοινίκῃ.
lin.39. ὥστε ἀνὴρ. Hæc ita emendemus. ἦν δέ τις ἀνὴρ πατρίκιος τὸ ἀξίωμα.
lin.40. ἐπεὶ οὖν. Lege, ἐπὶ δὲ.
Pag.124. l.2. εἴτι εὗρε τε. Corrige, εἴ τινας εὗρε πλουτ.
lin.12. τότε ὡμολογημένων. Refertur ad χρυσίον, ita, τό, τε ὡμολογημένον.
lin.25. ὡμιλογηκότων. Ad participium διοικουμένοις, ὡμολογηκόσι.
lin.29. παράγραφον. Ex vsu, παραγραφὴν.
lin.40. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ἐμέσῃ μόνον κύριοι εἶναι. Legendum est, κύρια εἶναι, hoc est, κεκυρωμένα. Procopius lib. 1. de bello Vandal. ταῦτά τε κύρια εἶναι, ἅτε αὐτοῦ βασιλέως αὐτὰ διαπεπραγμένου.
Pag.125. l.6. τῶν τινι πολιτῶν. Corrige, πρός τινας τῶν πολ.
lin.28. ὁμολογῶν. Pone, ὡμολόγει.
Pag.126. l.4. παρανόμως. Lege, παρανομίας.
lin.35. ἀδελφῷ. Reponendum, τῷ ἀνεψιῷ: nam paulo antè Eudæmona Ioannis θεῖον appellauit.
lin.36. πρὸς βελισσάριον. Lege, λιβέριον, de quo & loquitur.
Pag.127. l.16. αὐτοῦ οὐκ ἐλθόντος. Emenda, οὐκ ἐθέλοντος.
lin.22. εὐθύγλωσσος ἦν. Rectius fortasse, εἶναι.
lin.37. ὥστε. Melius, οὕτως.
lin.28. δικαιώματα. Lego, δικαίωμα οὐδ' ὅ, τιοῦν. Articulus verò τὰ, qui præcedit, refertur ad bona quæ Iustinianus diripuit.
Pag.128. l.28. καὶ αὐτοῦ γράμματα. Lege, αὐτῇ.
lin.30. τῆς περὶ τούτων. Emenda, τῆς περὶ τούτου αὐτὴν. Et statim κεκομισμένοι.
Pag.130. l.10. τοῦτε μώμου αὐτίκα. Scribere voluit νόμου. Intelligit Procopius Iustiniani mandatum de cognoscenda Malthanæ causa.
lin.18. ἐν παλατίῳ. Adde, καὶ διαχρήσασθαι.
lin.23. ἐν οἷς, pro, ἐν ᾗ.
lin.31. ἐκ τούτων δὲ ὅτι τις. Ita lego, ὅτε τις βούλοιτο τὸ Ἰουστινιανοῦ δύναται τεκμηριοῦσθαι: vel τεκμηριούσθω.
lin.34. ποιεῖται. Rectius, ἐποιεῖτο.
lin.37. ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις. Ex interpretatione vides nos correxisse χρόνοις.
Pag 131. l.24. εὐδαιμονέστατα. Lege, εὐδαιμονέστατοι ἀπ' αὐτοῦ.
lin.37. ἄχρις ἐς Δακίβιζαν καθελὼν ἠνάγκασε πάντας ἐκ βυζαντίου εὐθύς. Hæc desiderabantur in Codice Pinelliano.
lin.39. οἷαι. Ita Pinellus, sed malè; οἵαις, vel αἷς.
Pag.132. l.6. ὥστε εἴασεν. Legit Pinellus, ὄντος. Reponamus, οὕτως.

lin.11. ἐν χώρᾳ μόλις ἑκάστῃ. Inuersus ordo, ἑκάστῃ μόλις τε.

Pag.133. l.3. ἀγροφορεῖν. Pinellianus liber, ἀγγαροφορεῖν. Recta sententia, sed vox suspecta. Legerem, ἀχθοφορεῖν.

lin.18. πορφυρίωνα. Scribendum πορφυρεῶνα, vt eius pagi Episcopi in Actis Synodicis subscribunt. Est nomen περιεκτικὸν. Ibi fortasse Tyrij purpuras piscabantur. In Epistola Simeonis Stylitæ ad Iustinum Iuniorem θηλυκῶς nomen effertur, τῆς αὐτῆς πορφυρεῶνος.

Pag.134. l.3. ἐξανίστανται. Aptè etiam legas, ἐξίστανται.

lin.21. τοσοῦτο δὲ ἀμαθὴς. Corrige, ἐστὶ δὴ.

lin.26. ἐν βασιλεῖ. Lege, βασιλείοις.

FRAG

FRAGMENTA ANEKΔΟΤΩΝ PROCOPII EX SVIDA.

Procopius Anecdot. *Suidas verb.*

Pag.2.l.32. Προκόπ. ἡ ὃ ἐξυπτὴ ὕστερον βελισαρίῳ γυνὴ γέγονεν ἤδη παίδων μήτηρ ὑμομήρη πολλῶν, οὔθ' ὡς οὗ ἠξίου μοιχεύτρια τὸ ἐξῆς εἶναι. Hæc ad lacunam paginæ ſecundæ pertinent. Ἐξυπήσαντας.

lin.34. τὸν ὃ δυνομιδῶν ἔλουσε βελισαρίου τὸ θεῖον λουτρὸν, χερσὶ ὃ οἰκείαις ἀναλόμβου εἰσποιητὸν ἐποιήσατο παῖδα, ἥπερ εἰσποιεῖται χειροδώοις νόμου. Ἔλουσε.

Pag.3.l3. εἶθ' ὕστερον ἐραστεῖσα αὐτῆς ἐν Ῥαβύσῳ. Hæc memoriter Suidam deſcripſiſſe nemo eſt qui non videat. Ἑκάπως.

lin.4. ἐν τῷ διαπλῷ τούτῳ καταχορὴς γυμνὴ τῷ πάθει. Καταχορὴς.

lin.9. ἠρέσθη αὐτῇ τὰ μὲν πρῶτα ἐν Ῥαβύσῳ, τελευτῶσα δὲ οἰκέτῃ παρόντων. Memoriter etiam hæc deſcribebat, & alia infrà: adeò Suidæ familiaris fuit hic liber. Ἐν Ῥαβύσῳ.

lin.11. Κάτχου ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγυμνωμένη καὶ διαφανῶς ἐρωτελήπτου ὅσα, οὐδὲν ἔπι κώλυμα ἔβλεπε. Κάτχου.

lin.15. ὅδε ἐπ' αὐτοφόρῳ τῇ πράξει λαβὼν ἐν καρχηδόνι ἐξεπάτησε τὸ γυναικὸς εἶναι. Ἐπ' αὐτοφώρῳ.

lin.25. καίπερ τῷ θεοδοσίῳ συλλελυμμένον τὸν ἱμάντα τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα τὰς ἀναξυρίδας ὀλέσθαι. Ἀναξυρὶς.

Pag.4.l.21. ἰῶ ὃ ἄρα ἡ θεοδώρα σκορπιώδης (τουτέστι πληκτικὴ) καὶ ὀργιλῶ σκοτεινή. Memoriæ lapſus, nam hæc Procopius de Antonina. Σκορπαίνεται.

Pag.6.l.2. Προκόπ. γυνὴ τὸν τρόπον ἐξερρωγυῖα. Hæc aliter Procopius. Ἐξερρωγυῖα.

Pag.7.l.32. ὃ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις ἀεὶ εἰώθασι τοὺς ἐς ἀλλήλους σταθμᾶται ὀργιλοὺ ⓐ ἄνθρωποι. De hoc loco dixi in Notis Cenſoriis. Σταθμᾶται.

lin.34. Προκόπ. ὥρα δοι μὲν θεμιτὸν, ἐμὲ μὲν τοῦς τῆ Ὥρα.

τῆς οἰκίας διαφθορᾷ, καὶ χρημάτων ἐστερημένον τοσοῦτον πλῆθος.

Ἀναδούμενος. lin.38. Προκόπιος. αἶσχος ἀναδουμένην οὕτω μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων.

Ἁμαρτάδες. lin.40. Προκόπιος. αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἱεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἅπτον μᾶλλον, οὕς γε καὶ δόξαν τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται, ὡς φύσει τρόπου ταῖς γειναμέναις ἐοίκασι.

Καταπροήσεσθαι. Pag.8. l.20. ὠμοσάτην ὅσοι δεινότατοι χριστιανοῖς ὅρκοι ὀνομάζονται, μήποτε ἀλλήλων καταπροήσεσθαι ἄχρι τῶν ἐς ὄλεθρον φερόντων.

Δεξαμενὴ. Pag.15. l.13. εἰς τὸ ἱερὸν τῆς σοφίας ἥκων, εἰς αὐτήν που τὴν θείαν δεξαμενὴν, ἐξαπιναίως ἐκάθισεν, ἀλλὰ κἀνθένδε ἀφέλκειν αὐτὸν ἴσχυσε. Subdit Suidas. τοῦτέστιν ἡ τράπεζα ἡ τὰ θεῖα δεχομένη. Quod verum non esse ostendimus in Notis Historicis.

ὀξυρεγμία. Pag.19. l.7. ἡ δὲ περιπάτους ἐποιεῖτο συχνοὺς ὀξυρεγμίαν προσποιουμένη.

Κῆδος. Pag.20. l.20. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις συνηλθέτην εὐθύς.

Τύχη. Pag.21. l.35. οὐκ ἂν ἀνθρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ θεοῦ ῥοπῇ πρυτανεύεται τὰ ἀνθρώπεια, ὃ δὴ τύχην καλεῖν εἰώθασιν ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἕνεκά τῳ πρόεισι τὰ ξυμβαίνοντα, εἴπερ αὐτοῖς οὐ ἔνδηλα γίνεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι, φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα προσχωρεῖν.

Ἐνδελεχέστατα. Pag.27. l.19. πράγμασιν ἐνδελεχεστάτοις ἀπὸ τῆς πενίας μαχόμενοι ἀπαλλαξείοντες ἐς βυζάντιον ἤεσαν.

Σισύρα. lin.23. οἱ δὲ ἐς βυζάντιον ἤεσαν, σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες, ἐν οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν, ὅτι μὴ διπύρους ἄρτους οἴκοθεν ἐμβεβλημένοι ἀφίκοντο.

Τυμβογέρων. Pag.28. l.24. πρὸ κδ' (lege προκόπιος.) ὁ δὲ ἰουστινιανὸς (lege ἰουστῖνος) τυμβογέρων ἦν ἤδη. Vide nostras Notas Historicas, nam hîc Suidæ Interpres labitur.

Ἰουστῖνος. lin.25. ἦν δὲ ἀμαθητὸς γραμμάτων ἁπάντων, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον, ἀναλφάβητος.

Ἐπισκήπτ. lin.36. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν καίπερ ἐπισκήψαντα ἐς τὴν ξύμπασαν διέφυγον οἱ ἄνθρωποι οὐχ ἥσσους ἢ ὅσοις διαφθαρῆναι τετύχηκε.

Νεοχμοῦν. Pag.29. l.32. ὁ δὲ φυλάσσειν τῶν καθεστώτων οὐδὲν ἠξίου, πάντα δὲ νεοχμοῦν ἐσαεὶ ἤθελε.

Ἀπόνοια. Pag.31. l.12. Προκόπιος. ἀδικούμενοι εἰώθασιν εἰς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι οἱ ἄνθρωποι.

lin.24.

lin.24. καὶ πρῶτον μὲν τοῖς στασιώταις τὰ ἀμφὶ τὴν κόμην εἰς νεώτερόν τινα παραβέβληται τρόπον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος καὶ τοῦ γενείου οὐδαμῆ ἥπτοντο. ἀλλ' αὐτὸν κατακομᾷν ἐπιπλεῖστον ὥσπερ καὶ πέρσαι ἐσαεὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρις ἐς σοῦ κροτάφους ἀποτεμνόμενοι, τὰ ὄπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσιν ἐπὶ μακρότατον. λόγῳ οὐδενὶ εἴων ὡς καὶ μασσάγεται. διὸ καὶ οὔνιον ἐκαλεῖτο τὸ αὐτὸ εἶδος. καὶ τὰ ἱμάτια εὐπάρυφα ἠξίουν εἶναι. — Εὐπάρυφα.

lin.36. ἔπειτα ἐς τὰ ἱμάτια ἠξίουν ἅπαντες εὐπάρυφοι εἶναι κομπωδεστέραν ἢ κατὰ τὴν ἑκάστου ἀξίαν ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξ οὗ προσηκόντων παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τοῦ ἀμφὶ τὼ χεῖρε μέρος αὐτοῖς, τὰ μὲν εἰς τὸν καρπὸν ξυνήει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα. τὰ δὲ ἐνθένδε ἄχρις ἐς ὦμον ἑκάτερον ἐς ἄφατόν τι εὖρος διεκέχυτο, ὁσάκις αὐτοῖς ἡ χεὶρ σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τὲ καὶ ἱπποδρομίαις τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ᾔρετο αἴσθησιν παρεχόμενον τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι δὴ αὐτοῖς οὕτω καλὸν τὲ τὸ σῶμα καὶ ἁδρὸν ἂν εἴη. ὥστε δεῖν τε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι. καὶ οὐκ ἐνενόουν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἠραιωμένῳ τὲ καὶ καινῷ, πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθείη. — ibidem.

Pag.32.l.14. ἐπωμίδες δὲ καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδυμάτων τὰ πλεῖστα ἐς τῶν οὔνων τότε καὶ τὸν τρόπον ἀποκέκριται σφίσι, Προκόπιός φησι. — Ἐπωμὶς.

Pag.35.l.23. ἧσσον δὲ ταῦτα σοῦ παραπεπτωκότας ἡνία ἢ τὰ πρὸς ἰουστινιανοῦ ἐς τὴν πόλιν. — Ἧσσον.

Pag.36.l.13. ἠλίθιός τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν, καὶ νωθὴς ὄνῳ ἐμφερὴς μάλιστα, καὶ οἷος τῷ χαλινὸν ἕλκοντι πείθεσθαι, συχνὰ οἱ σειομένων τῶν ὤτων. — Ἠλίθιος.

Pag.38.l.27. ἦν δὲ κακοῦργός τε καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοήθη καλοῦσι. — Μωροκακοήθης.

Pag.39.l.2. ἦν δὲ Ἰουστινιανὸς δολερὸς κατάπλαστος, σκότιος ὀργήν. — Σκότιος.

Pag.41.l.21. χιτωνίσκος χειριδωτὸς οἷος πρέπει δούλῳ παιδὶ. — Χιτὼν.

lin.26. φησὶ προκόπιος περὶ θεοδώρας τῆς Ἰουστινιανοῦ γαμετῆς, ἀποδυσαμένη ξὺν τοῖς μίμοις ἐν τῷ μέσῳ ἑστήκει λορδουμένη τε καὶ τὰ ὀπίσω ἀποκοντῶσα. Hæc pertinent ad lacunam paginæ 41. — Λορδουμένη.

Pag.42.

Σκορπιαίνεσθαι. Pag.42. lin.15. ἐς μὲν τοι τὰς συνθεατρίας, εἰώθει ἐσαεὶ σκορπιαίνεσθαι, βασκανίᾳ γὰρ πολλῇ εἴχετο. προκόπιος.

Ἐπίδοξος. Pag.55. l.26. καὶ προκόπιός φησι, παρεχομένη χιλίας ἀργύρου λίτρας τὸν υἱωνὸν ὠνεῖσθαι ἐπίδοξος ἦν.

Παλαμναῖος. Pag.56. l.7. οὐκ ἄνθρωποι ἔδοξαν εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοί τινες.

Βροτολοιγὸς. lin.19. ὥσπερ ἃ ποιηταὶ λέγουσι βροτολοιγὼ ἤστην.

Ἀνθρωποδαίμονες. lin.25. Ἀνθρώπειός τε ἠμπέσχοντο σῶμα, καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγενημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξύμπασαν κατέσεισαν τὴν οἰκουμένην.

Πόῤῥω που. Pag.57. l.13. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων πόῤῥω που τῶν νυκτῶν δηλονότι οἷσπερ ἐν καθαρῷ ἦν ἡ ψυχὴ, φάσμα θεάσασθαι δαιμόνιον.

Δίαυλος. lin.23. τούτοις δὴ οὖν μακροὺς διαύλους ποιεῖσθαι.

Ἰσχυρίζομαι. lin.36. ταῦτα γράφω οὐκ αὐτὸς θεασάμενος, ἀλλὰ τῶν θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας.

Παραπλὴξ. Pag.58. l.13. παραπλῆγι ἐοικότα ἐνθένδε ἀπαλλαγῆναι.

Ἀλιτήριος. lin.21. ἢ πῶς οὐκ ἔμελλεν ὅδε ἄνθρωπος δαίμων τὶς ἀλιτήριος εἶναι.

Δαιμονίως. lin.26. ὁ δὲ ἐς τὰ ἀφροδίσια δαιμονίως ἐσπουδακώς.

Φθόρος. Pag.60. l.24. οὕτως ἦν κατεσπουδασμένος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀείφθορος.

Κατακορὴς. Pag.62. l.37. σιτίοις καὶ ποτῷ κατακορὴς οὐδαμῆ γέγονεν, ἀλλὰ σχεδὸν ἄκρῳ δακτύλῳ γευσάμενος ἀπηλλάττετο.

Ἄγγαρος. lin.40. ὥσπερ γάρ τι αὐτῷ παρέργον τὸ ἐσθίειν, τῆς φύσεως αὐτὸν ἀγγαρευούσης περὶ τὰ βρώματα ἐφαίνετο εἶναι.

Ἀπόσιτος. Pag.63. l.1. ὁ δὲ ἀπόσιτος ἡμέρας καὶ νύκτας δύο πολλάκις ἔμενε, καὶ ταῖς τοῦ πάσχα ἡμέραις ἀπόσιτος ἦν ὕδατι βραχεῖ ἀποζῶν.

Ἀνάδικα. Pag.64. l.11. Ἀνάδικα τὰ δεδικασμένα ποιῶν, αἰσχροκερδίας ἠσσώμενος.

Τριγονία. Pag.67. l.1. διαδεξάμενος ὥσπερ ἄλλό τι τοῦ πατρὸς ἐς τριγονίαν παρέπεμπε τὸ ἔχθος.

Λωφῆσαι. lin.5. ἦν δὲ Ἰουστινιανὸς ἐς μὲν ἀνθρώπων φθορὰν ἑτοιμότατος, ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος.

Ἀκρατίζω. lin.12. ἡ δὲ θεοδώρα ἀκρατισαμένη ἡσυχίαν ἦγε.

Ἀκρασία. lin.19. οὕτω τε ἐς πᾶσαν ἀκράσιον ἐκπεπτωκυῖα τρίβον.

Ἐπικαλῶ. Pag.73. l.19. οὐδὲν ἐπικαλεῖν ἐπαγγείλασα πλὴν ὅτι παιδεραστοίη.

Οὐράνιον ὅσον. lin.27. ἃ δὲ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον.

Pag.79.

Pag.79. l.40. ὅτι δὲ δαίμων ἦν ἀνθρωπόμορφος ἡ θεοδωρία, τεκμηριώσαιτο ἄν τις τῷ μεγέθει σταθμώμενος, ὧν ἐς τοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ ὑπερβάλλοντι τῶν πεπραγμένων, καὶ ἡ τοῦ δεδρακότος δύναμις εὔδηλος γίνεται. Non de Theodora, sed de Iustiniano hæc scribit Procopius. Τεκμήριον.

Pag.80. l.8. θᾶσσον γὰρ ἄν τις τὴν πᾶσαν ψάμμον ἐξαριθμήσειεν, ἢ ὅσους τοῦτ' ἀνῄρηκε. τὴν δὲ χώραν διαριθμούμενος ἔρημον οὖσαν τῶν ἐνοικούντων, μυριάδας μυριάδων μυρίας φημὶ ἀπολωλέναι. Θᾶσσον.

Pag.83. l.7. ἐν εἰρηνικαῖς σπονδαῖς ἐξαρτώμενος ἀεὶ νῷ δολερῷ ἐπὶ τοὺς πέλας πολέμου αἰτίας. Ἐξαρτήσας.

lin.9. ὁ δὲ ἐν τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκώς τε καὶ οὐδενὶ λόγῳ, καὶ ὁ τὴν τῶν ἔργων παρασκευὴν ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρηματίαν ποιούμενος. Ἀναπεπτωκώς.

Pag.86. l.2. χρημάτων ὑποσπανίζων τοὺς ὑπικόους ἐλιΐζετο. Ὑποσπανίζων.

lin.26. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὥσπερ ποταμὸς ἀένναος ἐς ἡμέραν ἑκάστην ἐδήουτε καὶ ἐλιΐζετο τοὺς ὑπικόους. Ἀένναος.

lin.40. ἄλλοις στάσεως ἀφορμὴν, ἢ μέρους πρασίνου στοργὴν Ἰουστινιανὸς ἐπενεγκὼν ἀνῄρει. Πράσινον.

Pag.95. l.33. ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης καθήμενος, κέρδη αἰσχρότατα ἐκ ταύτης διεπορίζετο τῆς ἐργασίας, τὴν περὶ τοὺς ὀβολοὺς κλοπὴν εὖ μάλα τεχνάζων, καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλοντας ἀεὶ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκρούων, δεξιός γε ἦν κλέψαι, μετὰ τῶν αὐτῷ περιπεπτωκότων ἀναίδην, ἁλοὺς δὲ ὀμόσαι, καὶ τῶν χεῖρων τὸ ἁμάρτημα τὸ τῆς γλώττης περικαλύψαι θράσει. ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατηγοῖς καταλεχθεὶς ἐς τοσοῦτον ἀτοπίας ἐλήλακεν, ὥστε τῷ βασιλεῖ ἀρέσκειν ἐς τὰ μάλιστα, καὶ ἐκ τῶν ἀδίκων αὐτῷ βουλεύματα ῥᾷστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. τούς τε στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς συντάξεις ἁπάσας καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προσθήσας. Hæc eadem Suidas describit in Δεξιός. Θεόδοτος.

Pag.97. l.33. ἐνδεεστέρως ἢ κατὰ χρείαν ὁ σιταγωγὸς στόλος ἀφίκετο. ἀπορούμενος δὲ τοῖς παροῦσιν ἔν τε βιθυνίᾳ καὶ φρυγίᾳ καὶ βρᾴκῃ χωρίων πειρᾶσθαι, μέγα τι χρῆμα σίτου ἠξίου. ἦν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰκοῦσι μέχρι μὲν εἰς τὴν θάλασσαν πολλῷ πόνῳ τὰ φορτία φέρειν. ἐς βυζάντιον δὲ ξὺν κινδύνῳ ταῦτα ἐσκομίζεσθαι. καὶ βρα- Συνωνὴ.

χέα μὲν τιμήματα δῆθεν τῷ λόγῳ πρὸς αὐτοῦ φέρεσθαι. τὴν ζημίαν δὲ αὐτοῖς ἐς τόγον δὲ μεγέθους καθίστασθαι, ὥστε ἀγαπᾷν, ἤν τις αὐτοὺς ἐώη, τόντε σῖτον οἴκοθεν τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι, καὶ τίμημα ἕτερον ὑπὲρ αὐτοῦ κατατιθέναι. τοῦτό ἐστιν τὸ ἄχθος ὅπερ συνωνὴν καλεῖν νενομήκασι.

Ἐπιβολὴ. Pag.102. l. 38. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τὸ τῆς Ἐπιβολῆς ὄνομα ὄλεθρος ἦν ἀπρόοπτος, ἐξαπιναίως τοῖς τὰ χωρία κεκτημένοις ἐπιγινόμενος, πρόῤῥιζόν τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν τοῦ βίου ἐλπίδα. χωρίων τε γὰρ τέλος τῶν ἐρήμων τε, καὶ ἀπόρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις, καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τετύχηκεν ἀπολωλέναι τὴν γῆν πατρῴαν ἀπολιποῦσιν, ἢ σοῦ ἐγκειμένους σφίσι διὰ ταῦτα κακοὺς κρύπτεσθαι, οὐκ ἀπηξίου φέρειν τοῖς οὔπω διεφθαρμένοις πανταπάσι, καὶ τοῦτο ἐκάλουν ἐπιβολήν.

Λιμιτανοῖοι. Pag.106. l. 15. ἡ ῥωμαίων βασιλεῖς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν, πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πλῆθος ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὁρίων τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ μετὰ τὴν ἑῴαν μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους τῶν περσῶν τε καὶ Σαρακηνῶν ἀναστέλλοντες, οὕσπερ λιμιτανοίους ἐκάλουν. τούτοις Ἰουστινιανὸς οὕτω δὴ παρέργως καὶ φαύλως ἐχρῆτο, ὥστε τεσσάρων ἢ πέντε αὐτοῦ ἐνιαυτῶν συντάξεων σοῦ χορηγοὺς ὑπερημέρους εἶναι. ἐσπειδὰν δὲ ῥωμαίοις τε καὶ πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἠναγκάζοντο οὗτοι χρόνου ῥητοῦ τὰς ὀφειλομένας συντάξεις μὴ λαμβάνοντες τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι.

Σχολάριοι. lin.39. Σχολάριοι τρισχίλιοι πεντακόσιοι ἐπὶ φυλακῇ τοῦ πάλλαντος ἦσαν τεταγμένοι, ἀριστίνδην ἐπιλεχθέντες ἐξ ἀρμενίων οἷς συντάξεις ἀνέκαθεν πλείους, ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἐχωρήγει.

Ὑπεραριθμὸς. Pag.107. l.17. οὗτος ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολαρίων κουλουμένων τρισχιλίων πεντακοσίων ὄντων. ἑτέρους δισχιλίους ἐντέθεικεν Ἰουστινιανὸς οὓς οὕτως ἐκάλεσε.

Πορθμὸς. Pag.109. l.25. πορθμὼ δύω ἔστον. ὁ μὲν ἐφ' ἑλλησπόντου ἀμφὶ σηστόν τε καὶ ἄβυδον. ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ εὐξείνου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ ἑλλησπόντῳ τελωνεῖον ἥκιστα ἦν, ἄρχων δέ τις ἐκ βασιλέως στελλόμενος, ἐν ἀβύδῳ καθῆστο,

θῆστο, διερευνώμενος ἕκαστα, ὁ δὲ ἐπὶ πορθμοῦ τοῦ ἑτέρου στελλόμενος μισθὸν ἀεὶ πρὸς βασιλέως κεκομισμένος ἦν οὐδὲν πρὸς τῶν τῇδε ναυτιλλομένων κομιζόμενος.

Pag. 111. l. 9. τῶν ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα καὶ διακοσίους ὀβολοὺς, οὓς φόλεις καλοῦσιν ὑπὲρ ἑνὸς σταστῆρος χρυσοῦ προΐεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτὸς ἐπιτεχνώμενος κέρδη οἰκεῖα, π' καὶ ρ' μόνους ὑπὲρ τοῦ στατῆρος δίδοσθαι τοὺς ὀβολοὺς διετάξατο. χρυσοῦ ἕκτην ἀποτεμόμενος μοῖραν. Κέρματα.

Pag. 113. l. 22. διωμότους συνίστασθαι τοῖς διαφερομένοις ἐκέλευσε τοὺς ῥήτορας. Διώμοτος.

Pag. 123. l. 33. πρίσκος ἐμεσηνὸς. ὅσπερ ἀλλότρια γράμματα ὑπερφυῶς ἐξηπίστατο μιμεῖσθαι. τεχνίτης τε ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιὸς ἄγαν. ἐτύγχανε δὲ ἡ τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησία τῶν τινὸς ἐπιφανῶν κληρονόμος γεγενημένη χρόνοις τισὶ πολλοῖς ἔμπροσθεν. ἦν δέ τις ἀνὴρ πατρίκιος μὲν τὸ ἀξίωμα. μαμιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς, καὶ περιουσίᾳ χρημάτων. ἐπὶ δὲ ἰουστινιανοῦ ὁ πρίσκος διαριθμησάμενος πόλεως τῆς εἰρημένης τὰς οὐσίας πάσας, εἴ τινας εὗρε πλούτῳ περιακμάζοντας, καὶ πρὸς ζημίαν μεγάλην χρημάτων διαρκῶς ἔχοντας, τούτων διερευνησάμενος εἰς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμασιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχὼν, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γεγραμμένα πεποίη), ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ μαμιανῷ ἀποδώσειν. ἅτε παραθήκης λόγω ταῦτα παρ' ἐκείνου κεκομισμένοι τότε ὡμολογημένον. ἐν τούτοις δὲ καταπλάστοις γραμματίοις, ξυνήει οὐχ ἧσσον, ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια. καὶ ἀνδρὸς δὲ τινὸς, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τηνικάδε χρόνου καθήμενος, ἡνίκα ὁ μαμιανὸς περιῆν, δόξαν τε πολλὴν ἐπί τε ἀληθείᾳ καὶ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπετέλει τὰ τῶν πολιτῶν γραμματεῖα. ἕκαστον αὐτῶν ἐπισφραγίζων αὐτὸς οἰκείοις γράμμασιν, ὅνπερ ταβελλίωνα καλοῦσι ῥωμαῖοι. τὰ γράμματα δαιμονίως μιμησάμενος, τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησίας παρέδωκεν, ὡμολογηκόσι μοῖραν αὐτῷ τινὰ κεῖσθαι τῶν ἐνθένδε πορισθησομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδὼν ἵστατο, τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἁπάσας ἐς τριακοντοῦτιν παραγραφὴν ἄγων, ὀλίγας δὲ ἅττας καὶ τὰς ὑποθηκα-

εἰας πάσας ἐνιαυτῷ μήκει ἐκκρούων, ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενοι, καὶ χρήματα τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ προέμενοι μελήσει ἀδεμιᾷ ἔπεισαν γράψαι νόμον, ὃ χρόνοις τὰς ἐκκλήτους τοῖς καθήκουσιν. ἀλλ' ἐνιαυτῷ ἑκατὸν πλήθει δικῶν τῷ αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλεῖσθαι. κεφάλαιον Ἰουστινιανοῦ ἐς τὸ πλῆθει κρατυνόμενον.

INDEX

INDEX
RERVM SCITV DIGNIORVM,
QVÆ IN ANEKΔOTOIS PROCOPII
CONTINENTVR, SERIE
ALPHABETICA DIGESTVS.

A

ACacivs Vrſarius Theodoræ Aug. pater. 40
Addæus Syrus Iuſtiniano carus. 110
Aërium tributum à Iuſtiniano excogitatum. 91
Æris alieni publici condonatio ſublata. 100
Alexander Forficula vexat milites. 106
Romanos. 117
Peloponneſios. 118
Amalaſũthæ indoles & pulchritudo. 70.71
Necem Theodora procurat. ibid.
Amantius Eunuchus occiditur. 30
Anaſtaſia Theodoræ Aug. ſoror. 40
Anaſtaſius Imp. Iuſtinum Prætorianis præficit. 28
Eius opes Iuſtinianus exhaurit. 86
Anaſtaſius Theodoræ Aug. nepos. 20
Anatolius Aſcalonita. 127.128
Anazarbus terræ motu corruit. 84
Andreas Epiſcopus Epheſi. 12
Annona, tributum. 102
Annuæ largitiones ſublatæ. 100
Antiochia terræ motu concidit. 84
Antonina Beliſarij vxor Theodoſium adoptat. 3
Eundem deperit. ibid.
In Photium filium agit inſidiis. 5.6
Conſtantino molitur necem. 4
Indignationem tegit. ibid.
Ioanninam filiam Anaſtaſio ſponſo negat. 25
Beliſarium quocumque ſequitur. 6
Eius adulteria Photius prodit. 7
Aquæ ductum reſtaurare negligit Iuſtinianus. 116
Arcobindus Theodoræ famulus. 72
Arethas Saracenus. 9
Arianorum Eccleſiæ à Iuſtiniano expilatæ. 51
Arſenius pſeudochriſtianus. 120
In crucem agitur. 122
Aſylum violat Theodora Aug. 15.73.75
Auguſta vocatur Domina. 134

B

BArbari Romanas opes exhauriunt. 86, 87
Ob id Romanam ditionem vaſtant. 50
Iuſtiniano permittẽte in Romanos graſſantur. 94
Muneribus afficiuntur à Iuſtiniano. 36
Baſianus nobilis à Theodora necatur. 73
Baſilius Edeſſenus ditiſſimus. 55
Baſſus Præfectus Prætorio. 92
Beliſarius mittitur contra Perſas. 6.8

Rem malè gerit in Perside. 10
In Italia. 22
Perduellionis accusatur. 81
Exauthoratur. 17
Contemnitur. 18.25
In pristinum restituitur. 20
In Italiam mittitur. ibid.
Eius opes infinitæ. ibid.
Italicum bellum ære suo conficit. 21
Redit ex Italia. 23
Eius auaritia. 22
Expilatur à Theodora. 18.20
Eius in Antoninam amor. 21
Domestica publicis posthabet. 9
Periurus. 15
Eius ingenium. 25
Consilia contra Antoninam. 7.8
Ioanninam filiã despondet Anastasio. 20
Buzes Præfectus militum. 16
In carcerem detruditur. 17

C

CAlligonus Eunuchus Antoninæ leno. 12
Antoninæ restituitur. 14
Callinicus vrbs. 16
Carcer in Palatio describitur. 17
Causidicos vexat Iustinianus. 113
Censitores militem vexant. 104.105
Centenaria præscriptio Ecclesiis. 124
Chrysomalla meretrix Theodoræ à consiliis. 78
Collector Magistratus. 96
Comitona Theodoræ soror. 40
Prostibula. 41
Constantinus Comes stabuli Antoninam offendit. 4
Occiditur à Belisario. ibid.
Constãtinus Quæstor Iustiniano carus. 90
Consules à Iustiniano sublati. 114.115
Corinthi ruina. 85
Chosroës Persarum tumultum sedat. 11

D

DEi prouidentia. 21
Demosthenes Patricius. 55
Descriptio, tributum. 103
Diocletiani in pauperes largitas. 119
Diogenem Theodora exagitat. 74
Dionysius Edessenus. 55
Ditybistus Iustini commilito. 27
Domestici. 108
Dominus vocatur Imperator. 34
Domitiani statua vnica. 37
Eius coniux. ibid.
Donatiuum quinquennale sublatum. 108

E

ECclesia Deiparæ. 15
Edessa obruitur. 84
Euangelus Causidicus emungitur à Iustiniano. 133
Eugenius Antoninæ sicarius. 4
Syluerium Papam occidit. ibid.
Euphemia Aug. primum nomen deponit. 45
Impedit matrimonium Iustiniani. 44
Eius mores. ibid.
Exploratores substulit Iustinianus. 133

F

FAustinus Samarita reus absoluitur à Iustiniano. 123
Fluuiorum inundationes. 84
Fœminæ pudicitia. 35
Frumentatio subditis onerosa. 97
Frumenti putridi distributio. ibid.

G

GOtthorum Imperij fines. 81
Græcum nomen probrum. 105

H

HEbræos vexat Iustinianus. 125
Hæreticos Iustinianus punit. 51
de Hæreticis Procopij sententia. ibid.
Hephæstus Alexandriæ Præfectus. 118
Hermogenes officiorum magister. 78
Herodianus se Gotthis dedit. 22
Hunnos muneribus auget Iustinianus. 36

I

IMperatores colore scribunt. 29
Imperatorum pedes deosculari. 134
Impositio, tributum. 102
Indara meretrix Theodoræ à consiliis. 78
Ioannes Ærarij Præfectus Theodoræ ingratus. 99
Ioannes Cappadox Theodoram defert. 79
Exulat. ibid.
Ioannes Edessenus obses Romanorum. 55
Ioannes Gibbus dux exercitus. 27
Ioannes Heluo. 16
Ioannes Laxarion Alexandriæ Præfectus. 126
Ioannes Theodoræ filius. 76
Ioannes Vitaliani Legatus Belisarij. 22.23
Ioannina Belisarij filia. 20
Ab Anastasio constuprata. 24
Iulianus Tyrannus. 52
Iunilus Quæstor legum imperitus. 90
Iuramenti religio. 8.9
Iuramentum Magistratuum. 93
Ius instabile. 64
Iustinianus Imp. consalutatur Cæsar. 45
Figit & refigit leges. 61
Legem de matrimoniis abrogat. 45
Quæsturam deformat. 89
Magistratus mutat. 49.89
Belisarium cur euocat ex Africa. 81
Præfecturas pretio locat. 92
Sceleratos Reip. præficit. 94
Amat improbos. 62.99
Seditiosos fouet, & honorat. 35.36.48
Venetos sibi conciliat. 30
Eorum factioni se adiungit. 43
Instituit monopolia. 88
Ministrorum sibi officia sumit. 63
Barbaris opes Romanas concedit. 86
Barbaros largitionibus auget. 36.87
Exhaurit Ærarium Romanum. 86
Ad omnia perturbanda natus. 81
Autor Reip. malorum. 29
Bellorum. 83
Pacem cum Chosroë pecunia redimit. 50
Eius mores. 38.39
Ad Barbarorum mores se componit. 63
Eius & Theodoræ morum similitudo. 56
Stolidus. 36
Domitiano persimilis. 37
Aures agitat. 36
Mendax. 39.126.127
Periurus. 62
Vitaliano fidem publicam violat. 30
Subditis affingit crimina. 86
Fraudibus agit cum litigantibus. 48
Cupidus rerum nouarum. 29
Iactat suam pietatem. 129
Assentatores audit. 60
Rebus suum nomen indit. 49
Theodoram adamat. 43
Eidem omnia indulget. ibid.
Eiusdem magicis artibus patet. 99
Propter auaritiam Consules abolet. 114. 115
Spectacula sustulit. 114
Sacerdotia vendit. 122
Vectigalia rigorosè exigit. 53
Expilat Asianorum Ecclesias. 51
Senatores. 54
Zenonem, Demosthenem, Tatianum, Hilaram, Dionysium, Ioannem Basilij filium. 55
Liberium. 127
Euphratam, Eudæmonem, Irenæum. ibid.
Hæredes Senatorum. ibid.
Raptas opes statim effundit. 40.49
Præsente pecunia nec Venetis fauet. 130
Sanguinis auidus. 29.39
Necat Amantium. 30
Vitalianum. ibid.
Infinitos homines. 80.81.82
Vexat Causidicos, Medicos, &c. 113
Pauperes. 116.117.118.119
Astrologos. 53
Mercatores. 109.110
Numularios. 111
Sericarios. ibid. & 112
Milites. 108.109
Officiales Magistratuum. 108
Hebræos. 125
Ægrotat. 16.43
Iustiniani Imp. cum Theodora matrimonium. 45

Lex

Lex de Præfecturis gratis dandis. 93
Decreta in Hæreticos, Gentiles, & Samaritas. 51.52.53
In masculorum corruptores. ibid.
Lex de hæredibus Senatorum. 128
Iudicia. 64.65
Eius & Theodoræ similitudo animorum. 60.68
Simulata studia. 48
Simulatæ altercationes. 49
Amor in improbos. 99
Crudelitas. 30
Auaritia. 39
Exemplo declarata. 85
Rapinæ. 29.86.87.92
Artes rapinarum. 55.56
In litigatores. 48
In militem. 108
Eleemosynæ ex rapinis. 60
Mores. 59
Pietas qualis. 60
Abstinentia cibi. 63
Vigiliæ. ibid.
Lenitas. 59
Animi dotes nil profuerunt Reipubl. 63
Leuitas. 60
Amor & odium. 61
Ira. 59
Corporis forma. 37
Aspectus prodigiosus. 57.58
Dicta. 55.89.129.133
Oratio barbara. 63
Studia Theologica. 83
Ædificia quæ non necessaria. 36
Iustinus Imp. quando & cur venit Byzantium. 27
Miles Prætorianus. ibid.
In carcerem truditur. ibid.
Liberatur. 28
Prætorianis præficitur. ibid.
Fit Imperator. ibid.
Litterarum expers. ibid.
Vt scribit suum nomen. 39
Stolidus. ibid.& 45
Principatus anni. ibid.
Moritur. ibid.
Eius patria Bederina. 27
Italia maior quàm Africa. 81

L

LArgitiones annuæ sublatæ. 100
Leo Cilix Referendarius. 65.129
Leontius Referendarius. 78
Liberalium artium profligator Iustinianus. 113
Liberius Patricius Romanus. 121.122
De Præfectura contendit cum Ioanne. 127
Logothetæ qui. 104
In Italiam & Africam missi. 81
Longinus detegit Prisci fraudes. 125
Ludi publici sublati. 114
Lupicina Iustini vxor. 29

M

MAcedonia famula defert Antoninam. 3.4
Occiditur. ibid.
Macedonia meretrix Theodoræ amica. 58. 59
Mammilianus. 127.128
Malthanes Cilix. 130
Martinus Belisario sufficitur. 17
Mater Iustiniani à Dæmoniis deluſa. 57
Matrimonia nobilium curat Theodora. 77. 78
Medicos vexat Iustinianus. 113
Mercatorum damna. 109.110.111
Milites limitanei sublati. 106
Milites Constantinopoli excepti. 104
Militum diuersi ordines. 104.105
Militum vexationes. 105.106.107
Ministris stipendia intercepta. 97
Ministrorum Magistratuum damna. 108
Monachi comam tondent. 6
Monacho qualis visus sit Iustinianus. 58
Monasterium conuersarum meretricũ. 75
Monopolia instituit Iustinianus. 88
Montanistæ sese incendunt. 52
Mulieris pudicitia. 35
Mulieribus adulteris fauet Theodora. 77

N

NAutarum vexationes. 110
Nili inundatio. 84
Numus aureus diminutus. 111

P

PAulus Episcopus Alexandriæ. 120.121. 122
Pauperum vexationes. 116.117.118.119
Pegasius à Solomone interemptus. 26
Pelagius E. R. Archidiaconus. 121
Persarum in Chosroëm tumultus. 11
Perusia à Gotthis capta. 24
Petrus Barsames Theodoræ carus. 98
Veneficus & Manichæus. ibid.
Prætorio præficitur. 95
Ærario. 99
Eius flagitia. 95.96.99.100
Petrus Magister Officiorum. 71
Amalasunthæ necem procurat. ibid.
Eius rapinæ. 107
Phocas Præfectus Prætorio. 92
Pholes. 111
Photius Antoninæ filius, Belisarij priuignus. 7
Matri tendit insidias. 5.7
Eius adulteria defert. ibid.
Simultas ob id cum Theodosio. 5
Quem carcere vincit. 12
Cæditur. 13
E carcere elabitur. 15
Fit Monachus. ibid.
Eius natura & mores. 5
Præfecti Prætorio quare ditissimi. 91
Quæ quotannis Cæsari pendebant. ibid.
Præfecti Vrbis autoritas. 88
Præfectorum & Magistratuum iuramentum. 93
Præfecti Prouinciarum. ibid.
Præfecti conductitij. ibid.
Præscriptio centenaria datur Ecclesiis. 124
Prætor Plebis. 89
Prætorianorũ ordines & numerus. 106.107
Licentia. 65
Priscus Iustiniano à secretis. 71
Ad sacerdotium adigitur. 72
Priscus Emesenus falsarius. 123.124
Proclus Quæstor. 28
Vir integer. 44
Procopius cur scripsit Ἀνέκδοτα. 1.2
Damnat Hæreticos, Gentiles, Samaritas. 51.52
Eius sententia de prouidentia Dei. 47
Protectores. 108
Psoës Diaconus. 121

Q

QVadratus Theodoræ nuntius. 19
Quæsitor, & eius officium. 89
Quæstores quales esse debeant. 89.90
Quæsturæ munus deformauit Iustinianus. 89
Quinquennale donatiuum sublatum. 108

R

REferendariorum munus. 65
Reip. status sub Iustiniano. 83
Rhodo Præfectus Alexandriæ. 120
A Iustiniano necatur. 121

S

SAbbatius Iustiniani pater. 57
Salutandi Imperatoris & Augustæ mos. 133
Salutare quando neminem liceat. 45
Samaritarum rebellio. 52
Saturnini matrimonium. 78
Ludibrium. ibid.
Seleucia terræ motu concidit. 84
Senatores approbant Iustiniani matrimonium. 46
Expilantur à Iustiniano. 54
Eorum adulatio. 68
Autoritas nulla. 64
Sergius Bacchi filius. 25.26
Serici pretium. 111
Mercatura. 112
Sesti & Abydi constituuntur publicani. 109.110
Solomon. 26.27
Syluerium Papam occidit Eugenius. 4

T

TAbella quatuor litterarum Iustini. 28
Tarsus obruitur. 84
Tatianus Patricius. 55

Templum Deiparæ. 15
Terræ motus. 84
Theodora Augusta Comitonæ sorori deseruit in circulis. 41
Scenæ addicitur à matre. ibid.
Mimorum socia. ibid.
Impudentissima. 42
Prostibula Planipes. 41
Meretrix celeberrima. 42
Omnes eam deuitant. ibid.
Heceboli concubina. ibid.
Adamatur à Iustiniano. 43
Fit opulentissima. ibid.
Magicis artibus agit cũ Iustiniano. 98.99
Amalasunthæ Reginæ parat exitium. 71
Ioannem Cappadocem in Ægyptum amandat. 79
Prisco insidiatur. 71
Basianum crudelissimè necat. 73
In gratiã Antoninæ multos interimit. 13
Diogenem exagitat. 73.74
Areobindum famulum diuexat. 72
Ioannem filium occidit. 77
Nobiles fœminas exagitat. 75.76
Matrimonia nobilium curat. 77.78
Saturnino meretricem despondet. ibid.
Stupro filiæ Belisarij, opes eius sibi procurat. 24
Mulieribus adulteris patrocinatur. 77
Sua facinora studiosè celat. 72
Secedit in Heræum. 70
Meretrices ad meliorem frugem reuocat. 75
Sacerdotes & Magistratus creat. 77
Asylum violat. 15.73.75
Theodoræ Augustæ parentes Vrsarij. 40
Sorores. ibid.
Filius ex fornicatione. 76
Forma corporis. 47
Mores. 66
Corporis cura. 67
Fornicatio. 76
Familiaritas cum Dæmonibus. 58
Fastus. 67.68
Pedum oscula. ibid. 134
Crudelitas. 66.68.74
Odium in infensos. 66.68.70.71
In Germanum. 22
In Ioannem Cappadocem. 79
Ioci. 69.70
Epistola ad Zaberganem. 11
Ad Belisarium. 19
Somnium de sua fortuna. 59
Carcer describitur. 15
Theodorici Regis in militem & pauperes largitas. 117
Theodosius Antoninæ amasius. 3
Baptizatur. 2
Ab Antonina adoptatur. ibid.
Ærarium Rauennæ & Africæ expilat. 5
Eius & Photij simultas. ibid.
Confugit in templũ Ioannis Apostoli. 12
Fit Monachus. 6
Antoninæ restituitur. 14
Eius interitus. ibid.
Theodosius Senator à Theodora occiditur. 13
Theodotus Cucurbitinus Præfectus Vrbis. 43
Exulat. 44
Theodotus Præfectus Prætorio. 95
Tribonianus Quæstor. 90
Eius adulatio. 61

V

VEctigalium condonatio sublata. 101
Veneti & Prasini Remp. euertunt. 31
Venetorum & Prasinorũ rixæ & cædes. 83
Venetorum & Prasinorum flagitia. 32.33.34.35
Venetorum habitus. 31.32
Veredarios sustulit Iustinianus. 131
Vigilius Papa Iustiniano roganti non paret. 122
Vitalianus occiditur. 30
Vrbium diuersarum ruinæ. 84.85

Z

ZEno Anthemij Imperatoris nepos. 54
Zimarchus Iustini commilito. 27

INDEX
RERVM MAGIS INSIGNIVM,
QVÆ IN PRÆFATIONIBVS, ET IN NOTIS IN PROCOPII ARCANAM HISTORIAM HABENTVR,

Numerus Romanus Præfationes, Barbarus Notas indicat.

A

ACACIVS Vrsarius, Theodoræ Aug. pater. 30
Addæus Syrus Iustiniano carus. 105
Αδελφιδοῦς & ἀνεψιὸς quo differant. 12.20
Αδελφοπιστία. 23
Eius ritus. ibid.
Αδελφοποιητὸς. ibid.
Adoptare filios in baptismo; extra baptismum non licebat. 3
Adrianæus aquæductus Byzantij. 107
Adulteras vt deprehendunt Byzantij. 83
Æneada familia quæ. 89
Aërium vectigal. 95
Ætherius mortuorum bona decerpit Iustiniano. 62
Africa & Λιβύη dupliciter dicitur. 86
Africa minor quàm Italia. ibid.
Africanorum anathema in Vigilium. 4
Agapetus Papa minis vexatur à Iustiniano. 89
Iustinianum Diocletiano comparat. 36
Ab hæresi abducit. 74
Αγαπητοὶ qui dicuntur. 23
Αγαπητὸς Iustiniani Fœlix Papa. ibid.
Agathias & Procopius in Iustiniani patria non discrepant. 15
Alapæ Mimorum. 32
Albati & Rusati Aurigæ Circenses. 24
Alexander Psallidius siue Forficula. 102
Alexandrinis Diocletianus frumẽtum largitur. 107
Amantius Eunuchus occiditur à Iustiniano. 22
Ecclesiam S. Thomæ construit. ibid.
Cur rebellis Trinitatis, & Zummas dictus. ibid.
Amicitiæ Ethnicorum firmatæ sanguinis potione. 23
Christianorũ, potu sanguinis Christi. ibid.
Αμφιθέατρον idem quod Κυνηγέσιον. 30
Anastasius Imperator custodia Iustinum vincit. 16
Remittit septennale tributum. 99
Hæreticus cur Pius dicitur. 13
Anastasius Antiochenus exulat. 106.107
Anastasius Theodoræ & Iustiniani ex filia nepos. 68
Θυγατριδοῦς. 121
Ioanninæ sponsus. 3
Anatolius mortuorum bona decerpit Iustiniano. 61
Andreas Ephesi Episcopus. 7
Ανέκδοτα quibus libris prænotabatur. 2
Ανέκδοτα, Arcana historia. ibid.
Liber de vita Iustiniani. 2
An sint integra. xiv.
Cur seorsim ab alia Procopij historia in Bibliothecis habeantur. ibid.
Ανέκδοτα scripsit Cicero. 2

Ανεκδότων Procopij exẽpla quot extent. xiv.
Codex Vaticanus qualis. ibid.
Ανεψιὸς vox à Procopij Interpretibus non intellecta. 12
Quo differat à voce ἀδελφιδοῦς. ibid. & 21
Annona malè ſcribitur Σιωανὴ. 99. 100
Annona militaris à ſubditis exigitur. 99
Annorum Imperij Iuſtiniani ratio. 104
Antinomiæ in Iuſtiniani Cõſtitutionib. 74
Antonina mulier ſolertiſſima. 3
Theodoræ Aug. à veſte. ibid.
Duos viros habuit. ibid.
Ex priore Photium ſuſcepit. ibid.
Beliſarium quocumque ſequitur. ibid.
A Beliſario ad Iuſtinianũ ablegatur. ibid.
Beliſario ſuperfuit. ibid.
Ioanni Cappadoci tendit inſidias. ibid.
Aquam ne putreſcat prohibet. ibid.
Reſtaurat Eccleſiam S. Procopij. ibid.
Eius filia Ildigeri coniungitur. ibid.
Appion Sacerdos & Præfectus Prætorio. 96
Ἀποθεξάμενος quid ſit. 5
Aquæ penuria Byzantij. 107
Arabia, ſiue Arraba Iuſtini & Sophiæ Auguſtæ filia. 68. Baduarij vxor. ibid. eius filia Helena. 69
Areobindus Proiectæ maritus. 13. 69
Aretas Saracenorum dux. 7
Argentati Aurigæ additi à Domitiano. 24
Ariani occiſi in Eccleſia S. Mocij. 56
Hexacionitæ qui. ibid.
Cur à Iuſtiniano eximũtur à pœnis. ibid.
Arſenius Samarita pſeudochriſtianus. 57. 108. Iuſtiniano & Theodoræ carus. ibid.
Aſclepiodotus Præfectus Præt. Gentilis. 59
Aſinus cur appellatus Iuſtinianus. 26
Aſſeſſor & Quæſtor. 94
Aſyli religio à Theodora violata. 8
Athalaricus nepos Iuſtini Senioris. 67
Eius legatio de pace ad Iuſtinum, non ad Iuſtinianum. 18
Ατζηποὶ puellæ quæ. 84
Auaribus tributum pendent Romani. 54
Auguſtana Editio Procopij mutila, xiv. 8
Aula Iuſtiniani plena Ethnicis. 59
Aurati Aurigæ additi à Domitiano. 24
Aurigarum Circenſium origo 25, factiones quatuor. 24. colores diuerſi. ibid.
Autores qui de Iuſtiniano ſcripſerunt. ij.
Eadem quæ Procopius. iij.
An illa ex Procopio acceperint. v.

B

BAcchi filij tres in Africa ſub Iuſtiniano. 13
Baduarius Curopalata. 17. Arrabæ ſiue Arabiæ maritus. 69. eius filia Helena. ibid.
Badurius Vigilantiæ filius. 69
Barbam radere & promittere Imperatores qui conſueuerint. 29
Barbaros muneribus auget Iuſtinianus. 52. 53. 54. inter ſe committit. 52
Baronij ſententia de Iuſtiniano & Theodora. iv. v.
Baſſus Patricius à Theodora occiſus. 82. 83
Baſilius vir ditiſſimus. 61
Βατεαχὶς veſtis Praſinorum. 25
Bederina & Bederiana eadẽ. 14. an eadem cum prima Iuſtiniana. 15. diuerſa à Taureſio. ibid. in Illyria. 13. in Pannonia ſecunda. ibid. patria Iuſtiniani. ibid.
Beliſarius an Ethnicus. 59. falsò creditur Germanus. 5. Iuſtiniani δορυφόρος. ibid. Tribunus militum Daræ. ibid. ex Italia turpiter diſcedit. 11. perduellionis accuſatur. 85. exauthoratur. 10. an effoſſis oculis mendicarit. ibid.
Beliſarij patria. 5. filia Ioannina. 68. ſatellitiũ numeroſiſſimũ. 12. triumphi. 47. laudes. 5. bona Marinæ domui addicta. 107
Biglantia idem quod Vigilantia. 67
Bigleniza ſoror Iuſtini Senioris. 67. Iuſtiniani mater. ibid. mœrore extinguitur. 35. Theodoræ matrimonium cum filio non probat. 36
Blachernæ vnde dictæ. 7
Blachernianum templum. 105
Boraides Iuſtiniani nepos. 69
Braducionem cur ſuſpendit Choſroës. 75
Βεθιὰ ſuburbanum. 80
Buzes dux exercitus. 10

C

CAbades Rex Perſarum. 99
Cæſaris & Nobiliſſimi an eadem dignitas. 42

Callinicus vrbs vnde dicta. 120
Canis adulteras prodit. 84
Carpianus Patricius à Theodora occisus. 83
Cassinense Priuilegium Iustiniani suppositicium. 19.88
Catomis cædi quid sit. 85
Cētenaria præscriptio Ecclesiis cōcessa. 110
Eadem reuocata. ibid.
Centenarium quid. 5
Cete Byzantiis infestum. 81
Christiani à die Cœnæ Christi neminem salutant. 43
Christianorum amicitiæ Christi sanguine confirmatæ. 23
Chosroës Rex Philosophus. 88
Iustiniani fastum contemnit. 51
Chrysomalla meretrix Theodoræ Augustę amica. 32
Cicero scripsit Ἀνέκδοτα. 2
Cinnabaris pro colore purpureo. 20
Eo colore scribunt Imperatores. ibid.
Circensium Aurigarum origo. 25
Factiones quatuor. 24
Colores diuersi. 25
Flagitia. ibid.
Circi & Theatri licētia in Iustinianū. 63.64
Collectio nomen Magistratus. 99
Color quo scribunt Imperatores. 20
Color Venetus vnde dictus. 25
Coloribus cur distincti Aurigæ. ibid.
Comæ tondendæ ratio diuersa. ibid.
Comam deponunt Monachi. 5
Eremitæ nutriunt. ibid.
Et laici, sed ad luxum. ibid.
Comes Prætorianorū & Excubitorum. 17
Comitona soror Theodoræ Augustæ. 30
Sittæ Comitis vxor. ibid.
Commercia publicanorum. 105
Concilium Chalced. Theodora damnat. 48
Consistorium quis locus. 103
Constantinus Comes stabuli Iustiniani. 3
Bello clarus. 4
A Belisario necatur. ibid.
Constantinus Quæstor. 94
Constitutio Iustini & Iustiniani de Scenicarum nuptiis distinguitur. 38.40
Sæpe à Iustiniano confirmata. ibid.
Constitutiones Iustini & Iustiniani falsò inscriptæ. 37.38
Consules duo Orientis & Occidentis. 106.
Licèt in fastis sint duo, vnum cur Scriptores nominent. ibid.
Eius cuius nomē ignotū, mētio vt fit. ibid.
Cur illos abolcuit Iustinianus. ibid.
Consules Codicillares seu Honorarij. 5
Horum nomina fastis non inscribuntur. 7
Corippus frigidus Iustiniani laudator. iij. 28
Coronę in manibus & capitibus puellarū. 31
Corporis custodes qui. 16.103
Cura Palatij idem qui Curopalata. 17
Curatores Dominicarum domorum. 107
Curopalatæ nomen quando vsurpatum. 95
Curopalata Ædilis. 17
Militaris. ibid.
Honorarius. ibid.
Militaris primus post Imperatorem quando esse cœpit. ibid.
An Præfect. Prætorio dignior. ibid.
Curopalatæ sub Iustiniano. ibid.
Custodes Palatij. 17.103
Cyprus, an secunda sit Iustiniana. 30
An Theodoræ patria. ibid.
Cyrillus magister militum. 84

D

DAras vrbs vnde dicta. 62
Dæmon quicumque nefarius homo dici solet. 65.66
Dæmonodora dicta est Theodora Aug. 66
Demosthenes Præfectus Prætorio. 61
Δεσποινικὴ & δεσπότικὴ domus. 107
Δεξαμενὴ quid. 8
Diabolus dicitur quicūque nefarius. 65.66
Diadema Iustinianeum quale fuit. 76.77
Diocletiani largitas in Alexandrinos. 107
Diocletiano comparatur Iustinianus. 107
Ditybistus Iustini commilito. 14
Domestici. 103
Dominicæ domus. 107
Domitianus addit Aurigas Argentatos & Auratos. 24
Domitiani statuæ euersæ. 29
Vnica ænea tempore Procopij. ibid.
Domus Iustinianea. 50
Dulcissimus Vigilantiæ maritus. 68
Eius filij. 66.67

E

Ἑβδόμον suburbanum. 79
Ecclesia Sanctæ Sophiæ sæpe conflagrauit. 9
Mariæ Virg. in Blacherniano. 7
Ioannis Apostoli Ephesi. ibid.
Ecclesiastici Dominos vocant Imperatores. 46
In Ecclesiasticos criminosè agit Iustinianus. 35
Theodora. ibid.
Editio Nouellarum corrigitur. 9
Electio Imperatorum à Patriarchis confirmatur. 45
Emboli qui sint. 31
Embolaria mulier quæ dicatur. ibid.
Ἐν ἁγίοις, ὁσίοις, ἀγγέλοις, vsus explicatur. 73
Encaustum, color quo scribunt Imperatores. 20
Qua ratione conficiatur. ibid.
Itali vocant *Enchiostro*. ibid.
Ἑορτὴ per excellentiam Pascha. 43
Ἔπαρχος. 92.93
Ab ὕπαρχος quo differat. 95
Ephesinorum Episcoporum series. 7
Ἐπιβολὴ quid. 100
Eius autor Marinus Præfectus Prætorio. 95.100
Ecclesiis etiam imposita. 101
A Iustiniano imperata. ibid.
Ecclesiis Hierosolymæ condonata. ibid.
Episcopi Græci suis Imperatoribus adulantur. 115
Episcopos contradicentes Iustinianus punit. 90
Episcoporum Ephesinorum series. 7
Eremitæ, non Monachi comam nutriunt. 5
Euagrius quædam de Iustiniano vberiùs quàm Procopius scripsit. 83
Eudæmon Patricius. 111
Eugenius Antoninæ ficarius. 4
Syluerium Papam occidit. ibid.
Eunuchi non fiunt Consules. 6
Euphemia Aug. vxor Iustini Senioris. 67
Antea dicta Lupicina. 29.35
Nuptias Iustiniani cum Theodora non probat. ibid.
Sibi statuam ponit. 36
Ecclesiam S. Euphemiæ construit. ibid.
Eius & Iustini sepulchrum. 46
Euphemia Ioannis Cappadocis filia. 119
Euphratas Eunuchus. 111
Eusebius Episcopus Cyzicenus. 85
Eutharicus filius adoptiuus Iustini Senioris. 29.18.67
Consul. 18
Eutychius C P. Patriarcha exulat. 89.106
Euthymius vir Sanctus. 70
Exempla pudicitiæ matrimonialis. 28
Exercitus Romani numerus exiguus. 102
Exconsul quid. 5.6
Excubitores qui. 16.103
Expræfectus. 6

F

FAcundus Hermianensis reprehendit Iustiniani licentiam in Ecclesiasticos. 71
Eius acerbus animus in Vigilium PP. 4
Falsarij sub Iustiniano. 110
Fauor Theatri. 26
Fidei publicæ dandæ ritus. 23
Fœlix Papa Iustiniani ἀγαπητὸς. ibid.
Fornicaria & Embolaria idem. 35

G

ΓΑὐδαρος Iustinianus. 27
Gentiles qui dicti. 25
Complures in Aula Iustiniani. 59
Georgius Theodoræ Aug. nepos. 31
Curator domus Marinæ. 107
Germania Belisarij patria quæ. 5
Germanus Iustiniani nepos, non frater. 12. 69
Passaræ maritus. ibid.
Deinde Mathasuentæ. 12
Eius filij Iustinus, Iustinianus, Iustina. 69. 70
Ex Mathasuenta Germanus. 12.70
Græci nomine rarò vsi sunt *Græci*. 102
Γραικὸς, & Ἕλλην differunt. ibid.
Græcorum Præsulum adulatio. 115

H

Helena Baduarij filia. 69
Heræum Iustiniani suburbanũ. 80.81
Hæretici plurimi sub Iustiniano. 74
Ad rectam sententiam cogendi. 55
Vltimo supplicio puniendi. ibid.
Eorum statuæ in latrinis. 56
Hermogenes Magister Officiorum. 84
Herodianus Belisario infensus. 11
Gotthis se dedit. ibid.
Hesychius Milesius de Triboniano. 72
Ἡμέρα per excellentiam dies Paschatis. 43
Ἡρία suburbanum. 80
Idem ἠρᾶιον, ἱερεῖον, & ἱέρεια. ibid.
Historia Arcana an sit perfecta. xiv.48
Historicis omnibus ignota Procopij Ἀνέκδοτα. v.
Historici æquales & posteriores Procopio, qui eadem de Iustiniano scripserunt. vj.
Holouerum quid. 106
Homicidium vt describit Procopius. 4
Hunni vt caput comunt. 25

I

I, Apex Iustinianus. 20
Ἱέρεια suburbanum Byzantij. 80
Ildericus Vandalus Iustiniano carus. 91
Imago Iustiniani. 28
Theodoræ. 47
Imperatoria. 77
Incendium S. Sophiæ. 9
Nosocomij Sampsonis. ibid.
Indara meretrix Theodoræ Augustæ amica. 32
Inscriptiones falsæ in Codice. 37.38
Interpretatio nominum,& cognominum. 9
Ioannis Apostoli templum Ephesi. 7
Ioannes Basilij filius. 61
Ioannes Cappadoces duo sub Iustiniano. 23
Ioannes alter Cappadox C P. Patriarcha. 23
Primus Oecumenicus. 22.70.71
Ioannes alter Cappadox Præfectus Prætorio. 6
Ethnicus. 59
Sceleratissimus. 6
Iustiniano carus. ibid.
Falsò creditus Patriarcha. 7
Distinguendus à Ioanne Gibbo. ibid.
Dissuadet Iustiniano expeditionẽ Africanam. 97
Eius præfectura decennalis. 96.98
Inuitus fit Sacerdos. 7.82
Denominatur Petrus. 7
Hic, non Belisarius obolos mendicauit. 10
Ioannes Gibbus in carcerem Iustinum coniicit. 16
Ioannes Heluo, Græcè φαγᾶς. 9
Ioannes Patriarcha Chalcedonij filius Iustinianum inter Sanctos retulit. 73
Ioannes Pompei filius. 69
Proiectæ maritus. ibid.
Ioannes Theodoræ Augustæ filius naturalis. 68
Ioannes Theodoræ Augustæ nepos. 31
Ioannes & Theodorus contra Samaritas. 58
Ioannes Scholasticus C P. Patriarcha Nomocanonis autor. 110
Ioannes Sisinioli. 13
Ioannes Vitaliani nepos. 11.69
Vir strenuus. 11
Ad Iustinianum ablegatur à Belisario. ibid.
Iustinæ maritus, ibid.& 69
Ioannina Belisarij filia. 3
Anastasio Theodoræ Augustæ nepoti despondetur. ibid.& 68
Irenæus Pentadiæ Patricius. 58
Contra Samaritas mittitur. ibid.
Isauranum Præsidium. 119
Isdigunas Persarum legatus. 92
Italia maior quàm Africa. 86
Imperatoria domus continet omnes Magistratus. 79
Imperatores qui παξιδάται dicti. 16
Christiani τ̃ θείας λήξεως. 73
Pij ab Antonino Pio. 72
Domini vocantur ab Ecclesiasticis. 46
Latinè loquuntur. 76
Latinè subscribunt. 19

Quo colore ſcribunt. 20
Ad ſacerdotium adigunt rebelles. 83
Qui Venetis, qui Praſinis fauerint. 33
Qui barbam raſerunt. 28
Imperatorum electio à Patriarchis confirmata. 46
Pedes oſculandi mos. 115
Leges cur vtraque lingua. 76
Loca deliciarum. 79
Imperatoribus Patriarchæ benedicunt. 115
Nomina tributa pro gradu, non pro merito. 73
An ipſis Eccleſiaſtici deoſculentur pedes. 115
Imperium Romanum quando dici cœpit Græcorum. 101
Iucundianum hodie Galata. 107
Iuramenti forma. 98
Iuriſconſulti qui hanc Hiſtoriam non probabunt. ij.
Iuſtinianus Imperator Illyricè Vprauda. 9. 68
Taureſij natus, Bederinæ altus. 15
Iuſtini I. nepos ex ſorore. 24.68
Modò ἀνεψιὸς, modò ἀδελφιδοῦς Iuſtini. 24
Obſes apud Theodoricum Regem Gothorum. 34
Candidata militia quando functus. 16
Quando appellatus Nobiliſſimus. 41
Præfectus militiæ antequam Cæſar. 24
Succedit Vitaliano. ibid.
Quando creatus Cæſar. 41.42
Quoto ætatis anno. 21
An inuito Iuſtino. 42
Sumit Imperium. 22
An collegam habuerit. 45.89
Conſilia cum Theodora communicat. 47
In propinquos qualis. 99
Magiſtratus mutat. 49
Conſulatum abolet. 106
Præfecturas vendit. 98
Sceleratos ad Præfecturas promouet. ibid.
Militem negligit. 104
Negat militi ſtipendia. 103
Romanos Perſis tribunarios facit. 54
Barbaros inter ſe committit. 52
Sanguinarius. 64
Præmiis factioſos fouet. 26
Interpretem Perſarum conuiuio excipit. 75
Illyricè loquitur. 76
Legem de Scenicarum nuptiis ſæpe confirmat. 40
In Gentiles. 59
In corruptores maſculorum. 60.61
Reuocat conſtituta in Samaritas. 57
Reſtituit Medicis & aliis annonas. 106
Demortuorum hæredem ſe ſcribit. 61
Graue æs alienum relinquit. 116
Mendax & periurus. 29
Imponit ſuis præceſſoribus. 98
Crimina ſubditis affingit. 91
Falſis accuſationibus agit. 35
Sapiens & doctus. 88
Scribere nouerat. 86
Cur creditus Analphabetus. 17
Philoſophus. 88
Theologus. 86
Muſicus. 88
Architectus. ibid.
Delineat ædificia quæ conſtruxit. ibidem.
Iuris conſultiſſimus. ibid.
Conſcribit Nouellas. 116
Pro tribunali audit litigantes. ibid.
In diſputationibus qualis. 70.89
Quos libros compoſuit. 87
Athenis liberales artes prohibet. 106
Vnica littera ſuum nomen notabat. 19
Sacris ſeſe immiſcet. 86
Ob id reprehenditur à Facundo. 71
Præſcribit leges Eccleſiaſticis. 110
Oecumenici nomen confirmat Patriarchis C P. 71
Inuertit Paſchatis tempus. 110
Diſputat cum Epiſcopis. 86.87.89
Punit contradicentes. 90
Agapetum PP. hæreſis inſimulat. 87
Agapeto PP. autore hæreſim damnat. 74
Σωοδίτης. 48
Hæreticus. 74
A pœnis eximit Arianos Hexacionitas. 56

Sacerdotibus indulget. 70.71
In Ecclesiasticos sæuit. iij.
Remittit vectigalia Palæstinis. 59
Επιβολὴν Ecclesiis Hierosolymorum. 101
Τροπάριον componit. 88
Malè parta templis donat. 71
Sergio & Baccho Martyribus cur templum dicat. 16
Suam pietatem iactat. 72
Suam mansuetudinem. 70
Suam vigilantiam. 75
Se Diuinissimum appellat. 104
Εν ἁγίοις dictus. 73
Suis precibus adscribit Hæreticorum conuersionem. 72
Omnia de suo nomine dici voluit. 49
Aliarum gentium nomina vsurpat. 51
Abolitis aliorũ titulis suos inducit. ibid.
Cur dictus Iulianus. 58
Approbat historiam de vita sua. vij.viij.
Ægrotat. 33
Conualescit Martyrum reliquias veneratus. 35
A Sampsone sanatur. 8
Nunquam à Byzantio longiùs digreditur. 34
An venerit Rauennam. ibid.
Quot annos imperauit. 104
Quot annos vixit. 21
An mente captus obierit. 116
Aures agitabat. 26
An caluus. 28.77
Iustiniani Pater Sabbatius. 29.68
Mater Bigleniza. ibid.
Dies natalitius. 25.26
Genealogia. 66.67
Soror Vigilantia. 68
Vxor Theodora. ibid.
Filij ex Theodora. 88
Anastasius ex filia nepos. 68
Filius spurius Theodorus Zirus. 10.11.68
Nepotes, Iustinus Iunior, Iustinus alter Consul, Germanus, Boraides, Proiecta. 68.69
Præceptor Theophilus Abbas. 87
Inauguratio an à Senatu probata. 45.46
Collega an Iustinus Iunior. 45
Consulatus famosissimus. 30
Studium in Venetos. 90
Ἀπλότης & μωρεια. 29
Leuitas in mutandis legibus. 49
Constitutiones in Samaritas. 56
Prodigentia. 52.53.54
Auaritia. 29
Deluditur à Iuliana Anicia. ibid. & 60.61
Ex frumento Alexandrino. 107.108
Crudelitas. 29
In Hæreticos seueritas. 55
Fastus à Chosroë & Theodeberto contemnitur. 51
Vitia quomodo occultata. ij.
Facta præclara. j.
Mansuetudo. 70
Vigilantia. 75
Ciborum abstinentia. 74
Nota crimina. j.
Zelus non secundum scientiam. 55
Simulatio in rebus fidei. 48
Opinio de Concilio Chalcedonensi. 109
Sæuitia in Christianos. 59
Crudelitas in Sacerdotes. 106
Licentia in causis Ecclesiasticorum. 71
Leges Ecclesiasticæ in Oriente, non in Occidente valuerunt. 110
Studia litterarum cur Procopius vituperet. 86
Studia Theologiæ cur reprehendenda. 89
Scientia inflata. 87
Stilus qualis. 78
Libri spurij. 88
Priuilegium Cassinense. ibid.
Vox de puerorum corruptoribus. 60
Vox de templo S. Sophiæ. 52
Digressus. 80
Senis ignauia. 53
Stolida senectus. 28
Monitores viri grauissimi. 74
Diuersi morbi. 8.33
Purpura testis recuperatæ sanitatis. 35
Domus facta S. Sergij Ecclesia. 48
Habitus imperialis. 77
Effigies in poculis. 51
Corporis forma. 28
Imago. ibid. & 77
Nomismata expenduntur. 28.77

Iustiniano vnica ex Theodora filia. 11
Ei & Theodoræ communes tituli. 48
Communes Belisarij triumphi. 47
Commune Magistratus iuramentum. ibid.
Plebs conuiciatur. 26
Episcopi adulantur. 87
Libri suppositi. ibid.
Iustinianum cautè laudare solet Procopius. vij. 28
Plebs Asinum appellat. 26
Ioannes Patriarcha Sanctum credidit. 73
de Iustiniano alij plura quã Procopius. v. 83
Baronij sententia. iv.
Qui scripserunt. ij.
sub Iustiniano multæ hæreses. 74
Quatuor de Religione præcipuæ quæstiones. 48
Iustinianea Domus. 50
Iustinianæ Vrbes. 49
Iustiniana secunda. 30
Iustinianus apex. 20
Iustinianei libri. 50
Scholares. ibid.
Magistratus. ibid.
Milites. 51
Portus. 50
Diadema. ibid.
Iustiniani & Iustini nomina sæpe confunduntur. 18.36.37.122.124.125
Iustinianus filius Germani. 69
Iustinus Senior Imp. Illyricianus. 13
Thrax. ibid.
An bubulcus. ibid.
An ex familiis Anicia, Flauia. 14
Cur ταξιδάκης dicitur. 16
E carcere bis liberatus. ibid.
Patricius, Cura Palatij. ibid.
An aliam præter Euphemiam vxorem habuerit. 36
Antiquauit legem de nuptiis Senatorum. 37.38
Scenicas tantùm eximit ab ea lege. 38. 39
Analphabetus. 17
Suum nomen quatuor litteris scribit. 19
Recusat socium Imperij Iustinianum. 21
Sergio & Baccho Martyribus templum excitat. 16
Quando, & quo morbo periit. 43
Comprobat historiam de vita Iustiniani. vj
Iustini vxor Euphemia. 67
Soror Bigleniza. 68
Nepos filius & adoptiuus Iustinianus. ibid.
Eutharicus filius adoptiuus. 67
Athalaricus nepos. ibid.
Notum crimen. 15
Constitutio de nuptiis Senatorum. 38
Eius gesta cur Iustiniano tribuat Procopius. 22
Eius & Iustiniani nomina confusa. 18.36. 37.122.124.125
Diploma suppositititium. 19
Summa senectus. 19.36
Stoliditas. 20
Principatus anni. 44
Nomismata. 42.44
Sepulchrum. ibid.
An eo inuito factus sit Cæsar Iustinianus. 42
Iustinus Iunior Imp. Iustiniani nepos non ex filio, neque ex filia. 11
Ex sorore. 68
Filius Vigilantiæ & Dulcissimi. 11.89
Curopalata. 17
An collega Iustiniani, 45
Compescit Venetos, & Prasinos. 90
Dissoluit æs alienum Iustiniani. 116
Comprobat historiam de vita Iustiniani. vj.
Iustini vxor Sophia. 68
Filij, Iustus & Arabia. ibid.
Fratres, Marcellus, & Badurius. 69
Neptis Helena. ibid.
Filius adoptiuus Tiberius. 168
Iustina filia Germani. 69
Iustinus filius Germani. ibid.
Iustus Iustiniani ex fratre nepos. ibid.
Iustus Iustini Iunioris filius. 68
Iuliana Anicia deludit auaritiam Iustiniani. 29.60.61
Iulianus Samaritarum dux. 58
Iuliani Apostatæ nomisma vindicatur. ibid.

K

Κοντοχέρης Theodorus cur. 82
Κυάνεοι & Veneti iidem. 25
Κωνγιστον idem ac ἀμφιθέατρον. 30

L

LEgati Persarum interpres cœnat cum Iustiniano. 75
Leo Cilix Referendarius. 79
Leontius Referendarius. 84
Leontij Tripolitani libertas. 46
Liberatus Carthaginensis imponit Vigilio Papæ. 4
Liberius Patricius Romanus. 111
Libri Iustinianei. 50
Limitanei milites. 102
Litteræ singulares S. M. in Nouellis. 9
Loca milliaria. 79
Λογοθέτης. 101
Lupa meretrix. 35
Lupicina Iustini Senioris vxor. 20
Cur nomen mutauit. 36
Vide *Euphemia*.

M

MAcedonius Referendarius. 59
Magistratus Iustiniano & Theodoræ iuramentum præstant. 47
A Iustiniano mutati. 49
In porticibus Imperatoriæ domus sedes habent. 79
Iustiniani vocati. 50
Mandatoris officium quale. 90
Marcellus Iustiniani nepos Curopalata. 17
Contra Persas exercitum ducit. 69
Marcellus frater Iustini Iunioris. ibid.
Marcianus Iustiniani nepos Curopalata. 17
Contra Mauritanos mittitur. 69
Mariæ Virginis pallium. 7
Templum. ibid.
Marinus Præfectus Prætorio autor ἐπσολῆς. 95.100
Massagetæ vt caput comunt. 25
Mathasuenta vxor Vittigis, deinde Germani. 69
Mauricius Curopalata. 17
Quando Comes excubitorum. 89
Meretrices ducere Senatoribus prohibitum. 37
Meretrices ad honestam vitam reuocat Theodora. 83
Μεσὸς, μεσῶμαι, dicitur ἐλλειπτικῶς. 120
Μετάνοια Monasterium. 83
Μίασμα ἐργαζέσθαι quid Procopio. 4
Milites Iustinianei. 51
Milites limitanei. 102
Militibus negata stipendia. 103
Milites deficiunt ob dilata stipendia. 102
Mimorum alapæ. 32
Monachi comam deponunt. 5
Mulieribus nuptis vis illata. 28
Exempla illarum pudicitiæ. ibid.
Myriangeli in Galatia. 34

N

NArses Consul Codicillaris. 6
NIKA seditio. 62.129
Nobilissimi & Cæsaris an vna dignitas. 42
Nomina propria licet interpretari. 9
Nomisma Iuliani Apostatæ. 58
Nomismata Iustini, & Iustiniani. 42.44.45. 77
Nomocanonis primus autor. 163.110
Nosocomij Sampsonis incendium. 9
Nouellæ à Iustiniano conscriptæ. 78
Earum numerus. ibid.
Multæ non editæ. ibid.

O

OEcumenici nomen quis primus sibi arrogauit. 22
Iustinianus confirmat. iij.70.71
Oenomaus autor Aurigarum Circensium. 25
Ὀκλαδίας θρόνος. 31
Officia sunt Prætoriani milites. 103
Optio & Optiones qui. 100
Ordinum Palatij successio. 105

P

PAcem dare in Cœna Domini cur non liceat. 43

Palæstinis remittit tributum Iustinianus. 59
Palæstinorum & Syrorum mos. 66
Palatia Byzantij quot fuerunt. 107
S. Pantaleonis Ecclesia domus Theodoræ Augustæ. 35
Patriarchæ Imperatoribus electis manus imponunt. 46
Patriarchæ benedicunt Imperatorib. 115
Pascha per excellentiam ἑορτὴ. 43
Ἡμέρα. ibid.
Paschatis tempus inuertit Iustinianus. 110
Passara vxor Germani. 69
Paulus Alexandrinus. 108
Deponitur. 109.110
Pax Romanis cum Persis stabilita. 54.55
Πηγαὶ suburbanum. 80
Persis tributum pendunt Romani. 54
Petrus Apamensis homo impurus. 28
Petrus Barsames Præfectus Prætorio. 99
Petrus Officiorum Magister. 81
Φαγὰς, φαγὸς & φάγων. 9
Phocas Patricius Gentilis. 59
Photius idem ac Photinus. 4
Antoninæ filius. ibid.
Belisarij priuignus. ibid.
Consul Codicillaris. 5
Tradit Antoninæ Syluerium Papam. 4
Fit Monachus. 8
In Ægyptum ablegatur. ibid.
Pij dicuntur Imperatores etiam impij. 13
Etiam illorum vestigia. ibid.
Placidus Martyr an Theodoræ Aug. nepos. 31.70.88
Populi C P. maledicta in Iustinianum. 64. 65
Πόρναι spectaculum. 32
Porphyreon pagus. 115.134
Portus Iustinianeus. 50
Præfectus Prætorio. 94
Summa dignitas. 95
Præfectus Prætoriorum, & Prætorianorum distinguendi. ibid.
Præfecti Prætorio diuersi numerãtur. 95.96
Præfectus Vrbi. 93
Præfecti Vrbi sub Iustiniano plures. 34.35
Præsidius & Persidius. 117
Prætor plebis. 93
Prætoriani milites. Vide *Scholarij.*
Prætorij & Aulæ milites. 16.17
Prætorianorum militum gradus diuersi. 16. 103
Prætoriani Codicillares. ibid.
Prasini & Prasiani Aurigæ. 24
Dicti Cereales. 25
Eorum vestis Κατραχὶς. ibid.
Prasinorum & Venetorum rixæ. 64.65
Princeps Custodum Palatij. 17
Priscus ab epistolis Iustiniano. 82
Fit Diaconus. ibid.
Proclus Mathematicus. 18
Proclus Quæstor. ibid.
Plura de eo. ibid.
Procopius Cæsariensis huius historiæ autor an Christianus. x.xj.
Politicus. ibid.
Causidicus. 1.
Non Medicus. 65
Belisarij Assessor. 1.
Illustris. ibid.
Præfectus Vrbi C P. 35.65
De Deo quid sentiat. xj.xij.
De Religione malè sentit. 72
De pœnis Hæreticorum. ibid.
Molitur Ἀνέκδοτα. 60
Theodora viuente scribit Ἀνέκδοτα. 81
An eadem absoluerit. 83
Iustinianum cautè laudare solet. vij.28
Iustiniani studia litterarum cur vituperet. 86
An odio Iustiniani scripserit. viij.ix.
Quæ scripsit de Iustiniano, alij confirmant. 83. Vide Iudicium de hac Historia.
De patria Iustiniani non discrepat ab Agathia. 14
Iustini gesta cur tribuat Iustiniano. 22
Quando scripsit librum de Ædificiis. 9
Quodnam ex Iustiniani Ædificiis vituperet. 90
Antiquitatis Romanæ curiosus. 29
Procopij Historici patria. viij.1
Studia, res præclaræ, dignitates. ix.
Librorum numerus, ordo, tempus. xv.
Sententia de Deo & fortuna. xj.xij.11
Libertas dicendi. ix.x.11

Stilus,& forma dicendi.xv.118.119.121. 132
Ἀνέκδοτα ex aliis eius libris cur confirmare liceat. vij.
Historia de Iustiniano quibus suspecta. ij.
An sit perfecta. 48
Interpretes diuersi. xiij.
Editio Augustana, Codices Vaticani. xiv.
Procopius Gazæus. 2
Procopius alius Sophista. 1
Proiecta Iustiniani neptis. 69
Eius mariti Ioannes. 69.84
Areobindus. 69
Protectores. 103
Pseudogordianus refellitur. 70.89
Purpura ad fores mortuorum. 61

Q

QVæstor τόμα βασιλέως. 94
Eius munus. 78
Ante Constantinum. 94
Quæstores diuersi. 93
Quæstor à Quæsitore differt. ibid.
Quatuor litteris scribit Iustinus. 19

R

RAuennam an venerit Iustinianus. 34
Referendariorum officium. 79
Reges Barbari à Iustiniano excepti. 92
Reges Philosophi tres. 88
Reliquiis Martyrum conualescit Iustinianus. 35
Roma quinquies sub Iustiniano deuastata. 54
Romani prænomina primis litteris scribunt. 19
Romani sermonis vsus apud Imperatores Orientis. 76
Quando desiit. ibid.
Romani Persis & Auaribus tributarij. 54
Rusati Aurigæ Circenses. 24

S

SAbas Palæstinorum legatus. 70
Instat apud Iustinianum contra Samaritas. 57
Theodoræ prolem petenti non obsequitur. 70
Cur. 109
Sabbatius Iustiniani Imp. pater. 29
Qui & Istochus. 64.65.68
ad Sacerdotium coguntur rebelles Imperij. 82
Salutare in Cœna Domini non licet. 43
Samaritarum simulatio. 57
Seditio. ibid.
Rebellio. 58
in Samaritas Iustiniani Constitutiones. 56
Sampso Patricius Romanus sanat Iustinianum. 8
Ædificat Nosocomium. ibid.
An Iustiniano antiquior. ibid.
An sub Mena Patriarcha vixerit. 9
Sanguinis potione amicitiæ firmatæ. 23
Σανίδες ad fores mortuorum. 61
Saraceni vt caput comunt. 25
de Scenicarum nuptiis Iustini Constitutio. 37.38.41
Scholæ militum. 103
Scholares. 102.103
Iustinianei. 51
Scirtus fluuius,non Scyrtus. 90
Sedes plicatiles. 31
Seditio Vince, NIKA. 62.63.64
Senatoriis viris meretrices ducere non licuit. 37
Senatorum cum abiectis matrimonia primus permisit Iustinus Imperator. 38
Septimum suburbanum. 79
Sepulchra,locus deliciarum. 80
à Sergio & Baccho Martyribus liberantur è carcere Iustinus & Iustinianus. 16
Sergij Martyris Ecclesia antea domus Iustiniani. 48
Sergius Bacchi filius. 13
Serici pretium. 105
Series Præfectorum Vrbis CP. sub Iustiniano. 35
Præfectorum Prætorio. 95.96
Curopalatarum. 17
Quæstorum. 94
Seuerus Ethnicis ritibus contaminatus. 59
Silentium quid. 103
Silentiarij,& eorum ordo. 104

Siluerius Papa perperam Liberius. 4
Occiditur ab Eugenio. ibid.
Eius necem cur Vigilio adscribunt Africani. ibid.
Sittas Patricius Comitonæ maritus. 30
Solomones duo Africæ Proconsules. 13
Solomonis Regis statua à Iustiniano posita. 52
Sophia Aug. Theodoræ neptis. 31.69
Eius mater. 31
Consilium. 10
Stabulum quid. 112
Σταθμὸς. ibid.
Stephanus Præfectus contra Samaritas. 58
Strategius an frater Iustiniani. 23
Suburbana Imperatorum C P. 79.80
Suidæ soli nota sunt Ἀνέκδοτα Procopij. v.
Σωοδίτης quid. 48
Σωωνὴ pro Annona. 99.100
Syrorum & Palæstinorum mos. 66
Σχολαὶ militum. 103

T

TAtianus Magister Officiorum. 61
Taurestium & Bederina an eadem vrbs. 15
Ταξιδάρης quid. 16
Templum Blachernianum. 105
Tertullus an Iustiniani Exadelphus. 31.88
An Theodoræ cognatus. ibid.
Thalenses sponte conflagrarunt. 56
Theodahatus Rex philosophus. 88
Amalasuntham occidit instante Theodora. 81
Theodebertus Rex Francorum contemnit fastum Iustiniani. 51
Theodora Aug. vxor Iustiniani. 70
Habitat in Embolo. 33
Lanam net. ibid.
Transit ad factionem Venetam. ibid.
Iustiniani consiliorum particeps. 47
Per Sabam prolem frustra petit. 70
Ne Imperio abeat quid cogitat. 9.10
A Vigilio Eleutheriæ comparatur. 30
An Rauennam venerit. 34
Mulieribus patrocinatur. 83
Matrimonia procurat. 84
Meretrices ad meliorem frugem reuocat. 83
Hæretica. 74
Bis anathemate perculsa. 109
Concilij Chalcedonensis inimica. 48
Ecclesiasticorũ extorquet sententias in Concil. Chalced. 109
Asylum violat. 8
Vigilium ab Ecclesia abstrahi iubet. ibid.
Criminosè agit in Ecclesiasticos. 35
Sacerdotes creat. 84
Dæmonodora vocata. 66
Ecclesiam S. Pantaleonis ædificat. 33
Ægrotat canceris plaga. 12
Quando moritur. 34
Ante Quintam Synodum. 70.88
An moriens resipuerit. 13
Theodoræ patria. 30
Genealogia. 31
Filia vnica. 10
Liberi. 70
Filius naturalis Ioannes. 68
Nepotes. 31
Anastasius. 68
Sophia neptis. ibid.
Neptis adulterij manifesta. 84
Pulchritudo. 46
Imago. 47
Meretrices amicæ. 32
Flagitia. iv.
Crudelitas. 82.83
In Sacerdotes. 106
Simulatio in rebus fidei. 48
Eius causâ lex abrogata. 38
Digressus. 80
Theodoræ & Iustiniano communes tituli. 48
Triumphi. 47
Magistratuum iuramenta. ibid.
de Theodora Baronij sententia. iv.
Theodoriades vrbes. 51
Theodoricus Rex Gotthorum ἀδελφοποιητὸς Iustiniani. 23
Cur Hexacionita. 56
Quando mortuus. 89
Theodosij Senioris Imperatoris statua à Iustiniano deiecta. 51
Theodosius Iunior ἐν ἁγίοις. 73

4/1041523

Adigit rebelles ad ſacerdotium. 82
Theodoſius vir Sanctus ſub Iuſtiniano. 70
Theodoſius Antoninæ amaſius. 2.3
Theodorus Zirus filius ſpurius Iuſtiniani. 11.68
Theodorus Cucurbitinus. 34
Theodorus filius Petri Magiſtri Officiorum. 82
Theodorus & Ioannes cõtra Samaritas. 58
Theodotus Præfectus Prætorio. 98
Theophilus Iuſtiniani præceptor. 87
Theopompi hiſtorici ſcribendi licentia. 2
Tiberius Curopalata. 17
Adoptatus à Iuſtino. 68
Non eius gener. 89
Tituli ad fores mortuorum. 61
Tribonianus. 94
Gentilis. 59
Ἀθεος. 72
Iuſtiniano adulatur. ibid.& ſeq.
Quæſtor. 94
Τροπαιοφόρια quale Diadema. 76
Τροπάριον à Iuſtiniano compoſitum. 88

V

VAlentinus Iuſtiniani μαχαιροφόρος. 52
Vectigalium remiſſio facta Palæſtinis. 59
Velum primum & ſecundum quid. 103
Veneti & Venetiani Aurigæ. 24
Cyanei. 25.33
Venetus color vnde dictus. 25
Venetorum & Praſinorum rixæ. 64.65
Veredarij. 111.112
Vitalianus Scytha Patricioli filius. 23
An ſit frater Iuſtiniani. ibid.
Contra Anaſtaſium. ibid.
A quo occiſus,& vbi. 24
In præfectura militum ei ſuccedit Iuſtinianus. ibid.
Vitaliani nepos Ioannes. 69.121
Vigilantia ab Illyrico Bigleniza. 67
Soror Iuſtiniani. 68
Eius maritus Dulciſſimus. ibid.
Filij,Iuſtinus,Badurius,Proiecta. 68.69
Vigilius Papa nõ fuit autor necis Syluerij. 4
Comparat Iuſtinianum Diocletiano. 30
Theodoram Eleutheriæ. ibid.
Fune raptatur. 106
Quintæ Synodo non interfuit. 88
Excommunicatur ab Africanis. 4
Eius Epiſtola ſuppoſititia. ibid.
Victor Tunnenſis imponit Vigilio Papæ. 4
VINCE ſeditio. 62
Virga aurea δικανίκιον. 17
Vprauda Iuſtinianus Illyricè. 9
Vrbes dictæ de nomine Iuſtiniani. 49
Vrbes de nomine Theodoræ. 51

X

XΕιρονομία in Theatro. 25

Y

YΠατοι & ὑπὸ ὑπάτων quid differant. 6

Z

ZAchariæ Prophetæ reliquiæ. 8
Zimarchus Iuſtini commilito. 14
Comes Orientis. ibid.
Curator Domus Placidiæ. 107

FINIS.

LVGDVNI,
Ex Χαλκογραφείῳ
IOANNIS IVLLIERON,
M. DC. XXIII.

FOLIO 595

3